FLACARA

Nr. 8 (81) — 15 APRILIE 1958

La secția electrovehicule a uzinelor „Electroputere" din Craiova se montează un vagon de tramvai pe boghiuri.

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA I: Institutul de proiectări construcții. Arhitectul Alfred Braun studiază machata unui nou atelier mecanic pentru S.M.T. și G.A.S., având scheletul de rezistență din prefabricate.

Fotografie de E. IAROVICI și A. MIHAILOPOL

COPERTA a IV-a: Primăvară în Cișmigiu.

Fotografie de F. HAUSLEITNER

PRIMĂVARĂ!...

Tractoriştii de la S.M.T. Chirnogi deţinători ai steagului de producţie pe ţară, au pornit să lucreze ogoarele înfrăţite ale ţăranilor muncitori din raionul Negru-Vodă, regiunea Constanţa.

Primăvara, mult aşteptata primăvară, a dat, în sfîrşit, binefe ogoarelor, le-a învăluit în îmbrăţişarea caldă a razelor de soare, a zvîntat pămînturile, a mîngîiat drăgăstoasă primii muguri, trezindu-i la viaţă.

A venit primăvara, cea dintîi primăvară a noului cincinal...

Ţăranul încearcă umezeala pămîntului, strîngîndu-l în palmă. Iată, abia mustoşte. Cuţitul plugului o să poată tăia brazda.

Şi duduitul tractoarelor prinde să răsune din ce în ce mai puternic, ca o ştafetă năvalnică, din sat în sat, din raion în raion, de la Dunărea scăpată de sub încleştarea gheţurilor, pînă dincolo de crestele Carpaţilor, răspunzînd ecourilor ce vin dinspre podişul mănos al Ardealului.

A venit primăvara...

În gospodăriile colective primele atelaje, cu saci doldora de seminţe, pornesc, cu pocnete de bici şi chiuituri voinicefti, spre cîmp. La G. A. C.-uri, ca aceea din Mădăraş, care numără de acum mai mulţi ani de la alcătuire, seminţele sînt transportate cu „Molotovuri" puternice...

La curăţatul viei... Thalman Johanna, cea mai harnică şefă de echipă a sectorului viticol al gostatului „Gheorghe Coşbuc", din regiunea Stalin. →

FLACĂRA

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL — POLITICĂ ŞI LITERAR — ARTISTICĂ
Nr. 8 (61) — 15 aprilie 1956 — Anul V

„E amiaz'. Să mîncăm deci, alci lîngă ogorul proaspăt însămînțat..." După o muncă rodnică, membrilor întovărășirii agricole „Progresul" din raionul Mediaș nu le lipsește pofta de mîncare.

În 1955 colectiviștii din Mădăraș au însămînțat, cu o sămînță obținută de ei prin încrucișare, 6 ha. de porumb. Au obținut o recoltă record: 13.700 kg știuleți porumb la hectar. În primăvara aceasta vor semăna, cu noua sămînță, de 6 ori mai mult. Tot în primăvara aceasta vor porni lucrările unui eleșteu de 35 hectare, pentru crapi. Vor avea și crescătorie de crapi... Și încă un saivan, și încă o îngrășătorie de porci, și încă un pătul pentru porumb.

...Și spornicia muncii din gospodăriile colective, ca cea din Mădăraș, a îndemnat sute și mii de țărani muncitori să alcătuiască, în această nouă primăvară, noi gospodării colective și întovărășiri. În primele 15 zile ale lunii martie, în raionul Bacău a luat ființă o gospodărie colectivă la Mileștii de Jos și întovărășiri în alte 4 sate. Pînă la 18 martie în raionul Băbeni, au luat ființă 3 gospodării colective și 20 de întovărășiri. Într-un interval de numai 10 zile în regiunea București au fost inaugurate 90 de întovărășiri. Iar țăranii muncitori din raionul Bujoru, regiunea Galați, se mîndresc cu faptul că de curînd, în raionul lor, a fost alcătuită cea de-a 29-a gospodărie colectivă, că în întreg raionul nu există sat care să n-aibă gospodărie colectivă. Sînt unii, însă, pe care primăvara abia i-a dezmorțit. În raionul Istria, pînă la 2 aprilie, se însămînțaseră 18 ha, iar în raionul Fetești, 121 ha. Unele S.M.T.-uri termină reparațiile cu asalt, în vreme ce altele sînt gata de săptămîni.

Bătălia se dă nu numai pe ogor, ci și împotriva celor rămași în urmă, pentru ca să putem răspunde acelei, sarcini de cinste pusă în fața țărănimii noastre de Directivele celui de-al II-lea Congres al partidului: în 1960 o recoltă de cel puțin 15.000.000 tone cereale.

A venit primăvara. Nici o clipă nu trebuie irosită în zadar!

Colectiviștii din Băleni, regiunea Galați, grăbesc selecționarea semințelor. Timpul nu așteaptă.

La secția legumicolă a G.A.S. „Gheorghe Coșbuc" din regiunea Stalin, legumele au fost semănate în răsadnițe încă din luna februarie. Maria Dima și Ecaterina Mansch stropesc plantele, ce în curînd vor fi răsădite.

75% din suprafața comunei Axente Sever, regiunea Stalin, se lucrează în cadrul întovărășirii agricole. În fotografie: întovărășiții însămînțează ultimele hectare de pămînt.

Helmar Kripphardt, autorul piesei „Se caută urgent un Shakespeare", care se joacă pe scena Teatrului Muncitoresc C.F.R., este oaspetele țării noastre. Iată-l în mijlocul colectivului de interpreți ai piesei sale, care împărtășesc cu autorul aplauzele spectatorilor.

De curînd a avut loc solemnitatea decernării titlurilor de „artist al poporului" și „artist emerit" unui număr de oameni ai artei din Cluj. Artistul poporului Ștefan Braborescu exprimă în numele celor care au primit distincțiile, mulțumiri pentru dovada de adîncă prețuire acordată de guvern.

Faimosul Cazino de la Sinaia a rămas doar o tristă amintire. În clădirea lui, s-a amenajat un admirabil club pentru oamenii muncii care vin aci la odihnă. Aci, vizitatorii clubului vin pentru a discuta sau a juca șah în sala cea mare, așa cum se vede în fotografia noastră.

fotocronica FLACĂRII

Pînă la sfîrșitul acestui an, va fi dată în funcțiune o nouă fabrică de zahăr care se construiește la Podari, lîngă Craiova.

În fotografie: operații de montaj la centrala termoelectrică a noii fabrici.

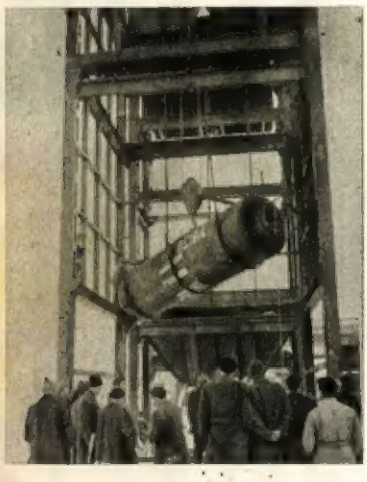

PIELĂRIE

CAUCIUC

TEXTILE

„Institutul de cercetări textile, pielărie și cauciuc" s-a născut o dată cu primul Cincinal. O interesantă expoziție retrospectivă, deschisă la sediul său din str. Bela Brainer, prezintă bilanțul bogat în realizări ale acestui institut.

Un panou din expoziție marchează două din importantele realizări ale cercetătorilor: „tăbăcirea talpii de bovine în crom-aluminiu-tanin, care sporește durata de folosire, și fabricarea firelor de cord de viscoză — în loc de bumbac — pentru anvelope auto" — ambele lucrări recompensate cu Premiul de Stat.

... Un grup de vizitatori ai expoziției s-au oprit în fața unui stand cu plușuri. La început, vizitatorii au crezut că au în față cel mai veritabil pluș. În realitate li se prezenta un material realizat prin plușarea pe cale electrică a unei pînze sau chiar a hîrtiei. Un astfel de pluș realizat de Institut va fi folosit la tapițerie pentru studiouri, la draperii, decoruri, cartonaje, marochinărie, și în general, la orice întrebuințare a plușului textil, unde acesta poate fi înlocuit. Prima mașină cu care se va confecționa un astfel de pluș a și fost instalată la fabrica de textile „Dacia" din București și va avea o capacitate anuală de producție de 500.000 m.p. pluș și hîrtie plușată.

... Important pentru femei! Un material pentru cearșafuri care-și pierde apretajul abia după 25 de spălături. Se găsește pe același stand al expoziției alături de stofe neșifonabile, confecționate din fibre sintetice.

...Teișorul crește în Orientul îndepărtat. Importat, a fost folosit la experimentări pentru realizarea de fibre necesare la confecționarea sacilor și sforii, înlocuind iuta.

Laboratoarele Institutului au dat rezultatul scontat. Azi, teișorul s-a introdus în cultură, pe suprafețe mari și se va începe prelucrarea lui în scopuri industriale.

...Într-un colț al expoziției se află un produs puțin obișnuit: plombe pulmonare buretoase. Par niște plămîni sau bucăți de plămîni de toate formele, confecționate din cauciuc sintetic flexibil, îmbrăcate într-o pieliță subțire, tot de cauciuc — un fel de pleură. Plămînii de cauciuc au fost realizați la noi pentru prima oară și se folosesc cu succes în terapeutica chirurgicală a tuberculozei pulmonare.

Șirul noilor inovații și invenții este lung și despre importanța lor lăsăm să vorbească una din însemnările tehnicienilor făcute în registrul de vizitatori al Expoziției:

„Realizările obținute de colectivul I.C.T.P.C. sînt remarcabile. Pe măsură ce vor fi aplicate pe scară industrială, se vor obține în industria ușoară importante succese pe linia îmbunătățirii calității produselor, creșterea productivității muncii și reducerea prețului de cost în cel de-al doilea Cincinal."

F. U.

A treia aniversare memorabilă a zilei naşterii lui Mihai Iaroşevici. Directorul uzinei îl felicită cu căldură. ←

3 aniversări

Mihai Iaroşevici lucrează la un strung foarte vechi. Nimeni de la „Intreprinderea Metalurgică Bănăţeană" din Timişoara nu poate spune ce marcă este. Presupuneri, da, se pot face. Dar numai atît. De altfel strungul şi strungarul trebuie să aibă cam aceeaşi vîrstă..

In actul de naştere al lui Mihai Iaroşevici citeşti următoarea dată: 24 octombrie 1875. Deci, strungarul nostru şi-a aniversat de curînd optzeci de ani de viaţă. Opt decenii de viaţă. Aproape un secol... Cînd mi s-a arătat locul unde lucrează, am zărit doi oameni cam de aceeaşi statură, care discutau cu aprindere. Unul era uşor adus din umeri. Celălalt, drept ca bradul. Unul avea optzeci de ani. Celălalt, treizeci şi doi. Cel drept ca bradul era Mihai-baci, veteranul uzinei... Celălalt, Şilţ Toma, fostul lui ucenic.

Cînd cineva îl întreabă pe Toma de ce este aşa, adus din umeri, în ochii albăstrui ai lui Mihai-baci se aprinde o lumină şugubeaţă şi răspunde: „Eu sînt de vină. Intr-o zi, pe cînd era ucenic, nu m-a ascultat. L-am vîrît într-un colţ şi l-am bușit. De atunci a rămas aşa..." Moşul rîde. Rîd şi cei care-l ascultă. Pe cîţi i-a învăţat el meserie, aproape că nu-i mai ştie la număr. Dar la nimeni n-a ridicat mîna niciodată.

La optzeci de ani, Mihai-baci pare de cel mult cincizeci şi cinci-şaizeci. Pentru că are fruntea aproape netedă, cu nimic mai cutată decît cea a lui Toma, de pildă. Pentru că părul şi mustăcioara îngustă dacă au luciul argintului, argintii pot fi şi cînd ai numai cincizeci de ani. Pentru că, în sfîrşit, sub sticlele ochelarilor cu ramă subţire, lucitoare, de oţel, ochii săi lucesc ageri şi tineri, de un albastru din ce în ce mai palid, însă mai transparent. Strung şi strungar, cu toată vîrsta respectabilă, fac adevărate minuni. Strungul său nu are nici cutie de filet, nici cutie de manevră. Dar nu l-ar schimba pentru nimic în lume. Mihai-baci dă avansul strungului cu mîna. Dar se apropie de dimensiunea finală a piesei din ochi, pînă la un milimetru. Aşa e Mihai-baci. Ar putea, la vîrsta lui, să şadă liniştit acasă. Are pensie bună şi poate trăi din ea — cu socoteală bineînţeles — destul de bine.

Dar Mihai-baci are o vorbă: „Omul moare de două ori. Prima oară atunci cînd nu mai poate să lucreze..."

Aşa e Mihai-baci. Îşi iubeşte cu patimă meseria şi strungul. Cînd, în cele din urmă, va rămîne totuşi acasă, strungul lui, uitat parcă din altă epocă, se va opri şi el pentru totdeauna...

★

In optzeci de ani de viaţă, ai ocazia să-ţi serbezi de nenumărate ori şi în nenumărate chipuri ziua de naştere. In memoria lui Mihai-baci, s-au întipărit mai cu seamă amintirile a trei aniversări din trei ani diferiţi, despărţiţi între ei de trei mari intervale de timp...

...Mergea pe atunci pe cel de al douăzecelea an al vieţii.

Avea ochii de culoarea albăstrelelor şi părul de culoarea castanelor, nu m-a ascultat. L-am vîrît într-un colţ şi l-am bușit. De atunci a rămas aşa..." Moşul rîde. Rîd şi cei care-l ascultă. Pe cîţi i-a învăţat el meserie, aproape că nu-i mai ştie la număr. Dar la nimeni n-a ridicat mîna niciodată.

La optzeci de ani, Mihai-baci pare de cel mult cincizeci şi cinci-şaizeci. Pentru că are fruntea aproape netedă, cu nimic mai cutată decît cea a lui Toma, de pildă. Pentru că părul şi mustăcioara îngustă dacă au luciul argintului, argintii pot fi şi cînd ai numai cincizeci de ani. Pentru că, în sfîrşit, sub sticlele ochelarilor cu ramă subţire, lucitoare, de oţel, ochii săi lucesc ageri şi tineri, de un albastru din ce în ce mai palid, însă mai transparent. Strung şi strungar, cu toată vîrsta respectabilă, fac adevărate minuni. Strungul său nu are nici cutie de filet, nici cutie de manevră. Dar nu l-ar schimba pentru nimic în lume. Mihai-baci dă avansul strungului cu mîna. Dar se apropie de dimensiunea finală a piesei din ochi, pînă la un milimetru. Aşa e Mihai-baci. Ar putea, la

1 Mihai Iaroşevici e îndemînatic la toate. Priviţi ce minunată ramă pentru oglindă a lucrat!

2 Tînărul uzinei învaţă bucuros de la bătrînul strungar.

Munca de grădinar îl odihneşte şi-l bucură.

3 Azi e ziua cînd soseşte pensia.

nei. Era mlădios ca trestia și vesel ca un cintezoi.

— Eu, tătucă, i-a zis într-o zi lui taică-su, miner în abatajele Aninei, văd că aici nu-i de lucru pentru mine. Pe spinarea dumitale nu vreau să stau. Mai ai doar șase guri de hrănit. Și mie-mi stă înbucătura-n gît. M-oi duce-n lume să-mi caut norocul.

Și a pornit. Călătorea prin vagoanele de marfă și, cînd nu era rost alt fel, o pornea pe jos. Dormea pe băncile gărilor și pe pămîntul gol. Hainele i s-au zdrențuit, bocancii s-au făcut ferfeniță în ascuțișurile pietrelor. După luni de pribegie, a pornit-o înapoi spre casă. Ajuns într-o localitate pe numele Ghedo'e, flămînd și sălbăticit cu totul, se culcă în marginea drumului cu traista căpătîi. Cînd se trezi, o băbuță stătea lîngă el și-l privea curioasă. Era îmbrăcată în ceva care nici pe departe nu mai părea a fi palton, petic-peste petic. Băbuța rupea din cînd în cînd o bucățică dintr-un coltuc mare de pîine, o mesteca încet și nu-l slăbea din ochi. Flămînd, flăcăul aruncă o privire poftitoare spre coltuc. Băbuța i-l întinse: „Ține, eu mai am. Da' zi, de unde ești?" Mihai prinse a-i povesti de unde era și pe unde umblase. Băbuța clătină din cap: „Vai, vai, păcat de tinerețile tale, măiculiță. Eu, cei puțin, m-am învățat". Se scormoni într-un buzunar și-i întinse cîțiva pitaci: „Ia-i și zi bogdaproste. Să ai la drum". Mihai, deși simțea că-i crapă obrazul de rușine, întinse mîna și luă pitacii.

Acestea s-au petrecut la 24 octombrie 1894. De ziua lui, primise în dar un coltuc de pîine și cîțiva pitaci...

...Și iată acum, povestea unei alte aniversări. Mergea abătut spre casă fără să vadă nimic în jur. Cu vreun ceas mai înainte, fusese chemat în biroul domnului Wantum.

— Dragul meu — i-a spus patronul — a venit momentul să ne despărțim. Trebuie să te odihnești, moșule. Ai muncit destul. Așteaptă la rînd alții, mai tineri...

Mihai Iarovici a simțit cum i se taie picioarele.

— Asta... asta... cum vine, domnule Wantum? V-am lucrat mai bine de douăzeci de ani și acum... mă lăsați în drum?

Patronul dădu din umeri.

— Aici, moșule, nu mai am ce-ți face. Fiecare cu necazurile lui. Era 24 octombrie, ziua cînd împlinea 62 de ani...

Porni la drum dospindu-și amărăciunea ca pe un aluat. Acasă-l așteptă băbuța lui... Ce o să-i spună? Că de mîine n-or să mai aibă ce mînca? Iarna bate la ușă și ei n-au de nici unele. Ce să-i spună? Că și-a irosit puterea și tinerețea ca să fie zvîrlit pe drumuri ca un cîine? Că patronul se joacă cu viața omului asemeni unui păianjen cu prada? Dar de ce s-o necăjească și pe ea? Are timp destul pentru asta. Trecu de vreo cîteva ori prin fața casei. Pînă la urmă, făcîndu-și curaj, intră, cu un zîmbet pe față, ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic. Cum îl văzu, bucuroasă, bătrînica deschise capacul scrinului de unde scoase un fular de lînă. I-l petrecu pe după gît: „Ți l-am cumpărat... Să-ți ție de cald... Să nu răcești. De acu' mergi doar pe al șaizeci și treilea an..."

...Și iată cea de a treia aniversare:

A venit dis-de-dimineață la uzină ca de obicei. Ziua se scurgea fără nimic deosebit, ca oricare alta. Dar iată, cu zece minute înainte de încetarea lucrului, în hală, s-au oprit toate mașinile. Mihai-baci a tresărit, uimit de liniștea neobișnuită. Prin ușa halei, deschisă larg intrau puzderie de oameni, adunați de prin toate secțiile. Se apropiau cu toți, zîmbind, de el. Directorul fabricii i-a întins un buchet mare de crizanteme. Și atunci au detunat aplauzele. Mihai-baci era atît de emoționat, încît abia a înțeles scurta cuvîntare a directorului. Apoi, aplauzele izbucniră iar.

Buchetul de flori din mîna lui Mihai-baci începu să tremure. Iar pe sticlele ochelarilor se iviră stropi umezi.

Toma își făcu loc cu coatele și, ajungînd în față, îi întinse o tabacheră de argint: „Din partea noastră, a tuturora". Strînseri călduroase de mînă, urări: „Să ne trăiești, Mihai-baci... Încă o sută de ani!... Ne ești drag la toți... Multă, multă sănătate, Mihai-baci".

Bătrînul făcu un semn larg. În hală se așternu pe dată liniștea. Moșul rămase cîteva clipe tăcut.

— Vedeți voi, începu el cu glas tremurat, abia auzit, eu am intrat în anii tinereții... în primăvara vieții... cerșind. Mi-aș fi încheiat viața... la colț de stradă... cu mîna întinsă... Sau în fundul Begăi. O spun... mai ales, pentru cei cărora abia le-au dat tuleiele...

Își întinse mîna pe umărul unui băietan negricios și-l trase mai aproape de el.

— O spun să vă înțelegeți, mai bine, fericirea... Da, fericirea... Cînd la optzeci de ani, te simți tînăr...

Mircea BONDA

Gînduri

de Dimos Rendis

CREIONUL CU CARE SCRIU

Găsii în colțul străzii un aruncat creion.
Îl ridicai și-mi spuse: „drept caldă mulțumire
Am să-ți dezvălui taina oricărui pieton...
Ce gînd avea, ce visuri nutrea și ce simțire..."

...Acum condeiu-mi spune. Eu scriu și îl ascult.
O! cît de multe taine condeiul îmi despică!
Și-mi răsplătește gestul de zece ori mai mult:
L-am ridicat din colburi... dar azi, el mă ridică.

TEMELE POETICE

Am plecat cu poezia la plimbare
Căutînd noi teme pentru un poem.
— Despre stele să-mi 'nalț cîntul? Despre-o floare?
Despre valul mării să cîntăm?

Despre strung sau clăi de fîn cosite?
Despre Cipru? Despre-un barbă-cot?
Despre ochii celei îndrăgite?

...Și-mi răspunde poezia: despre toți

FIRESC

Poate Lorca, Frimu, Beloiannis, poate,
ar fi vrut s-ajungă-n vîrstă, centenari —
ca să dele viață visurilor toate,
pruncii să și-i crească fericiți și mari.

Dar să-ți schimbi credința dacă ți se cere
pe un trai în lanțuri, e firesc — atunci —
înfruntînd călăii josnici și durere,
să renunți la viață, visuri și la prunci.

NATURA

Adversari naturii-i sîntem și-o izbim
cu ciocane grele și cu tîrnăcoape;
știm din maica veche să întoarcem ape,
știm cu dinamita munții să-i urnim.

Răsădim pe urmă soiuri de minuni —
fructe cum nu-și află-n lume-asemuirea.
Față de natură, asta ni-i menirea:
îi sîntem și dușmani, și prieteni buni.

SISIF

...Să tot urci, ducînd poveri,
Știnci să te prăvale
Și să singeri, și să pieri —
Să nu treci de poale...

— Ei, Sisif! Dă mîna-ncoa!
Nu în văi ni-i locul,
Ci pe creste te-om purta —
Aste ni-i sorocul.

OMAGIU

scriitorilor vîrstnici

Cum mulțumește iedera unui platan —
Plăpînd încolăcită an de an —
Că sevă-i dă vînjoasa-i rădăcină
Și-o sprijină să urce spre lumină

Și pentru bunătatea-i de nespus
Că o ajută să se-nalțe sus;
La fel noi, tineri slujitorii liri,
Vă adresăm cuvîntul mulțumirii.

În romînește de **Victor TULBURE**

Nu-i pace sub măslinii din CIPRU

Descindere la redacția ziarului progresist „Embros" din Nicosia. După arestarea redactorilor, este confiscată ultima ediție a ziarului.

Un punct minuscul pe hartă. Un petic de pămînt și de piatră, născut parcă din spuma apelor de peruzea ale Mediteranei răsăritene — iată ce-i Ciprul. Dar nu-i numai atît; insula despre care se vorbește atît în vremea din urmă, mai înseamnă frumusețe, bogăție, eroism. Frumusețea neîntrecută a măslinilor cu ramuri verzi, a lămîilor înfloriți, a piajelor însorite, a munților cu vîrfuri pierdute în ceață; bogăția recoltelor de portocale și a viilor, a comorilor subterane fabuloase; eroismul bravilor ciprioți, luptători dîrzi pentru pace și libertate.

Din ziua cînd, în urmă cu 78 de ani, primul vas sub pavilion englez a debarcat trupe coloniale pe insulă, pacea și liniștea nu și-au mai avut locul sub măslinii ciprioți. Un popor care numără numai o jumătate milion de oameni a cunoscut din plin apăsarea robiei colonialiste. El nu s-a lăsat înfrînt nici un moment, deși represaliile s-au ținut lanț.

Pămîntul „insulei Afroditei" este din nou înroșit, în aceste zile, de sîngele patrioților, care înfruntă cu îndîrjire colonialismul.

După introducerea stării de asediu, efectivele trupelor britanice din Cipru au fost triplate; în cursul unor violente ciocniri cu populația, aceste trupe au deschis focul de 152 ori. 135 membri ai partidului progresist al oamenilor muncii din Cipru (A.K.E.L.) sînt deținuți în lagărul de concentrare de la Dhekelia, iar alți 126 patrioți au și fost condamnați la pedepse totalizînd 180 ani de muncă silnică. O dată cu arhiepiscopul Makarios au fost deportați și alți reprezentanți ai clerului, care s-au alăturat luptei populare. La Famagusta, la Nicosia și Larnaka poliția a folosit bombe lacrimogene împotriva demonstranților.

Toate acestea sînt acte de deznădejde ale unor ocupanți care simt că și Ciprul a devenit pentru ei un adevărat vulcan gata să erupă. Trupele de șoc comandate de mareșalul Harding au ordin *„să tragă pentru a lovi mortal"*. Adevăratele lovituri mortale le primesc însă colonialiștii intrați în panică în fața eroismului unui popor ce vrea să trăiască liber.

Nu-i pace sub măslinii din Cipru, dar nici cei ce-au alungat pacea de aci nu-și mai pot face mendrele ca odinioară. Din tot ce se petrece acum pe insula transformată în cîmp de luptă, reiese limpede că nu ciprioții, ci colonialiștii sînt acei care vor pierde partida.

Înarmați pînă-n dinți, purtînd măști antigaz, trupele lui Harding sînt gata pentru o nouă represiune sîngeroasă.

A fost capturat un foarte primejdios... „terorist". Te joci cu poliția colonială? →

Și clerul ortodox se află alături de mulțimea, care manifestează sub lozinca „Enosis" — unirea cu Grecia.

În cursul luptelor din munți, a fost arestat și patriotul luptător Haralambos Zavlis. Cu cătușe la mîini, el este dus la tribunal, pentru a fi condamnat la moarte.

Tînărul cipriot Karaolis părăsește clădirea înconjurată de sîrmă ghimpată a tribunalului, după ce a ascultat sentința de condamnare la moarte, sub acuzația că ar fi ucis un militar englez.

Se strîng mii de semnături, cerînd anularea odioasei sentințe de condamnare la moarte a tînărului Karaolis.

Ca pe front, guvernatorul englez al Ciprului, mareșalul Harding, este silit să circule prin insulă în coloane blindate.

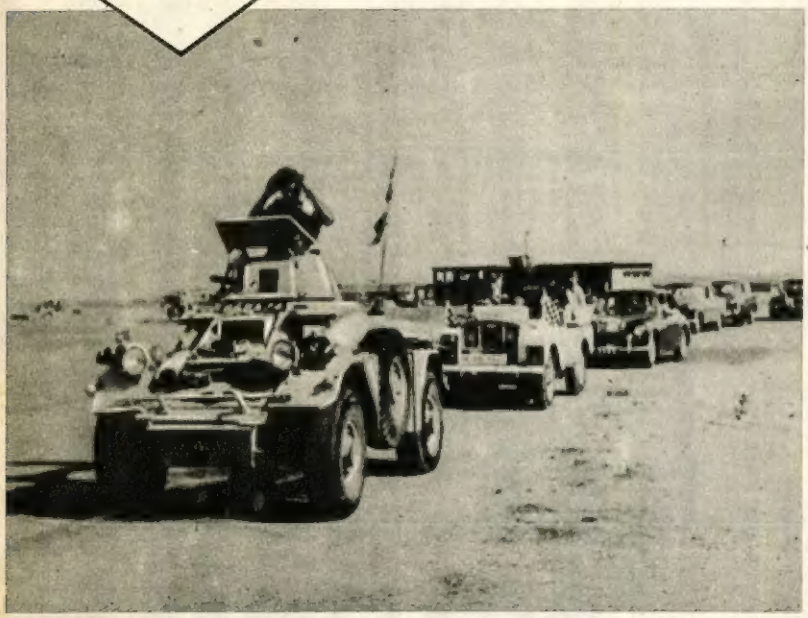

Oare

de Eugen FRUNZĂ

– Om nebun, ce fugi aiurea?
– Fug să-nec în foc pădurea!
– Stai! Oprește-te din drum!
– Ba nu stau, că nu mi-e teamă,
Eu din lume fac pastramă
Dacă vreau – și cerul scrum!...

– Stai, nebune, dă-ne pace!
– Ba nu stau și fac ce-mi place,
Și vă rup în dinți acuș...
– Tu pe noi?!...
– Dar cine altul?!...
Negre ciori mînjeau înaltul
Cu bălțoace mari de tuș...

Și fugea cu torțe-arzînde,
Cu priviri de lup, flămînde,
Spre pădure, omul șui;
S-au zbîrlit de groază unii,
Alții însă: „Cu nebunii
Nu poți mintea să ți-o pui!...”

Țipa vîntul ca din goarne,
Cîte-un țap căzut în coarne
Tremura printre urzici;

Iar din cîrlige, nici urmă –
Le-auzeai prin borți cum scurmă:
„Și de-o fi, murim aici.”

Dar ieșiră de prin case
Oameni mulți cu mîini vinoase,
Și-aduceau cu ei un sac:
– Ori ne lași pădurea verde,
Ori te-om prinde și te-om pierde
Ici în sac – să-ți fie leac!

Ci nebunul, ca nebunul:
– Am să dau în voi cu tunul!...
Și urla că nu dă greș.
Cînd văzură ce văzură,
„Hai!” – tunară toți din gură...
Și-l legară fedeleș.

Și-l turnară-n sac, vezi bine,
După cum se și cuvine:
Pui nebunii sub obroc.

. . . . . .

Dar smintiții într-o pungă?!
Oare credeți c-or s-ajungă
Să ne-arunce lumea-n foc?...

Nicosia. Poliția împrăștie o demonstrație antirăzboinică și antiamericană. ➜

V. I. Lenin la Razliv. Pictură de M. SOKOLOV

ÎN PĂDUREA DIN RAZLIV

— note de reporter —
de PALL Árpád

De pe șoseaua ce duce spre Razliv zăpada a fost înlăturată, dar apele golfului Finic mai sînt încătușate de crusta groasă a gheții. În zarea albă-albăstruie, se profilează contururile întunecate, abia schițate, ale unui port. O tăcere adîncă stăpînește împrejurimile, învăluind întinderile acoperite de zăpadă și gheață.

În dreapta șoselei, culorile sînt mai vii. Albul strălucitor al zăpezii este înviorat din loc în loc de verdele crud al brădetului, de culoarea delicată a mesteceniior, printre care sînt presărate vile. Pe lîngă noi țîșnește vertiginos un tren electric, pe care nu l-ar putea întrece decît sălbaticul vînt de iarnă, pornit să scuture dantela de promoroacă ce a împodobit tufele de pe mal.

Sosiți în Razliv, primii pași ni-i îndreptăm spre șura lui Nikolai Aleksandrovici Emelianov, unde, în pragul ușii, delegația noastră e întîmpinată de o femeie între două vîrste. Își strînge zgribulită șuba groasă pe dînsa și așteaptă cu răbdare să citim cuvintele săpate pe placa comemorativă. În timp ce ne dă cîteva lămuriri, ne deschide ușa podului cu fîn care, în iulie 1917, l-a ferit pe Lenin de prigoana guvernului provizoriu.

Privim tăcuți, emoționați. Lungă de vreo cîțiva pași, lată de doi-trei pași și înaltă de cel mult un metru și jumătate, încăperea din fața noastră e atît de strîmtă și sărăcăcioasă! E atît de joasă, încît nu poți să stai drept în picioare, dar mi-te să te mai plimbi. Sub stratul subțire de fîn, piciorul simte duritatea podelei de lemn.

Și, totuși, cît de apropiat ne e acest pod de scînduri, care l-a adăpostit în momente grele pe Lenin! Ne e scumpă și măsuța rudimentară la care Lenin și-a scris unele din lucrările sale geniale.

Păstrăm o clipă de tăcere, apoi ne luăm rămas bun și ne îndreptăm spre pădurea din Razliv.

Vîntul s-a mai potolit. Zăpada scîrțîie sub pașii noștri. O pornim pe poteca ce taie pădurea spre muzeu. În fața acestuia se înalță un monument durat de muncitorii din Leningrad — o colibă de granit, aidoma aceleia pe care Emelianov i-o făcuse lui Lenin cîndva, din crengi și fîn.

Privim rînd pe rînd obiectele expuse în sălile muzeului și, în vreme ce ascultăm cuvintele ghidului nostru, Aleksandr Vladimirovici Cerepahin, închipuirea noastră desfășoară mereu alte și alte imagini. În vilele risipite de-a lungul șoselei — spre care am văzut îndreptîndu-se grăbiți muncitori ce se întorceau de la lucru — odinioară, în vara lui 1917, veneau să-și alunge plictiseala ceasurilor de huzur diferiți ofițeri superiori și înalți funcționari ai guvernului provizoriu contrarevoluționar. Căutau răcoarea sub umbra deasă a tufelor de pe mal și se bălăceau în apele străvezii ale mării, ca să se învioreze. Și iată că într-o zi de iulie sosi din Petrograd o veste îmbucurătoare pentru ei: oamenii lui Kerenski împiedicaseră manifestația din 5 iulie, împrăștiind mulțimea. Cei care aveau să vină mai tîrziu, după 8 iulie, urmau să aducă și alte noutăți.

— Ați auzit? Ieri a fost lansat un apel adresat tuturor cetățenilor, cărora li se cere să-l descopere pe Lenin și să-l aducă viu sau mort.

După 15 ale lunii se făcu auzită altă știre: pe cît se pare, Lenin se ascunde pe aici, pe undeva prin Razliv.

În stațiune apărură figuri noi, diverși indivizi încruntați și iscoditori. Copoii guvernului operau pretutindeni, lucrînd în taină, adulmecînd prada visată.

Ahtiați după favoruri, domnii funcționari și ofițeri ar fi dat orice ca să pună mîna pe cel căutat. Cu un asemenea succes la activul său, oricare dintre ei ar fi putut să-și făurească un viitor fără griji.

Cîte un Dobcinski sau Bobcinski de-al localității trecea de la un cunoscut la altul, împrăștiind zvonuri: „Extraordinar, ați aflat că ieri...?"

Și în timp ce jos, în vale, marii slujbași ai guvernului și ofițerii de elită, aflați sub ocrotirea organelor de stat, tremurau de frică, Lenin, oaspete vremelnic al acestor locuri, deși singur, nu cunoștea teama. Partidul și marea familie a clasei muncitoare vegheau ca liniștea lui să nu fie tulburată. Partidul îi pregătise și această ascunzătoare. Cînd vîntul aducea pînă la el ecoul pașilor ce străbăteau pădurea, el lua coasa și începea să cosească, preocupat, sau se îndeletnicea cu alte treburi gospodărești. Iar atunci cînd nu-l stingherea nimeni, scria.

De fiecare dată cînd citesc ceva din lucrările lui Lenin, simt cum mă învăluie căldura acelui minunat foc lăuntric, al nestrămutatei încrederi într-o cauză dreaptă, ce străbate ca un fir roșu fiecare rînd scris de el. Rămîn uimit de cugetarea adîncă și de extraordinara bogăție de idei a acestui geniu. Aici, la Razliv, o dată mai mult îmi dau seama de marea forță spirituală a acestui om.

Stăpîniți de un sentiment de pietate, ne oprim la marginea poienei. Aici sînt păstrate neatinse două buturugi care au servit cîndva lui Lenin drept masă și scaun. Alt om poate că nici nu s-ar fi încumetat să lucreze în asemenea condiții. Dar Lenin trebuia să scrie „Statul și revoluția". Cuvîntul său era așteptat cu înfrigurare de muncitorii din Petrograd, de muncitorii din toată țara, din toată lumea. Oamenii erau sătui de război, iar guvernul provizoriu continua să țină focul războiului. Trebuia deci să le arate care este drumul ce duce spre revoluție, spre biruința proletariatului.

Într-o vitrină a muzeului am văzut copia fidelă a caietului cu scoarțe albastre, în care Lenin scrisese „Statul și revoluția" (toate exemplarele originale ale obiectelor expuse aici se găsesc în Muzeul Central „V. I. Lenin" din Moscova). Manuscrisul vădește o muncă îngrijită, străduința de a redacta totul cît mai clar, o exprimare concisă, exactă. Rîndurile sînt scrise repede, totuși ordonat și citeț, cu sublinieri energice și cu acolade ce grupează diferitele părți ale aceleiași idei. Caietul acesta cu scoarțe albastre este o mărturie a neobositei trude, în care flacăra cugetului nu a conținut o clipă să ardă. Cine ar putea oare spune de cîte ori a vegheat Lenin fără somn, în această patrie a nopților albe? Cine ar putea spune cît de puține au fost ceasurile de odihnă pe care le-a petrecut el în această colibă de crengi și de fîn? Cînd mușchii îi oboseau, cînd spinarea îi înțepenea dureros, după atîta muncă încordată, el se ridica sprinten, așa cum era întotdeauna, făcea cîțiva pași prin poiană și apoi se așternea iar pe scris. Astfel, singur și frămîntat, stînd cînd în această colibă, cînd într-un pod cu fîn, Lenin a scris în numai patruzeci de zile o bună parte din „Statul și revoluția" și alte nouă articole de seamă.

Sub înfățișarea aceea de cosaș, cu fața bărbierită, cu o perucă de păr lung, nimeni nu l-ar fi putut măcar bănui pe Lenin. Ghidul nostru ne povestește cum Ordjonikidze, care făcea legătura între Lenin și Comitetul Central, își amintește în însemnările sale despre prima lor întîlnire: se apropiase cu multă prudență și, pe locul unde poiana se învecina cu pădurea, a întîlnit un cosaș care l-a dat binețe. I-a răspuns și el, trecînd repede mai departe. Nu și-a dat seama cine e cosașul acela proaspăt bărbierit, decît în clipa în care s-a auzit strigat din urmă:

— Ei, ei, tovarășe Sergo, nici tu nu mă mai recunoști?

Pe la ceasurile opt seara, aici în Razliv, se văd încă, jucăușe, ultimele raze sîngerii ale soarelui purtate peste necuprinsul ocean de zăpadă, iluminînd feeric pentru ultima oară, coroanele copacilor. Mai îmbrățișăm o dată cu privirea aceste locuri și ochii ni se opresc din nou asupra celor două buturugi. În jurul lor zăpada este curățată cu grijă. Ceva mai încolo, în preajma drumului străjuit de stîlpii de telegraf, agățată de un suport, se află căldărușa neagră ca un ceaun, în care Lenin își fierbea ceaiul.

...Poate să ningă tone de zăpadă, poate să șuiere în voie crivățul sălbatic, se pot îngrămădi nori groși de nea și se pot așterne troiene prin văi și prin munți. În aceste locuri, ele nu vor ține mult. Mîini grijulii le vor înlătura îndată, cu aceeași dragoste cu care o mamă șterge colbul de pe chipul înrămat al fiului plecat de acasă.

Membrii unuia dintre delegațiile române invitate în U.R.S.S., vizitînd coliba de la Razliv.

V. I. LENIN

Desen de N. ANDREEV

La 22 aprilie se împlinesc 86 de ani de la naşterea lui Vladimir Ilici Lenin.

Kremlin. Cabinetul de lucru al lui V. I. Lenin (fotografia de sus) şi modesta cameră în care a locuit marele conducător al proletariatului (fotografia de jos)

CEZAR DRĂGOI
LA POARTA ȚĂRNII

— sultă —

În poemul „*La poarta țarnii*", poetul Cezar Drăgoi surprinde un moment plin de intensitate din viața unui sat care face primii pași pe calea socialismului. Muncitorul comunist Chiril vine să ajute țăranii înțovărășiți la muncile de primăvară. Dar nici nu intră bine pe poarta țarnii că se și lovește de șovăiala, neîncrederea și încăpățînarea țăranului mijlocaș, sub chipul posomoritului Ichim. De-abia își pornește Chiril tractorul peste haturile vechi, că uneltirile chiaburului Borcea vor căuta să-l oprească, prin mîna lasă a nemerniculul Melinte — strecurat în postul de președinte al întovărășirii. Dar tractorul odată pornit va trage brazdă adîncă pregătind pămîntul întovărășiților pentru recolta nouă.

În primul dintre fragmentele de mai jos îl aflăm pe Chiril îndreptîndu-se spre sat. Pe drum îl întîlnește pe Ichim și, în ciuda atitudinii lipsite de bunăvoință a acestuia, Chiril îi prevestește prietenia lor viitoare în „Epilog", prevestirea lui Chiril se împlinește în totul.

2. CHIRIL

. . . . . .

.. Un drum de țară cu bălțoace —
cu lichir ca argintul vechi...

Și se întește, prin bălțoace,
făgașul roților perechi!

Un drum de țară, cu hîrtoape,
fîntîne
și un pîlc de plopi...
Iar boii — aduși să se adape —
pe unde calcă, lasă gropi.

Adînciturile rotunde
sînt ochiu de apă, după ploi.
Drumeț
— venit de nu-știu-unde —
a poposit, plin de noroi.

...O, tu
— fîntînă-n capul țarnii —
adeseori ne răcorești
și apa ta — ca un Cotnar ni-l —
cînd arșița ne-o potolești!

Să pomenim dar — fîntînarul!
Cu meșteșugul din părinți,
a scos o apă ca zaharul!...

Răcoarea ei taie la dinți!

...Drumețul bea, își udă fața
și suflă zgomotos pe nări.
Se scutură apoi ca rața
și-și scoate pacul de țigări...

Cam între două vîrste-arată.
Nu-l de la țară — asta-l sfînt!
Prea soarbe lacom și-l îmbată
mirosul proaspăt de pămînt!

Deși e ostenit de cale,
pornește iar, nerăbdător,
spre unde roșturile sale
îl cer să fie călător.

...Hei, drumul — nesfîrșit e drumul!
Spre unde-l poartă, spre ce sat?
Pe ce hogeac plutește fumul
în cinstea celui așteptat?...

★

Un om la vîrsta ta, mai pleacă
duminica, să bea un vin...
Mănîncă, mai citește-oleacă —
și — pe-o ureche doarme lin.

La vîrsta care-o ai, oricare,
Chirile, s-ar fi potolit!
Dar ție... ție — mi se pare —
că nu-ți prieșie-un trai tihnit!

Cum vine asta, măi bălete?!
Să-ți lași tu casa de haram?!..
Vreo două schimburi, cărți și ghete
și — hai Chiril, să tragi la ham!

Ce știi tu despre grîu — i-o joacă!..
Despre porumb știi mai puțin!
Măi, ce nu te-ai gîndit oleacă?...
Ogorul îți-i ca un străin!

...Că o să-nveți? ...Mă rog — se-nvață!
Doar nu te naști om învățat!..
Că viața, -n perini moi, nu-l viață?
Dar, de pomană, cînd ai stat?...

Conștiința ta muncitorească?!
La țară, ce-o să faci cu ea?
Nu-ajută grîielor să crească!...
Ce spui?... Că urma va vedea?

...Și gînduri macină
— ca moara —
la malul apelor molcum...
Dar iar îl fură primăvara
și cîntă-nveselit pe drum.

Și-o voie bună îl cuprinde
și-l urcă-n sînge fierbințeli —
văzînd cum un salcîm întinde
— spre soare —
proaspete găteli.

...Hei, drumul — nesfîrșit e drumul!
Spre unde-l poartă, spre ce sat?
Pe ce hogeac plutește fumul —
în cinstea celui așteptat?...

★

...Cu ochii ei nenunse,
care crîșneau neîncetat,
— din urmă —
pe Chiril, l-ajunse
căruța unui om din sat.

În gura hamului de sfoară
— între hulube —
trage-un cal...
Mai bînezis: cal odinioară —
căci, azi, cu-ngăduință-i cal!

Abia-și mai mișcă vreo ureche
și clotul cozii, amărît....
Pe capră, un om e-n haina-i veche,
ca un știulete-n foi vîrît...

Chiril strigă un:
„ziua bună"
Nu l-a răspuns... N-a strîns de hăț.
— Hei, stai!... Cît e pînă-n comună?
— Vreo două zburături de băț!

A strîns de hăț de astă dată:
— Zici că la noi în sat?...
Hai sus!
Pune-un picior colea — pe roată...
Sosim cînd e ceaunul pus.

— Tovarășe, la o țigară!
— Să-mi zici Ichim... Mai am în pac...
Ai nostru e tutun mai tare,
străinută — dacă-l bea — și-un drac!

Se-nvîrte roata prin bălțoace,
pînă-ntr-o palmă sub butuc —
și-mproșcă și totuna-i face...
Și-alene sfîrîie-n urmă curg.

Iar calul se-opintește-n șleauri...
După o vreme, iar Ichim:
— Ai neamuri pe aste ocoluri —
ori răposați la țintirim?!"

Mușcîndu-și capătul mustății,
Chiril: — Nu, n-am!
— Stai mult la noi?
— Păi, cît m-o ține firul vieții —
și-om mai vedea ce-o fi... apoi!

Trecu un nor, posomorîndu-l,
pe fruntea lui Ichim. Tăios
făcu, pe față dîndu-și gîndul:
— Ești de-ai de-ntorc satul pe dos?!

Mînia lui neașteptată
pe om, întîi, l-a uluit...
Apoi, își spuse-n sine: Iată —
mi-a zis pe față „bun sosit"!

— Pămînturile — ascultă-ncoace! —
noi nu le-om pune cap la cap!
Moarte de om mai bine-om face..
Pe-o țarnă doi stăpîni nu-ncap!

N-o să ne torci tu vieții firul —
cît încă-n garduri mai sînt pari!
N-o să se salte bine știrul —
și, ca din pușcă-o să te cari!

— Ba nu, Ichime, rîde omul
și-n ochi îi scapără lumini,
au — cum să-ți spun — eu sînt ca pomul
și prind îndată rădăcini!

— Piru!... Ho, mîrțoagă!... la coboară!
N-ai ce căta în sat la noi!
(trăgînd de hățul gros, de sfoară,
opri-ntr-o groapă cu noroi).

Întîi să-nveți să tragi cu sapa —
și-apoi să-ntorci satul pe dos!
Jos!... Du-te unde-și duse lapa...

Și iată-l iar în glod, pe jos.

Dormiși sub car, la umbră-n vară?...
În ladă-i doar pe fund mălai!

... Dar tu ce lupți pe frontul pîinii
de cînd orașu-ai părăsit —
de cîtă pîine smulgi țărînii,
dai socoteală îndoit!

Ești, pe-acest front, trimis de țară!
... Și să răspunzi ești deci dator
și de acei ce țarna ară,
de cum trăiesc, de viitor!

. . . . . .

EPILOG

... Să nu te miri, de-ar fi să crape
și ouă corbului... E ger!
Iar lupul urlă pe aproape,
cu botul rezemat de cer.

... Cocioabele stau față-n față,
ca niște babe stau — la drum.
Și fumul — calor sur de ceață —
îl torc subțire și molcum.

★

... Departe...
un colind, departe
— un clopoțel de-argint —
s-a stins...

... A pus:
rachiul, la o parte —
și alivencile, -ntr-adins...
Și-acum, Ichim nu-și află locul.

... Nu vine, nu!... Și-i pare rău..

... În foc, ca să aștie focul,
mai zvîrie cîte-un ciucălău.

Gîndea: Cu oițele-n gard — se pare —
că azi, Chirile, — ai nimerit!
Cîți sînt în sat, ca dînsul, oare?
... Și totuși, nu s-a stăpînit:

— Făgăduiește-mi să fii minte
că — de rămîn în sat, cum spun —
faci rost de vin și de plăcinte...
Viu cu uratul, de Crăciun!

— Ei, lasă c-om vedea noi!... Tace.
Iar calul, tropotind greoi,
sfărîmă-argintul din bălțoace,
preface-argintul în noroi...

★

Pe acoperiș e-o veche roată —
fac cocostîrcii cuib pe ea...
Cu primăvara vin o dată —
iar — cînd se duc — iarna-i colea!

... De cîte le-ai făcut în vară,
dai socoteală iernii? ... Dai!

Cu deștul gros, dă jos cenușa
de pe fitil... L-a mai săltat...

Bătăi în geam!...

Împinge ușa
și-n prag ieșind, s-a luminat.
... Și-a scos căciula brumărie
Chiril
— și-apoi, cu glasul gros:
— Cu moș-ajunu-ți vin bădie!...
Ei, mă primești, ori...?"

— Bucuros!!

★

... Și cad zăpezile duimuri,
precum făinile prin ciur...
Tot satul: șaptezeci de fumuri,
suind spre bolta joasă — șnur...

Și fumurile moi, de ceață,
se torc subțire... pînă pier.
De ele — afirnă, ca de-o față,
cocioabele din sat — de cer...

*) Fragmente din poemul cu același titlu, ce va apare în „Viața Românească" nr. 4.

HAMALUL Nr. 642

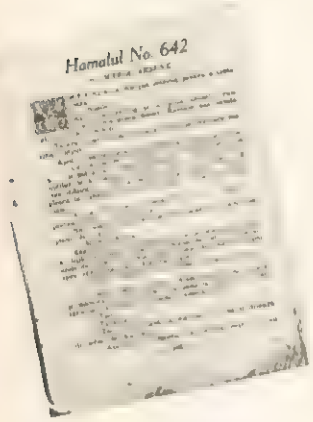
Hamalul No. 642

de Maria ARSENE

Ilustrația de N. POPESCU

Schița „Hamalul nr. 642" a fost scrisă în anii de teroare fascistă. Nepublicată în țară, ea a apărut în 1938, în almanahul unui ziar progresist din Detroit — S.U.A. Introdus clandestin în țară, almanahul a circulat o vreme printre luptătorii din rîndurile mișcării muncitorești.

Un exemplar al acestui volum (vezi facsimilul alăturat) — care a fost ingropat pentru o fi ascuns de perchezițiile poliției burghezo-moșierești — se află azi în arhiva Institutului de istorie a P.C.R. de pe lîngă C.C. al P.M.R.

Vocea slabă din pat întrebă pentru a treia oară:

— Nimic?

642 oftă prelung și își puse, obosit, fruntea pe marginea mesei. Rămase așa nemișcat, cu ochii închiși.

Tăcere. Doar tic-tac-ul ceasului din perete care măcina timpul.

Apoi vocea sfîșiată, tremurătoare, începu din nou:

— Ce ne facem? Doctoria s-a terminat de aseară... Și mă arde-n capul pieptului... Nu mai pot... Copiilor le e foame... Gică... Gică nu știe... El vrea mîncare... Pe ăl mic l-a luat vecina... Du-te, pleacă la fabrică. Nu se mai poate... de trei săptămîni...

Un val de tuse o înecă. Of... of... Du-te... Pentru copii... N-ai inimă...

Din odaia alăturată se auzi scîncind, apoi un plîns de copil.

— Mamă, mamă.

642 tresări. Se ridică de pe scaun și scrută o clipă încăperea mică cu podeaua de lut și dulapul în care de mult nu se mai găsea nimic. Se îndreptă apoi spre cămăruța unde dormea copilul.

— Tată... Tăticule, mi-e foame... Ce mi-ai adus?

— ...

— Mi-e foame, tăticule. N-am mîncat de aseară și mămica nu vrea să-mi dea, pînă la prînz. Să vezi, tăticule, că Vasilică a mîncat aseară carne...

— Taci.

— Tăticule...

— Taci. Taci. Lasă, că mă duc în oraș și deseară îți aduc de mîncare.

— Așa-mi spui mereu. În fiecare seară, vii cu mîinile goale. Înainte de ce-mi aduceai, tăticule? Bomboane și cornuri... Cornuri cu nuci...

— Înainte... Da, înainte... Și ciătină trist din cap.

— De cînd n-am mai mîncat carne, tăticule...?

— Ei, carne, parcă cine știe ce-i și carnea...

— Dar mie-mi place. La prînz avem iarăși cartofi fierți. Tot cartofi, cartofi...

— Ți-aduc eu, Gicule, deseară, ceva bun ce-ți place ție.

— Ce, tăticule? Cîrnați?

— Nu.

— Salam?

— N-ai ghicit. Ceva bun de tot... Ce ți-a adus mama la spital după ce-ai zăcut de scarlatină...

— Aha! Am ghicit. Smîntînă... Smîntînă, și pui, și franzelă...

— Da. Da. Smîntînă și franzelă.

— Și cînd mi le-aduci, tăticule?

— Ți-am spus: deseară.

— Să nu vii tîrziu, că la opt mă culc.

— Nu. Am să viu devreme.

— Te aștept, tăticule. N-am să mă culc pînă nu vii. Te aștept pînă la nouă, că pot să stau... Sînt băiat mare.

Și două brațe mici, moi și calde, cuprinseră gîtul lui 642...

— Mă duc, Gicule. Să fii cuminte și n-o supăra pe mama... Să nu mai ceri de mîncare..

— Bine, tată. Du-te. Te aștept pînă la nouă... Pînă la nouă, tăticule...

. . . . . .

— Tu nu vii? Nu stăm mult. La unu, cel mai tîrziu, terminăm. Vorbește și Stroescu.

— Nu mă duc. La ce bun? Vorbe în vînt, toate. Mai bine s-ar mișca delegația mai repede. Pînă o să facă într-un fel, crăpăm cu toții de foame. Eu unul nu mai pot. De două zile n-am băgat o fărămitură de pîine în gură, dar nici n-am închis ochii noaptea. Mă lipsesc. Am nevastă bolnavă. Eu intru în fabrică. Fie ce-o fi. Deseară la nouă trebuie să aduc mîncare copilului. Cer un avans direcției. De trei săptămîni îl îndop numai cu cartofi. Îmi moare băiatul cu zile în casă.

— Tocmai d-aia, tovarășe. Mergem la adunare. Să vedem ce-om face. Ori lată, ori băltată. Sau poate crezi că la mine huzurim?

— Nu știu cum o fi la tine, Radule, frate Radule, dar acasă la mine e jale mare. Mi se rupe inima cînd văd copilul cum se topește, zi de zi. Și eu, tîlhar bătrîn, îl mint mereu. Deseară, Gicule. Mîine, băiețașul taichii! După-masă, mînzule! Mi-a ajuns pînă peste cap. Mi-e rușine să-l mai privesc în față.

— Te cred. Trebuie însă să ne menținem, dacă vrem să avem un trai mai bun. Hai la sală să auzim ce-au mai făcut delegații. Hai, nu te mai codi, că și acasă ori pe stradă, tot nu-ți umpli burta.

— Hai...

★

Sala — plină pînă la refuz. Fețe slabe, ofilite, spinări îndoite, voci răgușite, fum de țigară înecăcios, freamăt. Cineva tușește, apoi altul. În curînd întreaga masă de oameni tușește, ca un singur om. Apoi, tăcere.

Stroescu, șeful delegației, vorbește.

Vorbele curg domoale, liniștite, ca untdelemnul peste valurile furioase: răbdare curaj, disciplină, încredere în delegați. Încă o săptămînă — și vom triumfa. O săptămînă de grevă. Șapte zile de post.

Fețele s-au întristat. Privirile se încruntă. Ici, colo, răbufnește cîte un glas morocănos. Ce ne facem? Nu mai putem. Destul. Ne-a trecut cuțitul de os...

Vocea lui Stroescu se desprinde, de data aceasta energică, hotărîtă: „Are cineva de obiectat? De spus vreo părere? Se simte mai capabil decît noi? Să vină! Să vorbească! Cine e?"

642 se simte împins din spate. Îl poartă spre scaunul gol — tribuna improvizată — ca să vorbească. Încearcă cu slabele lui puteri să se împotrivească, dar nu reușește. Întreaga mulțime, ca un val mișcător, s-a concentrat să-l împingă spre tribună. Se aud murmure nedeslușite, vociferări:

— Spune! Spune! Vorbește! Nu mai avem puteri. E mult o săptămînă. Ne mor copiii de foame! Spune!

Cîteva mîini voinice îl saltă, urcîndu-l pe scaun. Ce să vorbească? Durerea fiecăruia s-a strîns toată în inima lui. Peste capetele netunse și cefele asudate privirea îi aleargă zadarnic, fără să se poată fixa undeva.

— Spune. Hai, spune! Ce taci? Dă-i drumul!

Mulțimea fraților de muncă îi cerea să le vorbească. În ceasul acela aveau nevoie, parcă mai mult ca de pîine, de vorbe care puteau să exprime ce simte fiecare: disperarea și foamea ajunse la maximum. Îi cunoștea pe fiecare, deși din ateliere deosebite. Lucrau doar în aceeași fabrică și dacă el nu putea reține numele tuturor, ei însă îl știau prea bine. Cei vechi, mai ales, care se înfiripaseră de vorbele lui cînd le cerea să-și apere dreptul. Dar e mult de atunci. Pe vremea aceea leafa era puțintel mai mare, nevoile mai mici, copiii mai puțini sau de loc. Era poate și mai mîncat, în stare să-i înfiripăreze, să-i oțelească mai departe, pentru izbînda finală. Dar i-e silă. Vorbe goale. Da. Vorbe în vînt. Cînd entuziasmul și efectul discursului său se vor potoli, foamea îi va chema și mai puternic la realitate.

Tovarășii de muncă nu mai au astîmpăr. Strigă, țipă la el să le vorbească. Uite pe strungarii cu șorțurile albastre, cum agită brațele; timplarii din colțul drept al sălii, în halate galbene de lucru, par mai liniștiți. Dar atelierul de vopsitorie, care a venit în păr, îi ațîță să strige către el. Chiar și 8, moș Florea, cel mai

mic număr și cel mai vechi om din fabrică, încearcă să spună ceva, dar nu se aude.

Zîmbește trist către marea asta de capete, tovarăși vrednici și tăcuți la lucru, de nerecunoscut însă cînd le lipsește pîinea. Pîinea! Pentru această nenorocită bucată de cocă, sute de oameni-număr, de oameni-fișe, se agită, luptă și mor...

Încearcă să-și adune gîndurile... Nu poate închega nimic. Zgomotul devine infernal...

— Tovarăși!

— Sst! Sst! Tăcere! Vorbește 642. Sssst!

— Mi-e foame...

★

A pornit înainte pe străzi, năuc, fără să știe unde și pentru ce merge. Prin cap gîndurile i se zbat, se fugăresc unul pe altul, se încurcă, neputînd lua vreo hotărîre. Urechile-i vîjîie, capul îl doare să-i plesnească, iar un glas lăuntric—dureros leit-motiv—îl urmărește obsedant:

„La nouă, tăticule. Te aștept să vii. Nu mă culc pînă la nouă".

Strînge pumnii, scrîșnind din dinți neputincios, și își iuțește pașii. Ocolește străzi, taie ulicioare, se-nfundă în drumuri străine, apoi din ce în ce prin străduțe și ulicioare mai cunoscute. Merge automat. S-a oprit. Unde se află? În fața lui, poarta de fier a fabricii, grea și masivă, își cască gura. Picioarele, slugi credincioase, l-au dus singure în dreptul ușii de la intrare.

Cu ochi de vulpe șireată, Enache, portarul, coada de topor a direcției, l-a și văzut. A deschis ferestruica cabinei:

— Uite și pe 642! Zi, nu mai merge, ai? S-a terminat cu greva? Așa îmi place. Era și păcat să mai fi irosit timpul. Ai copii!... Ceilalți vin și ei?

Nu i-a răspuns. A strîns doar fălcile și a înghițit în sec.

— Intră înăuntru. Ce stai ca o momîie afară? — îl îmbie iarăși Enache.

Nu l-a auzit. Încearcă să facă o socoteală. Vasăzică... un sfert de kilogram salam... O pîine dublă... Un sfert de kilogram salam... O pîine dublă... Un sfert de ... O pîine...

Îi joacă cifrele în cap. A renunțat să le mai adune. Ar fi și inutil.

Enache e acum lîngă el. Îi simte în obraz răsuflarea de ins ghiftuit, cu iz de mîncare și băutură, care îl sfichiuie ca un bici. Și tot atunci foamea i se sparge ca un ghem de fiere în stomac, împrăștiindu-i prin vine și pînă în gură amărăciunea.

— Ți-o fi de ajuns, că numai pielea și oasele mai sînt pe tine, încolo... — spune Enache și scuipă scîrbit într-o parte.

642 făcu instinctiv cîțiva pași. Era copleșit. Nu mai putea răbda și poarta — gură de șarpe — îl îmbia ca o masă plină cu bunătăți. Afară erau mizerie, foame, moarte. Înăuntru, o bucată de pîine și poate un ban pentru o doctorie. Trebuie să intre. Se simte atras ca de un magnet puternic.

Și-a lăsat bărbia în piept și înaintează încet. Are plumb în tălpi, dar merge mai departe. Îi zvîcnește inima, dar nu-i pasă.

Tovarășii... Frații lui de suferință... Ce vor zice cînd vor afla că ei — tocmai ei — a spart blocul celor hotărîți să lupte pentru o existență mai omenească și o bucată de pîine mai mare, care să ajungă să-i satur pe toți?

L-a prins cineva de braț. Își înalță fruntea. Enache îl trage de mînecă, îl zorește și turuie:

— Hai mă, că te duci la bulcă, nu la-nmormîntare!

Ce vrea omul ăsta de la el? De care înmormîntare-i vorba? Și de ce-l împinge atît de repede și unde-l duce? Încotro se duce?

S-a oprit. Se smucește din strînsoarea lui Enache.

Tovarășii... tovarășii lui... Trădător? Nu. Nu trădător. Sleit, doborît de foame, da; trădător, însă, nu!

Sirena fabricii urlă deodată. Tresare speriat. I se pare că niciodată sirena n-a scrîșnit atît de cumplit. Sînt orele două fără cinci minute. Schimbul doi trebuie să intre la lucru.

Întoarce brusc capul. Își astupă cu palmele urechile, se depărtează de uzină clătinîndu-se. Urletul sirenei îl urmărește încă. Aleargă din ce în ce mai repede. „La nouă, tăticule... la nouă..."

Și geamătul acesta groaznic al sirenei care nu mai încetează!...

„BILETIȘTII"-PETE PE BULEVARD

Asemeni vegetației tropicale în care, sub luxuriantul culorilor și formelor, se ascund nenumărate vietăți foșgăitoare ce prind glas noaptea, bulevardul păstrează în cotloanele sale roiuri de „șmecheri", de acostori, de speculanți de bilete ce ies la iveală, o dată cu primele lumini ale reclamelor.

Hibridul acesta e greu de definit. Are uneori frează cocoș, ca orice malagambist, pantaloni îngusti, cum își îngăduie și cosmopoliții mai „de salon", fular băgat în cămașă, propriu unor artiști de varieteu. Alteori îmbrăcămintea și fizionomia țin de cel mai deplorabil stil „la șmecherie": pantofi cu tăietura într-o parte, șapcă în pătrățele, chică lungă, favuride, unghie prelungită la degetul mic. Iar de cele mai multe ori speculanții de bilete sînt îmbrăcați simplu ca niște „oameni lipsiți de mijloace". Fotografiat fiind în fața cinematografului unde opera, unul dintre biletiști i-a strecurat fotoreporterului: „Umblăm la haine de derbedei, dar dacă ne faci o poză, aranjăm mîine, pentru la șase, să venim cu țoale bune". Contînd pe îngăduința cetățeanului milos, speculantul sprijină cererea de suprapreț, ilustrînd-o cu o gheată cîrpită, cu un pantalon destrămat. El îmbină umilința cerșetorului profesionist cu cinismul hoțului care-ți bagă mîna în buzunar. Ai putea să-l definești după risul obraznic, după mimica ce-ți sugerează un gangster în fază uceniciei. Un indiciu e că stă în grup — grupul fiind întemeiat pe baze economico- strategice: la vederea miliției unul dă alarma și dispar toți. Alt indiciu e că mormăie printre dinți: „bilet, bilet... cine vrea bilet?" la fel cum, la talcioc, unii strigă arătînd niște pantofi scîlciați: „care te-ncalți, neamule, care te-ncalți?" S-ar putea da ca o caracteristică și faptul că îi vezi de dimineață făcînd cozi în fața ghișeelor de cinematograf și că afișează o grosolănie potrivită unor soldați americani aflați într-o țară care primește ajutorul marshall.

Dar toți acești indici, caracteristicele acestea: freza, fularul, pantalonul, grosolănia, spiritul de bandă, figurile de derbedei, apucăturile de negustori, deprinderile bulevardiste — nu pot fi desprinse de ceea ce e în jurul lor. Iar în jurul lor e bulevardul cu construcții noi, sînt noile parcuri, în jurul lor trec muncitori, elevi, studenți — oameni care muncesc cinstit; în jurul lor e viața adevărată. Te-ai aștepta ca gașca aceasta sau gășculițele astea de speculanți de bilete să dispară din cînd în cînd sub talpa mulțimii pașnice, ca într-un poem maiakovskian. Căci ce-ar fi mai nimerit, mai omenește decît ca cetățenii, indignați de acești miriapozi ai bulevardului, să le facă vînt, să-i alunge în cotloanele de unde au ieșit? Numai că această răbufnire a indignării publice nu are loc decît foarte rar și izolat. Cetățeanul vrea să vadă filmul. El însă nu-și poate părăsi serviciul dimineața atunci cînd speculanții asaltează casele de bilete. Astfel „biletistul" îl are la mînă și încasează suprapreț. Mai mult: dacă intervine miliția, uneori se găsesc așa-zișii „oameni de bună-credință" care intervin: „Lasă-l, tovarășe, cîștigă și el un leu...", acceptînd deci să fie buzunărit și chiar luînd parte celui care îl buzunărește. De cele mai multe ori, însă, acești „oameni de bună-credință" se dovedesc a fi ei înșiși bulevardiști.

Cine este, totuși, speculantul de bilete, dincolo de frează și de pantalonul îngust? De obicei, un tînăr. Adeseori fără ocupație (fiindcă preferă „învîrtelile"), uneori elev, uneori student. Iată de pildă: Vasile Silviu Dumitrescu, elev la liceul Cantemir, Alexandru Jipescu—fără meserie; Petre Nicolaescu — fără meserie; Constantin Drăgoi — student anul II I.S.E.P.; Vasile Popazu — soi de vînzător la halele Obor, la Aprozar. Și alții, mulți alții. Unii „lucrează" pe cont propriu, făcînd să ruleze un capital de cîțiva poli. Alții cumpără biletele cu sutele și le vînd rupîndu-le dintr-un carnet cu cotor. Uneori, înțeleși cu casierițele cinematografelor, (cum ar fi, de pildă, Mihai Elena de la cinematograful Central, acum sub anchetă) speculanții nu au altă bătaie de cap decît aceea de a sta la rînd dimineața și de a-și oferi marfa seara. Tupeul alternează cu slugărnicia celui care vrea bacșiș, discreția afaceristului care lucrează pe sub mînă, cu sonorizarea cerută de reclamă. Prins între acești poli ai micii negustorii interzise, speculantul trece de la comic la dezgustător și, dacă izolat se pierde în mulțime, în grup ajunge să păteze bulevardul.

Fenomenul acesta îngrijorător are cauze multiple și rezolvări — pentru a fi lichidat — cu aspecte diferite. Am propune aci, cu titlu de experiență, existența mai multor case de bilete la filmele în premieră și la care se prevestește un mare flux de spectatori. Totodată biletele să nu se vîndă decît cu o oră înainte de spectacol. Alte propuneri — evident — ar trebui să vină și din partea spectatorilor sătui de a mai plăti vamă miriapozilor de bulevard.

Asupra cauzelor mai grave care stau la baza existenței acestei specii de speculanți, la baza faunei bulevardiste, vom reveni, vorbind despre pasivitatea unor părinți, profesori, organizații de masă pentru care fenomenele acestea de huliganism, acostări, speculă ar trebui să constituie o preocupare vie, permanentă. Și propunem de pe acum: bulevardistul (care-l înglobează și pe speculant) trebuie tuns nu de la frează, ci de la pantofii cu talpă triplă. Sîntem nu pentru repriepătănarea, ci pentru dispariția lui. Iar la această dispariție cetățeanul trebuie să contribuie activ, agitînd opinia publică împotriva biletiștilor, luîndu-i de guler și dîndu-i pe mîna miliției. Iar miliția, sperăm, va fi prezentă, atunci cînd oamenii vor pune mîna pe mătură și—evident, ridicînd puțin praf — vor mătura bulevardul.

C. COMAN

Desen de A. RIK

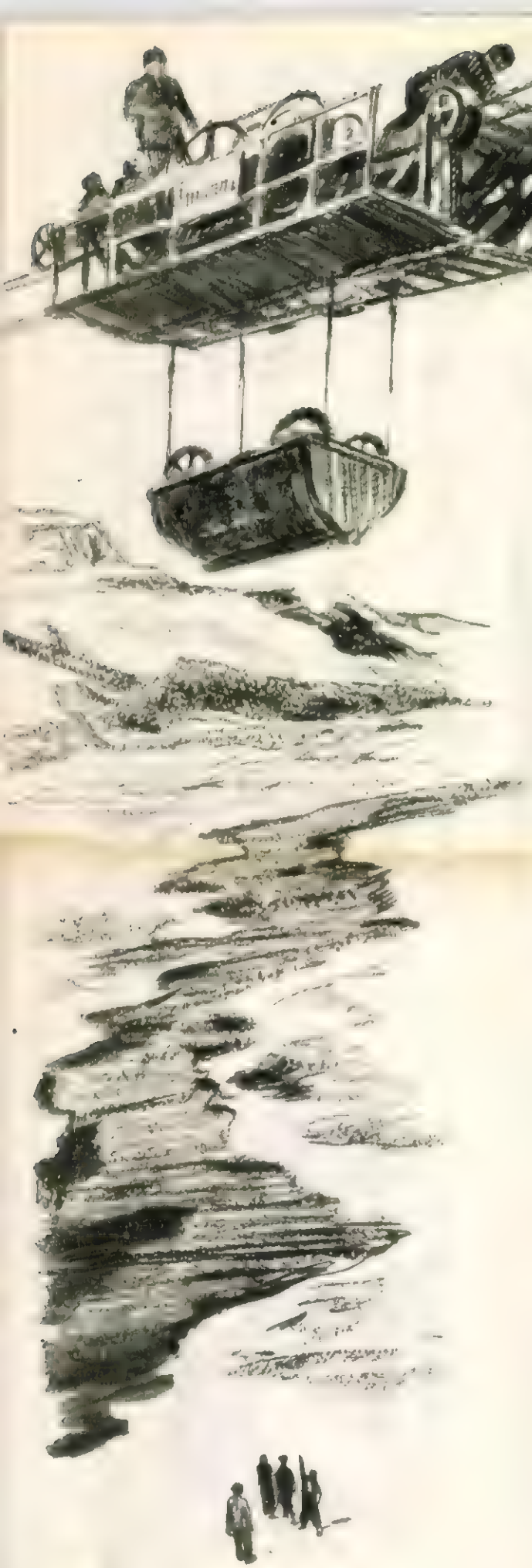

PRELUDIU

— reportaj —

de C. BOZBICI — Ilustrație de N. POPESCU

Ceața lăptoasă se resfira ușor, împrăștiată de curenții rîului, descoperind șantierul treptat,ca ridicarea unei cortine orizontale, imense și tremurătoare. Din înălțimile costișei muntelui, de pe platforma de beton a macaralelor-funicular, împînzită de schelete metalice, mișcarea leneșă a pînzelor opace de ceață, scurgîndu-se din amonte, părea o masă neîntreruptă de aluminiu care se retrage pe trenuri de role, în văi. În munți răsărise de acum soarele, luminîndu-le frunțile. Aci ceața fugea în păduri, descoperind Bistrița, cîteva plute matinale sălțînd pe valuri, iar la cîteva sute de metri jos, în batardoul barajului hidrocentralei, excavatoare, oameni, locomotive, mașini...

Începea o dimineață obișnuită...

— A sosit fotograful?

— Uite-l, trece podul; în cîteva minute va fi aici.

Inginerul Rakoși se apropie de parmalîcul platformei de beton și privi spre omul cu aparat de fotografiat ce zorea spre șantier. Martorul acesta îi creă un sentiment care se contopea cu emoția. Și muncitorii erau stăpîniți de o undă de nerăbdare și neliniște: vor reuși oare să monteze rapid și fără complicații săgeata cabinei de comandă? Săgeata aceasta era un enorm braț, purtînd în partea superioară o minusculă cabină de comandă de unde un om avea să dirijeze benele. Ea trebuia fixată cu partea de jos de corpul de pe malul drept al macaralei-funicular.

Privindu-i o clipă pe muncitori inginerul surise văzînd că cei mai mulți dintre ei erau proaspăt rași. Știau că îi așteaptă o muncă încordată și se pregătiseră ca pentru un eveniment deosebit. Avu din nou certitudinea că se află în fruntea unui asemenea colectiv de oameni care se simt ei înșiși răspunzători dacă lucrarea va reuși sau nu. De aceea se liniști.

— Ei, s-a ancorat „săgeata"?

— Gata, tovarășe inginer! — veni, domol, răspunsul șefului de echipă Popescu.

Fotograful trimis de direcția generală se oprise într-un colț, privind peste păduri: aștepta lumina strălucitoare a soarelui.

Pilonul de montaj ridică de la pămînt schelăria metalică a „săgeții", o purtă lin prin aer, gemînd ușor sub atîta greutate, o trecu cu băgare de seamă pe lîngă oamenii care o urmăreau cu ochii înfrigurați și ajunse deasupra abisului văii.

— Luați-vă la îndemînă sculele! — se auzi comanda șefului de echipă.

Montorii prinseră să se agite. Fotograful declanșă o dată aparatul, apoi își căută grăbit un loc mai potrivit ca să fotografieze momentul legării „săgeții" de corpul masiv al macaralei-funicular. „Încă un sfert de oră și vom face legăturile", se gîndea șeful de echipă. „Cincisprezece minute și am scăpat de partea complicată", își făcea socotelile inginerul. „Cînd începem să facem legăturile, n-ar strica să ne fotografieze", se gîndea montorul Mihai. Într-adevăr, era un moment ce merita să fie înregistrat. Toate privirile oamenilor din echipă se îndreptau spre masa de fier care înainta centimetru cu centimetru prin văzduh.

Pentru prima oară se monta aci o asemenea macara-funicular. Fusese trimisă de o întreprindere din Republica Democrată Germană și de-a lungul a multe săptămîni tehnicienii o studiaseră.

O comandă și „săgeata" de peste zece metri se înclină apropiindu-se de corpul macaralei.

- Fir-ar al dracului. Nu e bine!

Cineva țipă:

— Înapoi! Înapoi!

— Gura!...

- Nu vezi c-a luat-o pe alături?!

Încercarea nu reușise.

— Să încercăm încă o dată — ceru inginerul Rakoși.

Echipa lucra febril. Fotograful era dezolat. Iar inginerul se gîndea:

„Dacă nu merge nici acum, va trebui să lungim pilonul cu un tronson".

Şi pilonul vibră iar. În vale, cîţiva oameni urmăreau curioşi legănarea „săgeţii". O văzură cum se îndreaptă din nou spre corpul macaralei, proptindu-se pe margine. Şeful de echipă era supărat. Fotograful se căina în sine: „Uite, uite, cum fuge soarele!" Membrii echipei de montaj comentau gălăgioşi şi căutau soluţii.

— Ce-i de făcut, tovarăşe inginer? Să ne poticnim tocmai aici?

— Vi s-a părut greu la început? — întrebă inginerul.

— Nu, nu! — se auziră glasuri.

— Nici mie. Secretul constă în noutatea lucrărilor de ridicare a fiecărei piese. Aici n-avem încă înălţimea necesară. Va trebui să lungim pilonul cu încă un tronson... De fapt asta e toată problema...

...Spre seară, săgeata cabinei de comandă a macaralei-funicular era montată. Ea străjuia semeaţă valea Bistriţei. De aici un om va dirija benele încărcate cu beton pentru înălţarea celui mai mare baraj din Romînia. Şi nimănui nu i se părea un lucru neobişnuit. Se învăţaseră să înfrîngă greutăţile montînd în ultimii ani schelării mecanice complicate, uriaşe şi noi. Cînd echipa montorilor ajunse în vale, fiecare îşi întoarse privirile spre laba de colos metalic, simţind în suflet o caldă mulţumire şi linişte. Numai fotograful se întreba febril: „Au ieşit oare „scharf" imaginile?" Căci într-o asemenea zi nimeni nu are dreptul să facă un lucru de mîntuială.

II

Peisajul se îmbogăţise cu elemente noi. Nu era vorba de omătul care încărcase ramurile molizilor, drumul asfaltat al maşinilor, barăcile; nu era vorba nici de gheaţa aspră care se aşternuse peste apele zglobii ale Bistriţei, ori de florile albe şi reci, proiectate pe ferestre. Ochii constructorilor se obişnuiseră să vadă în fiecare iarnă toate acestea. Nouă, tentantă şi necunoscută era instalaţia macaralei-funicular, a cablului ce se legăna la înălţime deasupra văii. Văzînd de multe ori un lucru, oamenii se obişnuiesc cu el. Li se pare firesc să fie aşa şi nu alt fel. Dar instalaţia aceasta, vizibilă de la mare depărtare, era un permanent prilej de întrebări şi gînduri. Aci îşi avea începutul turnarea betonului pentru barajul hidrocentralei.

...Nu mai ţin minte ziua. Era ger şi zăpada scîrţîia sîcîitor sub tălpi. Temperatura sub minus 18°. Şi vînt. Venea în trombe din nordul îngheţat. Cablurile macaralei-funicular săltau ca nişte corzi, iar vîntul înstruna pe ele melodii metalice, aspre şi prelungi. Trebuia încercată „pisica"[1]) macaralei.

„Pisica" aceasta era de metal, fără suflet, şi avea acum doar o blăniţă întîmplătoare şi fină de promoroacă.

Ei, tare frig mai era! I se dădu drumul pisicii peste prăpastie, singură. Aluneca uşor, din ce în ce mai iute, bălăbănindu-se cumplit din pricina vîntului, dar ajunse fără emoţii pe celălalt munte. Apoi se întoarse înapoi. Echipele de montatori o primiră veseli şi cu o adîncă satisfacţie. Văzuseră cu ochii că tot ce făcuseră în ultimele luni era trainic. Nici nu doreau altceva.

— Va trebui să legăm cablurile cu „călăreţi"[2]) — le spuse montorilor inginerul Rakoşi.

Oamenii priviră la omul acesta scund, cu o faţă tînără. Nimănui nu-i trecu prin gînd să răspundă că nu se poate, că vremea e aspră, că ar fi mai bine ca treaba să se facă mai încolo, cînd timpul s-o mai îndulci.

— Dacă nu fixăm „călăreţii", nu mai putem monta cablurile de comandă şi cele ajutătoare— continuă inginerul.

[1]) Cărucior-troliu ce se mişcă pe cabluri.

[2]) Vergele pentru fixarea a două cabluri.

— Ei, cine îndrăzneşte?

Ecoul cuvintelor îl preluă vîntul.

— Eu... Şi eu... Şi eu merg... Şi eu... — se auzeau glasurile montorilor.

Ar fi vrut să meargă toţi. Dar trebuiau aleşi doar opt oameni. Atît.

Se aduse echipament de protecţie special: pîslari, şube groase. Deasupra rîului curentul era puternic şi mai pătrunzător. Aici, cine tremură, cine îşi pierde echilibrul, cine îngheaţă încurcă lucrurile. Trebuie să-ţi învingi emoţia, frica, să fii calm, să lucrezi rapid şi să nu ţii seamă de vînt, de balans, de prăpastie. Nu se cere altceva...

Inginerul urmărea îmbarcarea acestor tineri îndrăzneţi pe strania navă aeriană. Dar „călătorii" nu manifestau sentimente deosebite. Dumitru Fănică, băiatul acesta masiv, chiar şi în aceste clipe arăta jovial; Mihalache Anton, tînăr, cu faţa oacheşă, se mişca atît de natural, parcă s-ar fi urcat într-o barcă; Iancu Gheorghe, sudorul echipei de montaj, Secară Pavel, celălalt sudor, de asemenea; doar Weber, un puşti pistruiat, părea puţin emoţionat...

În total erau opt oameni, primii care călătoreau cu macaraua-funicular a hidrocentralei.

„Pisica" aluneca pe cablu cu cei opt. Vîntu-i învăluia, legănîndu-i fără milă. Privind de aci, de la peste o sută de metri înălţime, ei vedeau valea îngustă a Bistriţei în toată splendoarea ei. De jos, oamenii le făceau semne şi lor li se păreau caraghioase mogîldeţele care gesticulau.

Cineva înregistra timpul:... o jumătate de oră... o oră...

— Îi îngheaţă vîntul...

— Ne-ar fi făcut semne, tovarăşe inginer, dacă vreunul dintre ei s-ar simţi prost. De balans mi-e teamă...

— S-au legat bine cu centurile de siguranţă?

— Da, tovarăşe inginer.

...O oră şi jumătate.

— Parcă au terminat — şopti cineva.

— Mai lucrează unul dintre ei, nu-l disting bine — zise inginerul.

... Două ore...

— Ei, drăcie! Ce s-o fi întîmplat? Uite! Cine-i?

— Mihalache, mi se pare, tovarăşe inginer.

— I s-a făcut rău? Dar ce-i trece prin minte!...

— Heiii!

Montorii adunaţi pe platforma de beton a macaralei-funicular văzură atunci un adevărat spectacol de echilibristică. Anton Mihalache se suise pe cablu, întinsese mîinile şi, înfruntînd vîntul ce sufla cu turbare, sfida înălţimea, pericolul, abisul. Şi oţelul cablului vibra, vibra...

— Avem nevoie de oameni îndrăzneţi, dar nu nechibzuiţi! — îi spuse aspru inginerul, cînd „pisica" îi aduse la liman.

Băiatul privi uimit, neînţelegînd parcă de ce i se spun vorbe atît de aspre, cînd lui i se părea firesc tot ce făcuse. Apoi îşi plecă ruşinat ochii.

. . „Călăreţii" fuseseră montaţi, „pisica" încercată, oamenii primiseră acest botez al înălţimilor. Era totul gata. Prima macara-funicular putea intra în funcţiune, putea să toarne zecile de mii de metri cubi de beton ai barajului. Dar ce se întîmplase între timp jos, acolo sub nivelul apelor rîului?

III

În batardou era mare vîlvă. Lucrătorii se adunaseră buluc în jurul unei pompe de beton.

— Ce se toarnă aici, măi tovarăşi? — întrebau noii sosiţi la faţa locului.

— Distrugătorul de energie[3]) — le explicau cei informaţi. O parte a barajului...

— Cu macaraua-funicular?

— Acolo mai construiesc un pod metalic pentru transportul betonului. Acum se toarnă cu pompa.

— Fereşte! Hei! Fereşte!

O trombă de aer comprimat se abătu vehement pe suprafaţa stîncii, măturînd cu putere aşchii şi pietre. Oamenii priveau curioşi la această operaţie, pe care mulţi n-o mai văzuseră la turnarea betonului. Apoi, dintr-un alt furtun izbucni o fîşie tăioasă de apă şi spălă roca.

— Ce face, bre?

— Nu vezi? N-are voie să rămînă nici un fir de nisip.

— Ei, nu mai spune! Ce contează, frăţioare, un fir la ditamai baraj înalt de o sută de metri?

De fapt, în aceste clipe preliminare turnării, se dădea o lecţie de conştiinciozitate. Oamenii care lucrau aici trebuiau să ştie şi să cunoască acel adevăr practic şi implacabil că durabilitatea unei asmenea lucrări atîrnă uneori de un fir de nisip care ar facilita, în decursul anilor, infiltrarea apei în beton.

Turnarea distrugătorului de energie se va înscrie în istoria barajului ca o aspră bătălie pentru însuşirea tehnicii noi. Cînd ea a început, această pompă de mare productivitate şi-a încetat activitatea.

— N-o să facem mare brînză, tovarăşe Trelea. Uite, de cîtăva vreme o tot demontăm de două, trei ori pe zi. Asta nu-i productivitate! Dă-o dracului!

Maistrul Izvonaru, bosumflat şi nervos, nu-i dădea pace tînărului inginer Trelea.

— Te-ai gîndit la vreo soluţie? — întrebă Anton Trelea.

La drept vorbind, slaba productivitate a pompei, dopurile de beton care opreau turnarea îl nelinişteau şi pe el. Avea însă încredere în maistru şi spera că omul acesta practic va da o rezolvare rapidă.

— Să renunţăm, tovarăşe Trelea, la pompă. Zău, mai mult ne încurcă. Facem un jghiab şi am terminat cu bătaia de cap. Turnarea trebuie să meargă din plin, ăsta-i scopul.

Propunerea era tentantă. În aparenţă ea ar fi rezolvat turnarea acestui bloc. Dar dacă de la început vor lucra cu metode meşteşugăreşti? Inginerul îşi dădu imediat seama că omul din faţa lui nu avea încredere în această maşină. Ştia că, acceptînd soluţia, mai tîrziu, şi nu se ştie în ce clipe, ei vor demobiliza în faţa greutăţilor. Toţi trebuiau să pornească cu încredere la acceptarea noilor agregate moderne. Principalul era ca ei să devină stăpîni pe maşină, s-o facă să funcţioneze „ceasornic".

Luă cu dînsul cartea maşinii, acea sumă de instrucţiuni care explicau funcţionarea agregatului. Se înfundă în birou şi se apucă să studieze. Un lucru era clar: betonul trebuie să fie plastic, vîscos. Cel pe care îl turnau nu prea arăta aşa. Dar care erau cauzele? Se întoarse din nou pe şantier. Ceea ce îl izbi de astă dată erau cantităţile prea mari de apă ce se introduceau în betonul din pompă. Mai observă că la capătul conductei tronsonul terminal fusese scos. Acum totul se clarifica.

— Puneţi la loc tronsonul terminal şi nu mai turnaţi apă. Maşina e bună şi o să meargă...

Şi n-a greşit.

IV

Am privit din înălţimea muntelui locul unde va fi viitorul baraj. Jos în batardou, ca un punct mic şi neînsemnat, primul bloc al zidului distrugător de energie străjuie abisul. Peste un milion cincisute de mii de metri cubi de beton vor fi turnaţi aici. Pentru realizarea uriaşei opere au fost montate macarale-funicular — instalaţii fără precedent în ţara noastră — s-au construit linii ferate, poduri, şosele, s-a făcut cea dintîi experienţă cu blocul zidului distrugător de energie. Dar mai presus de toate acestea, s-au călit oameni în ceasurile acestui uriaş preludiu. Şi aceşti oameni sînt o garanţie a faptului că barajul va zăgăzui în curînd apele Bistriţei.

[3]) Parte a barajului aşezată în aval în scopul anihilării energiei cinetice a apei ce se evacuează prin deversare sau prin conducte de golire.

SCRITORI și CĂRȚI

DESPRE CUNOȘTINȚE VECHI ÎN DOUA CĂRȚI NOI

Din cele două cărți recente ale lui Zaharia Stancu — „*Sarea e dulce*“ și „*Cefe de taur*,“ care înmănunchiază „Însemnările și amintirile unui ziarist“ — se deduce că autorul are un temperament focos și chiar violent. Într-o măsură așa și este. Temperamentul îl mînă să reacționeze la fenomenele vieții sociale cu violență. Însă nu e vorba aici de o violență „în sine“, ci de cauzele care o stîrnesc: pe de o parte de niște vechi realități scîrbavnice „de soioasă aducere aminte“, cum zice undeva Costache Negruzzi, realități care se cereau înfierate; iar pe de alta, de o seamă de cauze nobile, așa cum vom vedea mai la vale.

Zaharia Stancu

Cele două cărți adună laolaltă articolele scrise de Zaharia Stancu prin gazete, între anii 1934-1940.

Pe vremea cînd Stancu făcea, ca să spun așa, ziaristică zi de zi, avea destule strîmbătăți în care să lovească deopotrivă cu dezgust și cu furie, și pe care să vrea să le desființeze, în numele unui ideal social cinstit.

Toate acestea se văd limpede, direct, fără ocolișuri, în paginile sale, care nu-s altceva decît oglinda credincioasă a societății românești dintre cele două războaie. Căci cele două cărți ne arată și abjecta lume burgheză îmbuibată și nesimțită, plesnind de huzur și asuprind sîngeros, ocupată cu „afaceri“ și roasă de vicii, clamînd „iubirea de patrie“ și vînzînd patria — și totodată crunta mizerie a țărănimii și muncitorimii, și răbufnirile lor răzvrătite. Întîiul volum ne arată cum „sarea e dulce“ pentru toți șmecherii care știu s-o exploateze cu dibăcie, iar „sarea“ nu simbolizează altceva decît toate bogățiile țării, inclusiv munca omului muncii. Al doilea volum ne zugrăvește „cefele de taur“ ale reacționarilor și ale unor tineri rătăciți, ajunși criminali în numele „naționalismului“, acei tineri încăpuți pe mîna fascismului și hitlerismului grijului să-și fortifice ceafa și să-și lase fruntea îngustă și încruntată.

În favoarea autorului, două lucruri se desprind din cele două cărți: întîi, curajul de-a ataca pieptiș, în plin regim burghez, mai-mărimile burgheziei și cozile lor de topor; al doilea, în plină atmosferă reacționară, credința sa în biruința finală a democrației — chiar dacă în conștiința lui nu era încă limpede de tot despre ce fel de democrație poate fi vorba.

Ceea ce mi se pare însă și mai de preț în cuprinsul acestor volume este că nu ne lasă răgazul să uităm murdara lume care s-a dus. E cum nu se poate mai indicat să-ți amintești mereu ceea ce știi foarte bine, dar ceea ce ar putea să se piardă în uitare cu trecerea vremii și în talazurile vieții noi.

În cărțile lui Stancu am reîntîlnit figurile respingătoare ale unor vechi și strașnice cunoștințe. Și — cum să spun? — această neplăcută reîntîlnire mi-a făcut plăcere. Tocmai fiindcă nu-mi da răgazul să uit hidoșia vieții trăite silnic altădată.

Să pomenim, așa, în treacăt, de una dintre aceste cunoștințe, unul mic, unul de i s-a zis „Cantalup“. Cine, acum douăzeci de ani, nu știa de acest Cantalup? Ziarele, pe atunci, erau pline de poza persoanei sale. Era o „vedetă“. Ce operă măreață și binefăcătoare societății românești săvîrșit-a domnia-sa pentru ca toți să se preocupe de dînsul? Mofturi! Operă măreață? Ciordise! Un escroc! Ei și? Cu el se-ncepea și se sfîrșea escrocheria în regatul romîn? Nu, dar el a fost un asemenea bandit isteț, încît „afacerile“ nu le-a făcut pînă nu s-a gîndit la „apărare“, în caz de ananghie. Iată: Zaharia Stancu ne amintește nu numai că domnul Vasilescu zis Cantalup trăia atît de bine de pe urma afacerilor veroase, încît își putea permite, în plină iarnă, să consume la „Continental“, în chip de desert, o felie de cantalup (ceea ce i-a iscat porecla), plătind prețul de 600 lei, cînd biata pîine neagră costa 5 lei; dar ne mai amintește că, întru salvarea lui Cantalup, pînă la urmă arestat, sar ca frații președintele Senatului, guvernatorul Băncii Naționale, ministrul industriei și comerțului, ba chiar „liberalul“ Tony Iliescu, care a fost raportor al „noului cod penal“, ba chiar și un pîrlit de chestor polițienesc. Cum s-ar zice, de la treapta de jos a „puterii constituite“ și pînă sus în vîrf, putregaiul era în floare.

Am citat atît, un caz. Dar cărțile lui Stancu sînt doldora... de cantalupi. De cei mici, dar mai ales de cei mari. Cînd ai mîntuit de citit cele două volume compacte, în care ți s-a făcut tabloul amănunțit și infernal al „paradisului“ pierdut pe apa sîmbetei, ești îndemnat să țipi, cu divinul dezgust dantesc, versul lui Dante Alighieri: „*E quinci sien le nostre viste sazie*“ (Și-aici ne săturărăm de cîte am văzut).

E bine, e nimerit, cred, ca mai ales tineretul nostru să citească aceste cărți, spre a lua cunoștință de corupția, turpitudinea, viciul, venalitatea, cinismul, cruzimea „oamenilor cu joben“ de altădată. Și spre a respinge, în cunoștință de cauză, acea lume hîdă, cu același dezgust violent cu care Zaharia Stancu a pus-o la stîlpul infamiei în chiar zilele vieții ei de respingătoare îmbuibare.

Lascar SEBASTIAN

Herta LIGETI: „DIE UNVERZAGTEN“ (NEÎNFRICAȚII)

Lagărul de exterminare de la Auschwitz, cu cîteva clipe înainte ca înșiși pentru muncă — printre care o femeie bătrînă din Lvov — să fie „selecționați“... Niciunul din ei nu-și mai face vreo iluzie; cu toții știu ce-i așteaptă: moartea prin gazare.

S.S.-iștii o tîrăsc pe bătrîna din Lvov spre ușa barăcii, o lovesc brutal cu cizmele, o insultă. Are trei fiice bătrîna; sînt acolo privind îngrozite; se jelesc, cad în genunchi în fața „domnului Untersturmbannführer“, cer îndurare... „*Mama celor trei fete stătea cu alți condamnați lîngă ușă. Își împreunase mîinile ca pentru rugăciune și vorbea nedeslușit. Pe fața ei nu puteai citi limpede dacă binecuvîntează sau blestemă. Nu trăda nici tristețe, nici mînie. Ochii ei priveau pierduți depărtările, ca și cum tot ce se petrecea în jurul nu o mai interesa. Doar plînsul desperat al copiilor o mai trezi o dată la realitate. Aruncă o privire spre cele trei fete îngenunchiate și le mustră cu asprime: „De ce îngenunchiați în fața lui“? Ridicați-vă!*“

. . . . . .

Viena, în zilele Anschlussului. Doi membri ai tineretului hitlerist au ridicat-o de acasă pe Berta Tannenbaum, soția unui muncitor din Ottakring (cartier muncitoresc din Viena), și i-au poruncit să spele asfaltul peste care patrioții austriaci așternuseră cu litere uriașe: „Trăiască Austria liberă și independentă!“... *Berta privi cu ură la hitlerist și răspunse, accentuînd fiecare cuvînt: „Literele sînt din material trainic! Da, da.* **Austria liberă și independentă** *nu poate fi ștearsă atît de ușor de pe fața pămîntului!*“ Femeile muncitoare din Ottakring se solidarizează cu Berta, iar cei doi hitleriști sînt nevoiți să se retragă fără glorie...

. . . . . .

Tîrgu-Mureș, în vara lui 1944. Sub presiunea armatei sovietice și a trupelor românești aliate, hitleriștii se retrag în grabă de pe pămîntul patriei noastre. În cursul retragerii, ei caută să distrugă. Să distrugă tot ce se poate. Și, totuși, un soldat german din Hamburg și un muncitor german din Tîrgu-Mureș sînt aceia care îi împiedică pe hitleriști să arunce în aer fabrica de zahăr din oraș. Prin această acțiune patriotică, muncitorul german originar din Tîrgu-Mureș își recîștigă încrederea tovarășilor săi care bănuiseră pînă atunci că ar fi un agent nazist.

. . . . . .

Un oraș în Germania occidentală, după cel de al doilea război mondial. Muncitorii luptă împotriva remilitarizării. Karl, care a fost aviator în timpul războiului,

s-a săturat de fascism și de militarism, dar „nu vrea să audă nimic de politică“. Cînd, însă, fostul său camarad de front „Kurtchen“ îl face o vizită și îl cheamă să se încadreze în organizația militaristă din care el însuși face parte, Karl înțelege ce este în joc. Misiunea lui „Kurtchen“ eșuiază. Noul „Wehrmacht“ nu se poate bizui pe sprijinul oamenilor cinstiți care urăsc războiul.

. . . . . .

Aceste patru povestiri ale scriitoarei germane Herta Ligeti din Cluj („Neînfricații“, „Femeile din Ottakring“, „Vara tîrzie 1944“, „Trezire“) — apărute în limba germană la E.S.P.L.A. — constituie o mică frescă a anilor în care coșmarul fascismului mai apăsa sufletele oamenilor de bună-credință, iar canibalii hitleriști mai încercau să-și ridice capul, dar tot mai puternic răsuna imnul apropiatei victorii a omeniei asupra neomeniei, a vieții asupra morții și distrugerii.

Herbert LAMM

Insemnările domnului Ypsilante, om de afaceri

— fragment —

de André Kedros

Ilustrație de E. TARU

Publicăm un fragment din romanul „Însemnările domnului Ypsilante, om de afaceri". Autorul, scriitorul progresist francez André Kedros, este cunoscut cititorilor noștri prin romanul „Floarea de zodie nouă" închinat vieții eroice a lui Nikos Beloiannis. André Kedros este, de altfel, un răspînditor al culturii românești în Franța: el a tradus în limba franceză, printre altele cartea lui Mihail Sadoveanu „Nicoară Potcoavă".

Recentul său roman „Les comets de monsieur Ypsilante" (Însemnările domnului Ypsilante) constituie un tablou al lumii capitaliste din perioada dinaintea celui de-al doilea război mondial. Domnul Ypsilante este un afacerist grec, care fugind de la Odesa în timpul Revoluției din Octombrie 1917, se stabilește în Romînia, intrînd în relații de afaceri cu oamenii marii finanțe din țară și de peste hotare. Fragmentul de față prezintă cititorilor unele aspecte din culisele uriașului jaf organizat de capitaliștii străini, în complicitate cu capitaliștii români, pe spinarea poporului asuprit și exploatat.

...Ypsilante face cunoștință cu americanul Higgins, reprezentantul grupului Rockefeller la București. El încearcă să se înfrupte din milioanele „afacerii Skoda" și apoi tratează cu prințul Mavrocordat o afacere cu petrol...

...aprilie, 1934

Higgins se pregătește în fiecare zi să dea o lovitură serioasă. Am să-l ajut s-o dea, dar o să-l coste scump.

Nu mi-a fost de loc ușor să descurc lucrurile.

Totul a-nceput de la o frază rostită de locotenentul Pavlovici, în timp ce evaluam foarte academic șansele Micii Antante într-un război contra Rusiei.

— Plătim tunurile cu 25 la sută mai ieftin decît voi — mi-a spus ataşatul iugoslav.

Douăzeci și cinci la sută mai puțin? Care tunuri? Și pentru ce mai ieftin? Iugoslavii, ca și românii, n-au oare același unic furnizor: Skoda?

L-am pisat pe prietenul meu cu fel de fel de întrebări.

Speriat că vorbise prea mult, el dădu înapoi, obiectînd că n-avea nicio calitate să-mi furnizeze asemenea lămuriri, că era o afacere de stat și că, pe deasupra, ar putea păți cine știe ce.

Îl simpatizam prea mult pe Pavlovici, ca să nu țin seamă de argumentele lui. Am luat-o, deci, pe altă cale.

Mi-am dat mai întîi întîlnire cu Pop, redactor la „Universul". Aș fi putut să mă adresez altui ziar, care, după cum aflasem de la Higgins, m-ar fi servit fără fasoane. Dar înclinam pentru o metodă mai discretă. Pop trăiește din jurnalistică, dar nu din nenorocita lui leafă de redactor. E foarte cunoscut la „Capșa", unde, în fiecare seară, între șase și șapte, zboară de la un grup la altul, pînă cînd vreun puternic al zilei îl prinde de reverul hainei, șoptindu-i nu se știe ce, la adăpost de urechile indiscrete. Atunci, ca la un semnal, conversația se oprește cîteva minute, pentru a reîncepe apoi și mai însuflețită, fiecare încercînd să ghicească ce „petardă" se pregătește Pop să lanseze. Să nu uit: Pop are reverul hainei garnisit cu panglica „Legiunii de onoare", cîștigată în timpul războiului cu Siria, pentru servicii aduse Franței.

Pop știe să forțeze toate ușile, oricît de ferecate ar fi, și posedă, de asemenea, arta de a afla orice ieșire, oricît de ascunsă. Are darul să fie, în același timp, și ici, și colo, și cultivă relațiile oculte.

În sfîrșit, vlăjganul ăsta cîrn, căruia te căznești zadarnic să-i întîlnești privirea, poate fi și periculos, și util. I-am dat deci lui Pop drumul s-alerge, fără să-l scap prea mult din mînă, asigurîndu-l că n-ar putea vinde mai scump informațiile sale principalilor interesați, întrucît aceștia aflaseră că eu dețin cheia afacerii.

În scurt timp am obținut, atît de la Pop, cît și de la colonelul Sita, din statul major, un amic de-al lui Mărăcine, următoarele informații:

În mai 1929, Banca Națională din București, sfătuită de reprezentantul Băncii Angliei, Schroeder, dăduse aviz favorabil pentru înființarea unui fond necesar reînarmării. S-a încheiat cu Skoda un contract în valoare de aproape un miliard și jumătate lei, pentru a fi cumpărate 25.000 puști-mitraliere, prețul unei piese fiind de 50.000 lei.

Oferta unei case suedeze, „Societatea industrială suedeză", care cerea numai 9.100 lei de piesă, fusese respinsă. În martie 1930 Skoda obține un contract, pentru a livra tunuri în valoare de cinci miliarde și jumătate lei. Statul major n-a fost nici măcar consultat și nici nu există vreun caiet de sarcini.

Bizuindu-mă pe aceste informații, m-am repezit la ambasada iugoslavă și am cerut să-l văd pe ambasador, pentru o comunicare urgentă. Oarecum mirat, ambasadorul m-a primit numaidecît. Era îmbrăcat în jachetă neagră și pantalon reiat, pregătindu-se, fără îndoială, să plece la un dineu oficial.

— Domnule — i-am spus — iertați-mi vizita nepotrivită, dar nici dumneavoastră, nici eu, n-aveu un minut de pierdut. Sînt un amic al Iugoslaviei și al domnului Pavlovici, ataşatul dumneavoastră militar, și, în această calitate, mă simt dator să vă avertizez. Scandalul Skoda e gata să izbucnească. Vă dați seama ce răsunet și cîte incidente internaționale! V-aș ruga să informați din timp guvernul dv. După cum vedeți, vă fac un însemnat serviciu. V-aș mai putea face și altul, comunicîndu-vă întregul dosar al afacerii, dar aș cere, în schimb, cîteva amănunte în legătură cu contractele care au intervenit între guvernul dumneavoastră și Skoda.

Ambasadorul era îngrozit. Mi-am dat seama că nu prea știa bine dacă țara lui încheiase tranzacțiile. Dar își făcea socoteala că, trăgînd clopotul de alarmă, va deveni util patronilor săi, iar dacă s-ar fi întîmplat ca, într-adevăr, caietele de sarcini iugoslave să fie ireparabile, el n-ar fi avut nici un inconvenient, comunicîndumi termenii. La urma urmei, n-avea nimic de pierdut, ci numai de cîștigat. M-a rugat să nu întreprind nimic, mai înainte de a comunica el guvernului său. Pe de altă parte, mi-a făgăduit informațiile pe care i le ceream... în schimbul dosarului.

Plecînd de acolo, m-am instalat pe terasa unei cafenele, de unde puteam să supraveghez intrarea ambasadei. Timp de un ceas încheiat n-a ieșit nimeni pe poartă. Se vede că ambasadorul lăsase dejunul în plata domnului.

...mai 1934

Bomba a explodat; face ravagii și schijele ei au nimerit chiar vreo cîțiva prieteni de-ai noștri. Dar ținta a fost atinsă. Skoda, Schneider, Detterding, izbiți în plin. Ministrul de război iugoslav dă publicității un comunicat, din care rezultă că Romînia a plătit aceleași tunuri, cu 25 la sută mai scump. Se vorbește despre o anchetă parlamentară. Higgins își freacă mîinile.

... mai 1934

Seletzki, reprezentantul Skodei în Romînia, a fost închis. Individul e destul de inteligent: face pe prostul.

N-au putut scoate mare lucru din gura lui, mai ales că i-au dat timp să ardă arhiva. N-avem nici un interes să răscolim lucrurile mai dinainte. Ancheta parlamentară e un cuțit cu două tăișuri. E mai bine să nu-l lași să pătrundă prea adînc în rană. Higgins e de aceeași părere cu mine. S.A.D.E.C. a obținut, din partea Ministerului de Război, o comandă de reflectoare, încheiată, pe vremuri, cu Skoda.

O să aducem, una cîte una piesele, din Statele Unite și o să le montăm pe loc. Nu e decît un început.

... iunie 1934

Higgins e mulțumit. Semn că nu mă înșel: ne vorbește de anii studenției lui. Tragem din țigări, strînși în salonul-fumoar, unde nevastăsa ne servește ceaiul.

— Ei, da! — zice el, surîzînd amintirilor. Eram cineva, în primii ani, la Princenton. Fusesem numit — ce ziceți de asta? — membru în consiliul de administrație al ziarului „*Daily Princenton*", ziarul universității. Am stat în postul ăsta timp de patru ani. Trebuia să strîng cît mai multe anunțuri de la dughenele din colț. În fiecare prăvălioară demonstram capacitatea de cumpărare a studenților, înșirînd atîtea cifre, că-i dădeam aproape întotdeauna gata. Pe urmă, cînd am ajuns „somofor", adică student în anul doi, am fost ales „candidat" în echipa de fotbal. Era un post foarte onorific. Aduceam apă, umflam mingile, lustruiam bocancii și le făceam o mie de servicii managerilor și jucătorilor echipei. M-am simțit cel mai nenorocit cînd tata, călare pe principiile lui, a refuzat să-mi cumpere o trăsură. Ziua cînd am intrat în clubul „Cap and Gown", cel mai șic club din universitate, a fost într-adevăr o zi de plîns. Toți prietenii mei care făceau parte din club aveau trăsuri. Eram nevoit să mă agăț de pulpana unuia și a altuia, ca să pot lua parte la excursii și la întrunirile cu fete. Eram, bineînțeles, și membru al societății filadelfiene, care organiza, în universitate, acțiuni cu caracter religios și social. Mi se dăduse sarcina să-i învăț engleza și pronunțarea corectă pe grecii și italienii utilizați la bucătăriile și grădinile universității. Îți trebuia, pentru asta, o răbdare într-adevăr evanghelică...

Higgins uitase pesemne că sînt grec. Altfel, sînt sigur că ar fi trecut sub tăcere această ultimă anecdotă fără sare și piper.

.. septembrie 1934

Trebuie să-nfring rezistența prințului Mavrocordat. Și nu e ușor lucru. Madam Shaer ne-a introdus, pe Martha și pe mine, în casa Mavrocordaților. Casa prințului e o locuință de patrician, într-un stil masiv și ingrat, ticsită cu mobile vechi, de bronz, etajere și bibelouri. Salonul vast și-a pierdut de multă vreme destinația.

Cu obloanele veșnic trase, seamănă mai de grabă cu un magazin de antichități. Invitații bîjbîie, pe întuneric, pînă nimeresc într-unul din saloanele mai mici, însă tot atît de pline de praf, unde canapelele acoperite de huse nu-i prea acceptă cu dragă inimă.

Pe lîngă asta Mavrocordații nu sînt de loc bucuroși de oaspeți. Rangul le interzice să primească pe oricine. Sînt mohoriți, puțin dispuși să lege prietenii sau să ia parte la reuniunile mondene. Aș minți dacă aș spune că prințul e un *Antinous*. E mic și pleșuv. Capul lui mare, parcă tăiat cu cosorul, iese de-a dreptul din trup și seamănă cu capul unei marionete. Gura îi tremură, cînd o deschide, ca și cum resorturile care o țin legată de trup s-ar fi rablagit. În ciuda grotescului său, ori poate din pricina lui, prințul te intimidează. Și-a construit politețea din mici fraze atît de plate și de banale, că nu mai poți zice nimic. Pauze mari întretaie frazele și tăcerile acestea îndelungi te pun în și mai mare încurcătură. Mă trec sudorile cînd privesc capul ăsta de lemn. Prințesa, o femeiușcă durdulie, îmbrăcată veșnic în negru, e, dimpotrivă, grozav de vorbăreață. Pare pe deplin convinsă că trecerea de la Capela Sixtină la conservele de tomate nu poate lipsi dintr-o conversație între oamenii de lume. Madam Shaer îmi spune că soții Mavrocordat sînt de șase luni în doliu

după fiul lor și se întreţin cu el prin intermediul şedinţelor spiritiste.

...septembrie 1934

Prinţul se opune cu încăpăţînare, de cîte ori reţeaua noastră petroliferă trebuie să treacă printr-unul din numeroasele lui domenii. Dar reţeaua petroliferă este indispensabilă companiei *„Standard Oil"* şi, mai cu seamă, societăţii *„Romîno-Americane"*. Fără reţeaua asta, nu poate fi redus preţul de cost, şi, prin urmare, slăbeşte situaţia pe piaţă, unde concurenţa e din ce în ce mai acerbă, de cînd au fost puse în exploatare zăcămintele din Irak. Am căutat-o azi dimineaţă, la telefon, pe madam Shaer şi i-am arătat, pe scurt, despre ce afacere e vorba, cerîndu-i sfatul. Spre marea mea surprindere m-a invitat la ea, în apartamentul din bulevardul Ferdinand, rugîndu-mă să vin fără întîrziere. În ascensor mă simţeam tulburat ca un licean. Madam Shaer m-a primit într-o haină de casă, care-i punea admirabil în relief frumuseţea ei de femeie coaptă. I-am adus laude. Mi-a răspuns că-i place nespus de mult oamenii puternici, cînd arată că sînt şi oameni de spirit. Am crezut de datoria mea să-i aduc la cunoştinţă că oamenii puternici în chestiune nu sînt lipsiţi de inimă.

Madam Shaer ugui ca o turturea, declarîndu-mi că e gata să-i smulgă, fără nici un scrupul, prietenei ei, Martha, bărbatul, pe care nu-l prea preţuieşte, după cum se pare. Fără s-o mai lungesc, a fost cea mai uşoară cucerire din viaţa mea.

I-am amintit mai tîrziu care era scopul principal al vizitei mele. I-am arătat ce anume mi se părea mai greu şi i-am propus cu tot tactul impus de împrejurări, un fel de asociaţie, care, ţinînd seama de noile noastre relaţii, îi împăca totodată amorul propriu şi spiritul realist.

Cum să-l înfofolim pe prinţ? Am întors problema pe toate feţele. Dintr-o dată, o idee îi veni în minte, o idee care nu putea încolţi decît în capul unei femei. Ideea asta mi se păru atît de interesantă, că-mi fu aproape teamă s-o accept.

...septembrie 1934

Madam Mavrocordat ne-a adus răcoritoare în chioşcul din fundul grădinii. Eram doar eu şi prinţul, şi nu ştiam prea bine de unde să-ncep.

— E prea cald — zise prinţul, clătinînd grav capul lui greu.

Am încuviinţat. El a adăugat, privindu-mă cu coada ochiului:

— Lucrezi în petrol?

Mi-am binecuvîntat prietena, care se pricepuse să-mi netezească atît de bine drumul. Pentru întîia oară prinţul îmi punea întrebarea asta... Mi-am dat silinţa să-i explic importanţa reţelei petrolifere, care va îngădui Romîniei un export mai masiv de petrol.

— Petrolul este o materie de mare preţ, la urma urmei — a spus prinţul, cu multă pătrundere.

N-am pierdut ocazia să adaug:

— În Europa noastră, ameninţată cu nimicirea, petrolul constituie azi mai mult ca oricînd şi o materie strategică.

Prinţul Mavrocordat m-a privit îndelung în ochi, clătinîndu-şi capul, ca o păpuşă într-o vitrină.

— Ne iubim cu toţii patria—zise el, într-un tot convins.

Puteam oare să nu fiu de acord cu asemenea vorbe? Dar nu făceam nici un pas înainte. Tocmai căutam argumentul decisiv, cînd îl auzii pe prinţ întrebînd:

— Petrolul e lichid, nu-i aşa?

Aşa e: petrolul e lichid. Prinţul, însă, se pare că nu-l văzuse în viaţa lui. I l-am descris cum m-am priceput mai bine, arătîndu-i ce culoare are, ce miros, ce proprietăţi chimice. Am stăruit asupra rolului capital pe care-l joacă în economia naţională, pe urmă asupra capitalului însuşi, sau, mai bine zis, asupra lipsei de capital, asupra contribuţiei americanilor la punerea în valoare a bogăţiilor Romîniei, în sfîrşit, asupra tuturor lucrurilor ce socoteam că pot grăbi înţelegerea prinţului şi hotărîrea pe care trebuia s-o ia.

Sfîrşitul tiradei mele s-a izbit de o tăcere glacială: mă simţeam neîndemînatic şi bădăran.

— E cald azi — rosti încă o dată prinţul.

Am înţeles că întrevederea se terminase şi că nu-mi rămînea decît să mă retrag.

...octombrie 1934

Madam Shaer n-a stat degeaba. Mi-a telefonat şi am simţit după vocea ei că izbutise.

— Am aflat adresa — mi-a spus ea. Vino să mă vezi la patru, vreau să fii de faţă la întrevederea asta.

I-am dat drumul şoferului, care putea fi un martor supărător, şi am luat un taxi, care ne-a lăsat în strada Terenţiu.

O căsuţă cochetă, în fundul unei grădini pline de liliac înflorit.

Madam Shaer mi-a spus că aici locuise criticul Titu Maiorescu. La sunetul slab al clopotului, o cameristă ne-a introdus într-un salonaş mobilat cu gust, scos în valoare de un paravan în lac de China şi de un orologiu lucrat în faianţă de Saxa, aşezat deasupra căminului.

Prin uşa mascată de paravan îşi făcu intrarea o femeie tînără, blondă cu ochi de culoarea irisului. Tunica lungă, albă, îi împrumuta nevinovăţia unei vestale. S-a prezentat: domnişoara Molitor, medium. Se poate, dar în nici un caz nu putea fi persoana pe care o căutam noi, pentru cele puse la cale.

— Vă rog, urmaţi-mă, domnule; vă rog, urmaţi-mă, doamnă — ni se adresă ea, cu glas suav.

Ne-a condus într-o încăpere care semăna cu un alcov, dar şi cu un acvariu. În faţa unui mic birou din acaju se lăfăiau două fotolii somptuoase. În nişa peretelui, un divan acoperit cu pene şi covoare şi, prelutindeni, în tihna semiobscurităţii, recipiente fosforescente, în care se mişcau, leneş, felurite soiuri de peşti. Luînd loc în faţa biroului, domnişoara Molitor ne-a oferit ţigări egiptene, interesîndu-se, în sfîrşit, pentru ce anume venisem.

Madam Shaer era, ca şi mine, impresionată. Ezita.

— Pentru... pentru... da, vreau să dau de urma unui inel... o mică bijuterie la care ţin.

— Cînd l-aţi pierdut, doamnă?

— Acum cîteva zile— răspunse, în doi peri, madam Shaer.

Tînăra femeie trimitea, visătoare, rotocoale de fum în tavan. Dintr-o dată o fixă pe madam Shaer cu ochii ei şterşi şi murmură:

— Nu-i nevoie să vă mai întreb nimic, doamnă, şi nici să cad în transă; îmi dau şi aşa seama că nu mi-aţi spus adevărul. Nu vă fac nici o vină. Numai gurile copiilor şi ale mediumurilor rostesc adevărul. Nu mai sînteţi copil, doamnă, şi mediumul sînt eu. V-aş ruga, aşadar, să vă daţi fără-nconjur, gîndurile pe faţă.

Madam Shaer mi-a aruncat o privire, spunîndu-mi parcă: „Ce nerușinare!".

Eram la ananghie, convins acum că apucasem o cale greşită şi că ne aflam într-o mare primejdie. Dar prietena mea începuse să-şi dea „pe faţă", plină de curaj, „gîndurile". Ea-i mărturisi că venisem aici să-i cerem cu totul altceva, un serviciu oarecum mai deosebit, care i-ar putea irita, poate, conştiinţa profesională, dar care...

— Vreţi să puneţi mîna pe vreo moştenire?— întrebă vestala noastră, cu aceeaşi voce fluidă şi dulce.

Madam Shaer strigă, protestă, căci îşi regăsise întreaga ei demnitate. O lămuri că era vorba, pur şi simplu, să-l hotărască pe prinţul Mavrocordat, căruia ea îi învîrtea masa de spiritism, să ia parte într-o afacere cu reţele petrolifere.

— E o chestiune naţională, domnişoară, naţională! Prinţul n-are nimic de pierdut, ci, dimpotrivă, numai de cîştigat.

— Văd! — observă mediumul, cu un surîs ingeresc. E vorba să-l decid pentru o afacere terestră — ce spun? — subterestră. Şi, doamnă, cît vă aduce asta?

Madam Shaer redevenise femeia de lume, pe care o cunoşteam şi o admiram. Cu un gest elegant, ocoli întrebarea şi puse ea alta:

— Cît cereţi, domnişoară?

Domnişoara Molitor îşi făcea de lucru, la vitrina acvariului aflat la dreapta ei, pe un soclu de marmură. Peştii multicolori se grămădiseră în jurul degetului ei roz. Se întoarse încetişor.

— Trei mii de dolari, sau nimic—zise ea, cu un surîs.

Şiragul dinţilor ei mărunţi, impecabili, sclipi în penumbra camerei.

Madam Shaer mă privi, uluită.

Eram furios. Drace! Fetiţa asta ştia să dea lovituri, nu glumă. Dar cu obrăznicia de care da dovadă, era în stare, fără îndoială, să înfrîngă şi rezistenţa prinţului.

Domnişoara Molitor mai avea încă ceva de spus. Ea cerea să i se înmîneze jumătate din sumă, pînă joia viitoare, cînd trebuia să aibă loc şedinţa de spiritism, acasă la Mavrocordat.

În urma făgăduielii că i se va satisface şi această dorinţă, se interesă, pe scurt, care era rolul ei în această afacere, după care ne dădu să-nţelegem, cu toată buna-cuviinţa, că putem pleca.

...octombrie 1934

Sîmbăta trecută am primit o carte de vizită cu o coroană princiară gravată într-un colţ. Mavrocordat mă ruga să trec pe la el, pe seară. M-a primit cu o amabilitate puţin obişnuită. Mi-a spus că stătuse de vorbă şi joia asta, ca în fiecare joi, cu scumpul său defunct, fiul lui, şi că acesta îl sfătuise să primească propunerile societăţii „Romîno-Americane", în legătură cu reţeaua petroliferă care trebuia să străbată moşia lui, din Ialomiţa.

Fiul lui îi spusese că era vorba de o operă naţională, pe care o cereau interese superioare de stat, şi că nu trebuia, în nici un fel, să împiedice progresul ţării.

Vorbea cu atîta convingere despre cele ce discutase cu împărăţia umbrelor, încît, uitînd pentru o clipă înlănţuirea lucrurilor, m-am simţit cuprins de un fior supranatural.

Strîngîndu-mi mîna la plecare, prinţul mi-a spus, clătinîndu-şi capul — şi părea cu totul pătruns de spusele lui:

— Ne iubim cu toţii patria, domnule, nu este aşa?

Mărturisesc că vorbele lui m-au mişcat.

În romîneşte de Virgil TEODORESCU

La întreprinderea „Tehnometal" din București, directorul Stan Dumitru și maistrul constructor Horia Bochiș analizează posibilitățile de automatizare a noului generator de aburi „Vuia" tip D.

Fotografie de M. IVANCIU

Romanul „Mama" de Maxim Gorki, o lectură pe care o reiei întotdeauna cu nesaț... Pentru a cîta oară a revenit la ea, Fekete Frida ?

Fotografie de A. MIHAILOPOL

La casa de copii-şcolari nr. 6 din Bucureşti, se pregăteşte un nou număr al gazetei de perete.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Cheile Dîmbovicioarei.

„TRENUL POATE FI OPRIT"

— TEATRUL DE STAT DIN PETROȘANI —

Ana Colda

Piesa dramaturgului englez J. Mac Hall lucrează cu simboluri. Însuși titlul ei se poate citi în loc de „Trenul poate fi oprit", „Războiul poate fi împiedicat", iar dacă acțiunea se desfășoară într-un tren, nu cadrul acesta mobil creează impresia de neobișnuit, ci simbolurile mai sus pomenite: trenul — pregătirile de război făcute de cercurile agresive imperialiste; oprirea lui — împiedicarea războiului; călătorii oprind trenul — popoarele zădărnicind planurile atițătorilor la război.

Definirea personajelor — care reprezintă pături, grupuri sociale concrete — e făcută de autor cu mijloace folosite de obicei în arta afișajului sau în publicistică. Foarte puține „date" personale (temperament, interiorizare psihologică, gesturi) în afara unor monologuri autobiografice cerute mai mult de specificul piesei, decît de desfășurarea ei dramatică. În schimb, multe generalități cu caracter național și social. După cum un afiș închinat luptei pentru pace ar putea arăta, umăr la umăr, un sovietic, un italian, un negru, un chinez, un sudamerican și nu un *anumit* sovietic, un *anumit* italian, chinez — în piesă există ofițerul hitlerist, aflat azi în slujba imperialiștilor americani (Wolfgang Eckert), intelectuala cehă comunistă (Katherin Lorenz) etc. Spunem „ofițerul", „intelectuala" și nu „un ofițer", „o intelectuală", tocmai pentru a sublinia specificul artistic al piesei — pe care în mod convențional o numim aci piesă-afiș.

Transpunerea ei pe scenă a cerut fără îndoială curaj atît din partea actorilor și conducerii Teatrului de Stat din Petroșani, cît și din partea regizorului Victor Bumbești. E adevărat că dacă hotărîrea punerii în scenă s-ar fi luat mai din vreme, spectacolul n-ar fi trebuit să fie pregătit în aproximativ o lună, în grabă deci, ceea ce a dus la o insuficientă finisare a lui, iar dacă a existat curaj în alegerea piesei, curajul s-a manifestat mai puțin în specularea caracterului ei publicistic, de manifest. Operînd cu simboluri, poți fi împins spre formalism. Ferindu-se de formalism, conducerea teatrului în special, apoi unii dintre actori și — mai puțin — regizorul au căzut în cealaltă extremă, îndepărtîndu-se oarecum de caracterul piesei. Acest caracter ar fi cerut ca autobiografiile să fie spuse cu o anumită tonalitate, concentrare, mimică, iar personajele să aibă anume gesturi care să le definească, diferențiind un erou de altul. De pildă, bătrîna Anna Voicec (țărancă poloneză) ar putea să croșeteze tot timpul, Gertha Auerbach (funcționara vieneză) să cocheteze, Lorenz (intelectualul cehoslovac trădător) să fie surescitat etc.

Pe linia neînțelegerii caracterului piesei, decorul semnat de Adalbert Wilke rămîne mult prea puțin sugestiv. Iată: totul se petrece în tren. Și acesta nu e numai un tren militar care pornește în necunoscut cu o viteză nebună; el e și un lagăr pe roate, cu pereți de fier, cu pază. Compartimentele trebuiau să fie înguste — în așa fel încît personajele să evolueze ca într-o cușcă, prinse între canapele și pereți — nu niște saloane trapezoidale, dînd putința actorilor să se plimbe prin ele ca într-un foaier. Pe aceeași linie se putea construi și decorul inițial: gara. Era nevoie de mai mult obscur, de figuri mai țepene de M.P. (Military Police) care, plimbîndu-se sacadat în planul doi, să dea acea nuanță de simbol potrivită gării bizare din care popoarele pleacă spre necunoscut, momite cu dolari (ajutorul american). Iar pentru a înlătura pauzele lungi se putea face un decor din două compartimente, acoperindu-le consecutiv cu cortina, în așa fel încît personajele (Katherin — de pildă —) să treacă firesc dintr-unul într-altul. Obiecția că scenele pe care se prezintă spectacolele în turneu sînt prea mici pentru asta cade în cazul decorului de compartiment îngust și nu de compartiment foaier.

Există în piesă un personaj puțin obișnuit: „vocea care pune în gardă". Ea e debitată de un microfon, după o înregistrare pe bandă, și inițial îi aparține lui N. Brancomir (puțin prea profetică, și nu cum era de dorit — caldă, umană). Folosind genul unui poem în proză, al unui poem politic, publicistic, ea avertizează pe călători (și totodată pe spectatori) de primejdia unui nou război și cheamă la lupta împotriva dezlănțuirii lui. În general, spectacolului are o amplă sonorizare (țăcăniturî de roți, sirene de locomotivă, muzică). Vocea e însă mai mult decît o sonorizare și regia putea să-i dea locul care i se cuvine organic în spectacol. Respectiv, ea trebuia unită cu figura aceluia care simbolizează partidul — comunistul german Georg Mehring. El spune ceva în tabloul I, pentru a continua să vorbească în tabloul al VI-lea. În rest, apare din cînd în cînd în dreptul compartimentelor, simbolizînd omniprezența partidului. Iar „vocea care pune în gardă" — se aude în antracte. Firesc ar fi fost ca în clipele cînd Mehring trece prin dreptul compartimentelor, să se audă și „vocea care pune în gardă". În felul acesta, avertismentul de genul minunatului „Vegheați" al lui Fucik ar apărea limpede spectatorilor ca pornind de la partidul clasei muncitoare, iar actorii celor două distribuții ar găsi ritmul în care să-l asculte.

De altfel, cei mai mulți au găsit esența socială a personajelor, dar mai puțini au îndeplinit cerințele acestei piese-afiș. În rolul fascistului neamț (Wolfgang Eckert). C. Adamovici a realizat un personaj las, crud, șiret. El se mișcă pe scenă cu o rigiditate prusacă, întreruptă de gesturi libere, elastice, discursive: a învățat să fie nu numai ucigaș, dar și diplomat și mercantil nu numai amenințător. Norvegiana Kari Nielsen (Zizi Bărbulescu), fostă deținută la Buchenwald, e încă pură, în ciuda anilor petrecuți în bordel, și, cu toate că mai poate fi intimidată, înțelege că trenul trebuie oprit. În același rol (distribuția II) Maria Munteanu e lipsită de interiorizare și pare firească numai atunci cînd îl „repede" pe Eckert. Plin de vervă, Ion Pavlescu înfățișează un soldat american (J. Stevens) amețit de mitul civilizației bombei atomice. El e încă puțin prea simpatic, dar de la repetiția generală la spectacol a trecut de la veselie la isterie, de la îngîmfare la aroganță stupidă, de la scandal la crimă — apropiindu-se deci de esența celor care, cîntînd boogie-woogie, au ars Coreea cu napalm. În același rol, Gh. Șofei (cealaltă distribuție) e nesigur, pierde ritmul. Ana Colda (una dintre cele două Katherin Lorenz, și Justin Handoca (Nell Mac Lin) au adoptat un joc sigur — prima înfățișînd o intelectuală cehă comunistă, deschisă, spontană, curată, cel de al doilea un inginer scoțian mărginit politicește, în care trăiește însă vechea dorință de libertate a scoțienilor. Cealaltă Katherin — Emilia Pantazopol — e crispată și mai mult „spune" rolul decît îl joacă. Enrico Goriano din ambele distribuții încă nu și-a găsit mișcarea scenică (și asta se observă mai ales în tabloul al VI-lea, al cărui ritm suferă puternic). În rolul Annei Voicec (țărancă poloneză), Elena Antonescu e simplă, umană, înțelegătoare; mai puțin cealaltă interpretă, Maria Iordache. Mirella Wilke, în rolul Gerthei Auerbach, nu s-a hotărît ce dominantă să-și aleagă: cochetăria sau simplitatea sportivă — și le amestecă pe amîndouă. Constrîns de text, Gh. Iordănescu în rolul Mehring n-a reușit să depășească tonul omului care emite lozinci. El e discursiv fără a fi convingător.

Tinel Atanasiu (în rolul lui Pavel Lorenz, intelectual

Constantin Adamovici

Ion Pavlescu

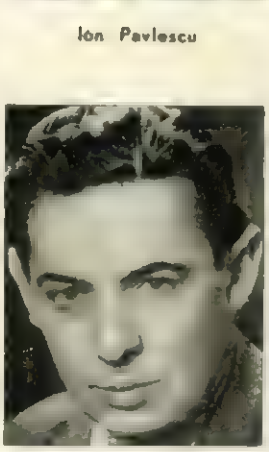

Gheorghe Iordănescu

Elena Antonescu
artistă emerită a R.P.R.

cehoslovac trădător) care nu e nici surescitat, nici provocator, nici estetizant, rămîne alături de rol. Pur și simplu redă textul, greșind uneori intonațiile. De asemenea, Phillipe Maillard (V. Mureșanu) suplinește deficiențele registrului tonal prin fortissime nelalocul lor, ajungînd pînă la a nu mai fi înțeles din cauza dicției defectuoase, mai ales cînd vorbește tunător.

Aceste lipsuri ale unui spectacol realizat într-un termen extrem de scurt erau în parte inerente. Îmbunătățirea decorului, introducerea vocii, în mod organic în piesă — se pot face. De asemenea cîțiva dintre actori trebuie să-și coordoneze mai bine mișcarea scenică, deoarece ei s-au familiarizat cu decorul (ca și mașiniștii) abia în spectacol; iar premierele (cu cele două distribuții) au fost — ținînd seama de numărul redus al repetițiilor — cel mult un fel de repetiții generale. Timpul acesta scurt pentru pregătirea unui spectacol era însă suficient pentru ca secretariatul literar — tov. C. Beiu — să întocmească un program de o mai înaltă ținută. Redactarea materialului „Rolul meu" (semnat Maria Munteanu) a fost făcută cu o lipsă de grijă care duce pînă la a pune moartea lui Mehring (comunistul german) și a lui Eckert (fascistul german) pe același plan, dîndu-le ca exemplu al triumfului forțelor păcii. Textul abundă totodată în exprimări cel puțin hazlii de tipul: „... să creeze pe scenă viața spiritului omenesc al personajului său" (!?) fără să mai vorbim de formulări agramate sau termeni improprii etc. etc.

Publicul nostru e puțin obișnuit cu astfel de piese. Scenele „tari", sonorizarea, jocul unora dintre actori, ritmul pe care regizorul l-a insuflat trezesc interesul spectatorilor pentru genul de „afiș dramatic" și trebuie subliniat curajul Teatrului de Stat din Petroșani care a abordat — primul — acest gen dificil de spectacol.

Camil BACIU

TELEVIZIUNEA în U.R.S.S.

— Bună-seara, tovarăşi! Începem emisiunea noastră! — anunţă crainicul de pe ecran şi spectacolul magic începe.

De 25 de ani, de cînd, la 29 aprilie 1931, a avut loc prima emisiune de televiziune în U.R.S.S., clipa aceasta este zilnic aşteptată, cu o vie nerăbdare, de numeroşi oameni sovietici. Instalaţi în faţa aparatelor de televiziune, tineri şi bătrîni — astăzi milioane — se lasă furaţi de emisiunea de sunet şi imagini...

Iată, în această seară se transmite un fragment din baletul „Lacul lebedelor". Cu graţia unor fulgi de nea, balerinele Teatrului Mare lunecă pe dinaintea ochilor aţintiţi asupra ecranului. Dansul se termină. Se lasă cortina, o cortină grea, de catifea, ca la teatru. Spectatorii se mai găsesc sub vraja minunatei interpretări şi a muzicii lui Ceaikovski, cînd iată că pe ecran apar, într-un dans lin, dansatoarele renumitului ansamblu coregrafic „Beriozka". Emisiunea continuă. Spectatorii, care sînt în acelaşi timp şi ascultători ai emisiunii, se întîlnesc, pe rînd, cu crainici cunoscuţi, cu actori dragi, cu oameni de ştiinţă — şi totul prin intermediul aparatului-minune...

Cîţi dintre noi nu ar dori să pătrundă dincolo de ecranul luminos, să cunoască tainele televiziunii! O incursiune în pavilioanele Studioului central de televiziune din Moscova ne ajută să ne satisfacem curiozitatea...

Într-o sală înaltă, spaţioasă, zeci de reflectoare învăluie în lumina puternică, albă, balerinele din „Lacul lebedelor", apoi ansamblul „Beriozka". De fapt, nu se poate vorbi de o scenă propriu-zisă. De-a lungul pereţilor studioului sînt aranjate decorurile în cadrul cărora se va desfăşura programul din seara aceasta. Asupra lor reflectoarele îşi vor concentra, pe rînd, razele lor puternice. Esenţa televiziunii fiind transformarea imaginii optice în semnale electrice — semnalele de televiziune — acest rol îl îndeplinesc camerele de televiziune prevăzute cu un tub special pentru luat imagini. Iar în aparatul receptor de televiziune (televizor) are loc fenomenul invers: de transformare a semnalelor electrice recepţionate, în imagini optice.

Alături de studio se află sala aparatelor. O fereastră mare — aşanumitul ochi de ciclop — permite să se urmărească de aici tot ce se petrece în studio. În dreptul ferestrei, pe toată lungimea ei, este instalat pupitrul de comandă, prevăzut cu numeroase becuri de semnalizare roşii şi verzi, cu butoane şi manete.

Dar privirea regizorului, Serghei Petrovici Alekseev, care se află la pupitru, nu este îndreptată spre fereastră, ci spre un şir de ecrane instalate în nişa aflată deasupra ferestrei. Fiecare cameră de televiziune ce funcţionează în studio fiind legată de sala aparatelor prin cablu, imaginea obţinută apare pe ecranul de control, deasupra pupitrului de comandă al regizorului.

Aici se poate vedea cîtă operativitate şi răspundere comportă munca regizorului. El trebuie să cuprindă, într-o secundă, toate imaginile de pe ecrane, să aleagă pe cele mai bune, să hotărască ordinea lor şi să dea dispoziţii asistentului din dreapta să le trimită în eter.

Tot sub îndrumarea regizorului, operatorul de sunet, asistentul din stînga, asigură recepţionarea din studio, alegerea şi trimiterea în eter a sunetelor — cuvintele, muzica şi diferitele zgomote realizate prin mijloace tehnice şi înregistrate pe bandă de magnetofon, ca: uruitul maşinii, răpăitul ploii, zgomotul roţilor de tren etc.

Studioul de televiziune este în acelaşi timp teatru, studio cinematografic, laborator, întreprindere, redacţie. Aici poţi întîlni oameni de cele mai diferite profesii.

Programul emisiunilor de televiziune, bogat şi variat, este urmărit de oamenii sovietici cu un viu şi nesecat interes. Emisiunile de televiziune oglindesc tot ce e nou şi înaintat, tot ce se naşte în viaţa Ţării Sovietice. Ele popularizează realizările ştiinţei, progresele tehnicii, noile metode, dezvoltă gustul şi dragostea faţă de cele mai bune opere de artă şi literatură, slujesc cauzei progresului, păcii şi prieteniei între popoare.

O atenţie deosebită se acordă

Din studio se transmite piesa dramaturgului chinez Go Mo-jo, „Ţiui-luan", pusă în scenă de teatrul „Ermolova" din Moscova.

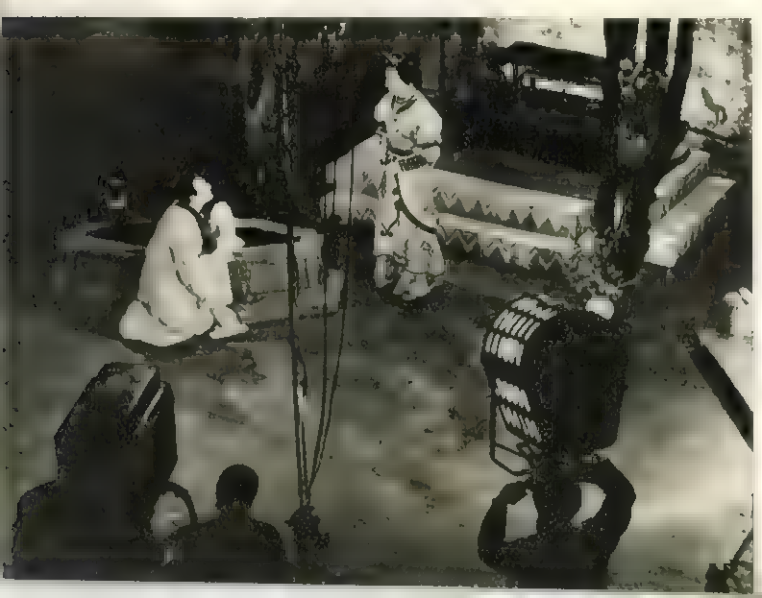

Familia ţesătoarei Anastasia Tabrovski de la Combinatul textil „Triohgornaia Manufaktura" din Moscova s-a strîns şi în această seară lîngă televizor.

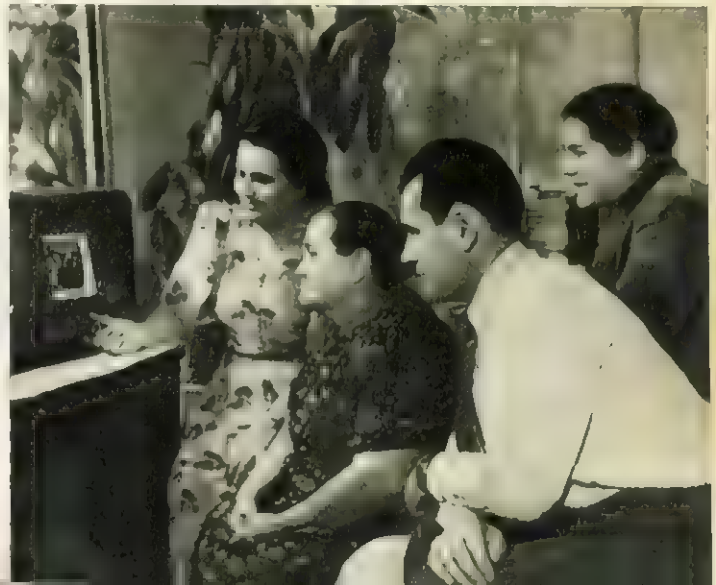

emisiunilor pentru copii, avîndu-se în vedere educarea lor multilaterală. Este interesantă experiența organizării de Anul Nou a spectacolelor de televiziune pentru copii. Posibilitățile tehnice ale televiziunii permit o prezentare convingătoare a scenelor fantastice.

Autorii de scenarii pot lăsa frîu liber fanteziei lor creatoare. De pildă, într-una din aceste transmisiuni, eroul cunoscutului tablou „Iar un doi", al pictorului sovietic Reșetnikov, prinde viață și povestește copiilor cum îl cheamă și împrejurările în care a primit în repetate rînduri nota „doi". El le mărturisește apoi că visul lui este de a deveni eroul unui tablou care să fie intitulat „Iar un cinci". Nefiind însă îndeajuns de silitor, pentru ca să-și îndrepte notele, e silit să-și reia locul pe tabloul „Iar un doi".

Dar televiziunea sovietică nu se rezumă numai la transmisiunile din studio. Pentru a oglindi mai viu, mai deplin, viața oamenilor sovietici, operatorii se deplasează tot mai des pe teren. Camerele de televiziune au devenit un accesoriu indispensabil al Stadionului „Dinamo", al Teatrului Mare, al Circului de Stat, al sălilor de concerte. Emițătoare mobile de televiziune, instalate pe automobile, dirijează semnalele lor spre centrul de televiziune, de unde aceste semnale sînt difuzate la zeci de kilometri în jurul Moscovei.

Transmisiunile competițiilor sportive sînt deosebit de gustate. Posesorii de televizoare nu se mai necăjesc, cînd nu reușesc să obțină bilete la o întîlnire internațională de fotbal. Fără a-și părăsi locuințele, milioane de oameni pot urmări întreaga desfășurare a unui meci palpitant.

Televiziunea intră tot mai adînc în viața de toate zilele a oamenilor sovietici. Ea nu constituie numai o simplă distracție, ci îndeplinește un rol uriaș în educarea ideologică, culturală și politică a maselor, precum și în viața economică a țării.

În uzinele automate, aparatul de televiziune permite muncitorului să urmărească de la distanță tot ce se petrece în secție, să intervină la nevoie. Televizorul îl ajută pe dispecer să cuprindă orice mișcare pe liniile unei mari gări feroviare, iar la sate să supravegheze sute de mașini și tractoare ce brăzdează ogoarele.

Folosind aparatul submarin de televiziune, oceanologii sovietici pot pătrunde mai adînc tainele lumii acvatice. Camera de televiziune închisă într-o manta ermetică este lansată în adîncime cu ajutorul unui cablu de oțel, iar pe ecranul televizorului din cabina vasului experimental se desfășoară nestingherită în fața savanților, viața locuitorilor mării.

Aparatele de televiziune submarine au găsit o largă aplicare practică în controlul podurilor, a instalațiilor hidrotehnice și în pescuit. Cu ajutorul unor asemenea aparate cufundate o dată cu marile năvoade, bancuri uriașe de pește pot fi cu ușurință detectate, asigurîndu-se pe deplin succesul pescuitului.

Un loc deosebit este atribuit televiziunii și în învățămînt, în medicină, în mai toate domeniile științei. Milioane de oameni învață azi în Uniunea Sovietică, fără să-și întrerupă munca, prin corespondență. În acest domeniu, televiziunea va aduce o contribuție deosebit de valoroasă. Ea va crea, celor ce studiază prin corespondență, posibilitatea să-l vadă și să-l audă pe profesor, la televizorul de acasă, la cel al bibliotecii sătești sau al clubului uzinei, dobîndind astfel cunoștințe mult mai complete și mai vii. Pe lîngă aceasta, orice lecție va putea fi ilustrată cu o transmisie a unor experiențe din laborator, cabinet de studiu sau întreprindere productivă. În medicină, de pildă, nici o descriere nu va putea înlocui pentru student vizionarea unei operații efectuate de un chirurg iscusit. În astronomie aparatul de televiziune va permite urmărirea în colectiv a fenomenelor cerești.

Savanții sovietici văd aplicarea televiziunii și în navigația cosmică. S-a studiat — teoretic deocamdată — posibilitatea de a se înzestra o rachetă interplanetară cu un aparat de televiziune, care să transmită semnalele sale pe pămînt.

În anii celui de-al șaselea cincinal în U.R.S.S., televiziunea va lua o dezvoltare uriașă. Oamenii de știință sovietici lucrează în prezent la rezolvarea complicatelor probleme în legătură cu obținerea imaginii în culori și a imaginii stereoscopice (în relief) pe ecrane mari, în legătură cu transmiterea imaginilor la distanțe apreciabile etc. La Moscova a și fost creat un studio de televiziune în culori și un „teatru de televiziune", în care proiecțiile se fac pe un ecran mare de 3×4 metri, iar sala poate cuprinde pînă la 400 de spectatori.

Tot la Moscova, în apropierea vechiului centru de televiziune, s-a construit un nou mare centru de emisie utilat după ultimul cuvînt al tehnicii. Acest centru va fi prevăzut cu 11 studiouri și săli de aparate, cu numeroase depozite și baze. În primul rînd, vor fi amenajate două studiouri pentru transmisia unui al doilea program. Începînd chiar din anul acesta, moscoviții vor putea să aleagă programul, după preferință. În afara celor două programe în alb-negru, noul centru de televiziune va transmite și un program în culori.

Aparate perfecționate de filmare a imaginilor de televiziune vor permite păstrarea emisiunilor mai interesante, repetarea lor și difuzarea în alte centre de televiziune din țară. Pe lîngă acestea, se creează o bază cinematografică a centrului de televiziune „Telefilm". Spectacolele, concertele, diferitele evenimente ale vieții marii capitale vor fi filmate și apoi transmise cu ajutorul televiziunii.

În afară de Centrul de televiziune din Moscova, în Uniunea Sovietică funcționează, în prezent, două mari centre, la Leningrad și Kiew, și o seamă de stațiuni, la Harkov, Riga, Tomsk, Gorki etc. Directivele Congresului al XX-lea al P.C.U.S. prevăd înființarea de noi stații de televiziune, în toate capitalele republicilor unionale și în alte orașe mari, astfel ca în 1960 numărul lor să crească cel puțin pînă la 75. Iar prin crearea de canale speciale de legătură pentru schimbul de programe între diferite stații de televiziune, prin introducerea de cabluri coaxiale și prin crearea unei largi rețele de linii de comunicație cu releele — vor fi puse în funcțiune în cursul cincinalului cel puțin 10 mii km de asemenea linii — televiziunea va pătrunde în cele mai îndepărtate regiuni ale Uniunii Sovietice. Ținînd seama de uriașul interes al maselor pentru televiziune, Congresul al XX-lea al P.C.U.S. a pus în fața industriei radiotehnice sarcini de răspundere. Pînă în 1960 vînzarea televizoarelor către populație trebuie să fie mărită de 5 ori în comparație cu 1955.

Nu va trece mult și seara, după o rodnică zi de muncă, se vor aprinde ecranele televizoarelor și în satele Ciukotkăi, în stepele Kazahstanului, pe înălțimile Pamirului și nu milioane, ci zeci de milioane de oameni sovietici vor aștepta nerăbdători începerea emisiunii.

În dezvoltarea ei vertiginoasă, televiziunea sovietică nu se preocupă numai de lărgirea și perfecționarea propriei sale rețele. Ea acordă un ajutor dezinteresat țărilor prietene, punîndu-le la dispoziție utilaje și formînd viitoarele cadre de specialiști.

Televiziunea, această recentă realizare a radiotehnicii, are posibilități nelimitate. Viitorul ei este cu adevărat grandios.

Studioul Central de televiziune din Moscova transmite un fragment din baletul „Lacul lebedelor" de Ceaikovski interpretat de corpul de balet al Teatrului Mare.

Amatorii de gimnastică au posibilitatea să vadă pe ecranul televizorului cum trebuie executat fiecare exercițiu dictat dimineața la radio.

În fața telespectatorilor, ansamblul coregrafic „Beriozka" execută un dans popular rus.

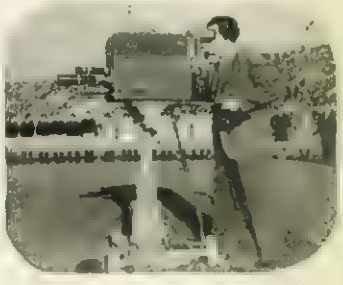

Cu aparatul de televiziune pe stadionul central „Dinamo".

Regizorul S. Alekseev (stînga) și inginerul de serviciu V. Amiridi urmăresc din sala aparatelor partea fonică a spectacolului.

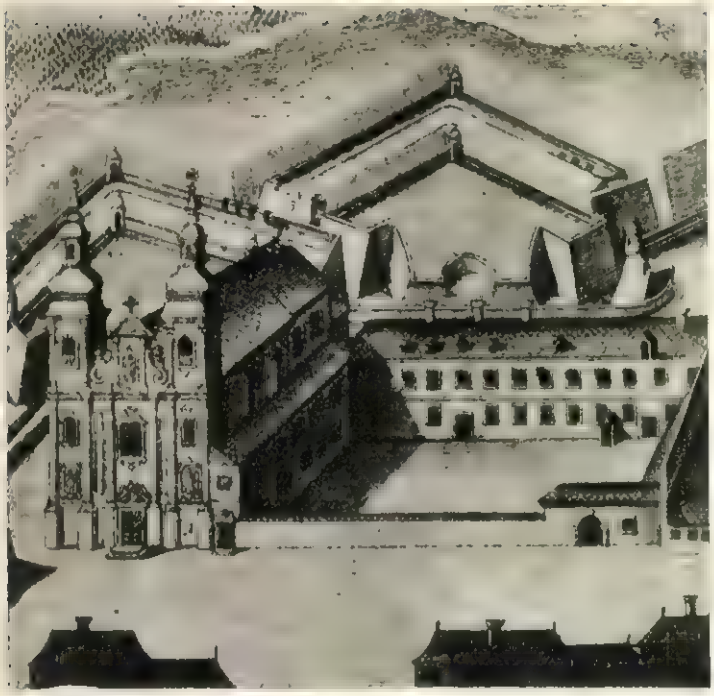

„Batthyaneum" la sfîrşitul sec. al XVIII-lea (după o gravură în lemn, de epocă).

ALBA-IULIA
ŞI COMORILE EI

reportaj de F. URSEANU

O poartă monumentală în stil baroc. Pe zidurile ei, în reliefuri, vestigii războinice; deasupra porţii, în mărime naturală, o statuie ecvestră, decapitată de trăsnet: Carol al VI-lea, împărat al Austriei şi rege al Ungariei.

Dincoace de poartă, în pitoreasca vale a Mureşului — oraşul Alba-Iulia; dincolo de poartă, în cetatea cu acelaşi nume — istorie.

Cum de s-a îngrămădit atîta istorie într-un singur loc?

Primii locuitori ai acestor meleaguri ce şi-au însemnat urma au fost dacii. Pe atunci Alba-Iulia se numea Apulon; apoi au venit romanii şi i-au schimbat numele în Apulum, ungurii au numit oraşul Gyulafehervar, iar austriacii, Weissenburg sau Karlstadt. O denumire slavă, Bîlgrad, rămasă încă din evul mediu, este şi azi păstrată — în alterarea „Bălgărad" — de ţăranii din partea locului.

Peste cetatea Alba-Iulia au trecut năvălitorii; au ucis, au jefuit şi au profanat mor-

minte; marcomanii au ras-o aproape de pe suprafaţa pămîntului. Totuşi, urmele trecutului nu s-au şters cu totul.

Mai tîrziu Alba-Iulia a fost reşedinţa temporară a lui Mihai Viteazu; tot aici a fost locul de supliciu al celor trei capi ai răscoalei ţărăneşti din 1784: Horia, Cloşca şi Crişan.

Fiecare pas făcut în cetatea Alba-Iulia înseamnă o incursiune făcută în istorie.

Cu ce să începem?

Să vorbim despre cetatea, reconstruită de Carol al VI-lea, aşa cum se află şi azi, şi între zidurile căreia se găsesc atîtea vestigii ale trecutului?

Să vorbim despre o uriaşă catedrală romano-catolică, care se găseşte între zidurile cetăţii, construită de vreo nouă sute de ani şi în care, şi-au dat întîlnire patru stiluri: gotic, renaissance, roman şi baroc, sau despre splendidul mozaic de la Partoş, apărut recent, cînd apele Mureşului şi-au schimbat vadul - mozaic lucrat în urmă cu două milenii şi care nu se deosebeşte de cele descoperite la Pompei? Să vorbim despre morminte şi sarcofagii sau despre unele dintre primele cărţi din lume, aflate aici? Să prezentăm primul tratat de geografie şi cosmografie a lui Ptolemeu, alcătuit cu 1500 de ani înainte de a fi descoperit Cristofor Columb America şi tipărit pe vremea cînd Magellan făcea, pentru prima dată, înconjurul pămîntului? Să prezentăm una dintre cele mai mari colecţii de biblii din lume sau romanul lui Lucius Apuleus, „Măgarul de aur", scris în antichitate şi tipărit cu mijloacele vremii în 1469?

... Să vizităm, tot în cetate, „Batthyaneum"-ul — una din cele mai interesante biblioteci documentare din lume — reorganizată în 1951 şi aflată azi sub îngrijirea Ministerului Culturii. Biblioteca aceasta, care dacă nu prin numărul cărţilor, cel puţin prin raritatea lor poate face cinste oricărui mare centru cultural al lumii, se află încă din 1794 într-o fostă mănăstire a călugărilor trinitari. Sînt aici 54.000 de volume; numărul cărţilor scrise de mînă (manuscrise) se ridică la 1200 exemplare; sînt sute de incunabule (cărţi tipărite pînă în anul 1500) şi zeci de mii de volume realizate în ultimele patru secole, mulţumită invenţiei lui Gutenberg.

Sala principală a bibliotecii documentare „Batthyaneum".

1. Biblia lui Martin Luther (Wittenberg 1610).
2. O hartă din atlasul lui Ptolemeu, (sec. XV).
3. Pagini din Cosmografia lui Ptolemeu, (incunabul). Imprimată în 1482 la Ulm.
4. Pagini din „Codex Aureus". Cartea, scrisă de mînă cu litere de aur în secolul al IX-lea, se găseşte în biblioteca „Batthyaneum" din Alba-Iulia.

Privesc o carte de acum 1100 ani. E scrisă de mînă, cu litere de aur pe coli de pergament. E exemplar unic: un Codex Aureus. Sînt 111 file mari, uimitor de bine păstrate în cele unsprezece veacuri care au trecut peste ele. Cartea se află la Alba-Iulia şi e lipsită de copertele sale de fildeş. Una din scoarţe se găseşte la British Museum, la Londra, iar cealaltă, împreună cu sfîrşitul volumului, în biblioteca Vaticanului. Execuţia artistică: excepţională. Chenarele colorate care înconjoară fiecare filă şi miniaturile în aur cu care e împodobită sînt adevărate opere de artă. Cît timp o fi durat executarea acestei lucrări? Cine ar putea răspunde? De atunci a trecut peste un mileniu...

Pe un pasionat bibliofil îl vor atrage fără îndoială operele lui Erasmus, tipărite în 1513 la Bâle, sau „Palia de la Orăştie", prima carte românească (1582). Cît ar uimi pe un medic din timpurile noastre „Istoria monştrilor celebri" (1609), carte de medicină care prezintă, în text şi desene, naşte

ţia lui Horia şi Cloşca", scrie într-o scrisoare profesorul Gaberi Iosif din Alba-Iulia unui prieten, la Roma. Am în mîna originalul acestei scrisori. A fost expediată la 2 martie 1785 şi a ajuns în Italia după 24 de zile, la 26 martie. Pe cele patru pagini ale scrisorii sînt descrise supliciile îngrozitoare la care au fost supuşi, în Dealul Furcilor, din marginea cetăţii Alba-Iulia, eroii revoluţiei ţărăneşti. Scrisoarea aceasta se află într-un sertar cu documente legate de trecutul Transilvaniei. Alături: un document semnat de Mihai Viteazu.

★

Împreună cu Virgil Vingherzan, director al bibliotecii, mă opresc în faţa unui portret în ulei; îl reprezintă pe fondatorul bibliotecii, Ignat Batthyani. Sub tablou, într-o vitrină, încrucişate, ca pe o panoplie medievală, două instrumente de tortură: un bici şi o centură din sîrmă ghimpată. Cu ele se autoflagela, după socoteala lui Ignat Batthyani, episcopul Transilvaniei, cel care a iubit atît de mult cărţile şi le-a adunat pentru posteritate. Aproape de neconceput...

În această încăpere şi cu aceste instrumente, devenite azi piese de muzeu, vechii astrologi studiau fenomenele cereşti.

rile cele mai curioase de copii anormali, sau celebra carte de medicină „Istorie naturală" a doctorului Johanes Jonston, tipărită la Amsterdam în anul 1657! Pe care geograf, astronom sau matematician nu l-ar interesa cosmografia lui Ptolemeu, tipărită în 1482 la Ulm şi conţinînd hărţi imprimate cu clişee în lemn şi colorate cu mîna? Această carte era în Evul Mediu unica autoritate în acest domeniu scrie Ştefan Zweig. E interesantă şi colecţia celor şase sute de biblii (printre care şi prima biblie a lui Luther), una din cele mai bogate colecţii de acest fel din lume — biblii scrise de mînă sau tipărite, în 23 de limbi. Amatorii de curiozităţi pot găsi aici biblii în limba caldeană, etiopiană, în malaieză, în persană sau arabă.

... Iată „Glosele de la Alba-Iulia": carte-manuscris din secolul al XIV-lea. Cărticica aceasta modestă — unică — este amintită în aproape toate tratatele de istorie ale literaturii maghiare. De ce? Numai fiindcă cele 15 rînduri de text în limba maghiară fac parte din cele mai vechi documente lingvistice maghiare.

... „Am fost martor la execu-

Meridianul geografic care trece prin Alba-Iulia străbate Institutul Batthyani. El a fost marcat pe podeaua ultimului etaj, iar în încăpere, vechii astrologi au instalat un observator astronomic. Azi acesta a devenit muzeu: cîteva lunete cu lentilele înceţoşate de vremuri, pendule siderale şi diferite aparate ale epocii. Pe pereţi, portrete în ulei ale celor ce au contribuit, în decursul secolelor, la progresul astronomiei.

În dreptul cetăţii, pe un dîmb, un obelisc uriaş: ridicat în memoria celor trei eroi ai revoltei ţărăneşti, Horia, Cloşca şi Crişan. Sculptaţi în piatră, ei privesc în jos către: cetatea medievală. În faţă sînt închisorile în care au stat încarceraţi. În stînga cetăţii: Dealul Furcilor. Aici au fost traşi pe roată Horia şi Cloşca. În dreapta, mai jos de obelisc: oraşul Alba-Iulia—vechi şi el — dar trezit azi la viaţă nouă, cu oameni noi, cu o istorie nouă.

Memento

ERNST THÄLMANN

La 16 aprilie se împlinesc 70 de ani de la naşterea lui Ernst Thälmann, marele fiu al clasei muncitoare germane, conducătorul Partidului Comunist din Germania şi unul dintre fruntaşii mişcării muncitoreşti internaţionale, asasinat mişeleşte de hitlerişti.

Reproducem alăturat prima pagină a publicaţiei antifasciste germane „Tribunal", apărută acum 20 de ani, în aprilie 1936, cu prilejul celei de a 50-a aniversări a naşterii lui Thälmann. În coloanele acestei publicaţii se cerea eliberarea lui Ernst Thälmann din închisoarea în care, la acea dată, se afla întemniţat de trei ani.

MIGUEL DE CERVANTES SAAVEDRA

La 23 aprilie 1616 — în acelaşi an, în aceeaşi lună şi aceeaşi zi în care murea William Shakespeare — s-a stins din viaţă şi **Miguel de Cervantes Saavedra**, marele scriitor spaniol, autorul nemuritorului „Don Quijotte", primul roman modern.

Alături de Lope de Vega, Calderon de la Barca, Velasquez, Murillo, El Greco şi alţii, Cervantes a adus o imensă contribuţie la strălucirea epocii Renaşterii în Spania feudală.

Rezistînd veacurilor, principala operă a lui Miguel Cervantes, „Don Quijotte", apărută în zeci de limbi şi mii de ediţii, stă la loc de cinste în tezaurul culturii mondiale, iubită şi preţuită de generaţii.

POETUL LUPTĂTOR TRAIAN DEMETRESCU

La 30 aprilie se împlinesc 60 de ani de cînd a murit — în vîrstă de numai 30 de ani — poetul craiovean Traian Demetrescu (Tradem).

Pătrunsă de idealurile de libertate ale proletariatului, Traian Demetrescu a trăit printre muncitori şi în versuri înaripate le-a cîntat suferinţele şi lupta lor pentru libertate. Prevestind, parcă, lumina zilelor noastre, poetul spune într-o poezie închinată zilei de 1 Mai:

Din idealurile voastre
O! visători flămînzi şi goi
Vor răsări ca nişte astre
Senine lumi cu oameni noi.

Facsimilul unui fragment dintr-o scrisoare adresată poetului Macedonski la 5 iunie 1885

PRIMELE TRADUCERI DIN SHAKESPEARE ÎN ROMÎNEŞTE

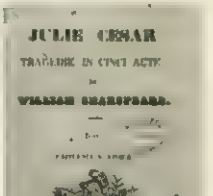

La 23 aprilie se împlinesc 340 de ani de la moartea lui William Shakespeare, una dintre cele mai strălucite figuri ale dramaturgiei clasice universale.

Cu acest prilej, publicăm mai jos cîteva date documentare în legătură cu primele tălmăciri în limba română din opera genialului dramaturg englez.

Prima traducere cunoscută din Shakespeare a apărut în al patrulea deceniu al veacului trecut, la Braşov, şi se datoreşte lui Ion Barac. Această traducere purta titlul: *„Amlet, Prinţul de la Dania, o tragedie în cinci perdeale după Sakespeer; s-au prodocăluit în K. crăiescul teatru al curţii"*. Lucrarea s-a păstrat numai în manuscris şi se află la Biblioteca Academiei R.P.R.

În 1844, în tipografia lui Eliad apare *„Julie Cezar"*, *tragedie în cinci acte tradusă de căpitanul S. Sloica*. În 1848, Toma Al. Bagdat scoate *„Biografia lui Viliam G. Sekspir"* împreună cu *„Romeo şi Julieta"* şi *„Otello sau Maurul din Veneţia"*.

O ediţie separată, apărută în acelaşi an, ne prezintă: *„Otello sau Maurul din Veneţia", tragedie în cinci acte de Viliam Giuliom Siokspir, tradusă slobod în limba Română. Bucureşci. Tipărită în Tip. lui Iosef Kopainic 1844"*. Tălmăcirea este însoţită de o *„Consecuenţă morală din scurtarea istorică a lui Otello"*.

Doi ani mai tîrziu apare *„Macbeth, dramă în cuinqui acte, tradusă din franţodeşte", de St. Bageşcu.*

Toate aceste traduceri au fost făcute însă după tălmăciri în limba franceză. Prima traducere direct din engleză se face abia în 1877 şi se datoreşte lui Adolphe Stern. Este vorba de *„Hamlet"*. În 1879 apare *„Iuliu Cezar"*, iar în 1881 *„Regele Lear"*, tot în traducerea lui Stern. Mai tîrziu, la sfîrşitul secolului trecut şi începutul veacului nostru, apar numeroase traduceri semnate de Lecca, Daus, D. I. Ghica, Scarlat I. Ghica, Victor Anestin, P.P. Carp etc. Toate aceste traduceri prezintă, în mare parte, doar un interes documentar. Numai pe alocuri se întîlnesc unele pasaje care amintesc de valoarea originalului.

CONSFĂTUIREA TINERILO

Într-o pauză a consfătuirii, poetul Demostene Botez stă de vorbă cu tineri scriitori

INSTANTANEE...

de Demostene BOTEZ

În holul mare de jos al Bibliotecii centrale universitare sînt înghesuite: rucsace, mese, standuri de cărți. Printre ele, revărsată, densă, o mare de tineri. Vocile, rîsetele, alcătuiesc un vuiet prelung și neîntrerupt. Sala, de la parter, pînă sus, la galeriile celeste, vecine cu bolta de cristal a policandrului, clocotește de lume: culori, mișcare, vuiet. Statistica garderobei marchează 700 de prezenți.

E tabloul celei de a doua consfătuiri a tinerilor scriitori adunați aici din toate colțurile țării. Unii au sorți puțin peste 20 de ani, alții abia ating 19. Și, totuși, tinerii aceștia au problemele meșteșugului lor, au lucrări, volume, care vor sta aici în fața unei judecăți aspre dar drepte ochii lor sînt oglinzi în care joacă în lumină viața de astăzi, și-n sufletul lor o putere tainică ce învie imagini și chipuri.

Totul se liniștește. E acum o tăcere desăvîrșită. Doar încordarea ascultării zbîrnîie parcă nesimțit, ca o strună prea întinsă. La mica tribună se perindă, scăpărători, plini de încredere, vorbitorii. Ei, băieții aceștia de 20 de ani, vorbesc despre: procesul de creație, tipic, măiestrie artistică, partinitatea artei, realism socialist, cunoașterea vieții, generalizare... Ceilalți ascultă; aprobă sau dezaprobă. Ascultă și scriitori mai bătrîni.

Cuvîntătorii ridică probleme variate, grele, care li s-au pus în creația lor. Nu e nimeni cruțat. Se confruntă opinii, se ciocnesc divergențe. Cînd e cazul, ba chiar și cînd nu este, nici Uniunea Scriitorilor nu e măgulită. Tinerii au curaj, au multe de spus, și le spun. E în dezlănțuire și curajul timizilor. Puritatea convingerilor îl justifică, îi dă farmec și tărie. Cei din provincie se cred vitregiți în unele chestiuni. O spun: îl arată pe vinovat. Mulți cer mai activ sfatul criticilor; și mai drept și mai puțin arogant și ironic; mai constructiv, mai analitic.

Tita Chiper aduce în vorbirea ei seriozitatea atmosferei de la Bicaz, un mesaj deosebit pentru toți cei care nu știu de unde și cum să ia contactul cu viața pentru a o cunoaște. Neculai Stoian vine cu o franchețe aspră și cu vorbe spuse pe șleau, pe cînd Aurel Rău își învelește și teorie și atacuri în hîrtiuța fină a ambalajelor de mare lux, denunțînd proletcultismul și mînuind satira ca pe o spadă cu sclipiri de argint. Ștefan Iureș e grav și sentențios ca un predicator. Vorbele lui au modestia valorii conștiente care nu vrea să facă paradă. Problemele pe care le pune sînt juste, cugetate. Dorel Dorian își construiește cuvîntul cu siguranța științifică cu care, ca inginer, ar făuri un proiect. Vorba-i e așezată, sculptată adînc. Cosașu seamănă, printr-o confuzie de exprimare, o mică furtună. Duelul lui cu Dorel Dorian este de data asta în sfera înaltă a principialității...

Cuvîntările continuă, se succed, variate, interesante, colorate de personalitatea fiecăruia. Vorbesc doar scriitori. Sînt de la început 81 de vorbitori înscriși la cuvînt. Deviza egalizatoare „10 minute pentru fiecare", acest pat al lui Procust, se dovedește ineficace. Amploarea problemelor se revarsă peste minutare. Dar timpul e implacabil. Zilele consfătuirii trec, peste sală, peste vorbitori, peste prezidiu, fără să știe de nimeni. Se naște deci o categorie nouă de scriitori la consfătuire: vorbitor fără cuvînt. Nu e vorba de un paradox gratuit sau de o epidemie de muțenie, ci de faptul că nu toți cei înscriși și-au putut spune gîndul lor.

Consfătuirea a fost însă încadrată de două manifestări masive, substanțiale, care au sintetizat esența problemelor: Raportul de la început al tovarășului Mihu Dragomir și cuvîntarea de la sfîrșit a tovarășului Mihai Beniuc, amîndouă la un înalt nivel ideologic.

Dacă raportul tovarășului Mihu Dragomir a prezentat bilanțul activității tinerilor scriitori din ultimii cinci ani, marcînd succesele și apăsînd asupra lipsurilor, pentru a pune toate problemele pe care le ridică acestea, ele însemnînd astfel o privire asupra trecutului și o deschidere de discuții, apoi cuvîntarea lui Mihai Beniuc, care a fixat concluziile consfătuirii, a formulat precis principiile călăuzitoare ale creației, a fixat sarcinile ce revin tinerilor scriitori față de cititorii din ce în ce mai exigenți și mai conștienți, a însemnat o privire în viitor, pe drumul care duce la socialism.

Telegrama adresată de consfătuire Comitetului Central al Partidului Muncitoresc Romîn a sintetizat în cîteva rînduri dragostea și devotamentul tinerilor scriitori pentru partid și pentru clasa muncitoare, prezente în conștiința tuturor, în tot timpul dezbaterilor, ca un spirit călăuzitor.

Plăiașu de la Suceava spunea că tinerii scriitori rămași acasă îl așteaptă să vină cu traista plină. El e singurul care a mărturisit-o, dar fără îndoială că toți participanții au venit la consfătuire cu o asemenea însărcinare. Cine a venit cu traista mică s-a păcălit, iar cine nu și-a umplut-o pînă la gură e singur vinovat.

„Mărul de lîngă drum" al lui Beniuc a avut alaturi, într-o armonie semnificativă de decor, așa cum se vede azi adesoori lîngă drumurile din țara noastră, un stîlp de electricitate de mare tensiune, purtător de lumină pe tot întinsul patriei.

← Aspect din sala consfătuirii.

DRUMUL TINERILOR SCRIITORI

Cîte lucruri au mai rămas nedisputate încă între scriitori, ne-a dovedit și cea de a doua consfătuire pe țară a noastră, a celor tineri. Creația în toată complexitatea ei, cu cît o dorim mai actuală, mai legată de profundele prefaceri ale societății și ale spiritului, cu atît ne ridică mai multe întrebări și probleme

Cristina LUCIAN

Început

N-am străbătut cărări și drumuri, cîte
În munți și-n codrii noștri se ascund;
Nici apelor — atîtea — izvorite
Din stîncă, nu le știu curatul prund.

Și pagini și coperte cîte mă cheamă
— Arteră vie orișicare rînd!
Că n-am să le cunosc, ades mi-e teamă,
Că ochiul meu rămîne-va flămînd.

Pe încă necititele cuvinte,
Pe versul meu ce astăzi s-a născut,
Pe drumul ce zbucnește înainte,
Pe toate, toate scrie: început.

R SCRIITORI

Maestrul Mihail Sadoveanu a sosit la consfătuire şi este întîmpinat de acad. Mihai Beniuc. Pe planul al doilea, Petru Dumitriu.

pe care numai discutîndu-le sincer şi deschis le putem clarifica. Sîntem interesaţi s-o facem, fiindcă azi, mai mult ca oricînd, cauza literaturii nu mai e o chestiune personală, ci o problemă a poporului întreg.

Talentul, pentru cel care-l are, este un lucru nobil şi, după un vechi dicton, nobleţea obligă. Obligă acest talent la folosirea lui în slujba marilor idealuri cu care partidul animă pe cei ce construiesc, biruind mari greutăţi, o Românie nouă, a socialismului şi a păcii. De aceea mi s-a părut foarte firesc că în centrul discuţiilor noastre a fost pusă problema creaţiei, direct legată de actualitate.

Alexandru Andriţoiu, Eugen Mandric, Al.Oprea, Tita Chiper, Dorel Dorian, Nicolae Labiş, Aurel Rău şi alţi scriitori din Bucureşti sau din celelalte oraşe ale ţării au spus multe lucruri interesante, pe marginea raportului ţinut de Mihu Dragomir — toate dovedind că tinerii cei mai talentaţi caută soluţii originale la problemele ce se ridică, aducînd în această căutare o pasiune specifică şi, în general, o sănătoasă orientare ideologică. Au mai fost, bineînţeles, şi exagerări, şi confuzii, şi greşeli, dar nu ele au dat tonul.

Cu cîteva zile înainte, sincer vorbind, nu credeam că areopagul nostru va reuşi să depăşească temperatura — vai! — prea călduţă a multor discuţii literare ce se mai poartă la şedinţe sau în presă. Faptele au dezmînţit însă temerea mea şi nu numai a mea. De la multe generalităţi s-a trecut la lucruri concrete, de la speculaţii lirico-filozofice la analiza ştiinţifică a creaţiei noastre, de la prezentări individuale la dezbateri colective. Dintr-o asemenea discuţie, deci, cred că am ieşit toţi cu mari foloase.

Mihai GAVRIL

Făurari de oţel şi visări

Dă şarja de-oţel cu o clipă
Mai iute, cu-a inimii grabă.
Din clocotul ei se-naripă
Hulubul cu pana lui albă.

Eu ştiu că-n oţel, lucitoare,
Ni-i ţara din Dorna-n Parîng
Şi rîuri cu-atîtea izvoare
Ce-n Dunăre drumul şi-l string;

Oţelul şi-n holdă se coace
Pe negrul pămînt Bărăgan,
În ploi, sub a soarelui pace,
Înalt şi mai mult an de an

De-aceea turnaţi făurari
Oţelul şi visele mari!

La seminarul de proză condus de V. Em. Galan

Fotografii de A. LOVINESCU

Al. Andriţoiu

Eugen Mandric

Paul Schuster

Tita Chiper

Doina Sălăjan

Radu Cosaşu

Băjor Andor

Dorel Dorian

Aurel Rău

N. Labiş

începînd de la tînărul cenaclist și pînă la tînărul care a și publicat cîteva volume. Căci, la drept vorbind, marile probleme ale scrisului actual sînt cam aceleași pentru tinerii scriitori.

Ba, mai mult, unele dintre aceste probleme ale creației sînt valabile și pentru scriitorii mai în vîrstă. Ele izvorăsc, cred, din metoda realismului socialist, cu care lucrăm toți, și care nu are anumite teze speciale pentru tineri și altele pentru „bătrîni". De aceea au suferit o înfrîngere și de astă dată acei care vor să separe în mod arbitrar creația tinerilor de a scriitorilor cu experiență.

Consfătuirea noastră a mai relevat apoi faptul că acele critici aduse scriitorilor în Raportul de activitate al C.C. al P.M.R. la Congresul al II-lea al partidului, sînt cît se poate de bine întemeiate. Printre altele, s-a văzut limpede că unii tineri vorbesc de pe poziții de grup, că folosesc injuria, denaturarea textelor sau atacul personal. Eu sînt convins că animozitățile, spiritul de grup, bîrfeala, ranchiuna și alte asemenea — pînă la urma urmei — rămășițe ale vechii ideologii, nu ne ajută nici pe departe să rezolvăm problemele mari, în primul rînd pe cele ale creației, fiindcă în afara creației noțiunea de scriitor e o absurditate. Deci, toate eforturile pentru opere majore, profund artistice, însuflețite de adevărurile vieții, de lupta dintre lumea noastră nouă și cea care se duce pe copcă, de lupta între bine și rău, între frumuseță și noroi, între socialism și capitalism. Pînă la urmă, grupurile vor dispare și vor rămîne doar operele literare care spun ceva despre zilele noastre.

În ce privește legăturile dintre scriitorii tineri și cei vîrstnici, s-a discutat mult și pe bună dreptate. Dacă e adevărat că unii tineri așteaptă dădăceală, că nu respectă creația vîrstnicilor, că nu caută să se apropie de ei sau că — revers al medaliei — fac epigonism, e tot atît de adevărat că mai sînt destui scriitori cu experiență care neglijează tineretul, nu-l ajută concret prin discuții și sfaturi sincere, recomandîndu-se adeseori la simpla batere pe umăr și la încurajarea formală. Un exemplu bun pentru munca destul de migăloasă cu tinerii este maestrul Demostene Botez.

E cert că discuțiile noastre pot servi în mod direct pregătirii Congresului Scriitorilor din R.P.R., care se apropie și pe care-l așteptăm cu toții. Pînă atunci și în continuare, despre roadele consfătuirii noastre, să vorbească operele.

Ion BRAD

ORIENTALISTUL *Antalffy*

Nu demult, pe adresa bibliotecii documentare „I. Bolyai" din Tg. Mureș, a sosit un plic gros, sigilat cu ceară roșie. Plicul venea de la Sibiu, de la muzeul „Bruckenthal", cu rugămintea ca documentele aflate în el să fie traduse de prof. dr. Antalffy Endre.

Oare despre ce documente era vorba și cine era acel profesor?

Plicul conținea cîteva scrisori vechi, în limba turcă, printre care una a sultanului Mehmet, adresată lui Afi Mihály, ultimul principe al Ardealului (1632-1690). Iar în ce-l privește pe profesorul Antalffy, el este unul dintre marii noștri specialiști în orientalistică.

L-am vizitat pe profesor la locuința sa, din strada Lupeni. L-am găsit la masa de lucru, înconjurat de sute de cărți. I-am cerut să ne vorbească despre viața sa, despre preocupările sale.

Din noianul de fapte pe care ni le-a povestit, cu modestia și simplitatea care-l caracterizează, s-ar putea scrie un adevărat roman despre o viață plină de fapte închinate studiului intens, neostenit.

Profesorul Antalffy, astăzi în etate de 78 de ani, a manifestat încă din anii tinereții o uriașă sete de cunoaștere. A studiat la Alba-Iulia și la Cluj, unde l-a avut ca profesor pe bătrînul dascăl Bálint Gábor, un adevărat Milescu maghiar, care cutreierase întreg Orientul. După aceasta, tînărul Antalffy Endre își continuă studiile la Budapesta, iar apoi își începu mult visata viață de cunoaștere și studiere a Orientului. Curînd, el deveni student (tolerat) la mecetul mahomedan din Cairo, cunoscut sub denumirea de Universitatea Azhar. Numeroși demnitari ai Orientului, turiști și mulți curioși din cele mai îndepărtate țări veneau aici să asculte interesantele prelegeri ale muftiului Mohamed Abdu... Și toți se mirau văzîndu-l pe tînărul creștin ascultînd și învățînd cu atîta sîrg, alături de studenții mahomedani. Despre silința pe care Antalffy Endre a depus-o atunci în studiu, vorbește pînă azi diploma pe care i-a acordat-o Mohamed Abdu, la 8 noiembrie 1904 (după calendarul nostru). În ea, se spune:

„Noi, muftiul Egiptului, atestăm că domnul dr. Antalffy Endre frecventează cu sîrguință stăruitoare prelegerile mecetului Azhar. I-am acordat acest certificat drept dovadă a sîrguinței sale, manifestată în calitate de student al acestui mecet, universitate a religiei și a altor științe arabe".

După Cairo, a urmat bătrînul Ierusalim, apoi Constantinopole. În acești ani, Antalffy Endre a învățat numeroase limbi orientale: araba, turca, ebraica, persana etc. La ele, anii au adăugat latina, elina, cît și unele limbi occidentale, în așa fel încît profesorul a ajuns să stăpînească la perfecție 13 limbi.

După îndelungatele sale călătorii, Antalffy Endre se întoarse în patria sa de atunci, imperiul austro-ungar. Nepreținîndu-i la adevărata valoare extraordinarele-i calități, regimul de atunci îi dădu un umil post de profesor, într-una din suburbiile Budapestei, la Kőbánya.

Într-o bună zi, sosi la Kőbánya o delegație economică din Turcia și vizită fabrica de bere din localitate. Directorul fabricii îl rugă pe profesorul Antalffy să țină la masă un toast în limba turcă și Antalffy avu un deosebit succes. După plecarea delegației, directorul îi oferi profesorului un post de agent comercial la Constantinopole, în schimbul unei mari sume de bani. Dar Antalffy refuză. „Nu aveam nevoie de bani. Adevărata mea bogăție erau cunoștințele, pe care voiam să le valorific, și singura mea pasiune era studiul" — ne spune profesorul.

Într-adevăr, în toți anii care au urmat, s-a dedicat cu pasiune studiului. Iată-l pe modestul profesor de școală secundară figurînd printre autorii „Enciclopediei literaturii universale", apărută la Budapesta în 1930. Toată partea persană și arabă a acestei enciclopedii a fost întocmită de el. Iată-l publicînd, în diferite reviste, studii și traduceri, cum este cel publicat în 1932 în revista „Helikon", intitulat „Goethe și literatura orientală", sau cum e traducerea unor părți ale celebrei „Alf laila wa-laila" („Povestea celor o mie și una de nopți"), apărută la Cairo în anul islamic 1301.

Ar fi foarte greu de enumerat pînă și cele mai importante lucrări ale marelui orientalist, pentru că sînt foarte numeroase. Printre acestea, amintim lucrarea: „Două documente din biblioteca egipteană de la Cairo, despre cucerirea Chiliei și Cetății Albe în 1484", apărută în „Revista istorică" a prof. N. Iorga, importanta lucrare științifică „Sistemul religios al Islamului", publicată în 1939 la Tg. Mureș, și care ajută la cercetarea izvoarelor orientale ale istoriografiei românești ș. a.

Dar Antalffy Endre nu este numai un om de știință. El este și un literat, un valoros poet. El a tradus din limba persană în limba maghiară, minunatele versuri ale marelui filozof, savant și poet Omar Khayyam; el a tradus în limba maghiară frumoasele versuri ale poetului persan Djami, din sec. al XV-lea. Prețios colaborator al revistei „Igaz Szó", editată de filiala din Regiunea Autonomă Maghiară a Uniunii Scriitorilor, scriitorul Antalffy este și autor al unor poezii epice de o reală valoare.

Îndelungata și rodnica activitate a profesorului Antalffy este azi apreciată și răsplătită din plin. În urma unei Hotărîri a Consiliului de Miniștri, el primește o pensie lunară de 2.000 lei și are puse la dispoziție cele mai bune condiții pentru studiu.

Înainte de despărțire, l-am întrebat ce anume studiază acum. A luat de pe birou o carte groasă și ne-a arătat-o. Era vestitul dicționar al limbii ruse, „Tolkovîi slovar russkogo iazîka". Pe birou, dicționarul își avea locul alături de un teanc de foi de hîrtie, pline de notițe. În ciuda vîrstei înaintate pe care o are, profesorul dr. Antalffy continuă să lucreze și să studieze cu pasiune.

Ștefan IZSÁK
Tg. Mureș

Profesorul dr. Antalffy Endre, în timpul studiului.

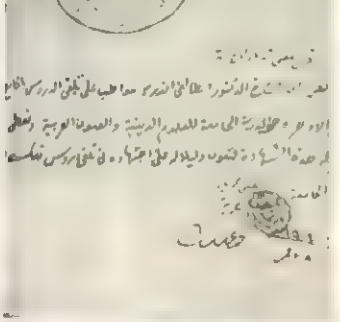

Diploma acordată profesorului dr. Antalffy Endre de către Mohamed Abdu, muftiul Egiptului, la Cairo, la 8 noiembrie 1904.

Prieteni...

Fotografie de A. MIHAILOPOL

Comisia de control?!

COMISIA SENATORIALĂ ANCHETEAZĂ

...Deci, într-o zi trebuia să se sfîrşească într-un fel. Măcar aşa, de obrazul lumii. Deoarece scandalurile deveniseră publice şi nu mai puteau fi muşamalizate. Pe scurt, e vorba de corupţia ce domneşte în viaţa publică a Americii.

Sub presiunea opiniei publice şi, mai ales, în vederea distrugerii celor care „fac tapaj" în jurul corupţiei, a luat fiinţă în S.U.A. o comisie senatorială de anchetă, ale cărei dări de seamă scot la iveală nemaipomenitele escrocherii din domeniul impozitelor. Dar cum tîlharii stau la umbra aceleiaşi pălării — anchetatorii sînt senatori, iar escrocii tot senatori sau personalităţi politice — majoritatea dintre ei au „justificat" toate acuzaţiile. Şi aşa se face că tigrii au început să mănînce iarbă, după cum spune un binecunoscut proverb...

Inspirîndu-se din activitatea acestei superamericane comisii senatoriale de anchetă, fotografa americană Costance Bannister a întocmit un grupaj de fotografii satirice pe tema: *„Comisia senatorială de anchetare a sugarilor, la lucru"*. 16 sugari, acuzaţi de escrocherii şi luare de mită, aşteaptă să fie interogaţi.

În sfîrşit, comisia a sosit. Se pun întrebări şi sugarii răspund...

(Din „Béke és szabadság"-Budapesta)

La asta să răspund? Sper că nici dumneata nu iei aşa ceva în serios...

Viaţa mea este ca [illegible] deschisă

Nu ştiu ce-i asta! S-a făcut o comandă de 1.000.000 bucăţi

Şi eu care puneam atîta nădejde pe relaţiile mele!

Am primit doar un „Cad[illegible] mic, mititel

Întotdeauna am acţionat în aşa fel, încît mama să fie mîndră de mine

Domnule senator, atunci ne-am înţeles! Banii vorbesc. Eu tac, taci şi dumneata...

Dar eu am lucrat [illegible] pentru ban[illegible]

Şi după asta trebuia să plătesc impozit?

Minciună! Calomnie! Atentat la onoare!

De cînd se consideră drept crimă faptul că omul bagă în buzunar calmarul!

Va [illegible] mine! [illegible] procente de [illegible] constituie doar o [illegible] a dolarului

Nu mi mai pomeni de blană de astrahan!... (Cu aceasta au fost mituite soţiile senatorilor corupţi).

Dar legea interzice interceptarea convorbirilor telefonice!

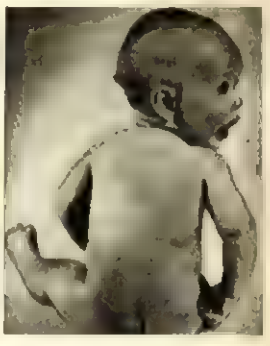

Domnilor, zilele ne sînt numărate; se apropie sfîrşitul.

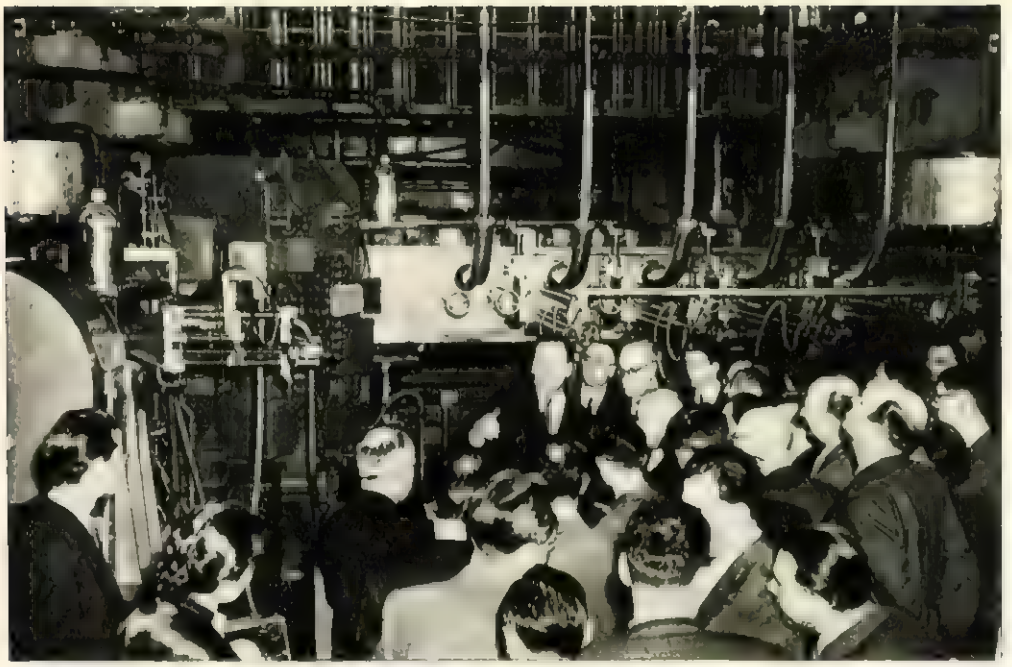

IN NUMELE VIEȚII

Opinia publică internațională a urmărit cu viu interes lucrările recentei Conferințe internaționale în legătură cu organizarea **„Institutului unificat de cercetări nucleare"**, care a avut loc la Moscova. Eveniment de însemnătate deosebită în viața științifică contemporană, reuniunea, la care au luat parte delegații împuterniciți ai țărilor lagărului socialist, a pus bazele unei mai strînse și mai rodnice colaborări între țările acestui lagăr, în domeniul atît de important al folosirii energiei atomice în interesul dezvoltării pașnice a omenirii.

Acordul încheiat de împuterniciții țărilor participante prevede constituirea unei organizații internaționale de cercetări științifice, sub denumirea de „Institut unificat de cercetări nucleare", cu sediul în U. R. S. S.

Cu deosebită satisfacție, delegațiile întrunite în Conferință au salutat hotărîrea guvernului U. R. S. S. de a preda noului organism Institutul pentru probleme nucleare al Academiei de Științe a U. R. S. S., împreună cu tot utilajul său ultramodern.

În fotografie: participanții la Conferință vizitează instalațiile speciale ale Institutului sovietic de cercetări nucleare.

MOD DE VIAȚĂ

Cînd ești prea ghiftuit alergi după „originalitate" cu orice preț. Această sete de „original" a burgheziei americane o cunoaște și vrea s-o speculeze și mister John Norton din Fleetwood. De aceea el s-a specializat în meseria tatuajului. Căutînd să-și facă rost de o clientelă grasă, el s-a tatuat pe sine însuși și acum își tatuează nevasta. Ooh, reclama e sufletul comerțului! . . .

GENTLEMEN, YOU MAY WHISTLE

The TU 104 is here . . .

„GENTLEMENI, PUTEȚI SĂ FLUIERAȚI"!

Senzația nemaipomenită pe care a produs-o în Anglia avionul sovietic cu reacție „TU-104" s-a resimțit într-o manieră cu totul aparte, în coloanele presei londoneze.

Iată, bunăoară, cum a relatat ziarul „Daily Mail" vestea uluitoare despre performanța aviației sovietice: **„Gentlemeni, puteți să fluierați; TU-104 se află aici!"** Știut fiind că englezul fluieră atunci cînd vrea să-și exprime un sentiment de admirație și de uimire, îndemnul lui „Daily Mail" este în sine semnificativ.

fotocronica FLACĂRII

Primele zile ale lunii aprilie au fost marcate de noi și violente lupte între patrioții algerieni și trupele franceze. Cele mai sîngeroase ciocniri au avut loc mai ales în regiunile de la frontiera dintre Algeria și Tunisia. În fotografie: unități motorizate franceze, încercuind un centru de rezistență algerian.

La Delhi a fost semnat acordul potrivit căruia R. P. R. va livra Indiei o instalație de foraj. În fotografie: R. K. Ramadhyari (în stînga), semnînd acordul în numele guvernului indian, și P. Donath (în dreapta), în numele guvernului R. P. R.

Musca talentată

Coanei muște, doamna viespe
I-a șoptit în taină-o veste:
„În curînd omul va care
Mușteloi să stringă miere!"
Evident,
Musca fu adînc ulmită
Și, îndeosebi, jignită:
— Un talent polivalent,
De factură mondială...
(Nici nu-ncape îndoială!)
...Va fi, zici, silit să facă
Munca neagră de prisacă?!

Bizîind deci bosumflată,
Musca, de huzur umflată,
Îi clupi pe om în frunte
Hotărîtă să-l înfrunte...
Îi pișcă în treacăt nasul,
În viraj își drese glasul,
Și-apoi începu să zboare,
Zumzăind cît cinci motoare:

— Zi-mi, te rog, cine veghează
Peste viața alor tăi,
Zi de zi ținîndu-ți trează
Vigilența lui Grivei?
Boii tăi, cînd trag mai greu,
Cine ți-i zorește? Eu!
Chiar mata, stimate domn,
Cum te-ai mai trezi din somn
Fără-nțepătura-mi fină,
Fără muzica-mi divină?
Ai dormi dus, ca un mort!
Năzuind înspre lumină,
Viața mi-e de trudă plină,
Și de-ar fi — la o adică —
Mă arunc și-n foc, n-am frică!
Doar un lucru nu suport:
Să mă bagi într-o uzină.
Ce-s? Insectă de duzină?!
Eu așa nu pot trăi!
Punctul vreau să-l pun pe „i"...!

Cu intenții foarte crunte,
Iar i se-așază pe frunte...
Omul — deși fire calmă —
Plictisit, își trase-o palmă.
— Ei, se schimbă socoteala
Dacă-ți recunoști greșeala!
Doar nu sînt gînganie
Să-mi placă zizanie!
Zise musca și, zburlită,
Își luă zborul zorită,
Căci simțea un iz de lapte
Și de poame dulci și coapte...

Musca, mai apoi, sătulă,
Se-așeză pe o căciulă.
Și acolo stă, cuminte.
Cui ce-o poartă, nici n-o simte

Dan SOLOMON

Obstrucția

—schiță umoristică—

de Ioachim HUDARU

Profesorul doctor Alfons Popescu-Călmățui convocase în cabinetul său întregu-i colectiv de cercetători științifici, și, după ce-și îndesă bine cu tutun aromat pipa-i scurtă, vorbi solemn:

— V-am convocat să vă comunic, cu regret, că sîntem nevoiți să renunțăm la tema noastră de bază din acest an, asupra tulburărilor sistemului cardio-vascular la cămilele aclimatizate în țara noastră....

Urmă un moment de tăcere gravă, după care, de lîngă profesor, se auzi o voce pierdută:

— Vai, ce pacat...

Alfons Popescu-Călmățui își privi cu compătimire apropiatul colaborator și, oftînd, scoase în tăcere, dintr-o mapă de marochin, o hîrtie cu antet.

— Să vă citesc, domnilor...

Tuși scurt și urmă:

— Sfatul popular al regiunii, etcetera, către colectivul, etcetera, etcetera... La adresa dv. etcetera, etcetera... Vă aducem la cunoștință următoarele: la cererea dv. insistentă din 15 decembrie, de a depista orice cămilă existentă în regiunea noastră, a fost scos din muncă, în acest scop, pe contul institutului dv., tov. agent veterinar I. Titirezu, care a călătorit 21 de zile în întreaga regiune, pentru depistare de cămile. Rezultatul investigației sus-numitului tovarăș este că pe raza regiunii noastre nu se mai află actualmente nici o cămilă. Ultimul exemplar de acest soi, proprietatea bragagiului musulman Ali-Osman-Ibrahim, locuitor, etcetera, a decedat încă în anul 1945, din motive de bătrînețe. Întrucît cămila fusese pe vremuri în călătorio de pelerinaj la Mecca, proprietarul nu a mîncat-o, îngropînd-o în curtea casei. Dacă, în această stare, animalul mai poate servi cercetărilor dv. științifice...

„La dracu'!"...— scăpă printre dinți profesorul și aruncă scrisoarea pe masă.

Privi o clipă în gol, se uită la colectiv și urmă, vădit enervat:

Toată ziua auzi același și același lucru. astăzi există cele mai largi posibilități de cercetare științifică... Na, cercetează, dacă poți.

Dar nu cămile... — se auzi dintr-un colț

Alfons Popescu-Călmățui scrută sala. Era atît de enervat, încît ar fi aruncat în cel care vorbise, cu toate lucrurile de pe birou. Se stăpîni însă și, scoțîndu-și calm luleaua din gură, întrebă rar:

Și de ce, mă rog, doctore Deleanu, nu s-ar studia cămile?

Cercetătorii, unii abia stăpînindu-și rîsul, alții trimițînd, pentru șef, priviri încruntate la adresa lui Deleanu, așteptau răspunsul.

— Pentru că nu cămilele ne interesează azi, în primul rînd, pe noi, tovarășe profesor, — veni ritos răspunsul. Să epuizăm întîi cercetările asupra animalelor existente la noi și apoi să facem exotisme...

— Hî... — surise ironic colaboratorul apropiat al profesorului, doctorul Condeescu. Apoi surîsul îi îngheță subit, reprimat parcă de nesiguranța felului cum va reacționa șeful.

— Da... — răspunse tăios Alfons Popescu-Călmățui. E o optică interesantă... Să transform institutul de cercetări științifice în gospodărie anexă a Comcar-ului... Să abandonez problemele de teorie științifică și să fac castrări la vieri...

— Ha, ha, ha — izbucni Condeescu, dar privind figura ce prevestea furtună a profesorului, își înghiți rîsul și-și pipăi stînjenit nodul cravatei.

— Da, e o optică interesantă, domnule Deleanu... — se adresă din nou directorul, tînărului doctor. Ei, bine, voi ține seama de ea...

Ridică apoi degetul arătător de la mîna dreaptă și, după un moment de tăcere, urmă grav:

— Viitoarea noastră temă, va fi: influența cacodilatului de sodiu asupra contracției mușchilor urechilor focei din Marea Neagră.

Răsuflarea sălii, reținută cale de cîteva clipe, se destinse, înspre fund, în cîteva chicotiri scurte. De lîngă profesor, doctorul Condeescu își agita mîinile, în gesturi apreciative la adresa noii tematici

— Da, domnilor... tovarăși— urmă cu demnitate profesorală Alfons Popescu-Călmățui. — Aceasta este noua noastră temă...

— Adică... foca — se auzi dezolat glasul doctorului Deleanu.

— Întocmai. Foca, to-va-ră-șe Deleanu!

— Dar de unde o să găsim foce?

Întregul colectiv căzu pe gînduri. Doar directorul, bine dispus acum, părea să nu-și facă nici o problemă din aceasta. Mai mult chiar: părea că vrea să pregătească o surpriză.

— Dar de unde o să luăm foce? — se auzi din nou întrebarea, pusă acum de o fetișcană.

— Tovarășă Georgian, zău...— interveni Condeescu. — Ce pui asemenea întrebări?

Apoi, privind în treacăt spre șef:

— După ce că ne-a dat tematica de-a gata, acum să-i mai punem și asemenea probleme...

— Las-o să pună probleme, dragă doctore,— interveni profesorul.

— Da, cum doriți, sigur...

— Să pună probleme, însă nu probleme rezolvate... — adaugă Alfons-Călmățui.

Sala îl privi cu mirare.

— Da, dragii mei, problema procurării focei e o problemă rezolvată... Foca e în drum spre București!

— Colosal! — se entuziasmă Condeescu.

Niște pescari din Constanța au capturat-o nu demult și, prin relațiile mele, am dispus să ne fie trimisă imediat...

Se părea că totul e stabilit, cînd, din fundul sălii, răsună din nou glasul lui Deleanu:

— Vreau să vă spun, însă, tovarășe profesor, că studiul acesta nu va putea fi făcut...

— Obstrucție! — sări Condeescu.

— Obstrucție... —încuviință Alfons Popescu-Călmățui.

Apoi urmă ironic:

— Și de ce, mă rog?

— Pentru că foca din Marea Neagră nu are urechi...

În sală se auziră murmure aprobative. Directorul tuși scurt, încurcat, și luă chibritul să-și aprindă luleaua.

— Da — continuă Deleanu — după cum știți, această focă aparține speciei Monachus albiventer, care nu are dezvoltată o ureche externa ale cărei mișcări să poată fi înregistrate. Eaude prin intermediul unui mic orificiu pe care îl închide la nevoie, ceea ce, din păcate, nu putem face și noi, oamenii, uneori...

— Destul! — hotărî Alfons Popescu-Călmățui, iritat. Am crezut că cine știe ce vrei să spui... Asta e o chestiune subsidiară... Domnul doctor Condeescu va...

— Poftiți, domnule profesor...

— Da, matale urmează să redactezi alt fel tematica... Să zicem: reactivitatea focei fără ureche, din Marea Neagră, la excitațiile sonore multilaterale... sau... în sfîrșit... nu asta e important... Important e să începem, imediat după sosirea focei, interesantul nostru studiu...

Zicînd acestea, se ridică de pe scaun și, luînd o poziție de general care împarte sarcini pe teatrul de luptă, spuse:

— Domnul Dăscălescu va lua imediat con-

tact cu C.F.R.-ul, să ne pună la dispoziție un vagon-cisternă, cu care să transportăm apa de mare necesară focei... Domnul Mihăescu va discuta cu Ministerul Industriei Alimentare, problema asigurării cantității de pește necesară hranei subiectului, pe timp de doi ani... Domnul Cimpoeru, cu colectivul său, va procura toate aparatele sonice necesare reflexelor auditive ale focei: clopote, clopoței, sonerii, radio, etcetera. În termen de trei zile totul trebuie să fie gata. Lăsați, deci, toate celelalte preocupări mărunte și mobilizați-vă cu toții pentru pregătirile necesare.

Alfons Popescu-Călmățui ridică apoi mîinile în lături; era semnul că sfîrșise ce avusese de spus și că asistența era concediată.

...Sosi, în sfîrșit, ziua primei experiențe. O echipă de oameni umpleau bazinul cu apă de mare. În jurul bazinului, cercetătorii științifici își instalau aparatele. Se montau sonerii, clopote, difuzoare. Însuși Alfons Popescu-Călmățui ieșise din cabinetul său și participa direct la aceste ultime preparative, explicînd totul nepoțelului său, pe care-l adusese să vadă experiența. Toată lumea era agitată, grăbită. Numai foca, un fus de grăsime lung și lucios, stătea întinsă pe fundul bazinului, în care apa începea să crească. Din cînd în cînd, își rotea capul rotund, uitîndu-se cu ochii-i bulbucați fără să pară de loc impresionată de privirile ce se ațintea asupra-i. Poate că totul i se părea monoton, pentru că, la răstimpuri, pentru puțină varietate, se scărpina în ceafă cu labele-i scurte și atunci căsca prelung, de parcă ar fi chefuit toată noaptea.

Deodată, un dangăt sonor de clopot făcu să tresară întreaga asistență și, spre uimirea generală, foca se năpusti spre marginea bazinului, se ridică cu labele dinainte pe parapetul lui, căscă o gură enormă și rămase liniștită în această poziție.

— Cine a tras clopotul fără să i se spună? țipă Condeescu, arătîndu-și enervarea față de profesor. Dinspre clopot apăru, sărind într-un picior, nepoțelul șefului:

— Eu l-am tras, eu l-am tras...

Surpriză...

— Foarte bine a făcut — hotărî Alfons Popescu-Călmățui. A grăbit cunoașterea primului rezultat deosebit de important, pe care trebuie să-l consemnez în comunicarea mea: foca fără ureche aude! Dar nu numai atît: ea prezintă niște reflexe colosale! Priviți-o!

Foca se lăsă un timp admirată, dar văzînd că nu se mai întîmplă nimic, închise gura și mișcă a nemulțumire firele mustăților ei lungi și țepoase. Alfons Popescu-Călmățui făcu satisfăcut cîțiva pași și se adresă celor prezenți:

— Domnilor, declar începută experiența noastră și înregistrez cu bucurie primul ei rezultat... Apoi, adresîndu-se secretarei:

— Notează, te rog, ora exactă cînd s-a petrecut fenomenul, natura aparatului care a lansat sunetul, reacția animalului... Și acum, domnilor colaboratori, vreau să vă introduc în amănuntele cercetărilor noastre...

Făcu cîțiva pași și se apropie de focă.

— Observați dumneavoastră acest mic orificiu, în jurul căruia ar trebui să existe cunoscutul organ sono-receptor extern?

Vorbind cu înflăcărare, mai făcu încă un pas spre focă și arătă cu coada pipei spre locul unde animalul ar fi trebuit să aibă urechea. Dar cît ai clipi, foca se întinse ca un gumilastic și înșfăcă cu dinții pipa, din mîna savantului. Apoi se retrase calmă și rămase pe marginea bazinului, strîngînd între dinți luleaua.

Momentul de încordare se destinse într-un hohot de rîs general, căruia Alfons Popescu-Călmățui îi răspunse printr-o flegmatică indiferență:

— Notează, te rog, tovarășă secretară, ora, atitudinea subiectului... Da... după cum vedeți domnilor, subiectul nostru se prezintă a avea reflexe extrem de neașteptate și spontane și nu mă îndoiesc că cercetările noastre vor revoluționa din temelie bazele fiziologiei sistemului nervos central...

Spunînd acestea, Alfons Popescu-Călmățui își scoase pieptul în afară și-și împreună mîinile la spate. Ce comunicare colosală, senzațională, va face el pe baza materialului experimental! Tema inițială asupra reactivității la excitațiile sonore multilaterale va constitui doar un fel de mică introducere la marea, importanta comunicare asupra inteligenței lui Monachus albiventer...

Un glas grăbit, foarte apropiat, îl făcu să tresară.

— Tovarășe profesor, am cuplat picup-ul la aparatul de radio și am dori să încercăm difuzoarele...

— Perfect! Dați-i drumul...

Dintre crengile unui castan înflorit, difuzorul lansă în văzduh acordurile melodioase ale unui vals de Strauss. Și un nou eveniment extraordinar se produse. Foca se ridică din nou pe marginea bazinului și începu să se legene agale, în ritmul melodiei. Ba, la un moment dat, ridică una din labe și începu să bată tactul, plescăind sonor pe parapetul de ciment.

Asistența rămase mută de mirare. Uimit era și Alfons Popescu-Călmățui, dar nu o arăta. Afișa un fel de mîndrie științifică, față de confirmarea tezei expuse, care parcă voia să spună tuturor obstrucționiștilor: vedeți cine este și ce poate Monachus albiventer?

...Pierdut într-un maldăr de volume și coli de hîrtie, prof. dr. Alfons Popescu-Călmățui își elabora comunicarea. Ajunsese la pagina 215 și mai avea numai vreo două file, cînd ușa se deschise și în prag apăru secretara:

— Iertați-mă, vă rog, tovarășe profesor... Sînt afară doi tovarăși și insistă să-i primiți.

— Nu primesc pe nimeni!

Secretara ridică din umeri și dădu să plece. Apoi, înainte de a ieși, spuse într-o doară:

— Au venit în chestiunea focei...

— A focei? — sări Alfons Popescu-Călmățui. Să intre!

În cabinet își făcură deîndată apariția doi oameni.

— Sîntem de la Circul de Stat — începu unul dintre ei, căutînd parcă să zărească, dincolo de birou, ceva inexistent.

La auzul acestei recomandări interesul lui Alfons Popescu-Călmățui se dizolvă subit:

— Și ce dorește, mă rog, circul, de la profesorul doctor Popescu-Călmățui?

Cei doi se priviră cu înțeles, apoi cel mai înalt dintre ei răspunse:

— Am venit pentru foca „Suzana"...

— Suzana? — se încruntă Alfons Popescu-Călmățui — e o eroare, domnilor... o eroare... e vorba de un Monachus albiventer, veritabil...

Cei doi se priviră din nou cu înțeles. Apoi cel scund își luă avînt:

— Mă rog, atunci am venit pentru monah...

Alfons-Călmățui îl privi o clipă, din cap pînă în picioare, își scoase cu demnitate pieptul înainte și, întorcîndu-le amîndorura spatele, se îndreptă spre fotoliu și luă loc. Apoi, de acolo, dintre cărți și hîrtii, spuse sec:

— Domnilor, foca noastră nu este de vînzare. Bună-ziua...

Cei doi nu se clintiră însă din loc. Cel mic îi făcu semn cu cotul celui mai înalt și acesta spuse grav:

— Noi n-am venit să cumpărăm ce-i al nostru...

Mîinile din fotoliu tresăriră și lăsară încet foaia pe care o țineau. Alfons-Călmățui chibzui o clipă, apoi se uită nedumerit:

— Cum, adică... ce-i al vostru?

— Foca... — răspunse cel înalt.

— Foca dumneavoastră...— adăugă scundul..

Directorul se ridică solemn din fotoliu.

— Domnilor, dar dumneavoastră faceți...

Se gîndi o clipă, negăsind cuvîntul, apoi, deodată, fața i se lumină și spuse tunător:

— Obstrucție! Faceți obstrucție, domnilor!

Cei doi se traseră înapoi și cel scund spuse stingherit:

— Nu... să vedeți... noi facem manejul... știți... adică cum să începi?...

— Las'că spun eu — interveni cel lung și, întorcîndu-se spre profesor, o luă în chip pedagogic:

— Dumneavoastră aveați o focă, nu?

— O avem! — tună Popescu-Călmățui.

— Bine, o aveți, dar o și aveați, nu?

— Ce logică!

— Ei bine, și noi aveam o focă... a Circului „Busch", care e în turneu prin țară.

— Și ce mă interesează pe mine toate astea?

— Vă interesează foarte mult. Așteptați să vedeți... Spuneți-mi, vă rog, foca dv. e originară din Constanța?

— Nu e originară din Constanța!

Dar ați adus-o din Constanța, nu?

— Da ...

— Ei bine — reluă triumfător vizitatorul — de aici devine toată încurcătura... Circul „Busch" a făcut recent un turneu în Constanța. Și toate animalele lui, printre care și foca „Suzana", s-au întors la București cu același tren cu care a venit monahul dv. Pe drum, dumnezeu știe cum— adică C.F.R.-ul știe...—focele s-au schimbat între ele... Suzana noastră a fost luată drept monahul dv., iar monahul dv., drept Suzana noastră...

Alfons Popescu-Călmățui se sprijini de colțul biroului, apoi, încet, încet, căzu în fotoliu.

— Ați înțeles? — întrebă într-un tîrziu manajerul.

Alfons-Călmățui nu răspunse. Ridică doar de pe birou cele 215 pagini scrise și se uită la ele, lung, nesfîrșit de trist.

— Am înțeles... Obstrucție... Și C.F.R.-ul a făcut — obstrucție...

„APUS DE SOARE"
ÎN INTERPRETAREA NAȚIONALULUI

La Teatrul Național „I. L. Caragiale" (Sala Comedia), a avut loc de curînd premiera spectacolului cu piesa „Apus de Soare", în regia Mariettei Sadova și a lui Mihail Zirra, maeștri emeriți ai artei din R. P. R. Montarea piesei lui Barbu Delavrancea a prilejuit cîtorva protagoniști ai scenei noastre creații remarcabile.

În fotografie: o scenă din piesă. În rolul lui Ștefan cel Mare, George Calboreanu, artist al poporului.

TEATRU DE AMATORI

La faza raională a concursului echipelor de teatru din întreprinderi, s-au relevat printre altele și cele două spectacole din care reporterul nostru a surprins aceste scene:

1 „Jubileul" de A. Cehov jucat de echipa de la IPROMET. În rolul lui Șipucin, dispecerul Ovidiu Marin. În rolul soției, Alexandrina Repaport, referent tehnic.

2 „Chestiuni familiare" de M. Talvest, prezentat de echipa de la F.C. „Gheorghiu-Dej". Scenă interpretată de Constanța Marinescu și Leonida Marinescu.

UN FILM AMERICAN DESPRE CEALALTĂ AMERICĂ

de Ștefan HEYM

Fără săruri, fără minerale, pămîntul ar fi sterp, deșert. Sărurile îl fac fertil. Prin analogie, oamenii care sînt în stare să dea vieții un înțeles, care o fac să rodească, sînt numiți în America „Sarea pămîntului". Recent, li s-a închinat un film.

Se înțelege că eroii lui nu au nimic comun cu tipurile de oameni-surogat produse în serie de studiourile hollywoodiene. Oamenii care fac ca viața să merite a fi trăită sînt oameni adevărați. Iar la Hollywood nu se poate face un film despre adevărata Americă, despre adevărații americani. Dar, deși nu vine de la Hollywood, filmul nu este mai puțin captivant decît cele mai captivante filme hollywoodiene. Dimpotrivă: intensitatea adevăratei vieți, cu conflictele ei, cînd este prezentată veridic, e de sute de ori mai pasionantă decît intrigile complicate, plăsmuite în fabrica de vise a Hollywoodului.

Acțiunea filmului, cît se poate de simplă, este luată din viață. În statul New-Mexico, în sudul S.U.A., se află mine de zinc. Cu toată bogăția pe care o smulg pămîntului, muncitorii din mine duc o viață de mizerie. Pentru a-și putea apăra dreptul la un trai mai bun, minerii alcătuiesc un sindicat, din care fac parte atît „anglos" — albii — cît și mexicanii, descendenții băștinașilor. Societatea-patroană a minei folosește față de muncitori tactica de mult consacrată a patronilor: încearcă să-i dezbine, favorizînd pe unii, persecutînd pe alții. Muncitorii locuiesc în bordeie mizere, fără canalizare, și muncesc zile de-a rîndul, fără ajutoare; patronii fac economie, nesinchisindu-se că oamenii se istovesc. Pentru fiecare miner căzut, muncitorii fac grevă. Grevele durează luni în șir. În cele din urmă, patronii sînt siliți să cedeze. Lunile de grevă îi transformă pe oameni. Îi transformă foamea, contactul cu „justiția", temnița, ciomegele polițiștilor, amenzile, concedierile, gazele lacrimogene, dar mai presus de toate: solidaritatea dintre muncitori.

Minerii mexicani își dau seama că nu sînt singuri: „anglos"-ii îi susțin, sindicaliștii de pretutindeni le trimit alimente, bani, dovezi de prietenie. Iar muncitorii albi înțeleg, la rîndul lor, că îi au alături pe mexicani. În toiul luptei, minerii descoperă încă un adevăr: că femeile lor, pe care le socoteau vrednice numai să le pregătească bucate și să le crească copiii, pot fi tovarășe de luptă.

Din această revelație, se naște dragostea nouă a muncitorului Ramon Quintero, eroul filmului, pentru soția sa — una dintre cele mai frumoase iubiri pe care le-a cunoscut ecranul.

Există în film o scenă de neuitat. Societatea minieră a obținut o hotărîre juridică, în virtutea legii Taft-Hartley, prin care îi se interzice minerilor să constituie pichete de grevă.

A organiza pichete de grevă clandestin înseamnă pentru muncitori temnița. În această situație, care pare fără ieșire, femeile iau inițiativa de a constitui pichete de grevă. Făcătorii de legi din Washington nu prevăzuseră sancțiuni decît pentru bărbați. Mulți mineri, printre care și Quintero, resping ajutorul femeilor, din mîndrie, din prejudecată: nu vor să se ascundă sub fustele nevestelor. Pînă la urmă, însă, ei sînt nevoiți să accepte ajutorul lor și femeile devin adevăratele eroine ale filmului.

E firească întrebarea: cum s-a putut turna un astfel de film — distins cu marele premiu la Festivalul de la Karlovy-Vary din 1954 — în America lui McCarthy?

Filmul s-a turnat pe jumătate clandestin, cu sprijinul sindicatului. Interpreții lui sînt chiar muncitorii din minele de zinc din New-Mexico. Așa se explică justețea și firescul interpretării. Juan Chacon, care joacă rolul principal, al lui Ramon Quintero, e în realitate, președintele grupului sindical 890, al Uniunii Muncitorilor Siderurgiști, iar greva pe care o conduce în film, a condus-o înainte în viață.

Esperanza și Ramon, eroii principali ai filmului.

Cît despre artiștii profesioniști care au „îndrăznit" să ia parte la realizarea filmului: Michael Wilson, autorul, Herbert Biberman, regizorul, și Paul Jarrico, directorul filmului, ei au fost trîriți în fața unei comisii a Congresului și tratați după procedeele obișnuite. Biberman a stat la închisoare. Rosaura Revueltas a scăpat de prigoană numai datorită faptului că e cetățeană mexicană. În timpul turnării filmului, fasciștii au încercat să-i atace pe artiști. Dar teroarea s-a izbit de solidaritatea muncitorilor și a întregii populații.

„Sarea pămîntului" nu sînt numai eroii filmului, ci și producătorii lui, și cei ce i-au sprijinit, și milioanele de oameni ca ei de pe întinsul S.U.A.: reprezentanții adevăratei Americi,

TINERI CONCERTIŞTI

Acţiunea de stimulare şi promovare a tinerelor talente muzicale, iniţiată în stagiunea trecută de către Filarmonica de Stat „George Enescu" prin înfiinţarea unui studio special, continuă cu asiduitate. Antrenaţi de succesul acestei acţiuni, de seriozitatea şi valabilitatea selecţionării ce se face pe estrada acestui studio, tinerii studenţi şi absolvenţi ai Conservatorului se prezintă în număr tot mai mare la auditiile ce se ţin în vederea programării lor în concerte publice. Faptul acesta a determinat conducerea Filarmonicii să înscrie în planul stagiunii în curs, încă opt „concerte experimentale" rezervate exclusiv studenţilor, în bună parte recomandaţi de Conservatorul „Ciprian Porumbescu".

Selecţionarea pe care o efectuează Studioul Filarmonicii a primit repetate confirmări, prin premierea la concursuri naţionale sau internaţionale a unor tineri artişti ca George Hamza, Cristea Zalu, Vera Rudeanu, Michaela Botez, Blanche Adelstein şi alţii.

Studioul nu se mărgineşte numai să creeze posibilităţi de manifestare pentru tinerele talente selecţionate, să le prezinte nouăui şi marelui public de concerte. Alcătuirea programelor pentru recitalele şi concertele de muzică de cameră ale Filarmonicii în general, deci şi ale celor din Studio, pune pe tinerii artişti în faţa unor probleme nu întotdeauna uşor de rezolvat; programele au o structură anumită; tinerilor cîntăreţi li se cere să interpreteze lieduri, iar instrumentiştilor,

lucrări de muzică de cameră, în special sonate. Prin aceasta sînt puşi în faţa necesităţii ca, încă de la începutul carierii lor, să-şi formeze o severă exigenţă faţă de repertoriu. Iată încă un element care va accentua emoţia, şi aşa mare şi justificată a debutantului care trebuie să apară în faţa celui mai sever, dar imparţial examinator al său: publicul. Tînărul debutant nu este însă lăsat fără sprijin în momentele grele ale „trecerii" auditiei şi concertului. Cînd se prezintă în faţa comisiei, aceasta caută în primul rînd să risipească atmosfera de rigiditate care are tendinţa să se stabilească în asemenea ocazii; candidatul trebuie făcut să înţeleagă că se află în faţa unor prieteni. Numai atunci cînd candidatul se simte în largul lui, audiţia e în măsură să dea o idee exactă a posibilităţilor sale. Trebuie să adăugăm că artişti mai vîrstnici, cu experienţă îndelungată, membri ai comisiei — ca maeştrii Dumitru Botez, Radu Drăgan şi Ion Filionescu — înţelegînd importanţa îndrumării acestor tineri, călăuzesc prin sfatul lor primii paşi ai viitorilor concertişti şi după audiţie, ba chiar pregătesc cu el concertul de debut, în care îl acompaniază la pian.

Concertele Studioului Ateneului R.P.R., atît cele obişnuite de marţi seara, cît şi cele ale studioului experimental, de duminică după-amiază, sînt prilejuri de promovare a creaţiei compozitorilor romîni, atît tineri cît şi vîrstnici. În aceste concerte au fost ascultate o serie de prime audiţii, ca sonata pentru corn de Edgar Cosma, cvartete de coarde de Wilhelm Berreg, Alexandru Velehorschi, Dumitru Bughici şi Pascal Bentoiu, Triptic şi Temă cu variaţiuni pentru pian de Cristea Zalu şi o serie întreagă de lieduri de Diamandi Gheciu, Hilda Jerea, Ion Borgovan, Radu Drăgan, Virgil Oniţiu, Doru Popovici şi alţii.

Stimulate de posibilitatea apariţiei pe încă o estradă de concert, au luat naştere cîteva noi formaţii de muzică de cameră: un cvartet de suflători cu pian alcătuit din: Maria Cristian—pian, Petre Bogotan—oboi, Elisabeta Gregorian — clarinet, Rodica Gheorghiu — fagot şi Paul Staicu — corn; şi un cvartet vocal format din tineri membri ai corului Filarmonicii de Stat (Carmen Cristescu, Ludmila Algeorge, Victor Popovici şi Ion Samoil), acompaniaţi de Helmut Plattner).

După un răstimp relativ scurt de activitate a studioului, publicul iubitor de muzică a putut culege o recoltă bogată de nume promiţătoare, de pe acum familiare: pianistele Krimhilda Cristescu, Judith Molnar (Cluj), Suzana Caruso, Adina Ghimpu, Simona Faru; harpistele Nina Mastero şi Ileana Pîtea, baritonii Dan Iordăchescu, Valentin Loghin; suflătorii Ion Danie, Onofrei Crişan, Popa Octavian; violoniştii: Florenţa Glück, Bacs Ercse Gyongyver (Cluj), Iulia Buciuceanu, mezzosoprană şi sopranele: Lila Cristescu, Aneta Iordache, Nineta Stoica, Victoria Drăganescu etc.

Prezenţa lor în viaţa noastră muzicală aduce, o dată cu avîntul şi pasiunea tinereţii, un aflux de concerte.

J. BRATIN

Muncitori artişti

O mînă de oameni prinşi în frămîntările creaţiei, dar lipsiţi de experienţă şi de cunoştinţe — asta erau cu cîţiva ani în urmă tinerii oţelari Liviu Lăzărescu, István Bertalan şi Francisc Bartok, laminatorul Robert Schweighoffer, muncitorul constructor Traian Munteanu, cocsarul Ion Mihai şi încă alţi cîţiva muncitori de la Combinatul Siderurgic Hunedoara, cînd, sub conducerea instructorului Emil Brandes, au reorganizat cercul de artă plastică.

Luptînd cu greutăţile începutului, activitatea cercului luă curînd amploare, Vestea reorganizării făcu repede înconjurul combinatului şi în scurtă vreme cele două camere, în care se lucra de obicei, deveniră neîncăpătoare, atît de mare era numărul celor care doreau să se iniţieze sau să se perfecţioneze în tainele picturii.

A fost necesară repartizarea celor peste 50 de artişti plastici amatori în mai multe grupe, fiecărei grupe atribuindu-i-se atelierul de două ori pe săptămînă. În restul timpului lucrau acasă, luînd parte însă cu regularitate la şedinţele de analiză care se fac în comun cu toate grupele.

...Şi progresele nu s-au lăsat mult aşteptate.

Este suficient să priveşti compoziţiile „Oţelarii" de Liviu Lăzărescu — astăzi student la Institutul de Artă Plastică din Cluj — „Constructorii", de Traian Munteanu, „Povestea porumbului roşu", de tînărul Fr. Bartok, în vîrstă de 19 ani, „Termocentrala", de I. Bertalan, sau o serie de portrete

Discuţii în jurul unui tablou al unui membru al cercului. În mijlocul grupului, instructorul Emil Brandes.

semnate de Robert Schweighoffer, Constantin Neamţu, Liviu Lăzărescu, pentru a-ţi da seama de talentul şi sensibilitatea artistică a acestor creatori de artă ieşiţi din rîndurile siderurgiştilor din Hunedoara.

Însumînd multe lucrări valoroase expoziţia cercului de artă plastică a Combinatului Siderurgic Hunedoara, care s-a deschis recent în cadrul fazei pe întreprindere a celei de a doua „Expoziţii republicane de artă plastică şi aplicată" a creatorilor populari, se bucură de un frumos succes, încoronat cu selecţionarea unora dintre lucrări pentru faza următoare.

P. CRAINIC

„Constructorii" de Traian MUNTEANU
(pictură în ulei)

„Bunica" de Liviu LĂZĂRESCU
(pictură în ulei)

EVENIMENTELE DIN INDONEZIA

Răspundem tovarășei Vasilica Ciumercă, funcționară în coop. „Arlamet" din București, care se interesează de desfășurarea evenimentelor politice din Indonezia.

Drapelul de stat roșu-alb, arborat la 13 februarie pe clădirile publice și casele din Djakarta, capitala Indoneziei, manifestațiile de bucurie ale populației acestei țări, au marcat în acea zi un important eveniment al istoriei tinerei republici: anularea statutului uniunii olando-indoneziene. Comisarul suprem olandez la Djakarta a fost încunoștințat oficial că de aci înainte va fi considerat ca șef al reprezentanței diplomatice a Olandei. Acest act este o urmare directă a presiunilor tot mai puternice exercitate de opinia publică indoneziană asupra guvernului Harahap și reprezintă un nou pas pe calea consolidării independenței Republicii Indonezia.

Uniunea olando-indoneziană a luat ființă în 1949, la așa-numita conferință a „mesei rotunde" de la Haga. Hotărînd această conferință, intenția colonialiștilor olandezi era să mențină, într-o altă formă, integritatea posesiunilor lor coloniale din Indonezia, privilegiile lor politice și economice, dreptul de a jefui mai departe bogățiile țării — cauciucul, petrolul, cositorul, cafeaua, chinina — dreptul de a storce profituri uriașe de pe urma exploatării populației indigene.

Scopurile străvechi ale colonialiștilor olandezi s-au concretizat în impunerea unor condiții înrobitoare, ca menținerea dependenței de capitalul monopolist olandez, obligația de a se înapoia proprietarilor olandezi întreprinderile și plantațiile, ca și răpirea din trupul Indoneziei a teritoriului denumit Irianul de vest (Noua Guinee de vest). Ei au încercat de asemenea să-și extindă controlul asupra întregii vieți politice din această țară, în special în domeniul politicii externe.

În anii care au urmat creării Uniunii olando-indoneziene, poporul indonezian nu a încetat nici o clipă lupta împotriva colonialiștilor. În cursul acestor lupte au fost obținute o serie de succese dintre care cel mai important este acela că guvernul olandez a fost nevoit, în 1954, să accepte începerea unor tratative cu reprezentanții Indoneziei pentru lichidarea statutului hibridei Uniuni olando-indoneziene, pentru desființarea privilegiilor economice ale colonialiștilor olandezi și pentru reglementarea suveranității asupra Irianului de vest, teritoriu indonezian. Reprezentanții Olandei au urmărit însă tot timpul să transforme aceste tratative într-un simulacru. Tratativele, reluate la Geneva la sfîrșitul anului trecut, au fost întrerupte în mai multe rînduri de partea olandeză, care a încercat să creeze tot felul de obstrucții. În tot acest timp poporul indonezian și-a intensificat acțiunile pentru a determina abrogarea statutului Uniunii.

În conformitate cu voința clar exprimată a poporului, principalele partide politice din Indonezia — Partidul Național, Partidul Comunist și Nahdatul Ulama — s-au pronunțat împotriva oricăror tratative cu Olanda și pentru abrogarea tuturor privilegiilor olandeze. Compromis în fața opiniei publice indoneziene și sub presiunea acesteia, guvernul Harahap, care a dovedit șovăieli în cursul tratativelor cu Olanda, a fost silit să demisioneze.

Noul guvern a fost format de Ali Sastroamidjojo, fruntaș al Partidului Național, care a mai fost în fruntea guvernului indonezian timp de doi ani, pînă în iulie 1955, perioadă în care a dus o politică progresistă. Partidul Comunist care nu face parte din noul guvern a arătat într-o declarație dată publicității că atîta timp cît reprezentanții partidului reacționar Mașumi figurează în noul cabinet, programul lui Sastroamidjojo va fi sabotat de aceștia.

Peisaj electoral indonezian. Dat fiind diversitatea alfabetelor folosite în Indonezia, afișele partidelor politice, care au luat parte la recentele alegeri, purtau semne simbolice de recunoaștere.

POLUL NORD ȘI POLUL SUD

Prin materialul de mai jos răspundem tovarășului Florea Avram din satul Șomoșteinic, comuna Mica, raionul Tîrnăveni, doritor să cunoască care sînt deosebirile între Polul Nord și Polul Sud.

O linie dreaptă care ar trece prin centrul pămîntului, formînd axa în jurul căreia se învîrtește globul, ar apare la suprafața pămîntului în două puncte care au fost numite „poli".

Polul din partea stelei polare și a constelațiilor ursa mare și mică (carul mare și mic) a fost numit arctic sau de nord, iar celălalt, fiind opus, a-a numit antarctic sau de sud.

În jurul Poluiui Nord se găsește un ocean întins, acoperit de o platoșă groasă de gheață. Spre deosebire de acesta, Polul Sud are în jurul său un vast continent, deci uscat, care este veșnic acoperit de un strat de gheață ce atinge în unele locuri o grosime de 1.000 m.

Oceanul Arctic aduce o îndulcire climatului polar, pe cînd uscatul antarctic accentuează asprimea lui. Astfel, în timp ce în nord se înregistrează, în anotimpul cald, temperaturi frecvente peste 0°; în sud, temperaturile cele mai frecvente sînt sub 0°, iar anotimpul rece aduce Antarcticei temperaturi ce coboară sub-60°, ceea ce face ca polul mondial al frigului să fie situat pe continentul Antarctic.

Vînturile, care în regiunea arctică iau aspectul de furtuni sau uragane numai în anotimpul rece, și aceasta nu prea des, se transformă în regiunea antarctică în uragane puternice și permanente.

Anotimpul cald se manifestă la Polul Nord prin ușoare dezghețuri și prin ploi ce alternează cu lapoviță sau ninsoare, spre deosebire de regiunea antarctică, unde nu plouă niciodată și unde zăpada purtată prin văzduh de puternicele vînturi, îl face pe explorator să nu-și poată da seama dacă ninge sau nu.

În regiunea arctică, pe lîngă focile și morsele ce se găsesc și la polul sud, trăiesc numeroși urși albi, care în Antarctica nu pot fi întîlniți. În schimb, continentul sudic este singurul loc unde trăiesc pinguinii. Totodată în scobiturile stîncilor sau chiar ale gheții antarctice își face cuib niște păsări albe de mărimea unui porumbel mare, ale căror ciocuri au două umflături ce formează un fel de teacă, din care cauză au și fost numite, popular, „cioc în teacă". Aceste păsări, tare, spre deosebire de pinguini, zboară, de așemeni nu pot fi aflate la Polul Nord.

O altă diferență mare există între Polul Nord și Polul Sud, cu privire la bogățiile minerale. Dacă Polul Nord, din lipsa uscatului, nu dispune de loc de asemenea bogății, în schimb, Polul Sud le are din abundență și se pare că printre ele se numără și uraniul.

Munții înalți ai continentului sudic, cu creste ce depășesc 5.000 m și cu vulcani în plină activitate, sînt înlocuiți în nord de blocuri de gheață ce domină cu cîțiva metri întinsul nesfîrșit al păturii de gheață.

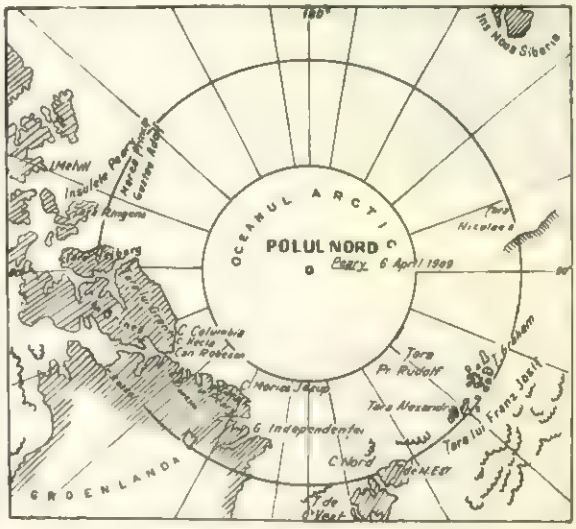
180°
Ins. Noua Siberia
OCEANUL ARCTIC
POLUL NORD
Peary 6 April 1909
Insulele Parry
Insulele Regina
Țara Nicolae II
Țara Pr. Rudolf
Țara Alexandru
Țara lui Franz Josif
Pr. Carol
Pr. Gustav
Pr. Elisabeta
Pr. Mărie
Pr. Ioan
Pr. Leopold
Pr. Albert
Pr. Eduard
Pr. Alexandra
Pr. Victoria
Pr. Maria Josefina
Pr. Independenței
Pr. Columbia
Pr. Hecla
Pr. Ioan Botezătorul
Pr. Regele Oscar
Pr. Regina Victoria
Pr. Regele Edward VII
Pr. Regele Haakon VII
Pr. Regele Albert I
Pr. Regele Leopold III
Pr. Regele Carol
Pr. Regele Gustav V
Pr. Regele Frederic VIII
Pr. Regele Christian X
Pr. Regele Christian IX
Pr. Regele Frederic VIII
Pr. Regele Christian X
Pr. Regele Frederic IX
Pr. Regele Christian X
Pr. Regele Frederic IX
Pr. Regele Christian X
Pr. Regele Frederic IX

CAPRA NEAGRĂ

La cererea tov. Mihai Constantin, elev din Ploeşti, răspundem prin materialul de faţă.

Uşoară ca fulgul capra neagră sare pe stîncile suspendate deasupra adîncimilor ameţitoare. Picioarele sale zvelte poartă saboţi cu pernite moi, ce-i fac călcătura elastică şi sigură. Muşchii săi supli îi permit salturi arcuite şi prelungi, în ciuda greutăţii corpului, ce poate atinge 60 kg...

Nimic nu apropie pe acest stăpîn al piscurilor, de banalul rumegător aciuit pe lîngă casa omului — capra domestică. Ele nu sînt nici măcar rude îndepărtate, căci capra neagră este o antilopă, singura antilopă care trăieşte în Europa şi numai aici. Răspîndirea ei pe continentul nostru este foarte interesantă din punct de vedere ştiinţific (zoogeografic), căci caprele negre apar în puncte izolate, ca nişte insule risipite şi îndepărtate una de alta. Le găsim în munţii Alpi (Elveţia, Franţa, Italia, Austria), în Pirinei (Spania), în Abruzzi (Italia), în Tatra (Cehoslovacia, Polonia), în Carpaţii noştri, în Dinarici (Iugoslavia), în Caucaz (Uniunea Sovietică), în Turcia.

Cum de se găsesc caprele negre, în masivi muntoşi atît de îndepărtaţi unul de altul? Cu zeci de mii de ani în urmă, cînd pe toată suprafaţa Europei domnea aceeaşi climă aspră şi rece, caprele negre erau larg răspîndite din Spania şi pînă în Caucaz. În cursul mileniilor, clima devenind din ce în ce mai caldă, caprele negre s-au retras spre înălţimile răcoroase. Este neîndoielnic că şi aşezămintele omeneşti, din ce în ce mai numeroase în regiunile joase, au contribuit la retragerea caprelor negre spre piscurile ocrotitoare ale munţilor, producînd separarea de astăzi.

Această izolare datează de mii de ani, astfel că în fiecare regiune a putut evolua o formă deosebită de capră neagră, potrivit condiţiilor diferite de mediu. Diferenţa dintre feluritele forme se manifestă în privinţa taliei (mărimii), a formei craniului (în special la coarne şi dinţi), neflind însă atît de accentuată ca să poată indica specii deosebite. Naturaliştii au convenit totuşi, pe baza micilor diferenţe, să acorde caprelor negre din fiecare masiv muntos din Europa, valoarea de subspecie. Astfel există azi 10 subspecii de capră neagră, forma tip fiind considerată cea din Alpi, al cărui nume ştiinţific este Rupicapra.

Capra neagră din ţara noastră (Rupicapra carpatica) este cea mai deosebită, depăşind prin caracterele sale fizice toate celelalte forme. Există în această privinţă o terminologie şi o categorisire vînătorească internaţională a „calităţilor" fizice ale caprelor negre, care iau în considerare mărimea, greutatea, frumuseţea. Potrivit acestei calificări, caprele negre vînate la noi deţin „recordul mondial" (locurile I, II şi III).

Azi, în ţara noastră caprele negre pot fi întîlnite în munţii Retezat, Parîng, Făgăraş, Bucegi şi Rodna, dar descoperiri recente au arătat că preţiosul animal a avut la noi o răspîndire mult mai largă. Astfel, s-au găsit resturi osoase de capră neagră în numeroase peşteri din Munţii Apuseni. Între care un schelet complet în planşeul de gheaţă al cunoscutei peşteri „Scărişoara". Aceste descoperiri au permis constatarea că acum aproximativ 15.000 de ani cîopoarele de capre negre erau numeroase şi în Munţii Apuseni, dar au dispărut de aici, înaintea timpurilor istorice

Capra neagră „record mondial" din Munţii Făgăraş.

Să învăţăm STENOGRAFIA

Funcţionara de birou care vrea să-şi ridice calificarea, studentul care doreşte să poată studia mai bine lecţiile audiate la cursurile universitare, activistul politic interesat să-şi poată lua note rapide în şedinţe, muncitorul care vrea să studieze acasă o lecţie interesantă de la cursul de învăţămînt politic sau noţiuni nou căpătate într-o conferinţă — toţi aceştia şi mulţi alţii care s-au adresat redacţiei noastre, cerîndu-ne să publicăm un curs de stenografie, îşi vor vedea cererea satisfăcută. Începînd cu numerele următoare ale revistei, noi vom publica un curs de stenografie în 18 lecţii. Condiţiile în care puteţi urma şi absolvi acest curs vor apare în numărul viitor al „Flacării".

CUM SĂ ÎNŢELEGEM MUZICA

(X) Forma muzicală

Cei care ascultă uvertura-fantezie „Romeo şi Julieta" a lui Ceaikovski nu va putea distinge, desigur, în desfăşurarea muzicală, succesiunea cunoscută a episoadelor dramatice din tragedia cu acelaşi nume. Nici balul de la Capuleţi, nici întîlnirea nocturnă a celor doi eroi, nici uciderea lui Tybalt, nici fuga lui Romeo şi nici celelalte scene care se înlănţuie în piesa marelui Shakespeare după legile proprii logicii dramaturgice. În locul unor asemenea episoade, muzica lui Ceaikovski îţi transmite sentimentul patetic al clocnirii unor aspiraţii înalte, sublime, cu o forţă brutală, nemiloasă, al deznodămîntului tragic în care culminează această clocnire. Sensul general al tragediei shakespeariene — iată ce îţi comunică muzica lui Ceaikovski, căci în ceea ce priveşte modul său de desfăşurare, el se subordonează unei alte logici, calitativ deosebită de aceea a unei opere dramatice. E drept, „Romeo şi Julieta" a lui Ceaikovski îţi aminteşte pur multe trăsături ale sale desfăşurarea unei opere dramatice: temele muzicale au individualitatea unor adevărate personaje, iar confruntarea lor îţi sugerează clocnirea forţelor antagonice ale unui conflict dramatic; muzica este plină de elementele neprevăzute, de dinamismul şi contrastele ce caracterizează acţiunea unei piese, iar interesul ascultătorului este purtat către o culme, aproape tot aşa cum i se întîmplă spectatorului de teatru. Şi, totuşi, nu avem de-a face aici nici cu acte, nici cu scene, nici cu personaje adevărate — adică tocmai ceea ce constituie esenţa construcţiei unei piese de teatru. În uvertura-fantezie a lui Ceaikovski există doar trei teme (tema din introducere cu caracterul unui coral religios, tema aspră a vrajbei şi tema lirică a dragostei) a căror organizare şi dezvoltare ascultă de o logică specific muzicală. Este într-adevăr vorba de o logică, deoarece apariţia sau reapariţia temelor, confruntarea şi dezvoltarea lor ne apar ca foarte fireşti, ca ascultînd de o logică lăuntrică a compoziţiei muzicale. Dacă temele apar cu claritate expuse la început — ca datele unei probleme — dacă ele se clocnesc apoi, ca într-o luptă pe viaţă şi pe moarte, dacă una — aceea a vrajbei — se impune cu o energie sălbatică, dacă, la sfîrşitul uverturii, temele principale sînt reluate, dar cu un sens deosebit, exprimînd tragicul deznodămînt toate acestea n-au fost decît expresia unui asemenea plan pe baza căruia compozitorul şi-a orînduit şi şi-a dezvoltat materialul tematic.

Modul de organizare şi orînduire al materialului tematic este numit, în mod obişnuit, *forma muzicală*. Trebuie evitată confundarea acestei noţiuni, care se referă la planul compoziţional al operei, cu categoria filozofică a formei artistice, care cuprinde totalitatea elementelor prin care îşi găseşte expresia conţinutul unei opere de artă.

Planul compoziţional al uverturii „Romeo şi Julieta" reprezintă una din numeroasele posibilităţi de organizare a formei muzicale. De-a lungul istoriei muzicii s-au cristalizat cîteva tipuri de forme muzicale, despre care aflăm adesea, citind programele de concert sau ascultînd emisiunile radiofonice: forma de lied, forma de rondo, tema cu variaţiuni, forma de sonată, forma de fugă (de care cititorul a luat de altfel cunoştinţă) şi altele, fiecare din ele impunînd un fel deosebit de orînduire a materialului muzical.

În aproape fiecare compoziţie sau parte de sine stătătoare a unei opere clasice, puteţi întrezări, mai mult sau mai puţin lesne, liniile arhitectonice ale unui anumit tip de formă. Iată, bunăoară, forma numită „temă cu variaţiuni", al cărei plan constă în expunerea unei teme muzicale, urmată de repetarea ei, în înfăţişări mereu schimbate, numite variaţiuni. Pe tema cu variaţiuni s-au clădit — începînd din secolul al XVII-lea — un număr imens de opere muzicale, acest plan componistic slujind la organizarea fie a unei părţi dintr-o lucrare mai complexă (sonată, concert, simfonie, cvartet), fie a unei întregi compoziţii, care poartă adesea chiar numele de „temă cu variaţiuni". Să nu se creadă însă că forma muzicală este un fel de calapod, în care compozitorul îşi introduce inspiraţia artistică, pentru a scoate apoi opera gata confecţionată. Dimpotrivă, compozitorul îşi subordonează forma, intenţiilor sale artistice, ceea ce face ca forma muzicală să poată căpăta înfăţişări variate, în conformitate cu imaginea artistică pe care compozitorul a urmărit s-o realizeze. Deşi relativ reduse ca număr, tipurile de forme muzicale posedă însă acea elasticitate şi maleabilitate, care le fac apte a servi la exprimarea conţinuturilor celor mai deosebite.

CE SÎNT VULCANII

Prin materialul de faţă tov. prof. Călin Popovici răspunde tov. Aurelia Enescu din Călăraşi.

Vulcanii sînt locuri de mai mică rezistenţă a scoarţei pămînteşti prin care se produc erupţii de lavă, zgură, cenuşă, vapori etc. Ei sînt caracterizaţi printr-un con, format din materiile aruncate din interior şi depozitate succesiv pe coasta lor, un crater deschis în interiorul conului şi un horn prin care ies materiile din interior. Uneori hornul vulcanului se deschide în mai multe craters. Există şi vulcani submarini, dintre care unii s-au ridicat deasupra nivelului mării prin materiile aruncate în timpul erupţiilor, formînd chiar insule.

În epocile de activitate, vulcanii aruncă lavă, pietre, cenuşă, şi zgură însoţite de nori formaţi din vapori şi gaze fierbinţi, pentru ca în epocile inactive să emită doar vapori şi, în mai mică cantitate, gaze sulfuroase. Cea mai mare parte a celor peste 500 de vulcani cunoscuţi pe pămînt sînt însă stinşi, nemaiprezentînd de loc semne de activitate.

Lavele sînt roci topite, care ies sub formă vîscoasă din craterul vulcanului. Unele din ele, bogate în silicaţi, se numesc lave acide, altele, sărace în silicaţi, se numesc lave bazice. Timpul de răcire a lavelor depinde de compoziţia lor, precum şi de viteza cu care au fost emise.

Teoriile cosmogonice leagă fenomenele de vulcanism de procesul formării pămîntului. În teoria Laplace, vulcanii reprezintă rămăşiţele stării primordiale fierbinţi a pămîntului. Această teorie însă nu mai este în general susţinută. Un argument care pledează împotriva ei este faptul că, chiar şi lavele provenite din vulcani apropiaţi de suprafaţa pămîntului au compoziţii diferite; deci, nu se poate vorbi de un focar central unic. După teoria cosmogonică Schmidt, încălzirea pămîntului s-a produs ulterior formării lui, prin dezintegrări radioactive. În regiunile mai bogate în astfel de materiale radioactive s-ar fi format adevărate pungi cu materii în stare de fuziune, care stau la originea fenomenelor vulcanice actuale.

Caricatură-ghicitoare

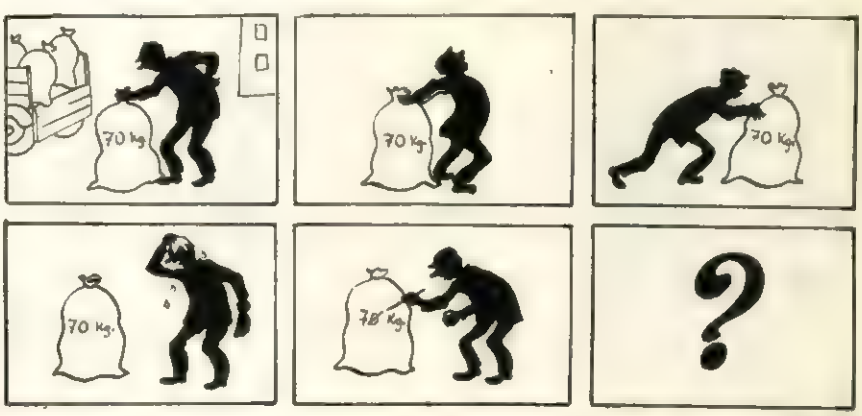

Ce va face personajul nostru în tabloul al 6-lea?

(Răspunsul la pag. 32)

Desen de ARNO

De vorbă cu medicul

DE CE E NECESARĂ VACCINAREA T.A.B.?

Febra tifoidă este o boală contagioasă, care se transmite prin contact direct cu bolnavul — saliva, urina și fecalele acestuia constituind focare de infecție — sau indirect, prin apă, alimente, rufe, diferite alte obiecte, muște etc.

Răspîndirea bolii este favorizată de unele anotimpuri, cum sînt vara și toamna, precum și de anumite condiții meteorologice, cum sînt ploile și inundațiile, care difuzează apele purtătoare de microbi. Un factor foarte important care contribuie la transmiterea bolii îl constituie lipsa igienei individuale — mîini nespălate, apa de băut nefiartă în timp de epidemii, legumele și fructele crude și neopărite etc.

Boala începe de obicei insidios, cu o stare febrilă ce crește progresiv în curs de 6-7 zile, pentru ca apoi febra să se mențină constant în jurul a 39°-40°, aproape fără variație între temperatura de dimineață și cea de seară. În această a doua perioadă, bolnavul suferă de dureri de cap intense și are o stare de somnolență și indiferență totală, care constituie așa numita stare tifică. La aceste tulburări se adaugă lipsa poftei de mîncare, diaree sau constipație, balonare și, uneori, dureri abdominale, pierdere de sînge din nas. După această perioadă ce durează 7-12 zile, urmează scăderea treptată a febrei în decurs de 5-8 zile, reapariția apetitului, anunțînd intrarea bolnavului în convalescență.

Boala durează, în medie, 4-5 săptămîni, lăsînd în urma ei un organism slăbit, care necesită pentru refacere încă 30-40 de zile de repaus.

Orice bolnav de febră tifoidă trebuie să fie neapărat internat într-un spital de boli contagioase, unde i se dă îngrijirea necesară și medicația corespunzătoare — cloromicetină, nitrofuran, precum și medicamente de susținere a stării generale.

Pentru prevenirea îmbolnăvirii de febră tifoidă, precum și de bolile înrudite cu ea — paratifoida A și B — trebuie să ne vaccinăm.

Se știe că un vaccin este un preparat realizat din microbi mai puțin virulenți sau omorîți. Administrarea vaccinului nu e, deci, altceva decît o inoculare a bolii, într-o formă atenuată. Cel vaccinat face deci o formă extrem de ușoară a bolii, după care devine imun față de maladia respectivă.

Vaccinul întrebuințat împotriva febrei tifoide și a celor paratifoide este vaccinul T.A.B. Printr-însul se asigură celui injectat o rezistență împotriva bolii. De aceea, nimeni nu trebuie să se eschiveze de la vaccinarea T.A.B. care se face în această perioadă.

JOCURI DISTRACTIVE

CHIMIE VECHE ȘI NOUĂ

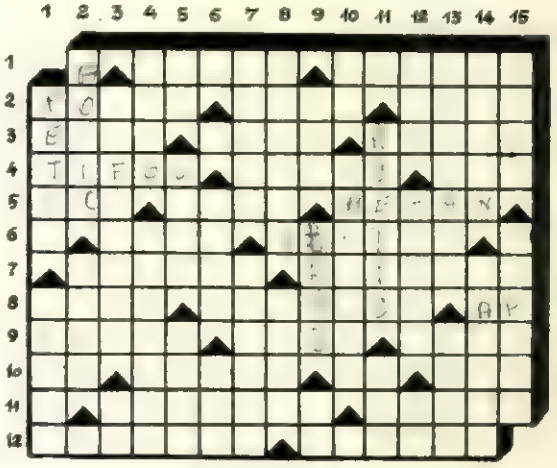

ORIZONTAL: 1) Policlorură obținută din acetilenă — Cea obținută din polietilenă e incasabilă. 2) Loc pentru diferite exploatări — Va fi înlocuită cu succes de fibrele sintetice — Pîrău în Oltenia. 3) Ceartă (Olt.) — Produs de bază al industriei noastre chimice, extras din sare — Dezagregarea lor dă naștere unei puternice energii. 4) Boală contagioasă — Sabie-baionetă — Hain (fem.). 5) Numele rusesc al Adigelui — Portar (mold.) — Gaz din care, prin diferite procedee chimice, se obțin felurite mase plastice. 6) Înalt — Elemente care au același număr atomic, dar greutăți atomice diferite (sing.). 7) Produs al industriei chimice caracterizat prin mirosul său plăcut — Stă la baza unor coloranți. 8) Drog — Numărul celor din domeniul industriei chimice va crește în mod deosebit în cel de-al doilea cincinal, pentru a valorifica bogății — Anton Pann. 9) A enerva — Industria producătoare de mijloace de producție — Domn la fanarioți. 10) Tantal — Compus organic derivat din amoniac — Semn chimic pentru cian — O chemare aproape universală. 11) Hidrocarbură obținută din gazele de cracare, folosită la fabricarea unor mase plastice — Lînă artificială cu o rezistență deosebită care va lua locul lînii animale. 12) Produs din stuf, ce va înlocui lemnul — Stă la baza polistirenului, care va fi întrebuințat în industria electrotehnică și optică.

VERTICAL: 1) Aurul negru — Produs obținut prin oxidarea la cald a reziduurilor de petrol. 2) Acid folosit ca dezinfectant — Fruct. 3) Operația de purificare de substanțe străine a unui produs (pl.) — Diviziune de timp în istorie. 4) Opoziție romană — Indicați. 5) Plantă textilă — Pucioasă — Radical monovalent. 6) Una din bogățiile țării noastre, importantă materie primă în industria chimică, a cărei valorificare începe în cursul celui de-al doilea cincinal — Rîu în Asia Centrală. 7) Sclavă la spartani — Atrage unele metale. 8) Fruntaș al unui partid politic (pl.) — Trecătoare în Carpați. 9) Nun — Orizont — Simbolul arsenului. 10) Simbolul samariului — Principal element în fabricarea îngrășămintelor azotoase. 11) Acidul din oțetul de vin — Pronume. 12) Acest (pop.) — Scoarță (diminutiv) — Bîr! 13) Ce, din fibre poliamidice sînt foarte apreciați — Piață în casă! (pl.). 14) Unitate de flux luminos — Masă plastică. 15) A uni — Fibră sintetică cu o mare întrebuințare în industria noastră textilă.

CUVINTE RARE: Eci — Tesac — Ili.

CONSFĂTUIRI ASUPRA FOTOGRAFIEI

În scopul dezbaterii problemelor legate de îmbunătățirea calității fotografiilor apărute în revista noastră, invităm pe cititorii și colaboratorii noștri, pe reporterii și artiștii fotografi, pe toți cei care se interesează de dezvoltarea fotografiei, la o consfătuire ce se va ține duminică, 29 aprilie a.c., ora 9 dimineața, la Casa Ziariștilor, str. Dobrogeanu Gherea nr. 5.

IDENTITATE...

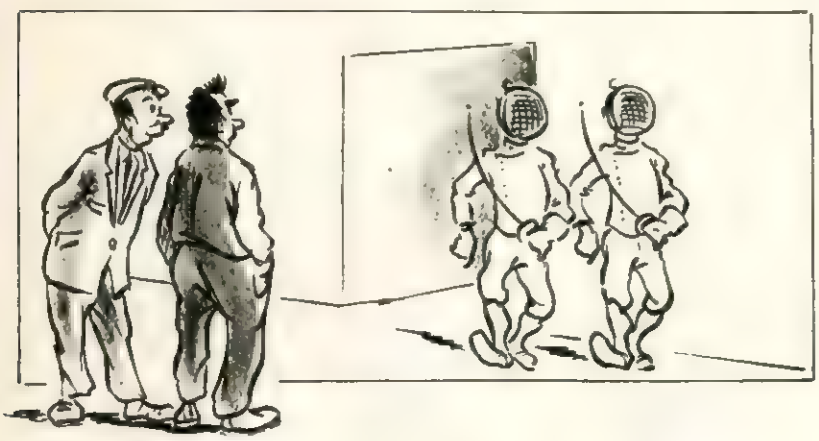

— Îl vezi? Aștia sînt campionii seriei noastre: frații Popescul
— Mi-am închipuit imediat! Seamănă perfect!

Desen de A. MATTI

CRIPTOGRAFIE

(5, 6, 3, 3)

RĂSPUNS LA CARICATURA-GHICITOARE din pag. 31

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788 **ABONAMENTE:** la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții. **PREȚUL ABONAMENTELOR** 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

O SEARĂ LA VARȘOVIA

CU CIRCUL DE STAT Nr. 1 DIN VARȘOVIA

Recent au avut loc, pe arena Circului de Stat, repetate întîlniri de fotbal al căror protagoniști au fost, se poate afirma cu deplină siguranță, de rasă. Putem chiar preciza: de rasă „buldog" și „mops".

Întrucît, în lipsa unui interpret de limbă canină, reporterii noștri nu au putut lua un interviu arbitrului (care, pentru a se garanta imparțialitatea, era un „fox-terrier"), oferim amatorilor de sport această imagine din meci.

În medalion: „Antrenorul" echipelor de fotbaliști: dresorul de câini F. Muszynski.

Încarnare a rîsului, în cinci chipuri diferite: 1. Edward Manc este, în „civilitate", director al circului. Pe arenă: clovnul Din-Don. 2. Veselul jongler Makar. 3. H. Ostrowski îl aduce pe arenă pe Charlie Chaplin în carne și oase, mustață și joben. 4. J. Zembrzycki, acrobatul comic. 5. P. Basta, cumulard: clovn și dresor de cai. 6. Zelezny Aloyzy, confortabil instalat pe fotoliul lui imaginar.

Desene de Tia PELTZ

'Bibl. Cas. Rep.'

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 8 (81) — 15 aprilie 1958

05
F

FLACARA

Nr. 9 (82) – 1 MAI 1968

Reşiţa, cetatea oţelului. În mijlocul unui odihnitor decor de dealuri, clocoteşte marele oraş-uzină, în care minereul de fier devine carcasă de motor electric, vagon de cale ferată, mecanism

Fotografie de N. SĂNDULESCU

COPERTA I: desen de Ligia MACOVEI

COPERTA a IV-a: desen de I. MIŢURCĂ

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 9 (82) 1 Mai 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

ARMINDENI 1956

Străvechi întreceri atletice, cîntate de bătrînul Homer, arene de circ în care gladiatorii se bat pentru a trăi, strălucitoare turnire cavalerești, coroane de laur pe frunțea dramaturgilor premiați la Atena, coroane pe frunțea poeților și muzicienilor, cupe de aur și argint înmînate celor mai buni alergători, călăreți, luptători, istoria întrecerilor omenești este adesea istoria unei imense arene al cărei nisip se îmbibă cu sîngele victimelor, e istoria unor nesfîrșite lupte al căror privitori se desfată cu o inocentă cruzime, obișnuită la luptele de tauri.

Iar dacă nu se încrucișează spada în aceste ciocniri, ci răsună acordurile minunatelor viori din Cremona, cîștigătorii sînt dintre cei aleși, ascultătorii dintre cei puțini. Odele și imnurile închinate acestora, de la poetul Pindar și pînă astăzi, vibrează totuși de un avîntat lirism, pentru că versul lor slăvește energia omului, setea lui de a crea și de a birui. Și cît de puține erau creațiile cîntate: fuga, săritura, alergarea, poezia, drama, cîntecul; cît de puține fațete avea universul poetic al întrecerii! Lipseau ciocanul, pămîntul care te hrănește, cămașa care te acoperă, casa în care locuiești; lipseau secera, pantofii, mătasea, tiparul, sticla, zahărul, bicicleta, strungul, vaporul, centrala atomică. Noi am deschis acestora porțile poeziei, le-am deschis pentru că toate au intrat în universul creației, însuși universul omului s-a dovedit a fi creație; clipă de clipă, creație. Nu o arenă, ci întreaga republică pentru cei ce se întrec, nu victime, ci numai frunteși și rămași în urmă. Pentru a vorbi despre învingătorii în întrecere nu așteptăm mari sărbători populare, dar sărbătorile acestea ar fi de neconceput fără ei: Nicolae Iliescu și Gavrilă Vareș, Sara Szonda la „Electroprecizia"-Săcele economisesc sîrmă și pînză la bobinat; sînt scoase șaptesprezece modele noi la întreprinderile textile „Moldova" din Botoșani; la „1 Mai"-Ploești o femeie frezor — Victoria Soare — cheamă la întrecere, pentru a aduce „întregul schimb la nivelul orelor celor mai productive"; la schela III producție — Modîrzău, brigada lui Ion Călin schimbă pompa de fund a sondei nr. 93 în 56 ore, în loc de 72, și la Galați, Zareh Jamgocian și Dumitru Neagu construiesc un dispozitiv pentru a putea suda automat grinzile metalice ale șlepurilor de 1000 tone; cei de la „Kirov" lansează modele noi de pantofi și sandale; se apropie ziua de 1 Mai — pe pompele centrifuge de la „Vasile Roaită" nu se poate însemna asta, cum fac cei de la întreprinderea „București", care scot produse zaharoase cu ambalaj „1 Mai" — dar și pompele, și dispozitivele de sudură, și bobinele sînt lucrate în alt ritm.

Ritmul acesta aminteșe o simfonie, ritmul acesta aminteșe un marș — înaintarea unei nesfîrșite armate de oameni ale cărei brigăzi coc pîine și toarnă fier. Iată însă că brigăzile de topitori de la furnalul 6 al Hunedoarei au rămas în urmă și se silesc să bată pe loc; ei s-au legat să facă de cîteva ori mai puțin decît sînt în stare. Dar dacă acel erou de basm, care auzea creșcînd iarba, și-ar lipi urechea de pămînt, el ar deosebi lureșul întrecerii, acoperind tropăielile pasului bătut pe loc, ar deosebi înteițirea vuietului surd al motoarelor, vuietul tractoarelor, vuietul fuselor în filatură.

Coroana de lauri e pusă azi la noi pe frunți mai modeste decît a cea a lui Aristofan și nu avem meșteri de viori ca cei din Cremona. Dar întrecerea a ridicat pe cuimea ei creații atît de simple, de omenești, de profund poetice, încît nici meșterii aceștia nu se vor lăsa mult așteptați.

C. BACIU

FLACARA

PREZINTĂ CITITORILOR PRIMUL FOTOREPORTAJ DE LA AGENȚIA LONDONEZĂ

KEYSTONE

PRESS AGENCY LTD

Britania salută pe

„Sînt bucuros să salut în Anglia pe dl. Bulganin, președintele Consiliului de Miniștri al U.R.S.S., și pe dl. Hrușciov, membru al Prezidiului Sovietului Suprem al U.R.S.S....“

Cu aceste cuvinte, au fost întîmpinați conducătorii Uniunii Sovietice de către primul ministru britanic Anthony Eden, la sosirea lor în gara Victoria din Londra.

În cuvîntarea sa de răspuns, N. A. Bulganin a spus între altele:

„Năzuința fierbinte a poporului sovietic și a celui britanic spre pace, interesul lor în preîntîmpinarea războiului și încetarea cursei înarmărilor pot constitui o bază trainică pentru întărirea și dezvoltarea prieteniei și colaborării între țările noastre“.

În fotografia din dreapta: o călduroasă strîngere de mînă.

18 aprilie 1956, ora 11,40. Crucișătorul sovietic *„Ordjonikidze“* și contratorpilioarele *„Smotriașcii“* și *„Soversennîi“* care îl însoțesc au intrat în rada bazei navale militare engleze *Portsmouth*. Vasele au fost întîmpinate în larg de torpilorul de escadră britanic *„Vigo“*. După tradiționalele schimburi de salve de tun, crucișătorul *„Ordjonikidze“* și navele care îl însoțesc au ancorat. Mii de englezi adunați pe falezele portului au aclamat prietenește pe oaspeți. Conducătorii sovietici au debarcat. Cu acesta a început, după cum remarca corespondentul agenției americane *United Press*, o nouă etapă „în ofensiva sovietică de pace“.

Cu greu poate fi menținută ordinea. Mii de londonezi au ieșit în întîmpinarea oaspeților sovietici, pe întreg parcursul de la gara *Victoria* la hotelul *Claridge*, unde au fost găzduiți tovarășii Bulganin și Hrușciov. În fața hotelului, dezmințindu-și vechea reputație de oameni flegmatici, londonezii au făcut o călduroasă manifestație de simpatie înaltilor oaspeți.

Cînd Bulganin și Hrușciov s-au suit în mașini, din mulțime s-au auzit strigăte de *„Trăiască pacea“*, *„Trăiască prietenia“*, *„Noi am luptat alături de voi“*.

În fotografie: conducătorii sovietici însoțiți de sir Anthony Eden, îndreptîndu-se spre hotelul Claridge.

Bulganin și Hrușciov

N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov privesc prin geamul limuzinei pe cetățenii londonezi, care s-au îmbulzit pe ambele părți ale străzilor pentru a-i aclama.

Pe strada *Queen Victoria* și pe alte străzi din apropierea reședinței lordului primar al Londrei, mii și mii de oameni au salutat cu însuflețire trecerea coloanei de limuzine în care se aflau reprezentanții Uniunii Sovietice. *„Daily Mail"* a apreciat că numai în apropierea lui Mansion-House (reședința lordului primar) se aflau peste 20.000 de oameni. Atmosfera sărbătorească a orașului-gazdă a fost lapidar caracterizată de titlul filmului care rulează acum pe ecranele Londrei: *„Britania salută pe domnii Bulganin și Hrușciov"*.

În după-amiaza zilei în care au sosit la Londra N. A. Bulganin și N. S. Hrușciov au vizitat și catedrala Westminster. Oaspeții s-au oprit în fața mormîntului Soldatului Necunoscut și a mormintelor lui Newton și Darwin. În fotografie: însoțiți de decanul Catedralei, oaspeții sovietici vizitează *Westminster Abbey*.

PERSEVERENȚA

1. Cu ajutorul acestui „pistol" optic, Vasile Morea urmărește variația temperaturii în cuptor.

2. Inovatorul Petru Hegedüs, lîngă aparatul de încărcat acumulatori, construit de dînsul.

3. La o asemenea piatră de polizor, aproape că ai putea ascuți un cuțit de buldozer. Dar înainte de a fi trimisă în producție, după finisare, pietrei i se face controlul de calitate.

Se aprind gazele pentru încălzirea cuptoarelor de coacere a electrozilor

— ÎNSEMNĂRI DESPRE MUNCITORII CHIMIȘTI —

Metalurgiei nu-i ajunge numai minereul, focul și cuțitul de oțel. În enorma diversitate a industriei prelucrătoare apar carbonații, carburile, clorații, silicații. Industria metalelor nu e numai — simbolic — atelierul lui Vulcan, ci și hruba alchimistului. Furnalului, cuptoarelor Martin, rabotezelor li se adaugă cuptoarele de grafitare, cuptoarele Mentheim pentru arsul pietrelor de polizor și pe o anumită treaptă a tehnicii, industria chimică poate frîna sau da impuls producției de oțel.

În urmă cu opt-nouă ani, erau unii care jurau că o să se culce în fața primului tractor ieșit dintr-o uzină românească. Pe ogoarele noastre ară astăzi zeci de mii de tractoare românești, dar dintre domnii aceia nu s-a mai oferit nimeni ca șosea pentru șenila de oțel. Cînd am anunțat că vom avea utilaj petrolifer românesc, domnii cu apetit pentru produsele noastre au spus „dați-mi un utilaj, și-l mănînc..." Poftа de înghițire a domnilor s-a îndreptat apoi spre tînăra industrie chimică „Grafitare de electrozi pentru cuptoare electrice? Dați-mi un electrod și-l mănînc...!"

Asta se întîmpla în 1945. Era gîtuită electroliza clorurii de sodiu. La una din întreprinderile noastre electrozii se găseau sub formă de... trotuare în curtea uzinei. Au fost dezgropați, grafitați și folosiți. În ciuda gustului lor plăcut (acum, după electroliză se și săraseră) nimeni nu și-a mai declarat apetitul...

În ciuda acestor flecari printre noii clienți ai industriei noastre chimice se numără azi Ungaria, Polonia, Austria, Italia, Belgia, Elveția — țări cu veche experiență industrială.

Dacă cineva ne-ar întreba: cum ați ajuns aci? — în primul rînd ar trebui să-i vorbim despre perseverență. Flecarii uitaseră această trăsătură a omului care creează.

★

Adeseori vizitînd fabrica „Carbochim" din Cluj m-am gîndit la acel motiv popular chinez care constă într-o serie de sfere dintr-o bucată, așezate una într-alta. Ani de-a rîndul meșterul a tăiat jadul sau fildeșul, cu o perseverență, cu o migală aproape de neînțeles pentru noi.

Aci avem de-a face nu cu dantele de jad, ci cu hale moderne, cu coșuri uriașe care domină orașul asemeni unor turnuri de parașutiști. Aci se săvîrșesc procese care schimbă structura materiei în proporții industriale, conform unor date precise — timp, compoziție, temperatură.

La strung ori la presă omul care are o idee o poate verifica imediat: taie o nouă formă de cuțit sau face o matriță. Chiar dacă producerea noii unelte sau a dispozitivului îi cere timp — în clipa cînd scula e gata, face proba pe loc. În industria chimică trebuie însă să aștepți. Zece zile, o lună, trei luni. După trei luni, privești proba: nu e bună. Mai aștepți trei luni. Aștepți trei ani. Priceperea, entuziasmul, ideea nu-ți ajung. Ai nevoie de perseverență. Aici am cunoscut oameni care, asemeni meșteșugarilor chinezi, știuseră să persevereze ani de-a rîndul.

★

Pietrele de polizor sînt și ele polizate ca să capete suprafețe plane. Asta se face cu ajutorul unei pulbere de oțel. Partea care se desprindea prin polizare se arunca. În 1953, Constantin Curelaru a început să lucreze la recuperarea acestui abraziv pierdut. După un an de muncă, de încercări, soluția a fost respinsă — metoda de recuperare necesita cheltuieli mai mari decît valoarea materia recuperată. Lucra împreună cu alți doi. Aceștia s-au lăsat. Curelaru a continuat, fără să spună nimănui. A reușit, la sfîrșitul lui februarie 1955. Capacitatea cuptoarelor s-a mărit cu 120% datorită scăderii diagramei de ardere, rebuturile au scăzut de zece ori și planul pe un an se putea îndeplini într-un trimestru... Din abrazivul recuperat se fac gresii — cute pentru coase. Curelaru e un om domol, politicos. I-am cerut date cu privire la inovatori, cu privire la inovațiile mai importante. Despre a lui n-a pomenit nimic. Am mai trecut odată prin hală împreună cu tovarășul Călian, șeful cabinetului tehnic. Ne-am oprit în fața unei grămezi de cute puțin roșietice, prea tare arse. Prin apropiere era și Vasile Morea, pe care-l cunoscusem cu puțin timp înainte și care-mi vorbea cu pasiune despre noi metode de așezat obiectele în cuptoare.

— Dar cu gresiile astea ce faceți? am întrebat.

— Nimic. Sînt urîte.

— Dar puteți să le vindeți totuși?

— Noi? Păi, trimitem marfă în Elveția, în India, știe toată lumea de noi. Astea sînt prea urîte. Ne facem de baftă!...

„Ehei — m-am gîndit — unde or fi domnii aceia cu apetit! Nu numai ministerul chimiei se ocupă de calitatea mărfurilor exportate — dar însuși Vasile Morea nu voia „să se facă de baftă".

— Și atunci?

— Nu sînt de nefolosit; numai că nu sînt frumoase. O să le dăm la colectivele pe care le ajutăm.

După aceea Călian mi-a spus că Morea are multe inovații și că-și bate capul mereu cu altceva. Într-o măsură, gresiile erau și ale lui.

★

Petru Hegedüs e un băiat foarte înalt și foarte tînăr. Obrazul rumen pare puțin acoperit cu puf, și privind pe sub ochelari, își tot îndreaptă gulerul cămășii. În 1953, a construit un dispozitiv pentru scoaterea de sub sarcină a motoarelor electrice care rămîn în două faze și se pot arde. Dispozitivul a fost încercat vreme de zece luni — apoi a fost respins.

Între timp motoarele se arseseră. Și atelierul din care făcea și el parte le rebobina (operațiile de rebobinare durează cu totul cam o săptămînă). Șeful atelierului i-a spus: „Nu mai termini „invenția"! Credeam că știi mai mult!" Hegedüs a luat-o de la capăt. Douăsprezece încercări. Ultima avusese loc în momentul sosirii mele la „Carbochim" și se încheiase un proces-verbal. Copiez: ... față de cele arătate la fața locului, realizarea dispozitivului de protecție contra ramînerii în două faze a electromotoarelor, generalizarea și extinderea ei, în întreaga țară și în afara țării, constituie o revoluție covîrșitoare în domeniul electrotehnicii". Nu știu cum va fi primit dispozitivul și ce revoluție va face într-adevăr. Dar tehnicienii aceia care formulaseră fraza și se înscăluseră studiaseră ei înșiși această problemă și, spontan, sincer își scoteau pălăria în fața unui muncitor, care perseverase și izbutise.

★

Întîlnirea cu Nicolae Sulț a fost oarecum deosebită. Dînsul a coborît de pe platforma cuptorului de coacere, s-a apropiat cu lipsa de stinghereală a omului obișnuit cu ziariștii și a început să-mi povestească înainte ca eu să-l întreb ceva. Mi-a spus că e corespondent de presă, apoi a trecut la probleme de disciplină și morală. Credeam că e un lozincar din aceia care i prelucrează pe activiști — era însă un om deosebit de sensibil, pe care greșelile nedreptățile îl chinuiesc. Cine și închipuie că muncitorul nostru de azi e un om cu probleme puține și fără complicații să se ducă să-l cunoască pe Sulț. Nu vreau însă să vorbesc aci despre unele întîmplări dramatice din viața lui — ci numai de două fapte petrecute la „Carbochim".

Electrozii se coc într-o masă de antracit. După coacere, antracitul se prindea atît de tare de electrod, încît era smuls din cuptor așa cum se smulge o mâșcă. Cablul macaralei vibra și se întindea la limită. O dată scos, electrodul trebuia curățat de blindajul de antracit — muncă grea, dură. Sulț s-a gîndit că, pentru a preîntîmpina prinderea antracitului de electrod, ar trebui să existe o cămașă izolatoare, care să reziste la temperaturi înalte. A căutat în caietele lui de la școala de maiștri chimiști. S-a oprit la magnezită și la caolin. Prima substanță era importată — dar avea un punct de topire mai ridicat; a doua se găsea în țară, dar la 1800° se topea. I-a spus asta inginerului Elișcu. Inginerul văzuse că în U.R.S.S. e folosită la asemenea treabă un fel de argilă grafitoasă. Și atunci au ales douăsprezece electrozi — șase au fost unși cu caolin, șase cu argilă grafitoasă. La un cap al unei nișe a cuptorului de coacere s-au așezat primii, la celălalt, cei din urmă. Au așteptat zeci de zile. Apoi i-au scos. Electrozii vopsiți cu caolin s-au desprins din masa de antracit ca unși.

— Ai reușit! — a spus Elișcu.

— Să anunțăm inovația dumitale.

— Oho, nu! — a răspuns Sulț. Eu sînt omul dracului. Dacă reușești dumneavoastră, cu argila, aș fi vrut să se vorbească și de mine. Nici nu mă gîndesc ce-am făcut ni se datorește amîndurora!

Sulț se gîndise luni de-a rîndul, studiase problema, găsise o soluție mai bună decît a inginerului: o răsplata a numsii, nu a norocului.

Apoi a început să lucreze la niște plăci cloro-sodice, care se deformau în cuptor. A propus o altă așezare a lor. Inginerul n-a primit. I-a spus că, aplicînd soluția propusă, se vor trezi cu o masă compactizată cloro-sodică. Și o masă compactizată în cuptor nu poate fi scoasă decît sfărîmînd-o cu ciocanul pneumatic. Sulț însă credea în ideea lui. A băgat de probă 120 de bucăți. A așteptat treizeci de zile. Apoi încă treizeci de zile. Și încă treizeci. Au ieșit bune. A băgat apoi de două ori mai multe, pe două rînduri — de astă dată presiunea și căldura le puteau face bloc. Au ieșit și de astă dată bune. A băgat apoi trei rînduri, patru rînduri, fără să spună nimic, nimănui. Întreba doar din cînd în cînd de propunere și i se răspundea: „Nu cumva să încerci, ca o să te alegi cu un bloc". A tăcut vreme de doi ani și jumătate. A încercat vreme de doi ani și jumătate. În ziua cînd a deschis un cuptor încărcat în întregime după metoda lui, a chemat o comisie de tehnicieni să asiste — plăcile erau bune. Față de vechea metodă, rebuturile se reduseseră zdrobitor. Calian, de la biroul tehnic, i-a ajutat să facă desenul inovației și la opt ianuarie 1956 a primit și banii.

I-am întrebat:

— De ce n-ai suflat o vorbă vreme de doi ani?

— Pentru că nu eram sigur.

— Atunci, de ce ai continuat?

— Păi, nu eram sigur, dar bănuiam ceva. Noi avem o brigadă Valcev (brigada specializată în concerea electrozilor — n.n.), cu fi seriu îni Valcev la Celiabinsk.

De-abia după aceea am înțeles rolul lui Valcev. Era un simbol al demnității lui Sulț care corespondă cu un autor de broșuri sovietic, meșter în cuptoare. Și demnitatea trebuie să se sprijine pe ceva: el, Sulț, se simțea dator să caute, să încerce procedee noi, uneori nesigur, întrebînd adesea, dar simțind tot timpul că e un cercetător. Nu știu dacă i-a scris lui Valcev despre noua așezare a plăcilor cloro-sodice. Cine știe, s-ar putea ca și într-un cuptor din Celiabinsk să fie încercată această metodă a lui Sulț!...

★

Aci se produc electrozi, pietre de polizor (cam 20.000 de tipuri!), carbură de siliciu, mase carbonice. Etapele prin care a trecut „Carbochimul" constituie o istorie pasionantă din punct de vedere tehnic și științific și poate că nu Curelaru, Hegedus, Sulț sînt cei mai reprezentativi făuritori ai acestei istorii. Dar pe tăcute, zile de-a rîndul, ei au căutat, au cercetat.

Și dacă există un eroism care cere un mare efort fizic, nu e mai puțin adevărat că există un eroism al materiei cenușii, și acela este perseverența. Iar dacă fraza despre „revoluția covîrșitoare", citată după procesul verbal al dispozitivului lui Hegedüs, poate părea pompoasă în acel context, ea devine firească dacă se extinde asupra tehnicii însușite de masc.

C. COMAN

Fotografii de S. STEINER

Nu-i greu?

de Eugen FRUNZĂ

Nu-i greu?
Ni-e traiul promenadă?
Idilă?
Joacă de salon?..
Pe demagogi
și fanfaroni,
ce scaldă
zarea-n limonadă,
i-aș dezbrăca
de pantaloni
să-i bat la spate
în plină stradă!

E greu!
Dar unde-i fericirea
decît în greu!
Îndrăzneț
de-a cuceri
ce-i mai de preț?
De nu-i aici,
nu-i nicăieri!
În miezul trai
de nătăfleț
degeaba-i cauți
strălucirea...

Să știi trăi în libertate
nu-i greu?
Ba bine că nu-i greu!
Doar nu e joc —
ce dumnezeu!
S-o creadă tontul
că se poate
umblînd ca dînsul,
teleleu,
să stăpînești
acestea toate...

Alt fel,
ce rost ar fi de noi?
Să stăm sub streșini,
frige-linte,
cătînd în bobi
și-n cele sfinte
să crească aur
din gunoi?
.. Sau să ne-nfoarcem
în morminte,
la vremea veche,
înapoi?...

Nu, nu!
Tu — robul și ocara
de pînă ieri —
prea bine știi
ce nedeprins
a stăpîni
erai
— nici brazda,
necum țara —
cînd din bordeiu-ți,
într-o zi,
ai aruncat spre cîrmă
scara...

Noi
am pășit flămînzi
și rupți
sub a victoriei arcade...
Doar bănuiam
ce ni se cade
și-am fi clădit
pe munți abrupți
și-n miezul bolții
baricade —
Știam:
nu-nvingi
dacă nu lupți.

Doar nu-i ușor
Din calfă — ieri —
să minui — azi —
orice formulă;
nici nu e zbor
de libelulă:
din slugă — ieri —
azi — combainier;
sau poate-i,
floare la căciulă,
s-ajungi ministru
din miner?!

Că-i greu?
Că nu-i doar-vis
și-ospăț?
Dar cîte jertfe-am dat,
cîți stîngi,
ca să putem trăi
și-nchinge
asemeni soi,
de greutăți!..
Mai-sus, lovarăși!
Se răstrînge
pe zare
șirul de colăți...

Ori — poate
merge ca pe funii,
să schimbi
infernu-n paradis?
Zici:
„hocus-pocus"
și.. s-a zis!
Și-apar
conturele minunii
mai mîndre chiar
decît în vis:
tot flori
și marmori
și petunii?...

La naiba
visuri de dudulă
și spadasini
de sărbători!
Ne place viața-n
aspru-i zor:
Așa cum este,
nu cum nu el.
Nu crește grîu
fără sudori,
nici socialism
fără cucuiel

Brevarzi de cîlți!
Tam-tam,
bum-bum!
Noi știm suișurile-n panie!
Ce greu e
să-ți croiești un drum,
ca prin tărîi
de diamante,
și să despoi
de zguri
și fum
a vieții creștete
gigante!

Vîneză deci
Un țel avem:
să-nstăpînim
pe veci toridul,
stindard al vieții
peste vremi!
E greu?
Defi buzna
cu rapidul!
N-am grijă eu
și nu mă tem
cît știu că-o frunte
e Partidul.

PRIMUL NUMĂR AL „PRAVDEI"

— fragmente din romanul „Un cătun în stepă" —

de Valentin KATAEV

N-ai vrea să mergi cu mine pînă la gară? — întreba într-o bună zi Gavrik, răsărind deodată în spatele lui Petea.

Petea, care învăța stînd cu nasul în carte, nici măcar nu se arăta mirat că Gavrik nu era la lucru. Se mulțumi doar să scuture din cap și spuse:

— Lasă-mă! — Observînd însă pe fața lui Gavrik un zîmbet ciudat, misterios și solemn totodată, dar mai ales părul pieptănat cu multă grijă, cămașa curată de stamba, peste care se încinsese cu o curea nou-nouță, pantalonii bine călcați și ghetele de zile mari, pe care Gavrik le curăța pe cît se putea, încălțîndu-le doar la ocazii deosebite, înțelese că s-a întîmplat ceva cu totul aparte.

— Pentru ce la gară? — întrebă Petea.

— Să primim ziarul.

— Care ziar?

— Al nostru. Ziarul nostru, al muncitorilor, frate. Direct de la Petersburg, cu acceleratul. *Pravda*.

Petea auzise de cîteva ori pînă atunci vorbindu-se că în curînd la Petersburg va apare noul ziar muncitoresc al „bekilor"[1])!

Pentru ca ziarul să poată apărea, se strîngeau bani de la oameni, bani pe care Petea îi văzuse cu ochii săi.

Cea mai mare parte erau bani mărunți, monede de argint de cîte douăzeci de copeici, de cincisprezece și de zece copeici, sau de aramă de cîte cinci copeici, de două copeici și chiar de cîte o copeică; rareori găseai hîrtii de cîte o rublă sau de trei ruble și era greu să-ți închipui cum din tot acest mărunțiș adunat, s-a putut înfăptui pînă la urmă un lucru atît de costisitor, ca un mare ziar cotidian.

Precum se vede însă, fusese totuși înfăptuit și acum trebuia să vină cu vagonul poștal al accceleratului „Petersburg-Odesa".

. . . . . .

Cînd Petea și Gavrik ajunseră la gara principală a Odesei, trenul sosise și era tras la peron.

Zărind un cărucior încărcat cu teancuri de ziare și reviste de la Petersburg, Gavrik își apucă tovarășul de mînecă și-l trase după el.

Între timp teancurile de ziare erau așezate rînd pe rînd sub tejgheaua chioșcului de ziare, pe care se aflau sculptate inițialele „C.F. S-V". Depozitarul de ziare, un bătrîn gras, cu o barbă mare, îmbrăcat într-un caftan albastru, de mic-burghez, de sub care se zărea vesta brăzdată de un lănțișor de aur, ducea mereu la nasul lui roșu ca o căpșună un lornion mic, răsfoind scrisorile de trăsură pe care tot însemna cîte ceva cu creionul. În timp ce o cucoană uscățiv, cu pălărie și cu o mutră vicleană de vulpe, azvîrlea de zor pe tejghea teancuri de ziare, luate imediat în primire de vînzătorii și de chioșcarii din oraș, care formaseră demult o coadă.

Cincizeci *Novoe vremea*; treizeci *Zemșcina*, o sută cincizeci *Birjecka*, o sută *Reci*. Luați-le! Următorul!—striga ea cu un glas spart și vrafurile de ziare erau îndată săltate pe umeri sau pe cap și duse pînă în piața din fața gării.

De acolo erau cărate cu birja, cu cărucioru sau cu roaba, ca să poată fi cît mai grabnic răspîndite în tot orașul.

Gavrik se așeză la urmă, unde aștepta un grup de oameni, care după înfățișare nu păreau să fie nici chioșcari, nici vînzători de ziare. Mai degrabă arătau a muncitori. Gavrik salută pe cîțiva ca pe niște cunoscuți. Aceștia începură să vorbească între ei cu jumătate de glas, aruncînd mereu priviri nerăbdătoare spre teancurile de ziare care își luau zborul de sub tejghea.

Lui Petea i se păru că zărește o umbră de neliniște pe fețele lor. În sfîrșit, le veni și lor rîndul.

— Dumneavoastră? — întrebă femeia cu mutră de vulpe, măsurîndu-i din ochi pe oamenii aceia necunoscuți. Își știa pe de rost pe toți clienții. Figurile ăstora le vedea pentru prima oară.

— Dumneavoastră?

— Ziarul *Pravda* — spuse, făcîndu-și loc să ajungă la tejghea, un muncitor mai în vîrstă, cu mustața tunsă scurt, care, deși îmbrăcat în haine de sărbătoare, cu cravata la gît, răspîndea în jur un miros pătrunzător de șellac și șerlac. — Uitați-vă, noi sîntem din partea muncitorilor de la uzinele Ghen, Elling, Rop&T, Atelierele de reparații, Moara Weinstein, de la Societatea de navigație Șavald și de la fabrica de mobile Zur et Co. V-am ruga să ne dați deocamdată cîte cincizeci de foi la fiecare.

— Cum ați spus? *Pravda*? Aud asta pentru prima oară — spuse cu o voce nefirească cucoana, întorcîndu-se către bătrîn.

— Ivan Antonovici, agenția noastră primește cumva ziarul *Pravda*?

— Ce este? — întrebă bătrînul fără să lase din mînă scrisorile de trăsură, cercetîndu-i vădit nemulțumit pe clienți, cu ochii săi mici și foarte tăioși.

Se cer trei sute de exemplare din *Pravda* sau nu știu cum — se apucă să-i explice cucoana.

Nu, „nu știu cum" — se amestecă Gavrik — ci *Pravda*, ziar muncitoresc, redacția Petersburg, Nikolaevskaia 87. Este?

— Nu ne-a venit — răspunse într-o doară bătrînul. — Mai încercați mîine, poimîine.

Să avem iertare — spuse muncitorul în vîrstă — dar nu se poate. Avem aici o telegramă

— Nu ne-a venit.

— Cum așa, nu ne-a venit? — izbucni muncitorul încruntînd amenințător sprîncenele. *Vocea vremea* a sutelor negre, *Reci* a cadeților nu venit și *Pravda* muncitorilor nu? Asta vi-e libertatea voastră mîrșavă.'

Pentru cuvintele astea să știți că am să vă... Sofia Ivanovna, du-te fuga și cheamă jandarmul!

— Ce? — șuieră printre dinți muncitorul, încruntînd și mai tare sprîncenele-i sure. — Vreți cumva să mai aduceți și soldații? Ca pe Lena!

— De ce vă pierdeți timpul cu ei, Egor Alekseevici! — strigă un tînăr cu șapcă de marinar și cu un tatuaj albastru pe mîna brăzdată de vine, probabil reprezentantul muncitorilor de la Societatea de navigație Șavald. Și se repezi spre bătrîn, dîndu-o la o parte din drum pe cucoana cu mutra de vulpe, care-și se aplecă pălăria pe o ureche.

Petea închise ochii. Se aștepta din clipă în clipă să se întîmple o nenorocire. În loc de asta însă, se auzi glasul plîngăreț al bătrînului:

Fără mîini, numai fără mîini!...

Cînd deschise ochii, Gavrik se afla în spatele tejghelei și scotea solemn de nădeva, de jos, teancuri de *Pravda*, tipărită pe o hîrtie galbenă, ieftină, cu titlul scris cu litere mari, severe ca și cuvîntul pe care-l formau.

— Să știți însă, domnilor, că noi nu vindem cu bucata! — fierbea cucoana. — Și nici pe credit. Sau luați întreaga partidă, o mie de exemplare pe bani peșin, sau la revedere și mîine *Pravda* voastră o să facă calea întoarsă la Petersburg, da-r-ar falimentu-n ea!

Ziarul era ieftin, accesibil oricui. În timp ce alte ziare se vindeau cu cinci copeici, *Pravda* costa numai două copeici. Pentru cele o mie de exemplare însă, trebuiau să numere pe loc douăzeci de ruble, o sumă destul de mare pe vremea aceea.

Cei șase muncitori își întoarseră buzunarele și constatară că nu aveau cu toții împreună decît șaisprezece ruble și șaptezeci și patru de copeici.

— Golani, cerșetori, coate-goale și vă mai arde de politică! — spuse dintr-o suflare cucoana, întorcîndu-le spatele și-și puse dosul palmei peste teancul de ziare

— O clipă — interveni delegatul muncitorilor de la societatea de navigație. Se repezi pînă la bufetul gării, își lăsă amanet ceasul de argint și se întoarse îndată ținînd în palma întinsă o bancnotă mototolită de cinci ruble.

Zece minute mai tîrziu, Gavrik și Petea cu pachetele de „Pravda" pe umeri se și îndreptau spre Blijnie Melnițî.

Deși apariția noului ziar era perfect legală, Petea se simțea ca un răufăcător și de cîte ori treceau pe lîngă vreun gardian public, i se părea că acesta se uită la ei grozav de bănuitor.

Cu cît se apropiau de destinație cu atît întindeau mai mult pasul. Aproape alergau. Din cînd în cînd, Gavrik săltă pe umăr pachetul și începea să strige întocmai ca vînzătorii de ziare:

— Noul ziar muncitoresc *Pravda*! Telegrame speciale! Amănunte în legătură cu execuția de la Lena! — Și cum striga așa, ochii lui scăpărau foc.

Cînd ajunseră aproape de tot de Blijnie Melnițî, la Șahalinckik, Gavrik scoase din pachet cîteva foi și fluturîndu-le prin aer, începu să alerge cît îi ținea piciorele, strigînd mai departe:

— „Ce-a fost, o să mai fie!" a spus ministrul țarist Makarov în Duma de stat. Jos călăul Makarov! Trăiască *Pravda*, ziarul muncitorilor! Cumpărați *Pravda*, ziarul muncitorilor! Numai două copeici exemplarul!

De aici încolo fabricile și uzinele se țineau lanț și Gavrik nu se mai temea. Aici se afla lumea în care el se simțea liber și independent. Porți cu litere de aur pe grilaje de sîrmă. Clădiri și coșuri de cărămidă. Turnul de beton al fabricii de margarină „Kokovar" cu o reclamă uriașă ce înfățișa un bucătar cu capul cît banița, ținînd în mînă o tavă cu budincă din care ieșeau aburi. Pompa de apă, depoul, elevatoarele.

Pe alocuri, din curțile fabricilor, ieșeau în fugă, atrași de strigătele lui Gavrik, muncitori îmbrăcați cu bluze albastre și șorțuri pătate de ulei. Unii cumpărau ziarul punînd în palma lui Gavrik bănuți de aramă, pe care acesta, ca un adevărat vînzător de ziare, îi vîra între dinți.

La un moment dat, un gardian, observînd o oarecare agitație începu să fluiere, dar Gavrik îi arătă cotul de departe și amîndoi băieții o zbughiră pe o ulicioară.

Acum Petea aproape că nu mai simțea de loc teamă, ca și cum s-ar fi lăsat antrenat într-o aventură plină de riscuri, dar și atrăgătoare.

Deodată, auziră în spate, pe partea ocalaltă a ulicioarei un tropăit de picioare. Băieții se întoarseră. Un om alerga după ei cu pulpanele hainei în vînt. Își mișca repede picioarele-i strîmbe, strigînd:

— Hei! N-auzi? Psssț... Pssst...

Petea crezu la început că este un cumpărător și se opri, dar își dădu imediat seama că greșise. În mîna omului care venea gloanț spre el, zări un baston de cauciuc, iar pe reverul hainei, insigna de argint a „Uniunii poporului rus" cu panglica tricoloră.

— Întinde-o! — strigă Gavrik, dar omul cu bastonul de cauciuc se și afla lîngă el și Petea simți o strașnică lovitură, care din fericire nu-l nimeri în cap, ci peste pachetul de ziare, ciupindu-i nițeluș de ureche.

Bucăți de hîrtie zburară în toate părțile.

— Nu te atinge de el! — urlă sălbatic cu un glas răgușit de furie Gavrik și cu mîna liberă îl izbi pe agresor drept în furca pieptului cu atîta putere, încît acesta făcu un pas înapoi, gata, gata, să cadă.

— Nu te atinge de el, spurcăciune! Pogromistule, unionistule! Te omor!

Țintindu-l cu o privire tăioasă și plină de ură pe „unionist", Gavrik dădu jos de pe umăr pachetul de ziare și i-l întinse lui Petea.

---

1) „Bek" — abreviațiunea cuvîntului bolșevic, întrată în uz îndată după crearea fracțiunilor bolșevicilor și menșevicilor în P.S.D.R. (N. T.)

Ține, șterge-o imediat la Atelierele de reparații și cheamă-i pe drujinici[2]) spuse el repede, lingîndu-și buzele, fără să i treacă măcar prin minte că Petea s-ar putea să nu știe cine sînt drujinicii.

Dar Petea înțelesese foarte bine. Strîngînd la piept pachetele de ziare, fugi pe ulicioara cît îl țineau picioarele.

Gavrik și „unionistul" stăteau acum față în față în mijlocul drumului; Gavrik continuînd să-și linga buzele și sufiînd tare pe nas, își strecura încet, încet, mîna dreaptă în buzunar și cînd o scoase tot atît de încet, ținea încleștat un box de oțel cu colțuri sfîntoietoare.

Te omor! repetă Gavrik cu privirea pironită asupra dușmanului său ca și cum ar fi vrut să și întipărească pentru totdeauna în minte figura lui tăciune, buhăită, de parcă ar fi fost înțepată de albine, cărarea la o parte și rînjetul acela fioros, de brută.

Ia ascultă, mă, pocitanie! se trezi „unionistul" și ridică bastonul de cauciuc, dar între timp Gavrik își și luase tălpășița după Petea.

Auzea în spate un tropot de cizme. Cînd simți că zgomotul s-a apropiat mult, Gavrik se aruncă deodată cu fața la pămînt și „unionistul" zbură peste el, întinzîndu-se cît era de lung pe caldarîm. Gavrik îi sări în spate, și fără să-și dea seama ce face începu a izbi cu boxul în scafîrlia neagră ca păcura, repetînd în neștire:

– Nu te atinge! Nu te atinge! Nu te atinge!

În clipa aceea „unionistul" băgă mîna în buzunar și scoase un browning mic de oțel. Cîteva împușcături detunară una după alta, dar Gavrik avu timp să strivească sub picior mîna care trăgea și gloanțele nimeriră în pietrele caldarîmului, făcîndu-le să scapere.

Gardian! Poliția! — încercă să strige cu un glas sugrumat „unionistul" și, răsucindu-se brusc, îl mușcă pe Gavrik de picior. Băiatul scăpă un geamăt de durere. Începură să se rostogolească amîndoi pe jos și nu se știe cum s-ar fi terminat toate astea pentru Gavrik, care era de două ori mai mic și mai slab decît adversarul său, dacă tocmai atunci nu i-ar fi sosit ajutorul de la Atelierele de reparații.

Cinci drujinici înarmați cu bucăți de țeavă și bîrne, smulseră browningul din mîinile „unionistului" și-i repeziră cîteva după ceafă, iar pe Gavrik îl duseră aproape pe brațe în curtea atelierelor. Toate astea se petrecură atît de repede încît atunci cînd gardianul din post, atras de împușcături, veni să vadă ce este, pe ulicioara nu mai era nimeni în afară de „unionist", care ședea în capul oaselor, rezemat de gardul fabricii de ulei vegetal și mărgărina.

Din ziua aceea, mai întîi în cartierele muncitorești, iar apoi pe alocuri și în centrul orașului, începu să se vîndă noul ziar *Pravda*.

(După „Ogoniok")

---

2) Drujinici — membri ai gărzilor muncitorești.

SCRITORI și CĂRȚI

EUGEN JEBELEANU: „DIN VEACUL XX"

E bine că editurile pun la îndemîna tineretului nostru culegerile de articole, de pamflete și reportaje ale scriitorilor, care, în anii grei ai fascizării țării și mai înainte chiar, au protestat împotriva orînduirii sociale și regimului politic burghezo-moșierești și s-au solidarizat cu masele exploatate, împilate și batjocorite.

E bine, fiindcă, în felul acesta, tineretul nostru, care nici nu-și poate imagina o altă viață decît aceea liberă și creatoare pe care o trăiește astăzi, dobîndește, astfel, imaginea concretă a unor noțiuni, din fericire, pentru el abstracte: societate burghezo-moșierească, fascism etc. Tineretul nostru de azi deprinde, prin intermediul unor astfel de lecturi, să înțeleagă importanța reală a cuceririlor noastre revoluționare, să prețuiască la justa lor valoare aceste cuceriri și să le apere cu toată dîrzenia.

Și e bine, în sfîrșit, fiindcă, în felul acesta, scriitorii din generațiile mai vechi oferă noului contingent scriitoricesc, o lecție de atitudine civică, de responsabilitate socială, care nu poate să rămînă fără ecou.

Recent E.S.P.L.A. a publicat culegerea lui E. Jebeleanu „Din veacul XX."

Această culegere prezintă un mare interes și pentru înțelegerea poeziei pe care o scrie astăzi Jebeleanu. Și mai ales sub acest aspect, ne propunem s-o prezentăm succint cititorilor.

Unele reportaje și pamflete ne dezvăluie în germene anumite însușiri, care, cultivate apoi, au devenit caracteristice poeziei militante a lui Eugen Jebeleanu.

Se știe, de pildă, că poeziei lui Eugen Jebeleanu îi sînt caracteristice, printre altele, forța de a evoca zguduitoarea dramă a maselor muncitoare sub dictatura burgheziei, anii tragici ai războiului; e cunoscut, de asemenea, sarcasmul cu care lovește în autorii acestei drame.

Or, seria de reportaje *„Periferie"*, publicate în 1937 și imediat în urma unei susținute campanii a presei reacționare, relevă aceste însușiri, pe care, în poezia practicată atunci de Eugen Jebeleanu, nu le putem descoperi.

Bucureștiul burghez îi apare poetului ca un *„braț alb"*, care *„are, la periferie, degetele mîncate de toate bolile"*. *„O imensă brățară de boală și foame* — scrie poetul *— strînge acest braț, înconjoară simplu și sinistru Bucureștii"*.

După ce dă această imagine globală a unei capitale în care *„cu fiecare zi, clădirile centrului se ridică mai aproape de cer"*, în care *„cu fiecare zi, cele de la periferie se scufundă mai mult în pămînt"*, autorul desface, parcă, imaginea în părțile ei componente, înfățișează mereu alte și alte aspecte ale periferiei, iar fiecare dintre ele întregește și adîncește imaginea generală.

Uneori, mizeria a sluțit într-atît chipurile și sufletele oamenilor ținuți departe de viața civilizată, încît anumite fapte, gesturi, acțiuni, care în condiții normale sînt firești, aci par cu totul deplasate, caraghioase. Poetul nu-și poate reține un zîmbet, dar zîmbetul e dureros, iar rîsul amar se transformă în sarcasm. Sarcasmul lovește nu în victime, ci în cei cărora li se datorese suferințele victimelor.

Astfel, locatara unei cocine de porci se străduiește să schițeze un zîmbet politicos și rostește ceremonios : „mersi", după ce fotoreporterul a prins-o în obiectivul aparatului său. Acest gest mecanic, lipsit de importanță în alte împrejurări, pare, de astă dată, încărcat de semnificații. Zîmbetul acesta, vorba „distinsă" de mulțumire, exprimînd o anumită satisfacție, contrastează cu scopul pentru care a fost luată fotografia. De aici umorul amar.

Alt exemplu: o bătrînă care lucrează pe muntele gunoaielor găsește un corset vechi. Acestui obiect de lux, ea îi dă o utilizare practică, folosindu-l împotriva frigului, ca un fel de pieptar, ceea ce, cum e și firesc, provoacă invidia colegelor de breaslă.

Eugen Jebeleanu nu se mulțumește numai să obțină efecte grotești, prin reliefarea contrastului dintre scopul căruia îi era destinat acest obiect vestimentar și modul cum e folosit, ci arată mai departe — pentru a dezvălui mizeria îngrozitoare în toată adîncimea ei — cum obiectul acesta se răzbună parcă pe noua proprietăreasă. Din șnururile strînse prea tare, balenele corsetului ies în afară, ca și cum ar vrea cu orice chip să amintească de scheletul femeii. E, în acest final, sarcasm, expresia unei revolte reținute. Scriitorul pare a cere socoteală celor vinovați de mutilarea socială a acestor nenorociți.

Același procedeu îl întîlnim și în istorioara flăcăului știrb, care e înnebunit de fericire, cînd, din întîmplare, găsește o dantură în grămada de gunoaie postilențiale.

În poezia sa de după eliberare (în *„Lidice"*, în *„Fîntîna din Coreea"*, în anumite fragmente din poemele *„În satul lui Sahia"* și *„Bălcescu"*) capacitatea aceasta de a dezvălui prin contrast, prin imagini încărcate cu o mare forță de sugestie, zguduitoarea dramă a maselor populare provocată de exploatare și războaie imperialiste va fi valorificată din plin.

Progresul înregistrat în poezie ține nu numai de maturizarea artistică a poetului, de faptul că poezia, spre deosebire de reportaj, presupune o concentrare maximă, dar și de lărgirea orizontului său politic.

În reportajele sale, Jebeleanu, zugrăvind halul de degradare în care sînt nevoiți să trăiască oamenii muncitori, are o atitudine curajoasă. El nu-i indică însă pe autorii acestei drame, cum făcea, de pildă, Bogza. În poezie, însă, caracterul demascator apare pe prim plan.

Dar dacă observația noastră o valabilă privind unele dintre reportajele sale — care mai mult îndeamnă la compătimire pentru exploatați, decît la revoltă împotriva exploatatorilor — ca nu se poate aplica acelora dintre ele îmbibate de sarcasm. Sarcasmul amar, dureros, din acestea a devenit — în poezii — ofensiv, violent.

Iată cunoscutele versuri care zugrăvesc chinurile țăranilor de pe moșiile regale: *„N-au ieșit nici patru spice/ Ține patruzeci de bice,/ Să-ți țîșnească, de sub piele / Grîu roșcat cu boabe grele / N-ai?• Întinde-te spinare, / Logofeții să te are ! / Ai luptat la Mărășești? / Nu te-atingem mă la deși, / Că ești ciung la două deșe, / Dar spinarea ți-o fereșe"*.

Iar reporterul care descrie atît de plastic mizeria maselor, care exprimă atît de convingător patimile oamenilor pe care îi întîlnește, prevestește, oarecum, pe poetul care va renvia, în marele poem-frescă *„Bălcescu"*, imaginea cruntei exploatări a maselor de către veliții boieri ai veacului anterior, sau va înfățișa în alte poezii catastrofele provocate de războaiele dezlănțuite de imperialiști.

În unele reportaje, ca, de pildă, în acela în care este istorisită înmormîntarea poetului Bogdan Amaru, alături de aceste două caracteristici ale poeziei pe care o va scrie mai tîrziu Jebeleanu, întîlnim și tendința de a crea o atmosferă solemnă, gravă, specifică, de asemenea, poeziei sale de după eliberare, tendință care-l prevestește pe autorul puternicei poezii *„Glasul lui Lenin"*, de pildă.

Precum vedem, un ochi atent poate descoperi în germene în publicistica militantă a lui Eugen Jebeleanu, caracteristicile poeziei pe care o va scrie mai tîrziu.

E aici — credem — o nouă dovadă, destul de convingătoare, a faptului că activitatea în presă are adesea o înrîurire binefăcătoare asupra dezvoltării ulterioare a scriitorului.

O dovadă la care scriitorii mai tineri ar trebui să mediteze.

Eugen LUCA

DIN CARNETUL UNUI REDACTOR

Printre membrii Uniunii Scriitorilor, sînt mulți scriitori care scriu.

★

Se pare că am o figură insignifiantă — figură de redactor. L-am cunoscut pe scriitorul X de vreo douăzeci și cinci de ori. După fiecare carte a sa nou apărută, mă recunoștea tot mai greu. A primit premiul de stat. Acum nu mă mai recunoaște de loc.

Deunăzi l-am revăzut într-o lojă la teatru. Nu privea pe nimeni. Se lăsa privit.

★

Dintr-o convorbire cu un scriitor:

— Îmi place revista voastră. Aș publica ceva la voi, dar plătiți prost.

★

— Ar fi interesantă o schiță pe tema...

— Nu scriu schiță. Nu mă interesează. Îmi ia mai mult efort decît o povestire lungă sau un roman.

★

Dintr-o convorbire cu un critic:

— Nu vreau să-i recenzez cartea. Îmi e prieten. Iar cartea nu-i tocmai strălucită.

★

Dacă-i adevărat că filozofii strică limba, iar poeții logica, nu e mai puțin adevărat că redactorii (unii dintre ei) strică literatura.

★

Luptăm atît împotriva idilismului, cît și a criticismului. De ce oare în unele redacții sînt respinse numai lucrările negativiste?

★

Era tinerel — abia-i dădură tuleiele sub nas. Se adresa unei adunări de tineri scriitori: „învățați și sorbiți, citiți și studiați cărțile marilor scriitori ai omenirii".

El însuși citise foarte puține cărți clasice și nu scrisese încă nici una.

★

Dacă fiecare scriitor ar ține seama de părerea primului său cititor — dactilografa — ceilalți cititori ar fi scutiți de multe decepții.

★

I-am propus poetului să modifice un vers. Pentru că știa de existența miilor de variante din manuscrisele lui Eminescu, a refuzat: era forma definitivă.

★

Deosebirea dintre un grup literar și un curent literar, este deosebirea dintre o familiuță de petrecăreți și o ceată de viteji porniți la luptă.

★

Despre o critică laudativă:

— E un om deștept. Mi-a înțeles cartea.

Despre o critică critică:

— Cîinii latră, caravana trece.

Andrei BART

„Consfătuire de producție" — fotografie de Alfred KAUFMANN, lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

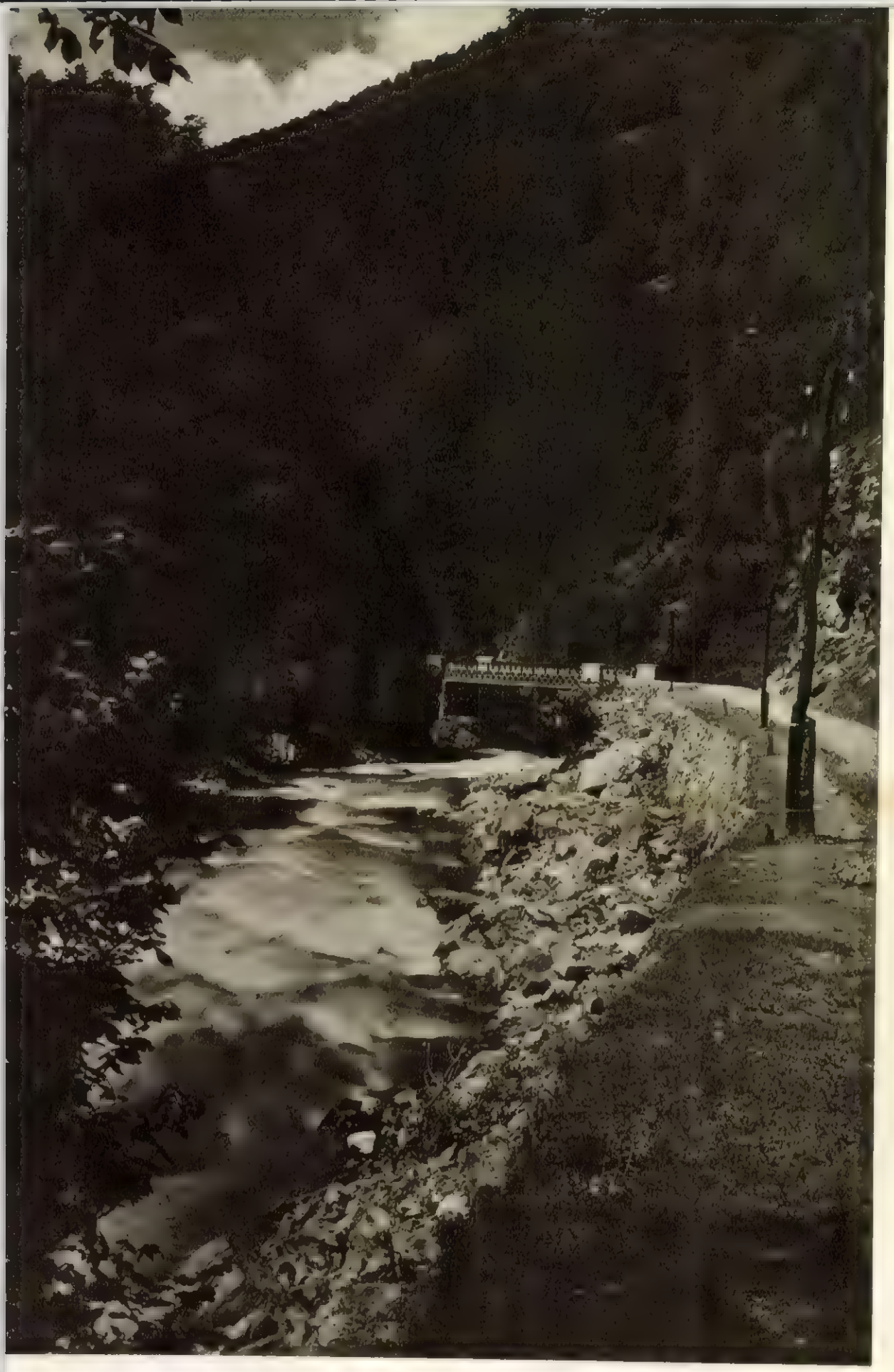

Pe unde Jiul își mînă apele înspumate.

Ben și Steve

de V. POZNER

Noaptea, cerul se bolteşte, învăpăiat, deasupra Pittsburghului, oraşul care, după spusele enciclopediilor americane, a dat mai mulţi milionari decît oricare alt centru industrial. „Oraşul de fier", cu oţelăriile sale, cu uzinele de laminat, fabricile de sîrmă, cu cocseriile sale, nu oferă, totuşi, condiţii de viaţă prielnice oamenilor.

Am fost cîndva în Pittsburgh, dar numai în treacăt şi eram convins că nu cunosc pe nimeni acolo. Totuşi, am primit două scrisori din Pittsburgh, sosite amîndouă odată, cu aceeaşi cursă. M-am uitat atent la plicuri înainte de a le desface: pe unul adresa era scrisă la maşină, pe celălalt cu creionul, însă scrisul nu-mi spunea nimic. Nu mi se întîmplă prea des să primesc scrisori din Statele Unite; vă puteţi închipui deci, că faptul de a fi găsit două deodată, pe masă, dimineaţa la ceai, ambele expediate dintr-o localitate unde n-aveam nici un fel de cunoştinţe, m-a făcut să rămîn gînditor cîteva momente, chibzuind în sinea mea de la cine puteau să vină, în timp ce cercetam plicurile.

În sfîrşit, le deschisei; una dintre scrisori era semnată „Ben", cealaltă „Steve". Şi în aceeaşi clipă mă pomenii cu douăzeci de ani în urmă, năpădit de amintiri.

Era în iarna anului 1935; debarcam pentru prima oară în New-York, buimăcit de larma din port. Tot ce vedeam era nou pentru mine: zgîrie-norii ce se pierdeau în înălţimile ceţoase, străzile care în loc de nume purtau numere, şomerii ce vindeau mere trecătorilor.

În Harlem unde, după cîteva zile, îmi găsii o locuinţă, lipseau pînă şi merele, iar şomerii mişunau peste tot: din patru oameni, trei n-aveau de lucru. Al patrulea dintre ei era fie gunoier, fie măturător, fie liftier în serviciul albilor.

Nu-mi mai aduc aminte unde l-am întîlnit pentru prima oară pe Ben Davis: la prietenii care mă găzduiau ori pe stradă, vorbindu-le şomerilor despre pîine şi dreptate. Avea o voce puternică şi nu trebuia nici să se urce pe vreo ladă, fiindcă era foarte înalt; să tot fi avut un metru optzeci, ba chiar şi mai bine. Cu aceiaşi umeri laţi, aceeaşi frunte înaltă, acelaşi surîs frăţesc pe buze ca şi prietenul său Paul Robeson şi totodată cu aceeaşi fire de luptător. Ţi se încălzea inima cînd îi vedeai împreună.

Nepot de sclav şi fiu al unui editor, Ben a plecat de acasă, din Georgia, să-şi facă studiile în nordul ţării, de unde s-a întors la ai lui cu o diplomă de avocat de la Harvard. Toate uşile îi erau acum deschise; cel puţin aceleia ce li se deschid în sud negrilor care au urmat cursurile uneia dintre cele mai vestite universităţi americane. De aci înainte Ben avea dreptul să apere împricinaţii negri şi să răspundă „da, domnule" la întrebările judecătorilor albi. Două luni mai tîrziu Ben Davis a primit să pledeze în procesul lui Angelo Herndon.

Tînărul negru, care era miner şi comunist, organizase o manifestaţie a şomerilor în Alabama şi era acum trimis în judecată în baza unei legi, datînd de pe vremea sclaviei şi care cerea pedeapsa cu moartea pentru orice „aţîţare la revoltă a negrilor, fie sclavi, fie liberi".

Tot timpul procesului judecătorul alb a avut şi faţă de acuzat, şi faţă de avocatul acestuia, aceeaşi atitudine pe care o au îndeobşte în sud albii faţă de negri.

— Faptul de a fi avut mai mult noroc decît atîţia alţi negri şi, într-un fel, chiar decît atîţia albi, povestea Davis, faptul că primiserăm educaţia pe care o aveam nu însemna nimic şi nu mă putea cruţa de soarta pe care trebuiau s-o împărtăşească deopotrivă toţi negrii, fie ei salahori, medici, avocaţi sau oameni bogaţi. M-am întrebat atunci ce să fac pentru a izbi în sistemul ăsta de linşaj şi discriminare rasială. Şi mi-am spus că cel mai bun lucru ar fi să intru în partidul comunist, ceea ce am şi făcut.

Cînd l-am cunoscut la New-York, unde se stabilise, se împlineau trei ani de cînd Ben „izbea" şi izbea zdravăn, nu se încurca. Era destul să ia cuvîntul la cîte un colţ de stradă, ca zvonul glasului său să se împrăştie în tot Harlemul. Din patru negri, trei care erau şomeri se opreau locului ca să asculte cuvîntul celui ce le vorbea despre pîine şi dreptate, iar al patrulea, venind de la lucru, se alătura şi el grupului de ascultători. M-am plimbat descoperi cu Ben pe străzile Harlemului şi, pe unde treceam, mai la tot pasul, oamenii îl întîmpinau cu zîmbetul pe buze.

Mai apoi, într-o seară, cineva mă încunoştinţă că există o regiune în Statele Unite unde din patru locuitori — cîteşipatru n-aveau de lucru.

★

Am ajuns la Wilkes-Barre dis-de-dimineaţă, pe la cinci. Wilkes-Barre e un oraşel din Pennsylvania, în centrul celui mai mare bazin carbonifer cu antracit din Statele Unite; simţi cărbunele sub tălpi, la orice pas, şi-l simţi plutind în aer în chip de pulbere, sub formă de întreprinderi bancare, biserici, magazine cu preţ unic, staţii de benzină şi o puzderie de căsuţe din lemn, cu etaj sau fără. Casa pe care o căutam era printre cele mai dărăpănate.

Mi-a deschis un bărbat de vreo treizeci de ani, slab, de statură mijlocie: văzîndu-l, ai fi zis că de luni şi luni de zile omul ăsta nu dormea destul. Şi aşa şi era.

Steve Nelson nu fusese toată viaţa lui miner. La început — avea vreo şaisprezece ani pe atunci — lucrase la abatorul din Filadelfia. Timp de unsprezece ore pe zi, în cele şase zile lucrătoare ale săptămînii, trebuia să se cţţere cu cîte o ciosvîrtă de bou în spinare, pe perceţii unei cuşti uriaşe de metal în care se afuma carnea; picioarele alunecau pe barele pline de chiciură şi-l înecă fumul.

Pe urmă un timp a fost şomer, apoi un an a lucrat într-un atelier de forjă, la un ciocan pneumatic de 150 kg, ca după aceea să se vadă iarăşi fără lucru; în sfîrşit, şi-a găsit un loc într-o echipă de muncitori constructori feroviari. Acolo l-a întîmpinat un grup de cîţiva oameni. Unul dintre ei i-a întins o hîrtie tipărită. Băiatul a desprins din fugă cuvintele „grevă" şi „vrem un sindicat".

— Ce-i aia sindicat? a întrebat el.

Zece ani mai apoi, în care timp a fost dulgher, muncitor metalurgist, mecanic într-un atelier de automobile — la Pittsburgh, la Detroit, la Chicago — sindicalist militant trecut pe listele negre ale patronilor, dat afară dintr-o parte pentru a fi angajat într-altă parte, ca să fie şi de acolo dat afară, Steve Nelson şi-a găsit, în sfîrşit, de lucru la Wilkes-Barre. Puţin după aceea minele şi-au încetat activitatea.

Pe vremea cînd l-am cunoscut, Steve, deşi fără lucru, ducea o viaţă mai ordonată decît un funcţionar de stat. În fiecare sîmbătă seara lua cuvîntul la adunările şomerilor. Şi, de fiecare dată, la ieşire era arestat. Duminica şi cîteodată şi lunea aveau loc manifestaţii de protest, se trimiteau delegaţii. Steve era eliberat la începutul săptămînii următoare, folosindu-şi apoi timpul ca să organizeze întrunirea de sîmbăta seara, cînd lua din nou cuvîntul şi era iarăşi arestat.

Din ce în ce mai mulţi şomeri veneau la aceste mitinguri, iar oamenii care manifestau cerînd eliberarea lui erau din ce în ce mai numeroşi şi începuseră să dea semne de nerăbdare. Curînd fiecare colonie şi-a format o organizaţie a sa şi astfel, pentru prima oară în istorie, li s-a recunoscut minerilor dreptul de a căpăta ajutor de şomaj.

Steve se ocupa acum de redeschiderea minelor care urmau să fie exploatate chiar de către mineri. După un an plecă în Spania, la început ca simplu soldat, pentru ca în cele din urmă să ajungă locotenent-colonel şi comisar politic al brigăzii a 15-a internaţionale. La Brunete, la Belchite a luptat în fruntea tovarăşilor săi, aşa cum în Pennsylvania a fost tot timpul călăuzitorul minerilor rămaşi fără lucru. Nimic nu l-a putut opri, pînă ce un glonte şi schijele unei grenade franchiste i-au tăiat drumul. Dar nu pentru mult timp. Mi-a fost dat să mă întîlnesc din nou cu Steve prin 1943, undeva în apropiere de San Francisco, unde pornise iar, cu acelaşi avînt, înainte. Cam tot pe atunci Ben Davis, care ajunsese cel mai de seamă luptător comunist din rîndurile locuitorilor negri ai Statelor Unite, era ales în consiliul municipal al oraşului New-York. Şi el, ca şi Steve, continuase să „izbească". Iar în viitor îi aşteptau pe amîndoi lupte şi mai grele încă.

★

Mesajul lui Davis era scris cu creionul pe paginile albe ale unor scrisori mai vechi pe care le primise el sau chiar pe dosul unor plicuri, în rînduri dese fără margini, cu cuvinte înghesuite unul într-altul ca şi cum ar fi vrut să încapă cît mai multe pe cele cîteva file, şi înce-

pea cu adresa trimițătorului: *„Închisoarea districtului Alleghany, Ross Street, Pittsburgh (Pennsylvania)"*.

„Am fost — îmi scria Davis — printre primii unsprezece conducători comuniști condamnați în baza mîrșavei legi Smith, care nu e nimic altceva decît o măsură nazistă menită a înăbuși orice gîndire politică și a zădărnici lupta pentru pace...

Cazul meu constituie în același timp o mărturie grăitoare a rasismului crunt și înjositor de pe urma căruia are de suferit poporul S.U.A. Din fericire, șase dintre coacuzații mei albi, toți oameni plini de curaj, au fost eliberați după ce făcuseră cinci ani de închisoare fără să fi fost vinovați cu nimic. Și eu am făcut cinci ani ca și ei, însă, am fost ținut încă 60 de zile după aceea în închisoarea puturoasă a districtului, pentru nu știu ce „ultraj adus tribunalului" în procesul altor cinci victime ale legii Smith la Pittsburgh, unde fusesem citat ca martor al apărării: refuzasem să fac pe denunțătorul și să dau în vileag numele unor comuniști negri și albi din sudul țării, știind că s-ar putea să fie linșați. Era totodată și o măsură de represalii din partea guvernului Eisenhower, căci, în timpul celor cinci ani de detențiune, făcusem o plîngere împotriva metodelor de discriminare rasială practicată în închisorile federale. Mai mult încă, departamentul justiției, de care depind aceste închisori, a dat dispoziția să fiu supus timp de trei luni la un regim de celulă, drept pedeapsă pentru că mă folosisem de drepturile mele garantate prin constituție. Tîlharii guvernamentali mi-au mai furat după aceea încă 16 zile din viață, ținîndu-mă 60 de zile în cap, în loc să mă fi eliberat după 44 de zile, așa cum s-ar fi cuvenit pentru „bună purtare".

„Discriminarea rasială — spunea el mai departe — de care se face uz aici, este tot atît de detestabilă ca și legile naziste de la Nürnberg, constituind numai unul din aspectele rasismului ce bîntuie așa-zisa viață liberă din S.U.A. La masă, în celule, la muncă, deținuții negri sînt complet separați de ceilalți și trăiesc tot timpul într-o atmosferă de umilințe și torturi...

Există în închisorile din Statele Unite un sistem de muncă obligatorie aplicat deținuților politici — și mai cu seamă negrilor — într-un mod deosebit de brutal, de umilitor. Claudia Jones, cunoscută luptătoare comunistă, una dintre cele mai remarcabile figuri ale negrilor din America care suferea de o boală grea de inimă, a fost pusă să spele pe jos, ceea ce a făcut să i se agraveze și mai mult boala. Scumpa noastră Elisabeth Gurley Flynn, a cărei viață nu poate fi despărțită de istoria mișcării sindicale americane, era silită să coase bulendrele deținuților. Iar eu, după ce am fost cinci ani membru în consiliul municipal al orașului New-York, am fost obligat să fac corvoadă la curățitul latrinelor..."

Iată ce-mi scria Ben Davis de la închisoarea din Pittsburgh, în ajun de a fi eliberat, știind că îndată ce va ieși de acolo va fi iarăși arestat.

Ben Davis abia aștepta să sărbătorească această „eliberare" temporară și relativă împreună cu Steve Nelson, pe care nu-l mai văzuse din ziua cînd, proaspăt ieșit din închisoare după prima sa detențiune, se dusese să depună în favoarea lui în fața tribunalului din Pittsburgh, fapt de pe urma căruia se alesese cu 60 de zile închisoare în plus.

★

Pittsburgh este un centru industrial în care milionarii s-au concentrat mai mult ca aiurea. Și acești milionari îl pîndeau de ani de zile pe Steve. Aveau doar, atît ei cît și răfuieli cu el, încă din ziua cînd Steve, pe vremea aceea un copilandru încă, refuzase să spargă greva muncitorilor constructori feroviari. Timp de treizeci de ani apoi, aceiași milionari, mai numeroși aici ca-n alte părți, s-au lovit mereu de el, care totdeauna se afla în fruntea muncitorilor, în oțelării ca și în mine, în organizațiile muncitorești ca și în manifestațiile șomerilor. Acum venise, în sfîrșit, momentul să i se dea la cap.

Și Steve a fost din nou chemat în fața tribunalului: de astă dată i se intentase nu unul, ci două procese deodată. Primul era croit după tiparul procesului celor unsprezece conducători comuniști; legea Smith, acuzația de a fi „militat pentru răsturnarea prin forță a guvernului federal", procurorul care dă cursul citirii cîtorva fragmente trunchiate din operele lui Marx și Lenin, cîteva mărturii mincinoase și comedia era gata: cinci ani de închisoare.

Tribunalul se văzu silit să amîne audierea lui Steve care suferise un groaznic accident de automobil. Judecătorii, însă, erau grăbiți. În ziua cînd începură dezbaterile acuzatul nu putea încă să meargă și n-avea nici avocat; nimeni nu se înghesuise să-l apere, de teamă să nu-și piardă clientela sau, cine știe, să nu înfunde și el pușcăria. Așa că Steve trebui să se apere singur. Era greu, mai ales că nu putea să facă nici o mișcare; nu mai greu, însă, decît să ții piept, legat fedeleș, unor polițiști înarmați, sau să înfrunți gloanțele dușmanului, străpuns de schija unei grenade fasciste, într-un sat spaniol.

Steve fu condamnat la 20 de ani detențiune — se știa dinainte asta — însă pînă la urmă tot el cîștigă procesul. Cuvintele lui zburară spre toate colțurile țării și puțin după aceea Curtea de Casație a statului Pennsylvania anulă sentința, socotind — așa cum arătase și Steve — că legea în numele căreia fusese condamnat venea în contradicție cu prevederile constituției.

Pentru autorități faptul acesta întrecea orice margini. Procurorul general al statului Pennsylvania făcu apel la Curtea de Casație a Statelor Unite. Un număr de douăzeci și șase de colegi de al său, din Alabama și pînă în Wisconsin, din New-York și pînă în Louisiana — adică din statele unde există o legislație similară — s-au grăbit să-l sprijine; ce s-ar fi făcut ei dacă n-ar mai fi avut la dispoziție legi, care să le îngăduie, la fel ca acum două veacuri, să îngenunche sclavii sau să izgonească pe „roșii" din zilele noastre!...

★

Au trecut douăzeci de ani de cînd ne-am întîlnit prima oară și-n acest răstimp s-au întîmplat atîtea și atîtea lucruri care, după cum scrie Tom Paine, un alt luptător american, „pun la încercare sufletul oamenilor". În decursul acestor ani Ben Davis și Steve Nelson se călirară sufletește. Mă gîndesc la prima seară pe care au petrecut-o împreună după eliberarea lui Ben.

Într-adevăr, acesta a fost arestat îndată ce a ieșit din închisoare, sub o nouă acuzare, și iarăși eliberat pe cauțiune. Trebuia să se aștepte acum la un nou proces intentat pentru „crima" pe care o săvîrșise odinioară în Georgia, cînd a intrat în rîndurile partidului comunist; pentru asta s-ar fi putut să primească o condamnare de 10 ani.

Deocamdată, însă, era liber, liber pentru prima oară din seara cînd în dreptul celei mai mari răscruci de străzi ticsite de lume, în Harlem, strigase cu glasul lui tunător:

— Chiar și-n închisoare am să lupt mai departe pentru poporul meu. Și ca și cum ar fi putut să vadă departe, departe, nu numai peste capetele oamenilor, dar chiar peste oceane:

— Soarele libertății răsare în lumea întreagă.

În toți cei cinci ani de închisoare Ben și-a ținut promisiunea, iar acum cînd se afla din nou în libertate, deși provizoriu, împreună cu prietenul lui condamnat la un sfert de veac de închisoare și pus și el, tot provizoriu, în libertate, vedea că soarele libertății răsare în lumea întreagă.

„Am vorbit, scrie Steve, despre toți oamenii cinstiți din lume care luptă împotriva reînvierii nazismului și împotriva unui război atomic. Am vorbit despre dumneata, așa cum te-am cunoscut, și despre cărțile dumitale. Am vorbit apoi despre alți francezi pe care-i cunoșteam după nume și dintre care mulți au luat parte la îndelungata luptă împotriva naziștilor și a guvernului de la Vichy, ca și împotriva celor ce calcă pe urmele acestora, străduindu-se să refacă o nouă armată nazistă".

Înainte de toate însă au vorbit despre țara lor: „E limpede ca lumina zilei, scrie Ben, că aldo McCarthy și cei ce suferă de mania bombei atomice, nu reprezintă America. Glasul adevăratei Americi începe să se audă, glasul muncitorilor luptători și al sindicaliștilor, glasul antifasciștilor și al oamenilor cu sufletul generos; credincioși ideii de pace, glasul poporului negru ce luptă și al fermierilor săraci. Mișcarea partizanilor păcii capătă o tot mai mare amploare la noi, ținînd piept Mccarthysmului. Partidul nostru comunist duce o luptă eroică, înfruntînd cele mai grele împrejurări".

Și pentru că mi-au făcut cinstea de a-mi încredința acest mesaj, am găsit și eu prilejul să vă spun povestea intelectualului negru și a muncitorului alb, a scumpilor noștri tovarăși Ben Davis și Steve Nelson. Ca să vă amintiți că și în Statele Unite, ca pretutindeni în lume, se călește oțelul.

(Text prescurtat după „L'Humanité Dimanche")

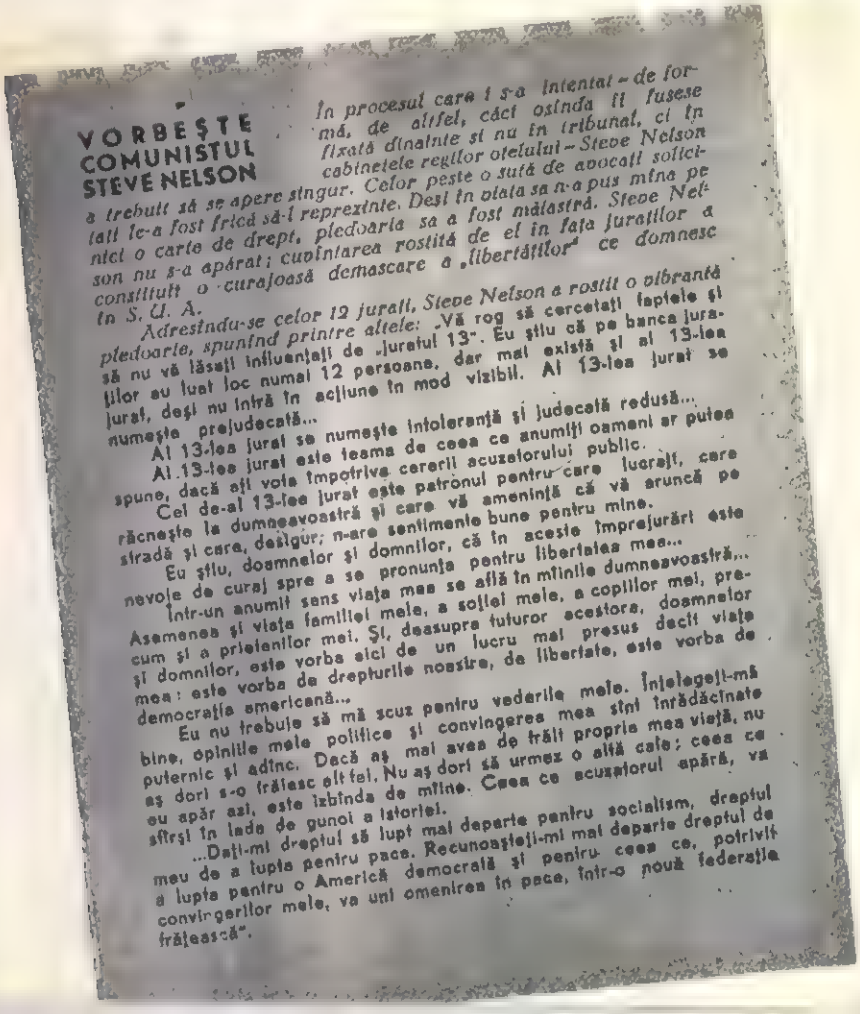

VORBEȘTE COMUNISTUL STEVE NELSON

În procesul care i s-a intentat — de formă, de altfel, căci osînda îi fusese fixată dinainte și nu în tribunal, ci în cabinetele regilor oțelului — Steve Nelson a trebuit să se apere singur. Celor peste o sută de avocați solicitați le-a fost frică să-l reprezinte. Deși în otaia sa n-a pus mîna pe nici o carte de drept, pledoaria sa a fost măiastră. Steve Nelson nu s-a apărat; cuvîntarea rostită de el în fața juraților a constituit o curajoasă demascare a „libertăților" ce domnesc în S. U. A.

Adresîndu-se celor 12 juraţi, Steve Nelson a rostit o vibrantă pledoarie, spunînd printre altele: „Vă rog să cercetaţi faptele şi să nu vă lăsaţi influenţaţi de „juratul 13". Eu ştiu că pe banca juraţilor au luat loc numai 12 persoane, dar mai există şi al 13-lea jurat, deşi nu intră în acţiune în mod vizibil. Al 13-lea jurat se numeşte prejudecată...

Al 13-lea jurat se numeşte intoleranţă şi judecată redusă...

Al 13-lea jurat este teama de ceea ce anumiţi oameni ar putea spune, dacă aţi vota împotriva cererii acuzatorului public.

Cel de-al 13-lea jurat este patronul pentru care lucraţi, care răcneşte la dumneavoastră şi care vă ameninţă că vă aruncă pe stradă şi care, desigur, n-are sentimente bune pentru mine.

Eu ştiu, doamnelor şi domnilor, că în aceste împrejurări este nevoie de curaj spre a se pronunţa pentru libertatea mea...

Într-un anumit sens viaţa mea se află în mîinile dumneavoastră... Asemenea şi viaţa familiei mele, a soţiei mele, a copiilor mei, precum şi a prietenilor mei. Şi, deasupra tuturor acestora, doamnelor şi domnilor, este vorba aici de un lucru mai presus decît viaţa mea: este vorba de drepturile noastre, de libertate, este vorba de democraţia americană...

Eu nu trebuie să mă scuz pentru vederile mele. Înţelegeţi-mă bine, opiniile mele politice şi convingerea mea sînt înrădăcinate puternic şi adînc. Dacă aş mai avea de trăit propria mea viaţă, nu aş dori s-o trăiesc altfel. Nu aş dori să urmez o altă cale; ceea ce eu apăr azi, este izbîndă de mîine. Ceea ce acuzatorul apără, va sfîrşi în lada de gunoi a istoriei.

...Daţi-mi dreptul să lupt mai departe pentru socialism, dreptul meu de a lupta pentru pace. Recunoaşteţi-mi mai departe dreptul de a lupta pentru o Americă democrată şi pentru ceea ce, potrivit convingerilor mele, va uni omenirea în pace, într-o nouă federaţie frăţească".

Împăcarea

— povestire —

de A. T. Ghilia

Jeep-ul raionului de partid, atît de bine cunoscut colectiviștilor, oprì la intrarea gospodăriei. Numaidecît, femeile, fetele și cei cîțiva bărbați aflați la desfăcat păpușoi se strînseră ciopor lîngă mașină, nerăbdători să vadă cine a venit. Ușița de fier se izbì brusc și din mașină sări un omuleț mărunt, viu ca un chișcar, cu sprîncene negre și stufoase, încîlcite pe frunte într-un fel de parcă omul s-ar fi mirat de ceva. La drept vorbind, ar fi putut prea bine să se mire de primirea zgomotoasă a colectiviștilor — căci ei se așteptase ca ei să-l fi uitat cu totul. Stătuse în sat cîteva săptămîni și se învățase atît de bine cu sătenii, că le cunoștea pînă și cele mai mărunte necazuri și oamenii nici nu-l mai strigau cu numele întreg, ci scurt „tovarășu' Octav", ca-ntre cunoscuți vechi sau prieteni; dar asta fusese cu un an și ceva în urmă, la înființarea colectivei și, de atunci, nu mai avusese răgaz să dea prin sat. Încîntarea revederii și bucuria orgolioasă că oamenii nu l-au uitat iluminară tot chipul aspru și uscățiv al lui Octav. Strîngînd mîinile care i se întindeau, ascultînd cuvintele vesele de bun-venit, activistul zîmbea înțîntat, cu un aer de bucurie și de sfială și ochii lui pătrunzători parcă întrebau pe fiecare: „Ei, prietene, ce mai faci?".

Din cîrdul de fețe și neveste, se desprinde un moșneag. Privește lung la activist, cu niște ochișori iscoditori, de sub o jarchină de căciulă mare cît toate zilele, și tam-nesam se repede, îl cuprinde de umeri și-l strînge vîrtos în brațe;

— Da'rar pe la noi! Raar, tovarășe Octav! Iaca să nu te mai cunosc! — rîde moșul subțirel și-și clatină jarchina de căciulă într-o parte și alta, parcă-ar vrea s-o lepede de pe cap: — He-he-he — behăie el — ne-ai uitat, dar noi, iaca, n-am stat cu mîinile în sîn să te așteptăm... Iaca, drăguțu' moșului, tăti cîți se văd aici, grajdu', hambaru', „saivanu'" oilor, tăti le-am rîdicat noi, cu mîinile și cu prieceperea noastră...

Spunînd toate acestea, moșul se învîrte ca o sfîrlează împrejurul lui Octav, apucîndu-l necontenit cînd de mînecа hainei, cînd de umăr sau chiar de guler, parcă să se încredințeze mai bine că e chiar el în carne și oase, și zîmbește întruna cu un zîmbet neobișnuit de bun, de senin și de dulce, ca un copil nevinovat. Tot zîmbind așa și trăgîndu-l de mînecа hainei, moșul începu să-l poarte pe Octav ici-colo prin ogradă, arătîndu-i acareturile și silindu-l să le cerceteze „de aproape", să vadă „bune-s", „durează o sută de ani?"

Pe nesimțite, de grupul lor se alătură Lae grăjdarul. Trage cu urechea, privește cînd la unul, cînd la altul, cu ochii lui plini de gravitate, gălbui pe obrazu-i smolit, cărnos, cu buze mari și parcă ar da să intre în vorbă, dar nu-ndrăznește. Lîngă el, magazionerul Gîlmă pare mai slab, mai scăzut la trup. Pe fața-i uscată, cu barba nerasă de mult, alunecă mereu o lumină de zîmbet.

— Am început să ne punem și noi pe picioare! — spune magazionerul, mîngîindu-și obrazul țepos, apoi rîde și dă din mînă parcă ar vrea să spună că despre aceasta nici nu mai merită să vorbești. Altăceva cu mult mai frumos îi stă pe inimă.

— Toate-s bune — zice el — și treaba care o facem laolaltă și acareturile care le ridicăm, da' parcă mai bun și mai bun îi asta... cum să spun eu... mulțămirea că ești socotit cineva. Chiar așa. Aista, zic, îi magazioner la colectivă. Cum zicea înainte că-i notar sau primar, sau pretor. „Scoate-ți, mă, căciula. Ce te bagi? Calicule! Marș afară!" Acum zice: „Îi magazioner, la colectivă!" Înainte vreme mă aplecam pînă la pămînt în fața popii: „Sărut-mîna, părinte!" Nici nu mă lua în seamă. Parcă trecea pe lîngă un par. Acuma s-oprește și întinde mîna: „Ce mai faci? — zice. Ce mai nou?" „Ce să fie-zic. Ne-mbogățim. Alaltăieri, zic, am vîndut pe piață șapte căruțe de harbuji" — și mă fac că nu bag de seamă cum se înlunecă popa și schimbă discuția. Iaca așa, ce mai... pot a zice că am început și noi să ne-nfruptăm cu oleacă de mulțămire...

Lae grăjdarul ascultă cu atenție, dar pe fața lui se așterne un aer nepătruns de mîhnire și ciudă.

Parcă simte și Octav ceva.

— Da', dumneata ce mai faci? îl întrebă el pe Lae.

Grăjdarul nu poate să scoată o vorbă, pentru că magazionerul Gîlmă o ține înainte cu „mulțămirea" lui și vrea numaidecît să-l convingă pe activist cît de bine se înțeleg ei și se ajută laolaltă ca niște adevărați frați. Octav ascultă vorbele magazionerului, dar nu-și ia ochii de la Lae, grăjdarul. Chipul acestuia turnat ca-n bronz, cu ochii galbeni, mari și triști, parcă vrea „să spună ceva". Și, deodată, grăjdarul nu se mai poate stăpîni, întoarce capul spre magazioner, îl privește țintă o clipă, apoi scoate cu greu cîteva cuvinte, cu-o voce joasă și parcă obosită.

— De ce nu spui tăt, măi Gîlmă?

Gîlmă se oprește zăpăcit, clipește des, dă din mîini și-și încrețește fața într-un zîmbet vinovat.

— Ce să spun! — tresare el. Adică da... Tovarășu' Octav trebuie să știe... Că uite, vezi cum s-o potrivit... el, Mihai Lațcu îi om bun, pînea lui dumnezeu... că el îi și secretaru' nostru... da-i cam molcuț. Și fetele, dracu să le ia, ele strică tot... că au o gură, să te forosească sfîntul. Toată zîzania de la ele pornește. Auzi ce vorbe le iese din gură, nu le-ar fi rușine obrazului, că de aceea nu merge treaba bine la noi, că colectiva-i plină de leneși, calici și hoți de țigani...

— Așaaa! Așa-i la voi? — făcu Octav în cele din urmă și-l privi o clipă atent și grav pe magazionerul Gîlmă. Cum s-ar zice, dacă sufli în cenușă, dai de jeratic! Încercă să-și păstreze aerul de seninătate și bucurie de mai înainte, dar ceva neliniștilor i se strecurase în suflet și se simți dintr-o dată trist și stingherit. Rămase o vreme pe gînduri, apoi se întoarse scurt, întrebă unde se află președintele și-i părăsi fără o vorbă.

Președintele Ion Bivolaru, cum îi arată și numele, era un om voinic ca un bivol, spătos și roșcovan la față. Avea un fluturaș de mustăcioară sub nas, ochi căprui, veseli și șireți, purta căciula brumărie dată pe-o ureche, flanca de molton încheiată la mînecі, bocanci în picioare, colțuni de lînă trași la deal peste pantalonii de suman și călca fainic, ușor legănat. Activistul îl măsură încruntat de sus pînă jos, posac, apoi, după o tăcere lungă, îl rugă să-i povestească „ce-i prin gospodărie" și „ce-i cu chestia asta, cu fetele lui Mihai Lațcu". Președintele începu o poveste încurcată, cum că el a spus de-atîtea ori că învățămîntul politic e slab și influența dușmanului, tovarășe...

— Știi ce — îl întrerupse deodată Octav — tovarășe președinte, hai să stăm de vorbă cu toți comuniștii din gospodărie...

Numaidecît toată ograda se umplu de strigătele președintelui;

— Moș Apetrii! Tovarășe Lațcu! Bădie Gîlmă! Treceți la analiză!

Pe încetul oamenii începură să se adune în odăița strîmtă a socotitorului. Intrau, aruncau o privire scurtă în direcția „tovarășului Octav" și s-așezau care pe unde apuca, pe lăiți, pe scaune, în jurul mesei, lîngă geam. Moș Apetrii se așeză pe scaun, în colț, lîngă ușă. Magazionerul rămase în picioare lîngă Alexandru Husneac. Grăjdarul Lae se așeză lîngă sobă, în spatele președintelui și Mihai Lațcu luă loc alături. Erau opt bărbați. Octav îi cunoștea pe toți, dar nu-i mai văzuse de atîta vreme, și acum cerceta cu nesaț chipurile lor înăsprite, străine și dragi totodată. Drept în fața lui, alături, atît de aproape că l-ar fi putut atinge cu mîna, stătea secretarul.

TALENTE CE NU SE VOR PIERDE

Talente sănătoase ivite din mijlocul oamenilor muncii găsesc la Școala populară de artă din Brăila condiții prielnice de dezvoltare.

Iată clasa de vioară: profesorul

Pirlog Cristea îndrumă tinerele vlăstare Baglac Jenica și Blanholanu Andrei Gabriel, în vreme ce Labunet Tiberiu, cel mai tînăr dintre dînșii, urmărește lecția cu atenție.

POATE FI MÎNDRU

Cîțiva oameni la o tacla, cinstindu-se cu un păhărel de vin. Da, e drept, dar nu sînt nici vecini, nici prieteni, așa cum ați bănuit. Sînt frații Pintilie, din comuna Boroaia, de lîngă Fălticeni, împreună cu tatăl lor, Ion Pintilie, în vîrstă de 77 ani. Și luați aminte, în fotografia din dreapta nu-i puteți vedea decît pe acei frați Pintilie, care locuiesc în comuna Boroaia, căci Ion mai are cinci copii și în alte comune din împrejurimi. Și-apoi bătrînul mai are și nepoți, și strănepoți; peste o sută de fii, fiice, nurori, gineri, nepoți și nepoate...

COVOARE OLTENEȘTI

Covoarele oltenești sînt renumite pentru calitatea și frumusețea lor. Cooperativa „Flamura Roșie" din Craiova a organizat o secție specială, în atelierele

cărela, alături de alte produse de artă populară, se lucrează și covoare. În fotografie, putem vedea pe una dintre țesătoarele secției, Aristița Bălitoiu, țesînd la război un covor oltenesc.

Avea fața prelungă, uscățivă, plină de blîndețe, o mustăcioară scurtă, castanie, ochi albaștri, senini ca de copil, și barba stropită cu peri albi ca și părul cărunt brumat aproape în întregime. Octav nu înțelegea ce-l atrage mai mult la el, fața lui blajină, ochii albaștri, curați, sau aerul acela tainic de ușoară suferință care se desprindea din întreaga lui înfățișare. Lîngă el, președintele (deși cam de aceeași vîrstă) părea mult mai tînăr, plin de viață și încredere în sine. Zîmbetul lui parcă spunea: „Uitați-vă bine la mine. Aici eu sînt președintele!" Zîmbetul acesta puțin fălos nu-l părăsi nici cînd deschise adunarea și începu să vorbească:

— Tovarăși, după cum știți, luptîndu-ne cu destule greutăți, am pășit în al doilea an de viață în colectivă: Zile-muncă s-au făcut... Tovarășul Gîlmă, 300. Tovarășul Lațcu, 154. Airine, 163, Baltă Elena, 142, Moș Apetrii, bătrîn la 70 de ani, o făcut peste o sută. Lae Hîrdău, 200 în cap... Acum de drept, toți îs fruntași, da'cel care-o muncit cel mai mult și cel mai mult, îi tovarășu' Hușneac Alexandru. Nu-i așa?

— Îi drept. El o muncit. El la cîmp și pe unde-o fost mai greu.

Alexandru Hușneac, în ungherul lui, rezemat cu spatele de perete, roși, puse capul în piept, apoi începu să frămînte căciula în mîini și să se mute de pe un picior pe altul. Era un bărbat tînăr, frumos, înalt, voinic, cu o față osoasă, prelungă, cioplită, ascuțită spre bărbie, c-un nas lung, julit, și cu ochi albaștri. Ți-era de-ajuns să te uiți la dînsul, să-i vezi umerii lați și mîinile mari și roșii și-ți dădeai seama numaidecît de cîte-i în stare omul acesta, cînd îi vorba să pună umărul la ceva.

— Ce să mai lungim vorba — spuse el stînjenit. Am muncit cu toții, că cine n-o muncit, ș-o umblat cu fofîrlica, la noi n-o prins rădăcini...

- Am avut destui și dintr-aiștea — sare moș Apetrii să-i dea o mînă de ajutor. Bunăoară, Gheorghe Candrea, socotitoru'. Phii, ce mai pișicher ora aista! Negustoros și dat dracului, lucra cu limba-n ședințe și ne fura cu mîinile...

— Am mai avut pe urmă un caz cu Nică al lui Barbălată—adăugă secretarul. Dacă ții minte, cel care-o fost slugă la Bulubonchi, morarul. Aista nu venea nici două săptămîni de zile pe an la lucru... Și după ei se luau și alții...

— Acuma cum merge? Vin oamenii zilnic la lucru, sau mai lipsesc?

— He-he-he! Bună-ntrebare! — rîse de lîngă ușă moș Apetrii și făcu cu ochiul către președinte.

Președintele se răsuci pe scaun și zîmbi cam strîmb.

— Sînt și de-aciia, care nu vin — înghină el c-un glas molcuț și-n încîpere se făcu liniște.

— Sînt, cum să nu — sări îndată, cu o grabă care lui Octav i se păru destul de suspectă, Mihai Lațcu și-i luciră dinții sub mustăcioara mică. Nu mai departe soția tovarășului președinte... Nu vine la lucru...

Bivolaru rămase neclintit, cu capul în jos și numai umerii obrajilor i se-nroșiră ușor.

— Nu vine, da — rosti el cu greu și-și strînse fălcile.

— Cum așa! Adică de ce nu vine? — se miră Octav.

— Nu vrea. Stă acasă. Grijește de copii...

— Dar, ai' copii măricei...

— Ei, la dracu, îs mari, da' femeia-i îndărătnică... Nu vrea... Cîte nu i-am spus? Ce n-am făcut? Nu vrea și pace... Izbi cu pumnu-n masă, ridică fața și privi adînc în ochii lui Octav:

— Nu vrea, duhu' ei de muiere, că m-o adus pînă acolo că i-am împușcat un toc de bătaie, să mă țină minte...

— Mai bine spune drept că n-ai bătut-o pentru asta — îl întrerupse neîntîrziat Mihai Lațcu, deși acum lucirea aceea din ochi i se stinse și vorba-i era iar blajină și domoală.

Președintele tresări, se făcu roșu ca focul și izbucni mînios:

– Tovarășe, sîntem comuniști și nu trebuie să ne dăm după deget... (dar tăcu, se gîrbovi și nu mai scoase o vorbă).

Fața mică, osoasă, uscată, a lui Octav, cu fruntea teșită, din care țîșneau șuvițele negre și stufoase, se aprinse puternic:

– Hai, dați-i drumu'! — exclamă el aproape fără voie și ochii-i castanii se dilatară, crescură sub pleoape, prinseră viață.

— Dacă-i pe-aceea — urmă furios președintele — na, să analizeze tovarășu' Octav situația, să vedem care face mai multe greutăți. Tovarășe Lațcu — se-ntoarse el spre secretar — spune s-audă tovarășu' Octav, să știe și raionu'... Cîte cereri de retragere ai dat dumneata?

Lațcu nu se pierdu cu firea. Răspunse liniștit c-un zîmbet senin pe față:

— Trei, tovarășe Octav... Trei cereri...

Octav încremeni.

— Cuuum!? Vrei să ieși din colectivă?

— Nuu — se apără energic secretarul. Eu, nu. Femeia și fetele... ele vor.

— Fetele, da... ele-s rele — se băgă în vorbă și moș Apetrii. Is om bătrîn, da' niște otrăvi ca aestea, n-am văzut. Niște spurcăciuni... și tovarășu' Lațcu-i de vină, că nu le ține din scurt. Spun, că ce, de ce să stea ele în colectivă cu toți boșorogii și țiganii...

— Ce să le fac?! — se căină amărît Mihai Lațcu. Eu le spun, le iau cu binișorul, le învăț numai de bine, da' dacă ele nu mă ascultă, ce pot eu face?... Că eu de bătut nu le pot bate...

— Păi, sigur — îl zeflemisi președintele — nu le bați, le sufli-n borș, le lași de capul lor, să umble cu discriminări, să bage zîzanie în colectivă...

În încăpere aerul era greu și usturător de fumul țigărilor. Fețele oamenilor concentrate și grave, reci, aspre, de nepătruns. Lui Octav

POVESTEA BĂTRÎNULUI BARD

de Ghana SARR
scriitor din Kenya

„În ceasul acesta de seară, voi, prieteni ai cîmpului, ai zilelor însorite și ai nopților cu lună; în ceasul acesta de seară, voi, prieteni ai junglei ce se chinuie și dansează, rîde și plînge, ascultați, într-acolo vă vor purta cuvintele mele!

Într-acolo, spre piscurile Soarelui-Răsare, de unde au coborît străbunii noștri; spre piscurile ce străpung văzduhul și pe care frigul presară puful de bumbac al zăpezii; spre Muntele Kenya, ce vede soarele de aur născîndu-se din mare, rostogolindu-se apoi ca un ceaun de argint peste imensa Africă, pentru a se stinge aci, în oceanul întunecat al Senegalului!

Povestea ce o veți auzi este — o, da! povestea adevărata a urii și nebuniei, este năprasnica încleștare a spaimei și întunericului, este sinistra poveste ce se țese în orice seară sub cerul clar al Africii stăpînite de fiarele haine, de peste mări și țări".

Și înțeleptul Ballaware, Minteasupuinînd - Vremurile - și - Locurile, Ochiul - scrutînd - Tenebrele - Sorții; înțeleptul Ballaware, Oracolul - Viitorului - Pașnic, începu:

„Florile de mango[1]) revărsau miresme îmbătătoare. Trecătoarea primăvară din Kenya suia în grabă crestele munților. Viața se tîra, se strecura, șiștia, ciripea, lătra, hohotea—pornind la asaltul cerurilor!

În dimineața aceea de întîi aprilie, soarele scăpase de peste munți pensula sa de raze arzătoare. Willy Johnson întredeschise fereastra. Deasupra porții atîrna o pisică neagră, leganîndu-se în suflarea ușoară a vîntului.

O pisică neagră! Simbolul fatal al celor din Mau-Mau![2])

Atunci, din străfundurile spaimei, în omul alb urcă mînia.

El lua automatul, îi încercă încărcătorul și, dintr-o dată potolit, coborî în curte, tîrîind-o de mînă pe soția sa.

Negrii fură strînși. Dugu, grădarul, grădinarul Mambo, Cumbala, servitoarea cu copilul în spate, și încă alții. Pe chipurile lor întunecate, brăzdate de creturi adînci în care sudoarea curgea ca un rîu în albia sa, se întipăriră gravitatea clipelor mari.

Atunci blonda Emy Johnson, tremurînd de furie, se aruncă spre Cumbala și, smulgîndu-i copilul negru din spate, îl strînse gîtul cu colierul degetelor sale prelungi și nervoase, Cumbala, în avîntul dragostei de mamă, înfrîngîndu-și spaima ce-o nutrea față de „tigresa blondă", se aruncă asupra-i. Dar, cu o mișcare bruscă, Omul-Alb-Buze-Subțiri o îmbrînci pe negresă cu patul armei.

Negrii, așezați în rînd, priveau impietriți, plini de groază...

Copilul lui Cumbala începuse să mai miște. Dar Emy Johnson îl strîngea mereu, între degetele ei subțiri, gîtul. Deasupra mîinilor ei albe, ca pe un soclu de fildeș, capul micuț, negru ca abanosul, cu părul în creturi mărunte, rămăsese nemișcat... Sfîrșită, femeia albă, cu iz de cocleala în gură, cu nările fremătînde, își desfăcu strînsoarea mîinilor și zvîrli copilul la picioarele negresei. Și Emy Johnson izbucni într-un rîs isteric, neomenesc, ce se revărsa din gîtlejul ei, așa cum puhoiul de ape coboară din munți la vale, crescînd mereu.

Willy Johnson înalță automatul. Glonțele porniră. Cumbala se prăbuși peste copil, îmbrățișîndu-l. Focul de arma a dat parcă semnalul. Negrii se împrăștiară. Izbucni o rafala de mitralieră, a doua și încă una! Gloanțele se pierdeau în aer. Calm, omul alb doborî pe rînd negrii care fugeau.

Se îndreptă apoi spre poartă și, îmbătat de izbîndă, țintì.

Pisica se prăbuși cu un zgomot ciudat, moale.

Willy Johnson se apropie. Văzu atunci un caraghios de pisic, legat cu o fundă roz în gît—un pisic de catifea! Un bilet căzuse în aceeași clipă, la pamînt. Omul îl ridică și citi:

„Lui Teddy Johnson, la împlinirea celor 2 ani, o mică atenție din partea lui Betty și Jimmy Wilster"

Deci, pisicul nu fusese decît un cadou!

Deci, pisicul nu fusese decît o jucărie, o farsă de 1 aprilie!

...Florile de mango revărsau miresme îmbătătoare. Trecătoarea primavară din Kenya suia în grabă crestele munților.

În drum moartea-și lăsase urmele pașilor.

★

Un om străbătea cărarea pierdută din mijlocul desișului tropical. Numele îi era Jibo.

De trei ori se stinsese secera lunii după dimineața masacrului de la ferma Kimbo. Scăpat cu viață, Allamo îi povestise lui Jibo — la întoarcerea acestuia din oraș despre cele petrecute. Și Jibo își amintește...

Ploile alungara primăvara. Furtuna vui în ceruri și pe pămîntul oamenilor. Spaima și Noaptea își întinseră stăpînirea în Kenya. Asupra cailor de fier, ca niște vulturi uriași, revărsînd Foc și Moarte! Oameni din alte continente, ascuțători șacalilor și hienelor, rînjeau la ospățul sîngeros.

La intrările orașelor, spînzurătorile erau mai încărcate de cadavre decît baobabii în anotimpul coacerii fructelor. Îndărătul lianelor de fier ce înmuguriseră cu ghimpi de oțel, poporul Kenyei gemea în chinuri.

1) Mango - arbore fructifer din Africa.

2) „Mau-Mau"—organizație națională cu caracter antiimperialist din Kenya.

i se păru deodată că-n fața lui se găsesc niște oameni străini, că între ei s-a lăsat ceva rece și dușmănos și că el nu-și va mai recăpăta liniștea pînă nu va descurca totul și nu va spulbera toată acea înstrăinare dintre ei. Un singur lucru îi era clar, că între acești oameni s-a așezat ceva urît și murdar de care poate nici ei nu-și dau seama.

— După cîte văd, îs încurcate rău lucrurile aici la voi — își rosti el gîndurile cu glas tare și-i privi pe toți atent și grav.

— Chiar așa — încuviință moș Apetrii. Bine-ai spus. Că și noi, iaca, tăți aiștea care ne găsim aicea, de cîte ori n-am grăit între noi: „Măi, ce au oamenii ăștiea de-mpărțit? De ce nu se-mpacă?"

— Ne-mpăcăm — oftă Mihai Lațcu — cînd îi vorba de treabă și de gospodărie, ne-mpăcăm...

— Ei s-ar împăca, femeile îi strică.

— Da' ce au femeile? Ce nu le-ajunge? — întrebă Octav.

— Păi, au — mormăi înciudat moș Apetrii. Au, că femeile-s dracu. Se iau după toate prostiile... Aiasta a lui Bivolaru zice că ceilaltă trăiește cu bărbatu-su și aiasta a lui Lațcu zice că cealaltă îi scoate vorbe prin sat...

— Și mai este ceva—grăi Lațcu c-un glas stins, rușinat de vorbele care se spun pe seama lui și a nevesti-sii — mai este că nevastă-mea vine la lucru și-a lu' tovarășu' președinte nu vine... și după ea se iau și altele... Acu' eu am să spun tot, că pînă acum tăceam și mocneam în mine... să vă spun drept, iacă sîntem cu toții de față, organizația... mi-era rușine... îmi venea să intru în pămînt de rușine. Sînt om bătrîn, am fete de măritat, asta-mi trebuie mie? Da'am stat eu mult și m-am gîndit... am urmărit-o și pe femeie... Măi tovarășilor, vă spun ca la un frate... Aiestea toate-s scorneli... Și eu, și tovarășu' președinte sîntem dușmăniți de Condrea, de cînd l-am demascat și l-am scos din colectivă. Condrea-i omul chiaburului Hurduc și-amîndoi au pus la cale porcăria asta. Au scos vorbe în sat, ca să ne compromită... L-am prins chiar eu pe fecioru' lui Hurduc, pe Vlad, cum îi spunea femeii lui Bivolaru că nevastă-mea bea rachiu cu bărbatu-su... Da' de unde! C-a mea, nu ț-a pune o picătură de rachiu în gură...

— Și-atuncea, de ce vrai să ieși din colectivă?

— Tovarășe Octav, eu cum ț-am spus... nu vrau... de ce să vrau? Nu mi-i bine? Fetele strigă să ies, că ele vor să se mărite și nu le ia nimeni dacă umblă atîtea vorbe de ocară pe seama măs-ii ...Și fimeia mea le ține partea... că dacă vede și ea, că cealaltă la lucru nu vine, stă acasă ca o cucoană și numa' hojma o vorbește în sat, ș-o face de tot rîsu'cu președintele... judecă și dumneata... Fetele, adevărat, îs tare colțoase, le sare țandăra din nimica toată... da-s muncitoare și harnice, iaca, să spună toți... da' nu mai pot nici ele săracele, suferă atîta să se vorbească pe sama mă-sii. Și-apoi este așa cîte-un val la mine acasă, cînd încep toate să țipe, că-mi vine să-mi iau lumea-n cap... Și-atunci, măzgălesc și eu o hîrtie, zic că am făcut cerere ș-o duc la colectivă... dar de ieșit eu nu ies. Lăs cererea și-mi văd de treabă. Iaca, să spună toți.

— Așa-i — încuviință moș Apetrii, rîzînd — noi de-acu' ne-am învățat. Știm că dacă el vine cu cererea înseamnă că iară o trecut printr-o durdură cu femeile acasă...

Dezbaterea continua din ce în ce mai înfierbîntată, oamenii nu mai simțeau în ei nici un fel de opreliște și-și aruncau în față aproape cu cruzime toate gîndurile care le clocoteau în cap, își descărcau inima de năduf și din ce se aprindeau mai tare, ochii le străluceau și fețele încremenite în recea posomoreală se luminau încet. Octav îi asculta în liniște și-și nota cîte ceva în carnețelul deschis dinainte și-acum aproape că nu mai intervenea în discuție, îi lăsa singuri să se războiască între ei, să-și încaiere părerile, zîmbind încrezător și știind de-acum că lucrurile se vor lămuri pe deplin. „Ceea ce-i mai important e că oamenii trebuie singuri să înțeleagă de unde vine răul"— își zicea. Simțea cum pe încetul sufletul i se liniștește și-l cuprinde o bucurie caldă și binefăcătoare la gîndul că a izbutit într-un mod atît de ușor să reînnoade firul vechi și să pătrundă în sufletele vechilor săi prieteni.

— Uite ce, fraților — spuse el într-un tîrziu. Trebuia să mă întorc astă-seară la raion, dar m-am răzgîndit. Rămîn la voi cîteva zile. Ei, cine mă găzduiește la noapte?

În seara aceea, fetele lui Lațcu făcură focul în soba din „casa cea mare" împodobită cu scorțuri și ștergare pentru pețitori și aprinseră lampa de 12 focuri. La un ceas destul de tîrziu, Octav Prisăcaru ședea pe jilțul de lemn de sub icoane, cu o țigară aprinsă și vorbea liniștit cu gazda și cu Lae grăjdarul despre una-alta, ca niște oameni împăcați în cugetele lor, tulburați doar de mirosul dulce ademenitor al mămăligii care clocotea pe foc și de cel al jumărilor care sfîrîiau în tigaia de pe plită.

În liniștea desăvîrșită a nopții de-afară se auzi deodată poarta de către drum și cîinele începu a zăpăi în lanț. Pași grei zdupuiră prin ogradă, cineva ciocăni în ușă, tare, de două ori, și nevasta lui Lațcu, o femeie trupeșă și frumoasă încă la anii ei, se repezi să vadă cine vine.

— Bucuroși de oaspeți? Bucuroși? — bubui glasul cel gros al președintelui și omul se opri în prag, scoțîndu-și încet căciula și lăsînd să treacă pe lîngă el o femeie înaltă, voinică, cu fața și cu urechile înroșite de frig. Nevasta lui Lațcu o privi mirată, fără o vorbă, iar cealaltă, tot fără o vorbă, se apropie de ea și-i întinse mîna.

— Bună-seara, cumătră!

— E-he-he! Ăsta-i semn bun! — spuse rîzînd președintele și descheindu-se repede la cojoc, scoase o sticlă, se apropie și-o puse pe masă. Cînd femeile se pupă, bărbații trebuie numaidecît să ciocnească pahare...

Entebé! Nuanzá! Taborá! Kugomá[3]),

În casele voastre, în ceasurile serii, bătrînii vor mai povesti multă vreme despre faptele partizanilor! Pentru că, departe, pe Ruvenzori și Kilimandjaro, în jungla nerăpusă, inima poporului bate mereu într-un ritm lent și puternic, liniștit și de neînfrînt, ca un uriaș tam-tam al Africii!

Și în satele pustiite, șefii trădători tremurau cînd se mișca pînă și umbra gardienilor lor...

Jibo părea neobosit și gînditor. Repeta în șoaptă ordinul șefului: „Bărbatul să fie ucis, ferma arsă, armele luate, dar femeia însărcinată și copilul ei să fie cruțați".

Jibo se apropiase de fermă. În gînd el repeta planul: „Dau foc fermei și cînd stăpînii vor ieși, îi nimicesc fără cruțare!" Își aminti, însă, ordinul șefului. Surîse cu amărăciune, spunîndu-și: „Mila e frumoasă ca floarea, iar răzbunarea neagră ca rădăcina. Dar pentru a nimici copacul, i se smulge rădăcina, și nu floarea"...

Jibo sări îndemînatic uluca și împrejmuitura de rodii. Se îndreptă fără zăbavă spre pompa cu benzină. Îi înlocui țeava cu cea a grădinarului. Blocă robinetul de scurgere și unse manivela. Acum pompa nu mai scîrțîia — respira înăbușit, cu gemete adînci. Jibo pompa, neobosit. Apoi, deodată, îndreptă țeava asupra casei. Benzina țîșni, prăvălindu-se cu zgomot pe țigla acoperișului.

În casă Willy Johnson visa că, în sfîrșit, plouă, dar spre mirarea lui simțea că aerul nu se răcorește și pretutindeni se împrăștie un miros ciudat.

Se auzeau zgomote ciudate.

Omul alb se trezi și-și luă arma. Privi apoi pe fereastră. O umbră se mișca în grădină. Mitraliera lui Willy Johnson lătră prelung în noapte; apoi, totul se liniști...

★

Jibo simți o durere vie în coapsă. Ochii săi, obișnuiți cu întunericul, îi distinseră pe Willy Johnson în dreptunghiul de lumină.

Trase. Omul alb se prăbuși.

Emy Johnson se trezi, sări din pat, înnebunită de groază. Lampa mică, pe care o răsturnă în drum, se făcu țăndări și petrolul începu să ardă. Cămașa de noapte i se aprinse. Atunci, femeia n-avu decît un gînd — și porni în noapte, ca o torță — spre fîntînă. Aci dispăru, ca înghițită de pămînt.

Un cerc de foc dansă la suprafață și se stinse.

Cînd Jibo se apropie de fîntînă, nici o lumină nu mai ardea în adîncu-i. El se plecă și întinse mîna. Degetele nu întîlniră decît mușchi vîscos și cocleală. Scara de fier fusese școasă în ajun, căci umblau vorbe că cei din Mau-Mau se ascund în fîntîni și așteaptă noaptea, pentru a-și întreprinde atacurile.

În adîncurile fîntînii, apa începu să bolborosească. Cîteva bășici de aer urcau încă, pentru a se sparge la suprafață. Dar de sus nu se auzea decît suspinul apei izvorîte din străfundurile pămîntului...

Noaptea ardea în vîlvătaia de flăcări roșii și șopronul ardea.

Își aminti atunci de micul Teddy.

★

Prinse să alerge spre casă, uitîndu-și visurile de răzbunare. Teddy Johnson dormea. Dar focul ajunsese în ungherul camerei. Jibo înaintă, luă în brațe copilul. Își aminti povestirea lui Allamo: „Deasupra mîinilor ei albe, ca pe un soclu de fildeș, capul micuț, negru ca abanosul, cu părul în crețuri mărunte, rămăsese nemișcat..."

Mînia se aprinse în inima lui Jibo. Trăsăturile-i pline de bărbăție se înăsprire. Mîinile-i grele se crispară. Mușchii i se încordară sub cămașa zdrențuită. Și deodată ridică copilul alb deasupra flăcărilor.

O grindă a tavanului cedă și se prăbuși într-un vîrtej de scîntei. Un stîlp de fum acru umplu odaia.

Teddy Johnson se trezi, îl recunoscu pe Jibo, zîmbi și-i rosti în limba țării:

„Jibo, leagănă-mă ca-n toate serile!"

Și, încrezător, copilul adormi iar.

Atunci Jibo luă micul hamac prins în perete, puse-n el copilul și legă cele două capete. Luă povara în spate, cu nodul hamacului pe frunte, și ieși în noapte.

Casa întreagă ardea în vîlvătaie. Flăcările roșii proiectau departe umbra enormă a lui Jibo.

Pe coasta păduroasă și sălbatică a Kenyei, un partizan negru, în zdrențe, plin de noroi și sînge, pășea purtînd în spate un copil alb, adormit.

Pe Jibo îl munceau gîndurile. Ce-i de făcut cu copilul? Să-l lase aici? Moarte sigură, căci se apropie ceasul cînd hiena cu dinții de hîrcă iese după pradă. Să-l ducă în junglă, în mijlocul partizanilor? Nimeni nu-l va putea îngriji! Atunci se gîndi la cătunul său. Dar satul era păzit și drumul pînă acolo lung și greu.

Totuși, Jibo ajunse, șchopătînd. Rana îl ardea cumplit.

În fața primei colibe, în care vatra dogorea încă, el puse jos copilul. Apoi, depărtîndu-se cu cîțiva pași, luă de jos o pietricică, zvîrlind-o în poarta de lemn. O femeie ieși, oprindu-se în fața copilului ce dormea în hamacul-său.

Atunci Jibo se înfundă în beznă.

★

Părăsea cătunul, cînd auzi:

— Stai!

Jibo se opri cu mîna pe trăgaciul mitralierei lui Willy Johnson. Milițieni negri, comandați de un sergent englez, își terminaseră patrularea. Jibo aștepta, nemișcat. Cînd aceștia se apropiară, deschise focul.

Împrăștiați, soldații începură să tragă în Jibo, de după copaci.

Noaptea era întunecată. Luna nu mai lumina cerul. Nici o stea sus. Nori uriași inundau înaltul. Pămîntul aștepta furtuna! În depărtare, o hienă hohoti prelung. A țăcănit o armă. Jibo se prăbuși pe spate. Era a douăzecea misiune a lui!

Tam-tamul ce, rînd pe rînd, gemuse de durere, rîsese sau hohotise de mînie, se potoli — și apoi, deodată amuți.

În romînește de
Cristina LUCIAN

---

3) Localități din Kenya.

Auto

U. R. S. S.

R. P. ROMÎNĂ

R. D. GERMANĂ

R. CEHOSLOVACĂ

R. P. UNGARĂ

R. P. POLONĂ

Cînd, la sfîrşitul primului pătrar al secolului nostru, în ţările capitaliste dezvoltate industrial exista deja o relativ veche industrie de autovehicule, în unele ţări din răsăritul Europei o asemenea industrie se afla abia în faşă, iar în majoritatea lor nici nu exista măcar. Se ştie doar că primul automobil sovietic a ieşit pe poarta unei uzine din Moscova abia în anul 1924. Cît despre ţara noastră, ce să mai vorbim! Parcă nici nu ne vine a crede — în 1956 — că fabricăm şi noi autovehicule!

Dacă ar fi să ne luăm după vîrsta ei, tînăra industrie-auto a ţărilor lagărului socialist ar trebui să producă în prezent tipuri echivalente „Chevrolet"-ului cu... „mustăţi"/ sau „Ford-"ului „á la Zigotto"! Numai că industria automobilistică sovietică şi cea din ţările de democraţie populară s-au dezvoltat în ritmul caracteristic industriei socialiste în general, aidoma acelui erou din basmele populare care „creşte într-un an cît alţii în şapte"...

Priviţi o clipă desfăşurarea circulaţiei pe una din arterele principale ale Capitalei noastre: o veţi vedea dominată de autoturismele „Pobeda" (cu sau fără „şah"), de elegantul „ZIM" sau popularul „Moskvici", toate produse sovietice, „Tatra" sau „Skoda" cehoslovace, „Ifa" din R.D. Germană. Printre sutele de limuzine, pline de gravitate, masivele autobuse „Skoda" (cehoslovace), „ZIS" (sovietice), „Ikarus" (maghiare) sau „Mao Ţze-dun" — de fabricaţie românească.

Priviţi impresionantul număr de autocamioane de toate tonajele, care străbat şoselele patriei, asigurînd transportul rapid al produselor de tot felul, înlesnind circulaţia mărfurilor şi schimbul dintre oraş şi sat. Veţi identifica cu uşurinţă un număr covîrşitor de autocamioane „Molotov" sau „MAZ" sovietice, „Csepel" maghiare sau „Steagul Roşu" româneşti.

Marea uzină de automobile ce se construieşte în prezent în R.P. Chineză va da în curînd şi ea o producţie de 30.000 automobile pe an.

Nu-i va fi greu nici celui mai puţin informat observator să tragă de aici o concluzie simplă: ţările lagărului socialist, pînă nu de mult tributare capitaliştilor apuseni — unici furnizori de automobile — dispun astăzi de o înfloritoare industrie proprie de autovehicule de cele mai variate tipuri, cu largi perspective de dezvoltare, în interesul economiei întregii comunităţi frăţeşti a statelor socialiste.

Fotografiile pe care le publicăm în aceste pagini prezintă doar cîteva din noile realizări ale industriei automobilistice sovietice, cehoslovace, polone, maghiare, germane (R.D.G.) şi româneşti.

Curselor interurbane din U.R.S.S. le este destinat elegantul şi confortabilul autobus **„ZIS 127"** (fotografia nr. 1). Comoditatea călătoriei este asigurată, printre altele, de fotoliile spaţioase, tapisate în piele (fotografia nr. 2), putînd fi acomodate la diferite poziţii printr-o simplă comandă a călătorului. O interesantă inovaţie: bagajele sînt aşezate sub duşumeaua autobusului, asigurînd astfel o economică utilizare a spaţiului acestuia.

Fotografia nr. 3 ne înfăţişează un aspect al halei de montare a maşinilor, de la uzinele din Zeran ((R.P. Polonă). În plină dezvoltare, industria de automobile a Poloniei democrate creează noi tipuri de autoturisme, în pas cu cerinţele celei mai noi tehnici.

Autobusul **„Ikarus 66"** este o creaţie a constructorilor de automobile din R.P. Ungară. Destinat curselor de pasageri, în oraş, autobusul acesta, cu un motor de 120 c.p., are o capacitate de 80 de locuri şi e prevăzut cu trei uşi, pentru a reduce timpul de urcare-coborîre (fotografia nr. 4).

Un produs al uzinelor de automobile de mic litraj din Moscova, noul tip **„Moskviei"**, se bucură de unanime aprecieri. Printre altele, maşina dispune de un sistem de încălzire ce menţine în interior o temperatură constantă, are un dispozitiv de închidere ermetică a uşilor şi ferestrelor, ce fereşte pe călători de neplăcerile prafului şi umezelii. Fotoliile sînt rabatabile (fotografia nr. 5).

„Skoda 440" se numeşte noul tip de autoturism creat de uzinele „V. I. Lenin" din Republica Cehoslovacă (fotografia nr. 6). Prezentat la diferite expoziţii internaţionale, noul model s-a bucurat de mare succes.

Caroseria noului tip de limuzină **„P. 70"** al industriei din R.D. Germană este construită în întregime dintr-un material plastic denumit „duroplast", perfect rezistent la oxidare, bun izolator, uşor reparabil. Maşina are un consum de combustibil foarte economic: 7 litri de benzină la o sută de kilometri (fotografia nr. 7).

Uzinele „V. M. Molotov" din Gorki au creat de curînd limuzina **„Volga"** (fotografia nr. 8), un tip superior „Pobedei", pe care o depăşeşte prin capacitatea de a străbate drumuri grele, prin linia elegantă, prin perfecţionările ei tehnice (puternice frîne hidraulice, schimbarea automată a vitezelor etc.). Nu consumă decît 9 litri de benzină la o sută de kilometri.

Autobusul **„Mao Ţze-dun"** este primul produs românesc de acest fel. Colectivul de ingineri, tehnicieni şi muncitori care l-au realizat, depun necontenite eforturi pentru îmbunătăţirea acestui rod al tinerei noastre industrii de automobile (fotografia nr. 9)

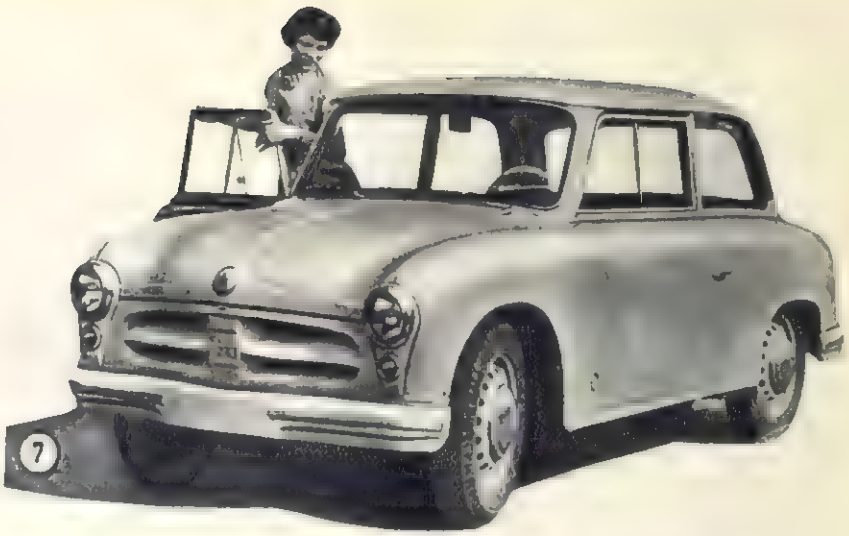

Yehudi Menuhin despre George Enescu

— Un an de la moartea marelui muzician romîn —

George Enescu înconjurat de Yehudi Menuhin, sora acestuia şi pianistul Marcel Ciampi, în 1935.

Marele violonist american Yehudi Menuhin a fost, cu ani în urmă, elevul maestrului Enescu, de care îl leagă un sentiment de profundă veneraţie. Rareori recunoştinţa şi admiraţia au vibrat cu atîta sinceră emoţie ca în cuvîntarea radiodifuzată pe care a rostit-o, anul trecut, Menuhin, în memoria ilustrului nostru artist. Ori de cîte ori vorbeşte despre profesorul său, el scoate mereu în evidenţă rolul de frunte jucat de Enescu în formarea sa artistică, sfaturile luminate de o generoasă prietenie, dragostea filială pe care i-a insuflat-o personalitatea fermecătoare a maestrului.

Cînd l-a ascultat pentru prima oară pe Enescu, cîntînd la vioară, Menuhin avea vreo opt ani. Se afla cu părinţii săi, într-o sală de concert din San Francisco.

„*Mi-am dat seama* — povestea Menuhin mai tîrziu — *că voiam să studiez numai cu Enescu. Nu că aş fi dorit să mă despart de Persinger* (profesorul lui de atunci—n.n.), *dar în faţa mea se afla cineva cu care aveam afinităţi atît de profunde, încît nu puteam întrezări viitorul meu fără vreun contact cu dînsul. Voiam să fug în culise şi să stau aproape de el. Acest lucru mi se părea suficient pentru a-mi întregi fericirea din seara aceea, dar ştiam că părinţii nu-mi vor da voie şi nu am spus nimic. Nu l-am mai uitat însă niciodată pe Enescu*".

De atunci, micul violonist nu a încetat de a cere părinţilor săi să-l ducă la Enescu. Dar ocazia de a-l cunoaşte s-a ivit abia trei ani mai tîrziu, la un recital dat de Enescu la Paris. La sfîrşitul recitalului, a intrat în cabina maestrului, care era înconjurat de admiratori. Nu s-a apropiat de el decît cînd au rămas aproape singuri şi între ei a avut loc următorul dialog:

„*Doresc să studiez cu dumneavoastră*".

„*Trebuie să fie o greşeală; nu dau lecţii particulare*".

„*Dar trebuie să studiez cu dumneavoastră! Vă rog să-mi acordaţi o audiţie!*"

„*Este imposibil. Plec într-un turneu şi iau trenul de şase şi jumătate, mîine dimineaţă*".

„*Pot veni cu o oră mai devreme*

George Enescu şi Yehudi Menuhin la Paris, în anul 1933.

şi să vă cînt în timp ce împachetaţi. Se poate?"

Impresionat de seriozitatea şi stăruinţa băiatului, Enescu l-a ascultat dimineaţa, înainte de plecarea trenului. A fost de ajuns pentru ca maestrul să accepte a-i deveni profesor.

Vorbind despre studiile făcute sub îndrumarea marelui său maestru, Menuhin relatează că „*Enescu, aflîndu-se la largul său în toate şcolile, era sensibil la necesitatea unui stil potrivit pentru fiecare compoziţie. Rareori îşi permitea să teoretizeze despre muzică, îndreptîndu-mi în schimb atenţia asupra pasajului sau frazei în studiu. El găsea întotdeauna cuvîntul, imaginea, simbolul potrivit, capabile să mă facă să înţeleg. Precizînd un lucru, el se referea adesea la viaţa compozitorului, insistînd să citesc cărţi despre el şi despre operele lui. Criticîndu-mă şi îndreptîndu-mi greşelile, Enescu nu-mi provoca niciodată durere sau umilinţă, rămînînd întotdeauna curtenitor şi prietenos, oricît de severă ar fi fost semnificaţia criticii sale. El întrunea în fiinţa sa forţele primitive ale naturii, laolaltă cu un simţ extrem de fin al stilului, simplitatea melodică a cîntecelor populare, împletită cu cele mai rafinate tradiţii ale marilor maeştri. Oricît de subtilă ar fi fost muzica pe care o cînta, ea devenea, în mîinile lui, pămînteană, plină de vitalitate şi vigoare. Această calitate a sa părea să răspundă cerinţelor mele interioare şi m-a legat de el*".

Cît de fermecat a fost Menuhin de maestrul său, o spune într-o scrisoare datînd din aceeaşi perioadă: „*Săptămîna aceasta domnul Enescu mi-a dat patru lecţii şi mîine îmi va da încă una. E un om minunat. E un violonist admirabil şi un fin pianist, ca şi un mare compozitor. Îl iubesc şi sper să-l am pentru multă vreme... El e mîndria Romîniei*".

Mult mai tîrziu, cînd Menuhin a devenit una din figurile proeminente ale vieţii muzicale mondiale, el vorbea cu o adîncă emoţie despre Enescu. „*Îmi plăcea să-i privesc figura — cea mai frumoasă şi mai expresivă din cîte am cunoscut vreodată — reflectînd atmosfera muzicii pe care o cîntam împreună, pătrunsă de un lirism senin sau transfigurată de extaz şi suferinţă, dar păstrînd întotdeauna trăsătura ei caracteristică de nobilă sinceritate*".

Veneraţia lui Menuhin pentru Enescu e un sentiment pe care în măsură mai mare sau mai mică, l-au încercat toţi cei ce l-au ascultat, au conlucrat cu el sau l-au cunoscut, aşa cum a spus în ultimul salut adus ilustrului dispărut:

„*...fiecare muzician care a cîntat vreodată cu Enescu, fiecare persoană care a venit vreodată în contact cu el, a rămas cu sentimentul că a avut o revelaţie. Capacitatea lui Enescu de a declanşa în fiecare individ propria sa inspiraţie latentă i-a făcut pe toţi să-l iubească şi să-l respecte*".

Citatele extrase din volumul „Yehudi Menuhin" de R. Magidoff, New-York, 1955.

CHIPURI DE MUNCITORI

Întemeietorul şcolii noastre moderne de pictură, Ştefan Luchian, pictorul care, cu realismul său dramatic, a întrerupt seria epigonilor idilici ai lui Grigorescu, a dat imagini impresionante ale vieţii muncitorilor de la începutul acestui veac. Iată una din scenele spre care îl atrăgeau adînca lui înţelegere şi simpatie pentru cei umili: „Muncitori". În tragicul exod în care îi mînă neostoit mizeria, care-i poartă dintr-un colţ într-altul ai fetidei periferii bucureştene de atunci, Pictorul evocă, generalizînd, soarta acelor oameni pe care exploatarea capitalistă l-a aruncat la marginile societăţii; tonalitatea închisă a paletei, culorile murdare, pierzîndu-se unele într-altele, dau acea copleşitoare senzaţie de deznădejde care se asociază cu făpturile, strivite parcă de viaţă.

Pe aceeaşi treaptă a societăţii, dar surprinşi într-un moment mai puţin tragic, stau eroii maestrului Jean Al. Steriadi. Hamalii porturilor, deşelaţi de căratul poverilor, au întipărite distinct pe chipuri semnele unor gînduri amare. Încovoiaţi de trudă, ei nu poartă totuşi pecetea umilinţei, ci a nemulţumirii, a conştiinţei martirajului lor social. Vigoarea imaginii se traduce prin sobrietatea plastică a tabloului; sobrietate în concepţia compoziţiei, în economia elementelor ei, în tratarea portretelor, în severa redare a detaliilor şi în realizarea atmosferei specifice a portului — cu forfota şi aglomeraţia peisajului încărcat de fum, coşuri, lăzi.

Imaginea muncitorului nou, în pictura contemporană, este fundamental diferită. Privind tablourile actuale, poţi urmări marile prefaceri ale vremii şi ale oamenilor muncii. În privirea concentrată a macaragiului din tabloul lui M. H. Maxy („În macara la oţelăriile Hunedoara") citeşti responsabilitatea conştientă a unui om care simte importanţa rolului său. Valoarea etică a unui asemenea chip, forţa sa de generalizare, determină valoarea tabloului lui M. H. Maxy.

Pe malurile unde altădată trudeau hamalii înfăţişaţi de Steriadi, pictorul Eugen Popa a întîlnit astăzi munca spornică a unui artel de pescari. „Pescari în Deltă" este un amplu peisaj cu oameni cu valoroase calităţi compoziţionale; păcătuieşte însă printr-o anumită stridenţă a colorităţii şi, mai ales, printr-o insuficientă adîncire a expresivităţii personajelor.

Portretul compoziţional „Fruntaş în întrecerea socialistă" de la uzinele „23 August", de Justina Popescu, se înscrie pe rîboju strădaniilor pictorilor noştri de a crea în pictură, imagin. tipice ale eroului pozitiv, ale muncitorului înaintat din patria noastră. Tabloul are calităţi picturale remarcabile în redarea materiei, a atmosferei interioului de uzină. Modelul „pozează" însă într-o atitudine teatrală, amănuntele (ranga şi chiar maşina uriaşă din spate) sînt prea ostentativ înfăţişate, pentru a ilustra apartenenţa profesională a personajului. Surprins într-o astfel de atitudine, chipul realizat de pictoriţă e mai curînd fotografic, decît pictural.

Deşi nu reprezintă decît un mic fragment din pictura închinată chipului de muncitor, cele cîteva tablouri din paginile alăturate sînt interesante pentru caracterizarea artei autorilor lor şi semnificative pentru realitatea din care se inspiră.

Maxim COSMA

Ştefan LUCHIAN

Muncitori

Jean Al. STERIADI

Hamali în port

FLACĂRA

M. H. MAXY

În macara la Oțelăriile Hunedoara

Justina POPESCU

Fruntaș în întrecerea socialistă de la Uzinele „23 August"

Eugen POPA

Pescari în Delta Dunării

FLACĂRA

Şoarecele

de Alfred Margul SPERBER

Ilustrație de Angi PETRESCU-TIPĂRESCU

Călătorul, coborît din automobil, era încă tînăr, puţin trecut de treizeci de ani. După o călătorie de cîteva ceasuri, în care timp şezuse ghemuit în maşină, simţea nevoia să-şi întindă braţele spre a-şi dezmorţi trupul... Apoi căută în jurul lui cu o privire cercetătoare. Şoseaua se termina într-o adîncitură largă a văii ca într-un fel de cazan. Se putea vedea dintr-o ochire că aşezarea care se întemeiase nu era un sat, nici vreuna din acele aşezări omeneşti pe care mîna orînduitoare a vremurilor a durat-o în mijlocul naturii cu încetul şi pe nesimţite, lăsînd-o să se contopească cu dînsa, ca din întîmplare şi, totuşi, cu atîta chibzuinţă. Ceva cu totul deosebit s-a născut aici, ceva plănuit în cu totul alt chip sau, mai curînd, ceva proiectat dinadins pentru a sluji unui anumit ţel, călcînd peste gustul personal al individului şi nesocotind peste tot locul misterioasele rezerve şi intenţii ale naturii. Era o tabără de barăci pentru muncitorii care zideau un baraj uriaş menit unei hidrocentrale ce urma să se construiască în apropiere.

Tabăra era gata numai de cîteva săptămîni. Totul purta pecetea provizoriului, a lucrului făcut în grabă şi crud încă. Pămîntul, ce fusese înainte împădurit, era de curînd scormonit, nu se cicatrizase încă pe nicăieri şi mirosea a proaspăt şi a deştelenit. Se mai simţea şi un miros tare de praf de puşcă, atunci cînd vîntul îl împingea încoace de la şantierul unde se lucra cu explozivi. Dar mai puternic şi mai pătrunzător era izul de răşină ce-l răspîndeau scîndurile de cherestea, proaspăt tăiate, din care erau dulgherite barăcile.

Omul nostru, care păşea acum pe unul din drumurile nou bătătorite ale taberei, trăgea adînc în piept aroma de răşină. „După asta, urmează mirosul paielor din saltele", gîndi el şi prinse deodată a zîmbi. Deoarece deabia atunci îi veni în minte că de zece ani n-a mai simţit aceste două mirosuri, pe cel al răşinei şi pe cel al paielor din saltele. Acum zece ani, da, desigur, ei, tăietorii de lemne, nu cunoşteau de fapt decît aceste două mirosuri. În ce priveşte saltelele de paie, ele nu erau întotdeauna împrospătate în acele vizuini săpate în pămînt care serveau muncitorilor drept adăpost de noapte „sumar". Trebui din nou să surîdă. Firește, acei ani făceau parte din dînsul, erau o comoară de preţ a vieţii sale, cu neputinţă de înlocuit. Din acei ani a purces dînsul pînă ce a ajuns ce era acum şi ce n-ar fi putut deveni fără pătimirea din acei ani. Cine se mai încumeta a susţine că acel tăietor de lemne din vizuina din pădure era unul şi acelaşi cu dînsul? Chiar lui însuşi îi venea de multe ori greu s-o creadă. Şi iar trebui să mai zîmbească pentru o ultimă dată, atunci cînd îi ajunseră la ureche bubuiturile de pe şantier, ce se auzeau de departe, în răstimpuri egale. La fel cum forţa uriaşă a acestor explozii — îşi spuse el — răstoarnă munţii şi schimbă faţa pămîntului, aidoma şi puterea uriaşă a ideii care este întruchipată în partidul nostru transformă pe oameni.

Se opri în faţa unei lucrări mai mari, care, după cum se putea citi pe o tăbliţă de lîngă intrare, servea pentru administraţie. Cînd dădu să intre, observă că uşa era închisă, dar pe un bilet prins de uşă cu un ac stătea scris: **Sînt în dos, în baraca de locuit: Schmiedt.** Omul nostru se folosi de această indicaţie şi, găsind uşa barăcii de locuit întredeschisă, o împinse fără să bată. Rămase însă în prag, surprins, ca pironit locului.

Înăuntru, în bătaia luminii puternice ce pătrundea în încăpere printr-o fereastră mare, şedea la o masă omul care se numea Schmiedt. De bună seamă că terminase prînzul — mîncarea i-o aducea cineva de la cantină — deoarece pe masă se aflau două farfurii, tacîmurile şi oala de gătit, iar un miros slab de resturi de mîncare mai plutea încă prin odaie. Omul, şezînd cu faţa spre uşă, îşi rezemase mîna dreaptă pe masă şi ţinea în podul palmei, întoarsă în sus, ceva negru spre care părea că privește cu mare luare aminte. Noul venit, care se afla în prag, avea ochii foarte ageri. Da, nu încăpea îndoială, a văzut limpede. Ceea ce se zbătea acolo în mîna rezemată pe masă, cu mişcări sprinţare, repezi dar gingaşe, agitîndu-şi nările şi rontăind din cînd în cînd ceva timp de cîteva secunde, era un şoarece. Omul de la masă era atît de adîncit în plăcuta-i îndeletnicire, încît nu-şi dădu seama de fel de prezenţa vizitatorului. Acesta, încă în prag, salută prietenește: „Bună-ziua!" Cel de la masă tresări, făcu o mişcare bruscă şi şoarecele o luă la fugă cu iuţeala fulgerului: în sus de-a lungul braţului omului, apoi peste umăr şi în jos, de-a lungul spinării, a spetezei şi piciorului scaunului, pînă ce se pierdu undeva pe jos.

Vizitatorul se apropie şi întinse mîna, gazdei, care se sculase în picioare. „Horvath, de la raion!", spuse el cu un zîmbet deschis. Celălalt strînse mîna ce i se întinse şi răspunse, vădit încordat: „Schmiedt".

— Da, ştiu, spuse Horvath. Apoi păru că se uită la Schmiedt cu privirea mai încordată şi întrebă: — Nu cumva ne-am mai întîlnit noi vreodată pe undeva?

— Dacă nu ne-am mai... vreodată... a-ha! — făcu Schmiedt distrat... Se poate... numai că... nu-mi amintesc... Îl pofti pe Horvath să ia loc şi se aşeză şi dînsul. Ei, poate că mi s-a părut numai... adăugă Horvath. Avea în firea lui ceva neobişnuit de deschis, de inimos şi de îmbietor. Apoi, în vocea lui se auzi ca un chicotit şăgalnic, atunci cînd puse întebarea: Da' chestia aia de adineauri, cu şoarecele... ce-a fost?

Schmiedt se îmbujoră pînă în vîrful urechilor: „Ei, mai nimic... o mică distracţie ca să-mi treacă de urît în singurătatea asta..."

Horvath rîse larg şi jovial şi-l bătu pe Schmiedt pe umăr: „Ei, bată-te norocul, te porţi aşa ca şi cum te-aş fi prins într-un moment delicat în tovărăşia iubitei d-tale... Dar, oricum, este de mirare cu cîtă intimitate s-a apropiat mica vietate de d-ta... Cum de-ai izbutit asta?"

La auzul acestor vorbe Schmiedt deveni şi el mai „intim" şi ca atare mai vorbăreţ. „Mda, dar chiar aşa de simplu n-a mers treaba aceasta — spuse el. Lucrurile au început în felul următor: într-o zi mi-am dat seama că în baraca mea se află un şoarece. Surprinzător fu faptul că această constatare nu trezi în mine dorinţa de a stîrpi pe rozător, ci dimpotrivă: simţii ca o binefacere şi ca o mîngîiere că în această pustietate, o făptură vie împarte singurătatea cu mine. Pentru că atunci cînd am venit era pe aici cu adevărat o pustietate".

— Bine, dar de ce-i spui d-ta singurătate?

— Da, ştiu, d-ta te gîndeşti la tovarăşi... dar aceştia erau toată ziua afară, la baraj. Chiar seara cînd se întorceau în barăci sau duminicile şi sărbătorile ...d-ta au-ţi poţi închipui ce refractari şi închişi în sine sînt aceşti oameni, nevoiţi să trăiască aici, departe de familiile lor. Cîteodată ai impresia că sînt peste măsură de osteniţi, dar nici asta nu-i cazul. La muncă, acolo-i cu totul altceva. Nici nu-ţi vine a crede că e cu putinţă atît avînt spontan, atîta dîrză sete de muncă şi de eroică rîvnă cît dovedesc ei la muncă. Dar aici, în barăci, vor să fie lăsaţi în pace. Cea mai mare parte din vreme şi-o petrec dormind.

— În sfîrşit... dar ia povesteşte-mi acum mai departe cum s-au petrecut lucrurile cu şoarecele!

— Da, mă luasem cu vorba... Aşadar începui să-mi concentrez toate străduinţile ca să învăţ şoarecele să nu fugă de mine. Se dovedi, o dată mai mult, că orice lucru trebuie învăţat cu temei. A durat săptămîni pînă ce descoperii că cel mai important lucru era de-a nu-l înfricoşa prin mişcări bruscate şi pripite. Într-o zi, şezînd la masă, aţipisem. Cînd am deschis ochii, şoarecele, vesel şi fără sfială, rontăia sub nasul meu o fărîmiţă de pîine aflată pe masă. Dar, cînd mi-am apropiat capul spre a-l vedea mai bine, şoarecele a rupt-o la fugă. Bizuindu-mă pe această observaţie, mi-am întocmit planul pentru zilele următoare. Şedeam nemişcat ore întregi pe scaunul de lîngă masă. Am îndepărtat de pe masă orice rest de mîncare: numai în Palma mea deschisă şi sprijinită pe masă se afla o fărîmă de pîine. Şi iată că într-o zi şoarecele mi se aşeză în palmă şi începu să rontăie din pîine. În acelaşi timp mă privea şugubăţ cu ochii săi mici şi scînteietori; dinţişorii-i albi ca zăpada străluceau în lumina limpede şi, din cînd în cînd, cu ambele lăbuţe îşi neteza cu drăgălăşenie mustăcioara-i fină. Aceeaşi scenă se repetă şi în zilele următoare. Pînă cînd, o dată, cutezai ceva mai mult: îi fluierai un cîntec. Rămase ca împietrit, îşi întrerupse prînzul, părea că mă ascultă cu atenţie, ca apoi să se dedea mai departe, cu sufletul liniştit, desfătărilor lui culinare. Cu alt prilej, încercai să fac o mişcare fără zgomot: şoarecele nu se lăsă tulburat. Ridicai uşurel mîna în care se afla; el rontăia liniştit mai departe. Fără îndoială că-i cîştigasem încrederea pe deplin. De atunci, am rămas prieteni, cei mai buni prieteni din lume...

— Este într-adevăr uimitor ce-mi povesteşti d-ta! — exclamă Horvath. Trebuie să-ţi admir mai ales răbdarea d-tale şi felul sistematic în care ai procedat. Mă gîndesc numai cît de minunat s-ar putea folosi metoda d-tale în practica noastră de toate zilele. Şi, pentru că veni vorba de practică, ştii d-ta pentru ce mă aflu de fapt aici? Cum staţi cu cursul de alfabetizare?

— În privinţa aceasta, din păcate, nu-ţi pot comunica prea multe lucruri îmbucurătoare. Problema asta nu izbutesc s-o urnesc din loc. Din cei 360 de tovarăşi care intră în discuţie, s-au înscris pînă acum la curs numai şase, repet: şa-se! Ceilalţi pretextează că au alte griji, cum că să le vie mai întîi familiile încoace, c-ar fi bucuroşi să-şi facă doar munca în mod cinstit şi că la altceva nu vor să se gîndească.

Dacă cineva ar fi privit cu mare atenţie, atunci, poate că ar fi observat că la rostirea ultimelor cuvinte, obrazul lui Horvath şi-a schimbat vag culoarea. Dar cînd Schmiedt tăcu, el întrebă, cu totul degajat, rărind însă oarecum ciudat vorbele:

— Mda, ceea ce-mi istoriseşti este într-adevăr foarte interesant, dar, spune-mi te rog, tovarăşe, d-ta n-ai încercat să începi cursul cu cei şase tovarăşi care s-au înscris?

— Desigur că am încercat, iar cei șase oameni au venit chiar la lecții. Dar cum ședeau ei așa, în clasa de școală, și cum alții nu mai veneau, începură a se uita unul la altul, cu fețele prelungi și întrebară: „Dar ceilalți unde-s?" Iar cînd le explicai că vrem să facem începutul mai întîi cu dînșii, atunci unul se ridică în picioare își luă pălăria și spuse: „Așteptăm mai bine pînă ce încep și ceilalți", iar cei cinci tovarăși care veniseră cu dînsul îi urmară pilda și nimic pe lume nu-i mai putu reține!...

— Hm, asta-i, fără doar și poate, foarte supărător! Dar știi d-ta, tovarășe, de ce părere sînt eu? Că d-ta iei munca aceasta prea ușor. Îți însușești argumentele acelor tovarăși pe care d-ta ai datoria să-i convingi, cărora prin urmare trebuie să le impui punctul d-tale de vedere. Fiindcă, nu te supăra, la urma urmei, pentru asta ești pus aici și anume, pentru a influența prin lămuririle d-tale, prejudecățile dăunătoare ale tovarășilor noștri!

— Da... în teorie lucrurile apar foarte frumoase și ușoare. Dar cu totul altceva arată practica. Nu-i cunoști pe tovarășii noștri analfabeți! Sînt, în toate privințele, tovarăși minunați, foarte disciplinați, pricepuți, devotați partidului, pe scurt, fără cusur, sub toate raporturile, pînă la un anumit moment și anume pînă atunci cînd vrei să-i mîntui de analfabetismul lor. Atunci devin țepeni, neînduplecați, duri, încăpățînați, ambițioși, împietriți, încuiați, îndărătnici, recalcitranți, potrivnici, rebeli, indisciplinați și tot ce vrei pe lumea aceasta. Ca și cum ai vrea să le răpești te miri ce avut prețios. Îți vine aproape să crezi că sînt foarte mîndri de faptul că nu știu carte. Iar cînd le mai pică și pretextul acesta binevenit, anume că sînt siliți să trăiască aici fără familiile lor, atunci pur și simplu nu le mai poți face nimic!

Horvath zîmbi, apoi, după un scurt răgaz, răspunse: „Ar fi vai și amar de strădaniile noastre de a stîrpi analfabetismul, dacă ceea ce îmi povestești d-ta ar fi cu totul exact. Dar, din fericire, nu este așa. Departe de mine de a mă îndoi de buna d-tale credință, dar, — revin, — iei munca prea ușor. Mai cu seamă faci prea multă psihologie, în loc să iei taurul de coarne. Ceea ce mi-ai povestit d-ta despre împotrivirea analfabetului față de învățătură, lucru ce mi l-ai ilustrat cu atîtea convingătoare adjective, sună, în totul, foarte frumos, dar, privind la rece, găsesc că este vorba de următoarele: oamenilor vîrstnici le vine nu știu cum, dacă nu chiar neplăcut, să șadă ghemuiți în bănci de școală, precum puștii dintr-a-ntîia elementară. Eu știu aceasta, deoarece am trăit-o cîndva pe propria mea piele. D-ta, de bună seamă, nu poți cunoaște acest lucru, deoarece bănuiesc că ai avut norocul să te bucuri în copilărie de o învățătură normală. Dar trebuie să știi un lucru: că nu poate exista om, fie el oricît de neînsetat de lumină, fie el oricît de lipsit de acest impuls fundamental al speței umane, care să nu năzuiască din toate fibrele inimii sale de a fi izbăvit de această rușine a analfabetismului, de bezna neștiinței. Iar noi trebuie să împlinim oamenilor acest dor, trebuie să facem totul spre a li-l împlini! Nu trebuie să ne lăsăm descurajați de greutăți și mai puțin încă de greutățile pe care le întîmpinăm cu acei oameni cărora le sînt destinate eforturile noastre. Trebuie să stăruim fără contenire, pînă ce vom izbuti! Rămîn, așadar, la ce-am spus: d-ta ai luat această sarcină prea ușor!

— Totuși, în cazul acesta tot eu am dreptate! răspunse Schmiedt. Mă învinuiești că fac psihologie. D-ta ești acela care idealizezi oamenii. Ignorezi acea lege a inerției care-i face pe oameni să persiste în vechea lor stare, să se împotrivească noului. Nu gîndești cît de nevolnici, de tari de cap, de neciopliți și de sălbăticiți pot fi oamenii simpli și inculți. Spuneai înainte că ai trăit-o și d-ta, pesemne însă că ai uitat. Vezi, în tinerețe gîndeam și eu exact ca și d-ta. Îmi amintesc, în legătură cu aceasta, de o întîmplare ce pilduiește perfect ceea ce vorbeam înainte.

Era pe vremea ultimului război. Devenisem de curînd subofițer și mă aflam în concediu în zona interioară. Mă dusei în vizită la un văr, un plutonier-major care-și făcea serviciul într-o unitate de instruire a recruților. Omul acesta, care în viața lui particulară era un ins foarte amabil, simpatic, cu un suflet de-a dreptul blînd, și-a dobîndit, ca militar, faima unui zbir temut, care-și maltrata deseori soldații. Pe acea vreme eram, firește, încă departe de a fi luat cunoștință de cărți despre socialism sau de alte lecturi de acest fel, dar priveam maltratarea unui subaltern lipsit de apărare drept ceva josnic și cu totul de ocară. Stînd de vorbă cu vărul meu, adusei vorba despre aceasta și-i făcui serioase reproșuri. Drept răspuns el îmi rîse în obraz și-mi spuse: „Sînt curios cum te-ai descurca tu, cu teoriile tale moderne, față de derbedeii mei!" Cînd îi replicai că prin calm, blîndețe și convingere obiectivă se poate reuși în toate cazurile și cu siguranță mai bine decît cu bătaia, el îmi ripostă: „Bine, să facem o probă pe viu: avem aici într-o companie un țigan căruia i se spune îndeobște „dobitocule". Încearcă și tu de-l învață pe nătărăul ăsta, să zicem...: întoarcerile la dreapta și la stînga!"

La auzul acestor ultime cuvinte, culoarea obrajilor lui Horvath se schimbă din nou, de data aceasta foarte vizibil. Mai mult încă. Întreaga lui ființă părea că se schimbase cu totul dintr-o dată. Asculta vorbele lui Schmiedt cu atenție crescîndă, febrilă, și o nemăsurată frămîntare, deși înăbușită, părea să-l cutreiere — ceea ce era cu atît mai surprinzător cu cît acest om părea îndeobște stăpîn pe gesturile și vorbele sale. Dar Schmiedt îi dădea înainte cu atîta zel, încît nu observa nimic din toate acestea.

— Așa încît, continuă el, vărul meu îl chemă pe băiatul acela în fața mea. Făcea, — ciudat lucru, — impresia de om deștept, ba chiar inteligent. Dar ce înșelătoare se dovedea această aparență. Cînd de voie, de nevoie, începui să execut cu el cele mai simple exerciții, prevăzute în instrucția recrutului — căci vezi, mi se trezise ambiția de a-l convinge pe vărul meu prin exemplu — întîmpinai la dînsul atîta stupiditate și idioată mărginire, încît îmi pierdui cu totul cumpătul. Încercai toate mijloacele, posibile și imposibile, de a-i preda băiatului noțiunile de dreapta și stînga, dar în zadar: reacționa fie de loc, fie de-a-ndoaselea. Nu fu de folos cînd executai de sute de ori mișcările drept model, nici cînd aplicai acele comparații atît de răsuflate ca: „ăl cu paie" și „ăl cu nu" pentru dreapta și stînga. Vărul meu stătea alături și mă batjocorea cu rîsul lui ca un rînjet de vită, dar eu nu voiam să cedez și încercam din nou și iarăși din nou. Mă cuprinse o ambiție dîrză care crescu pînă la curată desperare. Iar această desperare deveni mînie și simții deodată că în fața mea se afla un dușman de moarte care făcea toate acestea numai spre a mă nimici. Mă copleși o furie care ajunse — probabil — pînă la pierderea cunoștinței, deoarece deodată îl trăsei țiganului ce-mi rînjea în față, un asemenea pumn încît acesta fu cît p-aci să se prăvălească pe spate...

La auzul acestor cuvinte, Horvath sări în picioare, iar trăsăturile feței lui vădiră o ură fără margini. Schmiedt se ridică și el de pe scaun aproape în același timp: cu ochii larg deschiși se uită la Horvath, iar pe obrazul lui se zugrăvi un amestec de surprindere fără măsură, de bruscă revelație și de spaimă. Dar Horvath știa să se stăpînească de minune. Curînd obrazul i se netezi, trăsătura aspră din jurul buzelor dispăru și omul își redobîndi pe deplin blîndețea firii sale.

— Tovarășe Schmiedt, reîncepu el vorba, spuneam înainte că-ți însușești argumentele acelor oameni pe care d-ta ești pus să-i convingi. Dar acum m-am lămurit! Îi dai dreptate vărului dumitale? Ce dovedește istorisirea dumitale? Nu ți-a venit niciodată în minte că acel țigan, acel „dobitoc", nu voia pur și simplu să meargă la război, la moartea ce-l pîndea în depărtările fără sfîrșit ale Uniunii Sovietice? Și dacă „idioata" lui comportare n-a fost altceva decît metoda lui primitivă de a se sustrage plecării pe front? Că, deci, el a avut, totuși, voință și capacitate de a se lăsa educat, aceasta, desigur, că-ți este în momentul de față destul de limpede! Să admitem însă, cazul că tînărul ar fi fost într-adevăr așa cum părea: anume că „dobitocul" a fost într-adevăr un dobitoc. Ce ar fi însemnat aceasta? Absolut nimic: un caz izolat care nu poate confirma o regulă. Așa că e timpul, tovarășe Schmiedt, să tragem concluzia finală din tot ce-am vorbit noi aici. Prin răbdare, sîrguință și un interes vecin cu dragostea, ai reușit să cîștigi încrederea și atașamentul unui animal atît de temător de oameni și de sperios cum e șoarecele. Dar nu izbutești să găsești drumul către inimile oamenilor, ale tovarășilor dumitale. Și nici măcar nu vrei să te încrezi în însușirea dumitale de a găsi acest drum, căutînd să te convingi atît pe dumneata cît și pe toți ceilalți, că acest drum ar fi închis.

Tăcură amîndoi. Dar în timpul acestei tăceri, geamul de la fereastră se tîngui ușor, înghițind ecoul pușcăturilor de la șantierul barajului. Ele erau expresia puternică a acelei forțe, mari și noi care strămută munții și transformă oamenii.

În românește de L. RUGA

Din jurnalul de creație al unui poet festiv

După atîtea încercări nereușite, am pregătit, în sfîrșit, o poezie reușită. Am auzit eu, că poeziile scrise special pentru ocazii festive merg mai ușor. Se spune că au căutare. Am stat aseară și am compus o poezie. Am închinat-o mamei, de ziua femeii.

...Mîine am să caut o redacție... În cel mai rău caz, am să caut o revistă pentru femei.

„Cerul și-a încins un șorț albastru...
Soarele de aur l-a zvîntat.
Și ca un bulin, un singur astru,
Singuratic sol, a-ntîrziat.

Ca în orice dimineață, mamă,
Spre lumină ușa ai deschis.
Calci ușurel — și, nu știu cum, ți-i teamă
Să nu smulgi copiii dintr-un vis!

Dar tresari? Tresari! Ce-i asta oare?
(Soarele se-apleacă spre fereastră).
Vin copiii-n mînă cu o floare...
„Mamă, ziua ta, e ziua noastră!"

...Speranțele mele s-au spulberat. Nu știu de ce, dar nu mi-au publicat-o. Cred că aveau altele... sau poate, invidia...

Nu-i nimic. Mi-a amintit cineva că se apropie ziua copilului... Am timp pînă la 1 iunie...

Totuși, voi lua măsuri ca să termin poezia la timp:

„Cerul și-a pus șorțuleț albastru...
Soarele de aur l-a uscat.
Ca un bulinaș, — un singur astru[1])
Ca un mic școlar a-ntîrziat!
Și în dimineața asta Ticu
Înspre soare ochii și-a deschis...
De demult sculat este tătucu
Fiindcă la birou are de scris.
Dar a tresărit! Ce este oare?
Cine oare a adus o glastră?
Iată, vin părinții cu o floare:
„Copile, ziua ta, e ziua noastră!"

...N-a mers nici asta. Ce-i de făcut? Mai am o singură speranță... La 2 octombrie e ziua armatei. Să încerc să o schimb pe teme militare...

„Cerul și-a pus epolet albastru.
Soarele cu aur l-a tivit.
Ca ariergardă, doar un astru
De pe cer pămîntul l-a țintit.
Ca în orice dimineață trupa,
A răspuns la-al soarelui apel,
Ion porni apoi cîntînd cu grupa...
Face Ion instrucție cu zel!
Tresări în front? Ce-i asta, oare?
Hei, planton, pe un pervaz e-o glastră!
Ride-o față aruncînd o floare:
„Ostaș, ziua ta este și-a noastră!"

...Hotărît! Poeții tineri sînt persecutați. Cine sînt ăia care publică mereu? Am să reclam... Și cu ocazia asta, am să le trimit și noua versiune pentru anul nou. Sînt încă optimist. Calendarul e mare!

Pentru conformitate
Al. POPOVICI

1) Astru — steluță!

ULTRASUNETUL ...și NEPĂSAREA

de Constanța COPORAN

Aparatul generator de ultrasunete de la Facultatea de matematică și fizică a Universității „C. I. Parhon".

PUȚIN FOLCLOR, PUȚINĂ BIOLOGIE ȘI PUȚINĂ ACUSTICĂ

Fără doar și poate că ați folosit sau ați auzit expresia: „Cîinele latră din senin". Fantezia populară a creat-o pentru desemnarea imaginii cîinelui care hămăie nejustificat. Dar în realitate, animalul nu latră... fără motiv... Se spune despre acei inși fricoși, care în unele împrejurări dau bir cu fugiții din anumite locuri, că „fug ca șoarecii care simt că se scufundă vasul". Într-adevăr, aceste animale simt cu mult înaintea oamenilor pericolul scufundării vaporului. Să dispună oare ele, de ai nu știu cîtelea simț care să le prevină, determinîndu-le să-și pună la încercare maximă, întreaga facultate locomotorie? Nu, modestele rozătoare nu dispun de un asemenea simț necunoscut. Dispun însă, la fel ca și cîinii, și alte animale, de o mai mare acuitate auditivă, decît oamenii; organul lor auditiv percepe și unele sunete care scapă urechii omenești: ultrasunetele. Dar oare ce este ultrasunetul?

Se știe că sunetul se naște din oscilările aerului.

Din păcate, sau din fericire pentru el, omul nu poate percepe decît oscilațiile cu frecvența cuprinsă între cca. 14 și 20.000 Hertzi (14 și 20.000 oscilații pe secundă). Oscilațiile cu frecvență superioară ultimei cifre sînt ultrasunete.

Am spus mai sus că neperceperea ultrasunetelor poate constitui pentru om, deopotrivă, un inconvenient sau un convenient. Țin să lămuresc dilema. V-ar conveni, desigur, să aveți finețea de auz a șoricelului; dar v-ar conveni oare să auziți în permanență, în fiecare clipă, fără încetare, obsedant, și cele mai mici și nebănuite zgomote? Mă îndoiesc. Perceperea tuturor ultrasunetelor din viața de toate zilele v-ar așeza într-o lume mult prea zgomotoasă.

În concluzie, cred că trebuie să ne declarăm mulțumiți cu clementa noastră ureche.

PUȚINĂ ISTORIE

Știința a făcut cunoștință cu ultrasunetul încă din veacul trecut și, încă de pe atunci, diferiți fizicieni au reușit să-l producă, în laborator, cu ajutorul anumitor aparate. Era o victorie de necontestat, dar pentru viața de fiecare zi ea nu însemna nimic, deoarece învățații acelor timpuri n-au întrevăzut nici o posibilitate de utilizare a ultrasunetului în scopuri practice.

Mulți dintre noi au trăit, prin cronicile gazetelor vremii, tragedia transatlanticului „Titanic", care s-a ciocnit cu un masiv de gheață. Această catastrofă a determinat pe mulți dintre savanții lumii să caute realizarea unui aparat care să prevină marinarii asupra pericolelor. Și, în ajutorul lor, a venit ultrasunetul. Savanții au folosit acea însușire a ultrasunetului (ca și a sunetului) de a se reflecta, adică de a se lovi de un obstacol și de a se reîntoarce. În natură, această însușire a ultrasunetului e folosită de antipaticul, dar interesantul liliac. Zborul lui fără greș în noapte a fost atribuit multă vreme unei excepționale vederi. Dar știința a contrazis această credință. S-a constatat că liliacul emite ultrasunete ce ajung la circa 80.000 vibrații pe secundă și care, lovindu-se de diferitele obstacole din natură, se întorc înapoi, prevenindu-l imediat pe înaripatul cutreierător al întunericului asupra piedicilor din cale.

Ei bine, savanții au folosit această însușire a ultrasunetului, creînd diferite dispozitive care să emită ultrasunete și, prin reflectarea și recepționarea acestora de către aparate sensibile, să vestească călătorilor mărilor, eventualele pericole din cale.

În anii primului război mondial, savantul francez Paul Langevin a propus folosirea unei alte calități a ultrasunetului, aceea de pătrundere în diferite medii și corpuri, în vederea detectării submarinelor inamice. Au urmat apoi diferite alte încercări timide și de proporții reduse. Lipseau nu numai aparatele perfecționate și de mari energii, dar și îndrăzneala apelării la noua „cunoscută". În orice caz calea fusese larg deschisă, pentru viitor.

CUM SE NAȘTE ULTRASUNETUL

Ultrasunetul poate fi produs pe două căi: prin magnetostricțiie și cu ajutorul cuarțului piezoelectric[1]).

1) Cuarțul piezoelectric este o placă de cuarț, tăiată după anumite axe, și care vibrează în cîmpul de înaltă frecvență al unui generator ce e acordat pe lungimea de undă a plăcii.

Prezentarea pe larg a acestor două metode ar comporta un adevărat curs de acustică. Mă voi limita la o prezentare schematică, mai mult decît sumară. Prima metodă folosește un circuit oscilant, cu ajutorul căruia e excitată o bară de nichel. Cea de a doua metodă apelează la un cuarț piezoelectric, care, fiind excitat de circuitul oscilant al unui generator de înaltă frecvență, vibrează, producînd ultrasunete.

În realitate — oricine își dă seama — nașterea ultrasunetului e mai complexă, implicînd diferiți alți factori și condiții. Prezentarea lor n-ar putea-o face însă decît un fizician. În ce mă privește, mă mulțumesc cu atît.

SÎNTEM ÎN 1956

Azi, există în Uniunea Sovietică generatoare de ultrasunete de o excepțională energie, corespunzînd sunetului ce ar fi produs de un milion de voci strigînd simultan. E într-adevăr impresionant ce a reușit să descopere și să realizeze mintea omului, din existențe nevăzute și altădată nebănuite.

În Uniunea Sovietică, ultrasunetul este astăzi folosit în cele mai variate domenii de activitate. Iată unul: defectoscopia. Cu ajutorul aparatelor emițătoare de ultrasunete, se pot determina rapid și fără nici un dubiu, fisurile și coroziunile interne din diferite materiale sau piese. Defectoscopul ultrasonor este un exigent controlor al calității produselor. El determină fisurile paletelor și discurilor turbinelor cu aburi, ale arborilor de motoare și turbogeneratoare, fisurile din cilindrii și carterele motoarelor etc. Orice fisură în plăci de oțel sau pereți de beton poate fi ușor determinată și chiar văzută: savantul sovietic S. I. Sokolov a creat un nou aparat „Microscopul ultrasonor", care permite nu numai determinarea defectului, dar și vederea, conturarea acestuia.

Și la noi în țară, nu demult, tînărul conf. univ. ing. N. Popescu din Iași a realizat un aparat generator de ultrasunete pentru determinarea rezistenței și altor caracteristici ale betonului din diferite construcții.

Întreprinderea dificilă a perforării materialelor casante este extrem de ușoară pentru ultrasunet. El poate realiza în porțelan, sticlă și alte asemenea materiale, nu numai orificii rotunde, dar și romboidale, poligonale etc.

Există unele lichide care prezintă anumite încăpățînări.

Încercați să dizolvați uleiul în apă. Veți renunța, după multă trudă sterilă. Intervenția ultrasunetului în această situație e salutară. El divide uleiul în particole microscopice și oferă de îndată o excelentă emulsie, care se poate păstra timp îndelungat în această stare.

Această însușire a ultrasunetului de a domestici și pune la treabă lichidele e larg folosită în Uniunea Sovietică, în diferite industrii, printre care și aceea a lămpilor de radio.

Întrebuințări largi își găsește ultrasunetul în medicină și igienă. El poate fi aplicat în domeniul sterilizării: distruge aproape instantaneu diferitele microorganisme, microbii tuberculozei, ai dizenteriei, antraxului, tusei convulsive. Proprietatea aceasta de distrugere a celulelor animale și vegetale a conferit ultrasunetului misiunea de a ajuta extragerea din aceste celule a substanțelor active biologice — fermenți, vitamine, hormoni. În felul acesta se poate extrage, bunăoară, grăsimea din celulele hepatice ale peștilor, care e extrem de bogată în vitamina A.

S-ar putea prezenta sute și sute de alte aplicațiuni ale ultrasunetului, în Uniunea Sovietică. Dar aș dori să vorbesc și despre unele inițiative de la noi.

INIȚIATIVELE NOASTRE

1949. Necesitatea de a se asigura populației un belșug de produse alimentare, în anii ce urmau, impunea dezvoltarea agriculturii noastre, sporirea producției agricole. Animat de dorința de a pune știința în slujba acestei dezvoltări, un colectiv format din acad. prof. E. Bădărău și lectorul Gh. Giurgea, de la catedra de acustică și optică a Facultății de matematică și fizică a universității din București, și-a propus să studieze influența ultrasunetelor asupra germinației plantelor. Pe atunci existau puține studii în această direcție. Unul al cercetătorilor sovietici O. Istomina și E. Ostrovski și altul al americanului Gaines Newton. În lucrarea sovietică se arăta că cei doi cercetători experimentaseră cu succes acțiunea ultrasunetului asupra semințelor de mazăre și tuberculelor de cartofi. Comunicarea arăta că se obținuse

E o fotografie veche și nereușită, dar are o valoare de document: lectorul Gh. Giurgea în mijlocul unei parcele cultivate cu grîu ultrasonat.

o creștere a greutății plantelor cu 56-141 la sută și o creștere cu 123-222 la sută a greutății semințelor recoltate. Creșterea recoltei de semințe se datora, după cum arătau cercetătorii, în primul rînd creșterii numărului de semințe și nu creșterii greutății bobului.

Era un document extrem de valoros, de la ale cărui date se putea pleca cu încredere. Și colectivul și-a pornit entuziast cercetările.

Primele experiențe au fost făcute pe boabe de mazăre și fasole, cu generatorul piezoelectric al facultății. Ca în orice cercetare științifică, n-au lipsit greutățile de tot felul și nici eforturile pentru realizarea celor mai bune condiții de lucru.

Se știe că ultrasunetul e foarte intens absorbit în aer. Pentru evitarea acestui mediu, a fost necesar ca experiențele să fie făcute în lichid. Aparatul a fost adaptat ca atare; fundul vasului, în care s-au pus boabele, a fost sortit să fie însuși cuarțul oscilator piezoelectric, generator de ultrasunete, iar pentru menținerea temperaturii constante în tot timpul experiențelor, s-a realizat o instalație care să asigure permanent împrospătarea apei, prin circulație. Nu a fost o muncă de loc ușoară. Capacitatea vasului era redusă și pentru obținerea minimului de semințe ultrasonate necesare unei însămînțări, care să probeze rezultatele, au fost necesare sute și sute de ultrasonări. Semințele au fost împărțite în categorii, pe criteriul duratei ultrasonării, care a variat între 1-9 minute și ele au fost supuse invizibilului agent, din minut în minut. E lesne, deci, de înțeles, cîte sute și sute de ore s-au dat acestei munci...

În primăvara anului următor, boabele au fost însămînțate cu grijă pe un teren din comuna Afumați, intercalîndu-se între parcele, loturi martori, cu semințe netratate. A urmat o muncă asiduă pentru întreținerea culturilor, dublată de emoțiile și nerăbdarea firească unei asemenea așteptări. În sfîrșit, recolta a fost strînsă. Rezultatele s-au arătat a fi excepționale. Mazărea ultrasonată a dat o creștere a recoltei cu 118 la sută (boabele care au fost ultrasonate 4 minute) față de martor. La fasole, sporirea a fost și mai simțitoare: cu 166 la sută (boabele care au fost ultrasonate 7 minute) față de martori. Creșterea se datora, așa cum arătaseră cercetătorii sovietici, creșterii numărului de boabe pe plantă.

Entuziasmul cercetărilor crescu. Curînd atacară un domeniu cu totul virgin: acela al grîului. În literatura de specialitate nu se indica nicăieri că vreun cercetător se ocupase pînă atunci de această problemă. Experiențele începură... De astă dată, timpul de ultrasonare a boabelor fu stabilit la 2, la 4 și la 6 minute. Din nou începu munca de cîmp și veni, în sfîrșit, din nou, recoltarea. Succesul fu peste așteptări. Grîul ultrasonat 4 minute dădu o producție cu 167 la sută mai mare decît grîul neultrasonat!

Se obținuse, fără doar și poate, după o muncă fără odihnă de doi ani, o victorie importantă. Ea fu consemnată într-o comunicare prezentată Academiei R.P.R. în același an, 1950. Comunicarea fu bine primită și publicată în „Buletinul științific" — seria Matematică-Fizică, tomul II, nr.8, din august-septembrie 1950.

PROIECTE ȘI VISE

Oamenii de știință au meserii construite din certitudini. De aici s-a tras concluzia că le-ar fi greu, chiar cu neputință, să facă poezie. Părerea aceasta e eronată. Poate că nici poeții nu știu, nu pot să viseze într-atît cît visează savanții. Căci ce poate fi altceva îndrăzneala în cercetare, decît setea de realizare a unui „vis de mai bine? Și ce poezie poate fi mai frumoasă, decît proiectele transpunerii în viață a unui rezultat experimental pozitiv?

Să adaptăm adevărul la cazul în speță. La proiectele ce s-au conturat pe marginea rezultatelor obținute cu ultrasunetul. Erau mari, pline de optimism: cadrul cercetărilor se va lărgi, vor fi antrenați mulți alți specialiști... Se va lua legătură cu cercetători din diferite țări, se va face schimb de experiență și se va începe o colaborare permanentă. Mijloacele de studiu vor fi îmbunătățite. Se va crea posibilitatea varierii frecvenței ultrasonore, a puterii și capacității de lucru a cristalului piezoelectric... Se vor primi terenuri de cultură mai întinse, unelte de cîmp și personal necesar întreținerii culturilor... Vor fi antrenați biologi și fiziologi, care să studieze procesele biochimice ce se petrec în semințele ultrasonate... Căci va trebui să se afle — și aceasta nu o pot face fizicienii — ce anume procese se petrec în semințele tratate, determinîndu-le o atît de mare forță de germinație.

Acestea erau proiectele, visele. Erau vise făurite cu ochii deschiși. Realizarea lor n-ar fi depășit cu nimic granițele posibilului. Dar nu întotdeauna ceea ce este posibil este și realizat. Căci intervin anumiți factori, cum este...

NEPĂSAREA

Firesc ar fi fost ca, după „consacrarea" lucrării prin publicarea ei în buletin, Academia R.P.R. să ajute prin diferite mijloace continuarea și lărgirea studiilor. Aceasta, cu atît mai mult cu cît ele erau de cea mai mare actualitate și se refereau la probleme legate mai mult decît oricare altele, de practică, de viața și bunăstarea poporului. Dar sînt situații în care e parcă mai convenabil să socoți o comunicare drept încheierea unui capitol, decît deschiderea altora.

Colectivul a așteptat o lună, două, cinci, opt, un an. Și-a spus atunci că „problema nu interesează", și a abandonat-o. Dar problema interesa. Interesa arzător pentru că altfel nu ar fi cerut amănunte asupra ei dl. R. G. Busnel, directorul laboratorului de fiziologie acustică al Institutului național de cercetări agronomice al Franței. El a trimis în iarna lui 1951 academicianului E. Bădărău și lectorului Gh. Giurgea o scrisoare: „V-aș rămîne foarte îndatorat dacă ați binevoi să-mi trimiteți un exemplar al comunicării dv.: „Cercetări asupra efectelor ultrasunetelor, asupra germinației și creșterii plantelor..."

Dacă am privi problema fie numai în lumina acestei scrisori, și încă ne-am putea da suficient seama de importanța cercetărilor făcute, neluate în seamă și abandonate.

CE A URMAT?

Aceeași tăcere, ani și ani de zile. Aceeași tăcere. Întreruptă nu de vreo tardivă inițiativă a Academiei, ci de cîte o veste din străinătate, care confirma valoarea rezultatelor obținute încă înainte cu ani, de cercetătorii romîni.

De-abia după trei ani, adică abia în 1954, revista engleză „Radio Electronics" vol. 24, nr. 7, releva cu titlul de noutate în articolul „Stimulation of plant growth by ultrasonic wavers", rezultatele obținute de către un cercetător englez, prin utilizarea undelor ultrasonore în direcția accelerării creșterii plantelor și măririi dimensiunii lor. Deci, de-abia după trei ani de la obținerea rezultatelor noastre, au obținut englezii rezultate similare. Le-o luasem înainte și trebuia să consolidăm avansul. Dar nu știu ce s-a așteptat pînă atunci și ce se mai așteaptă de aci încolo. Să fie confirmate rezultatele și în Madagascar?

EPILOG NECESAR OPTIMIST

Au trecut șase ani. E, se pare, vremea ca Academia noastră să-și curme tăcerea. E vremea să intervină, și să intervină activ, răscumpărînd păcatul unei îndelungate nepăsări. În reluarea problemei vor trebui să fie antrenate direct, ca direct interesate, Institutul de cercetări agronomice, precum și alte foruri.

Trebuie recîștigat timpul pierdut. Și nu numai atît. Trebuie recîștigat avansul. El trebuie să se adauge, legitim, celorlalte nenumărate izbînzi ale sistemului socialist, în întrecerea pe care o desfășoară cu sistemul capitalist.

SUVEICA, EGAL PICĂTURĂ DE APĂ...

Egalitatea de mai sus este, în fond, o substituire. Vi se pare și așa ciudat? Ei bine, ciudățenia aceasta este o realitate. Picătura de apă a reușit să înoculască bătrîna, antica suveică. Era și vremea... Acest element principal al războiului de țesut a supraviețuit multor generații și, în ciuda inventarii, de-a lungul veacurilor, a unor tipuri de mașini din ce în ce mai moderne, ea a rămas aceeași „forță" de neînlocuit și s-a menținut aproape neschimbată. Căci fiecăruia care a încercat s-o îndepărteze, ea i-a răspuns, în timpurile noastre, prin viteza mare cu care parcurge distanța dintre cele două casete ale războiului, acoperind, într-o singură oră, cîteva zeci de kilometri.

Iată însă că încăpățînarea suveicii în menținerea ei, s-a arătat de curînd neputincioasă în fața îndîrjirii introducerii tehnicii înaintate. Inginerul cehoslovac Vladimir Svaty a reușit să... destituie suveica. El a încredințat zgomotoasa operație de introducere a firelor de bătătură în urzeală, unei tăcute dar harnice picături de apă. Sub presiunea de cîteva atmosfere, aceasta iese dintr-o duză și antrenează după ea firul de bătătură, care se desfășoară de pe o bobină, așezată lîngă duză. În felul acesta, în timp de 60 de minute, picăturile de apă depun în țesătură peste 20 de mii de fire. Pe lîngă faptul că viteza de țesut a noului război este aproape dublă față de cea a războiului cu suveică, el mai prezintă avantajul că (nemaiavînd suveică) elimină ruperea firelor, care dă atît de mult de lucru țesătoarelor.

Se înțelege de la sine că și construcția noului război e cu totul alta, decît cea a războiului actual de țesut. Ea e mult simplificată, iar greutatea și dimensiunile mașinii sînt incomparabil mai mici. Folosirea apei elimină o serie de mecanisme care, în timpul funcționării, produc zgomot mare și cere necesită o permanentă și atentă îngrijire. Zgomotul slab și uniform al noului război va permite să se vorbească cu glas normal în secțiile de țesătorie, iar comandarea și supravegherea noilor mașini se vor face mult mai ușor. De asemeni, datorită folosirii apei, cantitatea de praf din aer, obișnuită țesătoriilor, va scade simțitor, iar aerul secțiilor va fi de la sine umidificat, nemaiimpunînd condiționarea.

I.S.

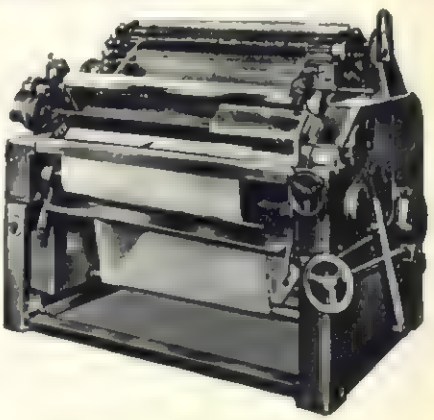

Noua mașină de țesut fără suveică.

Nicolas GUILLÉN

Elegie cubană

Poetului chilian Angel Cruchaga Santa María

Cuba — vîndut peimiar,
hartă de zahăr şi de uitare,
vis ciopîrţit şi stîngher...
Cerbule ager — oare —
tu, hăituit din pădure-n pădure,
unde va fi ca să-ţi stingi
goana cu tropote dure,
rana din coastă să-ţi lingi?
Stau lîngă-adîncul pieptului falnic,
piept fierbînd de ştiinţe.
Simt un puls năvalnic,
puls de apă vie.
Simt orice zvîcnet în vine
ca pe o mare în flux,
ca pe o mare în reflux,
ca pe o mare concentrică
ori prăvălită în sine.
O, ştiu acum, căci te-au văzut
mulatrele cu umeri de caoba[1]),
chitarele cu pîntec de mulatră,
chiar noaptea-n port,
pe unde, sub cerul vast de zinc,
pluteşte vejarul mort.
Te ştiu crocodilul şi toba,
şoferii şi Vista[2]),
de la Aduana,
şi turista
cu aerul preocupat.

Ştie azi totul chiar şi sticla cea
în fundul căreia se stinge-o stea;
te ştiu acum, căci te-au văzut,
şi drumul cu copilul care, pieziş,
un veac pe umerii plăpînzi încarcă;
te ştiu şi romul, barul, trandafirul,
şi marinarul care se-mbarcă,
ba şi femeia ce-şi împlîntă viu,
în pieptul ros,
tuberculos,
un pumnal de rachiu!

Cuba, spre trestiile tale mă-nclin:
le simt născînd cu gemînd din ţărînă;
sînt nesfîrşite, lungi pe un tăpşan...
Aspir amarul fum
din ai incendiilor tale scrum.
Pe-acolo coarnele şi le ating,
sclipind în mii de fulgere minuscule,
micii diavoli, cu învăţătă pompă,
pe care îl îndeamnă, agitînd,
ambiţia, nesăţioasă-i trompă.
Acolo-şi învesmîntă neagra pulbere
un tînăr anarhist şi îşi
ce ştie, surîzînd, vieţi să spulbere.
Apoi stăpînii de fulgere şi tună,
mişiţi cu grase loţ arvună,
ce-pe neaşteptate urcă, urcă,
apoi, în culmea strălucirii,
cînd chiar în dans pe un nor mi se descurcă,
tot pe neaşteptate cad de-a dura,
murind şi ei, şi vechiul lor orgoliu,
fără de panegiric, fără doliu;
acolo-i şi avarul ce-adună banii viri
cu unghiile putrede, de stîrv.
Şi-un general cu epoleţi, ce cată
foc în Olimp, dar fără să se bată,
şi doctorul cu guturai, ce-şi suflă nara
înveninînd întruna primăvara.

★

Afară e vecinul...
Are telefonul şi submarinul,
are o flotă barbară, o flotă
şi munţi de aur curat şi-n bancnotă;
are un cor, are poeţi rataţi,
are un negru nour de soldaţi

orbi, surzi, înarmaţi
pentru teroare, pentru ură
(îmbibate de sînge steagurile lor
exală duhori,
ce-nţîrîie, pe ele, zborul muştelor).
Afară este vecinul,
înconjurat de fiare,
care trimite ambasadori,
carne de bou în cutii, pugilişti,
convoaie, gloanţe, jeep, armatori,
efebi onanişti,
sobe ce scot deja fum,
bocanci din pielea cea mai dură,
cîrlionţi şi schimbări de temperatură,
bicicliete, tutun blond şi benzină,
iar mai apoi, pe toţi,
trupe de infanterie marină!
(E bine cîteodată să faci foc).
Apoi? Apoi, e cîmpul sfîrîcat
ce-şi varsă sumbru umbrele pe drum,
cravaşa şefilor lovind turbat,
oraşul mîndru, preschimbat în scrum,
fără smoching şi club, fără verdeaţă,
cu febre doar şi cu spitale,
în care mor, visînd despre viaţă,
oameni aduşi la trai de animale.
Nimic mai mult? Întreabă, se adună,
voci, mii de voci ce-ntruna se-nmulţesc.
Acolo e Juan Desculţul. Încă
aşteaptă ziua nopţilor lui adînci.
Acolo e Juan Minerul, negru, pal,
iscînd din mandolină un sunet vegetal,
un cîntec unic, totuşi general.
Acolo-i Juan Negrul, scurmînd, spetit, ţărîna
şi întinzînd lui Juan Albul mîna.
E, vreau să spun, Juan Poporul, iată
sîngele nostru fără-apus şi pată.
Sînt eu, cu cîntecul meu,
tu, cu surîsul tău,
cu trandafirul tău,
tu, cu privirea ta,

chiar tu, spăsuri plînsetului pradă,
căci fiecare lacrimă-i o spadă.
Juan Poporul vorbeşte şi cere:
José Martí[3]), steaua azurie-ţi aprinde:
cuvîntul tău să risipească ceţuri şi durere
cu focul sacru-al luptei ne cuprindel
Juan Poporul vorbeşte şi spune:
Maceo[4]) cal de fier, secure, armă,
oglindă, rază, clopot de alarmă,
tu ai luptat rănit, răbdînd durere,
au merg pe urma ta însîngerată.
O, Perolejo, altădată,
ar fi putut, cu foc în pîpă,
nu pielea leului, bătrînă,
ci chiar însîngerata-aripă
a păsării ce aduce moarte
şi-n care milă n-o insemne.
Vin corbi din nord, vin de departe,
aducînd moarte, viermi şi moarte,
lacrimi şi moarte,
microbi şi moarte,
morminte şi moarte,
baionete şi moarte,
proteze şi moarte,
cicatrici şi moarte;
moarte de arme secrete,
moartea rănitului, singur, pe cîmp,
a tînărului în floarea vîrstei,
a clopotarului nevinovat,
moarte premeditată, sălbatic
experimentată în Veges,
venind, în trombe,
cu avioane multe şi oarbe bombe.
Juan Poporul vorbeşte şi spune:
— La mijloc de drum, abia ieri,
marşul spre libertate s-a oprit;
ce lovitură sinistră ne-a strivit!
Dar mai frăieşte fiul care-şi cunoaşte tatăl
doar după numele-ncrustat pe cruce.
Dar dacă moştenească lanţuri, iată-l:
şi inima părintelui cu el o duce.
Metalică-şi sfrăluceşte, drept
ca o floare de bronz aprinsă pe piept.
Soiar şi-ncununat
cu florile de foc a răzbunării,
cu-a inimii văpaie înarmat,
copilul vechiului marş îi reîncepe:
şi din tranşee, din coclri, prin crenele,
mai neînvins, mai tare decît ele,
împrăştie în noapte focul pur...
Arde Maceo sigur în zenit,
Martí-şi aprinde steaua de azur.

În româneşte de **Aurel COVACI**

1) Un soi de arbore tropical.
2) Numele unei străzi.

3) José Martí—scriitor, poet şi orator cuban, care a organizat revoluţia din 1895 împotriva Spaniei.
4) Antonio Maceo—general cuban, care a devenit vestit în luptele împotriva Spaniei (1868-78 şi 1895-98).

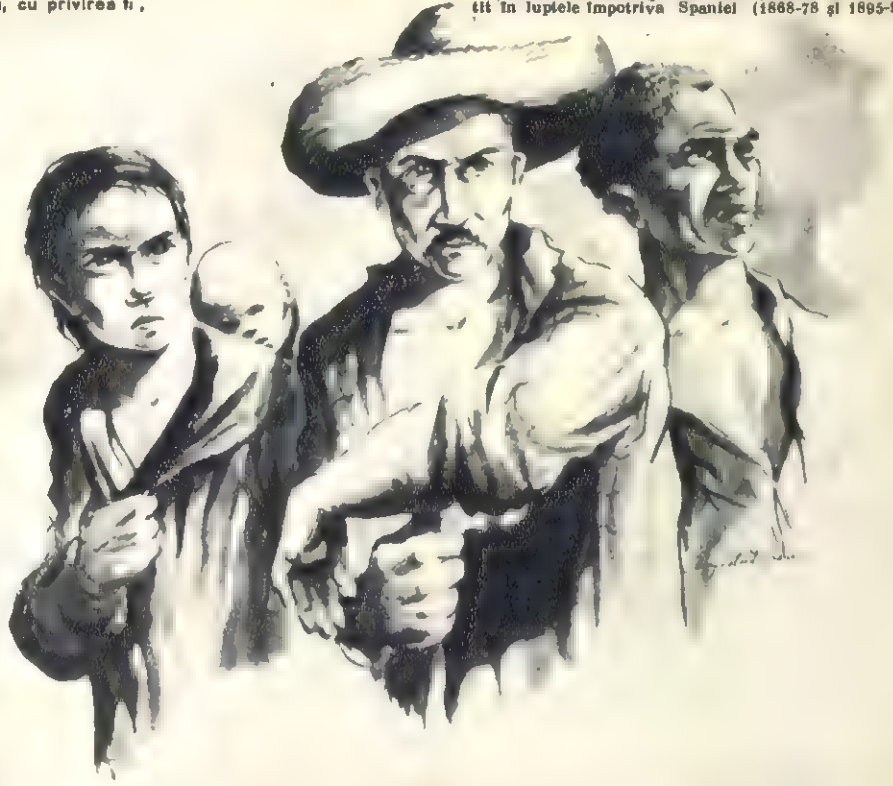

GONG

Trac înainte de spectacol. Pe scenă însă, talentatul cîntăreț Gh. Popică, strungar la Uzinele „23 August", și-a regăsit verva...

CRONICARI DE SPIRIT

Izbucnind pe neașteptate, fără exces de decor și costum, scurte și cu tîlc, între ringuri și strunguri ori lîngă dogoarea cuptoarelor, spectacolele brigăzilor artistice de agitație întregesc sub ochii noștri imaginea unui original letopiseț contemporan.

...Să răsune, deci, gongul (imaginați-vă, desigur, senzația de ordin auditiv) pentru a răsfoi împreună cîteva file din acest letopiseț și a cunoaște, astfel, cîteva recente evoluții ale artiștilor amatori din Capitală, pe scenele celui de al IV-lea concurs artistic al sindicatelor. Prin fața noastră se perindă spectacolele brigăzilor artistice de agitație de la Uzinele „23 August", „7 Noiembrie", „Industria Bumbacului A" și Întreprinderea Poligrafică 4.

Consemnăm cu satisfacție tendința brigăzilor de a oglindi cît mai profund realitatea specifică locului lor de producție. Ele aduc în scenă material faptic divers. Metalurgiștii de la Uzinele „23 August", bunăoară, se arată mîndri de succesul peste hotare al primelor motoare de fabricație romînească, în timp ce tipografii de la Întreprinderea Poligrafică 4 își concentrează principalul efort pentru înlăturarea asalturilor de producție de la încheierea lunii și a întregului cortegiu de metehne auxiliare: rebuturi, întîrzieri etc.

Autorii textelor — ei înșiși amatori — realizează succese remarcabile, oferind interpreților multe „scenarii" sprintene, ingenioase, scrise într-un limbaj care vădește grija pentru firescul și culoarea cuvîntului. Ba, de multe ori, pentru o deplină conciziune, cuvîntul e înlocuit cu imagini de inspirație... cinematografică. Un succint și edificator film documentar de scurt metraj, intitulat sugestiv: „Povestea inovațiilor în întreprinderea noastră", l-a interpretat fără ajutorul peliculei, unul dintre membrii brigăzii artistice a Uzinelor „7 Noiembrie", dezvăluindu-ne metamorfoza birocratică a unei inovații, de la tobă la... balon răsuflat.

Sezisăm, de asemenea, cu bucurie străduința de a pune principalul accent nu atît pe simpla narare de fapte și întîmplări, cît pe dezvăluirea caracterelor. Un fericit exemplu e scenota „Ședința", prezentată de brigada artistică de la Industria Bumbacului A. Aci, pericolul abuzului de „întruniri sterp-verbale" ne e dezvăluit nu prin afirmații de ordin general, ci prin caracterizarea minuțioasă a diversității de tipuri care se complac într-un asemenea climat. Inginerul lăudăros, șeful aprovizionării care promite și nu face, maistrul slugarnic, mecani-

Nu vă speriați, nu sînt autentici... Echipa Ice-chim-ului satirizează pe cîțiva adepți ai lui Bachus.

Gongul răsună prelung, anunțînd un spectacol neobișnuit: astă-seară, joacă muncitorii-artiști.

MONOLOGUL UNUI SFETN

de Tiberiu VORNIC

Să începem de la capăt... Așadar, am fost foarte onorat cînd Ministerul Culturii m-a invitat să pun umărul la organizarea Concursului al patrulea al echipelor de artiști-amatori de la sate. N-am nici un motiv să mă îndoiesc că n-ar fi zvîcnit în toți fruntașii vieții noastre culturale și artistice, poftiți la consfătuire, aceeași emoție, aceeași dragoste față de popor, pe care le-am simțit eu, cînd am fost investit cu răspunderea de a sprijini munca echipelor artistice sătești din regiunea Oradea.

Cea dintîi „luare de contact" cu tovarășii din regiunea Oradea a fost o decepție, dar încă nu demobilizatoare. Consfătuirea a fost improvizată. Fixată la ora 11 dimineața, a început după 12. Membrii comisiei centrale de față au fost printre puținii care n-au pregetat osteneala călătoriei la Oradea.

În schimb localnicii, oarecum în plictis și în derută, înjghebau pe file de hîrtie fel de fel de rapoarte, enervați și deranjați. Drept mărturisind, la o vreme m-am și depărtat din sala unde avea să se țină consfătuirea, ca să nu fiu de față ca un sadic la cazuele disperate cu care organizatorii se străduiau să adune în ultima clipă, „asistența". S-a constatat cu „durere" că unii dintre cei sortiți să participe au dezertat în alai entuziast spre ceva mai atrăgător, decît figurile membrilor comisiei centrale, venise o echipă de artiști de cinematograf și s-au dus să-i întîmpine...

În sfîrșit, scaunele din odaia consfătuirii au fost ocupate în parte, dîndu-și binevoitorul obol și oamenii de serviciu ai instituției respective, despre care am înțeles că sînt participanți de sacrificiu la diferite ședințe și consfătuiri. Grija-mi era, totuși, mare: să nu fim mai numeroși cei din „prezidiu" decît cei din sală. Nu. Am

cul-șef chiulangiu sînt individualități bine conturate.

Nu lipsesc, desigur, nici stîngăciile: în interpretare — uneori înzorzonată cu exhibiții revuistice („Secărica la Calimănești"— Întreprinderea Poligrafică 4), altoori plată ori declamatorie („Albumul" — „Industria Bumbacului A", „Milionarii" — Uzinele „7 Noiembrie" etc.) — cît mai cu seamă în conținutul textelor satirice.

Lungimile excesive de text, fuga după „poante", oglindirea șablon, oarecum de circumstanță a fenomenului pozitiv, iată alte lipsuri, mai mult sau mai puțin pronunțate — și, bineînțeles, tot atîtea obligații pentru îmbunătățirea muncii în viitor a brigăzilor artistice de agitație.

Concursul formațiilor artistice ale sindicatelor continuă. Nădăjduim ca la viitoarele sale etape să urmărim, cu sporit interes și satisfacție, creația acestor spirituali cronicari contemporani.

L. CERNĂIANU

Fotografii de
A. LOVINESCU
și A. MIHAILOPOL

Un mecanic-șef chiulangiu văzut de brigada „Industriei Bumbacului A".

... Și un tînăr cvartet feminin de la „Industria Bumbacului A".

Corul Uzinelor „23 August" din Capitală.

C ARTISTIC

fost depășiți cu cel puțin 40 la sută, așa că ședința a început.

Ordinea de zi avea ca punct principal constituirea comisiei regionale a concursului. Se întocmise atunci, în pripă, o listă, căreia — cum se zice — i „s-a dat citire".

Numiții nu erau de față decît în număr foarte restrîns și tovarășii organizatori și-au făcut cuvenita autocritică...

Trebuie să subliniez totuși că am descoperit cîțiva tovarăși care m-au impresionat prin pasiunea nobilă, seriozitatea și metoda lor de lucru. Aceștia sînt cheagul întregii acțiuni de organizare și nu mă îndoiesc că exemplul lor atrăgător va stîrni și însufleți pe alți tovarăși. E vorba de tovarășele care se ocupă de echipele de dansuri și de arta plastică populară, de directorul Casei de creație regională și de alți cîțiva tovarăși de la secțiile culturale raionale. Lipsa de interes a personalităților artistice locale propuse în comisia regională, mi s-a părut, pe de o parte, un cusur al organizării, iar pe de altă parte, compensabilă prin hotărîrea de a munci a tovarășilor amintiți mai sus.

La sfîrșitul ședinței, am avut impresia că lucrurile sînt așezate oarecum pe un făgaș bun și că cele unsprezece raioane ale regiunii Oradea vor prezenta în văzul obștesc, cu prilejul concursului, mîndre echipe de artiști-amatori, înțesnindu-le să pătrundă în lumina bucuriilor artei.

A doua constatare m-a mîhnit însă, și recunosc că am greșit lăsîndu-mă copleșit de umbra dezolării. Desigur, nu era cazul să zburd de fericire, văzînd că opiniile sînt exact aceleași ca și la inițiativa constituirii, deși în aparență mai grave și mai prestigioase. Telegă concursului nu se urnise încă, cu toate că tovarășii organizatori o biciuiau ca pe o mîrțoagă, cercînd să ne facă a crede că merge bine, mîrțoaga fiind năzdrăvană: mănîncă jar și sloboade galbeni de aur...

Între timp, satele dau semne de vigoare și de neastîmpăr clocotitor. La sediile secțiilor culturale se închelă procese verbale și se „trasează sarcini" pe hîrtie; la sate, pe înserat, ulițele freamătă de oameni care se duc la repetiții. A pătruns de cîteva ori glasul lor între pereții sălilor de ședințe: veniți! Aduceți-ne piese bune; aduceți-ne material pentru coruri, orchestre și brigăzile artistice! Alegeți repertoriul; trimite-ți-ne instructori, dați zor, vrem să fim printre cei dinții la concursul al patrulea!

Hm... Iubiți tovarăși din Oradea, ne paște primejdia să ne țîrîm la coada echipelor.

La revedere pe curînd și dați zor, căci vremea proceselor verbale a trecut; eu nici nu mă mai uit la ele, cînd e atîta frumusețe de văzut în satele regiunii!

Desen de Nel COBAR

Cunoscutul ciclist din R. D. Germană, G. Schur, cîştigătorul de anul trecut al „Cursei Păcii".

C. DUMITRESCU

C. SANDRU

L. ZANONI

G. MOICEANU

Fără pronostic

Înaintea fiecărei competiţii internaţionale ne întrebăm — în mod legitim — care sînt şansele reprezentativei noastre. Pasionaţi, facem pronosticuri: cînd sîntem siguri de victorie, „oferim" sportivilor noştri primele locuri, cînd avem îndoieli sperăm în „surprize". Unii, oricum, o înfrîngere ne doare şi dorim cu orice preţ o victorie.

Stăpîniţi de această stare de spirit, am stat de vorbă cu unul din antrenorii echipei de ciclism care ne reprezintă la „Cursa Păcii". Redăm dialogul:

REPORTERUL: Care este forma alergătorilor noştri?

M. NICULESCU: Într-un cuvînt am putea spune: bună. Vă mulţumeşte răspunsul? Nu? Evident, sentinţele acestea sînt de multe ori înşelătoare, dar premisele, constatările de-a lungul orelor de antrenament, ne oferă certitudinea acestor afirmaţii. Membrii echipei noastre s-au pregătit în timpul iernii în două locuri diferite: unii în Egipt, alţii la... Oradea. Cei care au participat la turul Egiptului au parcurs 1600 km cu o mare intensitate; cei de la Oradea, din pricina condiţiilor atmosferice, s-au limitat la un antrenament mai modest. Pînă în momentul plecării în R.D. Germană, în luna aprilie, noi am omogenizat echipa şi alergătorii au ajuns la valori sensibil egale.

REPORTERUL: Am auzit vorbindu-se, uneori chiar în contradictoriu, despre concepţia de antrenament a dv. Mai concret: se afirmă că lotul nostru este antrenat cu prea multă intensitate.

M. NICULESCU: Într-adevăr, în timpul ultimului antrenament s-a dezbătut şi această problemă. E rău? Bineînţeles că nu! Vreţi să cunoaşteţi părerea mea? Iat-o: în ultimii ani lotul naţional de ciclism a fost supus antrenamentelor tari şi valoarea reprezentativei a crescut. În pregătirea din acest an a echipei noastre, a stat la bază schimbul de experienţă cu lotul polonez şi german. Lotul german punea accent pe rulajele lungi. Polonezii, pe intensitate maximă în antrenamente, insistînd cu deosebire asupra concursurilor de verificare, care sînt baza pregătirilor. După cum vedeţi, metode de pregătire variate. Tot ce a fost bun în experienţa cicliştilor germani şi polonezi ne-am însuşit. „Cursa Păcii" va demonstra fără drept de apel cine a întrebuinţat cele mai bune metode de pregătire.

REPORTERUL: Care sînt şansele echipei noastre în această ediţie a „Cursei Păcii?"

M. NICULESCU: Trebuie să ştiţi un singur lucru: dintre toate echipele participante la „Cursa Păcii" echipa noastră este cea mai tînără. Or, la competiţiile internaţionale experienţa joacă un rol important. Această experienţă, în bună măsură, deocamdată, ne lipseşte. Totuşi, în clasamentul final, contăm pe un loc onorabil...

REPORTERUL: V-am ruga să ne faceţi un pronostic al cîştigătorilor cursei.

M. NICULESCU: Nu îndrăznesc. Cred că nici nu s-ar putea. Favoriţi sînt mulţi, cîştigători puţini.

REPORTERUL: Atunci nu ne rămîne decît să aşteptăm cu omoţie ştirile zărelor.

M. NICULESCU: Din păcate...

C. B.

Fotografii de S. STEINER

După o cursă de verificare, medicul lotului ia tensiunea ciclistului G. Moiceanu. →

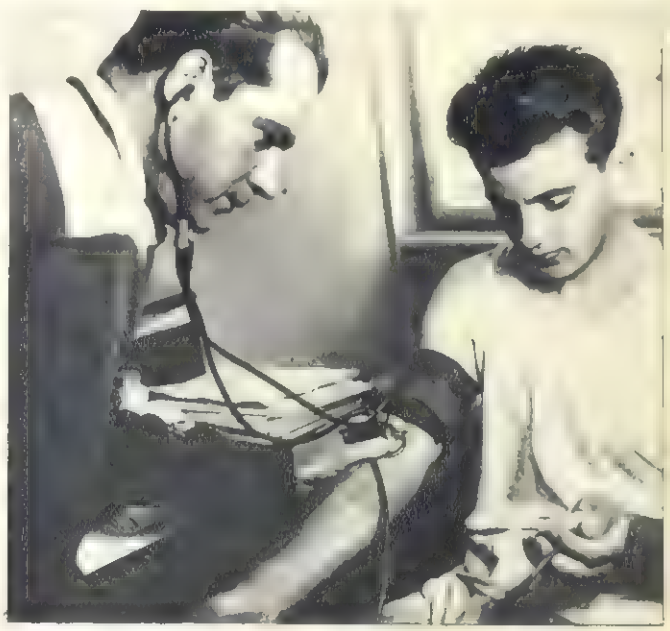

O pană! Noroc că e doar un antrenament. La „Cursa Păcii" am dori ca cicliştii noştri să aibă cît mai puţine. Ce bine ar fi să nu aibă de loc!

Brăila, în primele zile ale primăverii.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

„Lunca Streiului" — fotografie de Liana GRILL, lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

Scenă din „Intrigă și iubire" (secția germană) interpretată de actorii Gerda Rath și I. Oschanitzki.

Dem. Moruzan, artist emerit al R.P.R., în „Omul care a văzut moartea" (secția română).

„Mielul turbat" pe scena secției maghiare a Teatrului de Stat din Timișoara (primul din dreapta: Krizsán Andras).

Teatrul timișorean e în viața orașului său o realitate a cărei prezență nu o poți ignora. De altfel, și la propriu, el ți se impune cu grandiloc venţă: în plin centrul orașului, la doi pași de medievalul castel al Huniazilor ori de modernul restaurant în care, seară de seară, direcția „are onoarea de a prezenta pe vestita cîntăreață Micșunica Gheorghiu" (puțin cam răgușită și siropos sentimentală), teatrul își desfășoară larg masiva, dar cam cîndava sa clădire. După ultimul incendiu (și, de pe la 1760, cînd a fost înălțata cu dublul scop administrativ și artistic, clădirea a tot avut de suportat mai multe incendii), un arhitect cu ohizara fantezie a construit către 1920 o fațadă în care a amestecat diferite stiluri ale vremurilor.

Interiorul său păstrează însă farmecul puțin grecoi al barocului, excesiv dar nu strident ornamentat, împletind armonios aurul bronzului cu sîngerul plușului. Deasupra celor cîteva rînduri de loji și balcoane se rotunjește o cupolă, pe care o fresca murală evoca figuri din istoria țării. În această sală au jucat, spun documentele vremii, mari actori ca Adolf Sonnenthal, celebru tragedian din cea de a doua jumătate a secolului trecut, sau neîntrecuta interpreta a subretelor vieneze, Peppi Gallmeyer, și tot aici, cu aproape un veac în urmă, trupa lui Pascali a reprezentat „Strengarul din Paris".

Și, totuși, Timișoara n-a avut un teatru stabil al său cu trupa proprie, pînă în anul 1948, cînd Teatrul Poporului, ce prinsese viață în 1945, a devenit, oficial și definitiv, un teatru de stat. La aproape 8 ani de la înființare, ansamblul său artistic a început să-și contureze oarecum personalitatea, să-și precizeze, pe măsura forțelor sale actoricești, un repertoriu adecvat; și e interesant de observat cum la acestea contribuie determinant specificul creației actorilor săi de talent și cu experiență scenică, cum ar fi Dem. Moruzan și Gh. Damian—artiști emeriți — Jony Moruzan etc. Tendința de a reprezenta cu precădere comedii, spre pildă — tendință care poate totuși îngusta sfera de creație și educativă a teatrului — e în mare parte hotărîtă de înclinația

TEATRELE SURORI

spre comic a acestor actori. Ultimele sale premiere mărturisesc această. Dar despre spectacolele sale și calitatea lor vom vorbi mai târziu.

Surorile gemene

În prima zi a anului 1953, teatrul românesc a căpătat două surori gemene: secțiile germană și maghiară. În orașul în care conlocuiesc oameni de naționalități diferite, în care pe stradă urechea îți prinde întretăindu-se cuvinte germane, românești sau maghiare, faptul acesta constituia o necesitate imperioasă. Și iată cum teatrul timișorean a devenit, deocamdată numai la propriu, unul dintre cele mai mari teatre din țară, prezentînd pe stagiune un număr de circa 15 premiere.

Poetul Franz Liebhard — secretar literar al secției germane — începuse să scrie o lucrare despre vechiul teatru timișorean. Regretăm că nu și-a propus totodată să devină cronicarul acestei pasionante istorii din zilele noastre. Ar fi avut prilejul să ofere cititorilor imaginea unor actori neobișnuiți în care, cei ce îi vad astăzi jucîndu-l pe Schiller, Molière, Lessing, Goldoni, ori Szigligeti, ar putea cu greu să recunoască timplarul, țesătoarea, croitorul ori învățătorul de acum trei ani. Sau, poate, i-ar simți totuși. Există în jocul lor — pe lîngă momentele de nesiguranță firești unor actori ce au urcat pe scenă abia de 3 ani — o simplitate puțin naivă și o prospețime pe care nu o găsești întotdeauna la actorul profesionist.

Krizsán Andras, de pildă, e astăzi unul dintre cei mai populari actori maghiari ai Timișoarei. Am intrat într-un magazin cu dînsul și imediat s-a făcut cerc în jurul lui. Lucrul acesta l-am înțeles mai bine cînd l-am văzut pe scenă, rostindu-și cele două replici din „O piesă cu dragoste" de Mircea Ștefănescu: are un umor natural, o inventivitate scenică și o savoare comică irezistibilă. Înalt, masiv, cu o figură rotundă și luminoasă de copil, Krizsán scoate fără nici o crispare exterioară, fără vreun element de șarjă, efecte comice de cea mai bună calitate. În urmă cu un an, Krizsán mai lucra ca tîmplar la C.F.R. ..

De fapt, în teatru a jurat din primele luni ale înființării sale, dar cum schema fusese completată și nu puteau fi încă angajați, acești oameni de peste 40 de ani a continuat timp de doi ani să lucreze dimineața ca tîmplari, iar seara să urce pe scenă cu forța și vioiciunea pe care numai pasiunea autentică o poate da. Apoi, luîndu-și la braț nevasta (care e coafeza teatrului), o pornea spre casă, încălzit de aplauzele care-i compensau într-un fel lipsa de odihnă.

Spațiul restrîns al materialului de față mă obligă la unele nedreptăți. Pentru că e, într-un fel, o nedreptate să nu pomenești decît în treacăt despre căldura și sinceritatea care emana din jocul Gerdei Roth, despre firescul cu care suntofarul Várady Ioan, care s-a apucat de teatru la aproape 60 de ani, l-a creat pe bătrînul medic din „Platon Kreceț", despre simplitatea cu care apare în scenă fostul croitor Peter Schuch ori pînă nu de mult țesătoarea Boka Elisabeta.

Oamenii aceștia simpli care au avut curajul să începapă a deslușească în jocul lor — pe lîngă momentele de nesiguranță firești unor actori ce au urcat pe scenă abia de 3 ani — o simplitate puțin naivă și o prospețime pe care nu o găsești întotdeauna la actorul profesionist.

Krizsán Andras, de pildă, e astăzi unul dintre cei mai populari actori maghiari ai Timișoarei. Am intrat într-un magazin cu dînsul și imediat s-a făcut cerc în jurul lui. Lucrul acesta l-am înțeles mai bine cînd l-am văzut pe scenă, rostindu-și cele două replici din „O piesă cu dragoste" de Mircea Ștefănescu: are un umor natural, o inventivitate scenică și o savoare comică irezistibilă. Înalt, masiv, cu o figură rotundă și luminoasă de copil, Krizsán scoate fără nici o crispare exterioară, fără vreun element de șarjă, efecte comice de cea mai bună calitate. În urmă cu un an, Krizsán mai lucra ca tîmplar la C.F.R. ..

De fapt, în teatru a jurat din primele luni ale înființării sale, dar cum schema fusese completată și nu puteau fi încă angajați, acești oameni de peste 40 de ani a continuat timp de doi ani să lucreze dimineața ca tîmplari, iar seara să urce pe scenă cu forța și vioiciunea pe care numai pasiunea autentică o poate da. Apoi, luîndu-și la braț nevasta (care e coafeza teatrului), o pornea spre casă, încălzit de aplauzele care-i compensau într-un fel lipsa de odihnă.

Spațiul restrîns al materialului de față mă obligă la unele nedreptăți. Pentru că e, într-un fel, o nedreptate să nu pomenești decît în treacăt despre căldura și sinceritatea care emana din jocul Gerdei Roth, despre firescul cu care suntofarul Várady Ioan, care s-a apucat de teatru la aproape 60 de ani, l-a creat pe bătrînul medic din „Platon Kreceț", despre simplitatea cu care apare în scenă fostul croitor Peter Schuch ori pînă nu de mult țesătoarea Boka Elisabeta.

Oamenii aceștia simpli care au avut curajul să înce

Boris LASKIN

Noul șofer

— schiță —

Ilustrații de Niki POPESCU

Cum se întoarse de la Suhumi, Anton Ivanovici Skvorțov se îndrepta spre vila.

Din scrisoarea contabilului-șef, aflase că noul șef — alc cărui atribuții le îndeplinise provizoriu Anton Ivanovici, pînă ce plecase în concediu — urma să se prezinte la birou, dintr-o zi în alta.

În dimineața următoare, se opri în fața vilei o *Pobeda* albastră.

- Ce l-o fi apucat să vină așa devreme? — bombăni încîntat Anton Ivanovici și, trăgînd fulgarinul peste pijama, ieși în stradă.

Ai înnebunit, Grișa? Ce-ai venit așa cu noaptea în cap!

În momentul acela portiera se deschise și Anton Ivanovici văzu că la volan nu se afla Grișa, ci un șofer nou.

„Se vede că șeful cel nou și-a adus și șoferul cu el" — se gîndi Anton Ivanovici și întreba:

De la birou?

Da!

Așteaptă puțin!

Toaleta de dimineață nu-i cere mai mult de o oră. Ars de soare, proaspăt ras, ieși pe terasă și se așeză la masa sa-și ia ceaiul.

Figura lui Anton Ivanovici exprima o oboseală de rigoare. S-ar fi spus că, o dată cu hainele, își schimbase și expresia feței.

— Tovarășe șofer!

— Poftim! — și șoferul coborî din mașină.

Era un om tînar, îmbrăcat cu pantaloni militari și haină de oraș, zvelt și foarte îngrijit.

- Cum te cheamă, flăcăule?

— Stepan Mihailovici.

Bun. Uite ce e, Steopa — spuse cu un aer preocupat Anton Ivanovici — fii tu așa de drăguț și fă un pic de gimnastică. Ia lopata și scoate vreo doi cartofi. După ce isprăvești, îmbuci ceva și pornim.

— Cum de nu! — primi bucuros șoferul și apucă lopata.

Soția lui Anton Ivanovici sorbea ceaiul și-și privea cu admirație soțul, care, după concediu, arăta foarte chipeș.

— Antoșa — zise ea — roagă-l tu să aducă și o găleată cu apă de la fîntînă.

— Îndată, Steopa!

— Poftim!

Lasă sapatul. Vezi gălețile? Uite și fîntîna acolo. Ai înțeles? Executarea...

După ce aduse apa, șoferul își șterse mîinile cu batista și se opri lîngă treptele terasei.

Vino sus, ia loc — îl pofti Anton Ivanovici.

Mulțumesc. Am mîncat.

Trage o dușcă în sănătatea conducerii.

— Mulțumesc, nu beau..

Anton Ivanovici bău de unul singur.

Bravo! Un șofer nici n-are voie să bea. De se întîmplă ceva, o dată îl vezi pe milițian că vine la tine și-ți spune: „la suflă!"

Tocmai de aceea

Eu, însă, sînt doar un simplu pasager. Eu am voie. Nimeni nu-mi cere socoteala.

Anton Ivanovici dădu pe gît încă un pahărel, gustă un rasol și se ridică.

Ei, încălecarea!...

Cînd ieșiră în șosea, soarele începuse să dogorească. Anton Ivanovici îl examina pe șofer, care ședea încordat la volan, cu ochii țintă înainte. Scoase apoi din servietă o cutie de țigări „Abhazia", pe al cărei capac era desenat un palmier, iar în fund, marea.

- Poftim, le-am adus din sud.

Șoferul bagă țigările în buzunar.

- Mulțumesc!

— Ei, cum e noul șef? Sever?

Știu eu ce să spun?

— Ei, sită nouă — remarcă Anton Ivanovici. Ascultă, Steopa, oprește puțin. Vreau să-mi mai dezmorțesc oasele.

— E tîrziu. La ora asta vă așteaptă cetățenii cu treburi.

— Nu-i nimic. Cu cît așteaptă mai mult, cu atît crește autoritatea conducerii.

— Cum așa?

- Așa. Oprește!

Șoferul frînă și Anton Ivanovici coborî din mașină. De-a lungul șoselei se întindea o pădurice tînără, cu frunzele poleite de toamnă.

Ia uite: parcă e o pictură!...

Anton Ivanovici mijì ochii din cauza soarelui. Ce să-ți mai ardă de cetățeni și de treburile lor, cînd în jur e atîta splendoare! Oamenii te sîcîie întruna. Astuia îi trebuie reparație, aluialt, iar reparație. Dar ce? Eu sînt de fier?

Șoferul aruncă o privire spre ceasul de la mînă.

— Mai stăm?

Hai, dă-i drumul.

Puțin înainte de a ajunge la birou, Anton Ivanovici porunci:

Stop! Cobor. Să mă aerisesc oleacă. Te pomenești că șeful cel nou îmi spune: „la suflă!..."

Anton Ivanovici sosi la birou o oră mai tîrziu. După ce o salută pe secretară, care începu să-l complimenteze pentru figura lui bronzată, întreba:

Șeful cel nou e în birou?

Vine imediat. A ieșit pentru o clipă.

— Ce fel de om e?

Simpatic. Vesel.

Anton Ivanovici intră în biroul șefului, se așeză într-un fotoliu și-și aprinse o țigară. În momentul acela apăru șoferul.

A, tu ești, flăcăule? zise Anton Ivanovici. Ai venit la șef!

Nu, la mine. Eu, tovarășe Skvorțov, nu sînt decît șofer amator. Abia acum o lună am primit permisul. De cîte ori am vreun prilej, mă așez la volan. Îmi place grozav să conduc mașina. Astăzi, m-am gîndit să fac o plimbare afara din oraș. De aceea am și venit mai devreme. Voiam să facem cunoștință, dar dumneata mi-ai și dat de lucru, m-ai pus să-ți sap cartofii...

— Scuzați-mă, Stepan... Mihailovici — spuse Anton Ivanovici, cu vocea sugrumată. Cum vi se pare mașina?

- Bună mașinuță. La optzeci de kilometri fără să simți.

Vă rog să mă iertați — începu Anton Ivanovici - astăzi...

— Nu, dumneata trebuie să mă ierți. Dar, apropo, dă-mi voie să-ți înapoiez țigările. Știi, eu nu fumez, tovarășe Skvorțov.

- Bine faceți — spuse plouat Anton Ivanovici și luă cutia.

Pe cutie era desenat un palmier, iar în fund, marea.

Valurile erau agitate. Semn de furtună

— povestire științifico-fantastică —

de N. TOPOR
meteorolog

Ilustrație de SOBO

...Urcînd la 2400 m, pe coama ierboasă a muntelui Hoților, mă întîmpină un vînt puternic și coama înaltă, vălurită ca un caier de argint, a unui nor, cu baza sumbră, de culoarea gresiei. E pentru a treia oară cînd, în acest loc, am aceeași neplăcută „întîlnire". După toate probabilitățile, n-am să mai pot participa la concursul turistic pentru care m-am pregătit atît ..

Amintirea gloanțelor de grindină, care m-au ciuruit prima dată, și a trăsnetelor, care au răpăit atunci pe lîngă mine, ca niște valuri de căldură, mă face să încerc teama. Cum tunetele norului de furtună mă înconjoară amenințător, rostogolindu-se din vale în vale, cu un uruit de artilerie, mă botărăsc să părăsesc repede creasta, spre a evita electrizarea corpului prin influență. Apropierea de nor, aerul umed, vîntul tare și altitudinea mare la care mă găsesc constituie splendide condițiuni pentru încărcarea mea, la distanță, cu electricitate de semn contrar celei din nor și, cunoscînd obiceiul acestor nori de a urmări coama muntelui, cobor în cîteva secunde un perete de peste 300 metri. Pe un hățiș ce șerpuiește printr-un înpănîș pitic, intru în pădurea deasă de brad din Valea Pintei, ajung pe sub umbrela deasă a brazilor, în vadul strîmt și bolovănos al Văii Rele, loc pe care, în harta turistică, e marcată o stînă. Urmînd, în susul apei, poteca acoperită cu bolovani proaspăt aruncați de apa nebună, ajung cu greu la o impresionantă cascadă, în fața căreia, la 60 de pași, se află stîna salvatoare. Ploaia a încetat.

Ostenit de cei 25 km parcurși în cursul zilei și deprimat de insuccesul turistic cauzat de furtună, înregistrez numai în treacăt compătimirea cu care mă privesc băcița și ciobănițele, coborîte din timp cu oile de pe Cioaca Babei...

Nu știu cînd am adormit pe lavița tare, fixată în peretele de trunchi de brad al colibei și îmbibată cu fum de cetină și miros de zer. Mă trezesc dimineața razele soarelui, ce pătrund pînă la mine, și zvon de glasuri ce vine din fața stînei. Puțin rușinat și cu mintea obosită, ca după o beție, ies din colibă, îndreptîndu-mă spre băcița voinică și arsă de soare, care vorbește cu un bătrîn legat și mustăcios. După ce dau bună-ziua, încep a mă scuza de neplăcerea pe care le-am făcut-o prin venirea mea la stînă și le povestesc ghinionul cu furtuna.

— Auzi colo — îmi răspunde moșul, după ce mă măsoară atent. Bine-ai venit, sănătos! — și începe să-mi spună că abaterea turiștilor prin Valea Rea e o bucurie pentru ei.

După ce fumăm împreună cîteva țigări și ciocnim cîteva pahărele de rom și după cîteva fotografii luate în fața cascadei, al cărei zgomot ne face să răcnim unul la altul, devenim buni prieteni. Acum el și cu băcița mă sfătuiesc să mai rămîn o zi, pînă îmi trece rosătura făcută de un bocanc...

Moș Carpăn, așa e numele bătrînului, fără a fi cîtuși de puțin obosit, deși în cursul nopții s-a întors de la cabana de lîngă lacul Hatmaș, unde a vîndut două burdufuri cu brînză, mă ia de braț și mă conduce în spatele stînei.

— Să-ți arăt minunea locului — îmi spune șoptit, privind roată în jur.

Pe o coastă ce privește spre sud, se întinde o livadă cu numeroși vișini, pruni și meri. Merele, viu colorate, și vișinele, abia coapte, acum, la început de august, răspîndesc un parfum puternic, cu totul deosebit. Această mică livadă, situată aproape la 2000 m altitudine, într-un parc de brădet, reprezintă într-adevăr o minune. Existența ei la înălțimea asta arată înfrîngerea tuturor legilor naturii.

— Livada nu-i nimic — sparge moș Carpăn tăcerea. La noapte, dacă ai curaj, te duc la moara din „țivna dracului"... Acolo, ai să auzi și ai să vezi lucruri nemaiauzite și nemaivăzute...

Apoi, fără să i-o cer, moș Carpăn începe să-mi povestească:

— Ai auzit de șolomonar? E o poveste scornită de ciobanii de prin părțile Secărelului, care urcau și ei cu oile dinspre miazănoapte, la noi, în Valea Rea. Ziceau că aici, în gaura asta unde stăm noi, era locuința unui zmeu, care se ridica la amiază într-un nor negru și alerga după turme, bătînd oile cu pietre ori trăsnind ciobanii și omorîndu-i. Cînd se întîlneau mai mulți frați șolomonari, nenorocirea era mare de tot; tuna și fulgera, de-ți era groază să mai trăiești, iar grindina acoperea plaiurile cu gheață de o juma'de metru. Cel mai rău era șolomonarul din Valea Rea. Și astăzi încă — că doar trăim în alte vremuri — unii ciobani mai bătrîni ca mine de pe Bozeasca îți spun: „Ia-o repede la picior, că șolomonarul a scos capul din Valea Rea". Pintea, tătîna-meu, nu avea frică nici de zmei și nici de dumnezeu; și-a făcut stînă aici și a îngrijit cu bine oile oamenilor. Livada asta ciudată, pe care o vezi, a răsărit după ce a întrat tata cu oile, iar pomii nu i-a sădit nimeni... Au răsărit singuri, din sîmburii prinși în lîna oilor...

Povestirea plină de farmec e întreruptă deodată de o bubuitură ca de tun. Tună! Deasupra cascadei a apărut un nor gros, îndreptîndu-se spre muntele spinării și rîul Țapului. În cîteva minute, cerul s-a acoperit și o ploaie cu picături mari, străbătută în toate direcțiile de fulgere, ne gonește la stînă

Gîndurile mi se întorc la povestirea bătrînului baci, la ciudata istorie a șolomonarului. Scot din rucsac barometrul și rămîn surprins. El indică o presiune mare și în creștere față de poziția indicatorului. Da, hotărît — îmi spun în sinea mea — meteorologii nu cunosc bine legile atmosferei, din moment ce aici plouă zi de zi, indiferent dacă presiunea aerului e coborîtă sau ridicată... Deci, temperatura, umezeala, presiunea și curenții de aer nu sînt singurii factori care determină ploaia. Mai sînt și alții.. Valea Rea îi are din abundență. Dar care sînt acești factori? Care sînt?

★

Seara, după mulsul oilor și după ce laptele cald cu mămăliga ne încălzește trupurile zgribulite de curentul rece ce a coborît în vale, pornim — moș Carpăn și cu mine — cu cîte o șubă în spinare și urcăm vreo 200 m, la izvorul apei, unde e bordeiul de pază al stînei. Mergem să-mi arate lucrurile nemaivăzute și nemaiauzite...

Urcăm cîțiva metri mai sus de bordei, apoi, pe un pod de bolovani, traversăm izvorul Văii Rele și intrăm într-un hățiș de jneapăn cu iarbă înaltă. Deodată, în liniștea în care abia simt cu urechea fîșîitul cascadei, aud vocea bătrînului, puțin înfiorată:

— Ia uite-te pe sub coroana bradului din vale, așa picziș, încotro e cascada. .

Mă uit și văd ceva magnific. Cascada e în întregime un joc de artificii alb-albastre, strălucitoare, care aleargă în toate direcțiile. Miliarde și miliarde de puncte strălucitoare și luminițe scînteietoare dansează în întunericul profund. Unele, parcă luate de vînt sau atrase de un nevăzut magnet, se depărtează de șuvoiul luminos, dispărînd în coroana brazilor și a pomilor din livadă.

— Dar ce sînt astea? — întreb.

Moșul ridică din umeri. Apoi, deodată, apare luna de după stînca iezerului, luminează toată valea și feerica panoramă dispare ca la o comandă neauzită. Cascada se vede acum așa cum e și ziua, numai că poartă pe ea un curcubeu viu colorat, care se urcă încet, în timp ce luna coboară spre geana crestei.

— Nu știu ce-i cu mine, că m-a cuprins așa, ca o căldură, privind minunățiile astea — îi spun bătrînului, care tăcuse și mă urmărise tot timpul.

El rîde ușurel și clatină capul:

— Căldurile te-au cuprins de altceva... Prin hățișul ăsta nu bate vîntul și căldura asta ciudată vine din pămînt. Aici, în valea asta, și ziua, și noaptea, cînd nu adie vîntul, ies de sub tălpile omului valuri de căldură. Aici - n-ai luat seama? — și ierburile sînt mai mari decît în alte părți...

Se oprește o clipă și se uită la mine:

— Lucru diavolesc nu este, că diavolul nu există. Dar atunci ce mama dracului este?

Nu știu ce să-i răspund și tac mereu. Noaptea, pe laviță îmbibată cu fum de cetină și miros de zer, mă frămîntă zeci de întrebări...

A doua zi, plec de cum dau zorile. Curînd, ajung la cabana de pe lacul Hatmaș, unde găsesc comisia de control turistic foarte îngrijorată de întîrzierea mea. După ce povestesc toată pățania și minunile locurilor din Valea Rea, îmi prezintă cu toții felicitări pentru succesul turistic înregistrat în doborîrea recordului național de traversare a crestei Semețului. .

Tînărul geolog Hanibal Pietreanu, pe care îl cunosc cu această ocazie și care își face concediul la cabană, îmi ia un întreg interogatoriu în legătură cu cele văzute la stîna lui moș Carpăn.

★

Au trecut șase ani de zile. Stau acasă și privesc prin fereastră forfota străzilor, zborul cîte unui helicopter, pe cerul fără nici un nor.

— A venit ziarul, tăticule — aud din spate glasul puștiului meu, care, de cîteva zile, de cînd s-a anunțat că primul echipaj pleacă pe satelitul artificial, nu mai are astîmpăr.

Mă întorc de la fereastră și iau ziarul. În stînga, unele date cu privire la pregătirea echipajului satelitului artificial. În dreapta, sus, o informație cu titlul de o șchioapă: „Noi descoperiri de zăcăminte de uraniu". Mă așez pe scaun și încep să citesc: „În ședința reunită, de ieri, a secțiilor de Geologie-Geografie și Biologie ale Academiei R. P. R., s-au făcut două comunicări de o mare importanță teoretică și practică. Prof. univ. Hanibal Pietreanu, din Institutul de Geologie, a prezentat lucrarea: „Detectarea zăcămintelor de uraniu, după frecvența furtunilor electrice cauzate în procesul convectiv al maselor de aer și cartarea regiunilor cu zăcăminte de uraniu din masivul Semețului".

Rămîn uluit și sorb fiecare cuvînt. În continuare, se arată, cu o bogată documentație, că uraniul se găsește răspîndit și printre rocile metamorfice, cum sînt șisturile cristaline. Că, în masivul Semețului, a fost descoperită existența unor mari depozite de uraniu. Se arată că, emanînd miliarde și miliarde de particule alfa, uraniul ionizează puternic aerul, care, în regiuni umede (vezi masivul Semețului), determină condensarea vaporilor de apă în jurul ionilor. În felul acesta, se formează nori încărcați cu multă electricitate, ce se manifestă prin numeroase tunete și fulgere. Profesorul H. Pietreanu — fără doar și poate tinerelul pe care l-am cu-

noscut la cabana Hatmaș — arată, în continuare, că, la rîndul lor, aceste fenomene de furtună, care bîntuie frecvent regiunea respectivă, constituie o prețioasă indicație a prezenței uraniului în subsol. .

Vasăzică, asta era! — îmi spun, dîndu-mi o palmă peste frunte, gest la care puștiul meu mă privește puțin cam lung. Așa se explicau minunățiile din Valea Rea... Șolomonarii lui moș... Da, moș Carpăn... Oare ce o mai face bătrînul? O știi și el de descoperire?

Reiau înfrigurat ziarul. „A doua comunicare — se spune — a fost făcută de biologul Florin Buruiană, de la Institutul de Fiziologie Vegetală. El a arătat, pe baza unui bogat material documentar, importanța radiațiilor de uraniu, atît în dezvoltarea și aclimatizarea plantelor, cît și în crearea diferitelor forme sau varietăți vegetale. Autorul mai arată că stratul de uraniu din pătura superficială a subsolului creează un microclimat favorabil, ce permite creșterea plantelor chiar și în cele mai improprii condiții atmosferice"...

Las ziarul și-mi prind fruntea în mîini.

— Ce s-a întîmplat, tăticule? Nu mai pleacă echipajul pe' satelit?

— Ei, și tu, cu satelitul tău!... — îmi pun la punct odrasla. Mai întreab-o și pe maică-ta de el. Mie de asta-mi arde acum?...

Ei, vasăzică, tot uraniul era și autorul livrzli de la 2000 de metri altitudine... Uraniul, uraniul și iar uraniul... Și eu ascultam palavrele moșului despre șolomonari și draci... Eu, Mihai Brumă, omul de știință Mihai Brumă, am avut depozitul de uraniu sub nasul meu și n-am fost în stare să-l presupun... Și, totuși, n-a fost chiar așa... M-am frămîntat în noaptea aceea... M-a preocupat problema... Mi-amintesc cît eram de îngîndurat cînd îi descriam tinerelului aceluia... lui Hanibal Pietreanu, toate fenomenele ciudate... Într-adevăr, eu am fost acela care i-am deschis ochii. La urma urmei, dacă nu m-ar fi întîlnit la Hatmaș, astăzi el n-ar fi descoperitor și nici zăcămîntul de uraniu n-ar fi fost descoperit... Deci, am contribuit și eu la descoperire. Acest tinerel ar fi trebuit să treacă undeva și numele acelui turist, care, pe lîngă o musculatură puternică, a avut și puterea de sezisare a unor fenomene deosebite... Pentru că, fără acest turist, adică fără mine... Dar ce-mi trebuie mie concesii din partea tinerelului? — îmi vine deodată în minte. Ce, singur, fără nici un profesor, fără nici un Hanibal, nu pot realiza ceva bun, ceva măreț?

Mă înflăcărez. Mă ridic de pe scaun și încep să mă plimb, cu pași mari, prin cameră. Oare ce lucrare să pregătesc? Ceva care să fie foarte folositor, foarte...

— Ce ai pierdut, tăticule?

Mă fac că nu-l bag în seamă... Ce lucrare să pregătesc? Ce lucrare? Și, deodată, cum stau așa, nemișcat, ca o statuie înfiptă lîngă garderob, îmi vine ideea. Mă reped la birou, iau stiloul și scriu grăbit: „Determinarea climatului dorit în țara noastră, cu ajutorul surselor energetice oferite de masivul Semețul".

Asta este! O idee extraordinară! Începînd de mîine, ba chiar de astăzi, mă apuc de lucrare. Pînă n-o termin — un an, doi, trei, cîți or fi necesari — nu mai ies din casă. Da! M-am hotărît!

★

Au trecut alți șapte ani de zile. În sfîrșit, îi dau voie nevesti-mi să intre cu aspiratorul atomic de praf, în biroul meu. Lucrarea e gata. Monumentală, la propriu și la figurat. Are 3415 pagini! O împart în două valize și plec s-o predau la Academie. După cîteva zile, mă trezesc acasă cu o adresă: „Înainte de a aprecia lucrarea dv., vă invităm să vizitați Laboratoarele Institutului Meteorologic, instalate pe creasta Semețului... Prezenta adresă vă poate servi drept autorizație".

Rămîn uluit:

— Laboratoarele de pe creasta Semețului!... Cînd mai răsăriră și astea?

— Ce-i, tată? — mă-ntrebă flăcăul meu, care urmează acum o școală medie de Astronautică.

Îi spun despre ce e vorba și mă critică. Așa, din senin...

— Păi, sigur că nu știi, tată... Laboratoarele au fost instalate acum patru luni. Dar tu, pînă alaltăieri, n-ai mai citit nici un ziar, ai stat mereu înfundat în birou, cu lucrarea ta...

Îmi pun puțintel la punct astronautul și apoi, plin de curiozitate și neliniște, mă interesez la ce oră pot obține un taxihelicopter pentru a pleca în direcția Semețului...

★

Multe s-au schimbat în ultimii ani și, din ce în ce, ritmul transformărilor se întețește. Unde sînt drumurile de pămînt și potecile străbătute cu greu? Ele sînt acum șosele asfaltate, străbătute în sus și în jos de autoturisme atomice de toate culorile...

Ure gînditor, pe jos, Valea Copcei Mari, spre izvoare. Merg așa, destul de multicel — cine a spus că mi-a dispărut musculatura atletică? —și, cînd ies din zona ienuperului, sînt oprit de un paznic în uniformă. Îmi cere autorizația de înaintare. O scot din buzunar și i-o arăt.

— Poftiți! — îmi spune, ducîndu-și două degete la cozorocul șepcii și face semn să se apropie, șoferului unui mic automobil. În cîteva minute, ajung pe platoul dintre Bozeasca și Piatra Roșie. Șoferul îmi arată apoi drumul spre laboratoare și, după ce-mi strînge mîna, se suie în mașinuța lui și dispare într-o clipă. Fac cîteva sute de metri spre vîrful Babei și, curînd, îmi apare în față o firmă pe care scrie: „Laboratoarele meteorologice de producere a ploii și de dirijare a climatului". Încremenesc. Mi se pare că n-am citit bine. Nu, nu se poate așa ceva... Nu se poate să se fi și început asemenea studii, fără participarea mea. Atunci de ce am muncit eu la lucrarea mea atîția ani? Mi se pare că piatra de sub picioarele mele se năruie, că nu mă mai pot ține în capul oaselor. Sînt istovit, ca după o boală grea. Deschid ochii mari și recitesc inscripția de pe firmă. Da, nu m-am înșelat... În laboratoarele astea se fac studiile pe care eu abia că le-am schițat în lucrarea mea... Am muncit zadarnic... Mi-am înculaf viața ani în șir, într-un birou, printre hîrtoage și hîrtoage...

Ce să fac acum? Să mă duc acasă? Dar asta ar însemna culmea dezertării... Nu se poate... Trebuie să văd laboratoarele... Un banc de ceață în risipire lasă să strălucească în soare clădirea lor albă, cu cincisprezece etaje, cu acoperișul de sticlă. M-am hotărît. Intru.

★

Profesorul Viforeanu, directorul, a plecat în Alpi, pentru instalarea unor laboratoare asemănătoare. Cer, deci, să stau de vorbă cu adjunctul lui, doctorul Ceață. Curînd, în holul imens în care îl aștept, apare un tînăr înalt, în halat alb, cu o figură plină de veselie.

— Eu sînt doctorul Ceață și mă bucur să vă cunosc — îmi spuse, întinzîndu-mi prietenește mîna. Chiar acum o oră, am terminat de citit lucrarea dv...

Tresar, roșesc și plec capul.

— Consiliul nostru științific — urmează dr. Ceață — a remarcat că ea aduce unele lucruri noi, față de cele realizate de noi aici...

— Crearea climatului dorit — încerc eu, nu fără bîlbîială, să-mi justific pasiunea și să scuz miile de pagini scrise — e o problemă... desigur...

Mă zăpăcesc de tot și-mi revizuiesc mintal, în goană, bagajul de cunoștințe, în care n-am mai pus nimic în ultimii ani.

Apoi, deodată, îl aud vorbind întru salvarea mea:

— Hai, acum, să-ți arăt marile instalații din jurul laboratorului central...

După ce trecem pe lîngă un turn uriaș, situat pe Copcea, ne oprim, după o oră de mers, la poalele altui turn, instalat pe fosta Piatră Roșie. Doctorul Ceață se oprește și-mi spune:

— Aici, pe vîrful Hoților, pe Cimpoiu Mare, pe Șaua Bălanului, pe malul iezerului din Podul Crucii, pe Bozeasca și în alte locuri, avem cîte un astfel de tub aspirator...

— Cam ce dimensiuni au? — îl întrerup.

— Înălțimea de 400 m și diametrul de 150 m... Deci, cu o capacitate de peste 17.500 metri cubi. Aceste tuburi, funcționînd 10, în 48 de ore, aspiră, prin vîrful creat în ele, aproape 20.000.000.000.000 metri cubi de aer...

— Fantastic! — șoptesc.

— Cu atît mai fantastic, cu cît există — îide doctorul. Ei, da... Această cantitate imensă de aer e comprimată și lichefiată în niște cazane uriașe, situate în interiorul muntelui. De acolo, prin conducte, o parte din aerul lichid se scurge într-un bazin central de la baza marelui turn de pe Copcea...

Îl ascult, ca uluit. Ce au reușit să facă! Lucrarea mea e nimica toată... Astronautul meu a avut dreptate: omul de știință trebuie să fie legat de viață, să lucreze în colectiv și nu singur, ca huhurezul...

— Poate ești obosit — aud glasul doctorului. Să te las întîi să te odihnești, și pe urmă vom...

— Nici gînd de oboseală, tovarășe director... Sînt numai ochi și urechi...

— Bine... Ei, vorbeam de aspirația de aer pe care o facem. Prin ea, producem la circa 3000 m o rarefiere a aerului...

— O depresiune barometrică de altitudine — sar eu, încîntat că pot să spun ceva.

— Exact! Ca o consecință a acestui fapt, se produc o serie de fenomene importante: răcirea aerului între 3-10 km înălțime...

— Evident! Prin coborîrea stratosferei cu cîteva sute de metri...

(urmare în numărul viitor)

ANCHETA FLACĂRII

CARE ESTE SCRIITORUL DV. PREFERAT?

În întîmpinarea primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., care va avea loc între 18-23 iunie a.c., revista „Flacăra" organizează o anchetă în rîndurile cititorilor, care are drept scop dezbaterea unor probleme legate de creaţia literară.

Cititorii sînt rugaţi să răspundă la următoarele întrebări:

1). Care este scriitorul dvs. preferat?
2). Care dintre lucrările lui v-a plăcut mai mult şi de ce?
3). Dacă aţi sta de vorbă cu scriitorul dvs. preferat, ce i-aţi reproşa?
4). Ce cărţi aţi dori să scrie el pe viitor?
5). Preferaţi să citiţi numai romane, sau vă plac şi povestirile scurte, schiţele, nuvelele, reportajele literare?
6). Sînteţi pentru publicarea fragmentelor de romane în reviste? Doriţi să apară în întregime romane şi povestiri în mai multe numere ale publicaţiilor?
7). Doriţi să găsiţi mai multe poezii în paginile revistelor şi ziarelor?
8). Ce părere aveţi despre lucrările satirice apărute şi ce anume aţi dori să mai citiţi?
9). Ce fel de cărţi aţi dori să apară pentru copiii dvs.?
10). În ce măsură vă ajută criticii literari să vă orientaţi în alegerea cărţilor şi care critici anume?
11). Care dintre lucrările scriitorilor străini aţi dori să fie traduse?

Răspunsurile — care se pot referi la toate întrebările sau numai la cîteva dintre ele — vor fi trimise pe adresa redacţiei cu menţiunea: „Pentru ancheta *„Flacării"*. Ele vor fi publicate, începînd din numărul viitor al revistei noastre.

OASPEŢI DRAGI

Tineretul din Oraşul Stalin a primit oaspeţi dragi. O parte din delegaţia Comsomolului care ne vizitează ţara s-a oprit şi în această localitate, unde s-a bucurat de o primire deosebită.

Delegaţia a vizitat şi laboratoarele Institutului forestier, interesîndu-se îndeaproape de activitatea pe tărîm ştiinţific întreprinsă de studenţii institutului.

În fotografie: Alekxandr Aksionov, prim-secretar al C. C. al Comsomolului din Bielorusia (şeful delegaţiei), şi Boris Firsov, prim-secretar raional din Leningrad, privind prin microscoapele din laboratoarele Institutului forestier.

Fotografie de I. FRIDMAN. — Oraşul Stalin.

Ediţie specială pentru comuna GHILAD

DRAPELUL ROŞU

ORGANUL COMITETULUI REGIONAL P.M.R. TIMIŞOARA ŞI AL SFATULUI POPULAR REGIONAL

Un exemplar 10 bani

Să grăbim însămînţările

Fruntaşii comunei

Fotocronica FLACĂRII

În satele noastre, au devenit obişnuite „ziarele pitice". În special, în toiul campaniilor agricole, sosesc caravane ale ziarelor regionale sau raionale, cu o tipografie în miniatură, cu un simbure de redacţie, care pe loc întocmesc ediţii speciale. Formatul lor abia depăşeşte pe cel al unei file de carte. Cuprinsul: fapte bune şi rele dintr-un sat, gospodărie de stat sau S.M.T.

Aceste ediţii speciale sînt iubite de truditorii de pe ogoare. Ele îi ajută să îndrepte răul, să cunoască experienţa bună şi s-o răspîndească.

Redacţia ziarului „Drapelul roşu" din Timişoara a pornit şi ea să scoată ediţii speciale, imediat după începerea muncilor de primăvară. Ediţia specială pentru comuna Ghilad a fost tipărită chiar la cîmp. Presa îşi face datoria!

„CALENDARUL PĂCII"

La Institutul de mecanică din Oraşul Stalin, s-a găsit o nouă formă agitatorică pentru popularizarea luptei pentru pace: „Calendarul Păcii". Acest calendar oglindeşte, la zi, evenimentele cele mai importante desfăşurate pe globul pămîntesc, în legătură cu mişcarea mondială de apărare a păcii.

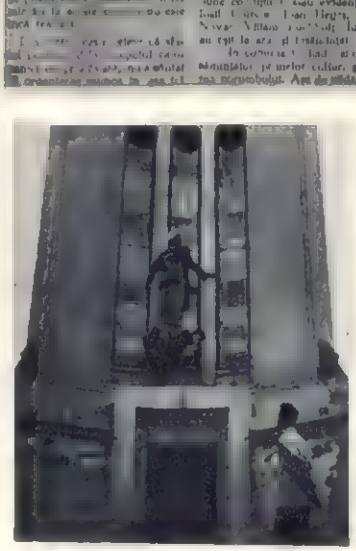

CURIOZITĂŢI... BUCUREŞTENE

Castel de apă? Monument? Adăpost pentru transformatori electrici? Nici vorbă. Un simplu panou de popularizare a fruntaşilor în muncă din raionul Lenin, aşezat în podul Mihai Vodă.

După cum se vede, panoul e totodată o podoabă arhitecturală. Constructorilor le-au scăpat însă cîteva amănunte. Printre ele, este şi acela că cetăţenii ar fi curioşi să privească portretele expuse aci şi să afle numele fruntaşilor respectivi.

Dat fiind înălţimea la care se află expuse fotografiile (aproximativ patru-cinci metri), pentru a veni în ajutorul temerarilor ce folosesc sistemul „capra" (vezi fotografia) cu gîndul că vor reuşi să vadă, totuşi, figurile fruntaşilor, sugerăm:

1. Instalarea unui lift exterior, care să se rotească în jurul turnului, după sistemul căluşeilor;

2. În caz că instalaţia aceasta ar părea prea costisitoare, s-ar putea pune la dispoziţia trecătorilor nişte scări duble, care să prezinte stabilitate şi pentru copii mici;

3. Dacă şi acest lucru ar cere eforturi financiare, s-ar putea atîrna nişte frînghii, pe care să se caţere oamenii. Aceasta ar servi totodată şi ca antrenament de gimnastică pentru sportivii amatori.

Sfatul popular al raionului Lenin poate alege!...

Din presa de peste hotare

Legendă arabă

(Desen de Ivita KOLIANIN din „Nedelne Informativne Novine" – Belgrad)

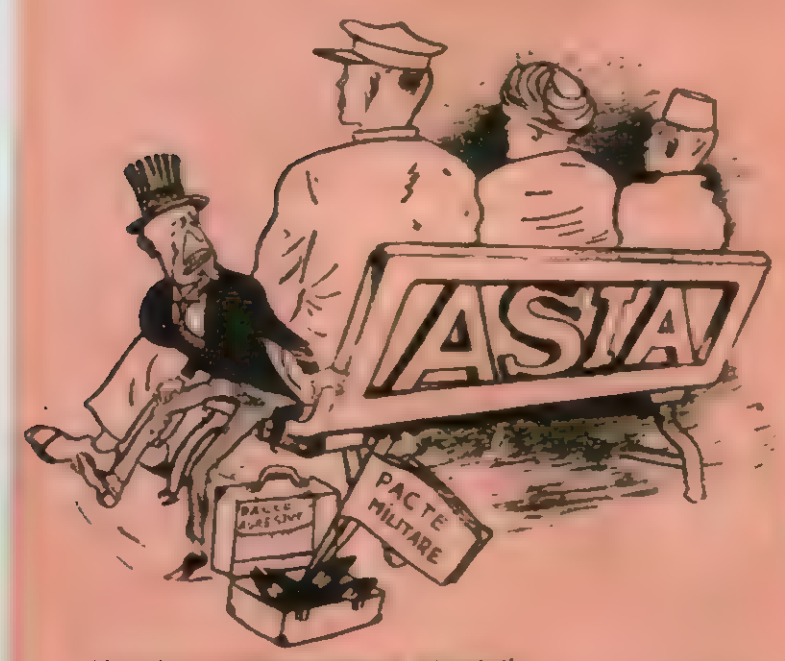

Nu-i loc pentru strategii atomici!

(Desen de HANS – din „Neues Deutschland" – Berlin)

Ce-i aia libertate? Sînteţi doar o bază a N.A.T.O !

(Desen de GABRIEL – din „Daily Worker" – Londra)

Soferul: – Nu pot decît să vă repet: n-am o lăscaie! Toţi clienţii mei de azi au fost ofiţeri americani!

(Desen de Louis RAUWOLF – din „Eulenspiegel" – Berlin)

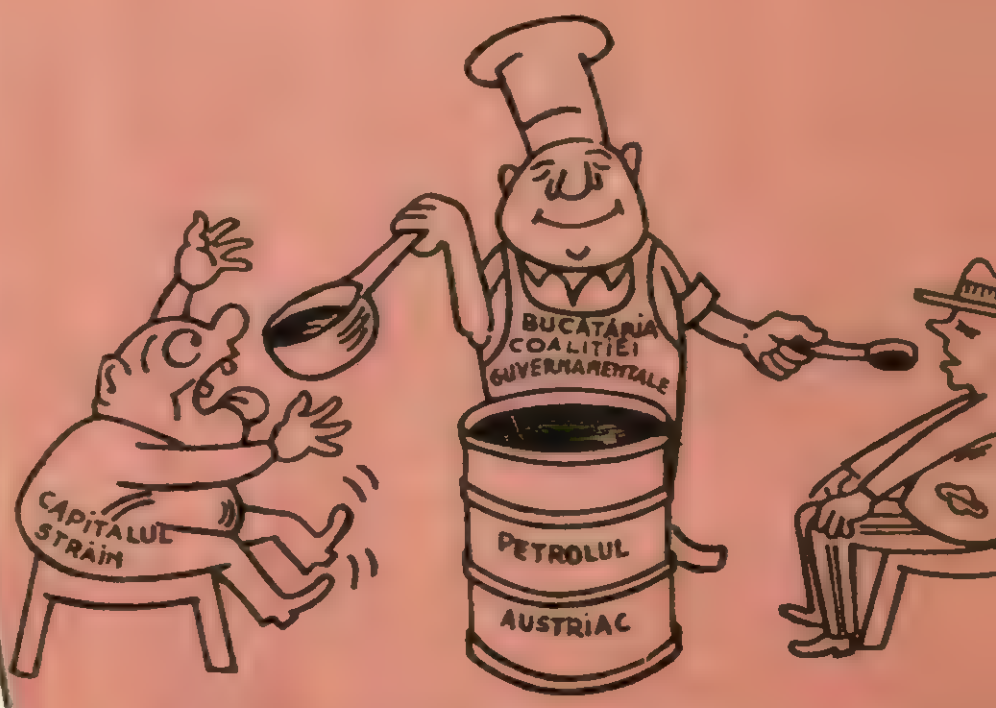

Un ciolan bun pe măsura contractelor cu concernele petrolifere.
– Na ţie o linguriţă, na ţie o linguriţă...

(Desen de PO – din „Österreichische Volksstimme" – Viena)

CÎNTĂ-N INIMI UNU MAI

Muzica
Elly ROMAN

Versurile
Ștefan TITA

Tempo de marș

Cîntăn inimi Unu Mai
E cîntec drag, ce cheamă-n
Să-nfrățim sub steagul nostru
Tot mai strins, dîrz avînt,
Și-n veci uniți în faptă și
Să ocrotim și rod și flori,

Unu Mai, te vom slăvi,
Tot mai mulți vom fi
Sub aripa cerului tău
Unu Mai, măreață zi,
Strins ne vei uni
Păcii-n lume să-i fim
scut și steag!

II

Flori rotar pe-al țării plai
Ce le-a sădit cîndva
Bucurii ce au rodit din lupta
Împlinesc un străvechi legămînt
Noi făurim o țară și un fra
Așa cum sînt și zilele de mai

III

Cu văpaia din atom
Pîndesc dușmanii să prade-al vieții pom
Dar noi toți ce pacea ca lumina, o iubim,
Vom veghea vom lupta să-i zdrobim,
Și îmblînzind năvalnicul atom
L-om înfrăți, pe veci, cu mîndrul om

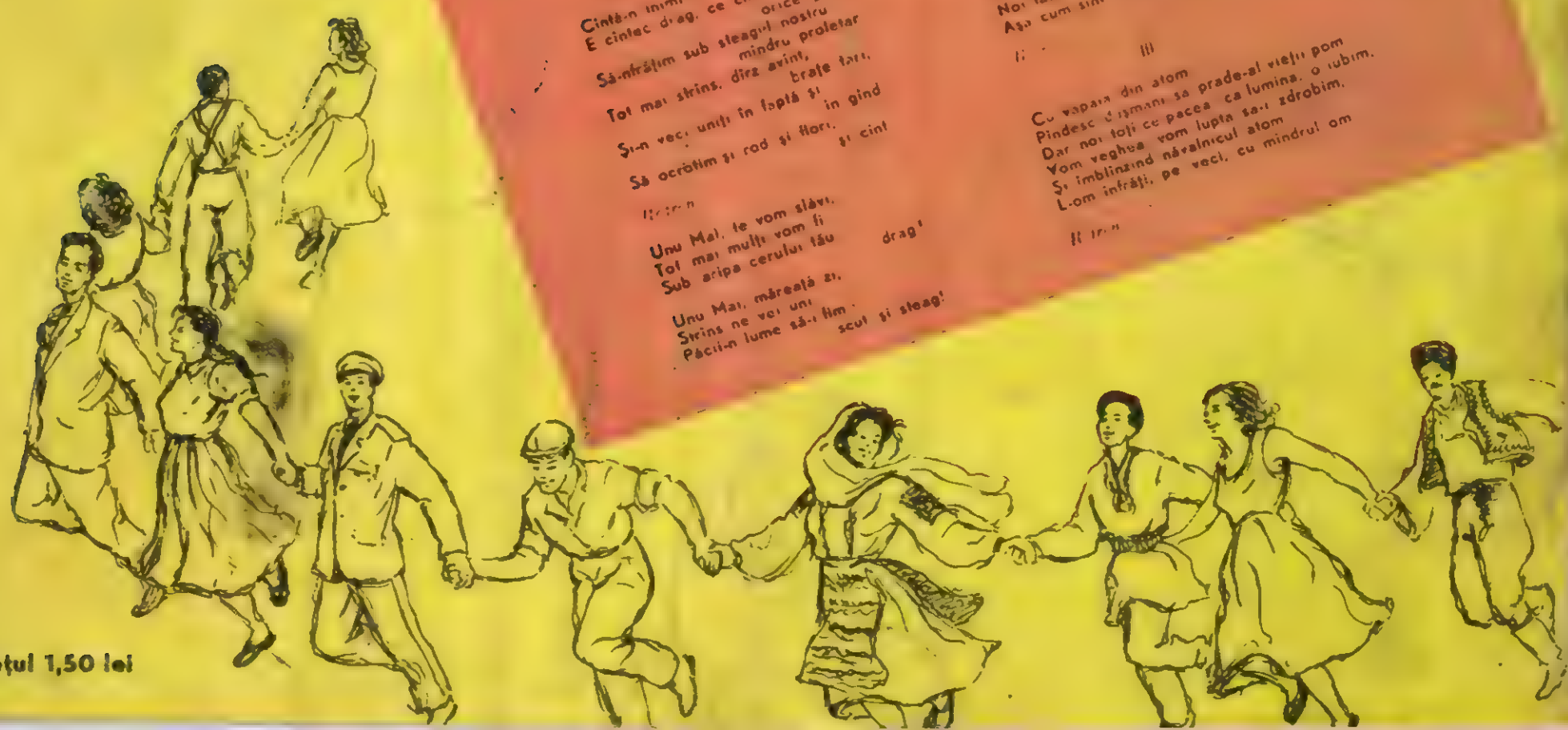

Prețul 1,50 lei

FLACĂRA

Nr. 10 (83) - 15 MAI 1956

„Să nu priviți niciodată piesele mici ca pe ceva fără importanță. Din felul cum sînt executate, se poate vedea întotdeauna măiestria unui lucrător bun". Așa îl învață comunistul Stan Ion, șef de echipă la secția motoare a Uzinelor „23 August", pe elevul Ciovică Tudor, din anul III al Școlii profesionale.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

COPERTA I: Bucurie pe deplin justificată: prim-furnalistul Ionașcu Munteanu, de la uzinele „Victoria" — Calan, a ieșit din nou în fruntea întrecerii, împreună cu echipa sa.

Fotografie de M. IVANCIU

COPERTA a IV-a: Pe bulevardul Republicii din Capitală. Fotografie de A. MIHAILOPOL

FLACĂRA

Nr. 10 (83) 15 mai 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ŞI LITERAR—ARTISTICĂ

Proletari din toate ţările, uniţi-vă!

La 8 Mai 1921, a luat fiinţă Partidul Comunist din Romînia, partid marxist-leninist, care a îndeplinit sarcina istorică de a conduce clasa muncitoare, întregul popor muncitor, în lupta pentru eliberarea de sub exploatare şi asuprire. Cu prilejul celei de a 35-a aniversări de la înfiinţarea Partidului Comunist din Romînia, au avut loc numeroase manifestări festive în toate oraşele şi satele ţării. O asemenea adunare a fost organizată marţi 8 mai, la Teatrul de Operă şi Balet al R.P.R., de către Comitetul oraşenesc Bucureşti al P.M.R. La adunare, au luat parte membri ai C.C. al P.M.R., membri ai guvernului, delegaţi la istoricul Congres de constituire a Partidului Comunist din Romînia, oameni ai muncii, activişti de partid şi de stat, oameni de ştiinţă, artă şi cultură, generali şi ofiţeri superiori ai Forţelor Armate ale R.P.R. Tovarăşul Constantin Pîrvulescu, membru în Biroul Politic al C.C. al P.M.R., a rostit o cuvîntare consacrată aniversării a 35 de ani de la înfiinţarea Partidului Comunist din Romînia. În fotografie: Prezidiul adunării festive.

CÎNTEC DE SLAVĂ

Să te slăvească, să te laude,
nu-s destule lăute şi flaute,
nu-s destule cuvinte şi cînturi,
nu-s destule flori pe pămînturi.

N-au codrii destule ramuri pentru-alai,
nici poeţii n-au atît măiestrit grai
întru slava ta, partid, care ari şi sameni,
să zbucnească izvorul bucuriei între oameni,
pentru slava ta, partid, care dai chip,
fierului, aurului, nebunaticului nisip!

Eşti făurarul celei mai uriaşe uzine,
largă cît anotimpurile, înaltă cît mîine,
vrăjitor al roadelor fără-asemănare,
vultur al îndrăzneţilor fără hotare!

Să te slăvească, să te laude,
nu-s destule lăute şi flaute,
nu-s destule cuvinte şi cînturi,
nu-s destule flori pe pămînturi...

Poate pentru că nu le-am iscat încă pe toate,
poate pentru că sînt flori încă nesămănate,
poate pentru că mai sînt pămînturi nebănuite
şi cuvinte încă neizvodite...

Dar ştiu, partid, că le vom isca,
le vom semăna şi culege cu mîna noastră şi-a ta,
vom descoperi pămînturi noi în albi zori de zi
şi cuvintele cele noi le vom izvodi...

...Mie să-mi laşi în seamă-apoi, cuvintele şi cîntările
să le dau purpura şi-nfiorările,
să le dau, pe cît pot, liricul miez,
cu învoaltul poem să te urmez,
în primăvara cea fără sfîrşit să te urmez...

Să te slăvească, să te laude,
vor fi atunci destule lăute şi flaute,
vor fi atunci destule cuvinte şi cînturi
şi destule flori pe pămînturi...

Vor fi minuni împlinite, nemăsurate,
căci tu le vei fi împlinit pe toate!...

Dragoş VICOL

PARTICIPANȚI LA CONGRESUL DE ÎNTEMEIERE A P. C. R.

Iată un grup de tovarăși care au participat la pregătirea sau la lucrările primului Congres al Partidului Comunist din Romînia.

În rîndul I (de la stînga la dreapta), tovarășii: Constantin Mănescu, Gheorghe Stoica, Mihai Macavei, Mihail Cruceanu, M. Gh. Bujor, Theodor Iordăchescu, Gheorge Florescu, (a participat la al doilea Congres al P.C.R.), Nicolae Cricovan, Iacob Iarca. În rîndul al II-lea (de la stînga la dreapta), tovarășii: Iancu Olteanu, Iacobescu Șein, Carol Toth, Aron Kahane, Nicolae Militaru, Gheorghe Istvan, Gheorghe Rusu, Constantin Neniță.

Într-un fir de levănțică...

Și-ntr-un fir de levănțică
E din țară-o părticică.
Strînge-mi-l la piept și du-l,
Și de flori fii nesătul!

Și-ntr-un zvon de grînă coaptă
E din țara noastră-o șoaptă.
Ia-l în doina ta și du-l,
Și ascultă-l nesătul!

Și-ntr-un strop de apă lină
E din țară o lumină.
Ia-l pe buza ta și du-l,
Și mi-l soarbe nesătul!

Ale noastre ca să fie,
Mulți căzură-n bătălie;
Făcînd primăverii scut,
În Doftana au căzut!

Cînd, plecat, astăzi ridici,
Un buchet de flori de-aici,
Într-un fir de levănțică
Simți din ei o părticică!

Cînd sfios doina o zici
Prin tăcutele potici,
Într-un zvon de grînă coaptă
Simți din glasul lor o șoaptă!

Cînd sorbi din izvoare mici
Scînteieri de licurici,
Într-un strop de apă lină
Simți din ochii lor lumină!

Iar cînd toate le aduni
Lîngă piept, nu sînt furtuni,
Nici pîntoase, nici urgie,
Să le stingă urma vie!

Nicolae TĂUTU

Această placă comemorativă din apropierea Palatului Republicii a fost așezată pe locul unde, în urmă cu 35 de ani, a fost casa în care s-a ținut Congresul general al partidului socialist, care a hotărît crearea Partidului Comunist din Romînia.

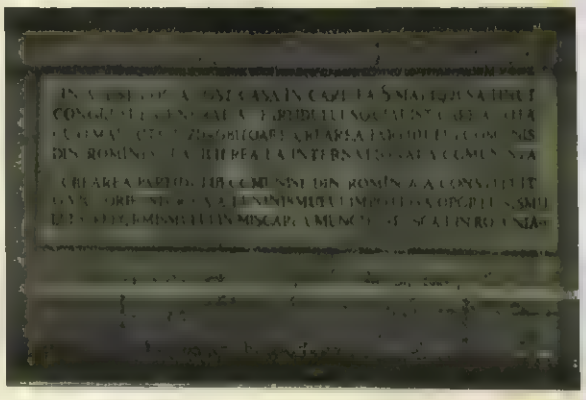

La „Grivița Roșie", post înaintat al mișcării noastre muncitorești, mii de muncitori au luat parte la adunarea festivă cu prilejul aniversării a 35 de ani de la înființarea Partidului. În dreapta: Prezidiul adunării.

La intrarea pe teritoriul regiunii Kalinin, delegația românească, este întîmpinată cu tradiționala pîine și sare.

ÎN OSPEȚIE LA OAMENII SOVIETICI

de Petre LUPU
membru al delegației Marii Adunări Naționale a R.P.R. care a vizitat Uniunea Sovietică

Scopul principal al vizitei delegației Marii Adunări Naționale a R.P.R. în U.R.S.S. a fost acela de a se întîlni cu reprezentanții poporului sovietic și cu oamenii muncii din Uniunea Sovietică, contribuind, prin acest contact, la întărirea tradiționalei prietenii între poporul român și popoarele Uniunii Sovietice.

În ziua de 6 aprilie am sosit la Moscova, pe aerodromul central Vnukovo. Am fost întîmpinați cu căldură de tovarășul Volkov, președintele Sovietului Uniunii al Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice, de miniștri ai U.R.S.S. și R.S.F.S.R., de deputați și sute de cetățeni ai Moscovei care ne-au încărcat brațele cu buchete de flori, stabilind un prim contact cu noi, solii poporului român prieten și aliat.

A urmat întîlnirea, deosebit de prietenoasă, la Kremlin, și discuția, purtată ca între vechi prieteni, cu tovarășii Volkov și Latis, președinții celor două camere ale Sovietului Suprem. Cu acest prilej am stabilit de comun acord bogatul program al vizitei noastre.

Din presă ați aflat pe unde am fost în Uniunea Sovietică și ce am văzut acolo. Peste tot ne-am întîlnit cu conducătorii sovietelor și ai organizațiilor de partid, care au arătat o grijă cu adevărat tovărășească, în a ne asigura cele mai bune condiții, pentru ca vizita noastră să fie plăcută și rodnică.

Multe lucruri ne-au impresionat, dar cel mai mult ni s-au întipărit în inimi înfățișarea morală a omului sovietic, sinceritatea lui, simplitatea și modestia lui, profunda lui dragoste pentru poporul român, hotărîrea lui nestrămutată de a apăra pacea. Ne-au impresionat unanimitatea cu care oamenii sovietici aprobă hotărîrile istorice ale Congresului al XX-lea al P.C.U.S. și dîrzenia cu care luptă pentru înfăptuirea lor.

După cîteva zile de ședere la Moscova, am plecat cu mașinile spre Kalinin (fostul Tver de pe timpul țarismului). Era o zi cu burniță și ninsoare. Știind că drumul durează două-trei ore, vremea urîtă te îmbia să dormi. Unii dintre noi ațipiseră. Deodată ne trezim că mașinile s-au oprit pentru că înaintea lor se afla pe șosea o mare mulțime. Ne uităm în sus și vedem pancarte cu urări de bun-venit în românește și rusește. Ne dăm jos din mașini și aflăm că am ajuns în localitatea Zavidovo, la granița dintre regiunile Moscova și Kalinin. Primirea se transformă într-un miting, ni se oferă pîine și sare după un vechi obicei tradițional. Emoția e atît de mare că nu știm ce să facem cu pîinea și sarea, deși acest obicei de primire a oaspeților nu aparține numai poporului sovietic, ci este și o tradițională datină românească. Mulțumim, ne luăm rămas bun și, însoțiți de urările de bine ale colhoznicilor, ne continuăm drumul. Ajungînd în piața din centrul orașului Kalinin, constatăm că mii și mii de oameni se adunaseră aici pentru a ne saluta. Deși ningea de-a binelea, în cinstea delegației Marii Adunări Naționale a R.P.R. a avut loc un miting însuflețit. Mitingul s-a terminat și am crezut că oamenii se vor împrăștia, dar lucrurile s-au petrecut alt fel; foarte mulți cetățeni s-au îmbulzit în jurul delegației pînă la hotelul, unde urma să fim găzduiți, pentru ca personal să ne spună „dabro pajalovat", „za mir i drujba". Fiecare căuta să ne strîngă mîna sau cel puțin să ne atingă. Abia am putut urca în hotel. Trebuie să vă spunem că în timpul vizitei prin oraș, peste tot unde se opreau mașinile noastre, deși ploua sau ningea, cetățenii Kalininului se adunau în jur pentru a ne vedea, a ne saluta.

Ziarul regional din Kalinin a apărut în ziua sosirii noastre în ediție specială, publicînd date despre viața și lupta poporului nostru, saluturi în limbile rusă și română, ba chiar și o poezie scrisă special cu acest prilej de un poet talentat din localitate.

La marea fabrică de vagoane metalice, a fost organizat un miting festiv în cinstea noastră. Nu putem uita privirile miilor de muncitori de la această uzină ai căror ochi străluceau de emoție și bucurie, exprimînd profunde sentimente de dragoste față de poporul nostru.

După spectacolul cu piesa „Port-Arthur", ne-am întreținut cîteva minute cu actorii. Plini de emoție unul dintre protagoniști ne-a spus: „Am jucat în astă-seară cu mai multă căldură ca oricînd, știind că dv., solii poporului român, vă aflați printre spectatori". Trebuie să spun că au jucat într-adevăr atît de bine, încît delegații noștri, dintre care doar 2-3 cunosc limba rusă, au înțeles perfect conținutul piesei.

Am vizitat marele combinat textil „Proletarka", a cărui istorie începe cu vestitele manufacturi Morozov, cunoscute din luptele din trecut ale muncitorilor ruși împotriva exploatării capitaliste. Fiecare muncitoare, maistru sau inginer s-au străduit să ne redea, în amănunt, felul cum muncesc și să afle de la noi cum trăiesc și muncesc muncitorii români. Încă la mitingul din oraș muncitorii din diferite uzine ne-au invitat să-i vizităm. Și regretul nostru a fost mare că din cauza lipsei de timp nu le-am putut satisface dorințele.

Ni s-a spus că am fost prima delegație dintr-o țară din lagărul socialist care a vizitat Kalininul. Și noi am simțit în Kalinin, nu numai dragostea față de poporul nostru, ci și dragostea cetățenilor sovietici pentru întreaga mare familie a popoarelor libere care, unite strîns, își făuresc viața nouă.

Am vizitat apoi Leningradul. Trebuie oare spus mai mult pentru a înțelege ce mare fericire este pentru un om al muncii să vadă cu ochii săi orașul lui Lenin, orașul celor 3 revoluții, unde fiecare casă, fiecare zid, amintesc de un mare fapt istoric? Vreau numai să arăt că ne-am întîlnit, printre alții, și cu muncitorii marelui șantier naval, a cărui istorie începe de pe timpul lui Petru cel Mare. La mitingul ce a avut loc într-o uriașă hală, ni s-a spus că de pe locul unde ne aflăm noi, a vorbit muncitorilor, în 1917, marele Lenin. Vă închipuiți emoția noastră!

Printre vorbitori la miting, a luat cuvîntul și secretarul organizației comsomoliste a fabricii, care vorbind despre vechile relații de prietenie dintre poporul român și poporul rus, a amintit de Tudor Vladimirescu, de lupta comună din 1877, care ne-a adus independența. Miile de muncitori au aplaudat cu deosebită căldură cînd unul dintre delegații noștri le-a vorbit de succesele obținute de muncitorii din patria noastră. Aceasta pentru că muncitorii sovietici consideră succesele noastre ca pe propriile lor succese. La plecare, constructorii de nave din Leningrad au vrut să ne dea cîte o amintire. Din produsele lor era însă greu să aleagă; cel mai mic produs al lor cîntărește mii de tone. Dar au găsit o soluție pînă la urmă: la hotel fiecare delegat s-a trezit înarmat cu cîte o undiță lucrată îngrijit, amintire de la prietenii noștri, constructori de nave, care în timpul liber sînt pescari amatori. Avînd aceste unelte care sînt dragi, va trebui, desigur, să devenim și noi pescari amatori... Fără îndoială că ori de cîte ori vom pescui cu aceste undițe, fie că vom prinde sau nu pește, ne vom aminti cu multă dragoste de bunii noștri prieteni leningrădeni...

Am fost și la Stalingrad. Înșeși ruinele orașului, devenit legendar pentru întreaga omenire, grăiesc de la sine atît de mult, încît nici nu încerc să redau în cuvinte

ce am văzut acolo. Vreau numai să amintesc că în timpul vizitării orașului, cînd ni se explica ce a reprezentat fiecare locșor de aci în eroica epopee a Stalingradului, cînd ni se arăta cum a izbutit Stalingradul să se înalțe azi atît de măreț, s-a adunat atîta lume în jurul nostru încît aveam impresia că e un miting. Copiii, dintre care mulți, din nefericire orfani, s-au lipit atît de strîns de noi și ochișorii lor erau așa de expresivi, încît aveai impresia că-ți spun: „Dragi tovarăși din Romînia, faceți totul alături de poporul nostru și de toate popoarele prietene, pentru ca viața și viitorul nostru și al tuturor copiilor să fie asigurate în liniște și pace". Am vizitat minunatul planetariu din Stalingrad. Și în timp ce cercetătorul științific ce ne dădea lămuriri ne purta cu planetariul în jurul planetei noastre, ne-am gîndit, involuntar, cît e de justă și posibilă de realizat politica Uniunii Sovietice, de coexistență pașnică între state cu orînduiri diferite, cît de înțelepte sînt cuvintele adresate de tovarășul Hrușciov conducătorilor statelor capitaliste, după care ei trebuie să țină seama, fie că vor, fie că nu, că statele cu orînduiri diferite există pe aceeași planetă și de aceea pot și trebuie să coexiste, să se întreacă pașnic și să colaboreze pe tărîm economic, fără a se amesteca unul în treburile altuia. În deosebi la Stalingrad, cine vrea să raționeze își poate da bine seama de justețea acestui lucru.

O deosebită impresie a lăsat asupra grupului din delegația noastră care a vizitat vechiul oraș Saratov, primirea ce ni s-a făcut acolo.

Pe mulți kilometri, de la aeroport pînă la hotel, zeci și zeci de mii de oameni se aflau pe ambele laturi ale șoselei, în toate raioanele prin care am trecut, manifestînd cu un entuziasm de nedescris bucuria de a primi pe reprezentanții poporului romîn.

Se poate spune, fără a greși, că în zilele vizitei noastre la Saratov, întreaga populație s-a aflat în stradă, înconjurîndu-ne cu multă dragoste frățească. Erau momente, în apropiere de hotel, de teatru, sau pe stradă, în care noi, delegații, nu ne mai puteam găsi unii pe alții, în asemenea măsură eram amestecați cu mulțimea de cetățeni ce ne înconjurau. La Kalinin secretarul comitetului orășenesc de partid ne-a spus că într-o noapte, la ora 2, ieșind din hotelul în care eram găzduiți, a aflat în fața hotelului un grup de tineri care așteptau poate-poate vom mai ieși și ne vor putea vedea. Cînd tovarășul le-a spus că ne-am dus să ne odihnim și că nu vom mai ieși, ei n-au vrut să-l creadă decît cu greu, pentru că vedeau mașinile stînd în fața hotelului. De o asemenea atenție ne-am bucurat ziua și noaptea, cît timp am stat la Saratov, din partea cetățenilor orașului.

În asemenea condiții, vă închipuiți ce miting înflăcărat a avut loc în cinstea noastră, la fabrica de rulmenți din localitate.

Am plecat din Saratov ca după un vis tare plăcut și, la despărțire, am simțit parcă că lăsăm în orașul de pe malurile Volgăi, o parte din inima noastră.

Cu multă curiozitate și interes am așteptat să ne întîlnim cu poporul bașchir. După o călătorie foarte lungă am ajuns la Ufa, frumoasa capitală a Bașchiriei. Deși ni s-a spus și am crezut că acolo va fi timpul mai răcoros—doar ne aflam în apropierea Uralilor! — am dat de timp mai cald ca în alte părți și de inimi tot atît de calde față de prieteni, ca pretutindeni în Uniunea Sovietică. Ne-am întîlnit cu diferiți cetățeni, printre care și harnicii petroliști de la rafinăria Novo-Ufimsk din tînărul oraș Cernigorsk.

La miting noi am vorbit romînește și s-a tradus în rusește; tovarășii bașchiri au vorbit în limba bașchiră și ni s-a tradus în rusește și apoi în romînește. La un moment dat, însă, noi am prins cîteva expresii în bașchiră și în rusă, iar ei în romînă; și trebuie să arăt că ne-am înțeles de minune. Vreți să știți cum se spune pe bașchiră „Trăiască prietenia romîno-sovietică!"? Iată: „Iași sîn-holhănon-rumîna-soveta duslă a!" Deosebirile de limbă n-au fost și nu sînt piedici în calea înțelegerii între prieteni! Nu știu dacă cetățenii din orașele Bașchiriei — de la Ufa, Cernigorsk, Oktebriski — au aflat cum am fost primiți de cetățenii din Kalinin, Saratov și alte orașe. Dar aveai impresia că vor să se întreacă cu ei. Aici apăreau adevărate mitinguri la fiecare doi pași. La un moment dat vorbiseră pe rînd, la mitingurile acestea originale, toți delegații noștri, în așa fel încît am fost nevoiți să trecem fiecare la rînd din nou!...

Pînă și cu prilejul sosirii noastre la teatru, unde trebuia să vizionăm un spectacol de balet, ne-am trezit pe scările teatrului cu toți spectatorii, care, împreună cu cetățenii de pe stradă, ne-au acoperit literalmente cu flori. Chiar și spectacolul a devenit într-un anume sens mai original. Am fost salutați de pe scenă de directorul operei; a sosit un detașament de pionieri care, tot pe scenă în modul specific pionieresc, a recitat, în cor și individual aproape o jumătate de oră, în rusește, în bașchiră și chiar în romînește, diferite poezii scrise special cu prilejul vizitei noastre; ne-au pus cravate de pionieri și ne-au declarat pionieri de onoare; ne-au dat un drapel și numeroase daruri către pionierii din Romînia; ne-au copleșit în asemenea măsură cu entuziasmul lor tineresc, încît n-am știut ce să facem mai întîi: să sărutăm copiii, să aplaudăm, să primim darurile sau să mulțumim în cuvinte...?

Bașchiria are o puternică industrie petroliferă. Se extrage acolo mai mult petrol ca la Baku: 20% din producția de petrol a Uniunii Sovietice. Și țara noastră produce petrol. De aceea tovarășii din Bașchiria au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a ne arăta cum muncesc ei. Turboburul este o metodă de foraj foarte înaintată; pînă și americanii au achiziționat din Uniunea Sovietică instalații de turbobur, cele sovietice fiind cele mai perfecționate din lume. Și noi avem în țară turbobure sovietice. Dar tovarășii bașchiri ne-au arătat că ei au introdus de-acum, tot primii din lume, un utilaj și mai perfecționat, care dă o producție cu mult mai economică: electroburul. Ca pe cei mai buni prieteni ne-au dus la Tuimazî și ne-au arătat în amănunt cum lucrează electroburul. E o minune a tehnicii forajului.

La încheierea vizitei noastre, de la Moscova am ajuns la Chișinău. Aci, primirii călduroase de care am avut parte la Kalinin, Saratov, Ufa și în alte localități, i s-a adăugat faptul că ne înțelegeam cu moldovenii fără tîlmaci. Noi le spuneam: „Trăiască prietenia dintre poporul romîn și popoarele sovietice", ei ne răspundeau: „Trăiască prietenia dintre norodul romîn și norodele sovietice". Aceleași manifestații pe străzi, lîngă hotel, în fața teatrului, la teatru — ca peste tot. Ne-ar fi greu să apreciem, de pildă, care întîlnire cu studenții — cea de la Chișinău sau cea de la Saratov — a fost mai însuflețită, mai entuziastă.

Tovarășii care au fost în grupul de delegați care au vizitat Ucraina, Kievul și Odesa au împărtășit impresiile lor grupului nostru, cînd ne-am reîntîlnit la Moscova. Impresiile lor din Ucraina seamănă foarte mult cu ale noastre din Saratov și Bașchiria. Și aceasta nu e întîmplător. La răsăritul țării noastre, peste Prut, la cîteva sute de kilometri, ca și la cîteva mii de kilometri de țara noastră, pe malurile golfului Finic sau în bazinul superior al Volgăi, lîngă Urali, peste Urali pînă la Pacific sau pe malul Mării Negre, fie că sînt ruși sau bașchiri, ucraineni sau tătari, lituanieni sau modvini, 200 de milioane de constructori ai comunismului, educați de partidul lui Lenin, sînt deopotrivă înflăcărați prieteni ai poporului romîn eliberat, constructor al socialismului. Și putem fi siguri că ei sînt, așa cum a spus tovarășul Hrușciov, prieteni atît pe timp de furtună, cît și pe timp frumos.

Un tovarăș ne întreba, la întoarcerea în patrie, dacă s-au închegat, cu prilejul vizitei noastre, contacte și prietenii personale cu oamenii sovietici. Trebuie să vă relatez că acestea sînt atît de multe și de emoționante, încît nu este greu să dăm un răspuns complet. Dar este vorba, în primul rînd, de contactul personal stabilit cu conducătorii și deputații Sovietului Suprem, conducători ai Sovietelor republicane, regionale și orășenești, cu secretarii organelor de partid care au organizat vizita noastră, ne-au primit și însoțit peste tot și cu care am rămas buni prieteni. Oare micile Liudinka și Olenka, care au stat și s-au jucat timp îndelungat pe genunchiul unui delegat romîn, la grădinița de copii de la fabrica de vagoane din Kalinin, sau unul dintre conducătorii Bașchiriei care într-un moment de puternică apropiere tovărășească, caldă, și-a scos din buzunar, ca din inimă, creionul și l-a dăruit unui delegat, ca semn de amintire și prietenie trainică, sau octogenarul academician pedolog din Chișinău care a trimis un dar unui coleg al său om de știință romîn, ori pioniera care a alergat după mașină la Odesa ca să trimeată o batistă, scoasă din sîn, unei pioniere din Romînia și atîția alții pot fi uitați vreodată? De la unii prieteni noi, personal, unii delegați au și primit felicitări de 1 Mai. Tovarășii Petrușev, Lebedeva și alți deputați ai Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice au transmis, prin noi, calde saluturi unor noi prieteni de-ai lor, deputați romîni care au fost la Sesiunea Uniunii Interparlamentare de la Dubrovnik, cu care s-au cunoscut și cu care au conlucrat acolo. Tovarășul Klement Efremovici Voroșilov a transmis salutul său și urări de sănătate, fericire și spor la muncă conducătorilor partidului și statului nostru și, în același timp, altor prieteni personali ai săi: colectiviștii de la gospodăria „Drumul lui Lenin" din Livedea, pe care i-a vizitat de două ori.

Între poporul romîn și popoarele sovietice există relații trainice de prietenie de multă vreme. Dar vizita delegației Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Romîne a constituit și ea o contribuție însemnată la continua întărire a prieteniei și colaborării frățești dintre poporul romîn și popoarele sovietice. Așteptăm cu nerăbdare sosirea în țara noastră a delegației Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice, invitată de Marea Adunare Națională a Republicii Populare Romîne.

Delegația noastră s-a simțit tot timpul în Uniunea Sovietică, ca între rudele apropiate, între prietenii vechi și dragi. Sîntem siguri că și delegația Sovietului Suprem al Uniunii Sovietice se va simți la fel, în Republica Populară Romînă, și că poporul nostru ospitalier o va înconjura cu aceeași dragoste și prietenie sinceră.

Petroliștii din Tuimazî (R.A.S.S. Bașkiră) au făcut o primire călduroasă delegației parlamentare romîne.

Fedosia

— schiță —

de Liviu BRATOLOVEANU

Ilustrație de Tia PELTZ

După ce termină de trebăluit prin casă, Fedosia se dezbrăcă și se ghemui sub plapumă, lîngă bărbatu-său. Trecuse de miezul nopții. În sobă focul se stinsese de mult și frigul se strecura ca un hoț prin crăpăturile ușii, izvora neîncetat din unghere, pătrundea prin zidurile subțiri de paiantă, prin ferestre, punînd stăpînire pe liniștea casei și întinzîndu-se ca un mucegai pe podeaua de scînduri.

Prinsă de amintirea faptelor răzlețe de peste zi, Fedosia se chinuia să adoarmă. Dar somnul nu se lipea de ea. Deodată, în odăița de alături, se auzi un zgomot. Ce-a fost asta? Să se fi răsturnat vreun scaun? Să fi trosnit vreo grindă? Ori poate unul din copii a visat că se războiește cu cineva și, prin somn, s-a lovit cu capul de tăblia patului!...

După ce ascultă încordată vreme de cîteva minute, Fedosia se întoarse pe cealaltă parte, hotărîtă să nu se mai gîndească la nimic. Poți însă să nu te gîndești că lemnele din magazie sînt pe sfîrșite, că de aproape patru luni bărbatu-său a fost dat afară din slujbă, că copiii tăi n-au ce să încalțe pentru a se duce la școală și că de cîtva timp, încoace, de cînd au reapărut hîrtiuțele acelea mici pe zidurile și pe gardurile caselor, arestările printre muncitorii din cartierul Steaua se țin lanț?

„Doamne, doamne, mare năpastă pe capul nostru!" se gîndea Fedosia, cu inima apăsată de un simțămînt de neliniște. „Și barem de-ar fi greșit cu ceva omul meu. Ce rău a făcut? Își vedea liniștit de slujba lui; de băut nu bea, în politică cu comuniștii nu s-a băgat — și iată că într-o zi l-au dat, totuși, afară din atelier. Of, doamne, of, amare vremuri trăim!"...

Peste un ceas și ceva, răzbită de oboseală, Fedosia izbuti totuși să închidă ochii. Dar nici nu apucă să aţipească bine că se auzi un zgomot de afară, din stradă. Parcă cineva grăbit să intre în curte izbise poarta cu piciorul. Cam în aceeași clipă cu Fedosia, se trezi și bărbatu-său. Amîndoi ascultară îndelung, nemișcați, cu respirația tăiată, neștiind ce să creadă.

— Gheorghe, auzi? Îmi pare că umblă cineva prin curte! șopti în cele din urmă Fedosia,cu inima strînsă de-o presimțire rea.

— Da, așa îmi pare și mie!

Gheorghe Șandru se dete jos din pat și își trase pantalonii, grăbit. Statura lui înaltă, uscățivă, adusă ușor de spate, se desena în slaba lumină a pătratelor ferestrei. În clipa următoare se auziră bătăi puternice în ușă.

— Cine-i acolo? întrebă el.

Poliția!.

Gheorghe Șandru recunoscu vocea răstită a comisarului Bontoi, care nu de mult venise să-i percheziționeze la atelier. Nu găsise nimic compromițător, dar peste cîteva zile Gheorghe Șandru fusese concediat împreună cu fostul lui ucenic, Vasile, și cu alți doisprezece lucrători de la cazangerie.

— Un moment, s-aprind lampa! spuse el.

— Deschide mai întîi! strigă de afară comisarul. Deschide că sparg ușa!

O clipă, Gheorghe Șandru șovăi, nehotărît. Nu avea nimic din înfățișarea omului care tremură pentru propria-i soartă; dimpotrivă. Era destul de calm și din ochii lui încruntați se desprindea un fel de mîndrie sfidătoare. Întrebă într-o doară:

— Dar ce s-a întîmplat?

— Deschide și-ai să vezi! se răsti comisarul, zgîlțîind clanța ușii cu putere.

Fără să-și piardă cumpătul, Gheorghe Șandru suci cheia în broască. Deschise. Deodată o lumină puternică țîșni din cutia unei lanterne și i se înfipse brutal în ochi. Își feri privirea, ducînd o mînă spre fruntea brăzdată de crețuri. Comisarul îl împinse cu dușmănie deoparte și intră în încăpere.

— Tu cine ești? se adresă el Fedosiei, luminîndu-i fața răvășită de spaimă.

Fedosia nu răspunse, n-avu putere să deschidă gura. În ochii ei mici și sfioși, ca de copilă, se întipăriseră groaza. Ar fi vrut să vadă cine era omul care se răstea la ea, dar era mioapă și zărea totul ca prin ceață. Ochelarii îi avea pe masa de alături lîngă o carte, unde îi pusese înainte de a se fi culcat. Comisarul așteptă un timp și dacă văzu că nu primește răspuns, se întoarse către Gheorghe Șandru:

— Cine-i?... Nevastă-ta?... Și de ce nu vorbește?

Gheorghe Șandru îl privi cu ură, dar nu răspunse.

— De ce taci, femeie? se suci atunci comisarul către nevasta cazangiului, privind-o tăios. — Ce? Nu știi să vorbești? N-ai gură? Hai, scoală și aprinde lampa!

Gheorghe Șandru nu se mai putu stăpîni:

— Să nu țipi la nevastă-mea! îi strigă el, comisarului. Ce? Nu poți să vorbești cumsecade?... Dacă ai ceva cu mine, poftim, îți stau la dispoziție! Dar la nevastă-mea să nu te răstești!

Comisarul smuci capul spre el, îl privi în ochi, cu fălcile încleștate. Mușchii obrazului îi zvîcneau nervos. Niciodată n-a putut suferi îndrăzneala comuniștilor. Aveau întotdeauna în privire ceva mîndru, sfidător, care-l scotea din sărite.

— Să vorbesc mai frumos, 'ai? scrîșni el și numaidecît se suci către agent și către cei patru jandarmi, care intraseră ocupînd întreaga încăpere — și le strigă ca apucat: — Înșfăcați-l și dați-l afară de-aici!... Ce mai așteptați?... Afară cu el!..

Doi dintre jandarmi îl înhățară pe Gheorghe Șandru de umeri și-l împinseră cu brutalitate pe ușa.

— Cîine!... mai apucă Șandru să-i strige, printre dinți.

Între timp, copiii se deșteptaseră. Cel mai mic dintre ei, Pavel, în vîrstă de doisprezece ani, se ridicase în capul oaselor și urmărea încremenit fîșia de lumină care se plimba pe pereți, pe tavanul scorojit, asemenea luminii unui reflector. Din cînd în cînd răzbătea și în odăița lor, prin geamul ușii. Celălalt copil, Mitruț, cu doi ani mai mare decît Pavel, asculta îngrozit zgomotele de alături.

Fedosia, într-un capot vechi, peticit, se dete jos din pat și își aruncă o broboadă pe umeri. Cu mișcări nesigure, se apropie de masă. Apoi scăpără un chibrit și aprinse lampa. Mîinile îi tremurau.

— Cine-a fost la voi în noaptea asta? întrebă comisarul, cu glasul răstit.

Fedosia tresări.

— N-a fost nimeni — răspunse ea încet, încercînd să-și înăbușe teama. Glasul îi era slab, tremurat. Își puse ochelarii cu ramă de sîrmă și scrută înspăimîntată chipul sever al comisarului.

— Aha, nu vrei să spui!... Te-a instruit bine bărbatu-tău!... Știi ce te așteaptă, dacă nu vrei să mărturisești?

— Vă rog vorbiți mai încet! șopti Fedosia, arătînd cu o mișcare a capului către odăița de alături. O să treziți copiii...

— Te pricepi să schimbi vorba! rînji comisarul. Numai că pe mine nu mă duci. Eu aici te întreb: cine-a fost aici, la voi, în noaptea asta...? Adică ascară, pe la zece și jumătate? se corectă el.

— Nu știu, v-am spus... Și... vă rog... vorbiți mai încet... Copiii sînt mici, au să se sperie...

Comisarul își frămîntă nervos buzele, uitîndu-se chiorîș în ochii care-l priveau îngroziți prin sticlele cu multe dioptrii ale ochelarilor. Întrebă:

— Da' pe Marin Stoica îl cunoști?

— Care Stoica?

— Răspunde la ce te întreb și nu-mi pune întrebări. Îl cunoști sau ba?

— Nu, nu-l cunosc.

— Prin urmare nu vrei să mărturisești! Crezi că așa o să-l scapi pe bărbatu-tău, 'ai?

— Ce să spun dacă nu știu?

— Bine, bine! făcu amenințător comisarul. Dacă nu spui tu, avem noi mijloace să-l facem pe el să vorbească. N-avea grijă! O să ne spună și laptele pe care l-a supt de la mă-sa!

Fedosia îi cercetă chipul încruntat, negricios, cu bărbia împinsă strîmb în afară. Simțea că omul acesta îi era dușman, că n-are pic de inimă și că vrea să-i distrugă casa. „Cum pot fi unii oameni atît de răi?" se întrebă ea. „Cum aș putea să spun că Marin Stoica a fost aici — cînd eu nu știu nimic, n-am văzut pe nimeni?"

Comisarul se întoarse către cei doi jandarmi care așteptau ordine:

— Hai,percheziționați casa!

Își aduse apoi aminte de un amănunt foarte important și se suci spre agent, să ordone:

— Și tu, Strinoiule, vezi ce găsești pe-afară!

— Înțeles, să trăiți! răspunse agentul, dînd scurt din cap. Apoi făcu stînga împrejur și ieși în gerul de afară.

Jandarmii se apucară să cotrobăie pe sub pat, prin saltele, în cutia dulăpiorului de lîngă ușă. Comisarul Bontoi începu și el să ciocăne pereții, să bată cu călcîiul în podele, să se uite prin oale și în cenușarul mașinii de gătit. Deodată Fedosia îl văzu îndreptîndu-se spre camera copiilor. Simți o puternică strîngere de inimă. Din doi pași se găsi lîngă el și-i tăie calea.

— Vă rog nu intrați!... Aici sînt copiii! O să se sperie!...

Comisarul nu se sinchisi. Cu mîna stîngă în care ținea lanterna, o împinse pe Fedosia la o parte, apoi apăsă clanța și deschise ușa. Înainte însă de-a intra, vîrî dreapta în buzunarul hainei unde-și ținea revolverul.

— Hei, jandarm!... făcu el semn unuia dintre ostași. Vino după mine! Jandarmul își săltă curcaua carabinei pe umăr și-l urmă. Fedosia rămase o clipă locului, cu ochii aprinși de mînie.

— Nu intrați, vă rog!... repetă ea și făcu să zîmbească, deși era enervată. Ei sînt copii! Nu trebuie să...

— Lasă, mamă! se auzi deodată, din odaia de alături, glasul îndrăzneț al lui Pavel. Lasă că nu ne sperie!

„Doamne, dumnezeule!" murmură Fedosia, albă ca varul; și pentru că nu mai avea ce spune, rămase încremenită acolo, în pragul ușii. Buzele îi tremurau în neștire și în gîtlej i se înfipsese parcă o gheară ascuțită și rea, înăbușindu-i glasul.

Din cutia lanternei,lumina albă țîșni din nou în direcția patului co-

piilor. Pavel închise ochii, înfricoşat, ca în faţa unei arătări. Apoi, ca şi cînd n-ar fi găsit ceea ce căuta, lumina se opri asupra lui Mitruţ, cercetîndu-l cîteva clipe stăruitor. Pe urmă zvîrli şi trecu mai departe, în lungul pereţilor coşcoviţi de umezeală, apoi se vîrî pe sub masă, pe sub pat, mai traversă o-o fulgerătură tavanul scund şi deodată se stinse.

— Aici n-aveţi o lampă? se răsti comisarul.

Fedosia se dezmetici, ca trezită dintr-un vis rău. Dar nu răspunse.

Indîrjit de această tăcere, comisarul mîrîi ceva şi se întoarse iute spre jandarmul care aştepta cu arma lipită de şold.

— Adu lampa de dincolo! îi porunci, ursuz.

Pînă să-i fie îndeplinit ordinul, aprinse din nou lanterna şi prinse să cotrobăiască prin cărţile de pe mescioară.

— Ale cui îs hîrţoagele astea? se adresă el Fedosiei.

— Ale... vroi să răspundă Pavel.

— Nu vorbesc cu tine! se răsti comisarul, aruncîndu-i peste umăr o privire furioasă.

Îşi întoarse apoi privirea spre Fedosia:

— Nu vorbeşti, 'al? Mi te-ai smiorcăit că ţi-s copiii mici şi cînd colo, poftim: cărţi de-a doua de liceu!... Cine învaţă pe ele?

— Tatăl meu! răspunse tot Pavel, ridicat în capul oaselor.

Comisarul înfipse lumina în ochii lui Mitruţ.

— Adevărat, mă?

— Da, adevărat — răspunse în şoaptă Mitruţ

Glasul îi tremura, înfricoşat. Comisarul îl măsură cu neîncredere, îl văzu slăbuţ, neîmplinit — nu părea să aibă mai mult de zece ani — şi încruntă fruntea.

— În ce clasă eşti?

— Am terminat şcoala primară, acum nu sînt în nici o clasă. Acum sînt ucenic la o fabrică de oglinzi.

— Şi cărţile de-aici ale cui îs? Nu-s ale tale?

— Nu, ale tatii... le-a împrumutat de la un băiat...

— Aha, le-a împrumutat!... Bine, o să vedem noi ce-i cu cărţile astea! mormăi comisarul şi în sinea lui îşi zise: „Cartea le lipseşte comuniştilor ăştora, că încolo nu mai pot de bine... Învaţă ca să ştie cum să ne dea nouă în cap...“

Şi după ce le răsfoi un timp, uitîndu-se bănuitor la mîzgăliturile făcute ici-colo, cu creionul, le dete în seama jandarmului care intră cu lampa.

— De ce luaţi cărţile tatii? făcu deodată Pavel, cu necaz. Se gîndea că dacă taică-său n-o să le înapoieze băiatului de la care le împrumutase o să fie nevoit să i le plătească.

— Asta nu te priveşte! îi repezi comisarul, furios.

Jandarmul rămase în prag, cu lampa în mînă. Comisarul şi celălalt jandarm începură să răscolească odaia. Afară, între timp, se ivise luna — o lună mare şi albă ca un talger de argint. Prin fereastra îngustă, joasă, lipită cu hîrtie de ziar, prin care pătrundeau sfioase cîteva raze albe, se vedeau trei umbre, mişcîndu-se. Una era a lui Gheorghe Şandru, celelalte două, ale jandarmilor care îl încadrau. Fedosia stătea încremenită, fără cuvînt, cu spatele lipit de tocul uşii. Nimeni nu vorbea. Se auzeau doar zgomotul paşilor pe podele, fîşîitul hîrtiilor, respiraţia greoaie a comisarului care cotrobăia de zor prin cutia mesei şi prin dulapul cu rufe.

Odaia era îngustă, neîncăpătoare, şi de fiecare dată cînd se întîlneau, soldatul trebuia să se dea la o parte ca să facă loc comisarului. Afară luna lumina ca ziua. Strinoiu, după ce forţase lacătul şi răscolise prin magazia de lemne, pusese scara şi urcase în podul casei. Îngrijorată, Fedosia se uita la tavanul care trosnea. Şi în timp ce comisarul cotrobăia nervos prin dulap, deasupra în pod se auzeau hîrşîituri şi duduit de paşi. Cu fiecare călcătură mai apăsată, din tavanul coşcovit curgeau firişoare şi praf de tencuială.

La capătul unei tăceri de-o clipă, se auzi deodată glasul mînios al lui Pavel:

— De ce-aruncaţi rufele pe jos?

— Taci, Pavele! îi strigă mamă-sa, aruncîndu-i o privire îngrijorată.

— Da' de ce să tac, mamă? răspunse copilul, îndrăzneţ. De ce să tac? Dumnealui i-ar plăcea dacă i-ar face cineva la fel?... Uite, cum le-a murdărit!

— Taci din gură! îi şopti şi frate-său Mitruţ, căruia îi clănţăneau dinţii de spaimă.

Negăsind o vorbă potrivită, comisarul Bonţoi prinse să mormăie de unul singur:

— Nu taci, m'?... Ţi s-a făcut pesemne de bătaie!

Şi o clipă după aceea, începu să arunce şi mai înciudat rufele pe podea.

Peste vreun ceas se înfăţişă, în sfîrşit, şi Strinoiu, să raporteze:

— Nu o nimic, să trăiţi!... Am răscolit peste tot!...

— Era şi de aşteptat!... mîrîi Bonţoi, vădit nemulţumit de rezultatul percheziţiei. Se pricep ei, comuniştii, să şteargă orice urmă!...

„Comunişti...?!“ — tresări Fedosia. Prin urmare asta era? De aceea veniseră? Cum de n-a avut curajul să se gîndească de la început?

Fu atît de copleşită de această nouă descoperire, încît faţa ei trăda uluirea care o stăpînea. Şi, dintr-o dată, sensul desfăşurării tuturor întîmplărilor de pînă atunci, legat de amintiri şi fapte răzleţe, i se desluşi pe deplin în minte. Îşi dete apoi seama că s-a făcut vinovată faţă de omul ei, din pricină că n-a avut îndrăzneala să-i spună ce crede, ce bănuieşte, ca să-i oprească la timp. Îşi simţi creierul apăsat de-o mare greutate. Îi era necaz de slăbiciunea ei, îi venea să-şi frîngă mîinile şi să strige comisarului: „Da, e comunist! Despre asta mi-a dat mie în gînd, mai demult! Dar el nu-i vinovat! Eu, numai eu sînt vinovată, care am bănuit totul şi nu l-am oprit la vreme!“

Gîndi, totuşi, cu o liniştе deplină:

„La ce bun însă să spun aşa ceva? Ce i-ar folosi lui Gheorghe? Nu l-aş apăsa oare şi mai rău?“

Comisarul terminase de cotrobăit şi trecuse în odaia de alături, nemulţumit de rezultat. După el veni şi jandarmul cu lampa, urmat de Strinoiu şi de celălalt jandarm. Se încruntă şi se răsti la soldatul din spate:

— Treci în faţă cu lampa, idiotule! Ce-mi stai în spate ca o momîie?... Pune-o în cui şi nu mai încurca locul degeaba!

Jandarmul agăţă lampa în cuiul din perete, apoi se trase în spatele comisarului. Fedosia rămase nemişcată, cu pumnii strînşi, cu privirea la namilele din jurul ei, aşteptînd fără să ştie anume ce.

— Mamă, ce-o să-i facă tatii? şopti pe neaşteptate Pavel.

Fedosia tresări ca şi cum ar fi zgîlţîit-o cineva de umeri.

— Nimic, nimic! răspunse ea, şi trase repede uşa în clanţă.

Dar copilul nu se mulţumi cu răspunsul acesta. Se dete jos din pat şi începu să-şi caute flaneluţa şi pantalonii printre lucrurile răvăşite, cu gînd să se îmbrace cît mai iute.

— Stai liniştit!... îl mustră frate-său, trăgîndu-l de-o mînecă. Ce? Crezi c-o să poţi face ceva?

Pavel nu-l ascultă, însă. Tremurînd de frig, se îmbrăcă repede şi cînd ieşi în curte, jandarmii tocmai îl împingeau pe Gheorghe Şandru către poartă. Fedosia începu să ţipe: dînd să-i oprească.

— Tată!... Tată!... strigă şi Pavel, îngrozit.

— Înapoi, femeie! răcni îndată unul dintre jandarmi, cu glasul aspru şi gros. Înapoi, că de nu...!

Strinoiu dădu şi el s-o apuce de mîini, dar Fedosia se smuci şi se aruncă de gîtul lui Gheorghe, strigînd:

— Nu te las, Gheorghe! Nu te las să pleci!... Ce rău ai făcut?

Din nou două mîini puternice, de astă dată ale comisarului Bonţoi, o prinseră şi-o traseră duşmănos înapoi.

— Să nu te atingi de mine! ţipă Fedosia, cu ochii împăienjeniţi de mînie. Ce-aveţi cu el? De ce mi-l luaţi'... Gheorghe, Gheorghe! se întoarse ea cu mîinile întinse, spre bărbatu-său.

Îi tremura tot corpul, ochii îi erau mari, aprinşi, gura schimonosită de furie. Ea, care totdeauna fusese tăcută şi sfioasă, care nu ridicase niciodată glasul, prinsese acuma curaj, ţipa, urla ca ieşită din minţi. Dacă i-l lua pe Gheorghe al ei, nu mai avea de ce să se teamă. Se putea lăsa în voia oricăror întîmplări. Toate gîndurile nemărturisite, zăgăzuite de stăvilare puternice, izbucneau acuma cu o forţă năvalnică, greu de stăpînit.

— Hai, şterge-o de aici! se răsti comisarul la ea, smucindu-şi braţul într-un gest de ameninţare.

— Nu, nu plec! răcni Fedosia. Nici moartă nu plec! Ce-aveţi cu el? Ce rău v-a făcut?

— N-auzi o dată să pleci? îi şuieră comisarul, îmbrînceind-o. Hai, la-o din loc!... Şterge-o!... Alt fel, dai şi tu de dracu'!

Fedosia nu se mai putu stăpîni.

— Ba tu să pleci, cîine!... Tu!... ţipă ea. Voi să plecaţi, spurcăciuni şi lepădături ce sînteţi!

Şi cu degetele crispate ca nişte gheare, se repezi deodată asupra comisarului, să-l sfîşie.

Momentul semnării actului de capitulare a Germaniei hitleriste, la 8 mai 1945

DIN ÎNSEMNARILE UNOR ZIARIŞTI

Citiţi reportajul în pagina 8-a

— Ce ţi-e, muiere, ai înnebunit?!... se auzi şi strigătul agentului Strîmbiu.

Comisarul sări un pas înapoi, speriat, ferindu-şi obrazul. Apoi, cînd văzu că Fedosia era gata să se arunce din nou asupră-i, îi dete un brînci atît de puternic, încît o trînti la pămînt.

— Paştele şi dumnezeii mă-tii de căţea! îi strigă, apoi, roşu de mînie.

Şi ca să-şi descarce furia ce-l gîtuia, se repezi şi-i trase şi-un picior.

— Na, să te înveţi minte!...

Apoi se suci iute spre agent, să-i facă semn:

— Haide, mă!...

— Mamă!... Mamă!... se auzi ţipătul sfîşietor al lui Pavel.

— Mămico!... strigă şi Mitruţ, cu ultima frîntură de glas. Stătea înfrigurat la fereastră şi, pentru că era mai puţin îndrăznet şi n-avea nici o putere să se amestece în cearta din curte, începu să plîngă cu hohote.

Pe la ferestrele celorlalte case, în stradă, se iviră vecinii. Fedosia nu auzi însă strigătul lui Mitruţ. Ceva greu, asurzitor, îi vîjîia în auz, îi sfredelea creierii. Dădu să se ridice, gemînd, dar puterile n-o mai ajutau. Glasul îi pierise. În faţa ochilor, ca prin ceaţă, ea vedea în lumina văroasă a lunii cum toate i se învălmăşeau, jucau, tremurau, contopindu-se într-o lumină tulbure, spălăcită. Nici nu-şi dete seama cînd comisarul se depărtă. Faţa îi era schimonosită de ură şi neputinţă. Aproape instinctiv, întinse mîna după ochelari, să-i caute, dar degetele nu întîlniră pe caldarîmul îngheţat decît sticle sparte şi, ceva mai încolo, lîngă o piatră, cîrligele de sîrmă.

— Mamă, măicuţă!... auzi ea ca prin vis, glasul celui mai mic dintre copii.

Deschise ochii mari, tresărind; bărbia îi tremura. Îl simţi pe Pavel lîngă ea şi glasul lui care-i cutremurase toată fiinţa îi dădea parcă puteri. Se ridică într-un genunchi, apoi pe celălalt, sprijinită de subsuori de mîinile mici ale copilului. Era atît de istovită, că abia se ţinea pe picioare.

— Lasă-mă... pot să merg şi singură... şopti ea, cu glasul sugrumat.

Privea în jurul ei şi nu vedea nimic. Doar gîndurile îi ardeau creierii şi-i sfîşiau inima, ca nişte cuţite. Cînd, în sfîrşit, trecu pragul bucătăriei, simţi că nu se mai poate stăpîni. Durerea îi clocotea în piept, o înăbuşea. Se trînti în pat şi începu să plîngă cu hohote.

Pavel se uită la ea tăcut, zbuciumat, cu ochii plutind în lacrimi. Nu avea puterea să rostească tot ce simţea. Încercă să-şi liniştească mama, dar nu izbuti. Cînd întoarse privirea spre frate-său, îl văzu sluţit de plîns. Tremura şi sughiţa încet, printre lacrimi.

Deodată, se întîmplă un lucru cu totul neobişnuit. Fedosia se ridică să se aşeze pe marginea patului, se întoarse spre ei. Şi, ca şi cum i-ar fi secat izvorul lacrimilor, îşi şterse cuminte ochii, îşi netezi părul, fruntea încrustată de dungi aspre — şi începu să le zîmbească, cu zîmbetul ei blînd şi sfios, care le luminase de atîtea ori viaţa lipsită de bucurii.

— Mamă, măicuţă scumpă!... strigă copilul cel mic, şi i se aruncă de gît.

— Lasă, Pavele, fii cuminte! şopti maică-sa, mîngîindu-l pe cap. Apoi simţindu-l şi pe Mitruţ ghemuit la sînul ei, îi cuprinse umărul cu stînga şi-l strînse îndelung la piept.

— Mamă, nu-i aşa c-o să-i dea drumul tatii? îngăimă Pavel, cînd se mai linişti.

Da, da... răspunse Fedosia, ca prin vis. O să-i dea drumu' repede! Nu se poate să nu-i dea... N-a făcut nici un rău...

Şi îndepărtîndu-l uşor de la piept, îi şopti:

— Haide, linişteşte-te acum!... Şi tu, Mitruţ, de ce plîngi? Tu eşti băiat în toată firea, trebuie să fii tare...

Se ridică. Începu să-şi facă de lucru prin bucătărie, ca şi cum nimic nu s-ar fi întîmplat. Copiii se uitau la ea surprinşi, neştiind ce să creadă. N-o întrebară însă nimic. Dar simţeau amîndoi că în sufletul mamei lor se dădea o luptă amarnică. Şi nici mişcările ei nu mai erau atît de sigure, ca înainte. Fără ochelari, se uita ca un om care nu vede nimic prin preajmă, dar care ştie, totuşi, locul fiecărui lucru din încăpere. Se făcuse palidă, orbajii îi erau mînjiţi de urmele lacrimilor. Şi ce rău arăta fără ochelari!

Fedosia părea străină de gîndurile lor. Avea pe faţă un zîmbet nefiresc, împietrit. Pătrundea toată grozăvia întîmplării. Ştia că deocamdată nu era nimic de făcut, dar voia să fie tare. Din teamă durerea ei de pînă atunci, ţîşnise dintr-o dată fiorul unui simţămînt nou, al nădejdii şi al tăriei de credinţă că într-o zi Gheorghe al ei se va întoarce, că va fi liberat. Nu se putea ca oameni ca el să fie ţinuţi o viaţă întreagă între zidurile închisorii. Avea nevoie de această încredere, aşa cum pămînturile însetate au nevoie de apă, ca să rodească. Şi simţămîntul acesta nou, înviorător, ca o licoare ameţitoare şi dulce, o făcea să-şi biruie durerea şi tot ceea ce pînă atunci fusese frică şi deznădejde. Simţea că încrederea îi era prieten bun, sfătuitor, îi întinerea sufletul, îi deschidea drumul, pe care avea să meargă de-acum încolo. Nu era, desigur, un drum uşor de străbătut, dar putea să se încumete să pornească. Acum putea să lupte cu teama, cu îndoiala, cu grija zilei de mîine. O poartă i se deschise parcă în faţă. Dincolo de pragul ei, pătrundea într-o lume prietenă.

Paşii îi lunecau uşor pe podeaua rece a bucătăriioarei. Se mişca acum din nou tăcută şi sigură de sine, ca în zilele cînd Gheorghe era în preajma ei. Parcă o muzică tainică, luminoasă, îi însoţea gesturile, ca într-o plutire pe coama unduioasă a unor ape liniştite. Doar urmele lacrimilor şi lipsa ochelarilor îi sluţeau figura. Urîţenia ei trecătoare avea însă paloarea toamnelor însorite şi prospeţimea sălciilor după o ploaie trecătoare. Pavel o aţintea neliniştit, neînţelegînd preschimbarea ce se înfăptuia dinaintea ochilor lui. O milă nesfîrşită îl cuprinse, dar şi o bucurie, sfioasă, pentru că n-o mai vedea zbuciumîndu-se. Ceea ce, totuşi, îl îngrijora, era tăcerea pe care o păstra mamă-sa. O văzu cum întinde mîna să ia un vas de pe plita maşinii de gătit, cum se apucă de treburile obişnuite ale casei, de parcă ar fi fost îndemnată de grija întoarcerii de la atelier a lui Gheorghe. Şi gesturile ei, cunoscute de toţi ai casei şi la fel de liniştite ca mai înainte, însufleţiră deodată totul în juru-i. Între timp, Mitruţ trecuse în odaia de alături, să caute ceva. Apoi cînd Fedosia căută căldarea după uşă, Pavel se apropie.

— Să-ţi aduc apă, mamă?—o întrebă, găsind astfel prilejul să rupă tăcerea.

— Nu, nu-i nevoie, acum e încă noapte — răspunse Fedosia. Tu du-te şi te culcă!

Pavel o sărută pe frunte şi trecu în odăiţa de alături. Peste o clipă ieşi şi Fedosia, cu căldarea în mînă. Cînd să treacă pragul, îşi ridică privirea spre cer. Văzu că negurile se risipeau şi că cerul se decolorase în roşu aprins. Însemna că nu peste mult timp avea să se lumineze de ziuă.

8 mai 1945, ultima zi de război. Armata hitleristă a fost îngenunchiată. Omenirea, salvată de robia fascistă, a răsuflat ușurată. Victoria!

Karlhorst — o suburbie a Berlinului — a intrat în istorie în acest miez de noapte, așa cum au intrat în istorie și localul fostei școli militare de ingineri și popota ei ofițerească, unde s-a semnat actul capitulării necondiționate. Vor rămîne în amintire mesele acoperite cu un postav gri-verde și minutele scurtei ședințe, plină de o profundă semnificație — numai 45 de minute.

Toți cei care au fost prezenți la această ședință au simțit măreția momentului, măreția unui act care hotăra soarta generațiilor.

Răsfoim vechile carnete de însemnări. Recitind însemnările reci, făcute minut cu minut în cele trei sferturi de oră, în amintirea noastră apar aranjamentul simplu și solemn al sălii, drapelele puterilor învingătoare deasupra mesei prezidiului, generalii hitleriști cu aerul lor înțepat și teatral, fețele emoționate ale prietenilor. Parcă ar fi fost ieri!...

Cu cîteva minute înainte de actul istoric, un mic grup de ziariști au fost invitați în sală. Pe masă, se aflau coli de hîrtie albă, țigări „Moscova-Volga", creioane bine ascuțite, călimări simple, tocuri subțiri școlărești. Totul era simplu, de toate zilele, practic. Au intrat stenografii. Ședința a început exact la miezul nopții.

8 mai, ora 24

În sală, intră mareșalul Uniunii Sovietice G. K. Jukov, mareșalul aviației britanice Sir Arthur V. Tedder, generalul-colonel Spaatz, amiralul Sir Harold Burrow, generalul Delattre de Tassigny, A. I. Vișinski și membrii delegațiilor. Ei s-au așezat la masa prezidiului. Prezidează G. K. Jukov. El comunică asistenței componența delegațiilor și scopul ședinței.

9 mai, ora 0, minutul 2

G. K. Jukov se adresează ofițerilor de serviciu:

— Invitați pe reprezentanții comandamentului german.

Intervine o pauză de două minute.

Minutul 4

În sală intră generalul-feldmareșal Keitel. El este îmbrăcat în uniforma de paradă, ca și cum ar fi venit într-o piață să primească defilarea unor trupe glorioase și nu într-o sală unde trebuia să semneze un act rușinos pentru el. Pe fața lui apar pete roșii. Keitel face un gest automat cu bastonul de mareșal, se așază la masă, își scoate mănușile și — fără să-și întoarcă privirea — le predă unor ofițeri din statul său major, aflați în spatele scaunului lui. În poziție de drepți, aceștia privesc țintă înainte, de parcă ar sta într-o gardă de onoare.

O dată cu Keitel intră, scund și posomorît, fără să se uite la nimeni, generalul-colonel Stumpf, locțiitorul lui Goering, precum și generalul-amiral von Friedeburg, îmbătrînit, gîrbovit, și, după cum ni s-a părut, indiferent la tot ceea ce se petrece. Se așază și ei la masă. Stumpf în dreapta, iar von Friedeburg în stînga feldmareșalului.

Minutul 6

Președintele se adresează delegației germane:

— Știți pentru ce ați fost invitați?

Răspunde Keitel:

— Da. Știm.

Pentru prima oară el s-a uitat în ochii comandantului de oști rus, mareșalul G. K. Jukov, al cărui nume îi era cunoscut încă din timpul luptelor de la Halhun-Gol. Mai tîrziu, a auzit deseori despre el în perioada luptelor din fața Moscovei, de la Smolensk, de pe Nipru, de pe Vistula și de pe Oder. Iar acum, iată...

Minutul 7

G. K. Jukov continuă:

— Delegația germană are actul capitulării necondiționate? Are cunoștință de conținutul lui?

— Da — răspunde Keitel, și, punîndu-și monoclul, examinează documentul.

Minutul 9

G. K. Jukov întreabă:

— Delegația este gata să semneze actul?

— Este gata — răspunde feldmareșalul și scoate din buzunar un stilou.

Minutul 10

Președintele se adresează lui Keitel:

— Propun să veniți aici — și mareșalul G. K. Jukov arată cu mîna o măsuță care a fost așezată lîngă masa prezidiului. — Aici veți semna actul de capitulare necondiționată.

Minutul 11

Keitel se scoală de pe scaun, mai exact sare, ia de pe masă bastonul de mareșal și se îndreaptă către măsuța indicată. Monoclul îi scapă, rămînînd suspendat de șnur. În urma feldmareșalului, pășesc doi ofițeri de stat major.

Minutul 12

Feldmareșalul se așază la măsuță și din nou face gestul învățat de decenii — cu bastonul de mareșal. Nervos, își pune monoclul și se adîncește în citirea documentului. O tăcere deplină domnește împrejur. Se aude doar țîrîitul aparatelor de filmat și pocnetul aparatelor de fotografiat „Leika".

Ziariștilor li s-a permis să se apropie de măsuță. Privim de aproape pe omul care în această clipă, rușinoasă pentru el, caută să pozeze, să obțină un efect teatral. El prelungește mult timp citirea actului de capitulare necondiționată, deși a învățat de mult și bine fiecare cuvînt al acestuia.

Keitel! Acest nume este legat de multe evenimente sîngeroase. Încă în primul război imperialist, el a condus regimente împotriva Rusiei, vrînd să o subjuge. El visa să subjuge și Franța, pe care o ura de mult. După anul 1918 și după actul rușinos pentru Germania semnat de prietenii lui în pădurea Compiégne, în vagonul-salon al trenului Statului Major, ura lui față de Franța a fost și mai puternică.

În 1940, Keitel a dat ordin ca acest vagon-salon să fie scos din muzeu, adus din nou la Compiégne și instalat în același loc unde a stat în anul 1918. Hitler și Keitel au dictat în 1940 Franței, condițiile grele ale armistițiului și le-au întărit cu semnăturile lor. Keitel a semnat acte asemănătoare și în alte țări subjugate de fasciști.

Minutul 17

Keitel scoate din nou stiloul și-și pune semnătura pe document. Semnează încet cele cinci exemplare ale actului de capitulare necondiționată. De fiecare dată recitește primele rînduri: „Noi, subsemnații, acționînd în numele Comandamentului Suprem German, acceptăm capitularea necondiționată a tuturor forțelor noastre armate de pe uscat, de pe mare și din aer..."

Keitel a semnat actul capitulării. Se ridică și ocolește cu privirea sala. Nu are ce spune, nu așteaptă nimic. Învinsul comandant de oști înțelege că acum este altceva decît Compiégne. Compiégne nu va mai fi. Nici Versailles nu va mai fi...

Deodată feldmareșalul stoarce un simulacru de zîmbet, scoate monoclul și se înapoiază la locul său de la masa delegației germane.

Minutul 22

Generalul-amiral von Friedeburg se apropie încet de masa prezidiului. Mîna îi tremură. El semnează un document după altul și încearcă să nu ridice capul. Adjutanții îl ajută să se ridice de pe scaun și îl conduc la loc.

Minutul 27

Pentru a îndeplini procedura semnării se îndreaptă spre măsuță Stumpf, gras și cu obrajii roșii. El își pune semnătura làbărțată mai repede decît feldmareșalul și decît von Friedeburg. Stumpf nu se uită la nimeni. Fața lui exală ură. Iar după ce a semnat ultimul document, s-a sculat și a salutat prezidiul. Un gest pur și simplu caraghios.

Totul se desfășoară într-o tăcere deplină. Nu mai este nevoie de cuvinte. Ostașii sovietici și-au spus cuvîntul pe cîmpul de luptă. Acum nu e decît o capitulare fără condiții, fără rezerve. Nu se cere hitleriștilor nimic mai mult.

Minutul 30

Actul este adus la masa prezidiului. El este semnat de G. K. Jukov, apoi de Arthur V. Tedder. Iar pe urmă își pun semnăturile generalii Spaatz și Delattre de Tassigny.

Minutul 43

G. K. Jukov comunică:

— Delegația germană este liberă.

Minutul 44

Keitel, von Friedeburg, Stumpf și ofițerii care i-au însoțit se scoală în tăcere și ies.

Minutul 45

Ei au părăsit încăperea...

Deodată sala e cuprinsă de însuflețire. Toți se felicită reciproc. Astăzi tunurile nu mai trag. Victoria! Pacea!

Ultima zi de război, finalul unei lupte grandioase.

L. KUDREVATÎH și
M. MERGANOV
(din revista „Ogoniok")

Cotropitorii hitleriști n-au putut intra în Moscova decît ca... prizonieri de război.

Oţelarii de la Reşiţa dau patriei o nouă şarjă.

Fotografie de N. SĂNDULESCU

Cu funicularul, peste crestele munților, bușteni sînt coborîți din codrii Bucegilor, în vale, la fabrică.

Fotografie de A. LOVINESCU

ANCHETA FLACĂRII

CARE ESTE SCRIITORUL DV. PREFERAT?

În întîmpinarea primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., care va avea loc între 19-23 iunie a. c., revista „Flacăra" a organizat o anchetă în rîndurile cititorilor, care are drept scop dezbaterea unor probleme legate de creația literară. Cititorii sînt rugați să răspundă la următoarele întrebări:

1). Care este scriitorul dv. preferat?
2). Care dintre lucrările lui v-a plăcut mai mult și de ce?
3). Dacă ați sta de vorbă cu scriitorul dv. preferat, ce i-ați reproșa?
4). Ce cărți ați dori să scrie el pe viitor?
5). Preferați să citiți numai romane sau vă plac și povestirile scurte, schițele, nuvelele, reportajele literare?
6). Sînteți pentru publicarea fragmentelor de romane în reviste? Doriți să apară în întregime romane și povestiri în mai multe numere ale publicațiilor?
7). Doriți să găsiți mai multe poezii în paginile revistelor și ziarelor?
8). Ce părere aveți despre lucrările satirice apărute și ce anume ați dori să mai citiți?
9). Ce fel de cărți ați dori să apară pentru copiii dv.?
10). În ce măsură vă ajută criticii literari să vă orientați în alegerea cărților și care critici anume?
11). Care dintre operele scriitorilor străini ați dori să fie traduse?

Publicăm mai jos primele răspunsuri primite de la cititori. În numerele următoare, vom continua publicarea răspunsurilor.

POETUL MEU PREFERAT

1. Scriitorul preferat: Victor Tulbure.

2. Lirismul cald, unduitor, al versurilor, bogăția de sentimente și idei m-au cucerit o dată cu prima parte a simfoniei sale „Vioara roșie". Și dacă încă de pe atunci am crezut în ea — volumul „Lauda patriei" și poemul „Vară fierbinte" mi-au răsplătit încrederea.

3. I-aș cere lui Victor Tulbure mai multă fecunditate și mai mult curaj în atacarea problemelor așa-numite majore.

6. Publicarea fragmentelor de roman — cu un conținut mai mult sau mai puțin independent față de întreg — nu mi s-ar părea nepotrivită. În ceea ce privește însă publicarea în întregime a unor romane, în mai multe numere ale revistelor, sînt împotrivă. Cel puțin pe mine, acest lucru nu m-ar satisface și nu aș începe să citesc romanul respectiv pînă cînd nu aș avea toate numerele revistei respective sau volumul în față.

7. Poeziile dau totdeauna un cadru sărbătoresc și întineresc publicațiile. Cred că apariția a cît mai multe poezii este cerută de către masa de cititori.

V. MOLDOVEANU
student în anul III la Facultatea de filologie-București

M-AM REGĂSIT ÎNTR-UNUL DIN EROII LUI TITUS POPOVICI

1. Scriitorii mei preferați sînt Radu Tudoran, Titus Popovici și Alexandru Jar.

2. „Toate pînzele sus" — a adus un material foarte puțin dezbătut în literatura noastră. Eroii cărții te fac să participi, alături de ei, la acțiunile pe care le întreprind, să intri aproape în pielea lor. Cartea are și slăbiciuni, dar am îndrăgit-o și aștept și alte noi cărți ale lui Radu Tudoran.

Titus Popovici a dovedit, din felul cum a scris „Străinul" și prin tema abordată, că, deși, e atît de tînăr, cunoaște bine viața; îți face impresia că o parte din evenimentele descrise le-a trăit personal. Vreau să fac o mărturisire: am găsit o asemănare puternică între biografia lui Andrei și biografia mea; am trăit și eu bombardamentul, evacuarea; atmosfera din școală, situația grea de școlar erau cam aceleași. Cred că am avut și ceva comun cu procesul de clarificare al lui Andrei, cu ura împotriva profitorilor situației grele a poporului, ura contra fasciștilor.

Consider „Străinul" un roman excepțional. Te silește să-l citești pe nerăsuflate, de la prima pînă la ultima pagină. În biblioteca în care muncesc, e cartea cea mai citită. Abia aștept volumul al doilea. Consider o mare greșeală a scriitorilor care lasă să treacă un interval prea lung, între un volum și altul.

Mi-au plăcut mult și cărțile lui Alexandru Jar „Sfîrșitul jalbelor" și „Marea pregătire", inspirate din lupta muncitorimii noastre în anii întunericului. Așteptăm să apară și volumul al treilea, „Grivița", pe care ni l-a anunțat de mult la o consfătuire cu cititorii. Cărțile lui Alexandru Jar au fost citite de circa 90 la sută din cititorii bibliotecii noastre. Sînt însă o serie de scriitori ale căror cărți nu sînt de loc citite. Nu vreau să-i numesc, ca să nu se descurajeze.

5. Prefer romanele sau povestirile mari, consistente. În genul scurt, citesc numai din clasici.

8. După părerea mea, literatura noastră satirică e aproape inexistentă; ea nu prea e abordată de scriitori și e păcat. Cred că n-ar duce lipsă de material din care să se inspire. Cititorii vor să și rîdă, vor și satiră și nu se mulțumesc numai cu traduceri.

De asemenea aș vrea să apară mai multă literatură de călătorii și biografii romanțate ale oamenilor de știință. Mi-a plăcut mult cartea lui Lebedev despre Miciurin și cartea lui J. Popper, „Taina albă", despre Emil Racoviță.

10. Dintre criticii literari îi urmăresc pe Ovid S. Crohmălniceanu. Studiul lui asupra operei lui Rebreanu m-a ajutat să-l înțeleg pe marele nostru prozator, cu meritele și păcatele sale. Editurile noastre ar trebui să publice mai multe asemenea studii și să nu se mulțumească numai cu „Mica bibliotecă critică".

11. În ceea ce privește traducerile din cărțile scriitorilor străini, aș vrea să se reediteze cărți valoroase ca „Tunelul" de Kellerman, „Marile speranțe" de Dickens — epuizat de ani de zile — „Roșu și negru" de Stendhal, cărțile lui Guy de Maupassant și, mai ales, ale lui Jack London, foarte mult iubite de cititorii tineri.

Ștefan ROTĂRAȘU
bibliotecar la Casa de Cultură a Sindicatelor-București.

CITESC CU PASIUNE PE SADOVEANU ȘI PE A. TOLSTOI

1. Iubesc cărțile lui Mihail Sadoveanu și ale lui Alexei Tolstoi.

2. Și unul și altul prezintă cititorilor o mare frescă a timpurilor trecute. Și unul și altul ne-au dat cărți oglindind actualitatea; mă gîndesc la *Mitrea Cocor* al lui Sadoveanu și la *Calvarul* lui Tolstoi — cartea la care țin cel mai mult. Totul e aci impresionant: faptele, tipurile, localitățile în care se petrece acțiunea, atmosfera, lupta dintre oamenii vechi și cei ce se alătură revoluției.

5. Prefer romanele. Citesc lucrări scurte, mai ales cînd sînt obosit și vreau să mă destind.

6. Sînt pentru publicarea fragmentelor, cu condiția să fie de sine stătătoare, să-mi dea o idee asupra întregii cărți.

7. Cînd eram mai tînăr, îmi plăceau poeziile. Acum sînt cititor de proză.

10. Nu obișnuiesc să folosesc ajutorul criticilor, mă orientez singur.

11. Aș vrea să se traducă mai mult din literatura polonă clasică și contemporană.

Martin AVAKOV
translator, str. Borșa 3 - București.

AȘTEPT VOLUMUL URMĂTOR DIN „MOROMEȚII"

Tovarășul Aurelian Popescu, muncitor, responsabil cultural în comitetul de întreprindere al Combinatului Chimic nr. 8, răspunde la cîteva din întrebările cuprinse în ancheta „Flacării", menționînd că în răspunsurile sale vom găsi nu numai cîteva dorințe personale, ci și cîteva revendicări în legătură cu activitatea sa obștească în domeniul culturii.

Scriitorul preferat al tovarășului Aurelian Popescu este Marin Preda, dintre lucrările căruia preferă „Desfășurarea". Tovarășul Popescu ne asigură că, după lectura acestei cărți, a înțeles mai bine ca oricînd, grandoarea colectivizării ca proces de adîncă transformare a conștiinței omului.

Tovarășului Popescu i se pare nepotrivită întrebarea noastră „ce i-ați reproșa scriitorului preferat, dacă ați sta de vorbă cu el?" „Dacă scriitorul este *preferat* dintre toți coilalți, înseamnă că nu ai ce să-i reproșezi" — e de părere corespondentul nostru. Dacă ar putea sta de vorbă cu Marin Preda, i-ar cere doar să termine cît mai repede ciclul „Morometii", ca să afle destinul — pe care-l presupune interesant și plin de zbucium — al eroilor principali ai cărții. În sfîrșit, în legătură cu dorințele personale, tovarășul Popescu ar vrea să vadă cît mai repede tradusă și tipărită întreaga operă a clasicilor francezi Victor Hugo, Alexandre Dumas și Honoré de Balzac.

În calitate de responsabil cultural sindical, tovarășul Aurelian Popescu ar dori ca în periodicele noastre centrale și locale să apară cît mai multe lucrări în genul scurt: schițe, nuvele, momente, cît mai multe poezii, cît mai mult material satiric. „Este de la sine înțeles — ne spune tovarășul Popescu — ce comoară reprezintă acestea, ca material pentru activitatea brigăzilor culturale". De asemenea în munca cu cartea, de o incontestabilă utilitate i se par cronicile, recenziile, noutățile bibliografice, pe care ar dori să le găsească cît mai des în presă.

Frontiera de foc

Fotoreportaj special din regiunea de frontieră israeliano-egipteană—Gaza de la corespondentul nostru, Giancarlo SCALFATI

Un grup de observatori ai O.N.U., însărcinați să efectueze cercetări de ambele părți ale frontierei de foc.

Granița dintre Egipt și Israel trece prin nesfîrșitele întinderi ale deșertului Sinai, traversînd regiunea Gaza — teatrul recentelor ciocniri dintre trupele israeliene și cele egiptene.

În ultimele săptămîni, zile și nopți în șir, tunurile au bubuit de-a lungul „frontierei de foc", linia de demarcație ce desparte Egiptul de Israel, în regiunea Gaza. Duelurile de artilerie au fost urmate de sîngeroase ciocniri între trupele israeliene și egiptene.

Asemenea fapte, devenite obișnuite în această zonă, primejduiesc pacea, dînd apă la moara imperialiștilor.

În goana lor după petrol și în febra acțiunilor lor agresive, puterile coloniale fac totul pentru a dezbina și învrăjbi popoarele Orientului Apropiat.

„În cadrul acelora are loc această politică" a arătat tovarășul N. S. Hrușciov — *se află puteri imperialiste bine cunoscute. Ele se străduiesc să folosească Israelul ca unealtă împotriva popoarelor arabe, urmărind să exploateze bogățiile naturale ale acestei regiuni.*

În fața creșterii impetuoase a mișcării de eliberare națională și îndeosebi a împotrivirii țărilor arabe de a adera la pactul agresiv de la Bagdad, cercurile imperialiste își intensifică intrigile și provocările.

„În realitate — scria nu demult ziarul egiptean „Al gumhuria" — *lupta nu se dă între noi și Israel, ci între popoarele din această regiune, dornice de libertate și stăpînirile imperialiste"....*

Împotriva uneltirilor imperialiste s-au ridicat cu fermitate Uniunea Sovietică, țările de democrație populară și numeroase state mari și mici din „zona păcii".

În cursul dezbaterilor din Consiliul de Securitate, în problema palestineană, reprezentantul U.R.S.S. a cerut să se ia măsuri grabnice pentru slăbirea încordării în regiunea Palestinei, fără vreun amestec dinafară, ci, în conformitate cu principiile O.N.U., ținîndu-se seama de interesele naționale juste ale părților interesate.

Secretarul general al O.N.U., Dag Hammarskjeld, care a fost însărcinat de Consiliul de Securitate să studieze în fața locului tensiunea arabo-palestineană, a izbutit să-și îndeplinească misiunea tocmai pentru că a ținut seamă de aceste elemente, căutînd să obțină încetarea ostilităților în regiunea Gaza, cu asentimentul părții israeliene și a celei egiptene. Aceleași principii stau cuprinse și în capitolul cu privire la situația din Orientul Apropiat și Mijlociu din Declarația semnată recent la Londra, de către N.A. Bulganin și N.S.Hrușciov din partea U.R.S.S. și A.Eden din partea Marii Britanii.

În clipa cînd scriem aceste rînduri, la „frontiera de foc" nu mai bubuie tunurile. Fotoreportajul pe care-l publicăm în aceste pagini a fost însă realizat de corespondentul nostru Giancarlo Scalfati, în regiunea Gaza, chiar în timpul cînd ciocnirile dintre trupele israeliene și egiptene erau în toi. Fotografiile luate de autor redau cîteva aspecte ale dramei trăite de oameni nevinovați, victime ale uneltirilor imperialiste.

Sutele de mii de refugiați arabi din Palestina, cazați în centrele speciale de adunare de pe teritoriul egiptean — în imediata apropiere a granitei cu Israel, primesc alimente și îmbrăcăminte trimise de țările arabe.

De două ore zburăm deasupra deșertului. Am lăsat în urma Suezul, care de la înălțime pare o fîșie subțire, neregulată; reflexele sinelii ale apei se împletesc încă cu aburii zorilor alburii. Ne îndreptăm spre deșertul Sinai. E un podiș arid și dezolant care se întinde pe o distanță de sute de kilometri; cît vezi cu ochiul, numai nisip și piatră; nici un copac, nici o casă, nici o vină de apă; nici un semn de prezență omenească.

Din înălțimea avionului se vede doar un ocean de nisip informe, în care nu deslușești decît jocul dunelor. Aridă și înspăimîntătoare în nemișcarea ei—aceasta e poarta Orientului Mijlociu. Pe aici au trecut, îndreptîndu-se spre cucerirea Africii, legiunile lui Alexandru și cohortele romane. Pe acest nisip, și-au lăsat urmele centurioile bizantine și cavaleria turcească. În goana secolelor, în alternarea stăpînirilor de tot felul, au trecut pe aici infanteriile mongole și hoardele mercenarilor mameluci.

De-a lungul veacurilor, străinii care au pornit să cucerească Africa s-au călăuzit după soare și au urmat calea deșertului; ei au străbătut în marșuri forțate podișul Sinai, presărînd cu cadavre nisipul fierbinte al pustiului. Primul obstacol de care se ciocneau era natura vrăjmașă.

„Frontiera de foc" — așa îi spuneau cîndva oamenii ce coborau cu caravanele dinspre lacurile din Galileia și dinspre oazele Iordanului. Rostea acest nume cu un simțămînt de teamă și respect: simțămîntul omului care cunoaște truda și primejdiile ce le înfruntă ca să străbată o asemenea graniță.

Astăzi, „frontiera de foc" a căpătat un nou înțeles, tragic și sinistru, pentru că popoarele sînt împiedicate să stea de vorbă între ele: vorbele lor au fost întrerupte de violență și se aude numai bubuitul tunurilor.

Dar iată-ne ajunși la Gaza.

O liniște apăsătoare plutește deasupra garnizoanei; armele tac, dar respiri deja „aerul de frontieră". Cîțiva soldați, mici de statură și tăcuți, lunecă printre noi, controlîndu-ne cu gesturi iuți, aceleași. Avionul își reia zborul; aeroportul din Gaza e prea aproape de linia de foc ca să permită avionului un popas, fie chiar de scurtă durată. Din ambrazuri se întind spre

cer gîturile țevilor, profilîndu-se amenințător pe boltă. Pe străzi, întîlnim puțină lume; prăvăliile sînt în cea mai mare parte închise. Un soare dogoritor e stăpîn pe străzi, înfierbîntă zidurile. La intrarea a ceea ce fusese cîndva un cinematograf, atîrnă fîșii rupte dintr-un afiș. Afișul anunța în litere arabe „premiera" filmului *„Întoarce-te, dacă mă iubești"* cu Scu Scu Serag El Din, steaua cinematografiei arabe, în fața căreia se extaziază seara de seară mii de persoane, de la Casablanca pînă în Indonezia.

Se și simte acel climat de spate al frontului în care domnesc pusticlatea și provizoratul, pentru că fiecare știe că existența sa și-a pierdut ritmul normal, iar lucrurile obișnuite, raporturile între oameni, nimic nu mai are vreo valoare.

Cîte un soldat în uniformă verde-kaki, cu berета de lînă pleoștită pe-o ureche — asta-i tot ce poți zări din cînd în cînd în acest oraș tăcut și pustiu; aici nu sînt concentrări de trupe, aici nu se încrucișează într-un ritm agitat ordine și mesaje. Ne întrebam ce fel de conflict o fi conflictul asta care atrăsese la Cairo 300 de corespondenți de război din toate țările lumii, cînd iată că sosește o camioneta militară. Mergem cu aceasta, astfel, pînă la Hual Nafi, un sătuc pe țărmul mării, situat la un kilometru de linia de foc.

După ce trecem de un post de control, ne îndreptăm spre un drum prin pustiu. E un drum în formă de zig-zag, care te duce aproape pînă în inima dunelor și, deși e neregulat și șerpuiește cînd spre dreapta, cînd spre stînga, el ține spre apus, spre mare. Mergem de 3 ore și am întîlnit patru posturi de control și cîte o mașină militară încărcată cu soldați; între dune, se văd niște ridicături cîndate în care un ochi de cunoscător recunoaște îndată posturi de artilerie, așezate sub nivelul carosabil.

Către prînz, am ajuns la Hual Nafi; însă înaintea guvernului egiptean distribuiau alimente: aici se află 28.000 arabi, bărbați, femei și copii, alungați de pe pămînturile lor, aflate pe actualul teritoriu al Statului Israel. Au fugit în 1948, părăsindu-și țarina lor, și așa sărăcăcioasă și mică: sînt țăranii arabi și triburi beduine de păstori, pe chipul cărora se mai citesc încă urmele unei străvechi demnități. Sub presiunea armatelor israeliene au trebuit să-și părăsească acum 8 ani pămînturile; în numele solidarității musulmane — care e un sentiment foarte puternic — ei au cerut statelor arabe învecinate drept de azil și găzduire.

Dar, cu toate presiunile exercitate, ei au refuzat să se transfere în interior — unde ar fi găsit mai ușor de lucru, unde ar fi avut mai bune condiții de trai — și au preferat să rămînă aici, la cîțiva kilometri de pămînturile care fuseseră ale lor, de acel petic de deșert, unde ei se văzuseră liberi; au preferat să rămînă aici, lîngă frontieră, ca să le fie mai aproape imaginea pămîntului, a căminului, a satului — ca să trăiască cu sentimentul că, într-un chip sau altul, ar putea să miște din loc granița, să se întoarcă și să reia viața acolo unde au început-o, cu statornicie și inimă plină.

Un număr de 800.000 refugiați arabi au fost primiți în Egipt, în Iordania și în Siria; ei reprezintă cel mai dezolant spectacol al îndelungului conflict care scaldă zilnic în sînge frontiera dintre Israel și statele arabe.

Aici, la Hual Nafi, refugiații locuiesc în corturi beduine, așezate în semicerc, în pustiu.

În satul în care egiptenii au creat un centru compus dintr-un spital, o școală, un preventoriu antituberculos, magazii cu alimente și haine, oamenii roboară o dată pe zi să-și ia rațiile.

Frontiera amenințătoare, războiul — toate acestea nu-i înfricoșează. La un kilometru de posturile israeliene ești ziua tot atît de în siguranță, ca și la Cairo. Într-adevăr, tăcerea plat și ars împiedică orice incursiune israeliană. Pe un teren fără tranșee și fără ascunzișuri, ar fi o nebunie, o adevărată sinucidere, să ieși în timpul zilei. Numai după ce soarele a asfințit și peste deșert cad umbrele nopții, frontiera se populează de neașteptate: mii de siluete omenești răsar deodată din nisip, în vreme ce tunurile, scoase de sub mantalele ce le ascund în timpul zilei, își lungesc gîturile amenințătoare, în sus, spre cer.

Aceasta nu e un război — sau în orice caz nu e un război adevărat, un război propriu-zis (nu trebuie să uităm că oficial între Israel și Egipt e în vigoare un regim de armistițiu) — ci o succesiune alarmantă de ciocniri, incursiuni, de acțiuni risipite pe care israelienii le dezlănțuie în fiecare noapte, într-un punct sau altul al liniei de grănițe.

Seara, cînd ne întoarcem spre Gaza, farurile camionetei luminează pîlcuri-pîlcuri de siluete tăcute și luți: sînt soldații din dune, artileriștii din posturile săpate în nisip, gata să respingă atacurile. Mai spre sud, se aude lătrănitul mitralierelor. La depărtare de un kilometru, luminile presărate în noapte arată că acolo e un sat israelian — satul cel mai apropiat de frontieră.

Și adio un vînt senin. Dinspre tranșeele israeliene, ei poartă spre noi ecoul unui cîntec. Oamenii cîntă și viscează — viscează simplu, sub cerul înalt, viscează ca și arabii în noaptea aceasta limpede, căminul și munca de acasă, pe cei dragi ce-i așteaptă.

Prizonieri de război israelieni trimiși în tabere de muncă, în spatele liniilor egiptene.

Linia de demarcație trasată de comisia de armistițiu a O.N.U. nu-i sprijinită de vreun hotar natural. O simplă fîșie de nisip de-a lungul căreia patrulează grăniceri arabi și israelieni.

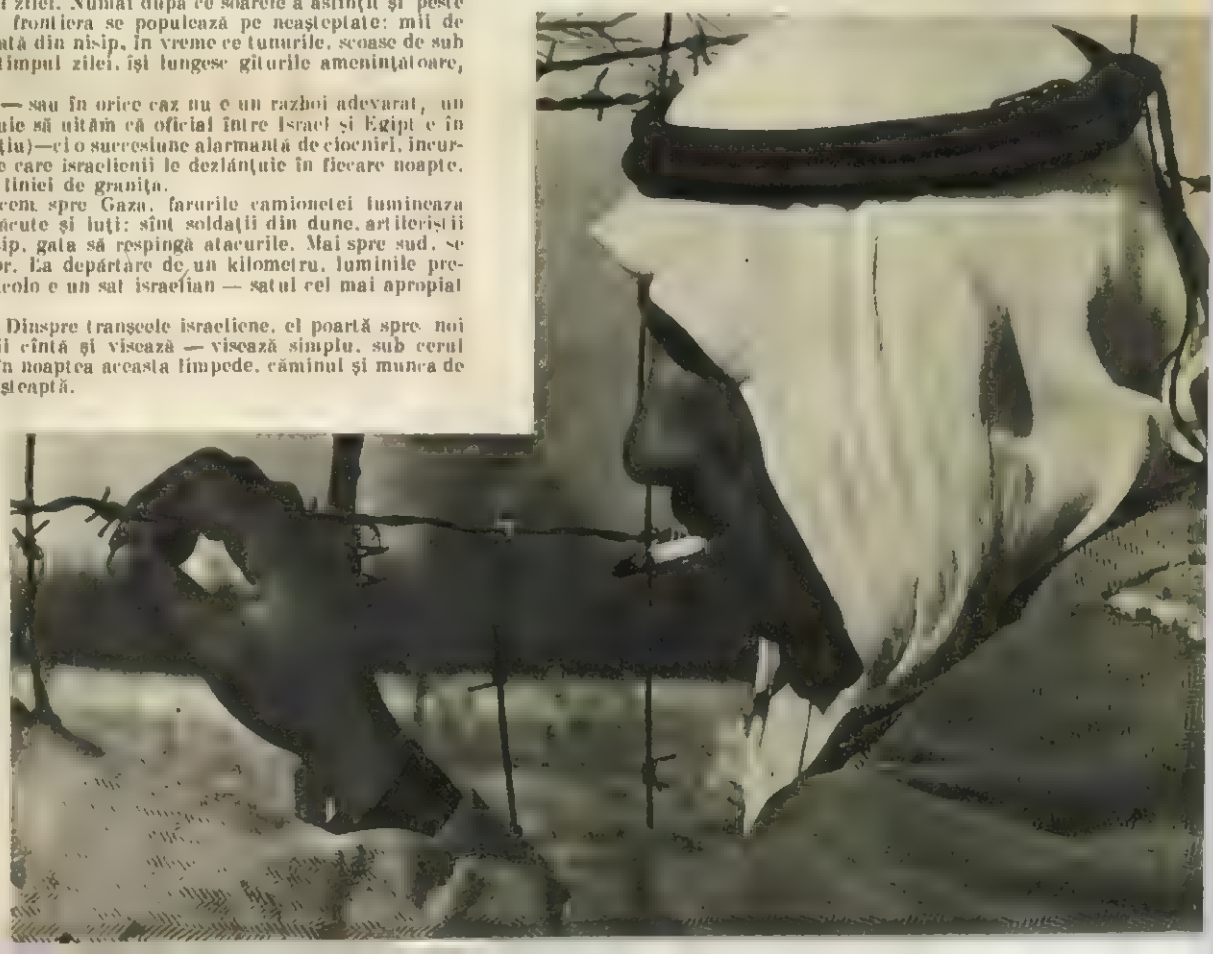

Dincolo, se află pămîntul natal, de unde a fost izgonit, împreună cu sute de mii de alți arabi. În zilele noastre, omul cu burnus știe din ce în ce mai bine că drama pe care o trăiesc refugiații arabi din Palestina se datorește acelorași uzurpatori imperialiști, care de decenii în șir înveninează relațiile dintre popoarele Orientului Apropiat.

ZAHĂR

REPORTAJ DE PE ŞANTIERUL FABRICII DE ZAHĂR „LIVEZI"

de Irina ORAN

Fotografii de Maria IVANCIU

Craiova îşi întinde lenevoasă străzile uşor prăfuite, în soarele călduţ, ce se arată încă cu zgircenie. Case vechi încearcă să-şi ascundă schilodirile timpului, sub un strat proaspăt de var, ca bătrînele cochete sub fard ; doar pomii izbucnesc cu aceeaşi tinereţe spre primăvară. Casele se răresc apoi, devenind mai mici, înconjurîndu-se cu ogrăzi aproape rurale, şi în cele din urmă, şoseaua taie singură două laturi de ogoare, răscolite proaspăt de plug.

Dar ochii sînt repede furaţi de semeţia unor construcţii metalice puţin obişnuite, ce se înalţă peste numeroase clădiri, cele mai multe încă la „roşu". Iată-ne ajunşi pe şantierul fabricii de zahăr Livezi.

Citisem nu demult un reportaj al unui coleg, ce relata despre un alt mare şantier, de astă dată din Moldova. Istoria acelui şantier fusese prinsă în succesiunea unor profesiuni, ce-şi dăduseră pe rînd aportul lor eroic în dezvoltarea şantierului. Veniseră întîi săpătorii, apoi şoferii ce transportaseră grosul materialelor, apoi constructorii şi a.m.d. Poate imaginea aceasta din urmă a contribuit la impresia ciudată pe care mi-au trezit-o forfota şantierului din Livezi şi suprapunerea concomitentă a unor lucrări, ce pentru un om dinafară nu par a putea fi duse simultan. Totuşi, în hala imensă a viitoarei fabrici, echipa de montori conduşi de Gheorghe Mustaţă lucrau concentraţi la montarea unor agregate şi nu păreau impresionaţi că peste capetele lor se ridicau şi se montau grinzi de beton, chesoane pentru planşee. La termocentrală, de asemenea se ridicau grinzi grele metalice, se urcau agregate, se continua cu febrilitate montarea, în timp ce întreaga construcţie metalică părea un turn de cetate înconjurat de şanţuri. Şi exemple din acestea s-ar putea da nenumărate. Deşi lucrările de construcţie ale fabricii au fost încetinite o vreme, acum se desfăşoară cu febrilitate şi îndrăzneală, peste dificultăţile ce-i pot mira pe cei dinafară şi speria pe unii mai timizi.

E bine să auzi şi părerea altora despre tine; ai astfel ocazia să-ţi verifici unele impresii, să fii mai atent asupra altora. Pe şantierul fabricii de zahăr au poposit, în toamna trecută, un grup de tehnicieni germani, veniţi să sprijine instalarea agregatelor livrate de uzina lor „Maschinen Fabrick Halle" din R. D. G. Sînt ingineri montori, ingineri tehnologi, simpli montori, mecanici. Ei lucrează alături de tehnicienii noştri, cot la cot cu ei, împărtăşind din experienţa lor tehnică, învăţînd la rîndul lor de la tehnicienii şi maiştrii noştri. Ce pot învăţa meşterii cu experienţă, inginerii specialişti, cînd ei cunosc atît de bine utilajul pe care singuri l-au fabricat? Ei bine, tocmai la această întrebare ne-a răspuns inginerul Weingarte Walter:

„Noi sîntem impresionaţi de iniţiativa, de simţul întreprinzător al meşterilor şi tehnicienilor romîni. Oamenii noştri sînt obişnuiţi să lucreze numai cu mijloace mecanizate şi sînt uimiţi cum se descurcă romînii în executarea unor lucrări foarte complicate cu mai puţine mijloace mecanizate, dar cu foarte mult curaj şi iniţiativă. Şi o fac în modul cel mai

Tînăra ţărancă muncitoare Stoianov Maria plantează butaşi de sfeclă de zahăr pe cîmpul experimental al fabricii. Experienţele sînt permanent conduse de prof. V. Stratula, de la Institutul agrotehnic-Craiova.

Membrii echipei lui Gheorghe Mustață, prinși în momentul cînd lucrau la montarea filtrelor. În prezent lucrările sînt mult avansate. Producția fabricii de zahăr de la Livezi va fi de circa 3000 vagoane zahăr anual, fabrica putînd să dea cca. 20 vagoane zahăr în 24 ore.

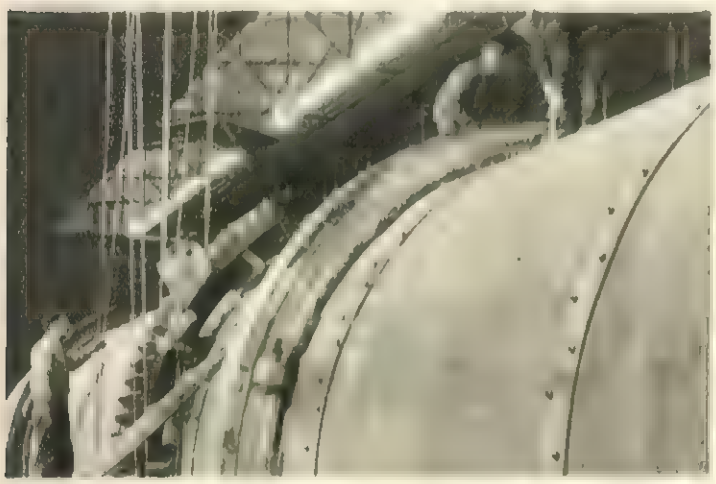

Montarea pinionului de mișcare la un cazan Berger. Acest cazan are o lungime de 25 metri și un diametru de 3 metri, iar greutatea sa e de cca 25 vagoane.

firesc, acolo unde e nevoie, înțelegînd dificultățile începutului. Vă mărturisesc deschis că în multe situații similare, oamenii noștri nu s-ar fi putut descurca. În iarna aceasta, de exemplu, echipa lui Gheorghe Mustață a ridicat un aparat „Vacuum" de 25 tone fără mijloace tehnice moderne, la o mare înălțime, și l-a instalat. Oamenii erau calmi și lucrau în modul cel mai firesc; iar soluția de ridicare le aparținea. Și am întîlnit multe asemenea momente. Tehnicienii romîni sînt mai expeditivi, mai universali — e drept, însă, uneori și mai puțin exigenți decît ai noștri. Sînt potriviți pentru lucrări mari, se adaptează unui ritm susținut, sînt pricepuți în meserie. Nu sînt însă întotdeauna sprijiniți de conducerile instituțiilor lor să execute lucrări de calitate"...

Trustul 21 Instalații din București nu aduce la timp sculele și utilajele mici necesare lucrărilor de instalație. „Întreprinderea Constructorul — Trustul 6 Craiova" nu și-a planificat cum trebuie materialele de construcții și cînd are materiale nu-și asigură întotdeauna meșterii necesari. Cu toate lipsurile acestea, aflii pe șantier că echipa lui Stroe Petre execută la montarea termocentralei lucrări de calitate, că echipa lui Gheorghe Stănescu a executat foarte bine montajul rezervoarelor de melasă și le-a predat înainte de termen, că brigada tovarășului Albu s-a evidențiat la construcția metalică în hala tehnologică... Și te întrebi de ce oare nu se fac aceleași eforturi și în creșterea calitativă a organizării șantierului? Sînt concomitent cîteva trusturi care conlucrează pe șantier. Prea mulți răspund de construcție. Un vechi proverb popular spune că, nu-i a bine cînd ai de-a face cu prea multe mușe! Mai bine una, am spune noi, dar cu mai mult simț de răspundere!

„...Și, totuși, în toamnă vom face primele probe — îți spun cu încredere și siguranță oamenii — nu vă uitați că mai avem atîtea de pus în punct. Și primii saci doldfani cu zahăr vor ieși pe poarta fabricii. Ce vreți, la anul trebuie să începem din plin producția".

*

Cu directorul fabricii, tovarășul Marin C. Marin, nu ne-am întîlnit; era plecat pe întinsele „moșii" ale întreprinderii.

Oltenia era vestită odinioară pentru întinderea fără sfîrșit a moșiilor boierești, ca și pentru înapoierea mizeră a satelor. Acum, un imens teritoriu de 12.780 hectare va fi cultivat cu sfeclă, pentru a face față nevoilor fabricii. De aici trebuie să fie asigurate 25.000 vagoane sfeclă. Răspunderea acestei producții o poartă fabrica de zahăr din Livezi. S-ar părea că

Inginerul-șef de șantier Zemora Victor discută cu meșterul Malek Niculae și cu Șeulianu Mihai, meșter sudor, probleme legate de atelierul de prefabricate.

o simplu de realizat asemenea cantitate de pe această întindere și, totuși, aceasta cere o îndelungată muncă de convingere a țăranilor muncitori cu terenuri individuale, uneori chiar a G.A.C.-urilor, cere eforturi și îndrumare din partea serviciului agricol al fabricii, căci fabrica pune la dispoziția cultivatorilor: semințe, îngrășăminte, agregate mecanizate, îndrumare tehnică. De aceea cifra spre care tind acum cultivatorii e de 35.000 kg sfeclă la ha.

Îndrăzneala constructorilor își ia zborul pe ogoarele Olteniei, iar semnul steag roșu ce fluturâ deasupra termocentralei vestește nu numai „îndrăzneală", ci și bunăstarea ce va pătrunde tot mai mult în aceste ținuturi.

Inginerul german Heine Herbert (mijloc) se consultă deo cu tovarășul Malek Niculae, maistru al șantierului de construcție și secretar al organizației de bază „Constructorul" (primul din dreapta), cu tovarășul N. Oprea, secretarul organizației de bază a fabricii de zahăr, și cu Ludwig Günther, șef-montor, secretar al organizației de bază a tehnicienilor germani. Lîngă inginerul Heine, inginerul Schwartzer Horst, adjunctul său.

Prin luptă unită

Încă de la înființarea sa și din primii ani ai activității sale, partidul nostru — călăuzindu-se după învățătura marxist-leninistă în problema națională și după experiența Partidului Comunist al Uniunii Sovietice — a înscris pe steagul său lozinca înfrățirii în luptă a oamenilor muncii, indiferent de naționalitate: „...emanciparea naționalităților subjugate — spunea *Rezoluția privind chestiunea naționalităților*, adoptată la Congresul al II-lea al P.C.R., care a avut loc la Ploești, în octombrie 1922 — nu poate fi realizată decît prin biruința proletarilor și prin doborîrea oligarhiei, care singură are interesul de a menține această subjugare..."[1]).

Înțelegînd adînc adevărul arătat de partid, oamenii muncii români și de diferite naționalități din țara noastră au luptat strîns uniți împotriva politicii șovine a regimului burghezo-moșieresc. Țara noastră a fost arena unei lupte îndîrjite între forțele populare progresiste, conduse de partid, și forțele unite ale reacțiunii române, maghiare, germane, evreiești etc. care căutau să semene vrajbă între oamenii muncii.

Chemînd necontenit la luptă masele muncitoare împotriva politicii naționalist-șovine a burgheziei și moșierimii române, partidul combătea în același timp și șovinismul claselor exploatatoare aparținînd minorităților naționale. În acest sens, *Rezoluția asupra chestiunii naționale în Romînia* a Congresului al treilea al Partidului, ținut acum trei decenii (1924), constata că: „...germanii și ungurii au partide politice proprii, care însă — datorită faptului că conducerea acestora se află în mîinile magnaților și capitaliștilor — nu sînt în stare să lupte pentru adevăratele interese ale acestor naționalități!)" În fața acestei realități, partidul chema pe oamenii muncii de diferite naționalități, la luptă hotărîtă. *„Asupriți de altă limbă!* — scria un manifest al P.C.R. din 1924 — *întemeiați și întăriți în asociațiile naționale politice și culturale, opozițiile populare!*"[2])

Oamenii muncii maghiari și de alte naționalități, înfrățiți cu cei români, au luat parte la numeroase acțiuni de luptă revoluționară inițiate și conduse de partid. Între acestea, se numără, de pildă, marea grevă din 1925 a muncitorilor forestieri de pe Valea Mureșului, eroicele lupte de la Lupeni, Cluj etc. În pofida încercărilor burgheziei române de a izola pe oamenii muncii maghiari de frații lor români și de a-i atița pe unii împotriva altora, populația muncitoare maghiară, în frunte cu comuniștii, a dus o luptă hotărîtă împotriva grofilor și capitaliștilor ungari, complici cu moșierii și capitaliștii români în jefuirea și dezbinarea maselor muncitoare.

În lupta sa hotărîtă și consecventă împotriva asupririi naționale, pentru soluționarea democratică a chestiunii naționale, partidul a folosit din plin toate posibilitățile de combatere a politicii naționaliste a burgheziei și de mobilizare la luptă a maselor muncitoare. În „Scînteia", „Lupta de clasă" apar fierbinți chemări la luptă pentru unirea celor ce muncesc.

Iată ce scria într-un articol din mai 1938, publicat în „Lupta de clasă":

„Clasa muncitoare luptă nu numai pentru interesele ei proprii de clasă. Fiind contra exploatării și oprimării, ea este avangarda tuturor celor exploatați, obidiți, oprimați, persecutați. Ea strînge în jurul ei toate masele populare, ea urmărește unirea poporului român și unirea cu el a tuturor popoarelor din Romînia în lupta pentru pace, pîine, pămînt și libertate. Clasa muncitoare este motorul frontului popular antifascist. În condițiile domniei dictaturii regale și pericolului de război, ziua de 1 Mai este ziua de mobilizare la luptă a tuturor celor exploatați, urmăriți, dornici de pace, libertate și dreptate.

În această zi solemnă de solidaritate internațională proletară, din adîncul sufletului fiecărui muncitor iese strigătul:

„Unitate, unitate, unitate"!

Marea criză economică mondială nu adusese oamenilor muncitoare numai mizerie, șomaj și foamete; ea dusese totodată și la conturarea tot mai precisă a planurilor războinice antisovietice ale imperialiștilor. Peste puțin timp, Hitler avea să devină „führerul" oficial nu numai al fascismului german, dar și al celui european și, ca urmare a fascismului, rasismul și curentele șovine apărură pe primul plan al politicii burgheziei internaționale. În aceste împrejurări, Partidul Comunist din Romînia și-a intensificat lupta împotriva pregătirii agresiunii antisovietice, împotriva politicii lui „divide et impera", care făcea parte integrantă din politica generală de pregătire a războiului împotriva U. R. S. S. În 1932, în urma Congresului antirăzboinic de la Amsterdam, din inițiativa partidului au luat ființă, în diferite orașe din țară, printre care și Clujul, comitete regionale menite să coordoneze acțiunile forțelor populare democratice, care luptau împotriva războiului și a fascismului. Comitetul regional din Cluj a sprijinit de ziarul *„Világosság"*, a organizat o mare întrunire publică în sala Teatrului Național, urmată de o demonstrație de stradă; această manifestare s-a desfășurat sub semnul înfrățirii dintre oamenii muncii români și maghiari, sub semnul luptei împotriva războiului, a hitlerismului, revizionismului hortyst și șovinismului burgheziei române. Tot în 1932, partidul nostru a inițiat organizarea unor puternice manifestații la Oradea, Tg. Mureș etc.

Acțiunile partidului au continuat cu aceeași intensitate. În cursul anilor 1933-1934, a apărut la Cluj ziarul *„Népakarat"* (Voința poporului), cu subtitlul: „Organul săptămînal al opoziției partidului maghiar". Printre altele, ziarul demasca pe „grofui Bethlen István, revizionist", conducătorul de atunci al partidului maghiar, pe Horty etc. În 1934, de asemenea din inițiativa partidului, opoziția din sînul partidului maghiar a organizat o conferință la Tg. Mureș, în cadrul căreia s-a proclamat transformarea acestei opoziții într-o organizație proprie: Madosz (Uniunea oamenilor muncii maghiari din Romînia), cunoscută organizație progresistă care a dus apoi, sub conducerea partidului, luptă comună cu Frontul Plugarilor și alte organizații de masă.

Publicînd, pe linia arătată de partidul nostru, programul opoziției din partidul maghiar și protestînd împotriva terorii stăpînirii liberale, ziarul *„Székelyföldi Neplap"* (Gazeta poporului din Secuime) scria: „Stăpînirea liberală, clădită pe stare de asediu și cenzură, a desființat toate libertățile de organizare, de presă și de întrunire. Stăpînii partidului maghiar au dat ei înșiși, un sprijin masiv, prin pactele lor, guvernului liberal, pentru a săpa groapa maselor de sute de mii de oameni ai muncii maghiari".

Norii negri, amenințători, ai fascismului, ce se coborau asupra Romîniei, au găsit forțele populare și mai strîns unite în jurul partidului. În 1935, Blocul Democratic, condus de partid, a inițiat la Brașov o impunătoare demonstrație a internaționalismului proletar, a hotărîrii clasei muncitoare de a bara drumul fascismului. Muncitorii români, maghiari și germani din Brașov au protestat atunci cu hotărîre împotriva întemnițării de către hitleriști a lui Ernst Thälmann, conducătorul iubit al proletariatului german, înaintînd un protest scris consulului hitlerist din Brașov.

Pactul electoral dintre Maniu și garda de fier, încheiat în 1937, a fost înfierat cu mînie de toate forțele democratice ale țării. La întrunirile de protest organizate de partid, printre care aceea din sala Marna, de la București, și-au spus cuvîntul numeroși reprezentanți ai minorităților naționale.

Diktatul de la Viena, care a avut ca urmare împărțirea Ardealului de către fasciștii români și unguri, a adus oamenilor muncii de diferite naționalități din această provincie, cumplite chinuri. Ridicîndu-se cu hotărîre împotriva politicii blestemate de învrăjbire a maselor românești și ungurești din Ardeal, dusă de hitleriști în cîrdășie cu burghezia română și maghiară, — partidul nostru a luptat din toate puterile sale pentru mobilizarea la luptă a maselor muncitoare. „...Nici Romînia, nici Ungaria nu mai sînt țări independente — scria *„Scînteia"* din 8 octombrie 1940.—Poporul român și cel maghiar, popoarele din Balcani își vor putea dobîndi independența națională față de toate puterile imperialiste numai prin lupta comună și cu sprijinul marii Țări a Socialismului — U.R.S.S.". În încheiere, „Scînteia" scria: *„Numai prin luptă unită* și cu sprijinul *Uniunii Sovietice*, toți cei ce muncesc, fără deosebire de naționalitate, *vor dobîndi independența națională, pacea și libertatea!*"[4]).

Justețea drumului arătat cu înțelepciune de partid, în urmă cu ani și urmat cu încredere de poporul nostru, a fost întru totul confirmată de istorie. În condițiile create în urma eliberării țării noastre de către glorioasele Armate Sovietice și ale cuceririi puterii de stat de către clasa muncitoare, problema națională își găsește justa rezolvare. Rezoluția din decembrie 1948 a Biroului Politic al C.C. al P.M.R. în chestiunea națională arată că: „Regimul democratic a creat condițiile de dezvoltare și de propășire economică, socială, politică și națională atît pentru poporul român, cît și pentru naționalitățile conlocuitoare. Din inițiativa P.C.R., regimul democratic a suprimat toate discriminările naționale, rasiale și a acordat drepturi egale naționalităților conlocuitoare, creînd posibilități materiale pentru exercitarea acestor drepturi"[5]).

În același timp, Rezoluția arată că: „Independența și suveranitatea națională, construirea socialismului în țara noastră pot fi asigurate numai prin unirea tuturor oamenilor muncii fără deosebire de naționalitate"[6]).

Înțelegerea adîncă a acestui adevăr arătat de partid, strînge și mai mult rîndurile oamenilor muncii din țara noastră, cimentează unitatea de luptă a întregului nostru popor muncitor, pe calea ce duce la victoria socialismului.

---

1) Documente din Istoria P. C. R. — pag. 40.
2) Ibid. — pag. 53.
3) Ibid. — pag. 65
4) Ibid — pag. 333.
5) Din „Rezoluții și Hotărîri" ale C. C. al P. M. R. 1948–1950, pag. 34-35.
6) Ibid. — pag. 46.

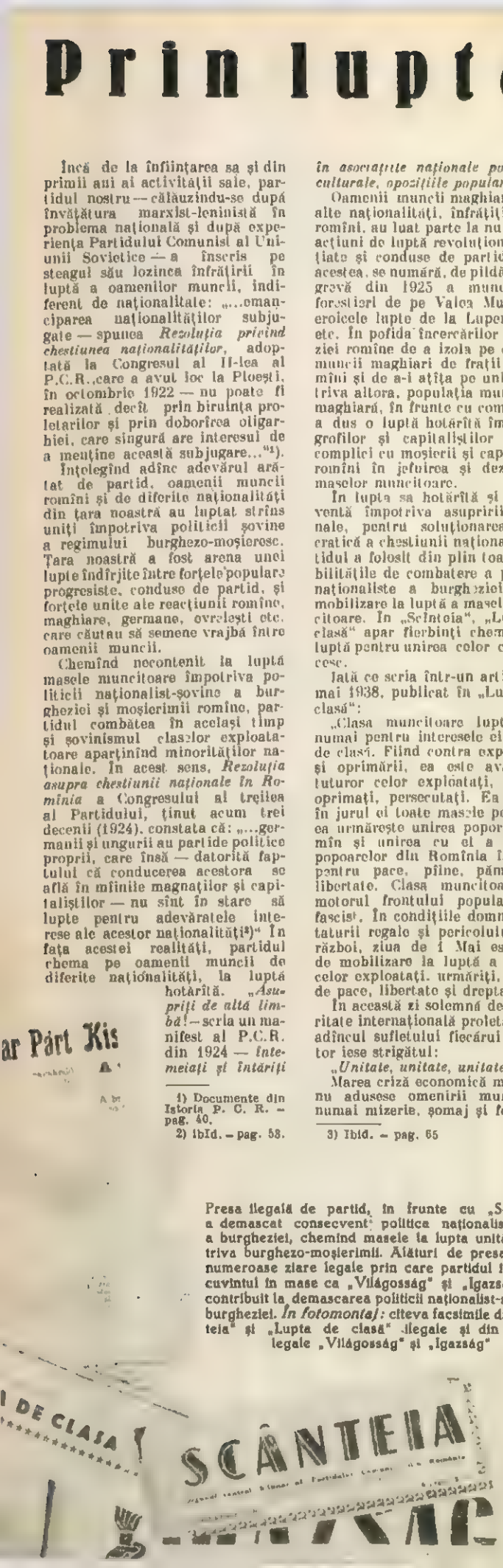

Presa ilegală de partid, în frunte cu „Scînteia", a demascat consecvent politica naționalist-șovină a burgheziei, chemînd masele la lupta unită împotriva burghezo-moșierimii. Alături de presa ilegală numeroase ziare legale prin care partidul își ducea cuvîntul în mase ca „Világosság" și „Igazság", au contribuit la demascarea politicii naționalist-șovine a burgheziei. *În fotomontaj:* cîteva facsimile din „Scînteia" și „Lupta de clasă" ilegale și din ziarele legale „Világosság" și „Igazság"

ISER

ÎNTÎLNIRE CU OPERA ARTISTULUI

de Ionel JIANU

Cele aproape patru sute de lucrări din marea expoziție retrospectivă a maestrului Iser, organizată în sala Dalles cu prilejul sărbătoririi sale la împlinirea vîrstei de 75 de ani, nu reprezintă decît o parte din bogata sa operă înfăptuită de-a lungul unei jumătăți de veac. Ele izbutesc, totuși, să ne înfățișeze o imagine cuprinzătoare, masivă și impunătoare a operei lui Iser, afirmîndu-i unitatea și definindu-i locul de frunte pe care-l ocupă în tradiția realistă și progresistă a picturii românești.

Ce a adus nou, Iser, în istoria artei noastre, în evoluția ei?

În primul rînd, combativitatea unui adevărat artist-cetățean, care a știut să lupte, să înfiereze, să demaște și să biciuiască fără cruțare nedreapta orînduire socială din trecut. Desenul satiric prin care Iser și-a făcut debutul de artist sintetizează și definește o epocă întreagă, cu moravurile și viciile ei, dar și cu forțele progresiste care se ridicau în sînul societății românești în plină dezvoltare. O deosebită iscusință de a alege trăsăturile cele mai semnificative, de a le exprima cît mai simplu și mai limpede, într-un limbaj aspru, riguros, incisiv și violent, definește această fază din creația lui Iser. El nu caută să înfățișeze decît ceea ce este caracteristic, printr-o linie expresivă, energică, colțuroasă, sugerînd masivitatea formei prin dilatarea conturului, dînd relief suprafețelor plane, prin vigoarea și forța concentrată a desenului plastic. Cele două panouri cu desene satirice din această expoziție retrospectivă ne arată numai o mică parte a lucrărilor realizate de Iser în prima fază a activității sale, dar ele își păstrează și astăzi elocvența lor gravă și adevărată.

Cu aceleași mijloace de expresie, Iser a adus și o înnoire în tematica țărănească. Departe de orice prezentare idilică a vieții de la țară, Iser a văzut țăranii așa cum erau: vajnici, demni, tăcuți, încordați, monumentali. Formele unghiulare sporesc forța expresiei, redau mai categoric îndîrjirea și sentimentul de ură ce mocnea în ei.

În aceeași vreme, Iser a adus un spor tematic în pictura noastră, prin descoperirea peisajului dobrogean și a lumii plină de pitoresc și poezie a satului tătăresc. Dar și aici, el nu se oprește la aspra frumusețe a pămîntului ars de soarele dogoritor, ci se îndreaptă mai ales spre viața oamenilor simpli și năpăstuiți, dezvăluindu-le suferințele, tristețile, dorurile. Marea compoziție „Familie de tătari", care figurează în actuala retrospectivă, reprezintă o împunătoare sinteză a acestui capitol din opera sa.

Primul război mondial a fost, pentru Iser, încă un prilej de a lua o poziție hotărîtă ca artist-cetățean, de a lupta împotriva acestui flagel al omenirii, de a arăta cu îndrăzneală adevărul. Lucrările cu această temă aduse în expoziție, realizate în tonuri reci, surde, înăbușite, cu același desen colțuros și vehement, exprimă mizeria vieții fizice și morale a ostașilor de pe front.

După 1920, Iser, care se dovedise un mare desenator, descoperă culoarea. Paleta i se înviorează treptat de-a lungul anilor, pentru a ajunge la admirabile rezonanțe de roșu, galben, violet, verde și albastru, în rafinate nuanțe, la armonii adînci, la contraste puternice, menite să exprime, prin strălucirea tonurilor, o stare afectivă întotdeauna prezentă în operele sale.

În epoca dintre cele două războaie mondiale, el își îndreaptă atenția asupra lumii celor năpăstuiți, asupra învinșilor vieții. Balerine, odalisce, arlechini sînt simple pretexte pentru a-și exprima solidaritatea umană cu cei umili, în accente din ce în ce mai calde, din ce în ce mai puternice. Desenul devine mai larg, mai amplu, își pierde asprimea și caracterul colțuros, îmbracă forma în linii mai rotunjite, mai sensuale, care sugerează plinătatea reliefului. Iser începe să construiască volumele din culoare, dîndu-le o solidă consistență plastică. E faza de maturitate în evoluția sa artistică, ce se desfășoară consecvent, vădind aceeași dragoste pentru om, același respect pentru adevăr, aceeași tendință de a reda caracteristicul plastic.

Admirabile realizări din această fază alcătuiesc adevărate panouri de muzeu în retrospectiva din sala Dalles, arătîndu-ne măiestria lui Iser în toată amploarea ei.

Și în peisaj, el reușește să exprime specificul unui climat. De la forfota larmaroacelor, pline de vervă coloristică, pînă la poezia peisajului dobrogean, de la aspra frumusețe a pămîntului spaniol, pînă la atmosfera specifică a priveliștilor din Franța și mai ales din Paris, de la simplele peisaje de pădure, pînă la cele cu aspecte din București, Iser parcurge o gamă foarte variată, găsind întotdeauna nota justă, care exprimă adevărata viață a locului înfățișat.

După eliberare, el participă cu aceeași însuflețire, cu aceeași tinerețe fără bătrînețe la lupta pentru propășirea artei românești. Țărancele pe care le pictează acum au o nobilă seninătate, își desfășoară armonios și larg gestul plin de demnitate al muncii lor harnice. Portretele — chipuri de conducători politici, de oameni ai muncii, de cărturari — sînt pline de forță și de viață. Compozițiile închinate luptei pentru pace au un accent patetic prin fervoarea lor.

Ca într-o vastă simfonie, se împlinește astfel în acorduri impunătoare, opera atît de rodnică a unui mare artist.

Din însemnările unui amator de artă

de H. ZAMBACCIAN

L-am cunoscut pe Iser acum 46 de ani, la cazinoul din Constanța: schița portret-caricatură unora dintre marii jucători la baccara și le vîndea apoi pe cîte un pol.

Mai tîrziu, prin 1919, l-am întîlnit la București, la o expoziție personală, unde adusese picturi și desene din Constantinopol. Mă obsedează și acum un desen sepia, cu o stradă din cartierul Galata din Stambul, de a cărui amintire nu am scăpat nici azi, regretînd că nu l-am putut cumpăra atunci.

L-am revăzut pe Iser în 1922, la expoziția grupului „Arta Română", pentru al cărui catalog, poetul Arghezi a scris o sugestivă prefață. Iser făcea o notă discordantă între pictorii de la „Arta Română", deoarece pornise de la caricatură și mai păstra încă pe atunci rămășițele expresionismului care — după o afirmație a lui Șirato — violentează natura sau, mai bine zis, o mutilează, după cum ar spune André Lhote, pentru a ajunge la o mai lapidară expresie, ceva mai deformată și mai colțuroasă. Iser a scobit figuri ce apar ca niște năluci (portretul artistului Ar. Demetriad în „Hamlet"), el a tăiat adînc de a țîșnit puroiul (scene din „Crucea de piatră"), el a marcat urîtul din fețele frumoase („La baccara", „La curse"), el a văzut țăranii prin prisma suferințelor lor vechi de secole, el a privit pe turci în molcoma lor impasibilitate.

Începînd din 1913, cînd Iser a fost concentrat în Dobrogea, provincia noastră transdanubiană i-a dat artistului prilejul unei orientări spre un meșteșug, în care se împletesc, în egală măsură, forma și culoarea („Sat dobrogean").

Iser a evoluat în căutarea picturalului, pentru voluptatea plastică de a întregi, de a îmbogăți forma prin culoare. Urmărit de aceste preocupări, el s-a îndreptat viguros spre un neoclasicism pe care l-au promovat pictorul francez André Derain și într-o vreme Picasso.

Mulți prefuiau mai mult desenul lui Iser de altădată, decît noua formă picturală ce i-a urmat. Dar ceea ce a cîștigat pictorul pe această cale în formă și culoare, e mai cuprinzător și mai închegat, în special în guașă și acuarelă, materiale ce se supun mai lesne scăpărătorului desenator ce este Iser.

Arta lui Iser se impune prin contribuția masivă a mijloacelor sale viguroase ce aspiră la monumental. (Vezi tabloul „Oameni buni" din 1918, Argeș). În definitiv arta este o luptă, succesul trebuie cucerit și nimeni nu îndrăznise la noi mai mult ca Iser.

Într-o vreme, Iser își făcuse o specialitate din pictura turcoaicelor. Un timp el nu găsea nimic mai interesant ca acestea și ținea mult la acest monopol, nesuferind concurența altora. Cînd, o dată, Pallady pictă și el cîteva turcoaice, Iser păru contrariat, ca și cum cineva i-ar fi odicat „hotarele moșiei", după o expresie a vremii. Aflînd de indispoziția lui Iser, Pallady i se adresă împăciuitor:

ISER: Greva.

— E o deosebire între odaliscele noastre; ale mele sînt dintr-un harem din Constantinopol, ale dumitale sînt turcoaice vulgare din Balcic...

Pellady spunea că Iser ar fi trebuit să rămînă la desen, dar nici Iser nu se lăsa mai prejos și îmi spunea:

— Pellady? Vine cu modele de la Paris, la fel ca modistele și croitoresele de lux. Pellady să rămînă la naturi moarte, pe care le compune cu gustul unei vitriniere de talent, adăuga Iser.

Iser a locuit multă vreme la Paris, a debutat, prin ilustrație la revista umoristică „Les Témoins", sfaturi de Forain, Iribe, Galanis și alții. A fost vecin de atelier cu Dérain. A fost membru al Salonului de toamnă, al Salonului Independenților, lucru pentru care se mîndrea și pentru care uneori trata cam de sus pe unii compatrioți.

Amintiri din cele mai vechi...

Cît despre cele mai noi, m-aș opri la o impresie recentă: făcînd de curînd o visită în atelierul pictorului, am rămas impresionat de ultima sa compoziție intitulată „Ajunge", în care figurează o văduvă îmbrăcată în doliu, care-și ridică mîinile în sus spre cer. Din expresia figurii și gestului se înțelege că ar exclama „ajunge cu războiul"! Fetița blondă, îmbrăcată într-un galben suav, se reazimă de pieptul mamei sale. Expresia figurii, desenul realist al mîinilor, sentimentul candid al fetiței, ajută la măreția compoziției impecabile. De astă dată, Iser s-a mărginit la linii și culoare sobră, alungînd din paleta sa culorile stridente.

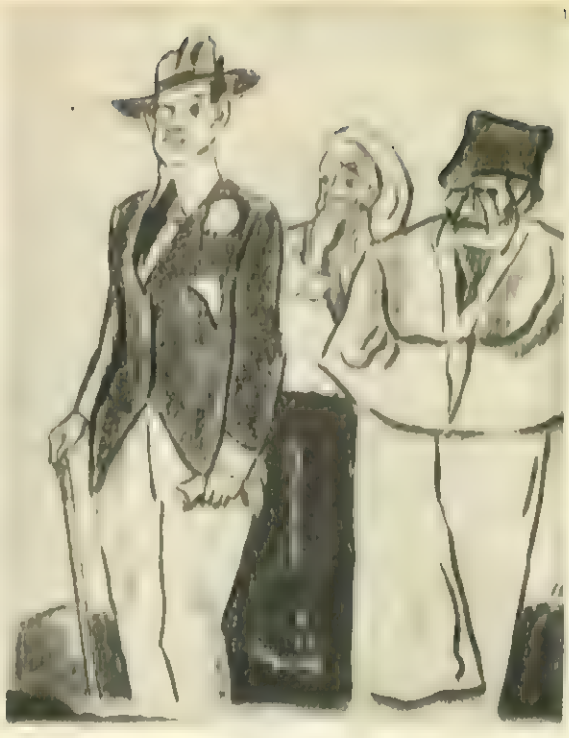

ISER: Fiul poporului.

SCHIȚA DE PORTRET

Prin 1947, cînd mi-am găsit o cameră mobilată într-o casă de pe mica uliță a Crăițelor, între celelalte figuri din vecinătate, ce-mi deveneau pe încetul familiare, am reținut figura unui uriaș. Îl vedeam dimineața în balconul locuinței sale, împărțind, gospodărește, mîncare, unei droaie de pisici adunate pe trotuar, ca niște însuflețite biboiuri de porcelan alb și cenușiu.

Pe urmă, m-am obișnuit să-l zăresc pe vecinul meu plecînd de acasă cu un bagaj ciudat: un scăunel de voiaj, o lădiță ponosită și încă ceva, ca un trepied de fotograf ambulant, ori de lunetă, cum e acela al bătrînului astronom de la intrarea Cișmigiului. Purta un basc enorm pe cap. Între buzele groase, țigara de foi stinsă era nelipsită.

Întîi, am crezut că e un naturalist original și profund meditativ, ca Fabre. Pe urmă, am crezut că-i un pensionar. Apoi, fularul înnodat bogat la gît, mi-a evocat înfățișarea pictorilor boemi ce porneau să surprindă minunatul joc de lumini și umbre, în pădurea de la Vincennes. Cunoscîndu-ne, am înțeles că în această ultimă presupunere nu greșisem. Vecinul meu era pictor și încă unul dintre cei mai buni pictori contemporani din țara noastră.

Imaginea ce mi-o făuriserăm de departe nu a fost aidoma realității: acest neobosit mînuitor al penelului s-a dovedit a fi un suflet de o uimitoare și neașteptată blîndețe. L-am găsit într-o zi împărțind cîteva kilograme de bomboane unui grup numeros de pasageri ai unei mașini, pe al cărei geam din spate scria cu litere mari, albe: „Atenție, copii". Neplăcut surprins că-l observ într-o astfel de împrejurare, mi s-a adresat aproape răstit: „Ce vrei?" Apoi, mi-a întins și mie punga de bomboane: „hai, la și dumneata".

Îndelungatele ceasuri de dulce taifas petrecute împreună, în ulița bucureșteană, ori la dînsul acasă, ca într-un peisaj de liniștită provincie, mi-au zugrăvit anii de la începutul acestui secol, cu marile figuri literare: Caragiale, Vlăhuță, Iosif, apoi Arghezi, Galaction și Cocea. Ca într-o istorie literară vie, povestită moldovenește, la gura sobei, mi s-au desfășurat înaintea-mi anii de la „Adevărul" lui Mille, „Facla" lui Cocea, „Flacăra" lui Costică Banu, „Furnica" lui Ranetti.

ISER: Democrație însingerată

„Lucram într-o sărăcie descurajantă. Munceam cîte trei-patru zile la un desen. Nu mă despărțeam de lucrare nici chiar atunci cînd desenul pleca la tipar. Mă furișam în tipografie, la miezul nopții, să văd dacă tiparul era executat bine și dacă nu cumva lipsise vreun cui din cele ce fixau zincul pe lemn."

În fața mea stătea un om care l-a cunoscut pe Caragiale și pe Luchian. Era, deci, firesc ca omul masiv din fața mea să-mi apară ei însuși nu ca un supraviețuitor al unor vremi înfrate în istoria literară și artistică a țării, ci, plin de vitalitate, ca o expresie a vigoarei creatoare neatîrnate. Vizitîndu-l la lungi răstimpuri, am fost mirat să-l văd că așază culorile pe același tablou. Lucrul îndelungat și de mare migală, l-am socotit a fi exagerat. Tabloul mi se părea terminat, iar întîrzierea cu penelul asupra lui mă uimea. Dar vrăjitorul paletei mi-a arătat, cu modestia caracteristică marilor artiști, că nimic nu ucide mai repede un tablou ori o carte, decît grabă. Zăbovirea îndelungată asupra lucrării, meditația adîncă în fața ei, îți descoperă chiar și lipsurile ei cele mai mici. Nu m-am mai mirat că a lucrat peste doi ani de zile la unul și același tablou. Nu m-am mai mirat descoperind adesea că pe un carton maestrul a ras cu cuțitul o lucrare ce nu l-a mulțumit, reluînd cu adîncă răbdare lucrul de la început. Și iar nu m-am mirat cînd am găsit în atelierul lui pictori de-o vîrstă cu mine, învățăcei sîrguincioși și tăcuți, veniți după un sfat, așa cum drumeții se opresc în amiaza fierbinte la umbra răcoritoare a unui stejar bătrîn.

Mi-am obișnuit, de vreo nouă ani încoace, de cînd îl cunosc și-l văd mereu, să simt vecinătatea de o neistovită sănătate și bonomie a acestui om numai rare ori încruntat și posomorît.

Nu mă socotesc cîtuși de puțin competent în critica plastică. Dar între o mie de vizitatori zilnici ai galeriei de la Palatul Republicii, numai unul ori doi sînt oameni de specialitate. Ceilalți însă se opresc și ei cu atenție în fața tablourilor. Se opresc și se îmbată de culoare și lumină, privesc picturile cu vădită pasiune și îți dai seama că în inima lor vibrează profund înțelegerea simplă, dar adîncă a frumosului și adevărului.

Nici n-am vrut să consemnez aici altceva decît o schiță de portret moral. În privința asta sînt întocmai ca țîncii de pe strada noastră, care dosesc vara, cu tibișir, pe trotuar. Copiii îl întreabă de jos, cu o cuceritoare seriozitate:

— Tovarășe Iser, vă place desenul nostru?

Copiii îl iubesc și-i socotesc prieten. Și nu numai ei. Rîndurile de față sînt o mărturisire de dragoste și de prietenie.

Petru VINTILĂ

Caleidoscop ISER

Colecționarul de tablouri — o specie de colecționari dintre cele mai ușor de înțeles și mai plăcut de frecventat — îndeobște condus de un discernămînt excepțional de fin, este în stare să se atașeze cu pasiune de orice capodoperă. Rar se întîmplă ca un asemenea om să se simtă atras de operă, nu pe calea rafinamentului estetic sau a erudiției, ci în virtutea unei afinități exclusive cu un anume artist. E cazul unui modest cetățean din strada Al. Sahia 36, din București.

M. Weinberg deține vreo 200 tablouri de Iser. De la desenul incisiv cu contururi colțuroase, din prima perioadă de creație a maestrului, la opulența senzuală dar lucidă a picturii de maturitate, și pînă la optimismul comunicativ din pînzele cele mai recente, toate fazele evoluției lui Iser sînt reprezentate pe pereții apartamentului din strada Al. Sahia. O lume întreagă, în care conviețuiesc artistul și colecționarul.

Închizînd ușa casei din strada Al. Sahia, dacă nu ești romancier hrănit cu spirit balzacian, ci simplu muritor care alege, spontan și prețios, esențialul util al lucrurilor, spargi cercul fantastic trasat în jurul tău de atmosfera acestei lumi aglomerate în patru odăi, și păstrezi numai gustul copleșitor și forțel creatoare a lui Iser. Iar în ceea ce privește pe M. Weinberg, te gîndești că se va găsi poate o dată un condei mai puțin ingrat, care să valorifice literar conținutul omenesc, bucuriile, zbuciumul și bucuriile colecționarilor de artă.

A. A.

I. ISER

AUTOPORTRET
— Din colecția Muzeului de Artă al R.P.R. —

FLACĂRA

I. ISER

„AJUNGE!"
— Din colecția personală a artistului —

I. ISER

FEMEI TORCÎND
— Din colecția Muzeului de Artă al R.P —

FLACĂRA

I. ISER

FAMILIE DE TĂTARI
— Din colecția Muzeului de Artă al R.P.R. —

ORAȘUL LEGENDELOR VII

de I. SĂRĂȚEANU

Hradceany - vedere în ansamblu. În fund, se disting liniile supte și dantelate ale catedralei sfîntului Vit.

Era în amurg cînd am pătruns, coborînd scărițele întortocheate de piatră, pînă în fundul „Turnului negru" care străjuiește și azi fortificațiile Hradului, bătrîna cetate pragheză. În măruntaiele acelea de meterez, ne întîmpinase atmosfera vremilor crunte ale închisorilor feudale. Acele ceasornicului începuseră o goană nebunească de-a-ndaratelea și calendarele își reconstituiau zilele, zi de zi, an cu ani, sute și sute de calendare. Aici, seniorii și craii aduceau pe prizonieri și pe răzvrătiți și-i forecau în lanțuri, îi priponeau de inele de fier. Și acum, în liniștea gravă, solemnă, a turnului devenit muzeu, răzbat parcă din străfunduri vaietele încarceraților, amestecate cu zăngănitul de spade al străjilor și cu strigătele arcbuzierilor cocoțați sus, pe zidurile crenelate, semețite peste șanțurile cu apă.

Călăuza m-a dus pînă în mijlocul turnului și m-a făcut să privesc printr-o gură rotundă, căscată în pardoseala de piatră. Azi, gura e acoperită de un grilaj de fier, pentru a feri pașii vizitatorului. Dar „pe atunci"... Pe atunci, prin gura aceasta erau zvîrliți osîndiții la moarte prin foamete. Privirea vizitatorului alunecă printre firele metalice ale grilajului protector și coboară zeci de metri, pînă jos, la hruba întunecoasă, căscată dedesubt. Emoția ce-l străbate pe privitor este omagiul postum adus atîtor și atîtor nestiuți luptători din vechime pentru libertatea poporului ceh.

Priveam atent, cufundat în gînduri. Și, dintr-o dată, în atmosfera medievală a turnului, a intrat o boare de tinerețe. S-a strecurat întîi pe nesimțite și apoi a pus brusc stăpînire pe turnul străvechi, aducînd la loc, ca acționate de o baghetă magică, acele ceasornicelor, rupînd iar firele calendarelor și mutîndu-ne din nou în veacul al XX-lea, în zilele noastre. O droaie de băieți și fete între 14 și 18 ani au pătruns veseli și gălăgioși. S-au uitat curioși în dreapta și în stînga, apoi, la un semn al profesorului, s-au adunat corc în jurul acestuia. Și cu atenția întipărită în ochii lor mari, au ascultat fără sufiare istoria „Turnului negru".

N-am înțeles ce le-a spus profesorul. Dar am privit cu uimire cum fiecare băiat și fată au scos din buzunar cîte o monedă de cîțiva haleri și, apropiindu-se de grilajul care acoperă gura căscată apre bezna brubol de dedesubt, a lăsat-o să alunece printre fiare. Călăuza mi-a văzut privirea întrebătoare. Și mi-a spus:

— Așa e tradiția. Cine iubește Praga și vrea s-o revadă aruncă acolo un bănuț!...

Tinerii erau elevi de liceu din Brno, Bratislava și Pizen. Veniseră în excursie de studiu cu profesorii lor. Și, cu mîinile înfrigurate, grăbiți, se plecau peste grilaj și zvîrleau bănuțul, simbol al dragostei lor pentru Praga și al năzuinței de a reveni în capitala de o rară frumusețe și măreție.

Discreția și modestia caracteristice cehilor îl împiedicau pe ghidul meu să-mi pună întrebarea. I-am ghicit-o în ochii ascunși sub ochelarii bombați. Și i-am răspuns:

— Da, desigur. Cu dragă inimă. Și eu vreau să arunc o monedă. Am umblat zile întregi prin Praga și, la fiecare pas, am găsit altceva nou și încîntător de văzut. Și mie mi-e nespus de dragă Praga...

După ce am aruncat pitacul, călăuza mea a schițat un zîmbet de sinceră bucurie

— Acuma e sigur că veți reveni în Praga!...

Călăuza avea dreptate. Închid ochii și, rînd pe rînd, păsesc alevea prin locurile pragheze, care m-au făcut să le iubesc de cum le-am cunoscut și care m-au ajutat să înțeleg ce înseamnă ele pentru oamenii acelor meleaguri...

Comoara tradiției populare

Căutam o carte anumită și, lăsînd la o parte bulevardele largi, drepte, furnicînd de mașini, tramvaie și troleibuse, am pătruns pe una dintre ulicioarele vechi, atît de specific pragheze. Îngustă, cu căsuțele purtînd vechi emblemo, te făcea să aștepți din moment în moment apariția cavalerului în zale, cu halebarda propțită lîngă scara șeii, galopînd în nesfîrșita cavalcadă a „tournois"-urilor. În prăvălia înțesată de lume, însoțitorul ceh s-a interesat dacă se găsește cartea dorită. Tînărul vînzător de după tejghea m-a privit binevoitor și apoi mi-a pus o întrebare în limba cehă.

— Ce spune?

— Întreabă dacă ați mai fost în Praga.

— Nu. E pentru prima dată.

Cu ajutorul însoțitorului, care slujea de tălmaci, am început cea mai originală conversație ce se poate duce între un vînzător de magazin și un cumpărător.

— Știți pe ce stradă sînteți?

— Nu.

— Pe „Nekazanka".

— ????

— E o stradă din cei de-al XIV-lea veac, construită din porunca lui Carol al IV-lea. Are o poveste tare frumoasă. Dacă aveți timp, v-o spun cu plăcere.

M-am uitat de jur-împrejur. O sumedenie de cumpărători făcuseră roată. Deprins cu temperamentul cumpărătorului bucureștean, de obicei grăbit, m-am temut să nu provoc furtună de proteste.

— Dacă se poate, aș asculta-o bucuros. Dar mi se pare că aveți treabă.

— De loc. La dispoziția dumneavoastră. Știți, Carol al IV-lea, regele Boomiei, a clădit Praga nouă. Spune legenda că, într-o noapte, privind încîntat din cerdacul castelului, frumoasa Pragă veche, craiul a arătat ce fericit ar fi dacă ar putea să ridice mereu slava și fălnicia orașului. Dar cititorul în stele aflat la curte l-a întristat pe rege, prevestind un incendiu care va mistui orașul. *„Și, totuși, Praga nu va pieri* — a spus Carol. *Dacă orașul vechi va dispare, va rămîne unul nou, pe care-l voi clădi eu*". De a doua zi, chiar, regele a tocmit meșteri pricepuți, a hotărnicit el însuși întinderea, a alcătuit planul și a așezat cu mîna lui piatra de temelie. Dar, într-o zi, mergînd să vadă cum stau meșterii cu lucrul, Carol a constatat că aceștia au tăiat fără știrea lui o uliță pe care se și înălțau case. *„Cine a poruncit să se taie această uliță?"* — a întrebat supărat foc regele. *„Nimeni!* — au răspuns meșterii. *Noi singuri am gîndit că e bine s-o facem. Dar dacă măria voastră vrea s-o astupăm"... „Ba să rămînă* — *hotărî* Carol. *Dar să-i puneți numele „Neporuncita"* (Nekazanka), *deoarece nimeni n-a poruncit-o"*.

Și vînzătorul și-a încheiat povestea, adăugînd zîmbitor:

— Uliță, așa cum o vedeți, mai există și astăzi. Și, firește, tot „Nekazanka" se cheamă.

În jur, grupul de cumpărători ascultaseră cu încîntare. Știau, desigur, pe dinafară, cuvînt cu cuvînt, istoria uliței. Dar pentru un praghez, niciodată nu e bucurie mai mare, niciodată nu e timp mai cu folos petrecut, decît atunci cînd poate arăta unui străin comorile orașului și-i poate istorisi neîntrecutele lui legende. Și unul praghez, însăși ascultarea și reascultarea, de zeci și zeci de ori, a acestor legende, vizitarea și revizitarea, de zeci și zeci de ori, a monumentelor orașului îi dau

„Turnul pulberăriei", construit în 1475. Făcea parte din fortificațiile orașului vechi, servind drept depozit pentru pulberea tunurilor.

cea mai mare satisfacție. M-am convins de aceasta la fiecare pas făcut în Praga. M-am convins, o dată mai mult, cînd m-am oprit să văd....

Ornicul bătrîn de la primăria Orașului Vechi

Pășeam prin larga piață a orașului vechi, rînduită în același loc în care, pe la începutul celui de-al treisprezecelea veac, fusese așezată la întretăierea dintre două drumuri de negustători și cărăuși.

În mijloc, monumentul lui Ion Huss vorbește de măiestria sculptorului Șalón, artistul care a creat și statuia — instalată mai departe, lîngă noua primărie — a celebrului învățat praghez, rabinul Iehuda Lew ben Bezalel, făuritorul legendarului robot uriaș „Golem".

Pe latura răsăriteană a pieții, biserica Tyn aduce mărturiile artei arhitectonice a secolului al XIV-lea și-și adaugă la numeroasele atracții pe acea de a adăposti mormîntul celebrului astronom Tycho de Brache. Peste drum, se află bătrîna primărie ridicată de asemenea în cel de-al XIV-lea secol, monument plin de glorioase tradiții. Aici, sub privirile frontonului principal, 27 seniori feudali au fost spînzurați în anul 1621. În mai 1945, cînd populația orașului s-a ridicat cu arma în mînă pentru a scutura înjositoarea și dureroasa asuprire nazistă, ocupantul — ce se autointitulase, ca o batjocură a istoriei, „protectorul" Boomiei — a incendiat edificiul. După eliberare, praghezii s-au grăbit să-și restabilească această nestemată a orașului.

Notam atent datele istorice pe care mi le spunea călăuza mea voluntară. Și, cînd am ridicat privirea de pe fila blocului de notițe, m-am trezit înconjurat de o mulțime de lume. Bătrîni, femei, copii, militari, oameni dintre cei mai diferiți, se rînduiseră pe trotuarul de peste drum și așteptau.

Ce așteptau?

— E unsprezece fără un sfert — mi-a explicat călăuza. Deci, peste un sfert de ceas — ca la fiecare împlinire de oră — orologiul va începe să-și arate minunile.

Minunile orologiului din turnul vechii primării.... Închipuiți-vă două cadrane uriașe, indicînd orele și minutele, zilele anului, sărbătorile, poziția soarelui și așa mai departe. În dreapta și în stînga, cîteva statuete. Sus, două ferestruici și, deasupra lor, plasat pe mijloc, un mic orificiu pătrat. La fiecare oră plină, statueta din stînga, înfățișînd un bătrîn cu o pungă în mînă, începe să se agite, întorcînd capul și întinzînd punga spre statueta din dreapta, care închipuie moartea cu coasa în mînă. Este bătrînul zgîrcit care s-a hotărît să îmbie moartea cu punga de bani, doar s-o îndura să nu-l ia. Dar moartea e necruțătoare, ca și scurgerea timpului. Statueta agită coasa implacabil. În același timp, în dreptul ferestruicilor, apostolii biblici apar, rînd pe rînd, în odăjdii de sărbătoare. Și cînd defilarea lor s-a scurs, din sălașul său de sus, un cocoș de piatră iese afară, anunțînd cu un „cucurigu" că s-a mai scurs o oră.

Istoria atestă, cu documente precise, că orologiul a fost așezat în turnul primăriei la 1490. De atunci, ceas de ceas, neostenit, bătrînul oferă îmbietor punga de galbeni; moartea, incoruptibilă, își agită sinistra unealtă; apostolii trec unul după altul, iar cocoșul marchează neîntrerupta călătorie a orelor. Și oamenii aceia, pe care-i vedeam adunați acolo — praghezi autentici, unii dintre ei în vîrstă de 50-60 de ani — au văzut, desigur, de sute de ori același spectacol. Totuși, ori de cîte ori au vreo treabă prin piața orașului vechi, automat privesc la ceas. Dacă mai sînt cîteva minute pînă la ora plină, se orînduiesc liniștiți, tăcuți, și așteaptă cu aceeași bucurie, cu egală încîntare, să vadă „minunea"...

Tot ei sînt gata — oricine ar fi, elev sau pensionar, bunicuță sau chipeș ofițer — să-ți povestească și legenda despre Hanus, neîntrecutul meșter care a făurit complicatul mecanism al orologiului, dăruind Pragăi o faimă nemaipomenită. După ce a fost gata minunea, bătrînului Hanus i s-au ars ochii, pentru a nu putea să mai facă în vreun alt oraș un orologiu mai frumos și, astfel, să știrbească din gloria capitalei.

Neîndoios că despre orașul vechi și monumentele sale ar fi încă mult de vorbit. Ar trebui amintite vestigiile evocatoare ale ghettoului evreesc, cu cimitirul străvechi și cu sinagoga în stil gotic, datînd din veacul al XIII-lea, despre care povestea spune că pietrele de temelie au fost aduse de doi îngeri; ar trebui vorbit de „Carolinum" — universitatea întemeiată la 1348 de Carol al IV-lea și din care azi se mai conservă încă un mare amfiteatru și un donjon în stil gotic; despre mica piață în care se afla stîlpul infamiei, la care erau țintuite femeile necredincioase; despre „Klementinum", bătrîna mănăstire transformată în secolul al XVI-lea în colegiu iezuit și care azi adăpostește uriașa bibliotecă națională și universitară. Ar trebui vorbit de statuia lui Carol al IV-lea, așezată chiar în fața aceluiași „Klementinum", care îl înfățișează pe rege înconjurat de simbolurile celor patru facultăți: teologia, dreptul, filozofia și medicina. Ar trebui, de asemeni, amintit teatrul în care a avut loc premiera „Nunta lui Figaro" și a lui „Don Juan" de Mozart și care se află nu departe de casa în care a locuit marele compozitor; ar trebui amintită casa lui Egon Erwin Kisch, „reporterul fulger" care a colindat cinci continente, dar din ale cărui scrieri cele mai calde, cele mai încîntătoare sînt cele

Praga oferă privelișteа unor minunate creații ale omului muncitor din cele mai vechi timpuri și pînă în zilele de azi. În fotografie, Podul Carol al IV-lea.

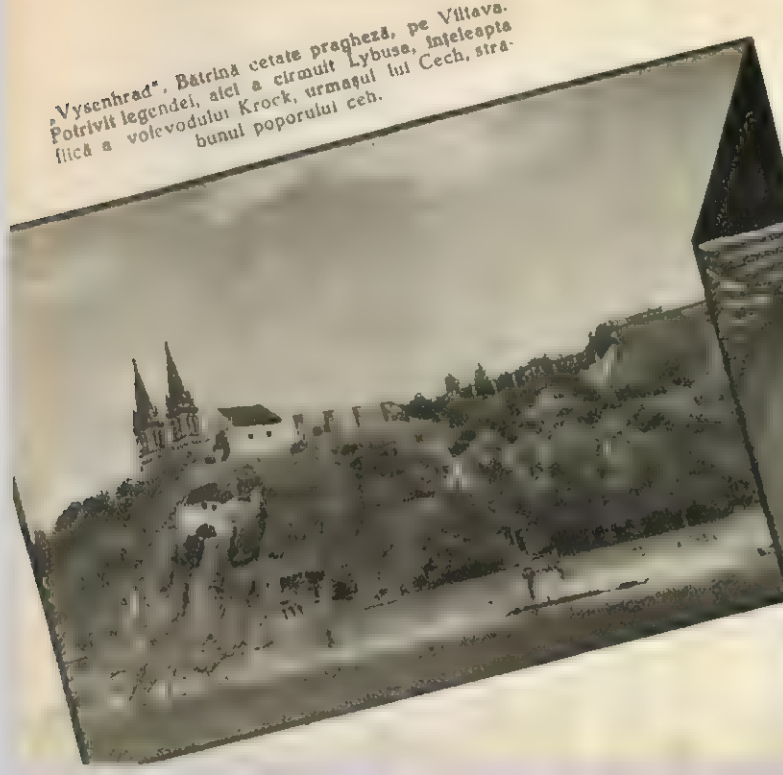

„Vysenhrad". Bătrînă cetate praghează, pe Vltava. Potrivit legendei, aici a cîrmuit Lybuse, înțeleaptа fiică a voievodului Krock, urmașul lui Cech, străbunul poporului ceh.

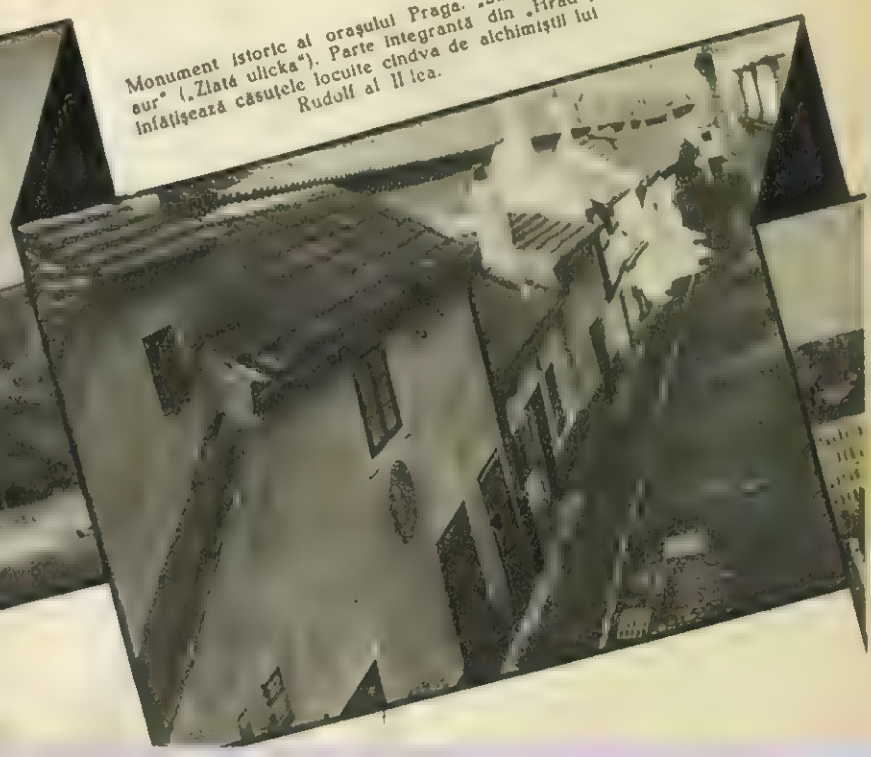

Monument istoric al orașului Praga. „Străduța de aur" („Zlatá ulicka"). Parte integrantă din „Hrad", înfățișează căsuțele locuite cîndva de alchimiștii lui Rudolf al II-lea.

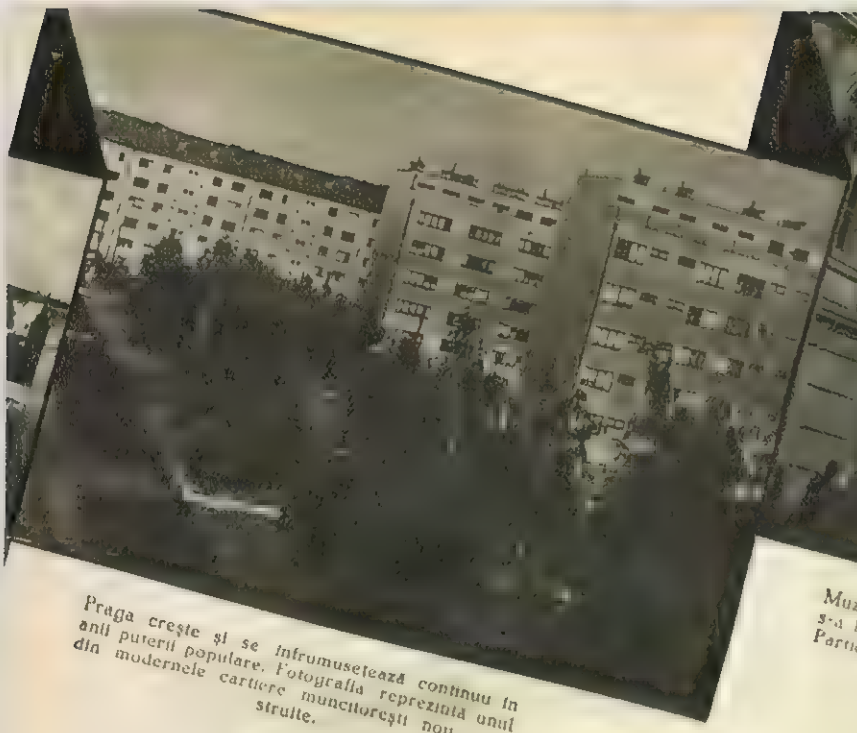

Praga crește și se înfrumusețează continuu în anii puterii populare. Fotografia reprezintă unul din modernele cartiere muncitorești nou construite.

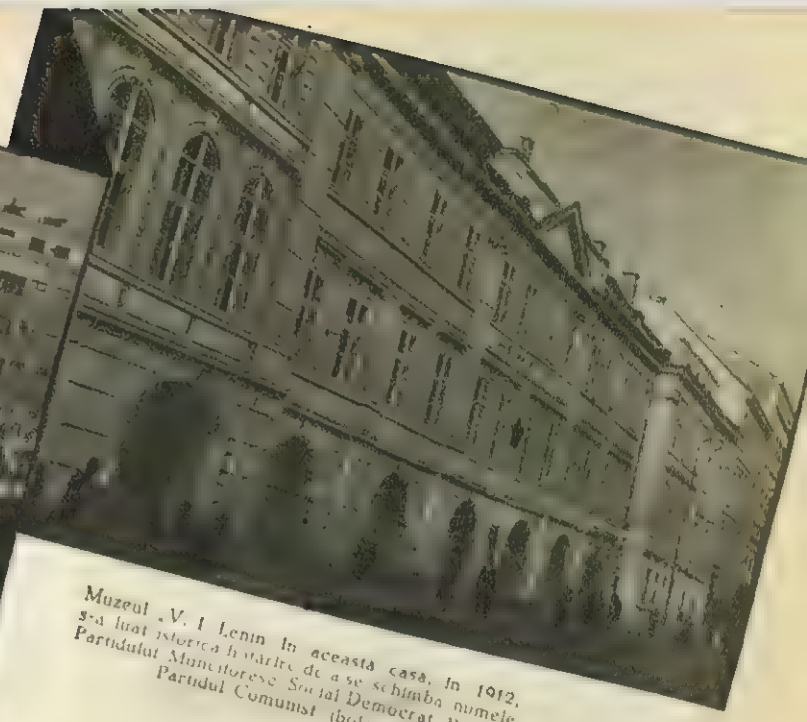

Muzeul „V. I. Lenin" în această casă, în 1912, s-a luat hotărîrea de a se schimba numele Partidului Muncitoresc Social Democrat Rus în Partidul Comunist (bolșevic).

închinate dragei sale cetăți: bătrîna Pragă.

Ar fi încă multe de spus despre vechiul oraș. Dar pentru că spațiul nu permite, să pășim pe gloriosul pod „Karoly", care se arcuiește elegant peste Vltava, pentru a porni spre...

Hrad, cetatea Pragăi

Cel mai vechi pod al orașului, podul Karoly, este o mîndrie a praghezilor și își are, firește, legenda sa. Zvîrlind șaisprezece arcade peste apele mereu înspumate ale fluviului cîntat de Smetana, încărcat de statui baroce de rară strălucire, flancat de două turnuri, din vîrful cărora privitorul îmbrățișează o vastă panoramă — podul își poartă, cu vigoare tinerească, vîrsta de 600 de ani. Dar, spune legenda, asta se explică prin aceea că, la zidirea lui, varul a fost stins cu ouă. Carol ar fi dat poruncă tuturor satelor și orașelor să aducă ouă pentru făurirea falnicului pod. Și, de dragul Pragăi, pentru gloria ei, locuitorii trimiteau bucuroși darul cerut. Cel mai emoționant — deși și cel mai naiv — au procedat locuitorii orășelului Velvary, care, aflînd că ouăle se cer pentru a da trăinicie podului, s-au gîndit să nu le trimită... moi. Și de aceea, cînd au sosit carele din Velvary, constructorii au constatat, plini de voie bună, că li s-au trimis ouă răscoapte...

Toate acestea le afli, parcurgînd podul de la capătul dinspre orașul vechi, pe care l-ai părăsit, și pînă la celălalt capăt, unde începe „Malastrana", cartier specific praghez, cu palate bogate, cu străzi încărcate de case patinate, cu artere înguste, unele în scări. Și, dacă lași deoparte biserica sfîntului Nicolae, capodopera barocului praghez, urcușul pe vechea cale a încoronării regilor Boemiei — Nerudova ulice — te duce în Hrad.

Unic prin bogățiile arhitectonice reunite pe o suprafață relativ mică, de deosebit interes prin abundența de mărturii istorice — începînd cu perioada antichității și sfîrșind cu epoca noastră — Hradul oferă ochiului o rară încîntare, îmbogățește sufletul cu impresii de neuitat. Aici a fost reședința voievozilor din familia Premyslizilor; aici s-a creștinat primul voievod ceh; aici a locuit Carol al IV-lea, rege al Boemiei și împărat al imperiului german: aici s-au încoronat iagelonii și habsburgii. Sub Rudolf al II-lea de Habsburg, Hradul a devenit leagănul științelor și artelor din întreg imperiul. Și „Străduța de aur" (Zlată Ulicka), conservată cu dragoste pînă azi, înfățișează vizitatorului laboratoarele alchimiștilor, retortele și foalele cu care savanții timpului căutau înfrigurați piatra filozofală. Tot aici, în Hrad, în anul revoluționar 1848, sala lui Vladislav Iagelo a fost amenajată pentru sesiunea Adunării Naționale Cehe. Iar cînd — în 1918 — a luat sfîrșit dominația de aproape patru secole a Habsburgilor, tot în Hrad s-a stabilit reședința președintelui republicii. Iar mai tîrziu, în timpul războiului, Hradul a fost și el întinat de cizma nazistă. Cît prețuiesc praghezii bătrîna cetate se poate vedea chiar din faptul că, la 5 mai 1945, cînd ei s-au răsculat împotriva ocupantului, pe Hrad au fluturat primele stindarde ale libertății.

Cine vizitează cetatea nu va putea spune niciodată ce l-a impresionat mai mult: monumentala poartă Mathias, uriașa catedrală gotică a sfîntului Vit — ea singură tezaur de neprețuit, datînd din secolul al XIV-lea și adăpostind mormintele regilor Boemiei; mormîntul sfîntului Venceslas; sala încoronării cu coroana Boemiei, veche de șase sute de ani; bazilica romană a sfîntului Gheorghe; sala Vladislav, în stil renaissance; palatul „doamnelor nobile" clădit de Maria Tereza în stil „empire"; sau întăriturile cu cele două turnuri — turnul negru, despre care vorbeam la început, și turnul Daliborka, numit astfel după numele boierului de țară Dalibor, întemnițat acolo pentru că a luat apărarea țăranilor iobagi!

La ieșirea din Hrad, biserica „Loretta" se oferă să dăruiască vizitatorului fascinat de dantelăria ei în piatră, încă o surpriză: un mănunchi de 26 de clopote (instalate în 1694) alcătuiesc la fiecare împlinire de oră, din îmbinarea timbrelor lor variate, o arie — „Canticum Marianaeum" — pe care trecătorul o ascultă înflorat de frumusețea melodiei furate de vînt și picurate, peste înălțimile cetății, pînă jos, unde Vltava și brațul ei, Čertovca, șerpuiesc, scăldate în aurul soarelui, spre gloria mereu proaspătă a Pragăi unice.

★

Pe străzile Pragăi, istoria te întîmpină de pretutindeni. Și atunci cînd revii în metropola modernă a Cehoslovaciei democrat-populare, pe străzile înțesate de lume, de mașini și tramvaie, de troleibuse și autocare, atunci cînd îți oprești privirea peste nenumăratele noi construcții, cînd parcurgi cartierele muncitorești clădite doar de cîțiva ani, — imaginea orașului care, prin munca avîntată a constructorilor socialismului, crește și se înfrumusețează continuu, suprapusă imaginii monumentelor străvechi, păstrate cu o grijă și o dragoste pilduitoare, explică neîncetata prospețime a stihurilor bătrîne:

„Praga! Un cîntec e-acest nume!
El face să tresară.
A sufletului ceh aprinsă coardă
Și inimile toate-ncep să ardă..."

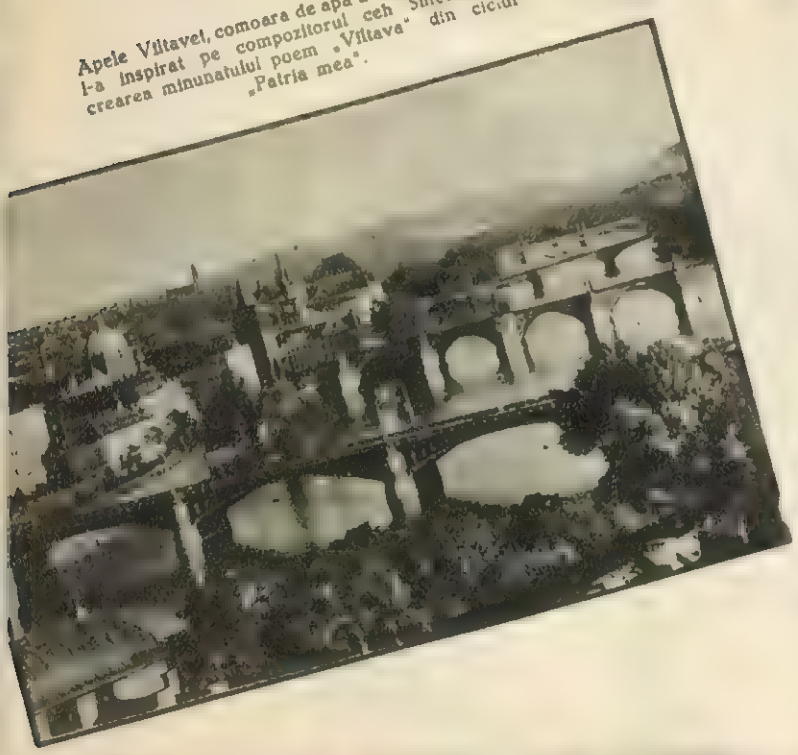

Apele Vltavei, comoara de apă a orașului Praga, l-a inspirat pe compozitorul ceh Smetana în crearea minunatului poem „Vltava" din ciclul „Patria mea".

TEATRU FĂRĂ SCENĂ

Se repetă „Tartufe", pe scena nevăzută a „Teatrului la microfon".

Neobișnuit și surpriza sînt oaspeți obișnuiți ai studiourilor de teatru radiofonic.

S-ar putea, de pildă, ca la un anumit ceas al zilei, aflîndu-ne într-unul din aceste studiouri, auzul să ne fie izbit, uluitor, de zvîrcolirile unei năprasnice furtuni, străbătută de vaetele și blestemele unui bătrîn roge dintr-un prea îndepărtat veac; e de ajuns să deschidem doar o ușă, ca din studioul alăturat, auzul să ne fie dulce mîngîiat de ciripitul argintiu al păsărelelor, pe fondul căruia se aud, tot mai muzical, mărturisirile de dragoste ale unor tineri contemporani cu noi...

Am străbătut, într-o clipită, două ovuri ce-și desfășoară simultan întîmplările... Am trăit concomitent, două paralele și contrarii stări de timp. Căutînd să ne dumirim asupra acestor miraculoase întîmplări, „taina" lor ni se dezvăluie repede. Minunea se află în mîinile dibace ale celor doi regizori tehnici din cele două studiouri alăturate, inginerii Gabriela Barca și George Buiena, care, cu ajutorul kilometrice lor benzi de magnetofon, au pe viu cadrul sonor necesar respectivelor momente din piesele care se repetă; în primul studio prin care am trecut, se pune la punct scena furtunii din tragedia lui Shakespeare „Regele Lear", iar în celălalt se repetă o emoționantă scenă de dragoste dintr-o piesă modernă. Furtuna ca și ciripitul păsărelelor erau înregistrate pe îngustele benzi de polivinilin, care, trecute prin capetele magnetofoanelor, fac să fie dezvăluite sunetele imprimate pe ele.

Aflînd aceste lucruri, am luat un prim contact cu unul din elementele ce compun complexul procese de muncă al teatrului radiofonic și anume, cu sonorizarea. Recuzita sonoră a acestui teatru e foarte variată; ea conține, înregistrată pe benzi de magnetofon, o imensă gamă de sunete și zgomote, de la susurul susur de izvor, pînă la impresionante salve de tun. Efectele acestea sonore nu se obțin numai prin mijlocirea înregistrării de sunete și zgomote din natură, mai ales, că unele dintre acestea nu se lasă prinse pe luciul benzilor. Ca, de pildă, ploaia. Înregistrarea ploii autentice pare doar un amenic fișiit de hîrtie. Pentru a confecționa o ploaie cît mai „naturală", regizorul de studio bate un pumn de boabe de mazăre într-un corneț de carton sau de tablă. Producerea sunetelor se face astfel și din studio, pe cale artificială. Deci, și fiind, ascultînd emisiunile de teatru, sînteți nemulțumiți de foșnirea mătăsoasă a vîn ului printre brazi sau de susurul unui limpede izvor de munte, vina nu trebuie aruncată în ureche bietei naturi, ci asupra lipsei de fantezie creatoare a micului Jupiter al studiourilor, care în schema de salarii se cheamă, pămînțenește, regizor de studio.

Dar sonorizarea, așa cum am mai spus, reprezintă numai un element al artei teatrului la microfon. Comunicarea numai pe cale auditivă a unei lucrări dramatice implică o sumedenie de alți factori, proprii emisiunilor teatrale. Fără îndoială că și pentru teatrul radiofonic, ca de altfel și pentru teatrul scenic, esențial e textul; fără un repertoriu de calitate, cele două genuri de teatru nu pot ființa. Numai că scenariul radiofonic se bazează exclusiv pe mijloace auditive de comunicare; realizarea unei piese pe scenă are, față de acesta, și avantajul comunicării vizuale. Credem că nu simplificăm lucrurile dacă afirmăm că, principala preocupare în munca de laborator al teatrului radiofonic constă în realizarea imaginii auditive a mesajului conținut în opera dramatică. Textul, interpretarea actorilor, fixarea cadrului sonor, ilustrația muzicală, toate aceste componente ale teatrului la microfon converg spre transmiterea cît mai clară a unui spectacol teatral ce poate fi recepționat numai pe calea auzului. Și, totuși, lipsit de mirajul sceni, teatrul radiofonic nu trebuie văduvit de atributele teatrului vizual.

De aceea o bună emisiune de teatru trebuie să ne *sugereze* elementul vizual. În acest sens, jocul actorilor sau, mai bine zis, exprimarea prin cuvînt a imaginii personajelor, pe care ei le interpretează, trebuie să ne redea în toată dinamica lor, eroii întruchipați. Efectul unei izbutite interpretări artistice în fața microfonului constă nu numai în a auzi personajul, ci și în faptul de a-l *vedea* — a ni-l imagina — în toate comportările lui. Emoția artistică, trăirea actorului sînt în raport direct cu gradul *sugerării* elementelor vizuale. Interpretarea de înaltă măiestrie artistică a artistului poporului Ion Manolescu ne-a făcut să vedem alovea chipul ironic și îndurerat al lui Triboulet din *„Regele petrece"* de *Victor Hugo;* și tot astfel am avut reprezentarea vizuală a bătrînului morar din Rusalka, interpretat de G. Ciprian, a avîntatului Egmont din tragedia cu același nume a lui Goethe, realizat de Mihai Popescu, sau a cutezătorului înțelept domnitor Ștefan cel Mare, atît de magistral interpretat de artistul poporului G. Calboreanu — pentru a aminti numai cîteva din realizările marilor noștri artiști în fața microfonului. Realizările acestea vor servi posterității ca document și școală de autentică artă dramatică, ele păstrîndu-se nealterate pe benzile de magnetofon pe care sînt înregistrate toate emisiunile de teatru radiofonic.

Prin prisma aceasta, a sugerării vizualului, trebuie să menționăm și folosirea ilustrației muzicale. Rolul muzicii în emisiunile teatrale e de a sublinia conținutul piesei, de a ne face și mai intonsă emoția artistică; muzica suplinește în multe cazuri și decorul. O ilustrație muzicală adecvată reușește să ne sugereze un cîmp de bătălie, atmosfera senină a unei zile de vară sau pe aceea a unui coțcos poisaj autumnal, ne fixează în cadrul unei epoci și ale altele; aceasta, atunci cînd e făcută cu socoteală. Cînd se abuzează însă de muzică, și asta se întîmplă uneori, atunci ea strică, întunecă ideea, dezlînuează ritmul acțiunii.

Un original duel la... microfon.

Se înregistrează mersul lent al unui car, pe un drum de țară.

Spre sfîrșitul acestor rînduri ne putem da seama că nu e ușoară sarcina regizorilor artiștici, care coordonează variatele elemente pe care le implică o emisiune teatrală, fie că aceasta se adresează copiilor sau celor vîrstnici. Mai ales că bogatul repertoriu ce-l conține, de pildă, emisiunea „Teatrul la microfon" pune regizorilor multiple probleme de creație. E cazul, credem, să semnalăm absența totală a preocupărilor cronicarilor teatrali față de problemele teatrului radiofonic. Și o păcat că se întîmplă astfel, ținînd seama de importanța și rolul acestor emisiuni în ridicarea nivelului cultural al maselor largi de ascultători. De aceea, le amintim că teatrul radiofonic e teatrul cu cele mai multe premiere, cu cel mai numeros public, cu cea mai mare sală de spectacol: țara întreagă.

Traian STOICA

DUPĂ LINȘAJ

de John STEINBECK

Ilustrații de Niki POPESCU

Marele val de emoție, agitația și urletele mulțimii încetaseră — încetul cu încetul — în parcul orașului. Un grup se mai afla încă sub ulmi, vag luminat de un felinar albastru din apropiere. O calmă oboseală pusese stăpînire asupra gloatei; unii începură să dispară, pe furiș, în întuneric. Peluza parcului fusese făcută ferfeniță de picioarele lor.

Mike știa că totul se sfîrșise. Era la fel de obosit ca și cum ar fi mers cîteva nopți în șir fără somn, dar era o oboseală ca într-un vis, o oboseală surdă și plăcută. Își trase șapca peste ochi și se îndepărtă, dar înainte de a ieși din parc mai aruncă o ultimă privire.

În mijlocul gloatei, cineva aprinsese un ziar răsucit și îl ținea acum în sus. Văzu cum se încolăcea flacăra în jurul trupului despuiat și cenușiu care atîrna de ulm. Ciudat, ce culoare albastră-cenușie capătă negrii după ce mor! Ziarul aprins lumina capetele privitorilor tăcuți, care nu-și luau ochii de la spînzurat.

Mike fu cuprins de o ușoară furie împotriva aceluia care voia să dea foc cadavrului. Și, întorcîndu-se către cineva care se afla alături de el, în semiobscuritate, spuse:

— N-are nici un rost!

Cel căruia i se adresase se îndepărtă fără să răspundă.

Torța se stinse, lăsînd parcul aproape complet în întuneric. Dar imediat fu aprins un alt ziar, răsucit și ridicat pînă la picioarele negrului. Mike se duse lîngă alt privitor, repetînd:

— N-are nici un rost. E mort acum. Nu mai simte nimic!

Celălalt răspunse bombănind, dar fără să-și la privirea de la ziarul în flăcări:

— Ba las' că fac bine. Așa scapă statul de cheltuială și nu-și mai poate băga nasul nici un hoțoman de avocat.

— Desigur, aprobă Mike, nici un hoțoman de avocat. Dar n-are nici un rost să-l ardă.

— Dar n-are nici ce să-i strice, spuse celălalt, continuînd să se uite spre flacără.

Mike deschise larg ochii, ca să vadă cît mai bine ceea ce se petrecea în fața lui. Se simțea parcă ametit. Nu mai vedea destul de limpede. Se petrecea aici un lucru pe care ar fi volt să și-l amintească mai tîrziu, ca să-l poată povesti și altora, dar oboseala surdă părea că-i tulbură claritatea vederii. Creierul îi spunea că se petrece un fapt important și groaznic, dar ochii și simțurile nu erau de acord. Cu puțin înainte, cînd urlase împreună cu gloata și se zbătuse să poată să tragă și el de funie, fusese plin de avînt. Acum, însă, totul era mort, ireal. În lumina flăcării, chipurile tuturor erau parcă înțepenite și la fel de impasibile ca lemnul. Mike simțea și el această înțepeneală, această irealitate, în propriul lui suflet. În cele din urmă, se întoarse și ieși din parc.

În clipa în care începu să se îndepărteze de gloată, fu cuprins de un sentiment de rece singurătate. Mergea repede pe stradă, regretînd că nu este însoțit de cineva. Strada cea largă era pustie, goală, la fel de ireală ca și parcul. Cele două șiruri de oțel ale tramvaielor străluceau pînă în depărtare sub razele becurilor electrice, care se reflectau în vitrinele întunecate.

Mike începu să simtă o ușoară durere în piept. Își pipăi degetele; îl dureau mușchii. În clipa aceea își aduse aminte. Se aflase în fruntea gloatei cînd aceasta se năpustise asupra porții ferecate a închisorii. Ca pistonul unei prese, fusese împins spre poartă de cei peste patruzeci de indivizi din spatele lui. De abia simțise atunci puternica izbitură; și chiar acum durerea era imprecisă.

În fața lui se aflau două blocuri de case și o firmă de neon—„BERE"—atîrna deasupra trotuarului. Mike se îndreptă repede într-acolo. Spera să găsească înăuntru lume cu care să poată vorbi, să pună o dată capăt acestei tăceri; și nădăjduia ca cei de acolo să nu fi fost la linșaj.

În micul său local se afla numai barmanul, un om mărunt, de vîrstă mijlocie, cu o mustață melancolică și o expresie de bătrîn șobolan, înțelept, ciufulit și sperios.

Dădu repede din cap la intrarea lui Mike, spunînd:

— Parc-ai fi un somnambul.

Mike se uită la el, fără mirare.

— Așa mă și simt: ca un somnambul.

— Pot să-ți dau un whisky, dacă vrei.

Mike ezită.

— Nu....mi-e sete. Dă-mi o bere... Ai fost și dumneata acolo?

Barmanul cel mărunt dădu din nou din capul său de șobolan.

— Am ajuns abia la sfîrșit, după ce atîrna de pom și se terminase totul. M-am gîndit că unora dintre băieți o să le fie sete și m-am întors repede să deschid prăvălia. Dumneata ești însă primul care ai venit pînă acum. Poate să mă fi înșelat.

— S-ar putea să vină ceva mai tîrziu, spuse Mike. Au mai rămas mulți în parc. S-au liniștit acum. Unii încearcă să-i dea foc cu gazete. Asta n-are nici un rost.

— Nici un rost, spuse barmanul cel mărunt, răsucindu-și mustața subțire.

Mike fărîmă cîteva boabe de sare în bere și trase o lungă înghițitură.

— Bună mai e, spuse apoi. Sînt puțin camnăuc.

Barmanul îl privi cu ochii sticloși.

— Ai fost tot timpul acolo — de la închisoare și pînă la sfîrșit?

Mike mai trase o înghițitură și apoi urmări șiragurile de bășici ce se ridicau din boabele de sare de la fundul paharului.

— De la început și pînă la sfîrșit, spuse el. Am fost printre cei dintîi la închisoare și pe urmă am tras și eu de funie. Sînt clipe în care cetățenii trebuie să-și facă ei singuri dreptate. Altfel, te pomenești cu vreun hoțoman de avocat care scoate bestia, basma curată!

Capul de șobolan se agită, fără încetare, în sus și în jos.

— Ai mare dreptate, spuse el. Avocații știu sînt mari panglicari. De bună seamă că cioroiul era pe deplin vinovat.

— Sigur! Cineva spunea c-a și mărturisit!

Capul de șobolan se aplecă peste bar.

— Cum a început, dom'le? Că eu n-am ajuns decît abia la sfîrșit și n-am stat decît o clipă, deoarece m-am întors să deschid prăvălia, pentru cazul că vreunii dintre băieți ar voi să bea o bere.

Mike își goli paharul și i-l dădu să-l umple din nou.

— Desigur, că toată lumea știa ce o să se întîmple. Am stat toată după-masa într-un bar de peste drum de închisoare, pînă ce a apărut unul care a strigat: „Ce mai așteptăm?" Am trecut atunci imediat pe celălalt trotuar, unde am dat de alți băieți, la care s-au mai adăugat îndată mulți alții ce-au mai venit după noi. Am început pe urmă să

strigăm. A ieșit atunci șeriful și ne-a ținut un discurs, dar l-am astupat glasul cu țipetele noastre. Unul dintre noi, care avea o pușcă 22, a tras în felinare și s-a făcut întuneric. Apoi ne-am năpustit asupra porților închisorii și le-am sfărîmat. Ce-ar fi câștigat șeriful dacă ar fi împușcat niște oameni cumsecade ca să salveze o bestie de cioroi?

— Mai ales tocmai acum, cînd se apropie alegerile, adăugă barmanul.

— Șeriful începu să strige: „Vedeți să nu greșiți, băieți. Pentru numele lui Dumnezeu, să nu luați pe altul. Cel pe care-l căutați e în celula a patra!" Era destul de jalnic, spuse Mike încet. Ceilalți deținuți erau atît de speriați! Îi vedeam printre gratii. N-am mai văzut în viața mea astfel de chipuri.

Barmanul își turnă, surescitat, un mic pahar de whisky și-l dădu repede pe gît.

— Cred și eu. Ia gîndește-te și dumneata, să fii condamnat la treizeci de zile și să te pomenești că dă năvală peste tine o gloată care vrea să linșeze pe unul dintre deținuți. Nu ți-ar fi și dumitale teamă să nu te înhațe, din greșeală, pe dumneata?

— Asta zic și eu. Era atît de jalnic... Ei bine, am ajuns — în sfîrșit — la celula cioroiului. Stătea acolo înțepenit și cu ochii închiși, de parcă ar fi fost beat mort. Unul dintre băieți îl trînti la pămînt cu o lovitură puternică, dar cioroiul se ridică și atunci altcineva îl lovi din nou și el se prăbuși, izbindu-se cu capul de pardoseala de ciment.

Mike se aplecă peste bar, izbind cu pumnul în lemnul lustruit.

— Eu unul, cred că asta l-a dat gata. Fiindcă n-a mai făcut nici o mișcare, nici cînd am ajutat și eu la despuierea lui, nici cînd i-am prins funia de gît și l-am ridicat în sus. De asta, părerea mea e c-a dat ortul popii de cînd l-a izbit al doilea băiat.

— La urma urmei tot aia e.

— Nu, nu e tot aia. Lucrul ăsta trebuia făcut cu tot dichisul. Trebuia să simtă cum moare încetul cu încetul, nu să dea ortul popii așa deodată.

Mike băgă mîna în buzunarul pantalonilor și scoase o bucată zdrențăroasă de dimie albastră.

— E o bucată din pantalonii lui.

Barmanul se aplecă peste bară și o cercetă cu privirea. Apoi îi propuse lui Mike:

— Îți dau un dolar pe ea.

— Nu ți-o dau.

— Bine, atunci îți dau doi dolari pe jumătate din ea.

Mike se uită bănuitor la el.

— Ce vrei să faci cu ea?

— Dă-mi paharul. Fac cinste cu o bere. O prind de perete și-i pun dedesubt un cartonaș. O să le facă plăcere clienților s-o vadă.

Mike tăie bucata de dimie în două, cu briceagul, și primi cei doi dolari de argint ai barmanului.

— Știu pe unul care scrie afișe—spuse acesta. Vine aici în fiecare zi. O să-mi facă el un cartonaș frumos, pe care să-l pun sub ea.

Se uită apoi circumspect.

— Crezi c-o să aresteze pe cineva, șeriful?

— Nici gînd de așa ceva. De ce să-și aprindă degeaba paie în cap? Nu uita că toți cei de astă-seară au drept de vot. Cum s-o goli parcul, vine șeriful de taie funia cioroiului și curăță imediat terenul.

Barmanul se uită spre ușă.

— Văd că m-am înșelat. Cine să mai vină să bea bere, la ora asta?

— Am s-o iau și eu spre casă. Sînt obosit.

— Dacă ai drum în jos, închid și vin și eu cu dumneata. Stau în strada a opta.

— Lîngă mine. Eu stau în strada a șasea. Ca să ajungi la d-ta, trebuie să treci prin fața casei mele. Cum de nu te-am văzut niciodată?

Barmanul spălă paharul lui Mike și apoi își scoase șorțul lung. Își puse pălăria și haina, se duse la ușă și stinse firma de neon roșu și lumina din prăvălie. O clipă, cei doi bărbați se opriră pe trotuar, uitîndu-se înapoi spre parc. Orașul era cu desăvîrșire tăcut. Dinspre parc nu se auzea nici un zgomot. Un sergent trecea la o mică distanță de ei, îndreptîndu-și lanterna asupra vitrinelor prăvăliilor.

— Vezi? spuse Mike. Ca și cum nu s-ar fi întîmplat nimic.

— Să știi că dac-or fi vrut să bea bere, băieții s-or fi dus în altă parte.

— Nu ți-am zis eu? spuse Mike.

O porniră de-a lungul străzii goale și o cotiră spre miazănoapte, ieșind din cartierul negustoresc.

— Numele meu e Welch, spuse barmanul. Nu sînt decît de doi ani în orașul ăsta.

Mike fu cuprins din nou de un sentiment de singurătate.

— Ciudat..., spuse el, și urmă: Eu m-am născut chiar în orașul ăsta și chiar în casa în care stau și acuma. Sînt însurat, dar n-avem copii. Și eu, și nevastă-mea ne-am născut chiar în orașul ăsta. Toată lumea ne cunoaște.

Mai merseră o bucată de drum. Prăvăliile rămaseseră de mult în urmă și strada era încadrată acum de grădini și peluze îngrijite. Felinarele proiectau pe pavaj umbra arborilor înalți. Doi cîini vagabonzi mergeau încet împreună, mirosindu-se.

— Mă întreb ce fel de om o fi fost cioroiul ăla, spuse Welch încet.

— Gazetele spuneau, toate, că era o bestie. Am citit toate gazetele. Toate spuneau așa, răspunse Mike, ieșind din izolarea sa.

— Da, și eu le-am citit. Am cunoscut, totuși, unii cioroi foarte cumsecade.

Mike întoarse capul, adresîndu-i-se pe un ton protestatar:

— Și eu am cunoscut unii cioroi foarte de treabă. Am lucrat alături de unii cioroi la fel de cumsecade ca orice alb. Dar ăia nu erau bestii!

Pentru o clipă, vehemența îl reduse la tăcere pe micul Welch. Apoi acesta întrebă:

— Nu ți-ai putut da seama ce fel de om era?

— Nu... Stătea acolo înțepenit, cu gura închisă, cu ochii strînși și cu brațele în jos, lipite de trup. Și atunci unul din băieți l-a dat la cap. Eu unul cred că se dusese pe lumea ailaltă cînd l-am scos din celulă.

— Frumoase grădini. Trebuie să coste o groază de bani întreținerea lor, spuse Welch. Se apropie mai mult de el, astfel încît umărul său atingea acum brațul lui Mike. N-am fost niciodată la un linșaj. Ce simți pe urmă?

Mike se feri de atingerea lui.

— Nu simți nimic.

Lăsă capul în jos și luă pasul. Micul barman trebuia acum aproape să meargă în trap ca să nu rămînă în urmă. Felinarele se răriseră.

— Te simți parcă puțin amețit și obosit, dar și foarte mulțumit. Ca și cum ai fi făcut o faptă bună — dar obosit și cam somnoros.

Mike își încetini pasul.

— Uite, e lumină în bucătărie. Aicea stau. Nevastă-mea mă așteaptă.

Se opri în fața căsuței sale.

Welch se opri nervos lîngă el.

— Vino la mine, oricînd vrei un pahar de bere sau un whisky. Deschis pînă la miezul nopții. Îmi servesc bine prietenii.

Se îndepărtă apoi în grabă, ca un șobolan bătrîn.

— Noapte-bună, strigă Mike după el.

Ocoli casa și intră pe ușa din dos. Nevasta sa, slabă și nevricoasă, se încălzea la gura deschisă a cuptorului de gaz. Îndreptă o privire plină de reproș spre Mike, care se oprise în pragul ușii. Apoi ochii i se lărgiră și se pironiră asupra obrazului lui.

— Ai fost cu o femeie, spuse ea cu o voce răgușită. Cu ce femeie ai fost?

Mike rîse.

— Te crezi tare deșteaptă, ai? Tare deșteaptă... Ce te face să crezi c-am fost cu o femeie?

— Crezi că nu pot să-mi dau seama, după toată înfățișarea ta, ca-i fost cu o femeie? spuse ea pe un ton feroce.

— Bine, spuse Mike. Dacă ești așa de deșteaptă și le știi pe toate, nu-ți mai spun nimic. Așteaptă gazetele de mîine dimineață.

Văzu cum ochii ei nemulțumiți erau cuprinși de îndoială.

— Ai fost la cioroi? întrebă ea. I-au făcut felul? Toată lumea spunea c-așa o să se-ntîmple.

— Află singură, dacă ești așa de deșteaptă. Eu unul nu-ți mai spun nimic.

Traversă bucătăria și intră în baie. O mică oglindă atîrna de perete. Mike își scoase șapca și se uită la obrazul său. „Zău că are dreptate", își spuse în gînd. „Parc-aș fi fost la o femeie."

Lidia Arhip și Nicolae Gugiu — doi buni colegi, studenți ai Institutului Agronomic-Craiova, Facultatea de mecanizare — au studiat la microscop structura unui oțel rapid și acum iau note asupra rezultatului obținut.

Fotografie de M. IVANCIU

„A mai înflorit o grădiniță-n București...” Dimineață de primăvară, în scuarul „Gh. Dimitrov” din Capitală.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

GAZETA DE PERETE

Trebuie să scriu reportaj

de Nicuță TÂNASE

Ilustrație de ARNO

Nu pot, domnule, să scriu reportaj! Nu pot! Taie-mă, fă-ma bucăți, și tot nu sînt în stare. Cine mă obligă să scriu reportaj? A, nu știți? N-am avut de lucru și în ziua cînd trebuia să plec la Hunedoara cu treburile mele, am dat și pe la secția reportaj a acestei reviste.

— Te văd echipat. Unde pleci?— m-a întrebat șeful secției. Ca secția are și șef.

- La Hunedoara plec.

- La Hunedoara? Stai jos.

Am stat. Dacă mi-a spus șeful!

— Nene, ne scrii și nouă un reportaj. Un reportaj de la Hunedoara cu oameni, fonta, flacari.

— Nu pot.

— Mori, copt, vii cu un reportaj Se poate una ca asta, să te duci acolo și să nu ne scrii ceva?

Cîte ca se poate! Am fost la Hunedoara, am văzut tot ce mi-a spus șeful, am venit și de scris tot nu pot. Ei, ce fac eu acum? Pune-ma să-ți povestesc ce am văzut și-ți povestesc cu draga inima; numai nu-mi cere reportaj.

Bunăvoința să scriu am și am avut. Că tot timpul numai la reportaj mi-a fost capul. Și-n Hunedoara m-am purtat ca un reporter.

M-am dus la Comitetul de Partid, am stat cu tovarășii de acolo de vorbă și le-am spus:

— Eu sînt reporter (am mințit), vreau să scriu despre Hunedoara.

— Și sîntem noi contra?

Mie, cum îmi vorbește omul, așa vorbesc și cu cu el.

— N-oți fi dumneavoastră contra, dar sprijin trebuie să dați unui reporter care vine de la București.

— Și de ce spui că ai nevoie, tovarășe reporter?

Nu cred că m-a luat peste picior. În delegația pe care mi-a dat-o, șeful, scria că sînt reporter. Zic.

Vaș ruga să mă puneți în legatura cu un fruntaș-doi și ma descurc eu... (iar am mințit).

— Hai, tovarășe reporter, să-ți fac cunoștință cu niște fruntași

Am pornit după el. M-a dus la un panou de cinoare. Îmi zice:

- Alege-ți un fruntaș și scrie!

Era up pancu cu peste o sută de fruntași. Alege, dacă ești în stare! Ce sa mai aleg! L-am luat pe primul de pe panou: Mitea Ilie, șeful brigăzii întîia, primtepitor la furnalul doi.

Ai ales, tovarășe reporter?

— Am. O să scriu despre Miteă.

- Foarte frumos. Te duci la furnalul doi și o să-l găsești.

Și m-am dus la furnalul doi. Miteă Ilie nu era acolo. Ca să vezi ce i se poate întîmpla unui reporter. Zic unui furnalist:

— E în concediu sau ce e cu el?

— Nu e în concediu.

— Atunci de ce nu e la lucru?

Fiindca e în schimbul trei. La noapte, lucrează... Dar ce aveți cu el? — mă întreabă furnalistul și se uită cu niște ochi la mine...

Vreau să-l văd, o scurtez eu.

Numai atît?! Atunci se schimba socoteala... de văzut puteți să-l vedeți... Veniți cu mine!

Face pe șmecherul, mă gîndesc eu. Dar cu mine n-o să-i meargă. Dacă nu-i aici, cum o să mi-l arate? Totuși, furnalistul parea om serios. M-am luat după el. Eram și curios. S-a oprit în fața unei gazete de perete.

- Asta-i Miteă Ilie — mi-arată el poza și pleaca.

Ce mare isprava face asta de e fotografiat peste tot? m-am întrebat eu și m-am uitat mai bine la poza: un țînc... credeți-mă, un țînc de vreo douăzeci și ceva de ani. Nici nu i-au dat tuleiele.

Obosit de drum eram, dar noaptea tot m-am dus la furnalul doi. Mă bagase la idei Miteă asta... să fie el chiar așa de...? Ttt, ce grozavă e uzina, noaptea! Imaginați-vă: o noapte neagra tuci (Hunedorenii spun în loc de tuci, fontă; dar nu e poetic să spui o noapte neagră fontă! Așa e?) În noaptea aceea neagra tuci, mii, milioane, (ca scriitor am voie să exagerez) sute de milioane de steluțe și lumini. Daca se întîmpla să treacă vreun avion în noaptea aia pe deasupra uzinei, mai mult ca sigur ca aviatorul ar fi întors avionul de-andoaselea... L-ar fi derutat atîtea steluțe și-ar fi crezut că-i cerul rasturnat.

Ehe, ce mai descriere ar fi făcut un reporter!... Flăcări... steluțe... șarje... Ah, de ce nu sînt eu reporter?!

Am trecut printre toate astea care ar fi putut fi descrise de catre un reporter — și iată-mă la gura furnalului doi.

M-am adresat unui tinerel cu basică pe vîrful capului și cu ochelari pe frunte.

— Meștere, unde pot să-l găsesc pe Miteă Ilie?

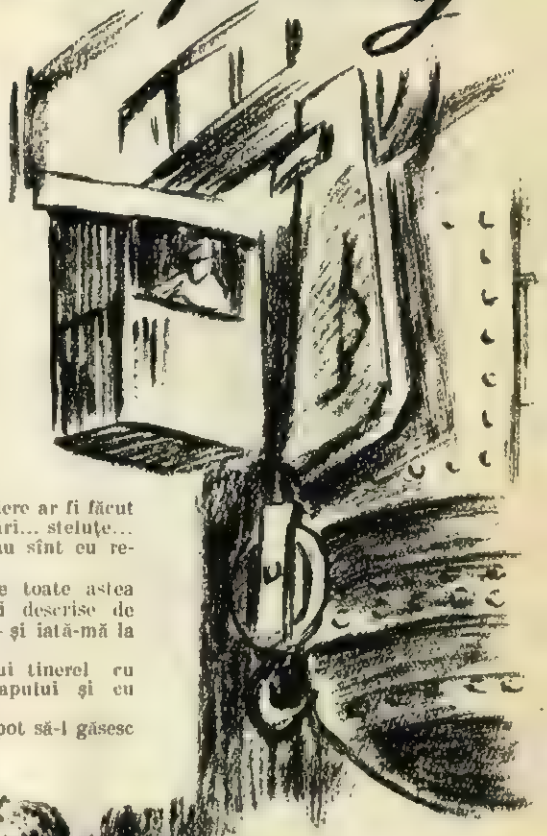

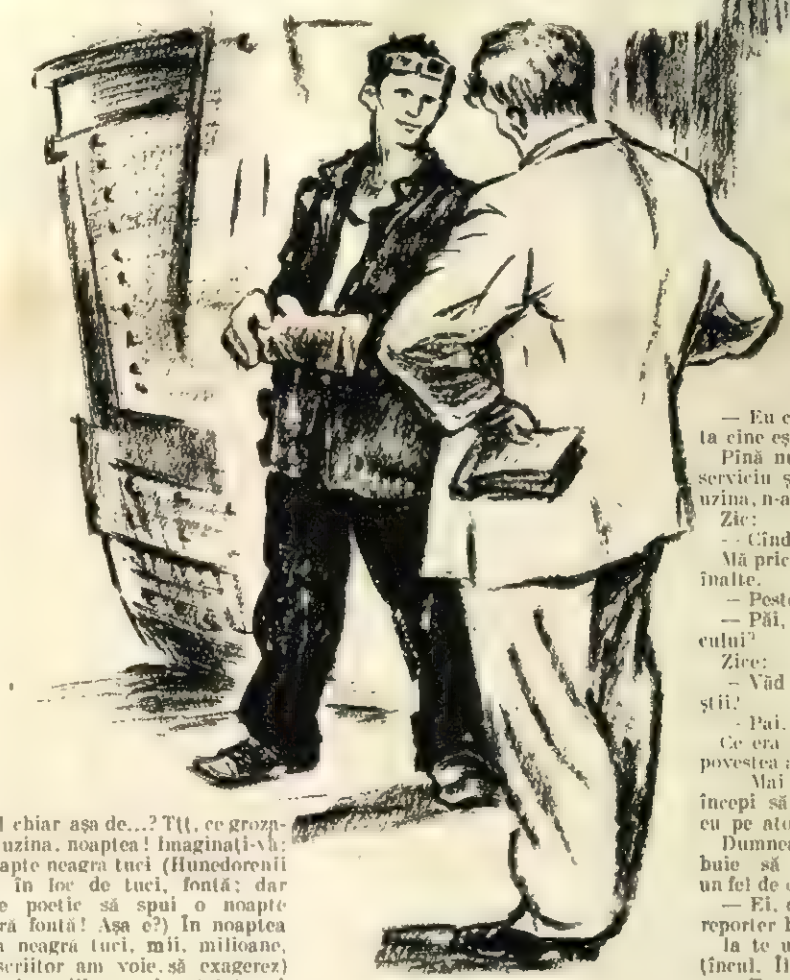

— Da' ce ai cu el? mă întreabă.

— Am eu ce am cu el. Care e?

— Păi, eu sînt.

Nu v-am spus?! Un țînc. Și încă în fotografie părea puțin mai bătrîn. Scrie, dacă ești în stare, un reportaj despre un țînc!

— Mai e vreunul Miteă Ilie pe aici?

Țîncul își ridică ochelarii de protecție mai pe frunte și-mi zice :

— Eu cred că nu. Dar... dumneata cine ești?

Pînă nu i-am arătat ordinul de serviciu și permisul de intrare în uzina, n-a stat de vorba cu mine. Zic:

- Cînd descarci?

Mă pricep și eu puțin la cuptoare înalte.

— Peste o jumătate de oră.

— Păi, nu începi perforarea șticului?

Zice:

- Văd că te pricepi! De unde știi?

- Pai.. eu sînt reporter vechi. Ce era sa i spun? De fapt toată povestea asta o știu din tehnologie.

Mai e o jumatate de oră și nu începi să spărgi cu ranga? — fac eu pe atotștiutorul.

Dumneavoastră nu știți. Trebuie să spargă șticul, adică un fel de cep care se face la furnal

— Ei, după cîte văd, nu ești un reporter bun.

Ia te uită! Cunoaște la oameni țîncul. Îl întreb:

— De ce nu sînt reporter bun?

Lăutarul

de Maria ARSENE

Lui Pablo Casals, în amintirea cenușiului sfîrșit de octombrie, din Giurgiu anului 1938.

În 1938 celebrul violoncelist spaniol Pablo Casals a făcut o scurtă vizită în țara noastră. El a dat cîteva concerte la Ateneu, bucurîndu-se de un mare succes. La plecare, spre sfîrșitul lunii octombrie, autoritățile „competente" i-au creat din ordin, dificultăți, încercînd să-i șicaneze și să-i întîrzie plecarea în Bulgaria, unde avea programate alte concerte.

Motivul? Marele violoncelist declarase presei din București că onorariile ce le va primi sînt destinate cumpărării de lapte condensat, din Elveția, pentru copiii Madridului asediat de franchiști.

Pablo Casals nu s-a mai întors în patria sa. El a rămas în Franța și locuiește în Prades. De curînd a împlinit 80 de ani și, în ciuda vîrstei, continuă să compună, să concerteze și să dirijeze.

Urît și trist e portul în octombrie. Ploaia cade fără măsură peste clădirea vămii și căpităniei, peste magaziile joase și lunguiețe, peste umerii și samarele hamalilor care-și tîrăsc bocancii sparți, picioarele goale, în clisa ce le chiftește sub tălpi. Toamna, Dunărea se umflă și își schimbă culoarea...

Călătorul era potrivit de statură. Avea ochii mari, visători, pielița obrazului rumenită și, deși firele cărunte de la tîmple arătau că trecuse de cincizeci de ani, mișcările lui armonioase și întreaga-i înfățișare îi dădeau un aer de tinerețe.

Stătea pe bancheta de lemn, cu spatele rezemat de peretele debarcaderului, cu o mînă petrecută după gîtul violoncelului, învelit în haină de pînză cenușie. Privea la fluviul ce-și tîra grăbit și bolborosind apele murdare, la vasul de poștă care trebuia să-l treacă în Bulgaria, dar mai mult la șirul lung de cărători, pe jumătate dezbrăcați, care duceau pe samar lăzi grele, baloturi uriașe, coșuri cu cărbuni...

Spre prînz, au suit cîțiva inși pe vas. Vaporașul s-a depărtat de mal și a pornit-o duduind în amonte. După trei ore, s-a întors cu alți călători.

Pasagerul cu violoncel aștepta. De cîteva ori, s-a ridicat de pe bancheță, plimbîndu-se cu instrumentul în brațe, de la un capăt la celălalt al peronului. După un timp se reașeza tăcut, fără semn de nerăbdare. Și iarăși examina atent hamalii ce trudeau fără istov.

Domnul comisar-șef Pandele întinse alene brațul spre telefon. Ridică receptorul și răspunse plictisit:

— Da. Poliția portului... Cine? Siguranța Generală? (a sărit în picioare, luînd o poziție cuviincioasă). Am înțeles, dom' inspector! Spaniolu' e încă aici. Nu. N-a plecat. Cum eram să-i dau drumul fără să mai întreb o dată și s-aștept ordinul dumneavoastră? Am înțeles, să trăiți! Pașaportul e la mine... Se face, să trăiți dom'inspector, se face!

La dana petroliferă se măsura pescajul celui de al cincilea tanc, încărcat cu țiței pentru export. Pe puntea de fier a vasului olandez, munca încetase pentru cîteva minute. Hamalii se risipiră.

Dumitru își frecă cu dosul palmei ochii arși de gazele care usturau.

Apoi, se apropie de pompa trei, unde lucra Ilie Stan zis și Promoroacă (Pentru că albise, dintr-o bătaie, la 20 de ani). Ilie se ștergea cu un ghemotoc de hîrtie pe mîini și pe față, de mizga neagră și grasă a țițeiului.

— Măi Ilie, auzi tu?

Ilie tresări. Înțelese că Dumitru vrea să-i spună iarăși un lucru de taină. Nu-i răspunse, ci făcu doar un semn cu capul. Ascultă atent.

— E la debarcader unu'... Unu' din Spania... Dar nu din ăia... Din ăilalți...

— Așa. Și... Ne-a adus ceva ... Materiale?

— Ttț. Nu-i vorba de asta. Alta-i socoteala. Îi face mizerie comisarul-șef. Tîlharul nu vrea să-i dea drumul...

De la pupă, glasul manipulantului Ghizdărescu izbucni iritat:

— Lasă taifasul! Lasă-l și treci la pompă că acu' intri părtaș la stalie [1]) și iei de pe jos la plată... Pompa patru și trei, cala douaaa! Drumuuu...!

Ilie mai încercă o dată.

— Nu ne-a adus nimic?

Dumitru îi răspunse scurt printre buze:

— Ți-am spus că nu-i ce crezi... E doar dintr-ai noștri și trebuie să-i ajutăm...

Ca să poată „explica" situația, comisarul ceru la telefon șefului de vamă să-i trimită un funcționar care știe franțuzește.

„Explicația" a avut loc tîrziu, la orele șase după-amiază, cînd vasul de poștă și pasageri plecase spre Bulgaria în ultima cursă din ziua aceea.

— O mică încurcătură, zise comisarul, șiret, către tălmaci. Îi lipsește viza legației pentru înapoiere în Spania.

I s-a tradus.

— Dacă erai, atunci știai că perforarea șticului nu se mai face de cîțiva ani cu ranga... Ia uite ici! Și Mîtcă Ilie încalecă pe un aparat, un fel de pistol pneumatic, apasă pe un buton și perforatorul începe să facă un zgomot de ziceai că e un compresor cu zeci de cai putere. Apoi, a descălecat de pe perforatorul automat, care cred că înlocuiește munca grea de perforare cu ranga.

— Ei, ce ai vrea să știi? mă întreabă Mîtcă.

— Ceva despre dumneata.

— Am 22 de ani, sînt din comuna Alunu-Pitești, mă cheamă Mîtcă Ilie și sînt prim-topitor!

Na! Scrie reportaj din datele astea dacă poți!

— Și înainte de a fi prim-topitor, ce-ai fost?

— Văcar.

Am scos carnetul, la fel ca un reporter.

— Glumești?!

— E, glumesc! Cunoști raionul Horezu?...

— Se poate să nu-l cunoască un reporter?

— Pe dealul Brînzaru, am păscut vacile chiaburului Predoiu. Am fost slugă la el.

După ce mi-a mai povestit cum a pierdut el o vacă și cum a mîncat bătaie de la Predoiu, s-a uitat la manometrul de temperatură, la rînă și a strigat:

- Descărcăm!

Și-a plecat de lîngă mine.

Parcă nici nu venise un reporter de la București să stea de vorbă cu el! S-a dus jos la oala de descărcare. Nu știu de ce tot țipa la un om cu caciula și cu pufoaică (un reporter ar fi știut de ce țipă). Mîtcă era nemulțumit de ceva. A venit sus, a meșterit ceva la gura furnalului și după cîteva minute fonta șerpuia pe rînă. Se tîra ca un șarpe pînă la o oală uriașă agățată de o locomotivă. Căldura dogorea. Steluțele săreau ca niște artificii.

Doamne, să fi fost acolo un reporter!...

Mîtcă se uita pe linie în sus.

— Hei, ce se aude? Vine oala ailaltă?

Oala în care dăduse drumul la fontă era aproape plină... Pesemne că-i mai trebuia o oală și nu vonea. Ce era de făcut? Eu habar n-aveam... Cred că nici un reporter bun nu ar fi știut ce să facă.

Georgescu, ăsta-i ajutorul lui, s-a uitat la Mîtcă.

— Ce facem? Îi dăm drumul la fontă jos?

A început să devină interesant. Ce se va întîmpla? Ce-o să facă Mîtcă Ilie? O să lase el să se risipească atîtea tone de fontă?

Îl urmăream. A mai țipat o dată la nu știu cine, a zis ceva de C. F. U. (Căile Ferate Uzinale); cred că nici un reporter nu ar fi lămurit ce a spus Mîtcă de C. F. U.

— Gata! Oala e plină! am auzit o voce de jos.

Mîtcă și-a tras bascul pe ochi, și-a aranjat ochelarii, și-a tras pe mîini mănușile de azbest și cu aparatul automat de astupat șticul s-a îndreptat spre gura furnalului care scuipa fonta incandescentă. După cîteva minute, n-am mai văzut nici aparat, nici pe Mîtcă Ilie. O pădure deasă de steluțe și de flăcări îl înghițise. M-am depărtat. Un fum înecăcios îți oprea respirația. Căldura dogorea. Încet, încet, pădurea de steluțe a început să se rărească.

Mîtcă Ilie astupase șticul. Salvase tonele de fontă. Și-a scos mănușile, ochelarii, s-a scuturat puțin, i-a spus ceva lui Georgescu și pe urmă a venit la mine.

— Ei, acum putem sta de vorbă, tovarășe reporter.

— Ai spus ceva, tovarășe Mîtcă?

— Acum putem sta de vorbă... Cum spuneam, după ce m-a bătut Predoiu — asta era în 1947 — am fugit din sat și am venit la Hunedoara să mă angajez aici. Dar nu m-a primit. Aveam doar 13 ani.

—Și ce-ai făcut?

— De toate. Am lucrat la aprozar și cînd am împlinit anii, am intrat la depoul de locomotive de la Simeria, unde am lucrat pînă în 1952. Din anul 1952, sînt la furnale că astea mi-au plăcut. Sînt prim-topitor. Tovarășe reporter, scrie acolo.

Am scris.

— Și-ți place ție așa de mult munca de furnalist?

— De ce mă iei cu „ție". Oare crezi că sînt un fite cine? Am douăsprezece costume de haine, dintre care patru de camgarn.

— Am viza legației spaniole din București — răspunse calm călătorul.

— Este semnată, vă rog observați — replică omul cu violoncel.

Comisarul cercetă pașaportul.

— Într-adevăr există o semnătură. Dar nu-i a ministrului Spaniei din Romînia, ci a cuiva, a unuia care... Mă rog, nu-i în regulă și e indescifrabilă... Ce mai, n-am orbul găinilor!

Pasagerul protestă:

— Da, exact. Are viza. Dar nu-i semnată.

— Este semnată de ministrul Republicii Spaniole.

— Di Prat y Soutzo[2])?

— Nu. Del Vayo este reprezentantul țării mele în Romînia.

— Credeți?

De data aceasta călătorul se roși la obraji, trădînd semne de enervare.

— Îmi permit să vă reamintesc că nu Franco reprezintă...

Traducerea răspunsului a fost înjumătățită și stîlcită de funcționarul vamal. Comisarul a înțeles mai mult din mimica ce gîndea călătorul.

A rînjit și,înălțîndu-și a falsă neputință umerii, a indicat cu un gest vag, cheiul, debarcaderul, băncuța de lemn...

— Am comunicat la București. Aștept răspuns. Pînă atunci...

„Permisiunea" de a ieși din țară prin punctul de frontieră i s-a comunicatp asagerului, abia a doua zi. Cu o jumătate de oră înaintea plecării vasului. Comisariatul din port a făcut tot ce s-a putut pentru ca Direcțiunea Generală a Siguranței să poată „răspunde" telefonului Ministerului de Interne, solicitat la rîndul lui de așa-zisul ambasador al lui Franco.

Dar Băzdorcea, șeful siguranței din orășelul aflat pe marginea Dunării, a primit doar cu o întîrziere de trei ore, prețioasa informație că cetățeanul suspect și spaniol a fost găzduit peste noapte în ulicioara Urucului, la Andrei Alexe, ajutor de declarant vamal în port.

Nota informativă și confidențială mai arăta că în seara aceea au fost și alți hamali din port, acasă la Alexe, unde au înjurat „M. S. monarhia și onor guvernul, după care au ascultat cîntece străine și comuniste dintr-o vioară cu vine groase...".

Arestarea lui Alexe s-a hotărît chiar pentru seara aceea.

Ceasul căpităniei arată că-s orele patru și cinci minute. Vameșul și subcomisarul de serviciu fac pasagerului scundac și cu ochelari, ultimul control al actelor și ultima revizie a bagajului.

Vameșul își desfășoară cu emfază cunoștințele:

— Otres suspect interdit avez vous în valize?

— Non.

— Ce este în sacul ăsta de pînză?

— Un violoncel.

— Lăutar?

Călătorul a înțeles fără intermediul tălmaciului, căci i s-a tradus prin semne: vameșul își plimba ca un ferăstrău mîna dreaptă pînă la cot, peste brațul stîng, întins.

— *Oui. Musicien.*

Capacul valizei s-a închis cu un pocnet sec peste rufăria brutal scotocită. S-a apropiat subcomisarul. A mai cercetat o dată cu luare aminte semnalmentele din pașaport, a strîmbat din nas și s-a adresat direct:

— De ce ai cîntat în București, ai?

Funcționarul vămii încercă să fie spiritual, dar nu reuși decît să răspundă mojic:

— Ca să cumpere lapte condensat pentru copiii din Madridul asediat... A scris ieri într-un ziar de-al lor. Nu-i așa, meștere?

Călătorul îl fixă curios. Îi părea ca o insectă ciudată.

Subcomisarul rîse zgomotos. Apoi, încruntat:

— I-ai controlat serios bagajul!

— N-avea grijă, l-am scuturat în lege!

A mai fluierat o dată sirena vaporului, iar bărbosul căpitan de zeamă dulce, Vanghele, a strigat de la cîrmă:

— Plecăm! Dați-i zor!

— Semnează!

Pasagerul își recăpătă, în sfîrșit, pașaportul. Îl vîrî în buzunarul paltonului. Trecu violoncelul în brațul stîng și, din penița boantă oferită de vameș, zvîrli un pumn de litere în josul formularului: Pablo Casals.

Vasul se dezlipi fără durere de chei, alunecă pe lîngă digul de piatră și lăsînd în urmă debarcaderul pustiu, se-ndreptă spre larg.

De pe punte, spaniolul cu violoncel putu să vadă cum, ascunși după vagoane și movile de cărbuni, mai mulți hamali îl salută.

Răspunse la fel, ridicînd pumnul stîng în sus.

1) Taxa de locație ce se plătește pentru întîrzierea încărcării sau descărcării vaselor.
2) În perioada războiului civil, Spania avea la București două reprezentanțe diplomatice: una republicană și alta franchistă.

— Ei nu mai spune! (Parcă mă interesau pe mine cele douăsprezece costume ale lui. Poate pe un reporter, da.) — Și ia spune îți place „dumitale" așa de mult munca asta de furnalist?

— Cam ce crezi dumneata, dacă nu-mi plăcea o învățam?... M-a obligat cineva să o învăț? Nimeni!

S-a auzit un șuierat de locomotivă. Oala cu fontă, trasă de locomotivă, aleargă la ateliere. În noapte se vedea ca un licurici uriaș. Na, am luat-o ca un reporter...

Mîțcă Ilie și-a trecut pe răboj alte tone de fontă. M-a luat de mînă și m-a tras la un dulap. În dulapul ăsta, erau probele de metal. Lîngă probe, niște cărți.

— Cărțile sînt ale dumitale?

— Ei, ale mele! — a tușit încurcat... Ale lui Georgescu sînt... la uite aici! (Mi-a arătat proba și a schimbat vorba. Am înțeles la fel ca un reporter bătrîn că nu-i prea place să citească. Și asta nu e bine).

— Brigada mea dă cea mai bună fontă! Scrie acolo, nu ca să-mi 'auzi brigada, ci ca să citească și brigăzile celelalte, să dea și ele fontă d-asta și tot atît de multă, ca brigada mea. Scrie!

— Am scris. Ești însurat? m-am pomenit că-l întreb.

— Nu!

— Părinți ai?

— Numai mamă. La țară.

— Ea știe că fiu-su e prim-topitor?

—Știe. Că i-am scris și-mi scrie și ea mereu. Și astă-seară am primit o poștală. Uite-o!

Mi-a dat cartea poștală și a plecat să controleze temperatura și gurile de vînt. Mi-am aruncat ochii pe cartea poștală. Știu că nu-i frumos, dar m-am uitat. O mînă neobișnuită cu scrisul, care cu siguranță învățase slovele nu de multă vreme, scrisese: „Dragul meu Ilie, eu sînt bine, dar am fost puțintel bolnavă. Am primit banii care mi-ai trimis, dar mi-a oprit poștarul 5 lei din ei, nu știu pentru ce. Am auzit, dragul mamii Ilie, că tu acolo lucrezi cu foc, să ai grijă, maică, să nu te frigi. Să ai grijă, maică."

Cevasăzică o mamă!

Ei, ce ziceți? Ce-ar fi scos un reporter din materialul ăsta!

Șantier plastic

Am pornit să vizitez un pictor și am nimerit la doi graficieni... Maestrul Octavian Angheluță și-a trădat vremelnic specialitatea plastică și (după confidențele făcute nouă) contaminat de pasiunea pentru gravură a soției sale, Corina Beiu Angheluță, a început să zgîrie cu acul, plăcile de aramă. Vizitatorilor inopinați și cam inoportuni în atelierul lor, li se cere destul de puțină fantezie pentru a se crede într-un medieval laborator de alchimist: flăcările, fumul, fascia de lumînări aprinse, bronzul supus purificării focului după un ciudat ritual, creează o atmosferă ce incită imaginația. Corina Beiu Angheluță are însă grijă să ți-o răcorească, explicîndu-ți nevinovatul proces de pregătire a plăcilor pentru gravură, atît de spectaculos în ochii reporterului...

Tot de la ea, am aflat și cheia cu care poți deschide inima maestrului: să-i amintești de Hunedoara și de palpitantul material de viață, pe care cetatea metalului îl oferă.

Gravura, ale cărei prime linii le copiu de pe compoziția în laviu, surprinde tocmai o astfel de scenă de muncă: la cuptorul electric, doi oțelari privesc, într-o încordare în care efortul cerebral primează, clocotul șarjei. Pentru a grava scena, pictorul a făcut nenumărate studii de chipuri, de mișcare, care, prinse în pioneze în fața mesei, așteptau acum să fie sintetizate într-o imagine unică și puternică.

Alte cîteva desene urmau să fie gravate pe aramă: portrete de țărani, un peisaj, portretul lui Arăpilă Golescu. Acestea ocupă întreg timpul pictorului Angheluță, pînă la deschiderea expoziției de grafică.

Ne-a încîntat compoziția pe care o finisa în aramă Corina Beiu Angheluță: un grup de fete tinere s-au strîns după terminarea lucrului și citesc articolul de ziar în care sînt, desigur, elogiate. Chiar de pe placă poți vedea individualitatea pregnantă a fiecărui personaj, spontaneitatea liniilor, dinamismul compozițiilor. Și te bucuri la gîndul că datorită specificului gravurii, lucrarea aceasta va putea intra, absolut originală, în atîtea case...

Fumegă Semețul

— povestire științifico-fantastică —

de N. TOPOR
meteorolog

(Urmare din numărul trecut)

— Da... Apoi se produce năvălirea aerului vecin și se creează un turbion[1]) uriaș, care, datorită rotației pămîntului, se mișcă în spirală, în sensul acelor de ceasornic, spre mijlocul țării. Ajungînd în depresiunea astfel creată artificial, aerul vecin se răcește. El își condensează vaporii de apă în jurul numeroșilor ioni, formați în imense cantități de particulele alfa[2]) emise de plajele de uraniu ce se găsesc în subsolul Semețului. Și prin această condensare în jurul ionilor, iată născute picăturile de ploaie, norii...

Îl privesc în tăcere. Prin minte, mi se fugăresc zeci de gînduri și întrebări.

— Dar, spuneți-mi, vă rog, tovarășe director: ce faceți atunci cînd aerul nu e suficient de umed? Cum procedați pentru a-i aduce umezeala la saturație, în vederea condensării?

— Simplu... Îi răcim și, pentru aceasta, punem în funcțiune marele turn de pe Copcea, care pulverizează aer lichid pînă la foarte mari distanțe. Aerul se răcește considerabil și provoacă condensarea instantanee a vaporilor de apă. Norii, o dată formați, intră în mișcarea circulară a depresiunii barometrice, a cărei rază este de peste 2.000 km, astfel că întreg teritoriul țării este acoperit. Ei coboară treptat, acoperind munții în ceață, apoi trec sub nivelul crestei, lăsînd vîrfurile munților ca niște insule izolate într-o mare de zăpadă.

Închid o clipă ochii în soarele acela puternic, căutînd să-mi reprezint mintal imaginea descrisă.

— Trebuie să fie un spectacol unic — șoptesc.

Apoi, revenindu-mi din reverie, îl întreb:

— Dar cînd aflați din comunicările de jos că norii nu se resorb în ploaie? Ce faceți atunci?

— Păcat că ați picat la noi în perioada „A"...

— ?

— Da, e de așteptat să nu cunoașteți nomenclaturile noastre — se scuză Ceață. Prin „A", înțelegem timp frumos, cer senin, cu unele fenomene de secetă...

Privesc în jurul meu, în sus, la soarele arzător.

— Dacă veneați în perioada „D", cu vreme ploioasă, puteați să vedeți singur cum procedăm la realizarea ei...

— Cum adică? — întreb deodată, de parcă acum aș fi sosit dintr-un voiaj, de pe Marte. Vreți să spuneți că... adică, laboratoarele dv. au și intrat în funcțiune?

— Dar, desigur — spune doctorul, vizibil amuzat de surpriza mea tardivă. Laboratoarele au început să funcționeze practic de acum o lună și jumătate... Nu v-au frapat persistența și invariabilitatea vremii acesteia din ultima perioadă?

În ce situație sînt pus!... Ce să-i spun? Că am stat înfundat în birou, cu jaluzelele trase?

— Să vedeți — răspund, cu un glas pe care nu mi-l recunosc. În ultima vreme, n-am fost în țară... Am făcut o mică excursie pe Himalaia...

— Aha... Ei, da, m-ați întrebat ce facem în perioada „D", atunci cînd norii nu se resorb în ploaie?...

— Exact...

— Și atunci e simplu: punem în funcțiune turnul de pe Copcea. Prin turnurile sale cu aer comprimat la mii de atmosfere, el împroașcă aer lichid în toate direcțiile, sau numai în sectorul în care norii nu se lasă precipitați. Ploaia cade imediat.

Îmi aprind o țigară și caut să-mi amintesc formulele preconizate de mine, în această direcție, în tomul 21 al lucrării mele.

— Totuși — revin într-un tîrziu — nu puteți împinge prea departe răcirea norilor...

— Evident că nu. Vara calculăm ca zero grade să nu coboare sub 3000 metri și ca minus 10 grade să nu treacă sub 5000 m înălțime. Păi, altfel, ne-ar lua lumea la bătaie, ca-i dăm grindină sau zăpadă în timpul strandului...

Ce ideo nostimă!... Hotărît lucru, acest Ceață are mult umor...

— Da — spun înviorat de rîs — mi-ați relatat procedeul pentru provocarea ploii generale. Dar spuneți-mi: aveți vreo metodă pentru ploi locale sau regionale?... Sînt foarte necesare, cred că știți... — încheiez, amintindu-mi că, în lucrarea mea, am consacrat patru volume acestei probleme.

— Desigur, că știm și tocmai de aceea ne am străduit să găsim o tehnică și în această direcție. Folosim fie norii formați aici, în masiv, care este cel mai mare laborator natural de formare a norilor, fie creînd condiții de formare a acestora în regiunea respectivă. Cum?

— Da, cum? — întreb, nerăbdător să-mi verific formulele proprii

— Ei bine, de cu seară măsurăm liniile de

[1]) Vîrtej

[2]) Se știe că aceste particule au o viteză de 15.000–20.000 km/sec și că, în drumul lor prin aer, ele tulbură atomii pe care-i întîlnesc, luîndu-le din electroni și transformîndu-i astfel în ioni. În cazul în speță, la ionizarea aerului mai contribuie, în afară de particulele alfa emanate de zăcămintele subterane de uraniu, și numeroasele cascade ce pulverizează apa, fenomen ce duce la ionizări prin cunoscutul „efect Lenard" (n. r.)

VĂ AMINTIȚI DE „AIDA"?

Ați văzut vreodată un elefant bărbierind un om? Răspuns afirmativ puteți da numai dacă ați vizionat filmul „Un om teribil" cu Kálmán Latabár. Vă amintiți, desigur, de „Aida"? De elefantul Aida care-l secondă pe celebrul comic maghiar în aftea scene, pline de haz. În ultimele luni, elefantul Aida a constituit un număr de atracție și la noi în țară. A fost adus de artiștii Circului Mare din Budapesta în turneu la Cluj, Sibiu, Orașul Stalin și Timișoara.

Dresorul său, Istvan Kristof, ne-a prezentat biografia elefantului: vîrsta, 22 ani, născut în grădina zoologică din Hamburg, greutate, 3.600 kilograme. Însușiri: cîntă din armonică de gură (cu trompa), bărbierește nu numai pe Kálmán, ci pe oricine, și știe să numere. Cereți Aidei să numere. De exemplu, pînă la 25. De douăzeci și cinci de ori va lovi cu trompa. Nu greșește.

Un spectator se minunează:

— Inteligent elefant: numără mai bine ca fecioru-meu din clasa doua!...

— Te înșeli; e doar bine dresat — se amestecă în vorbă un actor de circ. Nu Aida numără, ci dresorul; și dacă dresorul nu i-ar face un semn discret care să-l oprească, elefantul ar putea lovi cu trompa (ar „număra") pînă la un milion...

Viitorul „furneu" al Aidei este rezervat circurilor de stat din Cehoslovacia.

F. U.

curent în regiunea ce solicită ploaia, fie cu ajutorul baloanelor sondă, fie direct, prin meteorologii ce zboară cu microhelicopterele, pe care poate le-ați văzut zburînd, atunci cînd ați venit. Apoi, perpendicular pe linia acestor curenți...

— Pe izohipse...

— Da, perpendicular pe izohipse, aruncăm, între 6-3 km înălțime, un covor de mici proiectile de aer lichid, cu circa 60-80 km înaintea regiunii.

Ascult cu cea mai mare atenție, dar și cu o strîngere de inimă: tehnica preconizată de mine e mult mai greoaie, mai costisitoare...

— În ziua următoare — urmează Ceață, nu fără o oarecare mîndrie în glas — aerul prezintă, în zona respectivă, o mare instabilitate. Încălzit de sol, el urcă în altitudine, unde se răcește mult, mai mult decît normal, formînd nori mari în formă de munți de zăpadă. Și cetățenii din regiune se trezesc din senin cu ploi mari și de scurtă durată. De scurtă durată, pentru că norii dispar deîndată ce trec într-o zonă cu aer cald în altitudine...

Da, categoric, procedeul lor este infinit superior, „Munca în colectiv, tată" — aud parcă vocea astronautului meu și mă încrunt. Îl întreb din nou dacă nu-i răpesc timp prea mult.

— Nu, acum, în perioada „A", nu sînt prea ocupat. Vremea frumoasă e mult mai ușor de realizat și de întreținut decît ploile... O realizează automat marele turn proiector de pe Copcea. Aerul lichid din bazinul central e vaporizat treptat, decomprimat și, după ce e încălzit puternic, e aruncat în altitudine. În cîteva ore, miliarde și miliarde de metri cubi de aer formează deasupra țării o îngrămădire de aer cald, un anticiclon de altitudine, care însenînează imediat cerul, oprind formarea altor nori sau persistența lor în înălțime.

— Interesant — spun eu, nu fără să-mi dau seama că am gîndit mai mult decît am spus. Da, vasăzică un anticiclon... În cazul ăsta, aerul circulă invers decît în depresiune: din centru spre exteriorul țării, iar sensul de mișcare e și el invers acelor de ceasornic...

Doctorul se pare însă că nu-mi ascultă socotelile făcute cu glas tare. Se gîndește și apoi, dintr-o dorință de a nu scăpa nimic, îmi spune:

— Cînd avem de distrus un nor purtător de grindină, atunci facem să explodeze în el un proiectil atomic. Prin căldura degajată, în cîteva minute se evaporă tot norul... Îl „isprăvește", cum spune atomistul nostru, doctorul Fisioneanu...

Aproape că nu iau seama la gluma făcută: a pus acum o problemă care mă interesează în cel mai înalt grad: energia atomică în meteorologie — problemă pe care am tratat-o la cel mai înalt nivel teoretic în lucrare.

— Vasăzică, în privința utilizării energiei atomice, ați trecut de stadiul teoretic...

— Da... o utilizăm din plin. Avem instalate mai multe pile atomice care, prin fisiunea[2]) uraniului, dau o mare cantitate de căldură. O folosim în obținerea energiei electrice și mecanice necesare. În pile ardem numai Uraniu 235. El ne furnizează mari cantități de fragmente de fisiune, care constituie un prețios reziduu radioactiv, precum și mari cantități de Plutoniu, pe care le consumăm din nou.

— Dar ce utilizați pentru lichefierea aerului în cele zece mari tuburi aspiratoare de care mi-ați vorbit?

— Mari compresoare cu detente model Linde — vine prompt răspunsul.

Apoi dr. Ceață urmează:

— Scopul principal al instalațiilor noastre, vă dați seama, e cel meteorologic. Avem însă, de multe ori, un excedent de aer lichid, pe care îl expediem, ca atare, în butelii. Alteori, prin distilare fracționată, separăm din el oxigenul, azotul și gazele rare, ca argonul, neonul, xenonul... Oxigenul e utilizat pentru producerea de temperaturi înalte; azotul, ca îngrășămînt pentru gospodăriile colective; iar gazele rare, în becurile de reclamă luminoase, ca să vă atragă pe dumneavoastră la cinematografe...

— Da... — tușesc încurcat și mă gîndesc: „De-ar fi nevastă-mea aici, i-ar spune ea de cîte ori am dus-o, în ultimii ani, la cinema "...

— În ce privește aerul lichid — continuă Ceață — în parte îl trimitem industriilor frigotehnice, în parte îl utilizăm în centrala noastră atomo-electrică...

Oftez din străfundurile inimii și-mi port încet pașii, alături de ai doctorului, înapoi, spre laboratoarele centrale. Doctorul Ceață tace acum și simt, simt ca cel mai fin numărător de înregistrare a atomilor marcați, că așteaptă o concluzie din partea mea.

Pe bună dreptate. Asemenea colosale realizări... Îmi dau seama, fără doar și poate, dar parcă mi-e greu, mi-e nu știu cum să-i spun ceva. Mi s-ar părea că, dacă aș aprecia lucrarea aceasta, aș condamna implicit propria mea lucrare. Ah, blestemate rămășițe individualiste... Și, totuși, nu pot să tac. Ar fi nedrept:

— Instalațiile acestea, concepția, proiectarea, realizarea lor sînt formidabile! — spun deodată, cu cea mai mare sinceritate.

— Nu-i așa? — izbucnește ca un vulcan doctorul. Nu-i așa că sînt extraordinare?

Cînd ajungem în holul de unde am plecat, secretara ne întîmpină cu nerăbdare:

— Tovarășe director — i se adresează, aproape neluîndu-mă în seamă — poftiți la televizor — m-au zăpăcit, cît ați lipsit...

Dr. Ceață se îndreaptă îngîndurat spre aparat și-l deschide. Deodată, pe ecran apare o figură rotundă, rumenă, încruntată, împodobită de o splendidă pereche de mustăți, și în sală răsună o voce baritonată:

— Pînă cînd aveți de gînd, tovarășe director, s-o țineți cu vremea asta? Dați-ne ploaie, să lege porumbul, frate...

Mă uit nedumerit și o întreb din privire pe secretară: „Cine e?".

— Președintele unei colective... Niciodată nu-i mulțumit...

Între timp, imaginea președintelui dispăruse, și acum, pe ecran, gesticula o fetișcană blondă, cîrnă și veselă:

— Sînt directorul fabricii de cărămizi „Rezistența" — spune, zîmbindu-ne drăgălaș. Vă mulțumesc pentru vremea asta... Ni se usucă minunat cărămizile... Vă rog să o mai țineți așa vreo două luni, ca să ne putem îndeplini tot cincinalul... Îmi promiteți? Îmi promiteți?

Se perindă, pe rînd, pe ecran, viticultori, aviatori, constructori, forestieri, sportive... Dumnezeule, cînd s-or termina și, mai ales, cînd s-or înțelege asupra vremii dorite? În sfîrșit, pe ecran apare centralista, comunică sfîrșitul „reprizei" și doctorul Ceață, scuturîndu-și, rîzînd, capul, revine spre mine:

— Ca să vezi... Cînd face natura ce vrea, nimeni n-o „ceartă" prin... televizor. Cînd facem noi ce trebuie, ne încărcăm de doamne-ajută... În sfîrșit, zilele astea o să apară directivele de climă pe întreaga țară. S-a lucrat, vă dați seama, titanic, pentru realizarea lor, pentru coordonarea în timp a diferitelor activități din toate ramurile... Bine că s-a făcut! N-o să mai avem de furcă cu cetățenii... O să avem un program și o să lucrăm după el...

Mai rămîn cîteva minute și-mi iau rămas bun de la doctorul Ceață.

— La revedere și mult spor la muncă...

Nu știu de ce, simt că am pus în acest rămas bun, o nesfîrșită tristețe. Parcă mi-am luat rămas bun chiar de la viață...

— La revedere — îmi strînge prietenește mîna doctorul. Și dacă ai vreme, treci și prin Valea Rea... Ministerul Sănătății a construit acolo un sanatoriu și un mare laborator de meteoropatologie, iar Facultatea de biologie are un splendid cîmp de experiențe... Du-te neapărat!

Ce să fac? Să mă mai duc? Mai are vreun rost?

Totul, totul mă neagă, mă alungă de aici, din locurile astea dragi, de la preocupările care mi-au fost o a doua natură. Cobor încet, amărît, fără să-mi întrezăresc nici un orizont. Ajung spre seară la Bălanul de Sus, și înnoptez acolo.

Dimineața, mă trezesc ca amețit. Ies din cabană, cu gînd să-mi torn o cană cu apă pe cap. Dar ce văd în zare? Fumegă Semețul! Toată creasta! Turnul de pe Copcea erupe ca un vulcan. Se dezlănțuie ca un șolomonar. Un șolomonar creat de mîna oamenilor. Și eu n-am contribuit cu nimic la opera asta măreață...

Adio, Semețul meu drag! Ani în șir te-am avut în minte, zi și noapte... Acum trebuie să plec învins, de pe coama ta...

★

Ajuns la București, găsesc acasă o scrisoare. Aproape că nu-mi vine s-o deschid. Ce mă mai interesează oare acum? Desfac plicul, absent. Dar ce-mi văd ochii? O adresă de la Institutul Meteorologic. Îmi oferă un angajament în laboratoarele de pe Semețul.

— Ura, ce frumoasă e viața pe pămînt! — strig din răsputeri.

— Dar și pe satelitul artificial, tată... — îmi spune astronautul meu, în timp ce-l îmbrățișez.

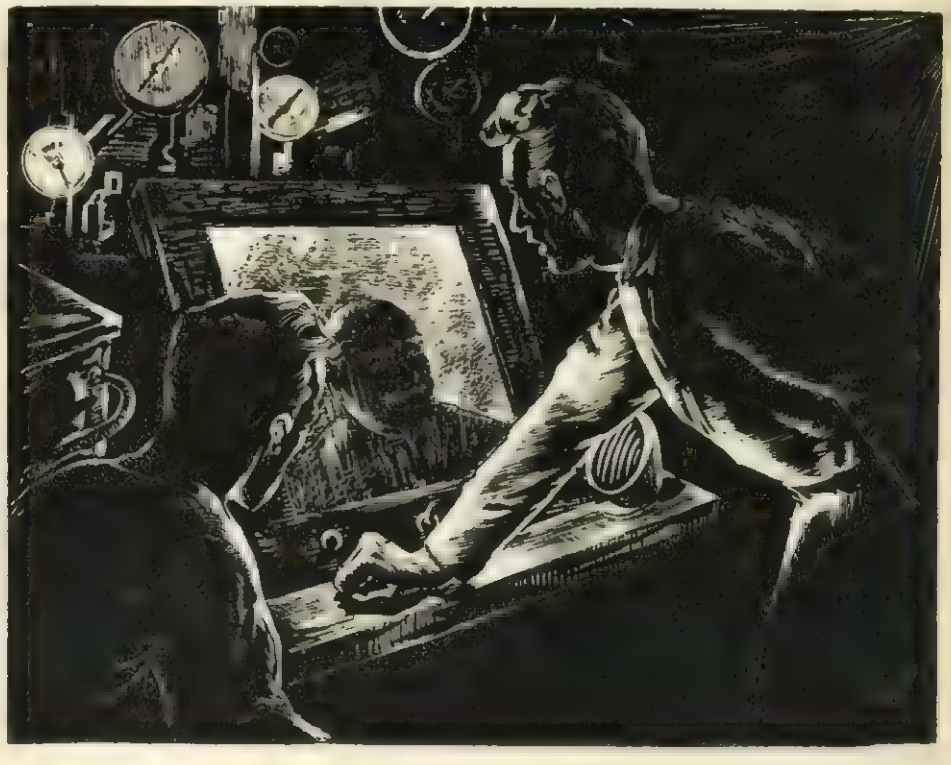

2) Prin fisiune, se înțelege o reacție nucleară, în care un atom de Uraniu 235 se rupe, atunci cînd e bombardat de un neutron, în doi atomi mai mici și doi, pînă la trei neutroni. Ruperea, fisiunea atomului de Uraniu se face cu o foarte mare degajare de energie, iar fragmentele de rupere sînt foarte radioactive. În pile se mai formează și Plutoniu, prin ciocnirea unui neutron cu un atom de Uraniu 238, care duce la un produs de sinteză — Uraniu 239; prin transformări succesive, acesta din urmă trece în Neptuniu 239 și apoi în Plutoniu 239.

CE ESTE DICTATURA PROLETARIATULUI?

La această întrebare pusă de tov. M. Văduva, funcționară la întreprinderea „Tehnometal" din București, a răspuns tov. M. Lupan, de la Institutul de Filozofie al Academiei R.P.R.

Învățătura despre dictatura proletariatului ocupă un loc central în tezaurul de idei al marxism-leninismului. Este știut că încă Marx a scos în evidență necesitatea existenței unei întregi perioade de trecere de la capitalism, la socialism, în cursul căreia statul nu poate fi altul decît dictatura revoluționară a proletariatului. Reluînd tezele lui Marx și Engels, în legătură cu organizarea politică a societății în perioada trecerii la socialism, Lenin le-a dezvoltat și a fundamentat pe baza lor, în mod multilateral, această învățătură, al cărei caracter științific a fost pe deplin confirmat de practica social-istorică.

Dictatura proletariatului este chemată la viață de sarcinile deosebite ce stau în fața revoluției socialiste, și anume de a lichida orice formă de exploatare a omului de către om și de a construi economia socialistă fără a avea la dispoziție forme economice socialiste gata pregătite. În aceste condiții, statul ce se organizează, în urma cuceririi puterii din mîinile claselor exploatatoare și care are de îndeplinit asemenea sarcini, capătă rolul de principal instrument al construirii noii orînduiri, iar acest rol impune exercitarea conducerii politice de către clasa muncitoare în frunte cu partea ei înaintată. Statul dictaturii proletariatului este de acees un stat de tip nou, care exprimă în politica sa interesele fundamentale ale tuturor oamenilor muncii, care înfăptuiește pentru prima dată în istorie o democrație reală în folosul celor mulți. Principiul suprem al dictaturii proletariatului este alianța dintre clasa muncitoare și țărănimea muncitoare, sub conducerea clasei muncitoare — a cărei continuă întărire condiționează obținerea tuturor succeselor. Constituind mijlocul mobilizării la acțiunea istorică conștientă a maselor largi de oameni ai muncii, dictatura proletariatului reprezintă un sistem complex al organizațiilor oamenilor muncii, în cuprinsul cărora, rolul conducător aparține partidului clasei muncitoare. În ceea ce privește misiunea și funcțiunile dictaturii proletariatului, trebuie ținut seama de faptul că dictatura proletariatului are menirea de a asigura cuceririle revoluționare împotriva încercării forțelor reacționare de a le submina; de aici derivă rolul dictaturii proletariatului de a reprima împotrivirea exploatatorilor. Dar, așa cum arăta Lenin, deși dictatura proletariatului poate presupune întrebuințarea violenței împotriva minorității exploatatoare și în interesul maselor celor ce muncesc, esența ei nu constă numai în întrebuințarea violenței și nici nu este în primul rînd întrebuințarea violenței. Esența dictaturii proletariatului o constituie în primul rînd mobilizarea tuturor eforturilor celor ce muncesc în vederea construirii cu succes a orînduirii socialiste; această menire este exprimată convingător în amplu activitate economico-organizatorică și cultural-educativă, pe care o desfășoară statul dictaturii proletariatului, încă în perioada de trecere de la capitalism la socialism.

Conținutului de clasă al dictaturii proletariatului îi corespund noi forme de reorganizare a societății pe baze socialiste. Meritul istoric de a fi descoperit sovietele, ca o formă de stat a dictaturii proletariatului, a cărei capacitate deosebită a fost și este strălucit verificată în U.R.S.S., a revenit lui Lenin. Descoperind această formă, Lenin atrăgea însă atenția că ea nu poate fi considerată ca unica formă posibilă. Indicația leninistă privind diversitatea formelor politice ale trecerii la socialism și-a găsit o largă dezvoltare, pe baza generalizării noii experiențe istorice, în documentele Congresului al XX-lea al P. C. U. S.

În zilele noastre, pe lîngă forma sovietică există forme democrației populare, apărută și folosită într-o serie de țări, printre care și țara noastră. Așa cum s-a arătat la Congresul al XX-lea al P.C.U.S., este foarte probabil că formele de trecere la socialism vor deveni tot mai variate. Însă această varietate în forme nu exclude, ci presupune o unitate în ceea ce este esențial. *„În toate formele de trecere la socialism* — se sublinia în raportul tovarășului N. S. Hrușciov în Congresul al XX-lea al P.C.U.S. — *o condiție indispensabilă și hotărîtoare este exercitarea conducerii politice de către clasa muncitoare, în frunte cu partea ei înaintată. Fără aceasta nu este cu putință trecerea la socialism".*

ETIOPIA

La cererea tov. Bica Emil din Timișoara, publicăm un documentar despre Etiopia.

Un platou muntos, ce atinge înălțimea de 2000-3000 metri, străjuiește partea răsăriteană a Africii, regiune cuprinsă între Marea Roșie și Oceanul Indian. Tot de aici pornesc, spre pustiul fierbinte al Saharei, apele Nilului Albastru. Ținutul poartă numele de Etiopia (în trecut era cunoscut sub denumirea de Abisinia) și se întinde pe o suprafață de 1.060.000 km pătrați, fiind locuită de o populație de 15 milioane de oameni. Populația Etiopiei este alcătuită din 50 de naționalități diferite; predomină însă, cea Amhară a cărei limbă este și cea oficială.

Ca stat, Etiopia este o monarhie constituțională, condusă de un împărat.

Parlamentul cu cele două camere (senatul și camera reprezentanților) are doar funcțiuni consultative.

Din punct de vedere economic, Etiopia este o țară mult înapoiată. Principala ocupație a locuitorilor o constituie agricultura, dar metodele primitive de cultivare a pămîntului le amintesc pe cele folosite în urmă cu 2000 de ani.

Marea majoritate a țăranilor nu au nici un petic de pămînt și se află într-o stare de dependență feudală față de moșieri.

Pe lîngă cultivarea pămîntului, locuitorii se mai ocupă și cu creșterea vitelor.

Cu toată bogăția solului în zăcăminte de aur, cositor, plumb, platină, cupru, sulf, industria extractivă e slab dezvoltată.

Înapoierea economică a țării determină nivelul scăzut de trai al populației: în țară bîntuie tot felul de boli, iar asistența medicală e aproape inexistentă. Analfabetismul e în floare: aproximativ 95 la sută din populație e analfabetă.

Etiopia a trezit întotdeauna poftele nesățioase ale monopolurilor imperialiste, datorită bogățiilor sale naturale. După capitularea trupelor italiene în 1941, Anglia a încheiat cu negusul Haile Selassie, un tratat de protectorat. Dar treptat, treptat, capitalismul american a pătruns și aici; în 1945 societatea americană „Sinclair Oil Corporation" a încheiat cu Etiopia un acord prin care societății i se acordă dreptul extracției petrolifere pe o perioadă de 50 de ani. În 1951 Marea Britanie a fost nevoită să-și rechemă misiunea militară din Etiopia. În același an, S.U.A. au încheiat cu Etiopia un tratat asupra de prietenie și colaborare economică — tratat ce a înlesnit în fapt pătrunderea experților și consilierilor americani. Ei s-au introdus în principalele instituții de stat ale țării: ministerul de externe, ministerul de finanțe, comerț și industrie, banca de stat. Curînd, drumul spre transformarea Etiopiei într-un cap de pod al imperialismului american în această parte a lumii, a fost deschis prin așazisul acord de apărare mutuală, încheiat la Washington.

Prin pozițiile acaparate în Etiopia și în general în Africa răsăriteană, imperialiștii americani tind să-și extindă controlul economic, politic și militar și asupra acestei regiuni, precum și asupra căilor maritime comerciale și strategice care pînă nu de mult erau stăpînite de Marea Britanie. Voința poporului etiopian e însă alta: el vrea să-și recapete independența națională, să lepede sugrumătorul jug al colonialismului. În Etiopia asuprită și înrobită se aude tot mai mult glasul acelora care se ridică împotriva tîrgului murdar, în cadrul căruia sînt scoase la mezat interesele poporului jefuit și chinuit al Etiopiei.

DIN ISTORIA MORĂRITULUI LA NOI

„Aș dori să cunosc unele date cu privire la istoricul morăritului în țara noastră"— ne scrie tov. Hădîpoiu Mircea, ajutor mecanic la Morile Unite „Ilie Pintilie" din București. Răspunde tov. conf. univ. Gh. Georgescu-Buzău.

În vechiul București, devenit oraș „de scaun al Țării Românești", morile de apă, care au existat fără îndoială încă de la fondarea vechii cetăți, au început a se înmulți în secolul al XVI-lea. Ele se înșiruiau de la intrarea Dîmbovița în București, de la Grozăvești, și pînă la ieșire, la locul numit: „din jos de orașul București", în dreptul mănăstirii Radu Vodă. Înainte de anul 1587, era cunoscută moara de la Ciutărie, pe care Mihail, fiul „marelui Dobromir-banul", a făcut-o danie mănăstirii Radu Vodă sau „Sfînta Troiță".

După aceea, și alte mănăstiri bucureștene, ca Mihai Vodă, Sf. Sava, Cotroceni, Văcărești etc., dornice să-și adauge noi venituri la acelea aduse de prăvăliile înființate și de vinăriciul din ville care întesau pe atunci „dealurile" Lupeștilor, Filaretului și Văcărești lor, și-au înșirat mori pe Dîmbovița. Multe inundații au îndurat București, de pe urma revărsării lăzurilor acestor mori. În plus, ele aduceau bucureștenilor și un alt necaz: încetau să funcționeze în iernile grele, cînd Dîmbovița îngheța tun, după cum încetau și atunci cînd, în verile de secetă cumplită, Dîmbovița seca.

Situația aceasta avea să se prelungească pînă după tratatul de la Adrianopol (1829), cînd Rusia a impus Turciei să renunțe cu totul la monopolul ce-l avusese pînă atunci asupra importului de produse românești, pe care le înghițise timp de patru sute de ani. Țările române aveau acum libertatea de a face comerț cu celelalte țări. O înviorare vădită se observă atunci în toate sectoarele economice.

În ramura morăritului, mărturiile vremii vorbesc despre apariția unui nou tip de mori și anume „morile mehanice cu tilindri". Nu se știe dacă la primele mori de acest fel; se va fi folosit forța aburului. Nu mai încape însă nici o îndoială că în anul 1853, aceasta a fost folosită la prima moară „cu vapori", înființată în București. Dar punerea ei în funcțiune și încadrarea ei în viața economică de atunci nu au fost de loc ușoare... Întîi s-a ivit problema transportului mașinilor. Numai cazanul cîntărea 7.000 kg. De la Viena pînă la Giurgiu, mașinile au fost transportate cu ușurință pe Dunăre, pe un vapor, care a ajuns

Sfatul medicului

NEVROZA

Nevroza astenică se datorește epuizării capacității funcționale a celulei nervoase, de către un agent care produce în scoarța cerebrală modificări funcționale trecătoare. Un asemenea agent este constituit de efortul intens și prelungit intelectual sau, mai rar, fizic.

Această boală este în special apanajul muncii intelectuale sau de răspundere, între vîrstele de 20-50 ani. Ea apare, mai ales, acolo unde există muncă neraționlală, în „asalturi" sau cu orar de muncă excesiv prelungit. Traumatismele psihice mari, emoțiile deosebite sau chiar cele mici și repetate, cum sînt neînțelegerile la locul de muncă sau în familie, pot duce la nevroză. Dar poate provoca nevroza și o activitate monotonă, lipsită de preocupări variate.

Dacă cele de mai sus stau totdeauna la baza nevrozei astenice, nu trebuie să emitem că și o serie de boli, uneori aparent fără importanță, pot favoriza sau declanșa apariția nevrozei astenice, slăbind capacitatea funcțională a celulelor scoarței cerebrale și permițînd ca eforturi relativ mici să nu fie suportate. Așa se întîmplă cu oamenii care, vreme îndelungată, în condiții grele de activitate, nu prezintă nici o tulburare, și care, după o simplă amigdalită fac nevroză astenică: aceleși lucru se poate petrece și cu un convalescent ce intră prea de timpuriu în condiții de muncă grea.

Boala acționează fie ca factor favorizant, cum se întîmplă în afecțiunile cronice (amigdalite, sinusite, colecistite, anexite etc.), fie ca factor declanșator, în cazul bolilor acute ce lasă în urmă o astenie marcată, capabilă să pună în evidență tulburări nevrotice care pot evolua ulterior pe cont propriu. Bolile endocrine scad în mod deosebit capacitatea funcțională a celulei corticale, aducînd apariția nevrozei la eforturi sau emoții de

Pe drumul ce duce către Crevedia, mioarele pasc ierba proaspăt răsărită.

Fotografie de A. MIHAILOPOL

FLACĂRA
Nr. 10 (83) 15 mai 1956

Prețul 1,50 lei

FLACARA
Nr. 11 (84) — 1 iunie 1956

Care ar fi fost destinul acestei tinere în China de odinioară? Robia şi jugul feudal! Izbînda marii revoluţii populare a trezit, însă, la viaţa nouă şi femeia chineză. Iat-o, în fotografia noastră, pe tînăra Cen-in, lucrînd ca tehniciană în cabina de radio a unui aeroport chinez, înzestrat cu aparate sovietice perfecţionate.

COPERTA I. — Acesta sînt eu? Nu, nu, te rog să mă mai pictezi o dată... Pentru început, pensula şi culorile sînt un joc ca oricare altul. El umple de atîta bucurie sufletele micuţilor ce-şi petrec copilăria lor fericită, în căminele de zi ale întreprinderilor noastre!

Fotografie de A. LOVINESCU

COPERTA a IV-a: Şerban Tasian, artist emerit al R.P.R., în rolul lui Ion Vodă cel Cumplit, din drama muzicală cu acelaşi nume a compozitorului Gh. Dumitrescu. (Citiţi în pagina 8-a însemnările regizorului George Teodorescu).

Fotografie de E. IAROVICI şi A. MIHAILOPOL

FLACĂRA

Proletari din toate țările, uniți-vă!

Nr. 11 (84) 1 iunie 1956 ANUL V

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

FIȚI BINEVENIȚI, OASPEȚI DRAGI!

Aeroportul Băneasa, marți 22 mai 1956.

Mii de oameni ai muncii, veniți din toate colțurile Capitalei, s-au adunat aici. Buchetele de flori, pe care mulți dintre ei le poartă pe brațe, liniștea și încordarea solemnă ce plutesc pretutindeni, nerăbdarea, bucuria și emoția reținută, ce se oglindesc în aceste priviri, totul indică cu limpezime apropierea unui eveniment de seamă: sosirea în Capitala țării noastre a delegației Sovietului Suprem al U.R.S.S.

De curînd, delegația noastră parlamentară a vizitat la rîndu-i marea țară a socialismului. Soliii noștri au putut cunoaște, încă o dată cu această ocazie, mărețele realizări ale constructorilor sovietici, cît și sentimentele adînci de prietenie pe care poporul sovietic le nutrește pentru poporul romîn.

Poporul nostru știe că roadele muncii sale libere, viața nouă și fericită ce se naște și înflorește pretutindeni, în Republica Populară Romînă, au fost posibile numai cu ajutorul marelui popor prieten. Tocmai de aceea, în strigătele de bun sosit ale cetățenilor adunați pe aeroport a răsunat urarea unei țări întregi: Fiți bineveniți în țara noastră, soli ai marelui popor sovietic!

În numărul viitor al revistei, vom reveni cu un foto-reportaj despre vizita delegației Sovietului Suprem al U.R.R.S. în țara noastră.

Are dreptate IUGA ȘTEFAN?

— reportaj —

de Const. CHIRIȚĂ

Să-mi fie iertat că încep acest reportaj fără să creez atmosfera obișnuită, adică fără să vorbesc despre primăvară, nopți înstelate sau înserări încărcate de blîndețe și amurg. Nu din cauza fricii de banal și stereotip m-am hotărît la aceasta. Sau, e bine să subliniez, n-a fost vorba de nici o hotărîre. N-am căutat cu lumînarea această poveste de dragoste. Ea mi-a ieșit în cale în cu totul alt chip. Mai precis. Mă simțeam obligat față de cititori și, mai ales, față de eroii reportajelor mele cu o sumedenie de lucruri. Am scris de multe ori despre faptul că pe lîngă muncitorii buni, pe care-i întîlneam în peregrinajul gazetăresc, făceam cunoștință și cu muncitori slabi, mediocri sau codași, pe care-i încondeiam în cîteva propoziții sărace, lipsite de orice interes. „Codașii" deveniseră în reportaje o condiție sine qua non — și, ca să fim întru totul cinstiți — o unitate precisă în scopul echilibrării materialului; că alături de realizări mai sînt și lipsuri, că alături de oameni înaintați mai sînt și oameni înapoiați pe pămînt.

Cu cîtva timp în urmă, într-o mare uzină din Capitală, mi s-a prezentat un muncitor codaș despre care am scris. Am mai fost pe urmă în acea uzină și l-am revăzut pe acel muncitor. Avea o față tristă, îndurerată. Cineva mi-a spus că e cam bolnav. În acea clipă parcă m-a izbit un fulger. Dacă acest muncitor a ajuns în situația de codaș nu din cauza veșnicelor vicii — „fumărare", „delăsare", „indiferență" — ci din alte cauze, mai adînci, mai adevărate? Dacă în realitate era bolnav sau dacă...?

Puteau să fie multe și multe cauze, extrem de complicate și de ascunse. Am înțeles că privisem superficial cazul „codașului", că poate lovisem în neștire într-un om plin de frămîntări și probleme. M-am hotărît atunci ca la primul caz asemănător, ca la prima întîlnire cu un codaș, să-mi răscumpăr greșeala, apropiindu-mă pe îndelete și cu atenție de omul respectiv. Era o datorie aceasta.

ÎNTÎLNIREA

Eram la uzina de tractoare. Mergeam prin hală împreună cu tovarășul Camburu, unul dintre redactorii gazetei de uzină; fiecare dintre noi avîndu-și preocupările sale. La un moment dat, tovarășul Camburu intră în vorbă cu unul din maiștrii sectorului de montaj.

— Nu-s de acord — îi spune acesta — e un muncitor slab, obraznic, nervos. Ne face numai greutăți. Deși ar trebui să fie exemplu.

Mai repede decît îmi închipuisem, și cu totul întîmplător, dădusem peste cazul pe care-l căutam. M-am apropiat de cei doi. Discutau în continuare.

— Înainte era un băiat de treabă, era chiar fruntaș, dar de cîtva timp... Nu, nu-s de acord — continua maistrul.

Adică, maistrul nu era de acord cu popularizarea tînărului. Discuția a mai durat cîtva timp în jurul acestei probleme, fără să se ajungă într-un fel la o înțelegere. Parcă dîndu-și seama de aceasta, cei doi s-au despărțit. L-am rugat pe tovarășul Camburu să-mi facă cunoștință cu tînărul în cauză. (Nu știu de ce eram convins că trebuie să fie vorba de un tînăr). Astfel, am ajuns în fața unui băiețandru de vreo 19 ani, mînjit de ulei și cu o rană vizibilă sub ochiul stîng. Tînărul era subțirel, înalt, cu trăsături de o rară frumusețe. Nici chiar petele de ulei, rana de sub ochi și tristețea adîncă de pe fața sa nu-i puteau ascunde frumusețea. Dar ceea ce m-a izbit cel mai mult, de la prima vedere, a fost aerul de sinceritate pe care-l degaja figura lui.

Sînt oameni despre care-ți dai seama într-o clipă că nu sînt în stare să-ți ascundă nimic, care nu se pot preface, care răspund fără ezitare convingerilor și credințelor proprii. Am stat de vorbă cu el acolo, în hală, apoi ne-am întîlnit de cîteva ori în oraș. Astfel, am făcut cunoștință cu povestea acestui minunat tînăr, înzestrat cu o inteligență ascuțită, un caracter dîrz și perseverent, sincer și plin de optimism, care din cauza unor greșeli ordinare și a unei lipse de elementară înțelegere, era să părăsească uzina de tractoare, căutînd să se convingă că dreptatea și adevărul sînt lucruri greu de aflat.

TREI DORINȚE

Cu puțin timp în urmă, gazeta de uzină „Tractorul" a deschis o rubrică nouă, intitulată: „Ce visuri, ce dorință aveți?". Pe la începutul lui aprilie redactorii au ajuns cu întrebarea aceasta și la tînărul Iuga Ștefan, cu trei ani în urmă absolvent al școlii profesionale de pe lîngă uzină.

— Am trei dorințe — a răspuns el: să-mi

termin aeromodelul mecanic, să termin școala de șoferi și...

— Și...?

— Și... să se facă dreptate!

— Adică ce vrei să spui prin asta?

— Ce-am spus!

În această ultimă dorință se aflau de fapt cele mai importante lucruri din viața tînărului, atît de însemnate și arzătoare, încît nu se hotărîse la început să le destăinuiască, ci le îmbrăcase în acel uimitor răspuns: „să se facă dreptate".

Cîteva săptămîni mai tîrziu, adică chiar în ziua cînd am făcut cunoștință cu el, tînărul își topise ultima dorință. Îi spusese redactorului că nu există dreptate și că, deci, el pleacă din uzină. La rîndul său, maistrul Gheorghe Băraru se declarase împotriva popularizării tînărului, calificîndu-l drept un element rău. Maistrul argumenta: de aproape o lună de zile Iuga Ștefan muncește prost; de cîteva ori l-a repezit pe el, maistrul secției: face răscoală în secție; i-a rupt în față fișa de pontaj și a declarat că pleacă din uzină... „Un mucos să țipe la mine și să spună să-l las în pace, să plec de lîngă el... să-mi spuie mie asta, eu care-aș putea să-l fiu tată!".

Tot ce spunea maistrul era adevărat. De aproape o lună de zile Iuga muncea prost. Cauza însă nu se cunoștea. De cîteva ori îșl repezise maistrul. Făcuse chiar agitație în secție. Și de aici începe conflictul cu maistrul, cu conducerea secției.

Într-o zi Iuga s-a dus la maistru, nervos, și l-a întrebat de ce a fost redus numărul transportorilor de materiale de la 7 la 2. Din această cauză montorii trebuie să-și care singuri piesele, piese grele de 40-50 de kilograme, care cer eforturi suplimentare și le mănîncă din timpul de lucru cel puțin o oră. Maistrul Băraru i-a spus că e vorba de restructurare și că, dacă nu-i convine, poate să-și caute în altă parte de lucru. Tînărul i-a arătat că în birourile sectorului sînt oameni care nu fac nimic toată ziua, ba și unii foști transportori își pierd zadarnic vremea pe acolo. Maistrul i-a amintit că sînt destui care vor să lucreze la montaj, în orice condiții. Iuga n-a vrut să mai care piese. Maistrul s-a dus la el. Tînărul se rănise în timpul lucrului la ochi. A țipat la maistru să-l lase în pace și să plece de lîngă el. Maistrul i-a cerut să aducă fișa de pontaj și i-a anunțat că va lucra la altă secție. Maistrul nou la care s-a prezentat Iuga i-a spus că n-are nevoie de oameni. Atunci tînărul s-a dus în biroul lui Băraru, imputîndu-i acestuia că s-ar fi înțeles cu celălalt maistru ca să-l dea afară. Apoi, a rupt fișa de pontaj și a plecat. Pînă la urmă a intervenit secretarul organizației de bază, care a cerut ca Iuga să fie reprimit la vechiul său loc de muncă.

Tînărul a considerat că s-a întîmplat aceasta de teamă ca nu cumva să dea conducerea secției în judecată. Și cînd maistrul a venit la el, cerîndu-i să-și ia angajamentul că va fi disciplinat de acum înainte, Iuga i-a răspuns scurt și negativ.

— Nu-mi iau nici un angajament!

Numai o lună înainte Iuga era unul dintre

cei mai buni tineri din secție, fruntaș în muncă, fruntaș în activitatea U.T.M., exemplu de disciplină, cumpătare și respect față de muncitorii vîrstnici. Iar acum muncea prost, era în permanență nervos, se rănise în timpul lucrului, se purta condamnabil cu muncitorii vîrstnici și maiștrii și chiar dacă în unele probleme avea dreptate, se lăsa pradă furiei și strica totul. Maistrul secției și secretarul organizației U.T.M., în fața acestor fapte, hotărîseră scoaterea lui din secție și trimiterea sa în alt loc de muncă. Ba pînă la urmă se obișnuiseră cu gîndul să-l scoată cu totul din uzină. O măsură asemănătoare cu aceea a unuia care, frigîndu-se la sobă, preferă să dărîme soba decît să ia o cană cu apă și să stingă focul pe dinăuntru.

Dacă n-aș fi trecut a doua oară prin uzina din Capitală, de care amintisem la început, și n-aș fi întîlnit fața tristă a muncitorului pe care-l trecusem, fără nici o ezitare, în rîndurile codașilor, m-aș fi mulțumit poate cu constatarea faptelor de mai sus, încondeindu-l pe Iuga Ștefan ca pe un tînăr obraznic, nedisciplinat, sau „care nu face cinste U.T.M-ului". Am înțeles însă că în viața tînărului se petrecuse un eveniment deosebit. Un eveniment atît de grav, că putuse într-o lună de zile să facă dintr-un tînăr minunat, plin de calități, un exemplu de necuviință și indisciplină

UNDE ÎNCEPE POVESTEA DE DRAGOSTE

Iuga Ștefan are 19 ani. Otilia Borcoș, muncitoare la fabrica „Dezrobirea", are 18 ani. Amîndoi sînt frumoși, plini de visuri, harnici, curajoși. S-au întîlnit într-o zi de iarnă din anul trecut. S-au îndrăgostit. De atunci își petrec după-amiezile împreună. Seara, se despart. Fiecare se duce la căminul său. A doua zi după-amiază iar se întîlnesc și mereu așa, în fiecare zi. Un an de zile nimeni nu i-a condamnat. Poate că prietenii i-au invidiat uneori cînd au văzut cît de puternice au devenit dragostea și prietenia lor. Poate că uneori s-au plimbat tăcuți prin parcuri, gîndindu-se la viitor. Poate că uneori au alergat gălăgioși pe potecile munților, gîndindu-se tot la viitor. Nimeni nu-i condamna. Cu certitudine că păsările cîntau mai frumos cînd îi vedeau împreună, iar cerul își îmbodobea cu mai multă măiestrie azurul. (Fie-ne îngăduit să spunem toate acestea în cinstea idilei lor, după ce i-am cunoscut. Cu siguranță că ați fi făcut la fel, dacă i-ați fi cunoscut).

Cu cîteva luni de zile în urmă, cadrele de la „Dezrobirea" i-au pus în vedere tinerei Otilia Borcoș „să termine cu golanii de la „Tractorul". Fata s-a înroșit și la răspuns că tinerii de la „Tractorul" nu-s „golani". Iar la începutul lui aprilie, Otilia Borcoș a fost înștiințată de cadre că e concediată din cauza „destrăbălării" și a „legăturilor" pe care le are cu „golanii" de la „Tractorul".

Iuga Ștefan s-a dus la „Dezrobirea" și l-a întrebat pe șeful secției cum lucrează tînăra Otilia Borcoș. Șeful secției i-a spus că în privința muncii nu-i poate face fetei nici un reproș. „Poate că uneori e cam obraznică în răspunsuri". Tînărul s-a dus apoi la cadre, la comitetul de întreprindere, la organizația de bază. I s-a replicat că fata umblă cu „golani". Apoi, deodată, președintele comitetului de întreprindere l-a întrebat pe tînăr:

— Dar cine ești dumneata?

— Sînt „golanul" de la „Tractorul".

Secretarul organizației de bază s-a fîstîcit (asista și el la convorbire), încercînd să se dezvinovățească, să spună că n-a vorbit niciodată astfel despre tinerii de la „Tractorul".

— Dar ieri dimineață?

Secretarul s-a fîstîcit din nou, fără putință să mai iasă din încurcătură. Și, drept rezultat, Otilia Borcoș a fost concediată definitiv, iar Iuga Ștefan a început să fie ros de gînduri și frămîntări. (Era la începutul lui aprilie).

UN CONTRACT REZILIAT

Tînăra era absolventă a unei școli profesionale. Făcuse contract cu fabrica pe mai mulți ani. Nu putea fi dată afară. Iuga i-a amintit aceasta și fata a cerut să se respecte contractul. Dar la fabrică nu exista nici un contract. Otilia Borcoș trebuia, deci, să se ducă la București, unde făcuse școala, pentru a-și lua contractul. Amîndoi și-au pus la bătaie economiile, astfel că tînăra a plecat la București. Între timp, școala se desființase. Otilia s-a dus la minister, unde se depuseseră contractele. Ministerul probabil că ceruse referințe la cadrele întreprinderii, deoarece a doua zi s-a prezentat la minister șefa cadrelor de la „Dezrobirea". După ce aceasta și-a făcut „datoria", anunțînd ministerul că tînăra „umblă cu toți bărbații", i-a declarat fetei că situația ei s-a rezolvat: să părăsească imediat fabrica și căminul și să-și caute de lucru în altă parte. Aceasta s-a petrecut chiar la minister. Otilia s-a întors seara și i-a spus tînărului ce i s-a întîmplat.

...ȘI UNDE ÎNCEPE DELĂSAREA ÎN MUNCĂ

A doua zi Iuga Ștefan spunea că nu mai există dreptate, s-a certat cumplit cu maistrul secției, a rupt fișa de pontaj, s-a rănit la ochi și a declarat că părăsește uzina. Tînărul se închisese în sine. Unul din cele mai frumoase visuri ale vieții sale era înconjurat de negură. Iar viitorul îi apărea negru. Iuga era umilit, jignit, înfuriat. „Otilia umblă cu toți bărbații"... Răutatea acestor cuvinte îl lovea întîi pe dînsul. (În timpul lucrului s-a rănit la ochi). „Vei părăsi imediat căminul"... (A rupt fișa de pontaj în fața maistrului și a declarat că pleacă din fabrică). „Să-ți cauți de lucru în altă parte..." (Prins de îndoială tînărul începea să creadă că nu mai poate afla nicăieri dreptate).

Iuga se închisese în sine. Dar cîțiva au aflat cauza tristeții sale. A aflat mai întîi, o colegă de-a lui, muncitoare la „Tractorul". S-a dus la dînsul și i-a șoptit la ureche că Otilia poate să vină să doarmă la ea. A mai aflat despre asta un tînăr de la „Metaloducții". L-a așteptat la ieșirea din schimb și i-a spus s-o trimită pe Otilia la fabrica unde lucrează el, ca să se angajeze acolo.

În această situație l-am întîlnit pe tînărul Iuga Ștefan. După ce și-a descărcat tot năduful, după ce am discutat amîndoi, chipul tînărului s-a mai înseninat. A început să-mi vorbească multe. Despre viață, despre muncă. Visuri. Mi-a vorbit mult și despre dragoste. Adică despre dragostea lui. În fața mea era un om. Un om bogat, maturizat, care, dincolo de „relele" și „copilăriile" sale, dovedea un admirabil caracter, o minunată integritate morală.

— Unii ar putea spune că sînt un copil. De unde știu eu ce-i dragostea. Nu știu ce e, poate. Dar simt că ceva îmi umple sufletul; știți, parcă vîntul pătrunde în mine. Spuneți, e un păcat dacă uneori îți închipui că toată frumusețea lumii se găsește lîngă tine, în brațele tale?

Mărturisesc sincer: vorbele tînărului, înfățișarea sa, m-au mișcat. M-am gîndit atunci că am datoria de a-i relata povestea, fără comentarii, de a prezenta faptele în toată goliciunea lor. De a mă debarasa de orice imagini literare, de orice artificii melodramatice. Aceasta-i toată povestea. În tot adevărul ei. Fără înfloriturî. Poate cu unele scăpări. Tînărului i-am răspuns, totuși, atunci, pe loc, cu convingerea că e cu neputință să greșesc:

— Nu-i nici un păcat. E poate cel mai frumos lucru din viața noastră.

CĂTRE CITITORI

Ce părere aveți: are sau nu dreptate Iuga Ștefan? E justă atitudinea lui? Dar a celor din jurul său? Mai cunoașteți și alte cazuri asemănătoare? Cum s-au rezolvat ele? Așteptăm să ne scrieți.

REDACȚIA

Să nu credeți că muncitorii pe care-i vedeți în fotografie lucrează la fabricarea unui uriaș coș, care în cîteva zile ar urma să fie înălțat în incinta vreunei uzine! E cu totul altceva. Avem în față mai multe strecurătoare mecanice-rotative pentru instalațiile de vinificare — instalații care în prezent se lucrează în serie la uzinele „Independența" din Sibiu.

Muncitorii din fotografie fac parte din echipa lui Gh. Bartoș, care a reușit pînă la începutul lunii mai să monteze 20 de aparate.

Fotografia de Pavel BUD-Sibiu

Trandafiri, petunii, albăstrele, maci... Fiori multe și multicolore. Pe lîngă straturile de fiori, alei adumbrite de coroanele castanilor, pline de șgomot zîua și de șoapte pe-nserat... Iar în mijloc, străjuit de bătrînele sălcii, un lac pe a cărui apă alunecă lin, încoace și încolo bărci pline de tineret. Și cu aceasta, imagina parcului din centrul Romanului este ca să spunem așa, completă.

Aci, în acest colț al naturii, locuitorii orașului Roman își petrec multe din ceasurile lor de odihnă. Și ei se despart cu greu de aleile răcoroase ale acestui parc — ce se întinde pe o suprafață de 160 ha — ca și de plăcutele plimbări cu barca pe lac.

Pranad PETRU
corespondent — Roman

Doi muncitori de la întreprinderea „Electromotor" din Timișoara, Andrei Franția și Alex. Potocs, au conceput o mașină pentru confecționarea filetelor de la piulițe. În același timp, mașina poate fi utilizată și pentru alte operațiuni. Prin punerea în funcțiune a acestei mașini productivitatea la acest reper va crește cu 530 la sută.

Fotografie de E. ROBICEK. Timișoara

În curînd, pescarii din bălțile Dunării, de pe lacul Brateș și din alte părți ale țării, vor cere întreprinderilor de confecționat plase pescărești cît mai multe plase, năvoade etc.

La secția de remaiat a întreprinderii „Plase pescărești", din Galați, se lucrează de zor. Mîinile cele mai îndemînatice sînt ale lucrătoarelor Partera Constantinilis, Domnica Hurmuzis, Margareta Ivanovici și Steia Constantinilis.

De curînd, în comuna Turcinești, raionul Tg. Jiu, a fost dat în funcțiune unul dintre cele mai frumoase cămine culturale din regiunea Craiova. În sălile noului cămin au loc manifestări culturale și artistice, care atrag cu deosebire tineretul din Turcinești și din satele din împrejurimi.

Fabrica de porțelan din Cluj a luat ființă anul trecut, în locul unor ateliere mici, fără mare însemnătate. Astăzi, productivitatea muncii a crescut, în această fabrică, de patru ori, prin scurtarea ciclului de răcire a cuptoarelor de ars porțelanuri, prin utilizarea rațională a cuptoarelor și scurtarea timpului de reparații. Fabrica produce astăzi 200 de articole de utilitate casnică și obiecte artistice.

În fotografie îi vedem pe meșterul Isak Brüll, responsabil cu executarea prototipurilor, lucrînd la un prototip ce înfățișează o grațioasă balerină.

Din veniturile obținute în gospodăria colectivă, numeroși colectiviști își construiesc case proprii. Printre cei care și-au ridicat case noi este și țăranul Iosif Grădinaru, din satul Haghilag, raionul Sighișoara, membru al gospodăriei agricole colective „Pămînt deșteptat".

După ce o jumătate din viața sa a muncit de unul singur sau ca zilier, fără să poată realiza ceva, colectivistul Iosif Grădinaru și-a ridicat casa, pe care o vedeți în fotografie, numai după trei ani de muncă în gospodăria colectivă.

Stockh

de A. CERNEA

Obligațiile profesiunii mele de ziarist m-au purtat, în cursul acestei primăveri, prin două din capitalele Europei Occidentale: Stockholm și Londra. În calitate de trimis al ziarului „Scînteia", am asistat în primul oraș la sesiunea Consiliului Mondial al Păcii dedicată problemei dezarmării; iar în cel de-al doilea, la istoricul eveniment al vizitei conducătorilor sovietici, tovarășii Bulganin și Hrușciov. Aceasta mi-a dat posibilitatea nu numai să urmăresc îndeaproape două mari evenimente internaționale, închinate cauzei păcii, dar să și cunosc — deși oarecum în fugă — două țări, două orașe de bine stabilită faimă mondială, fiecare cu caracteristicile sale.

Este, desigur, firesc ca un oraș de 700.000 locuitori, cum este capitala Suediei, să se deosebească de Londra, marea metropolă cu peste 8 milioane locuitori, al doilea oraș din lume ca mărime. Dar nu este vorba numai despre aceasta.

Una din sursele deosebirii semnalate constă în aspectul istoric al celor două orașe. Stockholmul este și el un oraș vechi. Nu demult au avut loc aici festivitățile celei de a 700-a aniversări a întemeierii orașului de către legendarul Birger Jarl. La Stockholm întîlnești, mai ales în partea care este cunoscută sub numele de orașul vechi, destul de multe clădiri și străzi întregi care datează din evul mediu și îți evocă, prin înfățișarea lor, această epocă din istoria omenirii. Cu toate acestea, la Londra istoria este încă cu mult mai prezentă pe străzile orașului decît la Stockholm. În deosebi în cartierele centrale — unde se află clădirile parlamentului, cu vestitul turn al orologiului (Big Ben), sediile ministerelor, palatul regal, cunoscutele biserici Westminster Abbey și catedrala Sf. Paul, precum și un mare număr de statui ale unor personaje istorice — te întîmpină la tot pasul fațade și coloane înnegrite de vreme.

Tradiția istorică este prezentă la Londra și în înfățișarea multora dintre locuitorii săi. Mă refer, de exemplu, la soldații din garda palatului Buckingham și la fastuoasele lor uniforme, la paznicii cetății feudale a orașului The Tower (turnul), astăzi transformată în muzeu, care poartă cu demnitate costumele tradiționale de „yeomeni" — arcași de pe vremea suveranilor medievali. Mă refer la portarii multor imobile și instituții, care arborează, de asemenea, cu demnitate uniforme galonate, cravate petrecute în formă de fluture peste gulere, plastroane tari și jobene cu pangtici aurii. Mă refer totodată la numeroșii domni cu pălărie melon, haină neagră, pantaloni roiați și umbrelă înfășurată strîns, pe care-i întîlnești pe străzile Londrei, și care sînt în general oameni de afaceri și funcționari ai puternicelor întreprinderi financiare și comerciale din City. Pe străzi, alături de tinerele londoneze îmbrăcate în fulgarine viu colorate, în roșu, galben, albastru etc., întîlnești cucoane respectabile de pe vremea reginei Victoria, care păstrează și în îmbrăcăminte urme ale epocilor trecute.

La Stockholm, periferia, în sensul obișnuit al cuvîntului, este foarte redusă. Clădirile cele mai noi și mai moderne se ridică de obicei tocmai în cartierele mărginașe ale orașului. Alta este însă structura urbanistică și în consecință, și aspectul general al Londrei. Orașul este împărțit aci în două părți distincte. Una este West End, unde se află centrul politic, diplomatic, comercial și în continuarea căruia este situat centrul financiar al orașului și al imperiului, faimosul City. Alta este East End, cartierele din partea de răsărit a orașului, unde locuiește, în general, populația cu mijloace limitate de trai.

În West End viața se desfășoară în forfota luxoaselor magazine de pe Oxford Street, Regent Street, Piccadilly Street și alte străzi comerciale ale orașului, în ritmul unei intense dar disciplinate circulații de automobile de toate tipurile, printre care o puternică notă carac-

Și în această primăvară au apărut, pe străzile și în parcurile londoneze, expozițiile sub cerul liber ale pictorilor lipsiți de posibilitatea materială de a-și expune lucrările în saloane corespunzătoare. În fotografie: cîțiva dintre acești pictori care, în așteptarea cîte unui client, sînt siliți să-și facă ucenicul sub cerul liber. În fotografia de sus: un trecător curios, un amator de lucrări de artă sau, cine știe, un eventual client.

Foto: „KEYSTONE"

olm-Londra

Vestitul Big Ben și clădirea parlamentului Marii Britanii.

teristică o dau bus-urile (autobusele) cu etaj, vopsite în roșu, și cab-urile (taxiurile) negre, dintre care multe de model vechi; o altă notă caracteristică West End-ului o dau parcurile întinse și numeroase — printre care cunoscutul Hyde Park. Spre alcea călăreților din Hyde Park se îndreaptă călare în fiecare dimineață, pe la orele 10 — oră la care milioane de englezi trudesc în fabrici, instituții, pe ogoarele fermelor — numeroși amatori din „high-life" ai sportului ecbestru: bărbați și femei îmbrăcați în costum de călărie, cu tradiționala șapcă și cu cravașă în mînă.

În East End viața e simțitor diferită. Magazinele sînt în general cu mult mai modeste. Pe străzi întîlnești din loc în loc tarabe cu vechituri, în afara cunoscutelor și uriașelor tîrguri de duminică (Petticoat Lane, Aldgate etc) unde noutăți și vechituri se învecinează. Străzi întregi prozaice, pe o parte și pe alta, celebrele clădiri din cărămidă roșie, cu un singur etaj, ale căror camere de la parter se deschid direct în stradă și unde locuiește populația săracă.

Mi s-a părut că diferența cea mai izbitoare dintre Londra și Stockholm, dintre Anglia și Suedia, ține de timpurile moderne. Suedia este o țară parcă dinadins făcută pentru a demonstra avantajele îndelungatei perioade de pace, de care a beneficiat și beneficiază poporul ei. În Anglia și mai ales la Londra, urmele războiului se mai văd încă. Îndeosebi în East End, întîlnești încă clădiri dărîmate de bombele și rachetele hitleriste, în cursul celui de-al doilea război mondial. Deși în ansamblu se construiește destul de mult la Londra, totuși, destul de frecvent, vezi firme înfipte în mijlocul unor terenuri virane, anunțînd că magazinul sau instituția cutare a fost nevoită să-și mute sediul, imobilul respectiv ruinîndu-se ca urmare a bombardamentelor din timpul războiului. În East End, mai vezi încă barăci de lemn și chiar autobuse vechi în care locuiesc sinistrații din vremea războiului.

Aș spune că la Londra se simt nu numai efectele trecutului război „cald", dar și efectele așa-zisului război „rece", pe care unii politiceni occidentali încearcă, cu înverșunare, să-l prelungească împotriva voinței popoarelor și împotriva logicii generale a situației internaționale. Pe străzi vezi afișate, din loc în loc, placarde ale apărării pasive, chemînd populația să se înscrie în rîndurile organizațiilor de acest gen. Cu puțin înainte de plecarea mea, am aflat că autoritățile pregătesc un mare exercițiu de apărare antiaeriană, a cărui temă urma să fie căderea la Londra a unei bombe cu hidrogen, de 1000 ori mai puternică decît bomba atomică de la Hiroshima. În ziua sosirii mele la Londra, ziarele publicau sub titluri mari conținutul noului buget, care aducea o întreagă serie de noi sporiri de prețuri, inclusiv la pîine, țigări și la alte articole de larg consum. Deși ziarele se fereau, în general, să spună acest lucru, toată lumea știa că sporirile de prețuri și celelalte fenomene inflaționiste ce se manifestă azi în Anglia se datoresc uriașelor cheltuieli militare pe care le suportă țara. Involuntar mi-am adus aminte de Praga, unde în ziua trecerii mele prin oraș, guvernul și partidul anunțaseră o considerabilă și masivă reducere de prețuri.

La Londra, în amintirea oamenilor, războiul este încă prezent și n-am întîlnit pe nimeni care să dorească repetarea lui. Portarul de la hotelul în care locuiam era un personaj foarte interesant. De meseria lui cîntăreț de operă, funcționa ca portar pentru a-și asigura mijloacele de existență. În timpul liber se ocupa de muzică și dădea concerte. *„Am petrecut 5 ani în război, dintre care 2 în Italia* — mi-a spus el. *Îmi ajunge. Acum am nevoie de pace"*. Aproximativ același lucru mi l-au afirmat frizerul la serviciile căruia recurgeam — un fel de figaro londonez, care mi-a spus, între altele, că el este „cel mai bun frizer din Londra" — un șofer de cab, precum și mulți dintre ziariștii și oamenii politici de diferite orientări pe care i-am cunoscut.

Evenimentul central al zilelor petrecute de mine în Anglia l-a constituit vizita conducătorilor sovietici. Dornică de pace, populația Londrei a întîmpinat cu căldură și simpatie pe tovarășii Bulganin și Hrușciov, adevărați soli ai politicii de pace și prietenie între popoare. Ziarele au subliniat în general importanța deosebită a marelui eveniment diplomatic internațional, pe care l-a constituit vizita conducătorilor sovietici. Se știe însă că unele ziare au avut, mai ales la începutul vizitei, o atitudine critică și chiar ostilă față de vizită și față de semnificația ei politică. Influența organizatorilor „războiului rece" este încă puternică în anumite cercuri politice și de presă din Anglia. Masele populare, publicul de pe stradă a salutat însă de la început cu prietenie pe conducătorii sovietici. Mi s-a părut semnificativ felul în care au apreciat ziarele numărul și animația mulțimii ce aștepta pe străzi trecerea convoiului oficial al oaspeților sovietici. Aproape fiecare din vizitele programate—la reședința lordului maior din Cartierul City, la colegiul naval din Greenwich, la palatul regal din Windsor, unde a avut loc audiența la regina Elisabeta, în orașul universitar Oxford, la Birmingham etc.— s-o bucura de aceeași apreciere: „mulțimea care i-a salutat pe oaspeți a fost cea mai numeroasă, cea mai prietenoasă de pînă acum". Un ziarist englez mi-a atras atenția că aplauzele și saluturile se îndreaptă și spre Sir Anthony Eden, primul ministru englez. Interlocutorul meu spunea cu drept cuvînt că ceea ce aplaudă oamenii în persoana conducătorilor este în primul rînd o politică de coexistență între state, de înțelegere și colaborare între popoare—politică ce prindea formă materială în fața lor.

La grandioasa recepție oferită de I. A. Malik, ambasadorul U.R.S.S. la Londra, în cinstea conducătorilor sovietici, printre cei 1500 de invitați se află și Charlie Chaplin (în stînga), împreună cu soția sa. Fotograful a surprins momentul cînd celebrul actor a fost prezentat tovarășului N. A. Bulganin.

Foto: „KEYSTONE"

Semnificativă din acest punct de vedere mi s-a părut, printre altele, atmosfera care a domnit la marea recepție oferită de ambasadorul U.R.S.S. la Londra, I. A. Malik, în vastele saloane ale hotelului „Claridge", în cinstea conducătorilor sovietici. Cei 1500 de participanți la recepție erau reprezentativi pentru toate păturile societății londoneze: erau de față miniștri, oameni politici din toate partidele, diplomați, funcționari de stat, oameni de afaceri, conducători sindicali precum și simpli muncitori, gospodine etc. Toți aceștia au aclamat și au ovaționat pe tovarășii Bulganin și Hrușciov. În deosebi, la un moment dat, tovarășul Bulganin a fost înconjurat de un numeros grup de entuziaști care au început să cînte în chip spontan, un vechi și cunoscut cîntec englezesc de prietenie care începe cu cuvintele: *„For he is a jolly good fellow"* (Pentrucă el este un bun prieten).

Cu deosebită satisfacție am constatat, în timpul ședерii mele la Londra, că și țara noastră, Republica Populară Romînă, participă, după posibilitățile ei, la înfăptuirea politicii de coexistență și colaborare pașnică între popoare. Tocmai atunci sosise la Londra o delegație economică guvernamentală a țării noastre, cu scopul de a duce tratative cu reprezentanții guvernului englez, în vederea reglementării unor chestiuni pendinte și a extinderii comerțului între cele două țări. Tot mai activ devine pe de altă parte schimbul cultural, turistic, sportiv și ziaristic între Anglia și țara noastră.

Călătoria mea în Suedia și în Anglia mi-a întărit convingerea că barometrul situației internaționale arată și vestește timp frumos și aceasta, în primul rînd, pentru că popoarele vor cu aprindere pacea și acordă cu tot mai multă hotărîre încrederea lor numai acelor politicieni care respectă această supremă indicație.

MAŞINI FABRICATE PENTRU PRIMA DATĂ ÎN ŢARA NOASTRĂ

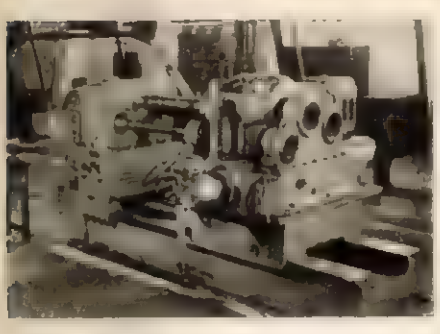

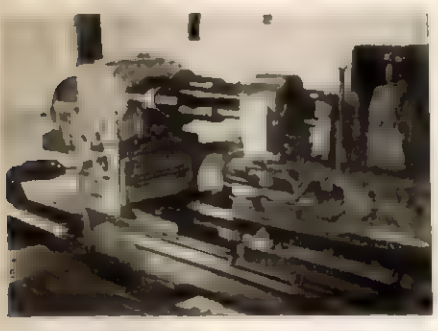

Inginerii Ilie Mosora şi Walter Leonhardt, de la uzinele de tractoare „Ernst Thälmann" din Oraşul Stalin, au construit două maşini de mare randament, care pînă acum erau aduse în ţară prin import.

Este vorba de două maşini cu mai multe broşe folosite pentru alezarea carterului punţii din spate a tractorului.

Construirea acestor utilaje a adus statului o economie de 500.000 lei, care reprezintă diferenţa faţă de costul celor importate.

Fotografie de
I. FRIEDMAN
Oraşul Stalin

Fotocronica FLACĂRII

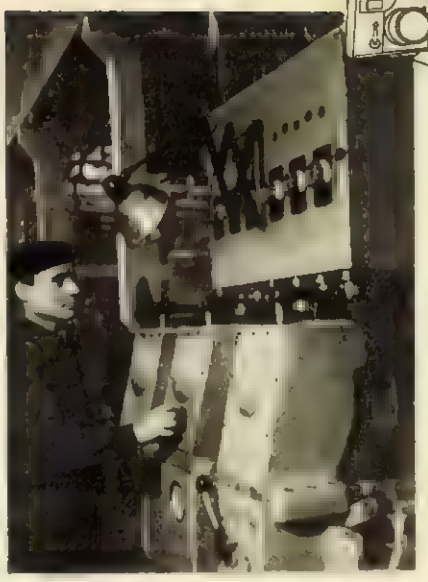

Din 90 de propuneri de inovaţii făcute la uzinele „Steagul Roşu" din Oraşul Stalin, în primele luni ale anului, 51 se şi aplică cu succes. Printre aceste inovaţii se numără şi un agregat pentru prelucrarea cilindrilor de la blocul motor. Cu această maşină s-a redus timpul de lucru de la 140 minute la 15 minute.

De curînd pe străzile Brăilei au început să circule primele taximetre de stat. Numărul maşinilor puse în circulaţie este deocamdată de zece, urmînd ca el să crească în cursul anului.

În fotografie: o staţie de taximetre la Brăila.

Fotografie de
Constantin ION
Brăila

Trenul pionierilor din Craiova, plecînd în prima cursă.

Fotografie de E. TRIFAN-Craiova

C. F. P.

Copiii din Craiova au primit un dar important; l-au primit încă cu o lună înainte de Ziua copilului, adică de 1 Mai, cînd s-a inaugurat trenul pionierilor. De atunci, pe C.F.P. (Calea Ferată a Pionierilor) circulă pitorescul tren, format din cîteva vagoane trase de o locomotivă Diesel, făcînd astfel legătura între oraşul Craiova şi parcul Lunca, cale de cîţiva kilometri.

Trenul nu numai că a fost dat în folosinţa pionierilor, dar toată conducerea şi circulaţia C.F.P.-ului sînt asigurate de ei. Începînd cu mecanicul de locomotivă şi pînă la acarii şi telegrafiştii din birourile de mişcare ale staţiilor de pe traseu, tot personalul este alcătuit numai din pionieri. Fiecare s-a specializat în postul său. Telegrafistul ştie să lucreze la telegraful Morse, anunţînd sosirile şi plecările de trenuri; acarul se pricepe la manevre şi la schimbarea macazului; mecanicul să conducă locomotiva, iar casierul să vîndă bilete de călătorie.

Şi, astfel, C.F.P.-ul poate deservi în fiecare după-amiază transportul şi plimbările pionierilor şi copiilor din Craiova.

Această nouă bucurie făcută copiilor, de către oamenii muncii din Craiova, a fost realizată în 25 zile, prin munca a patru mii de utemişti şi vîrstnici.

De acum înainte, dacă veţi întîlni pe vreun vagon sau pe vreo locomotivă iniţialele C.F.P., veţi şti că e vorba de o nouă cale ferată, construită de cei mai în vîrstă pentru folosinţa şi bucuria celor mici.

F.U.

PE DEALUL COPOULUI

Pe dealul Copoului, unde altădată păşteau oile, au răsărit trei blocuri impresionante, ridicate de constructorii de la Trustul 14 Construcţii-Iaşi.

Unul din ele a fost terminat nu demult şi predat beneficiarului, respectiv Institutului Agronomic. Blocul, care este format din subsol, parter şi trei etaje, cuprinde spaţiu suficient pentru adăpostirea a 270 de studenţi, precum şi locuinţele necesare personalului de serviciu. Fiecare etaj este prevăzut cu două grupuri sanitare. În subsol se găsesc atelierele de reparat încălţămintea şi lingeria, instalaţia de încălzire etc.

Vizitînd căminul, am stat de vorbă cu locatarii, în majoritate fii de muncitori şi de ţărani muncitori.

— Pînă de curînd am locuit ca vai de lume la o gazdă în oraş — ne-a spus utemistul Dumitru Năstase, student în anul III la facultatea de horticultură. — Acum, de cînd locuiesc aici, viaţa mea s-a schimbat cu totul... Am condiţiile cele mai bune pentru învăţătură... La ultima sesiune, la toate examenele, am obţinut calificativul „foarte bine"... Pentru grija ce ni se poartă mă voi strădui să fiu mereu fruntaş şi să ajut şi pe unii colegi să-şi ridice nivelul la învăţătură.

ÎNTÎLNIRI SPORTIVE INTERNAȚIONALE

Recent, echipa engleză de fotbal Luton Town a susținut două partide în compania a două formații de club ale Capitalei noastre.

În primul meci, echipa oaspete a întîlnit formația dinamoviștilor bucureșteni, pe care a întrecut-o cu scorul de 2-1 (0-0), după ce fusese condusă cu un punct.

În al doilea joc, echipa engleză a fost silită să plece steagul în fața formației C.C.A., care într-o formă excelentă, a demonstrat un joc de o înaltă factură tehnică, depășindu-și net adversarul. De altfel, acest lucru îl confirmă și scorul partidei, 5-1 (3-1) în favoarea echipei Armatei.

Fotografia noastră reprezintă tradiționalul schimb al fanioanelor și buchetelor de flori între căpitanii echipelor Dinamo (Băcuț I) și Luton Town (Aherne), înaintea începerii partidei dintre cele două formații.

PICTURĂ MODERNĂ IUGOSLAVĂ

Cele 60 de tablouri ale pictorilor iugoslavi expuse într-una din sălile Muzeului de Artă al R.P.R., mărturii ale unor căutări creatoare care au generat tendințe artistice variate, au trezit un interes justificat atît în rîndurile pictorilor noștri, cît și în cele ale publicului. Iată două dintre lucrările expuse.

Graovac Nikola: Minele Bor

Handja Andrija: Portret

fotocronica FLACĂRII

N-AVEȚI UN BILET?...

Întrebarea de mai sus am auzit-o, nu în fața cinematografelor unde rula „Verdi" sau „Vagabondul", ci... „Pe răspunderea mea". Cui îi mai sînt necesare confirmări, îi oferim fotografia de față: coadă la casa de bilete a cinematografului „Republica". Cupiul iurie Darie-Ileana Iordache, și povestea lor plină de peripeții, hazlia pereche Marcel Anghelescu-LilianaTomescu, au cucerit inimile bucureștenilor.

SUCCESE ALE TEHNICII GERMANE

Pavilionul din sos. Kiseleff nr. 24 a găzduit interesanta expoziție „Mecanica, medicina și electrotehnica în Republica Democrată Germană". Fluxul continuu al vizitatorilor mărturisește din plin interesul viu stîrnit în rîndurile bucureștenilor.

UN NOU PALAT AL CULTURII

Toate instituțiile culturale din Ploești au fost instalate, de curînd, în fostul palat al justiției din centrul orașului. Astfel, pinacoteca, biblioteca centrală regională, orchestra simfonică „Ciprian Porumbescu" și Școala de artă populară s-au centralizat în clădirea reamenajată, destinată a fi un adevărat palat al culturii. În fotografie: una din sălile de lectură ale bibliotecii centrale regionale din Ploești, care încă din primele zile de la deschidere a fost frecventată de numeroși cetățeni.

Fotografie de I. VERMONT

O NOUĂ OPERĂ ROMÎNEASCĂ

De la atelier pînă în sălile de repetiție și pe scenă, la Opera de Stat din Cluj se desfășoară o activitate înfrigurată în vederea premierei operei „Pană Lesnea Rusalim" de Paul Constantinescu. Pregătirea muzicală a operei a fost încredințată dirijorilor Antonin Ciolan, artist emerit al R.P.R., și Anatol Chisadji. În timp ce regizorii A.I.Arbore și I.Balea fac repetițiile cu soliștii și ansamblul coral, în atelierele operei (vezi fotografia), se execută decorurile menite să evoce cadrul epocii.

ION VODĂ CEL CUMPLIT

Teatrul de Operă și Balet a prezentat de curînd, cu mare succes, premiera dramei muzicale „Ion Vodă cel Cumplit" de Gheorghe Dumitrescu — pe un libret scris de George Teodorescu, după piesa cu același nume de Laurențiu Fulga.

Autorul libretului, în același timp regizor al spectacolului, ne împărtășește în pagina de față, unele dintre problemele ce l-au preocupat cu ocazia realizării scenice a acestei noi lucrări românești.

Multe și variate lucruri se pot spune despre un spectacol de operă. Și mai multe — despre o lucrare originală, care aduce în scenă trecutul îndepărtat al istoriei noastre.

Diversele sectoare de artă ce compun spectacolul — conceput ca o sinteză artistică a vieții medievale românești — își dispută, în ceasul acesta, întîietatea...

Și cu greu mă încumet să aleg — acum, după ce cîteva mii de spectatori ne cunosc intențiile și rezolvările lor artistice — ideile cele mai de preț, care au călăuzit libretul și muzica, regia și scenografia, întru realizarea dramei muzicale „Ion Vodă cel Cumplit."

Pentru ce s-a scris această operă? Ce idee au urmărit să înfățișeze compozitorul și libretistul, dincolo de spectacolul propriu-zis? Răspunsul la această întrebare îl găsim la orice lectură atentă a istoriei noastre: este permanența de luptă pentru libertate a poporului.

Ion Vodă cel Cumplit a fost unul dintre pionii cei mai însemnați ai acestei lupte, care — după cum știm — nu s-a încheiat o dată cu tragica moarte a voievodului.

Pentru lămurirea spectatorilor, — care își aduc aminte că viteazul domnitor al Moldovei, Ion Vodă cel Cumplit (1572-1574), după ce înfrînge, în cîteva bătălii, puhoiul turcesc cotropitor, moare ucis în tabăra dușmană și apoi este sfîșiat de patru cămile — aș vrea să fac o precizare. În libretul operei, această moarte a eroului nu putea să apară, ea nefiind realizabilă scenic. De altfel, libretul nu tinde, în general vorbind, să facă o reconstituire fotografică a unor evenimente istorice. Doar semnificația faptului istoric devine material de inspirație pentru dramaturg și muzician. Urmărindu-se, deci, ideea centrală a operei — expusă mai sus — moartea voievodului capătă în libret o altă rezolvare: pe cîmpul de bătaie, Ion Vodă — trădat de Ieremia, cel mai apropiat sfetnic al său, și urgisit de furtuna care i-a topit pulberea tunurilor — este rănit de moarte. El încredințează spada sa puținilor credincioși ce l-au rămas.

Astfel, chiar dacă Ion Vodă moare pe scenă cu cîteva ore mai devreme decît în istorie, sensul jertfei sale rămîne același: poporul ia în mîinile sale propria sa luptă pentru libertate. Cîndva, jugul otoman va fi sfărîmat!

★

Inspirată din melosul nostru popular, muzica compozitorului Gheorghe Dumitrescu susține puternic conflictul dramatic și atmosfera fiecărei scene, dînd o amplă desfășurare sonoră momentelor corale.

S-a vorbit mult despre calitățile acestei muzici. Cronicarii au subliniat, cu competență, originalitatea viziunii componistice, cît și reușita adaptare a folclorului nostru la cerințele moderne ale genului dramei muzicale. Am încercat, la rîndu-ne, să servim această muzică prin rezolvări scenice cît mai conforme spiritului ei și pe care, adesea, ni le-a sugerat bogăția poetică a datinilor poporului.

N-ar fi lipsit de interes să arătăm un exemplu care să ilustreze această afirmație.

Astfel, în actul al II-lea, tînăra țărancă Roxanda — acum nepoată de postelnic, căci Ion Vodă i-a dat rang de boier lui Moș Mălai, unchiul ei — vine, împreună cu alte fete, să cînte un colind vînătoresc pentru Petruț, copilul voievodului, cu ocazia onomasticii sale.

După unii cercetători toate colindele noastre — pierdute în noaptea timpului — își au izvorul în datinile Tracilor, care au trăit pe meleagurile acestea. Semnificația acestor cîntece, care se rostesc și astăzi la anumite ocaziuni, este de obicei: lupta „binelui" cu „răul" — în colindul nostru „binele" fiind întruchipat de Petruț, iar „răul" de Zimbru:

In zori Petru s-a sculat,
Fața albă și-a spălat,
Cată-n cui la căpătîi
Găsi arcul încordat
Florile dalbe, flori de măr!
Pleacă Petru la vînat
Pe Valea Ceahlăului,
Pe urmele Zimbrului
Florile dalbe, flori de măr!

Copilul voievodului — ne-am gîndit — va asculta acest cîntec, dar nu va pricepe sensul adînc al vorbelor. Și-atunci, inspirîndu-ne din alte colinde populare, am ilustrat cîntecul cu o pantomimă foarte simplă: doi țărănuși — de aceeași vîrstă cu fiul voievodului — vor „juca" această luptă, unul interpretînd pe Petruț din cîntec, iar altul Zimbrul. Cel care va face pe Zimbrul își va pune și masca animalului, așa cum se obișnuiește la anumite datini populare („Vicleimul", „Capra"), mască pe care și-o va scoate la sfîrșit, după ce Petru a tăiat capul Zimbrului.

Mai greu de rezolvat scenic erau, însă, momentele corale ale operei, cărora Gheorge Dumitrescu le-a dat o deosebită amploare.

Într-adevăr, alături de figura centrală a lucrării, Ion Vodă, și paralel cu ea, apare ca un erou de prim plan țărănimea moldoveană, inspirînd actele domnitorului sau reflectînd în acțiunea ei gîndul voievodal. În fața porților Cetății de scaun (tabloul I) și în Marea Sală a tronului (tabloul II), în cunoscuta noapte de Paști, pomenită în cronicile vremii (tabloul VI), ori prin văile podișului moldovean, (tabloul VII și VIII), pretutindeni mulțimea de țărani, joldunari, boieri, căpitani, ostași moldoveni și cazaci — împing mai departe acțiunea dramei, determină cîteva din momentele dramatice...

Dincolo de cărți, pergamente și reproduceri, regizorul și pictorul scenograf simțeau nevoia unor certitudini ale vieții însăși.

Ne-am spus atunci că pentru a face să trăiască pe scenă Evul Mediu românesc va trebui să trăim noi înșine o vreme, în mijlocul acelor plaiuri pe care le înviem, între zidurile acelor cetăți ce au cuprins odinioară sufletele fierbinți ale oamenilor veacului al XVI-lea. Mînați de acest gînd am plecat, împreună cu decoratorul Toni Gheorghiu, în Bucovina și Moldova.

Rezultatul acestei documentări a fost rodnic, spectacolul căpătînd, din punct de vedere scenografic, cea mai autentică orientare.

Ce a însemnat pentru mine personal această călătorie, va reieși din următorul moment, pe care nu-l voi uita niciodată și pe care îmi îngădui să-l consemnez aici.

...O înserare de toamnă bucovineană. Pe dealul mănăstirii Zamca de lîngă Suceava, priveam hăt, departe, spre „țara de jos". Ultimele raze de soare păreau că se retrag din firul văii și un braț nevăzut cufunda spinările domoale ale dealurilor într-un abur albăstrui. Cum stam așa, înfiorat de liniștea amurgului, am avut deodată imaginea oștilor de plăieși și sulițași ai lui Ștefan cel Mare, mărșăluind spre vale, spre hotarul țării... Parcă se duceau cîntînd, să dea piept, mîine în zori, cu năvălitorii.

În clipa aceea temerile se risipiseră: stilul și plastica spectacolului nu mai trebuiau căutate, inventate. Bucovina mi le oferea alevea...

★

Cine n-a trăit sau n-a cunoscut măcar Nordul Moldovei nu va înțelege de ce, împreună cu decoratorul Toni Gheorghiu, am conceput opera ca o imensă frescă în mișcare. De fapt, întreaga viziune regizorală și scenografică a operei s-ar putea rezuma în următoarele cuvinte: din orizontul nemărginit, care este podișul și dealul moldovenesc — aflat în punctul cel mai îndepărtat al scenii — pînă la ochiul spectatorului, ne odihnim privirea și sufletul pe trei popasuri: fresca mănăstirească a lui Petru Rareș, unică pe lume, minunăție a arhitecturii și decorației veacului al XVI-lea, trudă anonimă a genialului meșteșugar din popor; pe fundalul ei se proiectează, căpătînd viață, mișcare și suflet, poporul moldovean — făuritor al istoriei și al luptelor sale seculare; în față, în prim plan — Ion Vodă uriașul, eroul, luptînd și murind pentru o idee.

Peste toate, gîndeam, va trebui să pluteasă acea măsură, acea bună-cuviință românească, dar și dîrzenia nedezmințită a țăranului nostru. Și, în fine, deasupra tuturor și în toate imaginile scenii: muzica, pe care cuvintele o pot cu greu descrie — cu plastica, melodicitatea și măreția sa! Această muzică, scrisă de Gheorghe Dumitrescu pentru o dramă în mișcare, se cere „auzită" și „văzută" în același timp.

George TEODORESCU

Scenă din opera „Ion Vodă cel Cumplit"

Pentru o bună asimilare a celor învățate teoretic, materialul intuitiv este de un mare folos. Iată-i pe elevii Școlii de 7 ani nr. 1 din București (Calea Griviței), studiind o ciupercă artificială la ora de științele naturii.

Fotografie de A. LOVINESCU

Liubov Kosmodemianskaia în mijlocul copiilor de la căminul fabricii de confecții „Gheorghe Gheorghiu-Dej".

GLASUL MEU DE MAMĂ

– Scrisoare către cititorii „Flacării" –

Cu prilejul Zilei internaționale a copilului trimit femeilor din Romînia, mamelor, soților, surorilor și copiilor lor, în fața cărora se deschide un viitor fericit și plin de bucurii, un salut din toată inima și cele mai calde urări de succes.

În timpul călătoriei mele recente în Romînia, am văzut acești copii sănătoși și veseli și tot ce a făcut pentru ei guvernul popular. Am văzut minunatele creșe și grădinițe de copii, unde acestora li se asigură o îngrijire corespunzătoare; am vizitat școlile și institutele de învățămînt superior, foarte bine amenajate.

Deși tînără, Republica Populară Romînă a făcut foarte mult pentru generația ei nouă, și nu există nici o îndoială că, se vor face și mai multe, cu ajutorul miinilor muncitoare ale femeilor care ocrotesc cea mai scumpă comoară a țării – schimbul de mîine.

Dar pentru ca toți copiii de pe globul pămîntesc să poată crește voioși și sănătoși, pentru ca să nu mai existe foamete și boli care smulg atîtea vieți tinere, pentru ca tuturor copiilor să le fie deschis drumul spre învățătură și să-și poată alege orice profesiune, pentru ca ei să nu mai fie amenințați de îngrozitoarele războaie, suferințe și exterminări în masă, pentru toate acestea trebuie ca noi, mamele, să ducem o luptă îndelungată și îndîrjită întru apărarea vieții copiilor noștri și a unei păci trainice pe pămînt.

Nu există pentru femei un drept mai sfînt decît dreptul maternității și cine altul dacă nu noi, mamele, care aducem viață pe pămînt, trebuie să apărăm aceste vieți tinere. De aceea toate femeile trebuie să năzuiască spre consolidarea democrației, prieteniei și înțelegerii reciproce între popoare, spre rezolvarea pe cale pașnică a tuturor conflictelor internaționale și spre interzicerea folosirii bombelor atomice și cu hidrogen. Chiar numai experimentarea acestora aduce urîtase nenorociri oamenilor.

Dar copiii noștri trebuie să fie apărați nu numai împotriva grozăviilor războaielor. Ei au nevoie de condiții sănătoase de viață, de locuințe mai bune, ei au nevoie de ajutor medical și de noi școli. Noi știm că în multe țări copiii mai suferă lipsuri, sînt subalimentați și chinuiți de boli, iar cînd cresc mai mari, nu fac decît să îngroașe rîndurile celor fără de lucru. De aceea femeile trebuie să lupte pentru reducerea înarmărilor și cheltuielilor pentru nevoi militare; să lupte ca aceste mijloace să fie folosite cu succes pentru satisfacerea nevoilor celor mai elementare ale copiilor lor, și nu pentru acumularea armelor ucigătoare. Cea mai mare descoperire a epocii noastre – energia atomică – trebuie să fie pusă în slujba omenirii, așa cum se face la noi, în Uniunea Sovietică, pentru a aduce omului mulțumire și prosperitate.

Aceste țeluri trebuie să fie clare oricărei femei, căci fiecare mamă vede astăzi că soarta ei este legată de soarta milioanelor de alte mame, femei din lumea întreagă, care trebuie să se unească în numele puternicei dragoste de mamă, pentru apărarea vieții, a viitorului și fericirii copiilor lor.

La acestea adaug și glasul meu de mamă al cărei copil și-au dat viețile lor tinere, pentru ca toți ceilalți de pe pămînt să fie fericiți.

(Liubov Kosmodemianskaia)

Tinerețe trădată

de Erich Maria Remarque

Publicăm un fragment din romanul scriitorului Erich Maria Remarque, „Vreme de trăit și vreme de murit", a cărui acțiune se petrece în timpul războiului criminal dus de armata hitleristă împotriva popoarelor Europei.

După ce a petrecut doi ani pe frontul din Africa și Uniunea Sovietică, eroul romanului, Ernst Graeber, soldat în armata hitleristă, primește pe neașteptate o permisie. Se întoarce în orașul natal, dar nu-și mai găsește nici părinții, nici casa. Bombardamentele neîntrerupte au transformat totul în ruine.

Atîta timp cît nimeni nu s-a atins de persoana lui, Graeber — la fel ca milioane de alți soldați ai Wehrmachtului — a privit cu destulă indiferență tot ceea ce se petrecea în jurul său. De-abia atunci cînd nenorocirea îi lovește și pe ei și cînd în locul marșului victorios e silit să bată în retragere, de-abia atunci în sufletul lui se strecoară îndoiala. Atmosfera atît de apăsătoare din spatele frontului german, torturile cu cîinușul în gură, persecutarea tuturor „suspecților", orgiile organizate de călăii de la Gestapo, mîrșăvia, mita și birocratismul ajunse la apogeu îi fac să se răzvrătească, în sfîrșit, împotriva fascismului odios, a cărui întruchipare este S.S.-istul Heini.

Ilustrații de N. POPESCU

— Intră, Ernst! strigă Alfons Binding. Tocmai am destupat o nouă sticlă și trebuie să ne ajuți s-o golim.

Binding nu era singur. Un S.S.-ist stătea întins pe canapea, ca și cum s-ar fi prăbușit acolo și nu-s-ar mai fi putut ridica. Era un individ slab, cu o față atît de palidă și un păr atît de blond, încît parcă n-ar fi avut nici gene, nici sprîncene.

— Ăsta-i Heini, spuse Alfons cu o oarecare nuanță de respect. Heini, fermecătorul de șerpi! Și ăsta-i amicul meu Ernst, venit în permisie din Rusia.

Heini era beat de-a binelea. Avea niște ochi foarte gălbui și o gură mică.

— Din Rusia, mormăi el. Am fost și eu acolo. Ce frumos a fost în Rusia! Mai bine decît aici!

Graeber se uită întrebător la Binding.

— Heini a băut azi ceva mai mult ca de obicei, explică Alfons. Ca să-și înece necazul. Locuința părinților lui a fost bombardată. Familia n-a pățit nimic. Erau toți în pivniță. Dar casa a fost distrusă.

— Patru camere, mîrîi Heini. Și toată mobila nouă! Și pianul! Minunat pian! Splendid ton! Porcii!

— O să le-o plătească Heini pentru pianul ăsta, cu vîrf și îndesat, spuse Alfons. Și-acum, ia spune Ernst, ce vrei să bei? Heini bea coniac. Avem și vodcă, și kümmel, și orice-ți poftește inima.

— Nu beau nimic. Am venit numai pentru o clipă, să te întreb dacă ai aflat ceva despre părinții mei.

— Încă nimic, Ernst. Părinții tăi probabil că nu se mai află în regiunea asta. În orice caz, nu sînt înregistrați nicăieri, nici aici, nici în satele dimprejur. Fie că s-au mutat în altă parte și încă nu și-au anunțat noua adresă, fie că au fost expediați împreună cu ceilalți evacuați. Știi cum e azi. Toată țara e bombardată de porcii ăștia. Așa că trece un anumit interval pînă ce se pot relua legăturile. Hai acum, bea și tu ceva. Un pahar nu-i mare lucru!

— Bine, dă-mi o vodcă.

— Vodcă—mormăi Heini. Beam butoaie întregi de vodcă, în Rusia! Și pe urmă o turnam pe gîtul bestiilor și-i dădeam foc. Îi făceam aruncători de flăcări. Să-i fi văzut cum mai țopăiau băieții! Ați fi murit de rîs! Ce bine am petrecut în Rusia...

— Cum? întrebă Graeber.

Heini nu răspunse. Se uita cu ochii sticloși drept înainte, mormăind.

— Aruncători de flăcări... Genială idee...

— Despre ce vorbește? îl întrebă Graeber pe Binding.

Alfons dădu din umeri.

— Heini a participat la tot felul de operații. A fost cu Gestapoul în Rusia.

— A fost cu Gestapoul în Rusia?

— Da. Mai bea o vodcă, Ernst.

Graeber luă sticla de pe tava de aramă și se uită la alcoolul cristalin din ea.

— Cîte grade are vodca?

Alfons rîse.

— E foarte tare. Cu siguranță că are 100 de grade. Așa le place rușilor

„Dacă-i atît de tare, desigur că începe să ardă cînd ți se toarnă pe gît și i se dă foc", își spuse Graeber. Se uită la Heini. Auzise destule lucruri despre isprăvile serviciului de siguranță al S. S.-ului, ca să știe că ceea ce spunea Heini, în beția lui, nu era nici o exagerare. Sub pretextul procurării de „Lebensraum"[1]) pentru poporul german, S.S.-ul opera lichidări în stil mare. Lichidau pe toți cei socotiți indezirabili și pentru ca omorurile în masă să nu devină monotone, S.S. -iștii inventau cele mai „amuzante" variante. Graeber cunoștea unele dintre ele. Altele i le relataseră camarazii săi. Despre acești „aruncători de flăcări" auzea, însă, acum pentru prima dată.

— Ce te uiți așa speriat, la sticlă? întrebă Alfons. Nu mușcă. Umple-ți paharul.

Graeber puse sticla înapoi. Ar fi voit să se ridice și să plece, dar rămase pe loc. Se sili să rămînă pe loc. Fugise de atîtea ori pînă acum din fața adevărului, la fel ca multe alte sute de mii de concetățeni ai săi, crezînd că în modul acesta își va liniști conștiința. Acum nu mai voia să fugă. Nu pentru asta venise în permisie.

— Nu vrei să mai bei o vodcă? îl întrebă Alfons.

Graeber se uită la Heini, care moțăia.

— Și acum e tot în Gestapo?

— Da, dar face serviciul aici.

— Unde?

— E comandantul unui lagăr de concentrare.

— Al unui lagăr de concentrare?

— Da. Mai bea o vodcă, Ernst, că tinerețea trece! Și mai stai puțin. De cîte ori ne vedem, fugi.

— Nu—spuse Graeber, continuînd să se uite fix la Heini.—De acum înainte n-am să mai fug.

— Așa te vreau, băiete. Ce vrei să bei? Tot vodcă?

— Nu, dă-mi kümmel sau coniac. Nu vodcă.

Heini se trezi, începînd să mormăie:

— Desigur, nu vodcă. Prea multă risipă. Am băut noi vodcă. Lor le-am dat gaz. Gazul arde mai bine...

★

Heini vomita în camera de baie. Alfons se afla cu Graeber în fața ușii. Cerul era acoperit de nori albi. Pe unul din mesteceni cînta o mierlă, un ghem negru cu un plisc galben, prin al cărui glas răsuna toată primăvara.

— Mare trăsnit Heini ăsta, nu-i așa? spuse Alfons.

Vorbea ca un copil despre un șmecher șef indian — cu un amestec de groază și admirație.

— Cu oameni care nu se pot apăra! — răspunse Graeber.

— Are un braț anchilozat, Ernst. De asta n-a putut intra în armată. S-a ales cu el de pe urma unei încăierări cu comuniștii, în 1932. De asta-i și atît de turbat. Ce spui de povestea cu rugul? Teribilă, nu-i așa?

Alfons pufăi în trabucul pe care și-l aprinsese, în timp ce Heini continuase să-și istorisească isprăvile din Rusia. Din cauza emoției, îl lăsase să se stingă.

— Un strat de lemne, un strat de ruși... Și fiecare strat trebuia să-și ducă lemnele pe care pe urmă se culca și era împușcat în ceafă... Teribil, nu-i așa?

1) „Lebensraum" e faimoasa formulă hitleristă „spațiu vital", sub pretextul necesității căruia fasciștii au pornit războiul lor tîlhăresc (N.R.).

— Da, teribil.

— Și femeile! Îți închipui ce se întîmplă cu ele?

— Da, foarte ușor. Ai fi vrut să fii acolo?

— Cu femeile?

— Nu, cu ceilalți. Cu cei care ardeau pe ruguri, cu cei spînzurați de pomii de Crăciun, cu cei mitraliați în masă.

Binding rămase o clipă pe gînduri. Apoi clătină din cap:

— Nu cred. Poate doar o singură dată, din simplă curiozitate. Nu-i genul meu de distracție. Sînt prea romantic pentru asta, Ernst.

Heini apăru în pragul ușii. Era foarte palid.

— Datoria! mormăi el. Am înfrigurat! Trebuie să plec! Au să mi-o plătească, porcii!

O luă, șovăind, pe aleea grădinii. La poartă își îndreptă șapca, își trase umerii înapoi și porni la drum ca o barză.

— N-aș vrea să fiu primul deținut care cade în mîinile lui, spuse Alfons.

Graeber se uită în ochii lui. Același lucru îl gîndise și el.

— Și tu găsești că asta-i just, Alfons?

Binding dădu din umeri.

— Toți sînt niște trădători, Ernst. Nu degeaba au fost băgați în lagăre de concentrare.

— Fostul nostru profesor de matematică, Burmeister, a fost și el un trădător?

Alfons începu să rîdă.

— Asta a fost o chestie personală. Ți-aduci aminte cum din cauza lui am fost eliminat din liceu, în urma încurcăturii cu Lucie Endler. Trebuia să i-o plătesc acum și l-am băgat șase luni la răcoare. De altfel, nu i s-a întîmplat nimic.

— Și dacă i s-ar fi întîmplat ceva?

— Atunci ar fi fost ghinionul lui, Ernst. Atîta lume are ghinion astăzi. Cu bombele, de plidă. Cinci mii de morți numai în orașul nostru. Oameni de zeci de ori mai valoroși decît cei din lagărele de concentrare. Așa că ce mă privește ce se întîmplă acolo? Nu sîntem răspunzători, nici eu, nici tu!...

Două vrăbii zburară, ciripind, spre jgheabul din mijlocul pajiștii. Una dintre ele trecu cu picioarele prin apă și începu să dea din aripi. În clipa următoare erau amîndouă în jgheab, împroșcînd toată iarba dimprejur. Alfons le urmărea cu cea mai mare atenție. Parcă ar fi uitat cu totul de Heini. Graeber se uită la fața lui satisfăcută și inofensivă și își dădu deodată seama că, într-un chip anonim, indirect, dar la fel de sinistru, vinovăția lui era, totuși, la fel de mare ca cea a lui Binding și a tuturor celorlalți soldați ai Wehrmachtului.

— Problema asta a răspunderii nu-i chiar atît de simplă, Alfons, — spuse el pe un ton sumbru.

— Nu fi caraghios, Ernst! Nu poți fi tras la răspundere decît pentru faptele tale. Și asta numai atunci cînd nu te conformezi ordinelor.

— Cînd împușcăm ostatici, spunem exact contrariul — că sînt răspunzători pentru ceea ce au făcut alții.

— Ai împușcat ostatici? îl întrebă Binding, întorcîndu-se plin de interes spre el.

Graeber nu-i dădu nici un răspuns.

— Cu ostatici e altceva, Ernst. Ei sînt excepții. Excepții necesare.

— Orice e o excepție necesară, spuse Graeber pe un ton plin de amărăciune. Orice facem noi, desigur. Nu ceea ce fac ceilalți. Cînd noi bombardăm un oraș, e o necesitate strategică; cînd o fac ceilalți, e o crimă hidoasă.

— Exact. Bine c-a dat dumnezeu să înțelegi și tu.

Alfons se uita la Graeber, rînjind cu șiretenie.

— Asta-i politica modernă. Just e numai ceea ce-i bine pentru poporul german, după cum a spus ministrul nostru de justiție. Și cine-i mai în măsură să știe decît el? Noi nu ne facem decît datoria. Nu avem nici o răspundere.

Apoi își întoarse din nou privirea spre jgheab.

— Uite c-a venit acum și mierloiul. Îl vezi? Vrea și el să se răcorească. Ce spui cum o iau la goană vrăbiile?

★

Graeber îl zări deodată pe Heini în fața lui. Strada era goală, razele soarelui să răsfrîngeau prin gardurile grădinilor, un fluture galben zbura la o mică distanță deasupra fîșiilor de nisip care mărgineau trotuarul de ciment, și, la o sută de metri în fața lui, Heini o coti după colț.

Graeber mergea pe nisip. Era o liniște totală și pașii lui nu făceau nici cel mai mic zgomot. Se uită împrejur. Dacă cineva ar fi voit să scape de Heini, acesta ar fi fost momentul cel mai potrivit. Nu se vedea nici țipenie de om. Toată strada parcă ar fi fost amorțită. Te-ai fi putut apropia pe nesimțite de el, fără ca Heini să prindă cumva de veste. L-ai fi putut lovi, sugruma sau înjunghia. Un glonte ar fi făcut prea mult zgomot și ar fi atras prea repede lumea. Heini nu era prea puternic, l-ai fi putut destul de ușor sugruma.

Graeber observă că acum mergea mai repede. „Alfons nu l-ar fi bănuit", își spuse el. Ar fi crezut că s-a răzbunat cineva pe Heini. Avea, desigur, destui dușmani. Era o minunată ocazie de răzbunare. Și, în același timp, de a scăpa lumea de un criminal care, după toate probabilitățile, peste un ceas va ucide, în chinurile cele mai groaznice, cine știe cîte ființe fără de apărare.

Graeber își simți mîinile pline de sudoare. Tot trupul începu deodată să-i ardă. Ajunse la colț și văzu că se apropiase cu treizeci de metri de Heini. Strada era tot goală. Dacă ar fi fugit repede pe fîșia de nisip, totul s-ar fi putut sfîrși în mai puțin de o clipă. L-ar fi putut înjunghia pe Heini și apoi s-o ia imediat la goană.

Inima îi bătea acum ca un ciocan. Îi bătea atît de tare, încît o clipă îi fu teamă să n-o audă și Heini. „Ce-i cu mine?"—se întrebă. „Ce mă privesc toate astea pe mine? De ce mă amestec eu?" Ideea care, cu o clipă înainte, îi trecuse întîmplător prin minte devenise acum o categorică poruncă. Trebuia să-i dea ascultare, ca și cum totul ar fi atîrnat de înfăptuirea ei; ca și cum această înfăptuire ar fi constituit o justificare a întregii sale vieți, a atîtor lucruri din trecut, pe care voia să le uite, dintre care pe unele le făcuse și pe altele nu le făcuse. „Să se răzbune"—își spuse el zăpăcit, dar era un individ pe care de-abia îl cunoscuse, care nu-i făcuse nimic! Și n-avea nici un motiv să se răzbune! „Nu încă"—își spuse el, dar nu era oare cu putință ca tatăl logodnicei sale Elizabeth să fi făcut și el parte din victimele lui Heini sau să cadă azi sau mîine în ghearele lui? Și cine a torturat pe ostatici și pe zecile de mii de nevinovați? Cine sînt vinovații și cine trebuie să ispășească aceste nelegiuiri?...

Avea ochii ațintiți asupra lui Heini. Gura i se uscase. Un cîine lătra din poarta unei grădini. Tresări și se uită împrejur. „Am băut prea mult, își spuse, trebuie să mă opresc, toate astea nu mă privesc cîtuși de puțin, e o nebunie" — dar merse mai departe, mai repede, împins de o forță misterioasă, ce părea o compensație și o justificare pentru toată moartea pe lîngă care trecuse pînă acum nepăsător.

Nu-l mai despărțeau acum decît douăzeci de metri de Heini și încă nu știa ce avea să facă. În clipa aceea, la capătul străzii, văzu o femeie care ieșea dintr-o curte. Avea o bluză portocalie și un coș în mînă și venea spre ei. Încetini pasul. Se produse în el o mare destindere. O clipă aproape că se opri și apoi își reluă mersul foarte încet. Femeia își legăna coșul și trecu cu pași tacticoși pe lîngă Heini, îndreptîndu-se acum spre Graeber. Avea sînii mari și puternici, o față plină și arsă de soare, păr

ANCHETA FLACĂRII

SCRIITORII PREFERAȚI: MIHAIL SADOVEANU ȘI DAN DEȘLIU

Scriitorul meu preferat e Mihail Sadoveanu. Îmi plac romanele istorice ale maestrului Sadoveanu. „Mitrea Cocor" nu mi se pare la înălțimea celor mai bune cărți ale sale.

Aș dori să apară mai multe poezii. L-aș ruga pe poetul Dan Deșliu să scrie mai mult. Mi-a plăcut „Lăzăr de la Rusca", scris într-o frumoasă limbă populară, care-mi amintește de „Miorița". Nu mi-au plăcut însă poeziile sale lozincarde, de genul „Hai noroc, tovarășe plan".

În ce privește critica literară, cei mai mult îmi plac cronicile lui Ovid S. Crohmălniceanu.

O problemă nepusă în chestionar: aș vrea ca scriitorii să se ocupe mai intens de dramaturgia cinematografică. Avem o seamă de teme istorice frumoase care pot fi transpuse în film, ca să nu mai vorbesc de bogăția celor actuale.

Ion POPESCU
student la Institutul „Maxim Gorki".

PENTRU REEDITAREA UNOR LUCRĂRI CLASICE

Întrucît sfera primei întrebări include numai literatura contemporană mă pot pronunța cu greutate asupra scriitorului preferat. Îl prețuiesc pe Titus Popovici pentru romanul său „Străinul", după cum am același sentiment față de Radu Tudoran pentru „Toate pînzele sus".

Am motive să cred că nu toate criticile aduse romanului „Străinul" sînt juste. Bineînțeles că unele comentarii defavorabile au fost întemeiate. „Străinul" m-a impresionat prin realismul său, prin conturarea puternică a personajelor și prin felul în care este condusă acțiunea.

Aș vrea ca după terminarea volumului II al „Străinului", Titus Popovici să abordeze tema vieții din institutele învățămîntului superior.

Îmi plac toate genurile literare dar prefer romanul. Sînt de acord cu publicarea fragmentelor de roman în reviste, în măsura în care acest lucru este făcut pentru popularizare și pentru ca cititorii să-și facă o idee, fie și vagă, asupra romanului în general. Nu sînt de acord cu publicarea romanului în întregime, ușind veșnicul „va urma", deoarece admițînd că respectivul roman s-a epuizat sau nu a apărut încă, durata întreruperilor are influență asupra calității lecturii.

Este binevenită inițiativa unor ziare, care în ultimul timp publică mai multe poezii în paginile lor. Exemplul „Scînteii Tineretului" în acest sens este foarte bun.

Aș vrea ca pe viitor să se redităteze lucrările unor clasici ca Stendhal, Maupassant, Balzac, Jack London, Wells etc. etc.

Pentru copii este recomandabili Emil Kästner. Nu s-ar putea publica în întregime piesa „Nekrasov" a lui Jean-Paul Sartre? Ar trebui să fie tradus și Jerôme K. Jerôme. O ediție completă a operelor lui A. Dumas ar fi bine primită de tineret.

Mircea MĂRCUȘ
elev la liceul militar „Dimitrie Cantemir"

În întîmpinarea primului Congres al Scriitorilor din R.P.R., care va avea loc între 18-23 iunie a. c., revista „Flacăra" a organizat o anchetă în rîndurile cititorilor, care are drept scop dezbaterea unor probleme legate de creația literară.

1) Care este scriitorul dv. preferat?

2) Care dintre lucrările lui v-a plăcut mai mult și de ce?

3) Dacă ați sta de vorbă cu scriitorul dv. preferat, ce i-ați reproșa?

4) Ce cărți ați dori să scrie el pe viitor?

5) Preferați să citiți numai romane sau vă plac și povestirile scurte, schițele, nuvelele, reportajele literare?

6) Sînteți pentru publicarea fragmentelor de romane în reviste? Doriți să apară în întregime romane și povestiri în mai multe numere ale publicațiilor?

7) Doriți să găsiți mai multe poezii în paginile revistelor și ziarelor?

8) Ce părere aveți despre lucrările satirice apărute și ce anume ați dori să mai citiți?

9) Ce fel de cărți ați dori să apară pentru copiii dv.?

10) În ce măsură vă ajută criticii literari să vă orientați în alegerea cărților și care critici anume?

11) Care dintre operele scriitorilor străini ați dori să fie traduse?

MAI MULTE CĂRȚI INTERESANTE PENTRU COPII

Sînt un cititor pasionat al povestirilor de vînătoare și al romanelor istorice ale lui Mihail Sadoveanu. Cînd le citesc mă simt parcă trăind și în acele locuri, și în acele timpuri, unde mă poartă pana scriitorului.

Am un băiat de 6 ani și caut mereu cărți pentru el; foarte rar găsesc cîte o carte cu povești frumoase, frumos ilustrate.

Am citit de curînd „Ciopotul din Islanda" de H. Laxness, și mi-a plăcut foarte mult. M-ar bucura să se traducă mai mult din scriitorii nordici, precum și din cărțile lui Sinclair Lewis și John Galsworthy.

Nicolae VOROVENCI
contabil la căminul de copii al Uniunii Cooperativelor Metalo-Chimice - București.

DESPRE „STRĂINUL"

Un viu interes mi-a stîrnit apariția romanului „Străinul", al tînărului scriitor Titus Popovici. De aceea, la prima întrebare pusă de „Flacăra", răspund că scriitorul meu preferat este Titus Popovici, deși din lucrările lui nu am citit decît primul volum al romanului „Străinul".

Reconstituirea artistică a evenimentelor din anul 1944 și a celor ce au urmat actului istoric de la 23 August este atît de veridică și emoționantă, încît aștept cu nerăbdare și celelalte două volume ale trilogiei.

Aș vrea să-i spun scriitorului — deși este un amănunt care nu scade cu nimic valoarea prețioasei lucrări literare „Străinul" — că unele comentarii privind trăgerile artileriei (pag. 438) nu erau cunoscute în perioada în care se desfășoară acțiunea și, deci, nu aveau enunția redată în roman. (Prilej să-i reproșez la rîndul său celui pe care l-a consultat în această problemă).

Urez primului Congres al Scriitorilor din Republica Populară Română succes deplin în desfășurarea lucrărilor sale.

Căpitan C. STĂNESCU
Sibiu

CÎTEVA PĂRERI

■ *Mai multe lucrări de satiră* dorește tov. *Sădunaș Aurel* din Călărași, care sugerează o antologie de epigrame și volume de schițe din cei mai buni umoriști contemporani. Pentru mai multe și mai bune lucrări satirice se pronunță și tov. *Petre Baciu* din Giurgiu.

■ *Lucrări din orice gen literar, dacă sînt bine scrise* — doresc tovarășii *Nicolae Mitrofan* din București, *Nina Ionită* din Buzău, *Radia Deleu* și *Virginia Nicolae* din Călărași, *George Nițoveanu* de la S.M.T.-Urziceni, *Dragoș Dumitrescu* din București, *Aron Weisenberg* din Baia Mare și *L. Volonici* din Iași.

■ *Pentru fragmente de roman* — cu condiția de a avea un înțeles de sine stătător — se pronunță tovarășii *Paul Coman* din Buzău, *Traian Ciubancan* din București, *Geiu Jupeneschi* din Turnu Severin, *N. Mitrofan* din București.

■ *Împotriva fragmentelor de roman* — sînt tovarășii *Tudor Alexandru* din comuna Maia (Snagov), *George Nițoveanu* din Urziceni, *prof. Consi. Olteanu* din Medgidia, *Aron Weisenberg* din Baia Mare.

CONTINUARE ÎN PAGINILE 12-13

---

negru cu cărare la mijloc. Cerul era gălbui și întunecos, numai capul ei era luminos, totul se amesteca într-un vîrtej amețitor, numai ea era reală, ea era viața, o purta pe umerii ei largi, o aducea cu ea și era mare și bună, iar în spatele ei erau numai pustiu și crimă.

Se uită la Graeber cînd ajunse în dreptul lui și-i spuse pe un ton prietenos:

— Bună-ziua.

Graeber dădu din cap. Nu putea să vorbească. Îi auzi pașii în urma lui și se trezi din nou în pustiu. Și în mijlocul pustiului văzu din nou silueta neagră a lui Heini, cotind după primul colț, și strada rămase iar goală.

Se uită împrejur. Femeia își continua drumul, calmă și indiferentă. „De ce nu fug după el?— își spuse. Mai am încă timp". Știa însă foarte bine că n-o va mai face. Vraja se spărsese. „Nu mai pot acum, își spuse, femeia asta m-a văzut, mă va recunoaște". Dar ar fi făcut-o dacă nu s-ar fi ivit femeia? N-ar fi găsit vreun alt pretext? Nu știa.

Ajunse la colțul după care cotise Heini. Nu-l zări pe acesta. Îl revăzu la colțul următor. Se afla în mijlocul străzii. Vorbea cu un S.S.-ist și apoi plecară amîndoi mai departe. Un poștaș ieșea pe o poartă. Ceva mai departe, doi oameni pe biciclete stăteau la taifas. Graeber se liniști acum aproape complet. Parcă s-ar fi trezit dintr-un coșmar. Se uită împrejur. „Ce a fost asta? se întrebă. Eram cît p-aci să-l ucid. Cum de am ajuns în starea asta? Ce-i cu mine? De unde răbufnirea asta atît de neașteptată?" Merse mai departe. „Trebuie să mă controlez — își spuse. Credeam că sînt calm. Nu sînt calm. În mintea mea e un foarte mare haos. Trebuie să mă controlez, căci alt fel cine știe ce nebunie mai fac!"

Cumpără un ziar de la un chioșc și citi ultimele știri de pe front. Era prima dată că făcea acest lucru de cînd se întorsese acasă. Nu voise să-și reamintească de război. Acum le citi și află că retragerea continuase. Pe mica hartă din ziar, găsi locul aproximativ în care probabil că se afla regimentul său. Nu-i putea stabili cu precizie. Comunicatele raportau numai mișcările grupurilor de armate; după toate indiciile, regimentul său se mai retrăsese cu încă vreo trei sute de kilometri.

Rămase pe loc, un răstimp. De cînd se afla în permisie nu se gîndise niciodată la camarazii săi. Memoria îl părăsise cu desăvîrșire. Acum începuse să-i revină.

„Trădați!"— își spuse cu amărăciune. „Au fost toți trădați, trădați și înșelați, lupta și moartea lor au fost mînjite cu crime, nedreptăți și minciuni, au fost înșelați, li s-a răpit totul pînă și nenorocita, curajoasa, lamentabila și inutila lor moarte".

O femeie, cu o desagă în spinare, se izbi de el.

— N-ai ochi să vezi? strigă ea enervată.

— Am, spuse Graeber, fără să se miște.

— Atunci de ce nu te dai la o parte?!

Graeber nu-i răspunse. Înțelese deodată de ce-l urmărise pe Heini. Bezna pe care o simțise adeseori în minte, întrebarea la care n-avusese niciodată curajul să răspundă, deznădejdea adîncă de care fugise de atîtea ori, toate acestea puseseră acum, în sfîrșit, stăpînire pe el și de data asta nu mai voia să fugă. Voia să se lumineze. Era acum pregătit sufletește. „Trebuie să mă duc să vorbesc cu cineva care să mă lămurească! — își spuse. Trebuie să vorbesc cu un om de încredere!"

— Neghiobule! — îi strigă femeia cu desaga, ducîndu-și mai departe povara.

Intervial nostru

DE VORBĂ CU NAGY ISTVAN

În fiecare zi la orele 12 (aproape totdeauna cu precizie la această oră), apare la filiala clujeană a Uniunii Scriitorilor un om înalt, slab și negricios, cu unchip frămîntat parcă de o permanentă preocupare. Își agață pălăria pe cuier, dă binețe celor prezenți, își la zărește și, plin de teamă ca nu cumva să i se răspundă afirmativ, întreabă secretara, în vreme ce rictusul, care dă înfățișării sale un aer de nemulțumire, se adîncește:

— Am fost chemat la vreo ședință?... Nici la Academie?... Nici la București?...

Dacă i se răspunde „nu" la toate, pe obraz i se schițează un zîmbet abia perceptibil, dar, în sfîrșit, un zîmbet. Apoi, trece în cămărița alăturată, unde-și începe munca de președinte al Filialei Uniunii Scriitorilor.

Ați ghicit, desigur, că este vorba de scriitorul Nagy Istvan.

Bat la ușă și intru în biroul său. Urma de zîmbet de adineauri a dispărut, de parcă nici n-ar fi fost vreodată. Bănuiește, poate, că am venit să-i solicit un material *urgent* pentru revistă.... (Știți, noi, redactorii, cînd cerem un material de la un colaborator, înseamnă de obicei că trebuie să fie gata... ieri!) Mă hotărăsc să temperez urgența. Îi voi cere, deci, ca materialul să fie gata azi... Fiind vorba de un interviu, s-ar putea să terminăm chiar imediat. Îi comunic scriitorului indulgența mea, el zîmbește și-mi cere cu privirile prima întrebare pe care nu întîrzii să i-o pun:

— *În ce constă — după părerea dv. — importanța Congresului Scriitorilor din R.P.R.?*

— Cred că primul Congres al scriitorilor din țara noastră va constitui un mare eveniment în istoria literaturii noastre. Dacă nu mă înșel, înainte de 23 August 1944, scriitorii n-au ținut un asemenea Congres. Și chiar dacă se întruneau uneori, în cadrul vreunei consfătuiri mai ample, cei mai mulți dintre ei lipseau din motive lesne de înțeles: unii dintre scriitori erau dezbinați de antagonismele naționaliste și de deosebirile de concepții intenționat întreținute în rîndurile lor de către burghezie. Mulți dintre scriitori nu erau legați între ei de vreun țel comun (nu mă refer aci, de bună seamă, la scriitorii progresiști din vremea aceea). Diferențierile în rîndul scriitorilor erau în deosebi accentuate de vederile naționaliste și șovine ale multora dintre ei, pe atunci. De aci lupta în care se angajaseră scriitorii progresiști împotriva elementelor care frînau progresul. Fenomenul acesta se făcea simțit și în rîndul scriitorilor maghiari din Romînia. Împotriva helioniștilor (scriitorii grupați în jurul revistei reacționare *HELIKON*) s-au ridicat scriitorii maghiari de stînga, care strînseseră rîndurile în jurul revistei *„KORUNK"* (epoca).

Cunoscînd situația de astăzi a literaturii noastre în general, ne putem da seama de schimbările radicale ce s-au petrecut și în relațiile dintre scriitori. Cele mai puternice sînt tendințele literare purtătoare ale tradițiilor progresiste, iar scriitorii noștri, urmînd pilda literaturii sovietice, au creat opere valoroase, realizate în spiritul realismului socialist. Antagonismele naționaliste de pe frontul literar dispar, o dată cu factorii care le generează și care izolaseră cîndva în grupuri potrivnice pe scriitorii de limbi diferite.

Azi, țelul comun — construirea socialismului în patria noastră — care realizează unirea milioanelor de oameni ai muncii, unește și pe scriitorii noștri. Și faptul că aceștia, strîns uniți, vor da socoteală de munca lor comună în fața primului lor Congres și vor lupta laolaltă pentru rezolvarea tuturor problemelor ce mai frînează azi dezvoltarea literaturii noastre, constituie, cred, una dintre caracteristicile principale ale acestui mare sfat.

— *Ce ne puteți spune despre dezvoltarea literaturii minorităților naționale în anii de după 23 August?*

— Literatura naționalităților care trăiesc pe pămîntul nostru a cunoscut o mare înflorire în ultimii 12 ani. Numai scriitorii din Cluj pot aduce la masa Congresului 147 de volume de literatură originală și traduceri, dintre care unele distinse cu Premiul de Stat. Un număr de romane, volume de nuvele și versuri au atins, două sau chiar trei ediții, lucru de neînchipuit în trecut. Azi fiecare minoritate națională consideră că-i aparțin și scriitorii celorlalte naționalități. Azi, nu mai este necesar să explici cititorului maghiar, german sau sîrb cine este Mihail Sadoveanu sau Mihai Beniuc; nici cititorului romîn nu trebuie să-i vorbești prea mult despre Asztalos István sau Sütö András, ori despre Alfred Margul Sperber — ca să nu mai pomenesc de ceilalți. Și e firesc să fie așa, de vreme ce toți scriitorii, indiferent de limba în care scriu, sînt preocupați, în operele lor, de oglindirea luptei pentru transformarea societății noastre în mers spre socialism.

— *Și în ceea ce privește viitorul, tovarășe Nagy?...*

— Viitorul, tovarășe dragă, promite o dezvoltare și mai plină de avînt. Fiecare dintre scriitorii noștri mai de seamă lucrează la cîte un roman, volum de nuvele sau de versuri, iar tînărul se manifestă și el cu tot mai multă vigoare. În curînd cititorii vor putea face cunoștință cu primul roman al lui Szabo Gyula, cu noile poezii ale lui Kányádi Sándor, cu noile satire ale lui Bajor Andor și noile nuvele ale lui Fodor Sándor. Scriitorii noștri mai vîrstnici abordează cele mai diverse teme ale vieții noi. Ei îl poartă pe cititor prin marile lupte ale trecutului apropiat, în viața de zi a muncitorilor, a țăranilor muncitori și a intelectualilor. Ei sînt adînc preocupați de uriașul efort depus de oamenii muncii din țara noastră, pentru înfăptuirea orînduirii economice socialiste.

— *Care sînt preocupările dv. literare imediate?*

— În ce mă privește, aș vrea să ofer cititorilor, în anii ce urmează, cărți și piese de teatru care să evoce evenimentele de grea încercare dintre cele două războaie mondiale.

— *Care vor fi — după părerea dv. — roadele primului Congres al scriitorilor?*

— Am convingerea că în desfășurarea celui de-al doilea plan cincinal viața va deveni atît de rodnică, colorată și bogată, încît literatura noastră va depăși cu mult realizările de pînă acum. Pomul dpar nu înflorește ca să rămînă sterp; dacă-l păzești de îngheț, îți va da roade gustoase. Și Congresul Scriitorilor va trebui să ne învețe și ne va învăța cum să grădinărim mai bine.

■

L-am părăsit cu părere de rău pe autorul romanului „La cea mai înaltă tensiune". Chipul său era la fel de frămîntat și preocupat ca și atunci cînd am pășit în biroul său; și cred că nu de un nou roman, ci de referatul asupra dezvoltării literaturii minorităților naționale din țara noastră, pe care-l va prezenta la Congres. Gînduri de grădinar, grijuliu nu numai pentru grădina sa proprie, ci și pentru cele ale vecinilor săi.

R. RODA

DE VORBĂ CU POETUL A. E. BACONSKI

Un birou redacțional — fie el păzit chiar de o secretară — mi-am zis că nu e propice pentru un interviu... literar. Telefoanele, vizitatorii neprevăzuți, dar importanți, pot să strice tihna unei convorbiri în care trebuie să răspunzi pe negîndite la diverse întrebări. Și-apoi, omul... Auzisem că poetul Baconski e un interlocutor dificil. Totuși... am intrat. În dărătul unor tomuri legate în pînză verde — ultimele volume ale proverbelor adunate de Zane — m-a întîmpinat un zîmbet. Poetul zîmbea. Și atunci, profitînd de începutul de această bunăvoință facială, bun augur pentru un re-

ANCHETA FLACĂRII · ANCHETA FL

SATIRĂ MAI MULTĂ ȘI MAI BUNĂ

Care este (printre scriitorii contemporani) scriitorul dv. preferat?

Răspuns: Grea întrebare! Preferințele își au povestea lor, se nasc și ele cu o socoteală. Dar nu cred să se găsească om așa sigur la gust, care să aibă una singură. Eu unul, am două. Marin Preda și — una mai tînără — Titus Popovici. Mi-au plăcut „Moromeții" și „Străinul".

De ce? Sînt de bastină dintr-o regiune în care trăiesc „moromeți"; i-am cunoscut — am pretenția — și-i iubesc așa cum sînt. Or, așa cum sînt, pînă acum nu i-am prea întîlnit prin cărți. Cine-i vinovat, nu e treaba mea să aflu și să spun. Destul că eu, cititor, am tot căutat, prin romane, povestiri, nuvele, ș.c.l., țărani adevărați. În locul lor am găsit, de cele mai multe ori, caboteni care se scîlciosau în vînie ori țipari. Nu vreau să fiu prost înțeles: mai licărea ici-colo cîte un chip de rumîn viu. Dar „moromeții" de-adevăratelea, mie Marin Preda mi-a dat. Și mi i-a dat fără apă de trandafiri (care lasă că nici nu-i prinde). În „Moromeții" e viață și adevăr. Marin Preda a-a dat la o parte, nebăgat în seamă, și a lăsat să-i intre în carte, lucrurile astea mari, așa cum sînt și cum trebuie să fie ele: simple, fără triluri de tenor liric.

Cu „Străinul", altă poveste. E aproape de inima mea, în primul rînd, pentru că e, într-un fel, romanul propriei mele adolescențe. Fiecare din întîmplările lui Andrei Sabin a fost la vremea ei și a mea. N-am fost surprins cînd am auzit același lucru și din partea altora, mulți de aceeași vîrstă cu mine și cu scriitorul.

Generația noastră a avut de-a face între două lumi, atunci cînd nici urmă pe frunte de brazdele gîndurilor și pe obraz de țepi bărbăției. Abia ne ridicaserăm copăcel și am nimerit în vîscol. Din pricina asta oamenii generației noastre vor fi pînă la adînci bătrînețe într-un anume fel. De ce vom fi noi așa și nu altminteri, pentru noi înșine și pentru alții, va explica „Străinul". Titus Popovici e și el crainicul unei generații.

Mi-ar place să aflu noutăți despre Andrei și tare mi-ar părea bine de-o întîlnire cu Moromete prin anii noștri.

Ce părere aveți despre lucrările satirice apărute și ce anume ați mai dori să citiți?

Răspuns: Părerea mea despre lucrările satirice apărute nu e prea bună. Cred că cele mai multe nu merg pe un drum bun. Citindu-le pe acestea, ai de multe ori impresia că de lipsurile noastre sînt vinovați: soții mincinoși, soțiile înapoiate, funcționarii de la registratură, portarii care eliberează bonurile de intrare în instituții etc. Rar nimerește vreo săgeată în vreun birocrat tip, în șefii lipsiți de inițiativă, executanți mecanici, în capetele de lemn care se tem de nou și de inovatori. În oamenii ce care-i bate vîntul opiniilor altora. Și cred că nu ei se ascund de săgeți, ci că săgețile îi ocolesc, din dragostea de liniște a țintașilor.

Cît o să apelăm numai la Caragiale împotriva Cațavencilor noștri?

Despre critică, cîteva vorbe mai mult. Trei lucruri le-aș „reproșa" criticilor noștri. Unii (în descreștere) — bucureala, talmudismul, teoretizarea. Ai doilea (staționar) — o teamă de a spune limpede o părere. Unul și același om, de la paragraf la paragraf, își schimbă cameleonic părerile, pentru ca în final să-și poată oferi o enigmă. Al treilea (din nefericire, în creștere) — tendința de a vorbi pășărește despre lucruri la mintea omului. Chiar o revistă care a luat curajos atitudine împotriva acestei porniri, publică destul de des cronici scrise pășărește. De acolo am aflat că Rusalin Mureșan e „un flăcău de moț" care „chiuie bucuria vieții noi", în timp ce „Negru pe alb" al lui Virgil Teodorescu nu delimitează numai cromatic hotarul între literă și birtie, ci în același timp stabilește distincția între ceea ce constituie pentru poet etc... etc... etc... Multe altele am aflat de acolo. Unele din cronicile de felul ăsta cer o adevărată muncă de traducător (după ce o faci, mai ai și ghinionul să vezi că rezultatul nu-ți răsplătește truda). În schimb Ov. S. Crohmălniceanu, N. Tertulian (atunci cînd fac și cronici), S. Damian și D. Micu te ajută și te ajută bine.

Care dintre scriitorii străini ați dori să fie traduși?

Lista aș deschide-o cu ceea ce a început să se traducă (pentru că tare încet merge treaba). Cît o să mai aștepte cititorul urmarea lui Shakespeare, Balzac, Molière, Goethe, ca să nu mai vorbim de seria de opere ale clasicilor ruși, prevăzute în multe volume, și care apar la intervale nepermise de mari?

Aș completa lista cu cîteva slăbiciuni ale mele: Rabelais, Villon, Diderot, romanele și povestirile lui Voltaire, Stendhal, Flauberi, Maupassant dintre francezi, și dintre ceilalți: Cervantes, Vega și Calderon, Hoffman, Ib-

porter care la un interviu, fără un pic de ezitare l-am întrebat:

— *Ce probleme privitoare la poezie credeți că ar trebui discutate la Congresul Scriitorilor?*

— La o asemenea întrebare se poate răspunde din două puncte de vedere; al criticului și al poetului. Care e diferența între asemenea puncte de vedere, n-aș vrea să arăt aici, din motive de oportunitate: atari evenimente nu e recomandabil să te găsească în ceartă cu criticii literari. Preferînd, deci, pur și simplu cel de al doilea punct de vedere — voi începe prin a-mi manifesta speranța că apropiatul nostru Congres va avea o atmosferă cît mai puțin festivă și... administrativă. Asociația e numai aparent disparată. Toate plenarele și conferințele de pînă acum au stratificat în noi o anumită experiență, în virtutea căreia vorbesc. Festivul și administrativul sînt cele două extreme cu ciudate proprietăți magnetice pentru unii creatori, a căror acțiune ar trebui cel puțin atenuată.

— *Evident că dumneavoastră, tovarășe Baconski, aveți dreptate. Concretizînd însă, am avea în față tipurile — multiple după cum văd că socotiți — și le-am recunoaște mai lesne. Deci, v-aș ruga să coborîm, pe cît posibil, în domeniul descifrabilului. Vă garantez că nu vă puneți rău cu criticii, după cum aminteați mai sus.*

— Interviul comportă oare și aprecieri satirice?

— *N-avem nimic împotrivă.*

— Nu am în genere aplicații satirice. Totuși, nu pot să nu mă gîndesc, de pildă, la un poet care apare la tribună și începe să felicite sala, să se felicite pe sine, să felicite cititorii, să arate semnificația, rostul, importanța etc., etc., apoi să scrutoze viitorul în modul cel mai metaforic și mai intim cu putință.

Pe de altă parte văd poetul antrenat de acute și dramatice controverse administrative pe care ține să le rezolve la tribună, abordîndu-le sub diferite forme: moralistice, sentimentale — dar întotdeauna fals literare. El vede principala carență a poeziei noastre noi, în faptul că la Fondul Literar miercuri 23 XII-1950 — ședința a fost contramandată, că la Sinaia vin prea mulți copii și că sălile Pelișorului sînt prea sonore, că la redacții, de pildă, a *Gazetei Literare*, în anul 1955 n-au fost acceptate decît 20 din cele 34 de poezii prezentate de tinori poeți sub 21 de ani. Alteori, el se întristează pentru că cele mai multe dintre poeziile sale au apărut în cutare revistă pe pagina a II-a și nu I-a. Dar cînd au apărut în pagina I au fost publicate nu în stînga, ci în dreapta și anume sub o poezie a confratelui său X. Motiv de anxietate poate fi și salutul prea rece al cuiva sau faptul că un alt poet e văzut prea adesea la Athenée Palace, bunăoară, și încă în tovărășia aceluiași critic. Și cîte altele asemănătoare... Cînd se drapează în moralist, poetul administrativ începe invariabil cuvîntul său cu formulele: *„Eu îl iubesc pe tovarășul ... și îi apreciez mult talentul, dar"*... sau: *„Eu mă mîndresc cu prietenia tovarășului"*... (Bine zice cunoscutul proverb: ferește-mă doamne de prieteni, că de dușmani mă feresc eu singur!)

Dar observ, tovarășe, că eu îți vorbesc de fapt despre ceea ce *n-ar trebui* să se dezbată la Congres. Or, întrebarea dumitale era exact contrarie. Dacă am procedat astfel, am făcut-o însă crezînd că e drumul cel mai ușor și mai sigur. Problemele care stau în fața Congresului sînt nenumărate și toate privesc de fapt creația noastră scriitoricească, încît vorbind despre ele ești ispitit mai curînd să procedezi prin excludere. Cu cît vom dezbate mai amplu și mai competent poezia noastră nouă în multiplele ei înfățișări și aspecte, cu cît vom veghea mai atent ca discuțiile să nu lunece în domenii periferice cînd micile și meschinele rivalități și răfuieli se revarsă cu șuvoaiele lor insalubre — cu atît vom reuși mai mult să transformăm Congresul nostru într-un for al creației autentice. Că acesta este un comandament esențial al timpurilor pe care le trăim, este poate inutil s-o repet.

— *Și acum o ultimă întrebare. Cititorii ar vrea să cunoască planurile dumneavoastră literare. Știți, înaintea unui atare eveniment, fiecare scriitor își face un mic bilanț. Mă iertați că introduc în convorbirea noastră literară un termen contabil. Dar mie mi se pare că a vorbi de la tribuna Congresului, avînd publicate cîteva cărți, înseamnă a dezbate problemele cu răspunderea unui om care și-a făcut datoria în măsura puterilor și posibilităților sale.*

— Cît privește activitatea mea din ultima vreme, trebuie să spun mai întîi că foarte curînd va apare la E.S.P.L.A. volumul meu *Două poeme*, cuprinzînd poemele *Cîntecul vieții acesteia* și *Lucrări și anotimpuri sau mișcarea de revoluție* — publicate în 1954 și 1955 în *Gazeta Literară*. Am predat la tipar o carte de *Studii literare* parte publicate, parte inedite, și în august voi preda Editurii Tineretului o plachetă de pasteluri, care ar vrea să fie un imn al frumuseților acestei țări străvechi. Nădăjduiesc, de asemenea, că voi avea răgazul să-mi isprăvesc și să public pînă la Congres un poem închinat marilor uzine siderurgice din patria mea. Va fi un revers industrial al poemului *Lucrări și anotimpuri sau mișcarea de revoluție*.

— *Și revista „Steaua"?*

— Așa ca poet, Ca redactor șef al „Stelei", regret, dar nu pot face decît declarații laconice. Sînt obligat să respect secretele redacționale. Revista noastră pregătește numerele închinate Congresului și nu-mi pot permite să divulg surprizele pe care le are în plan. Pot, în cel mai bun caz, să adresez, prin intermediul revistei „Flacăra", o invitație, tuturor eventualilor colaboratori...

★

Păcat, mi-am zis eu, că interviul s-a terminat. Dar cine e de vină? Se pare că spațiul. Nu rămîne decît să ascultăm la Congres celelalte — și nu puținele — păreri ale poetului Baconski despre poezie și viața literară.

C. BOZBICI

ÎN LOCUL UNUI CÎNTEC DE LEAGĂN

Lui

Acum cînd peste lumea-ntreagă cerne
Tăcerea ca o pulbere de stele,
Tu dormi întîiași dată-n albe perne,
Tu, visul și nădejdea vieții mele,
Odorul meu.

Se desfoiesc lumini ca vare crinii
Pe schii tăi izvoritori din noapte
Și rar tresari sub fulgnetul luminii,
La tremurul matern de grîji și șoapte,
Odorul meu.

Stau eu retras în mine, stau departe,
Bolovănos, și nu-mi pot crede visul
Că fața ta de mere roșii arde,
C-ai biruit neantul și abisul,
Odorul meu.

Stau și mă-ntreb: Cu tine ce-o să fie?
De mersul tău, de alta-n viață nu mi-i!
Tu nu știi încă veghea mea tîrzie
La căpătîiul leagănelor lumii,
Odorul meu!

Ion BRAD

FLACĂRII · ANCHETA FLACĂRII · ANCH

CEVA DESPRE LITERATURA PENTRU COPII

Mă folosesc de ancheta „Flacării" pentru a încerca să fac cîteva observații în legătură cu literatura pentru copii. Nu ca un specialist, ci ca un părinte care urmărește atent reacțiunea copilului său față de cărțile pe care le primește.

Se scrie mult pentru copiii noștri. Atenția deosebită care se acordă celor mici a făcut să se obțină realizări pe care trecutul nu le-a putut atinge niciodată. Se publică foarte mult, este adevărat. De aceea se ignorează poate o serie de amănunte care scapă sau nu sînt luate în considerație de cei care le oferă (povestitorul, poetul, graficianul), dar care sînt simțite de cel care le primește (copilul, părintele, educatorul).

O primă obiecțiune se referă la conținut. Foarte multe publicații, în special cele pentru copiii de vîrstă preșcolară, suferă din lipsa unui conținut apropiat de vîrsta respectivă. Poezia suferă cel mai mult. Unele teme sînt destul de grenate, uneori lipsite de logică. Înțelegerea copilului e pusă la grea încercare. Iată, de pildă, cum descrie S. Sebastian peisajul în care se joacă doi copii *„Ați văzut vreodată / Codru în ogradă? / Și ce codru-periie! / Un măr lîngă un măr / Stau copaci pufderie / Nici nu pot să-i număr / Doi cireși, un măr / Un stejar, un păr / Și ce mai deși / Numai un tufiș / 'nalt de-abia de-un cot / . . . / Așa-i codrul lui"* (din volumul „Vine-n vale Făt-Frumos").

Care este logica? Ori sînt copaci „pufderie", că nu-i poți număra, ori autorul se bazează prea mult pe incapacitatea preșcolarilor și a celor mici, care nu știu încă bine să numere. Lăsăm la o parte faptul că este cam greu să crească împreună „în ogradă", un stejar alături de un cireș, un măr și un păr...

Imaginile artistice folosite de unii autorii pentru copii sînt adesea lipsite de inspirație, greoaie, forțate. Alteori, necesitățile de versificare alterează sensul: *„Trei băieți / Îndrăzneți / Și isteți / Cum lucrează cu răbdare / Rămurele, beițoare / Și fac lucruri — de mirare! —/ Bune și folositoare"*. (Grigore Țepeș — „Lupa vițeluța").

De ce trebuie să fie de mirare că trei băieți, îndrăzneți și isteți, fac lucruri bune și folositore? Desigur, numai pentru nevoile de rimă. Dar așa ceva nu pot înțelege copiii.

Copilul care nu știe să citească își însușește poezia ca pe o melodie. Dacă melodia este greoaie sau superficială, copilul nu și-o poate apropia. Din păcate, se publică multe versuri, dar puține poezie.

Stihurile sclipitoare ale lui Arghezi, verva lui Cicerone Theodorescu, dulcoția Veronicăi Porumbacu sînt pline de melodie. Dar acestea sînt mărgăritare alese care se pierd printre mulțimea mărgelelor de sticlă.

Poeții noștri consacrați scriu prea puțin pentru copii. De la ei așteaptă copiii noștri poezia, melodia, pe care știu s-o prețuiască cu o nebănuită receptivitate.

Ilustrația cărților pentru copii este uneori decepționantă. Imaginea este pentru copii mai pregnantă decît cuvîntul. Dacă ilustrația e proastă, copilul înțelege la fel ca atunci cînd îi vorbești cu un vocabular pocit. Cele mai multe dintre desenele cărților pentru cei mici arată o tendință spre schematizare, spre deformare. Se „stilizează" foarte mult desenul, nu se utilizează suficient culoarea.

Avem atîția artiști valoroși, deosebit de talentați. Nu le-am văzut decît foarte rar — chiar mai rar decît în cazul poeților — semnătura pe cărțile pentru copii. Am vizitat expozițiii bogat înzestrate cu opere de artă grafică: afiș, desen, caricatură etc. Am văzut însă prea puține lucrări care să sprijine literatura pentru copii.

Cît privește publicațiile periodice pentru copii (Luminița, Cravata Roșie), ele sînt „periodice" numai cu numele. Ele apar cu întîrzieri uneori foarte mari. Tirajul lor este insuficient și nu reușește să satisfacă decît abonamentele.

Și, în sfîrșit, traducerile. Acestea au fost făcute fără suficient discernămînt și mai ales unilateral. Clasicii literaturii universale au fost încă prea puțin traduși, iar mulți dintre ei ignorați.

Iată cîteva dintre problemele. Desigur că există răspuns pentru fiecare dintre ele. Noi, părinții micilor cititori, îl așteptăm din partea Congresului Scriitorilor.

Dr. B. MOSCOVICI

Adrian RIZA
tehnoredactor

O CUNUNIE 5 MINUTE

— reportaj —

Am un vecin simpatic. Pensionar. Văduv. Deşi vîrsta lui nu e cea mai fragedă, omul, care a străbătut atîtea toamne, păstrează, totuşi, o vioiciune a spiritului, primăvăratică.

Zilele trecute s-a înapoiat de la oficiul stării civile o pereche drăgălaşă, vecină cu noi. În curte, bătrînul i-a întîmpinat pe proaspeţii cununaţi cu un buchet de viorele. După strîngeri de mînă şi un schimb voios de cuvinte, bătrînul rămas cu mine mi-a spus cu o umbră de melancolie în glas:

— Au trecut atîţia ani de la cununia mea! Am uitat să mai număr nu numai anii care au trecut de atunci, ci şi de cînd mi s-a prăpădit nevasta. Multe s-au schimbat în lume — şi în ţară s-au transformat aproape toate. Cum s-or fi făcînd astăzi cununiile?...

„Într-adevăr — mi-am zis eu. Cum s-or fi făcînd astăzi cununiile?" Şi am adăugat tot în sinea mea: „Face să mă duc să urmăresc în ce fel se căsătoresc tinerii în zilele noastre".

Zis şi făcut.

★

S-a întîmplat ca în primăvara aceasta, zgîrcită în zile frumoase, să fie şi o zi cu soare. Era într-o joi din luna aprilie. Doi tineri au intrat la Oficiul Stării Civile, la Sfatul popular al raionului Lenin. Emoţia de care erau cuprinşi, dar şi razele soarelui, furişate prin ferestrele biroului, le îmbujorau feţele.

— Unde pot să anunţ o căsătorie? — întreabă tînărul.

— A cui? — se aude vocea unei funcţionare aşezată la primul birou.

— Chiar a mea... cu dumneaei, răspunde emoţionat tînărul.

Tinerii veniseră deocamdată să-şi anunţe căsătoria. Se fac formalităţile; durează doar cîteva minute.

Privind pe cei doi viitori soţi, mă frămîntau cîteva întrebări. Dar, mai ales, mă gîndeam ce s-ar putea întreba bătrînul meu vecin: cine sînt ei? Ce vîrstă au? Ce profesiune? Se iau din dragoste sau din dragoste... pentru zestre? S-au cunoscut singuri sau au apelat la serviciile vreunei peţitoare? Ori a intervenit vreo „agenţie matrimonială"?... Despre „mica publicitate" cu cereri şi oferte de căsătorie nu se mai poate vorbi. A devenit de mult anacronică...

Din cele auzite de la aceşti doi tineri şi de la alte perechi, care în acea joi — zi de cununii — urmau să se căsătorească, am aflat multe lucruri noi.

Tinerii de care vorbeam se căsătoresc din dragoste, dintr-o dragoste născută acum cinci ani. Amîndoi erau studenţi la Politehnică. El, Marin Florea, avea atunci 22 de ani; ea, Maria Niţu, 18. Au crescut împreună, au învăţat împreună, s-au preţuit şi s-au iubit. Zestrea? Există, desigur, dar nu ca altădată. Iat-o: Marin Florea este azi inginer la uzina electrică Grozăveşti, unde are o muncă de răspundere şi unde-l aşteaptă o locuinţă nouă, într-un bloc muncitoresc; iar Maria Niţu va fi la sfîrşitul acestui an inginer-chimist. Aceasta este zestrea cu care vin în căminul lor. Dar, mai presus de toate, o dragoste şi o temeinică cunoaştere reciprocă.

Marin Florea şi Maria Niţu vor reveni peste nouă zile, în acelaşi birou. Atunci va fi ziua lor de cununie. Acum, după ce au îndeplinit primele formalităţi, se simt şi mai emoţionaţi. El o priveşte în ochi, ea frămîntă între degete o batistuţă de mătase. Apoi, braţ la braţ, cei doi tineri coboară scările Sfatului, pierzîndu-se în furnicarul de lume de pe bulevard.

Am rămas cu cei care se cunună azi... O cununie durează acum cinci minute. Atît! Fata şi băiatul răspund „da", în faţa delegatului Stării Civile, şi semnează de primirea certificatului de căsătorie, fără a mai apela, ca în trecut, la ajutorul martorilor. Apoi, fericiţi, părăsesc Sfatul popular, întîmpinaţi de ploaia de felicitări ale rudelor şi prietenilor, asaltaţi de sărutările de rigoare, de cutiile de bomboane şi de tradiţionalele buchete de garoafe sau trandafiri.

În cinci minute, doi oameni s-au legat pe viaţă, şi-au unit destinul şi au format un cămin. Voi, care v-aţi căsătorit cu ani în urmă, nu ştiţi, poate, cît e de simplă acum o cununie! Cercetaţi Codul familiei. Veţi afla că fata trebuie să aibă 16 ani, băiatul 18. Consimţămîntul părinţilor pentru minori a dispărut, după cum a dispărut şi lipsa de independenţă a femeii în alegerea soţului sau goana după zestre a bărbatului. Au dispărut şi timbrele de tot soiul, şi inutilii martori. Au dispărut şi taxele de căsătorie, fixate pe clase şi ranguri...

„Deşi" infirmieră, se cunună...

În biroul Stării Civile se înregistrează o cununie. Oficiază tovarăşa Aurelia Petrescu: „De bună voie şi nesilit de nimeni, Ion Păun, consimţi să iei în căsătorie pe Constanţa Gughea?"

...„Constanţa Gughea, de bună voie şi nesilită de nimeni, consimţi să iei în căsătorie pe Ion Păun?" Tinerii răspund cu un „da" hotărît şi îşi zîmbesc unul altuia, ca şi cum s-ar mira de întrebare. Apoi, după îmbrăţişări cu rudele şi amicii prezenţi, pornesc spre fotograf pentru a imortaliza momentul atît de însemnat al vieţii lor.

Ion Păun este frizer; soţia, în serviciul unui spital de copii. Căsătoria nu o va împiedica pe tînăra soţie să-şi continue munca la spital. Ca şi alte lucrătoare din spitalele noastre, Constanţa s-ar mira aflînd că, în Portugalia, un decret guvernamental interzice măritişul infirmierelor din spitalele publice!...

Sînt încă mulţi acei care nu ştiu că, în unele părţi ale lumii, unele femei sînt lipsite de dreptul de a se mărita. În Germania occidentală, paragraful 63 din statutul funcţionarilor prevede că femeile funcţionare se concediază în caz de căsătorie. În Italia, de asemenea, în unele întreprinderi particulare din industrie, comerţ

Primii paşi ai viitorilor soţi trec prin acest birou. Aici se depun actele de căsătorie. Peste nouă zile, în sala de alături vor fi cununaţi.

Pînă se înregistrează actele, nu strică o privire galeşă a inginerului Marin Florea către „viitoarea sa", studenta Maria Niţu.

Candidaţi la cununie, rude, prieteni, cunoscuţi... Toţi poartă pe feţe şi în suflet, semnificaţia evenimentului deosebit la care asistă.

Eugen Droc-Barcean primeşte certificatul, iar Petruţa Smeureanu, o felicitare din partea Aureliei Petrescu, delegată cu Starea Civilă.

Nu se putea ca şeful gării Scroviştea şi colegii săi să nu o felicite pe impegata de mişcare Petruţa Smeureanu.

În momentul opririi, o caldă strîngere de mînă din partea mecanicului de locomotivă Dumitru Ionescu.

sau bănci, patronii pun stavilă căsătoriei lucrătoarelor. Căsătoria e un motiv de concediere. De ce? Vor întreba cu surprindere femeile noastre. Răspunsul este simplu: patronii întreprinderilor vor ca, prin acest mijloc, să se sustragă obligațiilor ce le revin prin legile de protejare a maternității — legi ce au fost impuse burgheziei de clasa muncitoare italiană.

„Femeile trebuie să lupte pentru dreptul la căsătorie!" Nu surîdeți, este serios. Fraza aceasta, care sună ca o chemare la luptă, am întîlnit-o, recent, în revista pariziană „Regards". Chemarea aceasta este adresată femeilor din acea parte a lumii unde stăpîn pe munca altuia e patronul, unde același patron ține să fie stăpîn pe destinul oamenilor.

„Mai mult de 30 la sută dintre lucrătoarele din Canada s-au căsătorit... și acest rezultat îl datorăm acțiunii duse de sindicatul nostru" — face cunoscut, într-un material publicat, o militantă sindicalistă din Canada.

Țesătoarele noastre pot afla că în Japonia, muncitoarele din industria textilă au trecut la grevă pentru a cîștiga dreptul la căsătorie.

Un act de naștere pozna;

...Mircea Măciu și Fani Michel sînt studenți la aceeași facultate și, totuși, nu s-au cunoscut nici în sălile de cursuri și nici la vreo reuniune studențească. S-au cunoscut, acum un an, tot în primăvară, într-un parc. În Parcul Libertății. Mai precis: s-au cunoscut pe apă. Studenta era gata să „naufragieze" printre ramurile unei sălcii. Studentul, care vîslea prin apropiere, a „salvat-o". Așa a început romanul lor de dragoste, așa s-au cunoscut și au aflat că amîndoi sînt la Filozofie, pe atunci el, în anul doi, ea, în anul trei. Acum i-am întîlnit la Oficiul Stării Civile.

Ați văzut vreodată o căsătorie studențească? Tineret mult, veselie, entuziasm: alaiul a fost „grandios".

De fapt cununia aceasta trebuia să aibă loc cu o lună în urmă. Dar s-a amînat. Știți de ce? Studenta era... băiat. Nu vă mirați! Așa era trecută în registrul de noi născuți, deși primul act de naștere fusese întocmit corect. Pozna aceasta a fost opera unui slujbaș al primăriei din Iași, orașul în care s-a născut studenta cu douăzeci și trei de ani în urmă. Greșeala din trecut a fost reparată după un întreg proces și printr-o hotărîre judecătorească. Întîmplarea aceasta a avut darul să fie subiect de haz și veselie pentru studențimea prezentă. Acum, după căsătorie, cei doi soți — studenți la filozofie — cu concepții sănătoase despre viață, privesc spre viitor. Ea să se pregătească pentru aspirantură, el pentru... o catedră plină. Le stau în față posibilități largi. Depinde doar de ei...

În stație

...În stația Scroviștea nu opresc decît trenurile personale. Acceleratele trec prin fața gării cu viteză de bolid, lăsînd în urmă doar fumul și șuieratul locomotivei. S-ar părea că acceleratului nici nu-i pasă de stația aceasta mică, cu gară cochetă, construită parcă din cuburile colorate ale unui joc de copii. Dar, deși e situată în plin cîmp, la jumătatea drumului între București și Ploești, stația Scroviștea își are faima sa. Cei de la calea ferată o numesc „stația cu femei".

În gara aceasta toți impiegații sînt... femei. Excepția face doar șeful stației, Aurel Munteanu. Și treaba merge bine. De doi ani de cînd în biroul de mișcare mișună numai femei, n-au fost nici cazuri de indisciplină și nici de... beție. Concluzia: n-au fost accidente. Dimpotrivă: o diplomă atîrnată pe perete certifică cu „foarte bine" activitatea stației pentru pregătirea de iarnă (1955).

Ei bine, în gara aceasta, trezită foarte des la viață de numeroase trenuri ce trec în sus și în jos, s-a petrecut un eveniment care, desigur, n-a fost consemnat în „Foaia oficială CFR": una dintre fete s-a măritat; prima de cînd Scroviștea e gară deservită de femei!

S-a măritat Petruța Smeureanu! Vestea au aflat-o cu iuțeală de rapid și șefii de gară, și impiegații, și acarii, și cei de la Dîrza, și cei de la Periș. Au aflat-o și mecanicii de pe locomotive. Cînd „5301" București-Buzău s-a oprit pentru un minut la Scroviștea, primul cu care a dat ochii mecanicul de locomotivă Dumitru Ionescu, a fost Petruța. Îi ieșise înainte să-i primească trenul, în uniformă și cu vîrful degetelor la cozorocul chipiului. La schimbul foii de parcurs, mecanicul de pe locomotiva 231084 i-a scuturat puternic mîna, ca și cum ar fi felicitat-o din partea tuturor feroviarilor. Apoi, punînd în mișcare roțile trenului, a trecut prin stația Scroviștea, șuierînd din locomotivă mai lung și mai tare ca de obicei. Acesta a fost salutul său la căsătoria Petruței Smeureanu, din echipa de femei a gării Scroviștea, cu ceferistul Eugen Droc Barcean din București.

Rotocoale din fumul locomotivei au scris pe cer o felicitare.

F. URSEANU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Alai de nuntă

Parcă-au țîșnit din versul lui Esenin.
Ridă clopoței, rîd perechi, perechi,
cu clinchetele pînă la urechi,
peste cîmpii, peste păduri și țelini...

A nins beșug de-omăt și, peste văi,
porniți din sat, nuntași-și poartă cîntul
de cobze și de naiuri, iară vîntul
s-alintă în zvîcniri de zurgălăi...

Cîmpu-i prea alb și rumen mult prea tare
e mirele... Nuntașii, ce să spun:
le prinde gerul floarea pe zăbun,
iar pe obraji, paharele, dogoare...

Oh! Sănilie și cai lui Esenin,
și clopoței care rîd perechi,
cu clinchetele pînă la urechi,
azi, uite, ai cu cine să-i asemeni!

I-a fi visat poetul, veselind
inima lui și-a țării, deopotrivă!
Eu am ajuns în suflet să-i cuprind
la nuntă-alei, la noi, în colectivă...

Dragoș VICOL

Colegi de serviciu întîmpină cu felicitări o nouă pereche căsătorită: Oleg Blagovescenschi, funcționar, și Elisabeta Adam, educatoare.

„Băiatul" Fany Michel e îmbrățișat de o colegă de facultate. „Îți doresc din suflet multă, multă, fericire, draga mea!"

Emoționat, la semnarea de primire a certificatului de căsătorie, ospătarul Lazăr Duță lăcrămează cu... tocul pe dos.

Așa precum vedeți: Fotograful nostru a fotografiat pe fotograful care... fotografiază pe tinerii căsătoriți.

VIENA azi

de Susanne WANTOCH

Cînd în urmă cu o jumătate de an a avut loc redeschiderea solemnă a vechiului „Burgtheater" vienez cu piesa lui Grillparzer „Gloria și decadența regelui Ottokar", la mijlocul unui act au izbucnit deodată aplauze furtunoase; era momentul în care unul din eroii piesei proslăvea frumusețile patriei austriece: *„Cunună bogată de flori, cît vezi cu ochii, învăluită de panglica argintie a Dunării... tu țara mea, tu patrie!..."* Și cuvintele vechi de peste 100 de ani ale poetului Grillparzer au emoționat inimile spectatorilor, ca și cum ar fi fost scrise pentru zilele noastre.

În urmă cu un sfert de veac, cînd studiam la școală opera clasică a lui Grillparzer, cuvintele acestea nu prea găseau ecou în inimile noastre. Pe atunci, tinerețului i se inocula ideea că termeni ca „patrie" și „patriotism" și-ar fi pierdut actualitatea. E drept că patria în care am crescut noi, Austria din perioada crizelor dintre cele două războaie mondiale, nu s-a dovedit a fi prea prietenoasă față de noi, oamenii simpli. „Anschluss"-ul[1]) la o țară mai puternică era propovăduit ca singura valoare pentru noi, și mulți dădeau crezare pălăvrăgelilor „pangermanice", fascizante. Mi-aduc aminte. Eram încă la școala primară; să fi avut 8-9 ani. Învățătoarea noastră ne vorbi într-o zi despre „destinele țării". Era indignată de faptul că această țară se cheamă „Austria" și nu „Austria germană". N-a trecut mult și învățătoarea noastră a căpătat satisfacție: în 1938 s-a produs într-adevăr acel dezastruos Anschluss; au urmat apoi războiul, prăbușirea, ocupația... Austria a încetat să mai existe ca stat, a fost înghițită de Germania hitleristă. Cuprinși de desperare, mulți își închipuiau că poporul austriac și-a pierdut conștiința națională.

Însă, la 15 mai 1955, ziua semnării Tratatului de Stat cu Austria, sentimentul național a erupt dintr-o dată ca un vulcan.

După zilele de sărbătoare, viața de toate zilele și-a reluat cursul.

A trecut un an de la semnarea Tratatului. Ne dăm seama acum că încă nu sînt toate așa cum le-am sperat. Pe hîrtie, în documente oficiale, Austria și-a redobîndit suveranitatea; *în realitate, însă, lucrurile stau cu totul alt fel.*

Se pot da o mulțime de dovezi ale încălcării neutralității Austriei. Dar să ne oprim asupra cîtorva, mai semnificative.

În urmă cu puține zile, la Wilfersdorf — o mică localitate din sudul Austriei — s-a produs un accident grav. Un balon american, purtînd manifeste propagandistice în limba cehă, a explodat într-o curte, rănind o tînără austriacă și pricinuind stricăciuni locuinței acesteia. Cînd, nu demult, se răspîndise și în țara noastră vestea despre marea catastrofă aeriană din Cehoslovacia, în care și-au găsit moartea atîția oameni, multor austrieci nu le venea să creadă că nenorocirea a putut fi provocată de un balon, pasă-mi-te... „meteorologic". Acum, însă, după ce s-a produs un accident grav chiar pe pămîntul austriac, părerile s-au schimbat: americanii să nu-și mai lanseze baloanele propagandistice deasupra teritoriului nostru; să ni se respecte suveranitatea!

Dar nu numai spațiul aerian al Austriei este violat de americani. Trenuri militare americane, aparținînd forțelor NATO, folosesc în voie căile ferate austriece, iar convoaie de mașini ale armatei S.U.A. străbat cu regularitate șoselele ce duc dinspre Germania occidentală spre Italia, traversînd Austria. Cetățenilor americani continuă să li se permită intrarea fără pașaport pe teritoriul Austriei, ca în urmă cu un an, pe vremea ocupației. În schimb, unui savant austriac, profesorului atomist Ortner i s-a refuzat viza de intrare în S.U.A.! Iar la Salzburg, la intrarea în clădirea în care se afla postul de radio american, care oficial și-a încetat activitatea, se poate citi și azi: *„Armata Statelor Unite. Intrarea interzisă"*. Nu e o simplă firmă uitată acolo din întîmplare. În lăuntrul acestei clădiri funcționează acum o filială a organizației reacționare americane „Cruciada pentru libertate", care-și are sediul principal european la München. Filiale ale aceleiași organizații mai există în alte cîteva orașe austriece și chiar la Viena.

Să luăm acum și un domeniu care mie îmi este mai apropiat: cinematografia[2]). Austria se mîndrește cu o bogată tradiție cinematografică. Încă pe vremea filmului mut, filmele austriece erau cunoscute în lumea întreagă. Mulți actori talentați și regizori de seamă au activat și mai activează și azi în cinematografia austriacă. Se pune, însă, întrebarea: este oare producția noastră cinematografică o producție cu adevărat austriacă? Cînd vizionezi un film austriac, poți sezisa cu ușurință că multe roluri, de obicei cele principale, sînt interpretate de actori germani, că pînă și acțiunea e astfel construită, încît să se adreseze în primul rînd spectatorilor vestgermani. Cum se explică această stare de lucruri mai mult decît ciudată? Nu e greu de răspuns: Austria este o țară mică și ea nu-și poate acoperi cheltuielile de producție ale unui film numai prin rularea lui în țară. Trebuie, deci, să-l exporte. Pînă în prezent, însă, singura țară în care putem exporta e Germania occidentală, iar firmele de difuzare vestgermane exploatează la maximum acest monopol de achiziționare a filmelor austriece. Astfel, ei cumpără filmele austriece numai cu condiția de a li se da dreptul să intervină direct în oricare din fazele de creare a filmului, de la scenariul și pînă la distribuirea rolurilor.

Și mai lipsit de scrupule procedează firmele americane. Sîntem obligați, bunăoară, să achiziționăm anual sute de filme americane, lipsite de orice valoare, în timp ce numărul filmelor austriece achiziționate de americani e minim. Unde se află, în acest caz, suveranitatea noastră, independența noastră culturală?

Cu totul alta e atitudinea Uniunii Sovietice; aceasta se poate constata încă din cursul actualelor tratative sovieto-austriece privind schimbul de filme. O delegație sovietică va veni în Austria, una austriacă va pleca în U.R.S.S. Între cele două țări va avea loc un schimb de filme — și toate acestea pe bază de strictă reciprocitate și fără ca Uniunea Sovietică să ne impună vreo condiție înjositoare.

Încercările din ce în ce mai fățișe și mai brutale ale anumitor puteri occidentale, pînă nu de mult ocupante în Austria, de a interveni în viața poporului nostru, de a știrbi independența și suveranitatea națională a țării, neutralitatea ei, stîrnesc indignarea legitimă a tuturor austriecilor dornici de libertate și pace.

Semnificativă în această privință este atitudinea poporului nostru față de problema resurselor petrolifere ale țării. Va rămîne oare aurul negru — petrolul austriac — baza independenței noastre economice? Va rămîne el în mîini austriece? În aceste zile asistăm la un spectacol de-a dreptul comic. Un partid din coaliția guvernamentală îl acuză pe celălalt că vrea să cedeze petrolul străinătății, deși se știe că și unul și celălalt au semnat încă înainte de încheierea Tratatului de Stat, faimosul „memorandum vienez" — acordul în virtutea căruia întreprinderile petrolifere sînt date pe mîna cercurilor monopoliste din Occident.

Ce atitudine au muncitorii față de această tranzacție oneroasă? Cel mai bun răspuns la această întrebare îl constituie însuși rezultatul recentelor alegeri pentru comitetul sindical de la firma „Prottes", cea mai mare întreprindere petroliferă din Austria. Dintr-un total de 14 mandate, organizația „Unitatea sindicală", care luptă împotriva înstrăinării petrolului nostru, a cucerit 11 mandate. Și alegerile legislative care au avut loc la jumătatea lunii mai în țara noastră, chiar dacă — în condițiunile date — n-au reușit să oglindească adevărata voință a poporului, au prilejuit, totuși, vii manifestări populare pentru apărarea fără preget a independenței, suveranității și neutralității Austriei.

Un picket de greviști în fața hotelului Sacher din Viena.

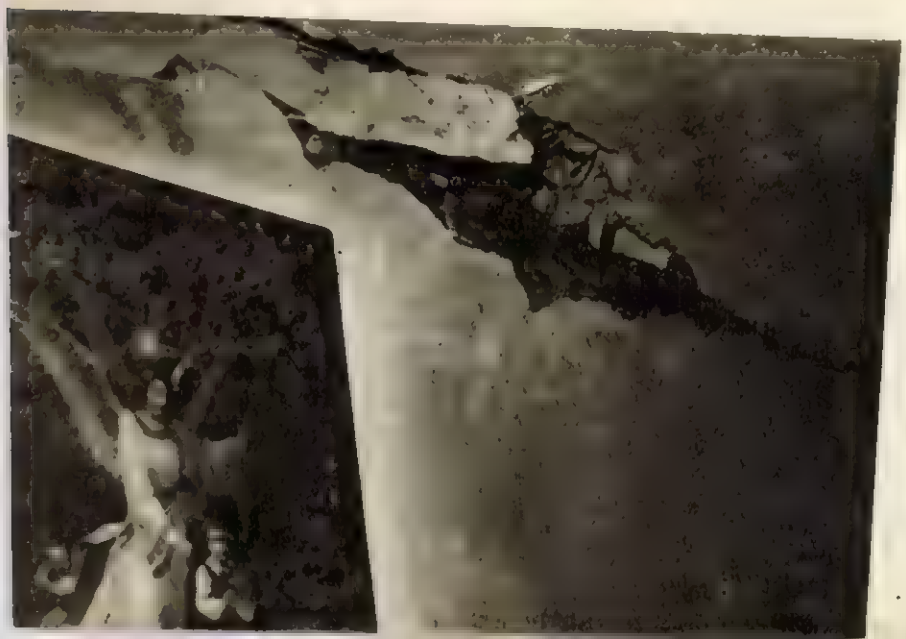

O parte din stricăciunile pricinuite de explozia unui balon american prăbușit la Wilfersdorf (Austria).

[1]) Alipirea cu forța a Austriei la Germania hitleristă.

[2]) Autoarea acestui articol, scriitoarea Susanne Wantoch, este cronicarul cinematografic permanent al ziarului „Österreichische Volksstimme" din Viena.

Sarcinile trasate de Congres
CORESPUND DORINȚELOR NOASTRE

Al doilea Congres al P.M.R. a înfățișat întregului popor obiectivele economice ale noului plan cincinal, arătînd și mijloacele prin care acestea pot fi duse la îndeplinire cu succes.

Convinși de justețea liniei partidului, oamenii muncii au pornit cu avînt la transpunerea în viață a Directivelor, a căror îndeplinire va duce la o și mai mare înflorire a patriei, la îmbunătățirea din zi în zi a vieții celor ce muncesc.

La întrebările „Flacării", cîtiva tovarăși — doi delegați la Congres și un director de întreprindere — ne vorbesc despre planurile lor și metodele ce le vor folosi pentru a răspunde imediat măreților sarcini puse de Congres.

Tovarășul Dumitru Dumitrașcu, la masa de lucru.

Muncă și învățătură

Nicolae Toma — un om mărunt, oacheș, căutîndu-și domol cuvintele. L-am găsit lucrînd voluntar, împreună cu toată brigada sa de ajutori, la asterealа unei noi hale din curtea uzinei „21 Decembrie".

Am vorbit despre Congresul partidului,la care el a fost delegat! L-am întrebat ce are de gînd să facă în 1956.

— Eh, despre un an întreg e greu de vorbit... Dar de primele zile, se poate... Despre ce mi-am pus în minte pentru primele zile: mai întîi normele. A vorbit tovarășul Gheorghiu-Dej despre normele științifice și despre alea „aranjate", despre cele statistice. Ei, la noi avem de toate. Cum m-am întors de la Congres, am vorbit cu tovarășii de la organizarea muncii despre normele noastre la cadrul de geam pentru autobuse. Acum se discută, chiar acum; uitați-vă la tovarășul acela puțin chel, în jurul căruia stau muncitorii. S-ar putea să le îmbunătățim cu 30-40%... Știți, noi sîntem grupa a 19-a, care a introdus metoda aceea de ajutorare a celor rămași în urmă, metoda despre care au scris ziarele acum doi ani. La noi nu există om sub normă, așa că toți înțeleg, cînd e vorba să facem o treabă... Apoi, m-am mai gîndit să învăț. Mi-am dat seama la Congres că știu prea puține. Nu mai merge așa. Un tovarăș zicea să mă duc într-o școală sindicală de șapte-opt zile. Ce să fac în șapte-opt zile? Mai mult e drumul. Eu vreau să urmez una de cei puțin trei luni. Pînă atunci, însă, trebuie să-mi fac program zilnic de învățătură. Cînd am să învăț atît cît trebuie? Nici toată viața nu-mi ajunge. Așa că nu se poate, nu se mai poate să nu învăț mai mult...

Îl cunoscusem de-abia de o oră. Vorbisem despre producție, despre „băieții" lui din brigadă, despre anul '56. Și iată că, în acest scurt răstimp, aflasem că: învățase la Congres nu numai despre treburile statului și partidului, ci și ceva nou despre el însuși, ceva care-l definea pe comunistul Nicolae Toma: „Nu se poate să nu învăț mai mult".

Responsabilul grupei a 19-a, Nicolae Toma, în mijlocul tovarășilor săi de muncă.

Îmi vorbise deci nu numai despre planurile lui pentru '56, ci și despre unele planuri pentru întreaga lui viață.

Vom perfecționa metodele

Tovarășa inginer Zoie Rigani conduce secția tratamente termice a uzinelor constructoare de utilaj petrolifer „1 Mai" din Ploești. Este laureată a Premiului de Stat pentru contribuția adusă la realizarea sapelor cu role, necesare la forajul petrolului.

Înapoiată în uzină de la cel de-al II-lea Congres al partidului, unde a participat ca delegată a regiunii Ploești, ne-a declarat:

Tovarășa inginer Zoie Rigani urmărește aparatele automate, înregistratoare-timp ale instalațiilor termice.

— În tot timpul dezbaterilor, m-am gîndit la măsurile ce trebuie luate în secția mea, pentru a contribui la îndeplinirea sarcinilor ce stau în fața industriei petrolifere în cadrul celui de-al doilea cincinal. Secția tratamente termice are rol hotărîtor în ceea ce privește calitatea utilajului. Așa cum cer Directivele Congresului, ne vom perfecționa metodele și, în mod special, vom introduce și dezvolta sistemul de călire prin curenți de înaltă frecvență. În același timp — ne-a spus, în continuare, tov. ing. Rigani — încurajînd inițiativele inovatorilor din secție, în ceea ce privește micșorarea duratei de tratament termic, vom contribui la mărirea producției de utilaj petrolifer și, implicit, la mărirea extracției petrolului. Acestea sînt și angajamentele inginerilor, tehnicienilor și muncitorilor din secția mea, prin care vom răspunde sarcinilor trasate de Congres.

Ridicarea productivității în primul rînd

Pe tovarășul Dumitru Dumitrașcu, director al întreprinderii metalurgice „Mátyás Rákosi", l-am prins între două ședințe.

— Planuri avem destule și importante — mi-a spus el. Sarcinile trasate de cel de-al doilea Congres al partidului ne privesc îndeaproape și pe noi. Și apoi să nu uităm că ne aflăm la început de cincinal. În primul rînd, un lucru nou: motorul de 100 C. P. Proiectarea o vom face noi, iar executarea lui, tot aici, în întreprinderea noastră, se va face... Apoi, productivitatea muncii, o problemă veche și totuși veșnic nouă, care ne preocupă.

Metodele de ridicare a productivității, în condițiile specifice ale uzinei noastre? În primul rînd, reducere la maximum a transportului materiei prime. Secțiile principale vor fi deservite, cu ajutorul căruciorelor, de magaziile intermediare; la turnătorie, vom mai introduce o linie de decovil. Apoi, îmbunătățirea tehnologiilor unor repere, cum ar fi pompele de ungere, ambielajele etc. Iată cîteva măsuri de început, care după cum credem noi, vor duce în mod rapid la mărirea productivității. Mai sînt cîteva probleme care nu privesc direct producția, dar a căror rezolvare va face ca muncitorii noștri să se simtă mai bine aici, la locul lor de muncă. Pentru a îndeplini acest deziderat, am hotărît asfaltarea unor secții, ca „debitarea" și „galvanizarea", și a căilor lor de acces. În acest fel, se va putea ține o curățenie deplină. N-aș vrea să credeți că sarcinile noastre se limitează numai la ce ați auzit în cele cîteva minute. Se vor ivi atîtea probleme noi! Colectivul nostru are experiența unui cincinal și nu ne îndoim că și sarcinile celui de al doilea cincinal le vom îndeplini conștiincios și la timp. Aceasta nu e numai o datorie, este și dorința noastră cea mai fierbinte.

Documentele Congresului au stîrnit interesul tuturor oamenilor muncii din țara noastră — ai comuniștilor ca și ai celor fără de partid. Iată un grup de muncitori din secția pompe a uzinelor „Vasile Roaită" din Capitală, discutînd despre sarcinile ce revin în cel de-al doilea cincinal întreprinderilor producătoare de utilaj agricol.

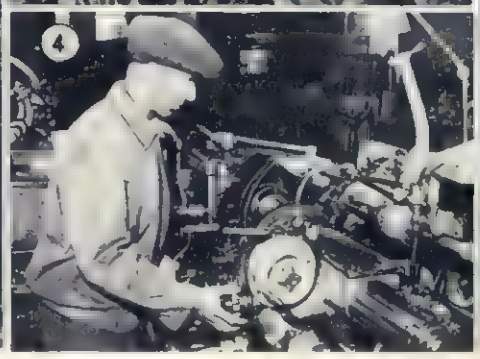

A NOULUI CINCINAL

de Ilarie MURGU

Fotografii de M. IVANCIU

Sosirea lui '56 a fost salutată la uzinele „23 August" de oțelarii schimbului 3, care în noaptea revelionului au dat primele șarje rapide ale noului an. În sala cantinei unde lucrătorii uzinei sărbătoreau începutul unui nou an, a sosit atunci un bărbat nu purta nici haine de sărbătoare pline de confetti sau serpentine colorate, nici coifuri de hîrtie. Avea o salopetă obișnuită, iar obrazul său, înnegrit de fum, era brăzdat de șiruri groase de sudoare. Sosea chiar atunci din turnătorie. El a strigat, ridicînd un pahar: „Să bem, tovarăși, în cinstea primei șarje a noului an. Să bem în cinstea oțelarilor Petre Eche și Alexandru Țărmure!"

Uzina ieșise în întîmpinarea cincinalului.

Dar întreprinderea „23 August", cu toate secțiile și atelierele ei, a salutat cincinalul abia în a doua zi a lunii cînd marea masă de muncitori au pornit în întregime să se ia la întrecere cu timpul. Cu primele minute, cu primele ore ale noului cincinal.

De fapt, lucrurile s-au petrecut la fel de obișnuit ca în oricare zi. Oamenii au sosit la ora 7, și-au luat în primire mașinile și au început să lucreze.

Dar anul '56, nevăzut de nimeni, se simțea, totuși, pretutindeni, ca un nou-venit, în carne și oase, iubit și așteptat cu înfrigurare. Tinerețea și robustețea lui au contaminat, în cîteva clipe, inimile tuturor celor de aci. În dimineața aceea portarii bătrîni de la intrare au salutat mai voioși ca oricînd pe muncitorii ce intrau. Maiștrii și inginerii au fost mai porniți pe glume, ca niciodată, iar muncitorii păreau înfrigurați și nerăbdători, ca în fața unui eveniment de seamă. Pretutindeni, pe mașini, pe cazane, pe furnale, au apărut rînduri grăbite, scrise cu creta: „La mulți ani, tovarăși!" „Să cinstim cu eforturi îndoite primele ore ale cincinalului!"

Asemenea lozinci a scris și Florea Doroș, de la strungul carusel nr. 2, din secția mecanică grea. Și a trecut la treabă. Punînd două cuțite, mărind turația planșaibei, piesa uriașă de oțel a început să se nască văzînd cu ochii (foto 1). Echipa următoare, compusă din tovarășii Ion Pătrașcu și Vasile Chelaru, a continuat același ritm de muncă. Pînă seara la ora 22, piesa a fost gata. Depășire în prima zi a cincinalului: 200%.

Cu fotografia nr. 2 am ajuns în oțelărie. „Cam tîrzior tovarăși!— ne-a întîmpinat turnătorul Nicolae Turică — secția noastră a intrat în întregime în noul cincinal încă din noaptea de 29 decembrie". Dar lucrul acesta nu i-a împiedicat, pe turnător și echipa sa, ca în prima zi calendaristică a anului nou să obțină o depășire de 12%.

O depășire cu mult mai mare a realizat și brigada comunistului Ilie Pălcău de la cazangerie (foto 3). Reporterul nostru fotograf s-a adresat membrilor brigăzii, spunîndule: „Aș dori să vă fotografiez lucrînd la cazane". „De ce? — au răspuns ei. E ora 3 și munca s-a terminat. Avem depășire 200%. Acum ne putem odihni".

Strungarul comunist Ion Drăgan a obținut și el o depășire de 112% (foto 4), iar cei de la forje, socotind că nu pot fi mai prejos decît tovarășii lor din alte secții, s-au străduit de asemenea să-și depășească normele. Șeful de echipă Gheorghe Matei (foto 5) a realizat 80% peste plan.

...2 ianuarie 1956, ora 7 dimineața. De la același start, au pornit vijelios să se întreacă cu timpul oamenii uzinei.

Ora 15 a aceleiași zile. Timpul a rămas în urmă. Mulți dintre cei care muncesc în uzină au ajuns încă de pe acum în a doua sau a treia zi a cincinalului.

COMBINA PE FRONTUL CĂRBUNELUI

— reportaj —

de Mikó ERVIN

Fotografii de M. IVANCIU

„...se va continua mecanizarea lucrărilor grele și cu mare volum de muncă, în înaintări și tăieri în abataje. În același timp trebuie obținută o îmbunătățire simțitoare a indicelui de utilizare a mijloacelor de mecanizare existente."

(Din Raportul asupra Proiectului de Directive ale Congresului al II-lea al P.M.R. cu privire la cel de-al doilea plan cincinal).

După cum a arătat Congresul al II-lea al P.M.R., problema mecanizării lucrărilor grele rămîne pentru industria carboniferă, în cel de-al doilea cincinal, sarcină esențială, ce trebuie să antreneze mai departe pe cei ce muncesc în extracția cărbunelui.

Reportajul din aceste pagini prinde un moment din lupta oamenilor înaintați de la mina Vulcan, pentru introducerea mecanizării muncii în mină.

Pe unde rătăcesc oare gîndurile lui Ioan Sabău, tînărul inginer al minei de la Vulcan, în timp ce trage nervos din țigară, în vagonul de clasa a III-a al trenului care înaintează zdruncinîndu-se? Ce ciudat că, în timpul acestui drum de la Lupeni la Vulcan, scurt de numai o jumătate de oră, el se gîndește la copilăria și tinerețea sa, la viitorul și destinul său, la profesiunea sa. Aici, în jurul minelor din Valea Jiului, a crescut el, aici s-a jucat în copilărie, printre haldinele fumegînde. Visa ca o dată să pătrundă cu o mașinărie minunată în gurile misterioase ale minelor și, spre uimirea tuturora, să scoată singur, la lumina zilei, muntele de cărbune ascuns în adîncuri. În anul 1948, a luat ființă la Petroșani Institutul de Mine. Iar acum cîteva luni, Ioan Sabău a ieșit pe poarta Institutului cu diploma de inginer în mînă. A fost repartizat la Vulcan.

În această zi de iarnă, tovarășii de la Lupeni — unde a venit în schimb de experiență — l-au întîmpinat prietenoși. L-au condus pe la toate locurile de muncă. După masă, a vizitat și atelierele din fundul curții înzăpezite. Într-un colț părăsit al curții, atenția i-a fost atrasă de o mașinărie mare de fier, cu o formă neobișnuită.

— Ce fel de mașină aveți aici în curte? — a întrebat el.

— A, nimic deosebit. Probabil vreo vechitură scoasă din funcție. Am să-ți arăt imediat înaintru noile locomotive Diesel.

Dar mașinăria cu formă ciudată nu i-a dat pace tînărului inginer. A trecut peste covorul moale de zăpadă. În scurt timp, bocancii i s-au lovit de ceva tare. Drumul îi era barat de o piesă de fier. S-a aplecat cu precauție. Sub învelișul sclipitor al zăpezii, se ascundea greoi un colos de metal. Măturînd cu mîna zăpada a dat peste asperitățile unei litere scoase în relief. A strigat cu mirare:

— Dar aceasta e o combină! O combină carboniferă din Donbass!

Însoțitorul nu a fost de loc antrenat de entuziasmul tînărului inginer. I se adresă, înciudat:

— Da, am uitat să-ți spun Avem și o combină. Cei de la serviciul tehnic au uitat-o, după cît se vede, în curte. Nu merită să pierdem acum timpul cu ea.

Și văzînd privirea contrariată a lui Sabău, adăugă:

— Din păcate, la noi n-a dat rezultate. Condițiile geologice din Valea Jiului diferă de cele din Donbass...

Tovarășii de drum, care moțăiau, treaz din somn. Tînărul, neliniștit, aleargă mereu la fereastră.

„Sînt alte condiții geologice. La noi nu dă rezultate". Sabău își lipește fruntea înfierbîntată de geamul compartimentului. Cea mai mare cucerire a industriei carbonifere, împlinirea visurilor sale din copilărie, ruginește, nefolosită, aruncată în curtea înzăpezită. Cei de la Lupeni i-au povestit că au primit combina, prima în Valea Jiului, în vara anului trecut. A fost încercată în mai multe locuri de muncă. Nu tăia cărbunele. Cuțitele s-au rupt din cauza conținutului prea bogat în fier al frontului de cărbune. Motorul nu poate face față pantelor la exploatările în plan înclinat. Sentința părea să fie fără drept de apel: la noi sînt alte condiții geologice.

Cînd a intrat la director, acesta l-a întrebat direct:

— S-auzim, Ce-ai văzut, ce-ai învățat la Lupeni?

Sabău îi relată tot ce văzuse.

— Tovarășe inginer, ce părere ai? Într-adevăr nu mai condițiile geologice hotărăsc totul? Nu te supăra, eu nu sînt de aceeași parere cu colegii dumitale de la Lupeni. Viața ne-a învățat multe. Cu toate că nu am diplomă de inginer, de un lucru sînt sigur. Sînt sigur de ceea ce știe orice miner: că, pe lîngă condițiile geologice, multe depind de om. Să nu lăsăm combina în zăpadă. S-o aducem la noi.

★

În zilele care au urmat acestei discuții, Cotoțiu își ducea munca la fel ca și înainte.

Pînă noaptea tîrziu se străvedea lumină prin fereastra biroului. În clădirea direcției nu mai veghea decît dispecerul de serviciu la telefoane. Din vreme în vreme, dispecerul își oprea privirea asupra geamului luminat al directorului, gîndindu-se că probabil directorul pregătește astăzi o lecție deosebit de grea. Într-adevăr, caietul de notițe de pe birou arată întocmai ca un cîmp de bătălie. Pe foaia de caiet se înșiruie multe nume, unele sub altele, constituind o coloană întreagă. În capul coloanei, se poate citi numele inginerului Ioan Sabău, urmat de un puternic semn de exclamație. Apoi, urmează alte nume. Maistrul miner Ursu — semnul exclamării — , maistrul lăcătuș Viliam Potocki — bifat —, inginerul Constantin Pănoiu — subliniat de două ori —, maistrul miner Ioan Sima — cu semnul întrebării — și așa mai departe.

După o cîntărire temeinică, dintre sutele de muncitori, tehnicieni și ingineri ai minei, i-a ales pe aceștia pentru punerea în funcțiune a combinei.

A doua zi, a trecut pe la toți. Nu s-a înșelat în privința lor. Au înțeles numaidecît că aici nu e vorba numai de o mare inițiativă, dar este vorba și de Vulcan, mina deschisă recent, care crește și se dezvoltă pe baza muncii lor.

La 1 februarie combina părăsită a fost transportată din Lupeni la Vulcan. Directorul i-a convocat pe membrii colectivului fixat.

Curățit și uns, colosul de 9 tone se află acum în atelierul mecanic.

Abatajele minei Vulcan nu au mai văzut niciodată o mașină atît de mare. Ca să fie transportată la locul de muncă, a trebuit să se taie în pereții de cărbune suitori mult mai late decît cele de pînă acum. Această sarcină i-a revenit echipei lui Hanek Márton. Cei din echipă au făcut față cu prisosință sarcinii. Au tăiat o deschizătură largă, prin care mașina a putut fi introdusă în noul abataj frontal, de 100 de metri, al sectorului nr. 18.

Punerea în funcțiune a combinei „Donbass" a fost posibilă numai după efectuarea de numeroase experiențe și expertize în straturile de cărbune. În fotografie: inginerul Ioan Sabău și minerul Ioan Nicoară, într-una din galerii.

Coborîrea mașinii în mină a durat timp de 48 de ore fără întrerupere, sub conducerea maistrului lăcătuș Potocki. Dar alături de cei care munceau efectiv, se aflau și ceilalți, pînă la unul: directorul, inginerul Sabău, maistrul Ursu, întregul colectiv. Neîncrezătorii s-au convins cu mirare de faptul că, pînă la urmă, combina a ajuns cu bine în mină și stă, în toată mărimea ei, la abatajul frontal al sectorului nr. 18. După două nopți nedormite, membrii micului colectiv s-au dus fericiți la odihnă. Exteriorul minei nu arăta nici o schimbare după aceste patruzeci și opt de ore, dar ei știau că în interior s-au produs schimbări mari. În mina lor stă, gata să pornească, cea mai modernă mașină minieră din lume.

Pe baza cunoștințelor dobîndite din cărți, inginerul Pănoiu instruise cu mult înainte pe primii combineri ai minei din Vulcan. După cîteva zile, membrii colectivului s-au adunat din nou la abatajul frontal al sectorului nr. 18. Sosise clipa cea mare. Mecanicul combinei și-a tras mănușile, s-a ghemuit în fața mașinii. Cu respirația întretăiată, îi urmăreau toți cea mai mică mișcare. Cu ajutorul lanternei electrice agățate de gît, el a luminat butoanele și manivelele aflate pe combină. S-a oprit la unul și l-a apăsat cu precauție. Toată operația a fost atît de simplă, ca și cînd un șofer ar fi pus contactul unui automobil! Motorul a început să uruie încet

O parte dintre tehnicienii și minerii care au experimentat și pus în funcțiune combina sovietică „Donbass". Primul din față: inginerul Ioan Sabău.

După aceea, mecanicul a fixat o nouă legătură. Cablul de transmisie al combinei s-a încordat ca o strună întinsă. Corpul uriaș al mașinii s-a pus în mișcare pe arcul rotativ, cuțitele ascuțite de oțel au sclipit și au început să muște din peretele de cărbune. Un bloc uriaș de cărbune s-a desprins din perete, albia de oțel a mașinii a răsunat prelung sub greutatea lui. Ca și cum ar fi tăiat o felie de marmeladă, cuțitele au fărîmițat blocul desprins, l-au digerat: din stomacul voluminos ca o pîlnie al combinei s-au rostogolit bulgări mici pe banda transportoare. Oamenii urmăreau cu evlavie munca mașinii. De sute de ori și-au închipuit combina lucrînd, dar realitatea întrecea toate așteptările. Încet, uniform, mașina se tîra pe lîngă zidul de cărbune, mușca din el bucăți mari, fărîmița blocurile și încărca singură cărbunele pe banda transportoare. Ușor, fără nici o sforțare, făcea trei operații în același timp.

Vreme de o oră combina a tăiat mai mult de 10 m din front. Atunci, pe neașteptate, s-a produs defecțiunea. Motorul a început să tușească, s-a scuturat tare, arcul rotativ a pîrîit, cuțitele s-au rupt, cablul întins a plesnit. Mașina, care cu puțin înainte lucra în mod desăvîrșit, stătea acum nemișcată, lîngă peretele catifelat de cărbune.

— Ei, tovarășe inginer, ne-a trebuit asta? Acum chiar ne stau necazul și grijile pe cap.

Inginerul-șef l-a măsurat încîndat pe Sabău, care era și așa destul de abătut. În birou, se aflau numai ei doi. Străbătînd nervos camera în lung și în lat, inginerul-șef continuă:

— Acum trebuie să ne spargem capul ca să găsim un mijloc prin care să ieșim din această încurcătură. Dacă dumneata nu făceai pe deșteptul, stăteam acum liniștiți. Așa, din cauza acelei mașini blestemate, este paralizat cel mai mare sector al minei. Trustul ne cere cărbune, iar noi, ca niște copii, ne jucăm cu mașini grele, complicate. Dacă cei din Lupeni n-au reușit, de ce a trebuit să mai încercăm și noi? Era bine să fi învățat deja că înainte de toate trebuie să te preocupe îndeplinirea planului. Acum nu avem timp pentru experiențe!...

Sabău l-ar fi trîntit cu plăcere inginerului-șef o grosolănie. Dar, înghițindu-și mînia, s-a ridicat fără un cuvînt și a plecat.

Avea dreptate, întrucîtva, inginerul-șef. Cu toate acestea, Sabău era pornit împotriva lui. Este miop, fricos și comod. Cum poate afirma că el nu s-a gîndit la plan, cînd a pornit la punerea în funcțiune a combinei? Dimpotrivă, el s-a gîndit tocmai la plan și la oameni, la ușurarea și accelerarea muncii. Desigur, e mai comod să spui: dați-mi o sută de oameni care să lucreze la abatajul frontal de la sectorul nr. 18 — și apoi să meargă totul de la sine, ca înainte...

S-a dus acasă. Pe masa din camera sa mai era și acum deschisă cartea sovietică de specialitate despre combină pe care o citise de cu seară. A închis-o nervos, după aceea s-a trîntit indispus pe divan.

Să aibă oare el dreptate? Sabău privea cu o expresie încremenită crăpăturile fine ale tavanului scorojit. Nu se simțea de loc bine. Parcă ar fi căzut în cursa întinsă de el însuși. După cum se vede, combinei într-adevăr nu-i place la noi. La Lupeni stătea, de nefolosit, în curte, iar aici, stă jos în mină. Poate că ar fi fost mai bine să se fi luat în considerație experiența celor din Lupeni. Nu poți să nu ții seama de condițiile geologice. Directorul l-a antrenat cam pripit în acest joc. Nici unul dintre ei nu se pricepe prea mult la mașini. Acum cu ce să înceapă?

S-a sculat obosit de pe divan, scotocindu-și buzunarele hainei după țigări. Degetele-i au dat de un plic. L-a scos distrat. Și-a adus aminte că, în cursul dimineții, i l-a predat un curier; atunci nici nu s-a uitat ce conține. L-a deschis și din interiorul lui a căzut o foaie mică de hîrtie, cu textul bătut la mașină. A început să citească: „Biroul organizației U.T.M. îl invită pe tovarășul Sabău Ioan, membru al organizației noastre de bază, ca, la ședința organizației de bază din 25 februarie, să prezinte un raport asupra rezultatelor obținute în ceea ce privește punerea în funcțiune a combinei".

Palid, a lăsat să-i cadă hîrtia din mînă. Organizația de bază urmărește, deci, această problemă. S-a închipuit stînd în fața tineretului, în fața minerilor. Mulți dintre ei sînt inovatori, mulți au săvîrșit adevărate acte de eroism cu ocazia deschiderii minei, în timp ce el mai stătea pe băncile Institutului. Ei tac și îl așteaptă referatul. Iar el nu va avea nimic de spus; cel mult, doar atît: „Nu am reușit să punem în funcțiune combina. Din păcate, tovarăși, condițiile geologice..."

Ptiu! Nici nu îndrăznește să spună pînă la capăt. O să i se rîdă în față.

Birourile erau deja pustii. Și-a scos din dulap haina de protecție și-a verificat lampa electrică. În fața minei, grupuri de oameni așteptau să fie coborîți în subteran cu ascensorul. Maistrul de schimb de serviciu îl privi mirat. „Ce s-a întîmplat cu el că, deși tînăr, nu-și găsește la ora asta o distracție mai plăcută decît să coboare în mină? Astăzi doar nu e el de serviciu!" La prima galerie transversală, a cotit-o spre dreapta. Galeria devenea tot mai strîmtă și mai scundă. Înainta încovoiat, urmînd mănunchiul de lumină ce se vedea în fața lui. Se îndreptă spre sectorul 18. Acum va cerceta totul încă o dată. Totul: peretele de cărbune, armătura, cuțitele rupte, cilindrul, motorul, cablul rupt. S-a cățărat prin deschidere și a intrat în abatajul frontal 3. S-a tras înapoi, speriat. Cineva dinăuntru l-a luminat în ochi.

— Dumneata ești, tovarășe Sabău? Halde, vino. Ai sosit tocmai la timp.

A căutat cu lampa pe cel care vorbea. În fața lui, stătea Cotoțiu, înconjurat de Ursu, Potocki și încă vreo cîțiva. S-a lăsat să alunece pe pantă pînă la ei.

— Nici noi n-am putut dormi, tovarășe inginer. De o oră discutăm dacă nu s-ar putea modifica ceva la această mașină. De exemplu, s-ar putea scurta brațul de tăiere. Ar apuca mai puțin, dar cu mai multă siguranță. N-ar fi mai bine așa?

Cotoțiu a tăcut; cu toții așteptau răspunsul tînărului inginer.

Astfel, a început adevărata bătălie pentru combină. Această bătălie a durat mai mult de două luni. Esențialul însă a fost fixat în noaptea aceea. Atunci și-au dat seama că imaginația creatoare și cunoștințele inginerilor noștri trebuie să adapteze mașina la condițiile geologice din țara noastră. Ei au înțeles că succesul nu le poate pica din senin. Chiar și la o mașină nouă, trebuie să adăugăm ceva din sufletul nostru. Ceea ce a urmat a fost numai o problemă de muncă perseverentă, îndîrjită o problemă de inventivitate și devotament. Au adăugat motorului un transformator. Au schimbat poziția cuțitelor. Au comandat un nou braț de tăiere, cu o jumătate de metru mai scurt decît cel original. Vechea metodă de armare, care provoca greutăți, a fost schimbată, simplificată, accelerată. Pe lîngă toate acestea, au mai executat la mașină și alte numeroase modificări tehnice mai mici.

Cît de simplu e să enumeri acum toate! În realitate, ele au fost obținute cu prețul unor zile și săptămîni îndelungate, a multor nopți de veghe, a unei munci încordate, cu multe dibuiri, cu multe lupte și bătălii mai mici.

Cei care începeau să obosească, pierzîndu-și din avînt, trebuiau încurajați; cei delăsători trebuiau criticați, superficialitatea trebuia sancționată. În acest timp, s-au aprins și s-au stins amărăciuni, supărări, jigniri, împăcări. Cauza combinei însă înainta încet, dar sigur, spre înfăptuire. Atunci cînd se părea că problemele copleșeau fără ieșire micul colectiv, a sosit pe neașteptate un ajutor, în persoana inginerului sovietic Rodin. Experiența și sfaturile sale prietenești au ajutat micului colectiv să învingă și ultimele greutăți. Iar în aprilie, cînd pe coasta muntelui au înflorit primii ghiocei, în abatajul frontal nr. 18 a început să urle combina.

Cînd am vizitat cu ing. Sabău mina, mașina era instalată într-un abataj frontal lung de 80 m. Înainta lin, uniform, în peretele masiv de cărbune. În urma ei, pămîntul rămînea neted, ca podeaua dată la rindea. Rodea cărbunele din perete pe o înălțime de 60 cm. și o adîncime de peste 1 m. În albia benzii transportoare se rostogolea abundent rîul negru de cărbune. Această navă a minei, acest submarin de fier din mărunțaiele muntelui era mînuit de un singur miner. În urma lui, alți cîțiva efectuau lucrările de armare.

— Îndeplinește munca a nu mai puțin de 120 de oameni. E o mașină excelentă.

S-a aplecat apoi spre mine, șoptindu-mi confidențial:

— Dumneata ai auzit, probabil. Noi am cîștigat drapelul de întrecere al trustului. În ce privește îndeplinirea planului, noi stăm în fruntea tuturor minerilor. Știi, dacă nu era combina, astăzi ne tîram rușinați undeva, printre ultimii.

— Și ce spun de asta cei din Lupeni?

Inginerul dă din mînă.

— Cei din Lupeni? Vin pe la noi, să învețe. Au fost deja în schimb de experiență. Au cerut ministerului o altă combină. Vor să-și însușească metoda noastră.

Inovatorul — fotografie de Nicolae SĂNDULESCU, lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră"

Turmă de oi la Cheile Turzii, — fotografie de Bazil ROMAN lucrare expusă în Expoziția concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

OILE de AUR

Un străvechi mit al Eladei spune că au existat cîndva niște viteji, argonauții, care au pornit într-o îndelungată și primejdioasă călătorie pe mare, spre Colchida, pentru a afla o lînă de aur legendară. Povestea despre această miraculoasă lînă nu a găsit, evident, credit decît la oamenii antichității. Căci, pentru un om eliberat de mistica puerilă mitologică, nu e de crezare ca o oaie sau un berbec să dea lînă de aur. Și, totuși, există asemenea oi prețioase... care, prin calitățile lor, inclusiv lîna multă și fină ce o dau, pot fi socotite de aur. Oile acestea se numesc „merinos de Palas" și pot fi văzute de oricine în localitatea mai sus amintită...

După industria metalurgică, cea mai dezvoltată industrie din lume este cea textilă. Ea consumă zilnic mii de tone de lînă, furnizate de cele circa șapte sute milioane de oi, răspîndite pe suprafața globului. Par cifre mari acestea și, totuși, dacă am împărți întreaga cantitate de lînă obținută de la această imensă turmă, la numărul total al locuitorilor globului, am vedea, cu o neplăcută surpriză, că nu-i revin fiecăruia decît 850 gr lînă brută. Ținînd seama că, prin spălare, această cantitate se reduce la numai 340 gr și că, în timpul țesutului, ea mai scade încă, ne dăm seama că fiecărui locuitor al globului nu i-ar ajunge să-și facă din lînă decît cel mult o mînecă de haină sau o bucată de pantalon...

Capitaliștii romîni de pe vremuri au vrut „să mărească" consumul de lînă din țara noastră. E lesne de înțeles al cui consum și e lesne de înțeles în ce fel au făcut-o. Au închis ochii în fața realității turmelor ce se împuținau, secerate de boli și înfometare, au copleșit crescătorii cu impozite și au importat lînă pentru propriul lor folos... (Numai în 1941, importul de lînă al Romîniei burghezo-moșierești s-a cifrat la un miliard de lei!)

Politica economică de azi a țării noastre este fundamental deosebită de cea din trecut. În vederea satisfacerii crescînde a nevoilor populației, se duce azi, în direcția creșterii oilor, ca și în toate celelalte domenii, o luptă hotărîtă pentru ridicarea producției și a productivității.

În ce privește oile, ridicarea productivității lor e strîns legată de îmbunătățirea rasei. Aceasta o dovedește experiența înaintată a cercetătorilor sovietici, precum și realizările din țara noastră, printre care se numără la loc de frunte aceea de la I.C.Z.-Palas, unde se află oile de aur...

Cu ani în urmă, în locul celor aproape 2000 de oi merinos de Palas, pășteau pe pășunile stațiunii un mic număr de oi, de cele mai variate rase. Erau oi merinos, spancă, țigaie, țurcană și karakul. Ele dădeau, în medie, numai 2,41 kg lînă anual, cu însușiri slabe sub toate raporturile: al fineții, lungimii, al usucului[1]), al ondulațiilor, al omogenității și al uniformității suviței.

Cercetătorii stațiunii și-au pus problema creării, din aceste rase diferite, a unei noi rase de oi, rezistente la condițiile climaterice aspre ale Dobrogei și care să dea o cantitate mai mare de lînă, de calitate superioară. Ei au recurs, în acest scop, la metoda clasică a încrucișărilor. Au împerechiat întîi oile „merinos local", neuniforme ca tip, cu berbecii „merinos Rambouillet". S-au obținut astfel oile de tip „merinos" care, la rîndul lor, au fost încrucișate cu berbeci din rasa „merinos semiprecoce". Paralel cu aceste încrucișări, s-a aplicat o selecție viguroasă, îndepărtîndu-se din turmă toate oile slabe, care nu aveau rezistență la condițiile climaterice și care dădeau cantități mici de lînă.

În trecut, crescătorii de oi își îmbunătățeau turmele, căutînd să dezvolte o singură însușire a lor. Fie finețea lînii, fie cantitatea de lapte, de carne etc. Apăreau astfel oi ca acelea de tip „merinos electoral" care, e drept, dădeau o lînă foarte fină, dar cu fire scurte și într-o cantitate redusă. Abia 0,160-0,560 kg lînă (spălată) pe cap de oaie. În plus, un asemenea exemplar era foarte mic, puțin rezistent la boli și cîntărea uneori doar 30 kg.

Cercetătorii de la I.C.Z.-Palas-Constanța și-au întemeiat munca de creare a noii rase pe ultimele rezultate ale biologiei sovietice. Ei au pornit de la premisa că oile vor putea da lînă multă și bună numai atunci cînd vor fi bine dezvoltate din punct de vedere fizic și bine hrănite. Aforismul savantului sovietic M. F. Ivanov — „Rasa trece prin gură" — a fost cunoscut și însușit de toți colaboratorii științifici și de toți muncitorii stațiunii. Pentru asigurarea turmelor de oi cu nutreț suficient și de calitate, stațiunea și-a mărit terenul, de la 530 ha, cît era în 1950, pînă la 2791 ha. Baza furajeră îmbelșugată, conveierul verde întins, hrănirea după norme, pășunatul de noapte, adăpatul cu apă proaspătă au contribuit ca noua rasă să se dezvolte simultan înspre mărirea producției de lînă, carne și lapte. Dar la aceasta a mai contribuit ceva. Acea „creștere spartană" pe care o recomanda Miciurin, acea obișnuire a tinerelor vlăstare cu condițiile grele, aspre, pentru care au fost create. De-a lungul creării noii rase, merinos-Palas, turmele au fost supuse din plin unor asemenea condiții. Din luna mai și pînă la sfîrșitul lui noiembrie, ele au fost ținute sub cerul liber, în arșiță sau ploaie, în vînt sau burniță. Aceasta le-a călit, le-a dat rezistență să suporte în cele mai bune condiții asprimea climatului dobrogean.

Munca migăloasă, răbdătoare, de atîția ani, a cercetătorilor stațiunii, a fost încununată de succes: s-a creat rasa de oi dorită, oile cu lînă de aur. Într-adevăr de aur. Metafora e pe deplin justificată. Un singur berbec merinos de Palas, strănepotul oilor ce nu dădeau, în medie, decît 2,41 kg lînă anual, dă 12-13 kg, deci atîta lînă cît e necesară pentru confecționarea a șase costume bărbătești!

Spre deosebire de celelalte tipuri de oi de rasă merinos, care au o constituție slabă, merinosul de Palas are o constituție robustă și prezintă o conformație corporală bună. Asimilînd bine hrana, oaia merinos de Palas se dezvoltă repede, atingînd greutăți apreciabile. Astfel, deși greutatea medie a oilor este de 62 kg, iar a berbecilor de 90 kg, poți găsi cîteodată oi cîntărind cîte 88 kg și berbeci de cîte 120 kg!

Se știe că, dacă oile cu lînă aspră (grosieră) se tund o dată sau de două ori pe an — dînd din toate aceste tunsori, la un loc, abia 2 kg lînă, oile cu lînă fină se tund o singură dată pe an, dînd de obicei cîte 4,5 kg lînă.

La această tunsoare anuală, merinosul de Palas își manifestă din plin calitățile superioare. Oile dau în medie 6,5 kg lînă, iar berbecii cîte 10 kg. Aceasta reprezintă însă media pe întreaga turmă, de circa 2000 capete. Dar peste 300 de oi dintre acestea dau o producție medie de peste 7 kg, iar printre aceste 300 de oi se găsesc exemplare de elită, care dau o producție cu adevărat fantastică: o oaie dă cîte 9,4 kg lînă, iar un berbec cîte 13,5 kg!

Poate că cineva dintre noi este înclinat să compare aceste oi cu faimoasele turme spaniole denumite „bijuterii prețioase ale coroanei" sau cu renumitele oi din Țările de Jos, a căror existență a dus la apariția ordinului „lînii de aur", creat în amintirea unei celebre afaceri cu lînă. Comparația n-ar fi de loc în folosul acestor ultime două rase... Ele dădeau de-abia 0,4-1,4 kg lînă pe cap de oaie... În cazul acesta, care dintre oile de care vorbim merită mai degrabă să fie denumite „de aur"?

S-ar putea aduce însă în compara-

Oi merinos de Palas, la păscut.

ție, în locul cantității, calitatea lînii. Pe vremuri — s-ar putea spune, bunăoară — turmele spaniole dădeau o lînă de o finețe rară; dintr-o jumătate de kg de lînă de aceasta, groasă de 14 microni[2]) se putea obține un fir lung de aproximativ 50 km. Argumentul unei asemenea finețe, atît de prețuite în trecut, nu mai e însă azi hotărîtor. Industria textilă nu mai pretinde acum o asemenea finețe. Mașinile moderne, și în special cardele, permit ca dintr-o lînă mai groasă, de 25 microni spre exemplu, să se obțină o stofă la fel de fină ca și cea țesută pe vremuri din lîna de 14 microni. Or, oile merinos de Palas dau o lînă cu o grosime de 21 microni, din care se pot obține stofe fine.

Dar dacă dezvoltarea tehnicii și a industriei textile nu mai pretinde lînii cea mai mare finețe — ea fi cere azi o altă calitate, căreia, în secolele trecute, i se acorda puțină importanță. Este vorba de uniformitatea fineții pe lungimea firului și, în special, de lungimea firului. Dintr-o lînă cu fire scurte de 3-4 cm, nu se pot obține decît stofe cu aspect scămoșat (flanelat). Pentru obținerea unor stofe superioare, cu aspect lucios, firul de lînă trebuie să aibă o lungime uniformă de cel puțin 7 cm. Din acest punct de vedere, diferite tipuri de oi merinos prezintă serioase dezavantaje. Ele au pielea încrețită în jurul gîtului, iar lîna crescută pe aceste încrețituri are o lungime diferită de cea de pe restul corpului. Merinosul de Palas nu prezintă asemenea încrețituri pe corp. Firul lînii pe care această nouă rasă o furnizează industriei textile are o lungime uniformă de 6-7 cm.

Colaboratorii științifici ai stațiunii experimentate zootehnice Palas nu s-au mulțumit însă numai cu obținerea acestor calități. Ei au acordat o deosebită atenție creării unei rase de oi cu o prolificitate ridicată. Și au reușit în strădaniile depuse. În timp de nouă ani — datorită prolificității ridicate a oilor — o turmă de 100 de oi merinos Palas se poate ridica la peste 50.000 de capete. Căci mai bine de un sfert din numărul total al oilor de această rasă, existente azi la Palas, fată cîte doi și chiar cîte trei miei.

Superior se dovedește merinosul de Palas și sub raportul producției de lapte. Dacă celelalte rase de oi cu lînă fină dau o cantitate de lapte ce nu ajunge deseori nici pentru alăptarea mieilor, oile merinos de Palas nu numai că asigură hrănirea acestora, dar pot fi și mulse timp de circa 60 de zile.

Adăugați la toate aceste calități superioare, varietatea mare de produse ce mai pot fi obținute de la aceste oi — începînd cu pălăriile de fetru și garniturile de etanșare pentru motoare și sfîrșind cu blănurile — imitații de vidre și de urși de mare — și vă veți da seama și mai bine că aceste oi sînt cu adevărat de aur...

AL. F.

[1]) Stratul de grăsime care acoperă firul de lînă.

[2]) Mimi de milimetru.

În tren

— povestire —

de Vinciu GAFIȚA

Ilustrații de Radu VIOREL

Cînd m-am urcat în tren, fierbea încă vie în mine drojdia unei supărări adînci, nemărturisite, adunată din întîmplările mărunte, dar vrăjmașe, ale acelei zile. Mai întîi, boala tovarășului Ionescu, boală nu prea grea, dar care mă putea pîndi și pe mine, deoarece mîncasem cu o seară înainte la același restaurant. Apoi hotărîrea direcției să plec tocmai eu în locul tovarășului Ionescu la Fieni, pentru a cerceta scriptele cooperativei din satul Buciumeni. Și pe deasupra să călătoresc atîtea ceasuri în clasa a treia, deoarece Ionescu nu călătorește decît cu a treia, unde, spune el, e mai interesant și realizează în plus și economii. Întotdeauna cînd se întorcea din călătoriile lui ne împuia capul cu oamenii de la a treia pe care i-a întîlnit și cu care s-a împrietenit. Parcă noi, dacă nu plecam pe teren, nu știam ce se mai întîmplă în țară, unde se ridică o nouă uzină, unde la ființă o nouă gospodărie agricolă colectivă, unde s-a terminat încă o hidrocentrală. Și asta fără nopți nedormite, fără să ne zdrunciném oasele întreaga noapte pe banca tare de lemn și fără să ascultăm cine știe ce palavre. Pentru că așa e în tren și, mai ales, la a treia: oamenii se împrietenesc cel mai ușor și mai repede. Nu apucă trenul să plece și ei s-au și întrebat de unde-s, cu ce treburi au fost prin București, își găsesc îndată cunoștințe comune, își împărtășesc un necaz. N-au somn. Așa că voi fi nevoit, pe deasupra, să mă informez fără voie și asupra stării civile a tovarășilor mei de compartiment și să nu pot închide un ochi toată noaptea.

Iată-i, au și început și mai e aproape un sfert de oră pînă la plecare. Chiar lîngă ușă, e un țăran cu nevastă-sa. Povestește că a fost la Congresul fruntașilor din agricultură. S-au minunat grozav de cele ce au văzut în București. Și-a luat și nevasta cu el, așa, ca s-o plimbe. Acuma, la începutul lui martie, nu este mult de lucru nici la colectivă, nici acasă. Ar fi fost, desigur, interesant de stat de vorbă cu el; ce metode a aplicat de a ajuns fruntaș, ce a discutat la Congres, ce a simțit cînd l-au delegat la Congres? Da, dar nu acum și nu aici. Acum, ar fi minunat de-aș putea să dorm, așa, ghemuit în colț, lîngă fereastră, cu pulpana pardesiului trasă peste ochi. Dar de alături îi stîrnește la vorbă un omuleț scurt, bine legat, cu fața largă, cam împrăștiată, parcă ar fi fost făcută cîndva, la început, dintr-un material moale și cineva, din greșeală, s-a rezemat de ea, turtindu-i nasul, umerii obrajilor, arcadele sprîncenelor. Are fruntea îngustă și un semn înnegrit la tîmplă, parcă pielea i-ar fi fost arsă odată, demult, cu un fier roșu și nu s-a mai reînnoit. E îmbrăcat în niște straie de stofă bună, dar cam mototolite și prea strîmte pentru el. Are o scurtă atîrnată în cuier. Se vede că e muncitor pe undeva, pe la vreun șantier. Și palmele îl arată astfel. Și cu el ar fi interesant de stat de vorbă. Ar putea și el spune multe, despre oameni, despre fabrici, despre viață. Chiar am să stau mîine de vorbă cu mai mulți muncitori de la Fieni. Dar acum și aici nu e nici momentul, nici locul. Mai bine m-ar lăsa să dorm, căci, deși aproape șoptit, glasul lor trece prin stofa deasă a pardesiului și prin smocul de vată împlîntat adînc în urechi. Și, nu știu cum, de ce mă strădui să nu aud, de aceea fac eforturi să înțeleg ce-și spun, să reconstitui acele cuvinte care n-au pătruns decît pe jumătate în înțelegerea mea. Parcă de cînd mi-am pus atîtea opreliști urechii, aud cu fiecare părticică a trupului, mă încordez să ghicesc cuvintele spuse mai încet. Nu, nu, așa n-am să pot adormi. Dar dacă îmi scot capul de sub pardesiu, va fi și mai rău.

În sfîrșit, trenul a pornit. Omul cu înfățișare de muncitor tresare și-l aud cum deschide ușa, se uită pe culoar, pe urmă sare la fereastră, o smucește în jos și se apleacă să cerceteze peronul. Trenul ia viteză din ce în ce.

— V-am spus eu că nu vine! — îl aud deodată vorbind. Nu credeam să-mi facă așa ceva tocmai el!

Era exact cum am prevăzut eu. Înainte de venirea mea, înainte de plecarea trenului, cei din compartiment se și cunoscuseră, vorbiseră, știau cine trebuie să mai vină. Într-un fel, mi-era și milă de mine că trebuie să stau ghemuit într-un colț de vagon, cu obrazul îngropat în căptușeala pardesiului, în vreme ce colegii mei de la birou se distrează la reuniunea din seara asta. Eu voi asculta aici tot felul de trăncăneli fără rost, iar ei se vor delecta cu o muzică bună, cu o glumă bună, cu o povestire interesantă. Poate că chiar și tovarășul Ionescu, cu toată boala lui, o fi acum între ei. Să nu mori de necaz?

— S-o fi dus și el la vreo petrecere — spune deodată o femeie de lîngă mine. De, tinerețea nu rabdă. Ea vrea să trăiască, să se bucure...

Am dat puțin la o parte pulpana pardesiului, să pot cerceta cu un ochi pe aceea care vorbise. E o bătrînică măruntă, cam smochinită la obraz, îmbrăcată și de sat, și de oraș, cu o broboadă lăsată pe umeri. Oare și ea mă va tortura noaptea asta? Pesemne că e dintre cele vorbărețe. Lîngă ea, locul e gol, se vede că era al celui ce nu mai vine și pentru care e atît de îngrijorat muncitorul. Nu-i nimic, las' să nu mai vie. Unul mai puțin. Un candidat la vorbă mai puțin.

— Poate s-a răzgîndit — zice iar bătrîna, cu părere de rău.

— Asta nu se poate, nu cred, se vede că nu-i cunoști. El dacă a zis o vorbă, e sfînt. Așa face — cercă omul să-și apere prietenul ce-l dăduse de rușine...

Am zîmbit în colțul meu de întuneric. Se și vedea ce sfînt e dacă a zis!

— Eu l-am cunoscut pe el într-o vreme de grea cumpănă și bun sfat mi-a dat — vorbi iar muncitorul. Putea să mă trimită și la moarte, dar n-a făcut-o. M-a ajutat ca un adevărat prieten. Aista, da, mi-a fost și-mi este prieten. Eu tot cred c-a venit, da-i în alt vagon. Acu', am avut eu altul, se cheamă că tot prieten îmi zicea și acela, dar ce fel de prieten, am să vă spun îndată; numai de-ți vrea să ascultați.

— Da! da! se uniră trei voci într-un singur răspuns.

Hotărît, dacă nu adorm pe moment, nu voi mai putea adormi de loc. Acum, s-au apucat de spus povești. Aud că a închis fereastra. Bine a făcut, căci începusem să tremur. S-a așezat pe bancă, în fața mea. Acolo e locul lui. Loc scris pe bilet, desigur, ca și al meu. Era ultimul loc în acest vagon. Eu l-am ales, ca să fiu la geam. Acum, n-am de ce mă plînge, sînt la geam.

— Cum vă spuneam — a început omul domol, ca pentru drum lung — se cheamă că eu sînt de loc din Moldova, de la Șipote. De asta m-am și tras acuma cu serviciul într-acolo. Eram pe atunci un flăcău buiac. În sat, femeile mai plîngeau încă bărbații prăpădiți în celălalt război. Dar eu nu știam de astea. Mie începuseră a-mi sticli ochii după o fată, una, Ana lui Maftei.

Ia să văd ce-a făcut omul meu cu Ana lui Maftei. Tot mă supără vata din urechi și parcă mă înăbuș sub pulpana pardesiului. Să mai respir puțin, liber. Că de somn, nu mai e nădejde.

— Acuma — urmează povestitorul, fără să ia aminte la mine — că era ea tare frumoasă, că eram eu prea tînăr și neumblat, nu știu; dar mie mi se aprinsese inima și-mi ardea parcă pămîntul sub tălpi. Nu era ea prea bogată, dar nici eu nu eram cine știe ce pricopsit, așa că ne potriveam. Ne întîlneam pe la horă... Dar ce poți face la horă? Acolo, numai așa, de ochii lumii. Sara, mă mai duceam eu să-i bat în poartă, dar Ana nu ieșea niciodată. Zicea că n-o lasă tată-său. I-am furat eu o năframă, am mai șăguit pe uliță ca flăcăii, dar atîta. Și mi-a venit și vremea de armată. Nu știu cum, dar parcă simțeam că am să mor acolo și pe Ana n-am s-o mai văd. „Eu, îi zic, mă duc la oaste; tu vezi ce faci, Aniță, că dacă mă-ntorc sănătos, să ne luăm. Să m-aștepți cu credință". „Te-aștept, bade!" a zis ea și m-a privit așa, pe sub sprîncene, cum numai ea știa să privească. Avea niște sprîncene negre, rotunde, scrise parcă cu cărbune de cel mai iscusit zugrav din toată lumea! Eu mai ales la ochi și la sprîncene mă tot uitam, c-acelea mă fripseseră mai rău la inimă. Dar nici încolo nu era de lepădat. C-avea o piele albă și moale, de credeai că nici soarele n-a ajuns-o, nici vîntul n-a răcorit-o. Da' ea muncea toată ziulica la sapă și la seceră. Se vede că așa i-a fost a ei, ca să-mi ieie mie mințile. Iar la trup — la trup era ca trestia. Eh, ce să mai spun eu!... Ce-a fost, a fost. Asemenea floare am lăsat eu și-am plecat. Dar n-am lăsat-o chiar singură. Am avut noroc. Acu', ce noroc, o să vedeți și dumneavoastră. Da' eu atunci așa am zis, c-am avut noroc...

Omul tace cîteva clipe, adunîndu-și parcă amintirile. Or, poate are în minte icoana acelei flori de demult, a sprîncenelor care i-au fript inima. Și în ochi izvorăște deodată o lumină blîndă, care, însă, fuge îndată cînd începe iar a vorbi.

— Acuma, aveam eu un prieten. Era mai mare ca mine, tocmai se liberase atunci din armată. Bucuria mea. Îi zic: „Uite, Vasile, eu mă duc; trei ani am să lipsesc. Tu ai grijă de Ana. Ea-i cuminte, dar — de! — trei ani nu-s o zi sau o săptămînă!" El se bate cu pumnul în piept: „Poți să te duci și pînă la capătul pămîntului și peste zece ani, nu pentru trei, și cînd vii, tot așa o găsești!"...

Trenul s-a oprit cu o zguduitură în dreptul unei gări luminate de un singur felinar. Îndată, s-a auzit gălăgie afară, pe culoar, și m-am temut să nu intre cineva străin între noi, să ne tulbure. Dar n-a intrat nimeni.

— Muscelu' — a zis omul, aruncîndu-și o clipă ochii pe geam. Oprește un minut.

Îndată s-a auzit chiuitura locomotivei și am început să alunecăm iar pe șine.

— Și? — a întrebat bătrîna, nerăbdătoare.

— Așa... Și, cum vă spuneam, zice Vasile, prietenul cela al meu: „Poți să te duci și pentru zece ani, nu pentru trei, și cînd vii, tot așa o găsești!" M-am mai alinat eu la vorbele iestea și m-am dus. Milităria era înainte grea, nu ca acuma. Acuma, vorbește cu tine omenește și gradatul, și ofițerul, chiar și generalul. Dar

atuncea, de cum îl făcea fruntaș pe unul, gata. Parcă căpăta mîncărici la pumni și trebuia să și-i scarpine mereu de fălcile și de coastele noastre. D-apoi majorii!... Era vai de viața bietului ostaș! Numai cu cîte o scrisoare dacă-mi mai îndulceam și eu sufletul. Ana, de, ca femeile... Nu știa carte. Că pe atunci nu se prea înghesuiau părinții să-și dea copiii la carte. Mai ales pe fete. Că, ziceau ei, fetele n-au nevoie de știință de carte. Oleacă de zestre, și gata. Și le luau la muncă de mici, să fie de ajutor în casă. Așa că de la Ana n-aveam ce aștepta. Da-mi scria Vasile. Că să n-am grijă, că Ana mă așteaptă și nu se uită la alții, și eu să-mi văd de ale mele, că pe Ana o păzește el ca pe ochii din cap. Iar vremea trecea. Și într-o toamnă, capăt și eu permisie. Se împliniseră doi ani de cînd nu mai dădusem prin sat. Și cum ajung, așa, pe la vreo nouă ceasuri de seară, să nu mă duc întîi acasă? Nu, că pe mine în altă parte mă purtau picioarele. Întins la Ana. Da' era un întuneric s-o piclă, nevoie mare. Puteai să-ți bagi degetele-n ochi, dacă nu erai cu băgare de seamă. Bat eu la poartă. Nimica. S-o fi culcat, gîndesc. Da'n casă se zărea o fărîmă de lumină. Iar bat, iar nimic. Atunci, mă hotărăsc să ciocănesc în geam. Poarta nu era încuiată. Știam asta. Intru, nu aud nici cîinele. Mă furișez pe lîngă gard, pe lîngă ocol, și cînd să sui pe prispă, mă lovesc orbește de ceva. „Ptiu!" fac eu speriat. „Vai!" aud un glas care mă fulgeră prin inimă, pînă-n vîrful degetelor. Era Ana. Prin întuneric, mai zăresc alături de ea o umbră, care se prăvale spre mine. Nu știu cum am prins atunci putere, că m-am zvîrlit spre celălalt, l-am prins de gît și-am strîns. Și cînd l-am simțit moale în mîinile mele, i-am dat drumul jos și-am început a-l pisa cu picioarele. Atîta l-am pisat, de credeam că n-a rămas în el nici un oscior întreg. Și, după ce am obosit, m-am repezit către Ana, care stătea pierită lîngă perete. Nu știu ce voiam să fac, poate aveam să dau și în ea, dar m-a oprit strigătul ei. Avea un glas stins, slab, și așa de jalnic, că toată furia mi s-a spulberat într-o clipă. „Mihai!" Atîta a zis și-am simțit c-au podidit-o lacrimile. Tot atunci, s-a deschis ușa și a izbucnit cu mare gălăgie tată-său, Maftei. Am luat-o la fugă, nici azi nu știu de ce. Acasă, m-au cunoscut că mi s-a întîmplat ceva, dar eu am tăcut. M-am închis în mine și n-am întrebat nimic de Ana. Nici ei nu mi-au spus. Ne-am bucurat că ne-am văzut și au început să-mi spuie ei necazurile lor și cîte și mai cîte de prin sat. Dar de Ana, iar nici o vorbă. A doua zi de dimineață, m-am îmbrăcat și hai la Vasile. Lui voiam să mă jelui, de la el așteptam sfat. Casa lor, casă mare, în patru ape, tăbluită, se ridica mîndră într-o ogradă împrejmuită cu gard înalt de scînduri date cu smoală. Știam meșteșugul porții, așa c-am deschis. S-au repezit cîinii cu mare larmă să mă sfîșie. De cîini, nu m-am mirat. Erau niște dulăi aprigi, cu care niciodată nu putusem lega prietenie. Dar cînd l-am văzut pe bătrînul Toader că iese din grajd și se repede cu furca spre mine, am rămas înlemnit. Noroc c-am ținut-o. El se zbătea să mă spargă, să mă omoare. Striga ca un apucat: „Hoțule, tîlharule! Ai vrut să-mi omori feciorul. Ai turbat pentru că se însoară cu fata lui Maftei! Las' că te-oi învăța eu minte!..." Atunci n-am prea priceput eu ce-i, dar pe urmă am aflat totul. Mi-a spus acasă, mama, cînd m-a văzut așa galben și fără vlagă cum mă întorsesem din sat. Cică, după ce am plecat eu la oaste, o vreme Ana nu prea voia să lasă la horă, nici să stea de vorbă cu flăcăii. Dar Vasile n-o lăsa în pace. Toată ziua era la ei, în bătătură. Pe urmă, numai ce s-a auzit că Vasile Baciu se însoară cu Ana lui Maftei. Că părinții s-au înțeles ușor, iar lui Vasile tare-i mai place de Ana. Cît a fost fată tînără, tată-său a lăsat-o să mai zburde, dar de acuma, gata, să nu se mai uite la altul decît la Vasile, că-i flăcău cuprins, are avere și-o s-o ție ca pe o cucoană. Fata n-ar fi vrut, dar de frica bățului, și măgarul urnește căruța. Așa că s-a supus și Ana tatălui ei. Și tocmai hotărîseră nunta înainte de-a veni eu. Dar de acuma, or s-o amîne, că prea l-am zdrobit eu pe Vasile în seara trecută, de l-au dus acasă cu țolul. Cam așa mi-a vorbit mama și mă tot iscodea cu privirea, să vadă ce zic. Eu am tăcut. Mi-am încuiat durerea în suflet și-am arătat față veselă celor din jur. Asta i-a luminat pe toți...

Omul oftă din adînc, cum a oftat poate și în seara aceea cînd s-a întors acasă cu sufletul amărît și și-a lăcătuit durerea în el, să n-o mai vadă și alții. Am dat mai bine la o parte pulpana pardesiului, care îmi tot venea pe ochi și-mi împiedica vederea spre povestitor. Și nu știu de ce mi-a venit și mie să oftez.

— Eh, mai apoi — continuă el — m-au tras ei prin judecăți, am cheltuit eu bani destui, dar pînă la urmă ne-am împăcat. Vasile a rămas cu bătaia, dar și cu Ana. Eu am fost bucuros să scap de pușcărie, că lui, cu averea pe care o avea, nu i-ar fi fost prea greu să mă trimită la răcoare pentru cîțiva ani... Așa, cel puțin, mă mîngîiam că trăiam și eu mai în preajma Anei, că o mai vedeam din cînd în cînd. Lui i-a mers bine, că a avut cu ce urni treaba. I s-a umflat averea ca drojdia-n apă caldă. Eu, de, am dat tot din greu în mai greu. Am cercat cu una, cu alta, degeaba. Am mai lucrat și la el cu ziua, că acuma, cică, eram un fel de prieteni, că doar ne împăcasem în fața judecătorului. Da' vedeam eu că prea mă spionează. Mă chema la lucru, ș-apoi, la amiază, numai ce-și aducea aminte că are treabă la fierar, sau la popa, sau la cine știe cine, tocmai la capătul celălalt al satului, de i-ar fi trebuit un ceas numai să ajungă. Își lua pălăria și se ducea. Și nu trecea cît ai fuma o țigară bună, că-l și vedeai intrînd ca o furtună în ogradă, se repezea în casă, iscodea prin ungher. Eu îmi vedeam de ale mele, dar trăgeam cu coada ochiului. Pricepusem eu ce urmărește Vasile. De la o vreme, își luase alt obicei. O asuprea și o bruftuia pe Ana, cînd eram și eu pe aproape.

O dată, cînd a vrut să dea-n ea, i-am prins mîna și l-am dat frumușel la o parte. Din ziua aceea, n-am mai intrat în ograda lui. M-am dus la lucru la boier. Numai că nici acolo nu mi-a mers prea bine. Că dacă am arătat că administratorul nu ne trece drept zilele muncite și ne fură la plată, apoi am pățit-o mai rău. Administrator era unul, cumnat cu Vasile Baciu. Iar primar în sat era moșu-său, tot Vasile îi chema. Și așa, m-am pomenit eu la postul de jandarmi, că de ce vreau să fac revoluție. „Nu vreau, zic, revoluție, da' vreau dreptul meu". Pe atunci nu știam cîte știu azi. Și mi-au dat ei un „drept", de-am mers două luni aplecat de șale și strîmb de un umăr. Am înțeles eu că în satul acela nu mai e de mine. Și cînd m-am mai înzdrăvenit oleacă, am socotit partea de pămînt ce-mi venise la împărțeală, am dat-o la o soră care a rămas în casă și m-am dus la oraș, la meserie. Dar parcă era un blestem. Cum intram într-un serviciu, cum ajungea și vestea din sat că-s un zurbagiu, că-s rău și bătăuș, că-s leneș și băutor, că m-am încontrat pînă și cu boierul, că primarul și șeful de post mă bănuiesc și de hoții, și cîte de astea, de i se făcea stăpînului părul măciucă și-mi făcea vînt, cît ai zice „pește"... Greu! Acu', mai vine și războiul. Atîta-mi mai lipsea. Nu eram eu destul de necăjit și așa!... Mă cheamă iar la oaste. Las eu nevasta cu trei copii, și unul pe drum. Dar ce puteam face? Să zic nu? Mă la și mă bagă-n ocnă, de nu mai văd lumina soarelui în vecii vecilor. Așa că mă prezint și eu. Și mă trimite cu paza peste Prut, că eram din contingent mai bătrîn. Acolo, într-o zi, mă întîlnesc cu Vasile. Ostaș el, ostaș eu. Amăriți amîndoi. Ne dăm noi mîna, ne bucurăm că sîntem în viață și că am întîlnit obraz cunoscut. Mai vorbim de una, de alta. Văd eu că așteaptă el ceva anume, dar — de! Atunci ia el vorba într-o vreme: „Da' de Ana nu întrebi?" „Nu întreb — zic, și simt o înțepătură în inimă. Dacă îi vrea, mi-i spune." „Păi — zice — Ana s-a dus; ne-a lăsat sănătate. Te-a tot așteptat să mai vii pe la noi." Și mă privește, la așa, cu coada ochiului. Am simțit că mi se împăienjenesc ochii, dar am tăcut. Deslușisem în vorba lui Vasile ceva rău, ca o amenințare. O fi omul supărat, îmi zic. Să-l las, mai bine, să nu-l mai întărît. Și cat să schimb vorba. „De cînd ești aici?" „De un an — zice. De cînd a murit Ana. Se ducea la cumnată-sa, peste deal. Aude ea împușcături, dar nu se sperie. La noi, totdeauna au făcut nemții trageri. Acum o strigă parcă cineva. Se oprește. Trei nemți. Se apropie ei rîzînd și-i spun ceva, și-i tot arată buzunarele. Ana nu înțelege și vrea să plece. El o ține, ea se smucește; vor s-o trîntească, se brîncesc ei acolo și un neamț cade. Și-atunci, că a tras neamțul de jos, că i s-a descărcat pistolul singur, nu știu. Cînd am găsit-o, abia mai răsufla. Pînă dimineața s-a stins. Am umblat eu mult să aflu pe făptași. Degeaba. Cine se uita la mine? Comandantul lor stătea chiar la noi în casă. Cîte nu-i dădusem! Îi îngrijisem și eu, și Ana, ca pe ou cel roș. Ei, și dacă au văzut ei că nu scapă de mine, au vorbit unde-au vorbit și m-au concentrat. Las' că și eu, în timpul acela, se vede c-am zis ba una, ba alta, ca omul la supărare. Și m-au trimis aici. Da' nu cred să mai stau mult, că am dat ceva unui plutonier care a promis că mă trimite acasă."

Eu iar am tăcut. Ce puteam să zic? Parc-o vedeam pe Ana, cu pieptul sîngerat, zbătîndu-se în frunzișul pădurii. Și simțeam așa, că mă gîdilă ceva pe sub pleoape, dar m-am ținut tare. Am întors numai capul să nu mă vadă Vasile. El însă nu se mai gîndea la Ana. Începuse să-mi povestească amănunțit cum a dat bani plutonierului de la mobilizare ca să-l lase acasă. Și mă întreba dacă nu vreau să dau și eu, ca să mă desconcentreze și pe mine. Eu n-aveam bani, dar ne-am înțeles ca deocamdată să facem ceva, să ne mute la aceeași unitate. Baciu cunoștea pe toți majorii și treaba s-a făcut îndată. Așa am ajuns iar împreună cu prietenul meu de altădată, să păzim un lagăr de pri-

zonieri, care se tot muta din loc în loc, cu cît se retrăgea frontul încoace. Acolo, l-am cunoscut eu şi pe Neagu. Era caporal, trimis şi el disciplinar la detaşamentul nostru. Cică n-aveau încredere în el să-l trimită pe front. El ne învăţa că nemţii au pierdut războiul şi că noi trebuie să ne întoarcem acasă, că ruşii ne sînt prieteni şi noi n-avem nimic de împărţit cu ei. Eu nu prea pricepeam bine totul, despre fascişti şi comunişti, da'un lucru înţelegeam, ori cum mi l-ar fi spus: că nu ne trebuia război, că ar trebui să ne dea drumul acasă, să ne vedem de nevoile noastre. De la o vreme, bag eu de seamă că se cam împuţinează prizonierii. Ne tot spunea Neagu că ei bănuia că pe prizonieri îi împuşcă. Da'mie nu-mi venea a crede că ar fi oameni în stare de aşa ceva. E drept că aproape în fiecare zi erau luaţi cîte doi-trei oameni şi trimişi în diferite locuri. Şi că soldaţii care-i escortau se întorceau prea repede. Dar ce să-mi vie mie în cap ce-o fi asta? Într-o zi, vine un ordin să fie duşi iar trei prizonieri într-un sat vecin, la comandament, pentru cercetări. Şi cade sorocul pe mine. Adică pe Vasile, care se ducea întotdeauna, că era sergent, şi pe mine. Măi, îmi zic eu, ce cercetări să le facă la aiştea, dacă cei mai mulţi sînt oameni bătrîni şi femei, ridicaţi de acasă? Aiştea nu ştiu nici să ţină puşca în mînă! Dar dacă-i ordin... Cînd să plecăm, Vasile îmi şopteşte „Nu-ţi mai lua merinde. Peste un ceas ne întoarcem." „Cum peste un ceas? — mă mir eu. Doar pînă în satul vecin e cale de jumătate zi." „Fă cum îţi spun" — stărue Vasile aspru. Atunci mă fulgeră un gînd că tot e adevărat ce-mi spusese Neagu. „Măi Vasile,— zic — doar nu cumva"... „Taci — se răsteşte el la mine. Mai bine ia-ţi gloanţe destule. Ducem şase, nu trei." Pornim noi. Prizonierii înainte, slabi, supţi de foame, abia se ţin pe picioare. Eu după ei, la fel de necăjit, dar cu arma încărcată. Pe drum, se întoarce cîte unul şi întreabă unde mergem. Vasile se încruntă şi răcneşte la ei Eu încerc să le spun că-i ducem în satul cutare, la cercetare, dar Vasile mă suduie şi pe mine. Cînd ajungem într-o pădurice, văd că Vasile despiedică pe furiş arma şi-mi face semn şi mie. Eu mă prefac că nu pricep ce vrea. El îmi arată spre armă şi spre prizonieri. Erau două femei şi patru bărbaţi, legaţi de o frînghie. Nu ştiu de ce mi-am adus aminte de nevastă-mea, de copil, de toată viaţa mea din trecut, şi s-au întors măruntaiele în mine. M-am oprit, am lovit cu patul puştii în pămînt şi am strigat cu îndîrjire : „Nu! Eu nu sînt ucigaş, Vasile!" Atunci, el a scrîşnit cu ură din dinţi. „Cîine! Crezi că mai eşti în sat? Boişevicule!" Şi ca fulgerul, a dus puşca la ochi şi a tras. M-am ferit, dar am simţit arsura glonţului la tîmplă şi şuvoiul sîngelui mi-a pus pînză roşie pe la ochi. Şi-n loc să mă sperii. mi-a venit vechea dîrzenie. pe care nu o mai avusesem din seara aceea din tinereţe. Am lepădat arma şi m-am repezit la Vasile. I-am smuls puşca, pe care am azvîrlit-o hăt-încolo. Ne-am prăvălit amîndoi în zăpada afînată. L-am pisat iar, l-am pisat pentru Ana, pentru tot traiul meu negru, pentru toată ura lui ascunsă atîţia ani. Cînd m-am uitat în jur, nici urmă de prizonieri. Fugiseră. I-am lăsat în plata domnului, bucuros că au scăpat nişte suflete nevinovate. M-am întors pe furiş în lagăr şi i-am spus lui Neagu tot ce s-a întîmplat. Şi el m-a sfătuit să fug în ţară. Aşa am şi făcut. Nu m-am oprit pînă acasă. Şi-atîta a fost — sfîrşi scurt povestitorul, parcă scuturîndu-se de o povară grea.

...Toţi cei din vagon priveam cu ochii mari şi nu îndrăzneam să rupem liniştea înfiorată ce ne cuprinsese, ca o apă. Nu credeam că s-a sfîrşit povestea. Şi tovarăşul nostru simţi că mai dorim ceva. Urmă, cu alt ton, mai vesel parcă:

— Avea să se sfîrşească rău toată povestea, dacă nu veneau armatele sovietice. Aşa, m-am ascuns pînă au venit ostaşii sovietici. — Apoi, după aceea, alt fel am stat de vorbă cu Vasile. Ei, şi la judecată am spus eu totul cum s-a întîmplat. Vasile îmi trimisese vorbă să spun că pentru Ana l-am zdrobit atunci. Mi-a promis şi bani, şi pămînt. Ei, şi acolo, la proces, l-am întîlnit eu iară pe Neagu — era şi el martor — şi de atunci nu i-am mai pierdut urma. Iar acuma, cînd am văzut că n-avem specialist la şantier, întins la Neagu m-am dus. Uite, aşa, şi aşa, şi aşa, noi construim un combinat textil, şi-avem nevoie de dumneata. La început, a cam strîmbat din nas că-l departe, că are treburi... Ei, şi pînă la urmă, l-am convins. Şi au înţeles şi cei de la întreprinderea lui, că le-am explicat eu ce şi cum. E drept că a fost greu, că oamenii muncitori sînt preţuiţi şi căutaţi peste tot. Şi după ce am făcut formele, am luat bilete. Dar mi-e ciudă că n-a venit să stea ici, lîngă mine, să ne mai amintim din trecut. Unde s-o fi dus, nu-mi pot închipui...

Şi dintr-o dată, mi-a părut rău că nu era acolo şi acel prieten, Neagu, ca să stîrnească şi alte amintiri ale tovarăşului nostru de tren. Şi mi-a fost ruşine de toate gîndurile nerostite, dar atît de urîte, ce le nutrisem faţă de prietenii mei de drum.

— Şi la noi s-a întîmplat un lucru mare, la înfiinţarea gospodăriei — începu deodată colectivistul. Era unul, Boilă, care nu voia să intre. Ei, şi dacă nu voia el, mă ţinea şi pe mine în loc. Şi eu ziceam că Boilă mi-i prieten...

Trenul s-a oprit iar şi toţi am întors o clipă privirile spre geam. O clădire mică şi două felinare. N-aveam ce vedea. Eram bucuros că voi asculta o nouă povestire şi tocmai mă cuibăream mai bine în ungherul meu, cînd omul cu semnul la tîmplă zise moale:

— Fieni. Acuşi ajungem.

Am sărit ca ars. Alci trebuia să cobor. Am înşfăcat pardesiul şi servieta şi am năvălit pe uşă. M-am lovit de un om înalt, voinic, care voia să intre, şi am apucat să aud strigătele de bucurie ale prietenilor ce se întîlniseră... Şi, acum, îmi stăruie în minte chipurile lor şi, mai ales, unul: un om cu îmbrăcămintea simplă, cu mîinile mari, bătătorite, cu obrazul tăbăcit de vînturi, cu arsura cafenie a glontelui la tîmplă. Un om bun, un om cumsecade, care a suferit mult, dar nu şi-a pierdut încrederea în viaţă.

PE MELEAGURI SOVIETICE

CĂLĂTORIE PRIN VREME

de Toma George MAIORESCU

Să te oprești la Samarkanda e ca și cum ai face o călătorie prin vreme. O călătorie în adîncul veacurilor.

Urcam cu pași măsurați colina abruptă, sfîșiată de șanțuri cu resturi de ziduri acoperite de iederă, cu plite înnegrite de vreme, împrăștiate la tot pasul.

Aici stătea cîndva Afrosiabul. Mîndra cetate a Afrosiabului. Orașul fabulos al văii Zaravșanului. Orașul rîvnit al minunatelor grădini suspendate, al basmelor fermecătoare. Numele așezării vine poate de la un istet războinic al Machedonului, care, mistuit de dorul albastrelor valuri ale Egeii, i-a zis, simplu, așezării, Afros[1]).

De aici, de pe înălțimea Afrosiabului, Samarkanda ne apare în toată splendoarea.

Înconjurată de livezi și plantații verzi de orez, străbătute de sutele de firicele argintii ale aricurilor[2]), de cîmpuri înălbite de puful bumbacului, prinsă într-o vale îngustă, în care, la umbra duzilor și a viței, curge spumos Siaba, Samarkanda ne apare în fața ochilor ca orașul plăsmuirilor acelor minunate povești orientale, care ne avîntau fantezia în anii copilăriei. Printre acoperișurile roșii de țiglă ale noilor palate de cultură, rivalizînd cu strălucirea marmurei fațadelor caselor de locuit, cu avîntul spre înălțimi al uriașelor coșuri de fabrici, cupolele albastre ale minaretelor și mausoleelor strălucesc în bătaile aurii ale soarelui, așezînd parcă calmul statorniciei peste forfota pestriță a străzilor.

Monumente de artă, mai vechi și mai noi, aduc la tot pasul mărturia mîndriei locuitorilor. Pe bună dreptate, spuneau despre orașul lor: „Samarkand-saikali-rui-zaminast" — Samarkanda e obrazul pămîntului.

Multe încercări au zguduit orașul. Ca puhoaiele au trecut prin aceste fabuloase locuri călăreți sălbatici de felurite semințli. Și perșii lui Dariu, și pedestrașii Machedonului, și ienicerii Baiazidului, cohorte arabe, mongole...

Locuri pline de trecut, unde pulberea secolelor apuse plutește tainic în jurul nostru. Poate aici, pe locul pe care ne-am oprit pașii, pietrele arse pe care le privim nu sînt decît urmele unui vechi templu zidit la începutul vremurilor, în care adoratorii focului aduceau, în ritmul cîntecelor primitive, ofrande zeilor lor. Dar piatra șlefuită triunghiular nu e oare un vîrf de lance al vreunui iscusit și viteaz războinic scit?

Totul în jurul nostru vorbește de istorie. Ismail Akram, uzbecul chipeș, puțin pleșuv, dramaturg și prozator din Samarkanda, directorul muzeului din localitate, încercă să ne ajute să descifrăm neînțelesele urme din jurul nostru. Și-și începu povestirea cam în felul acesta:

„Spre apusul celui de-al șaptelea veac, asupra celor trei rînduri de întărituri ale cetății, au tăbărît, cu catapulte și berbeci, leii pustiului, arabii. Dar Afrosiabul n-a putut fi luat nici într-o zi, nici într-o săptămînă. Pașnicii locuitori ai cetății au devenit peste noapte războinici iscusiți. Atunci asediatorii au pătruns în cetate prin vicleșug, tăindu-i conductele de plumb care alimentau orașul cu apă. Sufletul rezistenței, Kusa-ibn-Abasa, rostește cu vitejii săi faimosul jurămînt al sîngelui: „Pentru fiecare ochi închis, zece dușmani morți". Au luptat atunci apărătorii cetății, cu eroism și jertfire de sine, căzînd pînă la ultimul. Și pentru că numărul morților întrecea cu mult pe cel al supraviețuitorilor, cuceritorii au hotărît o cruntă răzbunare. Afrosiabul a fost trecut prin foc și sabie. Au fost măcelăriți bătrînii, copiii — pînă și pisicile. Nici o urmă de viață să nu rămînă în oraș. N-a mai rămas cine să verse lacrimi".

„Legenda povestește — continuă Ismail Akram — că Kusa-ibn-Abasa, după ce a rătăcit șapte nopți printre ruinele fumegînde, cu capul subsuoară, s-ar fi retras într-o peșteră din munți. Aci veneau să-l viziteze, în taină, oamenii și se întorceau spre casele lor, cu sfaturi pline de înțelepciune. Kusa-ibn-Abasa îi învăța pe oameni cum să trăiască luptînd mai departe pentru libertate. Ca un semn de adîncă recunoștință, poporul l-a numit „Șahi-Zinda — Prințul Viu".

Oamenii au reconstruit Afrosiabul. Cu timpul, cetatea își redobîndi strălucirea de altădată, ba chiar o întrecu. Dar în mijlocul celui de-al treisprezecelea veac, în fruntea fioroaselor sale cohorte, crîncenul și neînvinsul han Ginghiz înfige mareie stindard cu coarne al Hoardei de Aur în zidurile fumegînde ale cetății. Cu acest gest el a înscris în istorie ultima pagină a Afrosiabului, ca, peste un veac și jumătate, Stăpînul Norocului, Zeul, Cuceritorul Timur, să înscrie în cartea istoriei ultima filă a Hanatului de Aur, doborînd pentru totdeauna marele stindard cu coarne, înălțat cîndva cu fală de crîncenul și neînvinsul han Ginghiz.

PE URMELE LUI TIMUR

Astăzi, în Afrosiab, pe colina care poartă numele orașului de odinioară, totul îți amintește de Timur sau, cum îl cunosc popoarele Europei, de Tamerlan.

De cînd a intrat în orășel, călare pe Murgul cel Voinic — cel cu coama albă, fluturată de vînt, și părul lucitor — mica așezare de pe locul fostului Afrosiab a devenit una din cele mai frumoase cetăți ale lumii.

Din orășelul chibitcilor — al caselor de lut uscat la soare — Timur făcuse în scurt timp o Romă a Asiei. A chemat și a dat azil la curtea sa filozofilor și artiștilor, poeților și înțelepților din țările cucerite, înălțîndu-le academii și biblioteci, iar pentru negustorii și meșteșugarii destoinici, a organizat bîlciuri.

Și pentru că Timur îndrăgise, în lungile sale campanii, nesfîrșitul azur al cerului, vînătul înșerat al lanțurilor de munți din depărtare, albastrul adînc al marilor ape, schimbă însăși culoarea orașului, din roșcatul lutului ars, în albastrul nuanțelor fără de număr. Asta i-a adus orașului și noul său nume: Gok-Rand — Cetatea Albastră.

ȘAHI-ZINDA

Ne-am oprit, cu Ismail Akram, pe o pantă a colinei, în fața unei porți de lemn sculptate cu măiestrie.

E complexul de mausolee Șahi-Zinda. Sînt înmormîntați aici membrii casei Timurizilor. Loc „sacru"...

Prin galeria îngustă, legată din loc în loc de arcade boltite, întîlnim lumè pestriță: excursioniști cu termosuri și aparate fo-

În inima Taşkentului, se înalţă monumentul genialului poet uzbec Alişer Navoi, de la a cărui moarte s-au împlinit zilele acestea 455 de ani.

Vedere generală a combinatului textil „Stalin", din Taşkent.

Fragment din volumul de reportaje „Călătorii prin vreme"

[1]) Afros = val — cuvînt grecesc

[2]) Aric = canal

tografice, imami[3]) cu bărbi albe şi halate lungi, pictori cu trepiede, arheologi, călăuze cu grupuri de pionieri şi arareori, cîte o bătrînă cu faţa ascunsă de parandja[4]) închinîndu-se unei pietre...

Altădată acestea erau „locuri sfinte", tămăduitoare de boli şi făcătoare de minuni, dar, înainte de toate, nesecate izvoare de cîştig pentru imamii şi mulahii[5]) musulmani.

Din loc în loc lipseşte cîte un fragment dintr-un arabesc, cîte o literă dintr-un citat din Coran sau chiar o bucată de perete. După cucernicie (adică după suma lăsată) se măsurau mărimea şi calitatea „pietrelor făcătoare de minuni"...

Guvernul sovietic a oprit speculaţiile preoţimii musulmane pe seama acestor minunate monumente arhitectonice. Au venit aici echipe de arhitecţi, arheologi, pictori şi sculptori pentru a săvîrşi lucrările de restauraţie ale acestui nepreţuit monument, al geniului uzbec.

Complexul nu te izbeşte doar prin grandoare. Ceea ce te impresionează mai mult este infinita varietate a motivelor, fineţea lucrăturii. Fiecare mausoleu are specificul său arhitectonic şi ornamental şi a fost înălţat de un alt meşter, ce şi-a imprimat puternic pecetea personalităţii sale. Totuşi, în ansamblu, complexul este unic, impresionant de unitar, prin armonia liniilor şi a stilurilor. Admiri fie lespezi cu majolică de felurite culori, cu relieful hieroglifelor aurite, fie fineţe arabescuri în ipsos ale portalelor, care se sfîrşesc printr-o minunată arcadă de stalactite, mozaicul nuanţelor de albastru sau supla panglică a citatelor din Coran, atît de strîns împletite cu încrustaţiile ornamentale, încît nu-ţi mai dai seama unde începe ornamentaţia şi unde hieroglifele.

E uimitoare bogaţia amănuntelor. Abia mai tîrziu, cînd aveam să vizitez Muzeul de Artă Uzbec sau chiar sălile Teatrului de Operă şi Balet din Taşkent, aveam să-mi dau seama cu cîta iscusinţă şi măiestrie folosesc pictorii sculptorii şi arhitecţii uzbeci această nesecată comoară naţională.

După lungi discuţii purtate de Ismail Akram cu un imam, şi de imam cu un alt imam, şi de acesta cu un al treilea, nevăzut, ţinînd seama că vin de departe, dintr-o ţară prietenă, mi s-a dat excepţionala învoire să intru în mausoleul sfînt.

Însoţiţi de un imam îmbrăcat într-un lung halat alb, cu un turban enorm pe cap, am trecut, după ce ne-am scos pantofii, printr-o galerie întortochiată şi întunecoasă, la capătul căreia imamul nostru a deschis o uşă sculptată, de astă dată scundă şi mult mai mică decît prima. În faţa noastră se deschidea o sală mare, boltită. „Zaredhana" ne şopti imamul.

[3]) Imam = preot musulman
[4]) Parandja = voal
[5]) Mulah = preot musulman

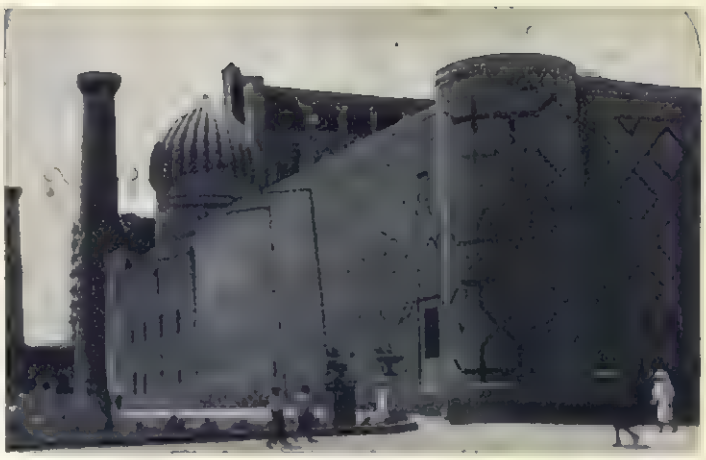

Una dintre cele trei mari minunate monumente arhitectonice ale vechii piaţe centrale din Reghistan.

Adică, sala de rugăciuni. În colţul dinspre Mecca atîrna, de un fir de mătase, un ou de struţ, în care pîlpîia o flăcăruie albastră. După o altă sală, mai mică, am dat de ceva cu totul neaşteptat. O încăpere luminată ca de zi, îmbrăcată de la podea pînă-n tavan de covoare multicolore.

Ismail Akram mi-a atras atenţia asupra unor neobişnuite gratii de lemn. „Vezi, au forma color patru litere arabe care dau cuvîntul Alah. Priveşte bine în cîte feluri se combină literele, dînd mereu arabescuri noi şi acelaşi sens, Alah. Şi încă ceva: aici nu există nici o lipitură. Totul e tăiat dintr-un singur lemn".

Şi iată, ultima încăpere. Mică, scundă, semiobscură, plină de inscripţii şi precepte din Coran: „Alah e mare şi alt dumnezeu, în afară de Alah, nu există".

În mijlocul încăperii, „mormîntul sfînt". Cele patru sicrie suprapuse, din pietre de felurite culori, sînt şi ele încrustate cu parabolele Islamului.

„Erein mor nigen bui" — „Ce ţi-e scris în frunte ţi-e pus".

„Sprijină-te pe cei patru stîlpi ai legii: rugăciunea, postul, pelerinajul şi pomana".

„Fii supus!"

Ciudat: „Fii supus!" Şi asta pe mormîntul lui Şahi-Zinda, al Prinţului Viu, simbolul popular nemuritor al nesupunerii şi răzvrătirii.

„Erein mor nigen bui" — „Ce ţi-e scris în frunte ţi-e pus".

I-a fost pusă pe frunte pecetea răzvrătirii şi a dorului nestins de libertate şi i-a fost scrisă pe lespedea de mormînt „Supune-te!" O mică nepotrivire. Sau, poate, puţină lipsă de consecvenţă din partea unor imami musulmani.

„PRINŢESA BINECUVÎNTATĂ"

Moscheea lui Timur este, fără discuţie, cel mai grandios monument al Asiei Centrale. În orice colţ al Samarkandei m-aş fi găsit, ruinele sale mi se înălţau mereu, măreţe, în faţa ochilor.

Olanele sale de culoarea peruzelei, strălucirea arabescurilor aurite, arcadele avîntate, minaretele cu şase feţe acoperite cu mozaic multicolor, coloanele de marmură albă îţi poftesc mereu ochiul, să traseze acele linii imaginare care ţi-ar putea reda imaginea întregului, sudînd între ele acele linii pe care vremea nu le-a mai cruţat. *„Bolta ei ar fi fost unică, dacă cerul nu i-ar fi fost o copie, unică i-ar fi fost arcada, dacă Calea Robilor nu i-ar fi fost frate geamăn"* — scriau poeţii vremii.

Oamenii i-au dat moscheei numele de Bibi Hanum — „Prinţesa Binecuvîntată". Tradiţia spune că ea, Aljai Katun-aga[6]), ar fi înălţat acest grandios monument. Că, zorindu-şi mereu arhitecţii, pentru ca, la întoarcerea lui Timur din războiul purtat împotriva lui Baiazid, moscheea să fie terminată, s-ar fi grăbit calculele şi coloanele n-ar fi rezistat timp prea îndelungat greutăţii giganticei bolte.

Monumentala construcţie a fost desăvîrşită într-un timp uimitor de scurt — în cinci ani. În primii cinci ani ai celui de-al cincisprezecelea secol.

Sub boltitul pridvor, într-un mic mormînt, sub o lespede de marmură albă, se odihneşte „Prinţesa Binecuvîntată", aceea care a zidit sau — după alte versiuni — în cinstea căreia ar fi înălţat Timur moscheea Bibi Hanum.

Legendele vorbesc de prinţesa Aljai ca de apărătoarea sărmanilor şi obijduiţilor. De aceea, amintirea „Prinţesei Binecuvîntate" e păstrată cu dragoste în tradiţiile orale ale poporului. Cică, o dată, nişte hoţi — spune una dintre ele — care într-o noapte ar fi ridicat lespedea ca să fure din sicriu nestematele prinţesei, ar fi fost găsiţi dimineaţa întinşi şi ţepeni. Un şarpe mare, negru, care o păzeşte pe Aljai în mormînt, i-ar fi ucis cu otrava sa. „Aşa păţeşte acel care nu cinsteşte memoria „Prinţesei Binecuvîntate", apărătoarea obijduiţilor" — îşi încheie, de obicei, povestirea povestitorii locurilor acestora.

O ÎNTÎLNIRE NEAŞTEPTATĂ

Cu Ismail Akram şi încă cîţiva noi prieteni, ne-am aşezat pentru a lua un şaşlîc[7]) într-una din ceaihanalele cele mai iubite de locuitorii Samarkandei. În ceaihanaua „Alişer Navoi", din frumosul parc din faţa Reghistanului. Pentru un scriitor, această ceaihana adaugă pitorescului unei obişnuite ceaihanale şi interesante tradiţii li-

[6]) Aljai = soţia stăpînului
[7]) Şaşlîc = carne friptă pe o vergea de fier

Tamara Hanum, artistă a poporului a R.S.S. Uzbece, laureată a Premiului Stalin.

terare. Cu cinci secole în urmă se oprea adesea pe aici un tînăr înalt, cu fața bronzată și ochii negri, visători. Tînărul era poet și se numea Alișer Navoi. Era și atunci, în acest loc, o mică ceaihana, și nu o dată samarkandienii au ascultat aici, răsunînd, vocea puternică și melodioasă a sensibilului și superbului poet. L-au iubit oamenii simpli pe Alișer, pentru că Alișer scria despre ei, despre viața lor, despre necazurile și visurile lor, pe limba lor, pe limba pe care o vorbeau și ei. Alișer Navoi a fost primul poet al pămîntului uzbec care a înlocuit în scrierile sale limba farsidă, limba curții, cu graiul viu al poporului, limba uzbecă. De aceea, cu greu vei găsi astăzi un om în Uzbekistan, care să nu-ți recite pe de rost, zeci și zeci de versuri din Navoi. Și chiar în vorbirea obișnuită a uzbecilor, întîlnești versuri din Navoi, rostite ca niște proverbe...

Cu picioarele strînse sub noi, așezați pe un covor moale de Buhara, la umbra unui dud secular, așteptam șașlîcul, care, învîrtit deasupra jeraticului, răspîndea un miros ațîțător de carne arsă. În jurul nostru, stăteau chirciți pe supă[8]) sorbindu-și zgomotos ceaiul fierbinte, uzbeci mai tineri și mai bătrîni, povestindu-și întîmplări cu haz, rîzînd cu poftă sau ascultînd în tăcere vreo povestire cu tîlc.

Mai departe de ceaihana, la umbra pomilor, în jurul unor mese mici, ședeau aplecați oameni tăcuți și încruntați. Oameni de toate vîrstele. De la pionieri cu cravata roșie, la bunici cu barbă albă. Din cînd în cînd, își ridicau încet mîna, și-o lăsau iar de-a lungul trupului, recăzînd în nemișcare. Aceștia sînt jucătorii de șah. De fapt, șahul, poate chiar originar de pe aceste meleaguri, este una din distracțiile cele mai iubite de uzbeci.

Ismail Akram își puse ceașca pe covor și-și ațintì privirea spre aleea din fața ceaihanarei. Pe alee, sprijinindu-se greu de baston pășea încet un bătrînel. Se oprea din cînd în cînd, răsuflînd adînc. Oamenii se dădeau respectoși la o parte și chiar cei ce se odihneau pe bănci se ridicau și, lipindu-și palma stîngă de inimă, își înclinau adînc capul.

— Cine-i? — l-am întrebat curios pe Ismail.

— Aini. Sadridin Aini.

M-am sculat repede. Ismail Akram a înțeles.

Bătrînul s-a arătat foarte bucuros că întîlnește un romîn. M-a supus unui adevărat interogatoriu despre obiceiurile și datinile noastre, despre viața de acum a poporului nostru. Avea vorba domoală și rară. Ne-am așezat pe o bancă. Părea cam obosit. Doar ochii săi, neasemuit de blînzi, aprindeau din cînd în cînd flăcărui de tinerețe.

— Pe Navoi traduceți-l în romînește. A fost poetul libertății și al dragostei. Da, da, al dragostei care sparge toate zăgazurile. În epoca noastră, în epoca dragostei, trebuie ca și în țara voastră, liberă azi, să-l cunoașteți, să-l iubiți pe Navoi...

I-am povestit lui Aini că înainte cu cîteva zile, vizitînd Buhara, un bătrîn mi-a povestit de el, cum a fost bătut cu vergile în piața publică.

— A, e o poveste veche... N-au uitat-o încă la Buhara? — mă întrebă zîmbind.

— De ce a poruncit emirul să fiți bătut?

— Tocmai pentru Navoi. Propagam principiile sale: *„Dacă ești om* — spunea el — *nu-l numi om pe acela care nu se îngrijește de popor*". Crezi că nu știa emirul că rănile vergilor se închid repede, dar cele lăsate de cuvinte niciodată?

— Și?

— Și... M-a aruncat în beci. Trebuia doar să-și păzească autoritatea. În beci, pe viață...

Dar revoluția din Buhara din 1920 a deschis larg porțile închisorii. Aini a tras adînc în piept aerul proaspăt și tare al libertății. Rănile lăsate de vergile emirului s-au vindecat repede și Aini a început, liniștit și cu acea ură mistuitoare care nu iartă niciodată, să biciuiască cu vergile cuvintelor rămășițele trecutului odios, care l-a făcut să sufere atîta. Eroii lui Alișer, luminoși și îndrăzneți, oamenii simpli din popor, au primit, în romanele și povestirile lui Aini, o ampioare nouă, nemaicunoscută, o ampioare pe care visătorul Alișer nu o putea prevedea nici în visurile sale cele mai îndrăznețe.

Desigur, că am discutat mult și despre destinele literaturii. Cum s-a bucurat Aini, cînd i-am spus că se traduce la noi „Moartea cămătarului".

— Dacă lucrez acum? Lucrez, cum să nu lucrez. Vreau să continui „Buhara". Ce bătrînețe! Cît timp ai ce spune oamenilor, nu ești bătrîn. Despre ei vreau să mai scriu...

Și rotindu-și privirea în semicerc, Aini a cuprins cu privirea sa blîndă larga piață a Reghistanului, prin care treceau, mînate de colhoznici, carele încărcate de rod, se grăbeau muncitori în straie orășenești, unde la umbra pomilor, ședeau studenți și studente, pregătindu-se de examene...

CĂLĂTORIA PRIN VREME CONTINUĂ...

Aparatul de proiecție lîngă care ne oprirăm și care purta semnul S.K., nu era un aparat obișnuit.

— Aceasta e marca fabricii noastre, mîndria noastră, iar aparatul, cel mai nou model, deocamdată e încă experimental; dar în scurt timp va fi, sperăm, pe piață — ne lămuri directorul fabricii, un siberian vînjos, cu ochi albaștri și un nume neobișnuit: Narcis Frumentovici Vîrjikovski.

Lîngă aparat trebăluia un tînăr înalt și blond. Și fără ca să-și irosească vorbele, ne luă de braț, conducîndu-ne prin secții, spre sala de proiecții. Într-adevăr, cu aparatul experimental aveau de ce să se mîndrească. Era, fără discuție, cel mai complex aparat din cîte văzusem pînă atunci: aparat de proiecție, aparat de radiotransmisiune și radioemisiune, picup cu 36 și 72 de turații... Toate împreună.

În fața acestui aparat, ultimul cuvînt al științei timpului nostru, am răsuflat parcă din pieptul întreg. Iată-mă din nou, în plin veac XX. Ca într-un film cu rotație inversă, mi se perinda prin fața ochilor măreața istorie a Samarkandei. Cît de departe eram acum de acele rudimentare topoare de piatră cioplită și statuete de ceramică. Ce lung mi se părea drumul pe care-l parcursesem. Parcă era un drum în adîncul

tive și de stat, pe cîmpurile cărora forfotesc tractoare și combine, batoze, mașini de strîns bumbacul...

drumul de la hudjire, unde, la lumina tremurătoare a unui opaiț, seminaristul buchisea neînțelese cuvinte arabe, la Universitatea din Samarkanda, la cele șase institute de învățămînt superior, la stația seismografică, la muzeele, teatrele, bibliotecile, la institutele de cercetări științifice;

drumurile de la femeile haremurilor, la miile de femei uzbece care ocupă posturi de conducere în stat, la miile de profesoare, doctorițe, artiste, savante...

drumul de la artiștii ambulanți din căruțele cu coviltire, la jocul neîntrecut al unor actori ca Abrar Hidoiatov, la dansul Galinei Izmailova, la cîntecele Halimei Nasîrova sau ale Tamarei Hanum;

drumul de la figurinele primitive de pe stîncile de la Zarut-Sai, la pînzele măiestre ale unor meșteri ai penelului, ca Tatievcevan, Ural Tansînbaev sau Ifințev. Admiri tablourile din Galeriile Muzeului Național Uzbec și nu-ți vine să crezi. N-au trecut nici patru decenii de cînd Islamul pedepsea încă, cu o nemaipomenită cruzime, pe acei îndrăzneți care

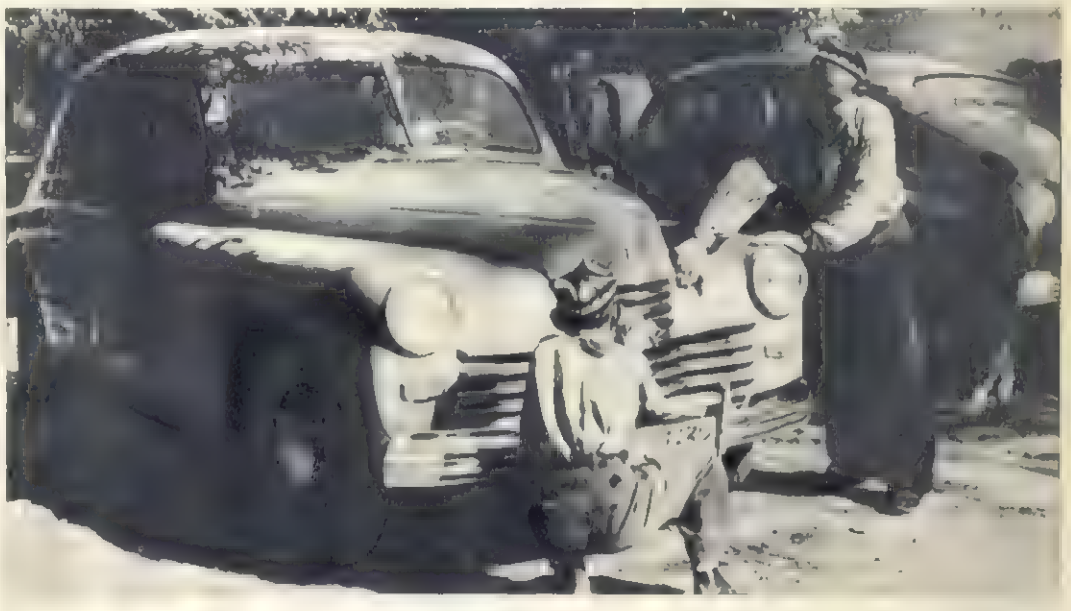

Mulți colhoznici uzbeci au mașini proprii. În fotografie: Frații Tuliaganov, de la colhozul „Stalin", lîngă mașina lor.

veacurilor. O lungă și zbuciumată călătorie prin vreme.

O călătorie de la morișca de piatră, la enormele mori și fabrici automate de paste făinoase;

de la rudimentara roată a olarului, la imensele fabrici constructoare de mașini-unelte, excavatoare, motoare Diesel, aparate cinematografice;

de la beciul umed și întunecos în care dehcanul[9]), cu toată familia sa, bătea și torcea bumbacul, la sutele de războaie automate din sălile aerisite și luminoase ale combinatului de mătase din Samarkanda;

de la mizera gospodărie a dehcanului, pe care o lucra cu omaciul[10]) primitiv, moștenit din tată-n fiu, la puternicele gospodării colec-

s-ar fi încumetat să zugrăvească chipul omenesc...

Călătoria prin vreme e o infimă părticică a mărețului drum străbătut de poporul uzbec de-a lungul veacurilor;

drumul de la micile state sfîșiate de hărțuieli fără de sfîrșit, la Republica Sovietică Socialistă Uzbecă;

drumul de la ura religioasă și națională, la unitatea politico-morală a poporului uzbec, în sînul marii familii a popoarelor sovietice.

... În sala de proiecții Șiriminov, șeful secției de construcții, un tînăr înalt și blond, îmbrăcat într-o salopetă albastră, experimentează noul aparat. Pe ecranul imaculat, o rachetă strălucitoare străbate, cu o viteză uluitoare, spațiile interplanetare...

Călătoria prin vreme continuă...

---

[8]) upă = ridicătură de lut

[9]) Dehcan = țăran sărac uzbec

[10]) O maci = unealtă primitivă din lemn

ÎNSEMNĂRI DESPRE PICTURA DIN EXPOZIȚIA INTERREGIONALĂ

Ceea ce atrage, în primul rînd, atenția privitorului în pictura din actuala Expoziție interregională de pictură, sculptură și grafică, este diversitatea viziunii artistice a expozanților. Acest fapt, mărturisind o treaptă înaintată de închegare a personalității artiștilor noștri, este, de bună seamă, rezultatul unei maturizări a acestora pe drumul realismului socialist. Depășind imaginea șablonardă, care se putea întîlni în expozițiile din anii trecuți, pictorii noștri își manifestă aici, mai direct, personalitatea, prin alegerea temei și a mijloacelor de expresie, prin soluțiile plastice originale, găsite problemelor de măiestrie. Marea parte a artiștilor își au mijloacele lor proprii de exprimare, diferențierea stilurilor sporind interesul privitorilor; acest lucru prilejuiește un mod mai complex de cunoaștere, prin mijlocirea artei, a lumii înconjurătoare.

Așa stînd lucrurile, potrivit ar fi, de data aceasta, să se analizeze expoziția pornind nu de la genuri — portret, compoziție, peisaj etc. — ci de la întrebarea: în ce măsură domeniul cunoașterii prin artă a realității noastre este îmbogățit de fiecare artist, cu viziunea lui personală?

Nu ne-am propus să discutăm aici acele lucrări cenușii și searbede, care se mai întîlnesc pe unele panouri. A examina aportul adus de un pictor sau altul înseamnă, în primul rînd, a căuta valoarea, viabilitatea respectivelor opere. Înainte de a ne opri mai îndelung în fața unora dintre acele tablouri proeminente, care se impun atenției, trebuie remarcat, ca o constatare generală, numărul prea redus de lucrări inspirate din domeniile esențiale ale vieții oamenilor muncii. Deși lucrările mărturisesc, prin inspirație și tratare, un contact mai viu cu realitatea, aceasta, desigur, mulțumită sprijinului pe care Uniunea Artiștilor Plastici îl dă artiștilor pentru ca aceștia să se poată documenta — mulți pictori dau încă imagini nesemnificative, care nu servesc la înțelegerea mai adîncă a vieții noastre (cu unele excepții, ca „Brigada de tineret la uzină" de Tiberiu Krausz, „Pe ogorul colectivei" de Chintilă Spiru, „Pictorul în documentare" de Mircea Velea etc., care arată participarea la preocupările noastre majore, dar a căror calitate artistică merită a fi obiectul unei discuții speciale despre felul cum măiestria servește un conținut valabil).

Observația de mai sus este, într-un fel, ilustrată și de faptul că, deși mulți artiști manifestă predilecție pentru portret, chipul muncitorului apare în prea puține lucrări. Iar uneori acest chip e redat fie într-o „poză" artificială, de șablon, fie în compoziții lozincarde (ca, de pildă, în „Portretul de mineră" de Ion Bițan, atît de puțin autentic și comunicativ, sau în grupul intitulat „Vom semăna în pătrat", de Grigore Spirescu, care pare mai curînd un proiect de afiș).

Întîlnim, pe panouri, vechi cunoștințe, care își reîmprospătează inepuizabil înfățișarea. Cornel u Baba se fixează, din ce în ce mai adînc, în conștiința iubitorilor de pictură, ca un maestru al expresiei sobre, concentrate, strălucind prin forța interioară a imaginii artistice. El e prezent în expoziție cu un „Autoportret" zeflemist și în care pictorul se prezintă într-o postură ce stîrnește nedumerirea privitorului și cu un „Portret al lui George Enescu", care surprinde prin aerul vlăguit al compozitorului (artistul a conceput imaginea lui Enescu la sfîrșit de concert, în clipa cînd pare că întreaga lui vigoare s-a scurs în muzica pe care o însuflețise). Concludent pentru definirea artei lui este tabloul de mici dimensiuni „1907. Schiță de compoziție"; simplă notație viguroasă a unei idei, aceasta indică, brut, firul gîndirii creatoare a maestrului; grupul compozițional, sugerînd forța unui bloc masiv, figuri încleștate în încordarea voinței, coloritul sever explică viziunea sa despre momentul revoluționar ales.

În portrete (al maeștrilor Mihail Jora și Alfred Alessandrescu), ca și în peisaj, Alexandru Ciucurenco vădește măiestria sa în continuă cristalizare, urmărind cu mai mult interes redarea caracterului modelului, fie că e vorba de chipul omenesc, fie de peisaj. Se evidențiază astfel printr-un conținut de mai mare greutate, prețioasa suculență a paletei sale.

Artistul poporului Iser aduce o nouă „Țărancă", tratată cu opulența picturală pe care i-o cunoaștem și care îmbracă mesajul optimist al dragostei de viață a maestrului.

La același capitol al optimismului, mai exuberant, mai exploziv poate, trebuie pus numele lui Octavian Angeluță, care, în „Construcția furnalului nr. 5-Hunedoara", încearcă, îndrăznește, să redea tumultul creator al vieții noastre prin imaginea acestei construcții grandioase. Prin procedeele sale coloristice, sugerînd parcă pulsația sîngelui în beton și oțel, pictorul a realizat un peisaj industrial văzut prin prisma lirismului său expansiv.

La antipodul unei asemenea reprezentări afective, dar nu cu mai puțină forță de convingere, stă pictura maestrului M.H. Maxy, cu oamenii săi construiți unghiulos, cu gesturi sacadate, cu coloritul rece și pe alocuri prețios („În macara la oțelăriile Hunedoara")

Un tablou deosebit de pregnant prin elocvența sa este „Vechituri" de Lidia Csató: o fosilă a protipendadei burgheze etalîndu-și, la tîrgul de vechituri, rămășițele averii. Aci e interesantă îmbinarea între elementele caricaturale (expresia veninoasă a cucoanei, adunătura semnificativă de obiecte puse în vînzare: cizme ofițerești, florete, cărți de joc) și rezolvarea picturală a ideii; pictorița a știut să evite șarja și a reușit să exprime grotescul scenei, prin chiar elementele alese pentru compoziție.

Pînze care ne rămîn întipărite în minte sînt și cele cîteva peisaje ale lui Eugen Popa. Atracția lui ades manifestată pentru peisajul acvatic se afirmă, de data aceasta, în cîteva imagini marine, care evocă orizontul vast al litoralului. Chiar și „Pescari în Delta Dunării", deși se vrea și este, prin prezența unui grup numeros de oameni în acțiune, o scenă de muncă, se impune nu prin acest caracter, ci prin calitățile de „peisaj cu figuri". Oamenii, tratați ca siluete dinamice, viu colorate, nu au nici chipuri, nici gesturi bine conturate. Ei trăiesc prin culoare, ca niște elemente de peisaj. Dar credem că, dacă oamenii ar fi trăit prin ei înșiși în acest tablou, lucrarea departe de a fi fost sărăcită de caracterul ei decorativ, ar fi căpătat, dimpotrivă, o capacitate mai mare de a emționa și fermecătoarea sa poezie veselă ar fi avut un ecou mai adînc în sufletul privitorului.

O pînză în care concordanța între conținut și formă se exprimă printr-o atmosferă impresionantă, realizată prin studiul profund al compoziției și al chipurilor, este „Horia și căpitanii săi" de Eugen Gîscă. Autenticitatea scenei, puterea ei de evocare, sînt rezultatele unei mature cîntăriri a mijloacelor de expresie adecvate temei. Ambianța sumbră, sugerînd împrejurările conspirației, figurile oțelite și iluminate ale personajelor, accentuata austeritate a compoziției sînt adînc gîndite ca posibilități de a comunica artistic trăirea de către pictor, a acestui episod dramatic din lupta poporului nostru pentru libertate.

Regretînd că măiestria generației mature de artiști se desfășoară, în general, între limitele restrînse ale portretului și peisajului și ocolește compoziția, în care talentul și-ar putea da, totuși, întreaga lui măsură, ne oprim cu deosobită satisfacție în fața lucrărilor îndrăznețe ale celor mai tineri expozanți, proaspeții absolvenți ai Institutului de Artă. Ei atacă, cu o juvenilă prospețime a inspirației, fie domenii familiare ale vieții, fie episoade istorice temeinic studiate. „Un cîntec de vioară" (Marianne Simtion) e o scenă de gen, în care ideea trăiește prin expresiile personajelor aduse în scenă: o familie de țărani ascultă cîntecul fetei celei mari, venite probabil de la conservator. Psihologia oamenilor e analizată adînc și chipurile lor, redate cu putere de generalizare. „O nouă viață", de Virgil David, surprinde un moment plin de haz: s-a născut un vițel și evenimentul e întîmpinat cu bucurie de gospodine și copii. Remarcabilă, ținînd seama de tinerețea autorului, este linia suplă și degajată a compoziției, firescul și căldura care emană din tablou. „Chiulangiul", de Sabin Bălașa, are aceeași ingenuitate în idei și execuție; tabloul reprezintă un școlar leneș, mustrat de colegii veniți să-l ia la școală. E interesantă concepția compoziției istorice „Ecaterina Varga îndemnînd pe Moți la răscoală", de Ion Sălișteanu. Rămîne însă contestabilă rezolvarea plastică dată de artist personajului principal: profilîndu-se, întunecată, pe un fond luminat, figura Ecaterinei Varga, deși se diferențiază astfel puternic de restul grupului, capătă un aspect imaterial, nepotrivit cu ideea tabloului. Emilia Niculescu se afirmă, cu „În țarină", ca o pasionată căutătoare de formule pentru o pictură dinamică.

Actualitatea tematicii și faptul evident că ea se îmbină cu serioase căutări ale mijloacelor de expresie promit că tînăra generație de pictori va fi la înălțimea sarcinilor ei.

Departe de a epuiza, prin aceste cîteva lapidare caracterizări, complexitatea de aspecte oferite de pictură în această expoziție, trebuie să remarcăm că ceea ce e caracteristic pentru ea este tocmai faptul că invită la o discuție vie și adîncită a tendințelor plasticii noastre, așa cum se vădesc ele în cele mai reprezentative lucrări.

Anca ARGHIR

La Expoziția interregională de pictură, sculptură și grafică. Aspect din sala Dalles.

Octavian ANGHELUȚĂ . . . . . Construcție furnalului nr. 5-Hunedoara.

LUCRĂRI DIN EXPOZIȚIA INTERREGIONALĂ DE PICTURĂ SCULPTURĂ ȘI GRAFICĂ

Emilia NICULESCU . . . . . În țarină

I. ISER . . . . . Țărancă

Eugen GÎSCĂ — Horia și căpitanii săi.

Eugen POPA

Chintilă SPIRU — Pe ogorul colectivei.

Lidia CSATÓ

Pescari în Delta Dunării.

M. H. MAXY ... în macara la oțelăriile Hunedoara

Vechituri.

Virgil DAVID ... O nouă viață.

Al. CIUCURENCO — Mihail Jora.

Justina POPESCU — Tragiă Vasile, fruntaș în întrecerea socialistă de la uzinele „23 August".

Sultana MAITEC — În preajma concursului

Tiberiu KRAUSZ — Brigada de tineret la uzină.

De la scenariu literar

LA FILM

de Petre LUSCALOV

În vara anului 1952, pe cînd lucram ca scriitor militar în cadrul M.A.I., am plecat la graniță, într-o regiune îndepărtată a patriei noastre. Deși militar, aveam o misiune căreia i-aș spune mai curînd civilă: să scriu despre viața eroică a grănicerilor noștri.

În lunga mea călătorie de-a lungul granițelor patriei, am înțeles că axul în jurul căruia se mișcă întregul univers sufletesc al grănicerilor noștri este dragostea fierbinte de patrie.

M-a impresionat în mod deosebit intensitatea acestui sentiment, care, în condițiile vieții dramatice de pe frontieră, capătă particularități cu totul proprii, determinînd un tip deosebit de relații între oameni și imprimînd un caracter auster de permanent spirit de sacrificiu, pînă și celor mai elementare noțiuni umane, ca prietenia, dragostea etc. Într-un cuvînt, el pretinde și determină la grănicer un profil eroic cotidian.

Drama eroului principal din filmul „Alarmă în munți", Mihu Durău, are la bază o întîmplare reală, petrecută la graniță.

Mihu Durău, unul dintre cei mai buni grăniceri ai pichetului „Clocîrlia", se îndrăgostește de Codița, o femeie foarte frumoasă, dar și foarte ușuratică. Prezența în zona de frontieră a unei bande de spioni, condusă de fiul fostului moșier din sat, Stăvrescu, cere din partea tuturor grănicerilor de la pichet o încordare sporită a vigilenței, o îndeplinire plină de abnegație și spirit de sacrificiu a sarcinilor lor. Dar pasiunea lui Mihu pentru Codița crește irezistibil. În Mihu Durău se dezlănțuie un conflict dramatic interior între conștiința datoriei lui ostășești și pasiunea lui pentru Codița. Neputîndu-se elibera de dragostea Codiței, Mihu Durău crede că poate împăca imperativul eticii grănicerești cu contrariul lui—dragostea ilicită. În această linie utopică de conduită morală stă întreg mecanismul interior al tragediei sale.

Conflictul dintre Mihu și Grigore, personajul pozitiv al filmului, nu are în centrul său problema legăturii amoroase a primului, ci faptul că Mihu Durău, ca grănicer, are o linie morală duplicitară. Linia aceasta izvorăște din lipsa de tărie morală a lui Mihu Durău de a se încadra în legile și condițiile vieții grănicerești, dure, dar necesare în virtutea legilor obiective ale luptei de clasă din acest sector al vieții noastre.

Rolul complex al lui Mihu Durău este deținut în film de tînărul și talentatul actor Emanoil Petruț, laureat al Premiului de Stat, care a reușit, după părerea mea, sub îndrumarea atentă a regizorului Dinu Negreanu, să găsească cheia caracterului acestui personaj. El păstrează de la început pînă la sfîrșit acea sobrietate și notă gravă care îi sînt atît de proprii personajului, fără ca acesta să piardă un moment simpatia spectatorului. Emanoil Petruț dezvăluie cu multă discreție fondul omenesc al lui Mihu, căldura și lirismul său, care mocnesc sub aparența lui gravă, ca un jeratic sub cenușă. Unul din meritele regiei și ale actorului în realizarea acestui personaj, care îmi este cel mai drag din familia eroilor mei, constă în faptul că au știut să imprime trăirilor lui un amestec de forță, de violență, de naivitate și puritate sufletească, care îi dă acel profil robust, plin de prospețime și vitalitate.

Ei au știut, de asemenea, să redea în film, în mod veridic și nuanțat, procesul îndrăgostirii lui Mihu de Codița, proces dramatic, violent și propriu naturii primitive a lui Mihu.

Episodul morții lui Mihu, eu îl consider momentul artistic cel mai înalt al filmului—în care atît interpretarea actorilor, cît și viziunea regizorală a lui Dinu Negreanu au întrecut așteptările mele. Nu mă refer aci numai la jocul admirabil al lui Emanoil Petruț; Dana Comnea și Fory Etterle, la compoziția rapidă de gros-planuri, alternînd cu cavalcada grănicerilor pe fondul munților prăpăstioși și sălbatici. Mă refer, în primul rînd, la faptul că actorul Emanoil Petruț a știut să-i dea lui Mihu, în momentul morții sale, acea expresie de regenerare morală, evitînd speculațiile melodramatice și rezolvările impresioniste.

Cu toate aceste merite, interpretarea lui Mihu Durău are și unele deficiențe. Regia și actorul n-au surprins în film, în aceeași măsură, lupta dramatică a lui Mihu Durău cu glasul propriei sale conștiințe. Aceasta duce la o oarecare unilateralitate în interpretarea personajului, creează impresia că drama lui s-ar rezuma la faptul că el o iubește cu pasiune pe Codița, iar prietenul său Grigore și comandantul „îl opresc" cu regulamentul în mînă, s-o iubească. Este evident că, într-o asemenea interpretare, drama lui Mihu își pierde din semnificația ei ideologică, iar caracterul personajului, din complexitatea sa.

Din această cauză, pe alocuri se creează impresia că Grigore îl acuză pe Mihu, de pe poziții moralizatoare, că are legături cu „o femeie", ceea ce dă o notă supărătoare atitudinii lui. De fapt, conținutul conflictului dintre Mihu și Codița este cu totul de altă natură. Grigore înțelege că dragostea prietenului său pentru Codița este un sentiment puternic și vital, dar el îi solicită lui Mihu să rezolve acest sentiment firesc și legitim fiecărui om, în spiritul eticii grănicerești, al abnegației și sacrificiului grăniceresc.

Darie Iurie a reușit în mare parte să întruchipeze figura luminoasă a lui Grigore, să se facă expresia acestui apel vibrant, plin de lirism și delicatețe sufletească, de amărăciune și îngrijorare—apel care solicită din partea lui Mihu Durău rezolvarea dramei lui sufletești în spiritul imperativului moralei grănicerești. Dar regia a imprimat o duritate și o vehemență acestui apel, care nu sînt proprii caracterului lui Grigore și nici sensibilității și delicateții native ale lui Darie Iurie, ca om și ca actor. Aceasta i-a imprimat lui Grigore o notă de combativitate retorică—pe care ar fi de dorit s-o întîlnim din ce în ce mai rar în filmele noastre.

Această deficiență apare mai pronunțată (oricît de paradoxal ar părea) și prin faptul că tînăra actriță Dana Comnea, și implicit regia, au reușit să treacă cu succes examenul greu, pe care îl reprezenta rolul Codiței.

Dana Comnea a reușit, printr-o interpretare plină de inteligență și strălucire, să redea caracterul contradictoriu al acestui personaj, în care un anumit fond sănătos, robust, al fostei argate de la conacul moșierului Stăvrescu, se împletește cu amoralitatea actualei văduvioare de chiabur, într-un temperament feminin plin de exuberanță. În disputa indirectă dintre ea și Grigore, pentru cîștigarea lui Mihu, argumentele, adeseori lipsite de substanță emoțională, ale lui Grigore, își găsesc replica vie în această femeiușcă plină de farmec, de șiretenie feminină și temperament pătimaș. Asupra acestui „argument viu", cu greu pot să triumfe „adevărurile mari" ale lui Grigore—acolo unde ele sînt pur și simplu enunțate și nu transfigurate dramatic de către actor.

Unul dintre personajele care mi-au fost printre cele mai apropiate în timpul scrierii scenariului literar a fost Păruș Vasilică, „bobocul", grănicerul nou pe frontieră. Păruș Vasilică este purtătorul liniei de comedie a filmului. Dem Savu a reușit să surprindă în film, cu mult talent, nota specifică a caracterului lui Păruș, care, sub masca unei naivități fără margini și a unei stîngăcii inerente unui „boboc", este, în fond, un grănicer inteligent și cu inimă de aur. Dem Savu a interpretat personajul cu sinceritate și căldură, aducînd, pe fondul evenimentelor dramatice ce se desfășoară în film, acea notă de seninătate și optimism, caracteristice vieții noastre noi.

Regizorul Dinu Negreanu a reușit, după părerea mea, să dea viață în film personajelor scenariului, deși între viziunea mea dramaturgică și viziunea lui regizorală s-a produs o ușoară deplasare a centrului de greutate, de la drama psihologică, care se dezvolta pe un fond de aventură, spre genul filmului de aventuri, cu acțiunea și ritmul caracteristice lui. Dacă din această cauză, caracterele au suferit pe alocuri o tratare mai lapidară, în schimb filmul a cîștigat un ritm mai galopant și mai pasionant al acțiunii, precum și o rezolvare plină de talent și de fantezie a unor situații.

O contribuție de seamă a regiei la succesul filmului o constituie frumoasele peisaje de munte, valorificate de operatorul-șef M. Roșianu în imagini pline de poezie, de o apreciabilă ținută tehnică. În multe locuri peisajul capătă o funcție dramatică—dînd o forță emoțională mult mai mare situațiilor din scenariu.

Desigur că, în toate problemele pe care le-am ridicat aici, cuvîntul hotărîtor îl au spectatorii filmului. Intenția mea a fost să familiarizez cititorii „Flacării", virtualii spectatori, cu punctul de vedere al unuia dintre factorii colectivului care participă la realizarea unui film: scenaristul.

Iurie Darie (Grigore) și Emanoil Petruț (Mihu) într-o dramatică scenă din filmul „Alarmă în munți".

Dincolo de ZGÎRIE-NORII DIN RIO

—REPORTAJ SCRIS PENTRU „FLACĂRA"—

de **HEROS TRENCH**
director al ziarului „Terra livre" din Sao Paolo
Brazilia

La numai cîțiva kilometri de blocurile din cartierele centrale din Rio (vezi fotografia de la titlu), dai de cocioabele locuite de muncitori.

Micii cultivatori își transportă cu măgarii recoltele de cafea.

M-am bucurat timp de cîteva săptămîni de tradiționala ospitalitate a poporului romîn. Am putut cutreiera după plac orașele și satele Romîniei noi, am putut contempla, de pe culmile munților, fermecătorul peisaj romînesc. Pretutindeni, am putut cunoaște în voie, pe îndelete, tot ce dorea să afle curiozitatea mea nesătulă, de oaspete bine primit.

Și m-am putut convinge totodată, din curiozitatea vie cu care am fost întîmpinat pretutindeni, că în R.P.R. — ca și în toate țările care ne arată prietenia lor — se cunosc prea puține lucruri despre patria mea. „De ce nu ne povestești mai mult despre Brazilia?" m-au mustrat adesea prietenii romîni în scurtul răstimp petrecut în Romînia.

Nu m-a surprins cîtuși de puțin faptul că țara mea este încă atît de puțin cunoscută în lume. Știu doar că filme comerciale, cărți superficiale și diverse prospecte au creat peste hotare o imagine unilaterală a Braziliei. Rio de Janeiro, orașul plajei Copacabana și al carnavalului Carioca; Sao Paolo și Santos, reginele cafelei; Amazonul și Matto Grosso, nesfîrșitele întinderi de păduri virgine, în desișul cărora istoria a încremenit parcă de douăzeci de veacuri. Atît, și nimic mai mult. Să fie oare aceasta imaginea reală a Braziliei? Discreția interesată a guvernanților noștri nu ascunde oare unele răni dureroase ale țării mele? Voi încerca să răspund acestor întrebări legitime și să înfățișez în coloanele „Flacării" patria mea, așa cum este ea în realitate. Și aș vrea, cititorule romîn, care te afli acum la mii de kilometri de mine, să parcurgi aceste rînduri ca pe o scrisoare de la un bun prieten brazilian.

Asemeni acelor magicieni din poveștile orientale, care închid în șipuri de cristal duhuri atotputernice, voi căuta să cuprind și eu, în puține rînduri, necunoscuta și imensa Brazilie cu poporul ei de 55 milioane oameni.

Și acum, prietene din Romînia, îngăduie-mi să te călăuzesc pe mii de kilometri, într-o călătorie prin patria mea, purtîndu-te pe aripile nevăzute ale gîndului. În ce te privește, nu trebuie decît să dai frîu liber imaginației...

Iată, pe nesimțite, am și traversat Atlanticul. Simți acum o aromă pătrunzătoare? Este primul mesaj al înmiresmatelor păduri tropicale care înconjoară Rio de Janeiro, capitala celor 21 de state ce alcătuiesc Republica Federală Braziliană. În depărtare, se conturează șirul de munți ce străjuiesc marele golf Guanabara. Ca un șirag de perle, răsar, din valurile azurii, insulele golfului. Cînd te apropii mai mult de ele, îți dai seama că unele sînt aidoma unor grădini plutitoare, altele cenușii, ca niște balene lucioase sau simple creste stîncoase. Treptat, zărești lămurit fiecare din munții uriași care domină orașul. Curînd, vestitul Rio dă la o parte cîte una din aripile evantaiului împietrit al munților și înfățișează ochilor uimiți mereu alte și alte frumusețî. După un ceas, lunecînd alene în josul golfurilor mai mici Botafogo și Flamenco, vaporul te aduce chiar la picioarele zgîrie-norilor albi și cenușii. Iată-te, deci, într-unul din cele mai frumoase orașe ale Braziliei. Ești gata, poate, să cazi în extaz în fața celor văzute. Dar orașul acesta, care posedă adunate laolaltă, toate trăsăturile caracteristice ale Braziliei, se dovedește a fi și o cutie a Pandorei, care tăinuiește daruri amare. Aici, ca și pe întregul continent brazilian, viața se desfășoară sub semnul contrastelor, într-un puternic joc de umbre și lumini. Extremele se ating, se întretaie la tot pasul.

Iată, de pildă, aceste bulevarde largi de patruzeci de metri, ce se întind pe kilometri întregi, sub veghea palmierilor înalți ca niște grenadieri vegetali, însoțite de horbota gingașă a spumei valurilor. Nu departe, însă, de aceste magistrale moderne, ploile asediază ulicioare mizere și întunecoase, case de oameni obidiți.

Hoteluri cu 33 de etaje, înzestrate cu tot confortul, portari înzorzonați în fireturi, tarife proporționale cu numărul etajelor, registre în care sînt înscrise nume simandicoase de businessmeni, senatori sau generali. Alături, tot în inima orașului, un sat african de „favellas" — locuințe din lut și bambus ale muncitorilor negri. Colibe, cu foi de tinichea drept geam, cu o fișie de sac drept ușă și, înăuntru, aproape nimic, afară de o laviță. Lipsesc conductele de apă, canalizarea, de asemenea. Apa de băut este cărată de la mari distanțe.

Acesta e Rio.

Statuia uriașă a Cristului de pe Corcovado deschide brațele să aline pe toți copiii lumii, dar pe străzile marelui oraș sînt mii și mii de copii în vîrstă de 6-7 ani, care cunosc drama vieții și trudesc din greu pentru a-și agonisi o bucată de pîine.

Pe țărmul însorit, vilegiaturiștii expun, pe rînd, ultimele modele de costume de baie sosite din New-York; în orașul plin de clocot, muncitorii străbat kilometri pe asfaltul fierbinte în căutare de lucru.

★

...Acesta e Rio. Dar trebuie să știi, iubite cititor, că Rio nu este decît poarta către continentul brazilian.

Să ne urmăm, deci, călătoria și, după 12 ore de mers pe drum de fier, să poposim la Sao Paolo, orașul meu natal.

Soarele scaldă în razele sale un platou de 7-800 metri înălțime. Valuri, valuri, au emigrat aici, odinioară, italieni, armeni, germani, japonezi și alții. „Capitala cafelei" a crescut văzînd cu ochii. Douăzeci și șase de mii de locuitori în 1872, de o sută de ori mai mulți, azi. Salturile spasmodice ale economiei braziliene au trezit atîtea și atîtea speranțe într-un Eldorado repede dezmințit. „Aurul alb" din veacul al 17-lea. — zahărul; „fructele de aur" — cacao; „aurul lichid" — cauciucul; „aurul fierbinte" — cafeaua; aurul veritabil, dezlănțuind patimi și înălțînd din pămînt orașe azi uitate în Minas Geraes, nici unul nu s-a dovedit mai trainic decît „aurul viu": energia și inițiativa omului.

Articolul de față a fost scris cu cîteva luni înaintea recentelor alegeri prezidențiale din Brazilia; care au însemnat o mare victorie a forțelor progresiste. Din această pricină, articolul nu reflectă și acest eveniment, care arată forța și hotărîrea de luptă pentru pace, libertate și democrație a poporului brazilian.

E drept că Sao Paolo, ca de altfel o bună parte a Braziliei, își bazează existența în primul rînd pe cultivarea cafelei. Este însă o existență precară, agitată. Măsura cafelei e dolarul. Viața și moartea a mii de familii de brazilieni atîrnă de cursul stabilit, la bursa cafelei din S.U.A. Un mare producător brazilian, Abrahо Jabour, a arătat recent că, în acest an, pentru a menține prețurile cafelei, „zeii financiari" au hotărît să fie sacrificați 6-7 milioane saci de cafea — adică să fie pur și simplu distrusă o cantitate ce ar putea acoperi consumul de cafea al cîtorva țări europene...

Iată, deci, cum și aici dai de aceleași contraste de care te-ai izbit la prima ta întîlnire cu Rio. Este într-adevăr bogată țara mea, dar cui îi folosește bogăția ei, cînd poate abia un locuitor din o sută sau chiar unul din o mie se poate înfrupta în voie din cornul abundenței revărsat pe pămîntul brazilian. În schimb, cei ce muncesc, milioanele de truditori — muncitori și țărani, profesori, funcționari și toți ceilalți — duc o viață grea, plină de lipsuri. Din cînd în cînd, mulțimile de oameni simpli se pun în mișcare pentru a-și cere drepturile. Așa s-a întîmplat și anul trecut, cînd 300.000 de textiliști, tipografi, tîmplari, metalurgiști, muncitori agricoli au declarat grevă împotriva scumpetei și a speculei. Pînă la urmă, ei au reușit să impună patronilor satisfacerea cîtorva revendicări, dar majorarea salariilor a fost cu totul neînsemnată față de prețurile care au crescut în ultimii ani de 8 ori.

Unde te-aș mai putea duce, prietene, în orașul meu?

Să vizităm penitenciarul model al orașului! Iată omul acesta abătut, cu ochii mari, catifelați, și cu mîinile parcă inerte. Nu sînt priviri de criminal. Nici mîini care să fi vărsat sînge. Ce l-o fi adus aici? În cuvinte întretăiate, omul de după gratii ne spune povestea lui — un episod din istoria foametei endemice ce face ravagii mai ales în regiunile de nord-est ale Braziliei. Prin aceste locuri, seceta bîntuie ca o molimă necruțătoare. Copaci crucificați își întind brațele chircite spre cupola încandescentă a cerului sticlos. Pămîntul, ars de văpaia soarelui, împietrește, crapă. Sărăcia e atît de cruntă, încît, timp de aproape doi ani, țăranul Fernao și familia sa, la fel ca sute de mii de oameni din statul Ceara, n-au avut pe masă decît porumb și buruieni. Într-o zi, Fernao n-a mai avut încotro. Foamea sapă trupurile, împinge pe oameni la disperare, îi ucide. Ei își părăsesc căminul, locul natal, și apucă drumul pribegiei, cutreierînd luni în șir orașe și sate, în nesfîrșite caravane ale foamei. Printre cei 400 de mii de țărani mînați din urmă de spectrul foamei, era și Fernao. Împins de o nădejde nebună, el, împreună cu ceilalți, au trecut hotarul statului Sao Paolo. Poliția îi urmărea, nu-i lăsa să se statornicească nicăieri. Și, într-o zi, înnebunit de vederea copilului scheletic care i se stingea în brațe, Fernao, țăranul din Ceara, s-a năpustit și el într-o gloată, să jefuiască un depozit de alimente. Așa a putut să ajungă locatar al temniței model din Sao Paolo, unde, în schimbul libertății, avea să-și astîmpere foamea, cît de cît, măcar cu o ciorbă pe zi.

★

Așadar, tovarășe de drum, dulcele meu Sancho Panza, iată-ne ajunși în fața unei mase de oameni obidiți. Cei mai mulți dintre ei sînt analfabeți sau semianalfabeți, și toți îndură chinurile mizeriei. În slujba acestora, în apărarea intereselor poporului, se află ziarul pe care-l conduc. Munca noastră este cît se poate de anevoioasă, dar luptăm cu elanul ce ni-l insuflă tinerețea celor doi ani de existență a ziarului. S-au întîmplat destule în acești doi ani. Într-o dimineață, la redacție a năvălit unul dintre colegii noștri, care, în afară de redactor, mai este și secretar de redacție, și... administrator. El ne-a anunțat, triumfător, că putem, în sfîrșit, să ridicăm de la vamă mașinile tipografice pe care le cumpăraserăm din Germania. După ce demontaseră mașinile, piesă cu piesă, autoritățile braziliene se convinseră că nu conțin... material subversiv. E drept că ele nu l-au putut opri pe cel mai subversiv: însăși slova tipărită, ce a intrat abia de 150 de ani în tradiția Braziliei.

Prietene din Romînia, în fotoliul pe care te-am invitat să stai, s-au așezat mulți dintre cititorii noștri, printre care și flăcăi de la țară. Cu sufletul la gură și inima strînsă, îmi spuneau, de pildă: „Mi-e dragă fata lui Floriano. Dar moșierul nu-i dă de lucru tatălui ei, dacă nu o aduce și pe ea la muncă. Ce să facem?"

Sfatul meu a fost totdeauna același. Și nu o dată, scrisori primite de departe îmi dovedeau, spre bucuria mea, că pentru doi tineri care se iubesc, Brazilia este destul de întinsă pentru a putea — cu prețul fugii din locul natal — să-și întemeieze un cămin.

Și acum, după ce ai aflat și necazurile, și bucuriile noastre, vrei poate să ieșim din oraș, în largul statului Sao Paolo? Legi nescrise, dure, implacabile, îl silesc pe ziliерul brazilian, aflat sub călcîiul de fier al foamei, să accepte condiții neomenoase: să-și angajeze întreaga familie, să primească salariul în bonuri care îi dau „dreptul" să-și cumpere cele trebuincioase numai din magazinele moșierului, la prețuri de două ori mai mari decît cele obișnuite. Fiecare zi de absență de la lucru — chiar din partea unui copil care nu are vîrsta de a munci — aduce scăderi ce reduc salariul la sume infime. Nici măcar pentru a-și procura medicamente, muncitorul nu are voie să părăsească locul de muncă. Moșierul preferă să fie sigur de prezența sclavului modern. Dacă robul moare în vreun ungher al colibei cu acoperiș de paie, aceasta nu înseamnă pentru moșier decît încă un nume șters din iluzoriul stat de plată. Iar atunci cînd, ieșindu-și din fire, zilierul încearcă să rupă „contractul" fugind, firește că prima datorie a poliției este să-l aducă îndărăt — dacă nu poate fi constrîns să se înapoieze prin reținerea familiei lui ca ostatică.

Și călătoria noastră ar putea de-abia să înceapă aci, prietene dintr-o țară liberă. Unde este vastul teritoriu al „deșertului verde" — oceanul de păduri din Amazonas? Unde sînt ținuturile în care abia acum s-au descoperit uraniu, toriu, petrol, tot ce poate întregi rezervorul — și așa nesecat — al resurselor naturale ale Braziliei? Ele lipsesc din călătoria noastră cu vehiculul fanteziei. Din călătoria de-a curmezișul Braziliei, aș vrea să îți minte doar atîta: dacă se spunea că Egiptul este un dar al Nilului, patria mea este în același timp și un dar, și un refuz al naturii. Inundații, secetă, păduri de nestrăbătut sînt stavile prin care natura acestor ținuturi ia cu o mînă ce a dăruit cu cealaltă. Și de aceea, Brazilia nu va putea fi cu adevărat un dar, decît atunci cînd milioanele de brazilieni uniți în jurul Ligii Naționale pentru Emancipare și în frunte cu cei mai buni fii ai țării — comuniștii — vor face ca imensele bogății ale Braziliei și Brazilia însăși să aparțină în întregime adevăratului stăpîn: poporul.

Și sînt tot mai numeroase semnele unei mari speranțe. A speranței că, în șirul anilor ce vin, se află și ziua cînd soarele, pornind în călătoria sa cotidiană pe cerul azuriu al Braziliei, va lumina și va dărui razele-i binefăcătoare unui mare popor trezit la o viață nouă, liberă, îmbelșugată, va privi mirat cum milioane de oameni, biciuiți de lipsuri și dureri, au devenit un popor care învață pentru prima dată a surîde într-o patrie înnoită.

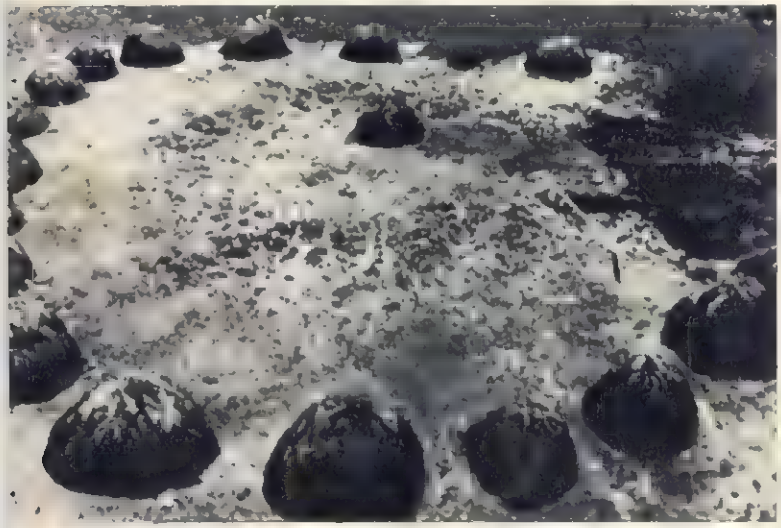

Dincolo de „zgîrie-norii" marelui oraș, în satele risipite în preajma pădurii Matto-Grosso, băștinașii trăiesc în asemenea „locuințe".

Pe străzile orașului Rio studenții manifestează împotriva alocațiilor bugetare pentru cheltuieli militare.

Fotocronica FLACĂRII

Marele concurs internațional de tir, care a avut loc recent în capitala R. P. Chineze, s-a bucurat de un succes deosebit. Trăgătorii din diferite țări au luat parte la aceste întreceri amicale, în cadrul cărora echipa R.P.R. a avut o comportare remarcabilă, clasîndu-se pe locul al doilea. Fotografia de sus prezintă un aspect de la poligonul de tragere. În timpul desfășurării uneia dintre probe. În dreapta: tovarășul Ho Lun, locțiitor al președintelui Consiliului de Stat al R. P. Chineze, premiază echipa de trăgători romîni.

Publicul sovietic a făcut o călduroasă primire ansamblului operei americane „Everyman Opera", care întreprinde un turneu în U.R.S.S. Drama muzicală „Porgy and Bess", de compozitorul George Gershwin, prezentată pe scenele sovietice, redă un crîmpei din viața negrilor ce locuiesc în cartierul oamenilor de culoare din Charleston (Carolina de Sud).

Paralel cu intensificarea uneltirilor imperialiste în Orientul Apropiat, în ultima vreme au avut loc ciocniri armate între trupele israeliene și cele ale Egiptului și Siriei. Chestiunea atacului israelian în regiunea lacului Tiberiada a fost ridicată la O.N.U. de reprezentantul Siriei. În regiunea Sabha, la frontiera dintre Egipt și Israel, a avut loc cea mai crîncenă ciocnire armată de la terminarea războiului din Palestina, în 1948. În fotografie: trupe israeliene, în timpul unui schimb de focuri.

Prin acțiunile sale curajoase, poporul marocan a obținut o serie de succese, printre care și detronarea sultanului marionetă impus de colonialiștii francezi. Continuînd lupta, masele largi din Maroc își unesc forțele pentru a impune constituirea unui guvern național, care să servească interesele lor — nu pe cele ale colonialiștilor francezi. În fotografie: tineri marocani demonstrînd pe străzi, pentru libertate și independență națională.

ÎNTÎLNIRE CU VIETNAMUL LIBER

— note de drum —

de Marin ROBAN

Străbăteam cu trenul sudul Republicii Populare Chineze, apropiindu-mă de granița ei cu Republica Democrată Vietnam. De cînd părăsise ruta Cantonului, îndreptîndu-se spre sud-vest, trenul își domolise iuțeala și oprea mai des. În stații, călătorii coborau și mulți dintre ei se aprovizionau de la vînzătorii în halate albe, cumpărînd pui fripți, un soi de chifle, pere, mere, toate gata pregătite în plase mititele; numai să dai cei cîțiva mau și să le iei. Priveam cu plăcere gările strălucind de curățenie, peroanele cu bordurile proaspăt văruite. Admiram mai cu seamă minunata disciplină cetățenească. Cu răbdare, de parcă nu ei așteptau trenul, ci trenul i-ar fi așteptat pe ei, călătorii rămîneau liniștiți pînă cînd noii sosiți coborau și părăseau peronul, după care se urcau și ei în vagoane. Totul se petrecea fără zarvă, cu discreție, cu un bun simț înnăscut.

Termometrul din vagon arăta plus 40 de grade Celsius. Ca și mine, mulți dintre tovarășii de călătorie treceau prima oară Tropicul Racului și încercau să facă față, curajos, asaltului caniculei.

În compartiment, un ventilator electric se trudea să ne facă viața mai ușoară. Pe măsuță, patru cești albe și groase de porțelan. Lîngă ele, cîteva pachețele de ceai verde. Din vreme în vreme, în cadrul ușii își făcea apariția însoțitorul vagonului nostru, veșnic surîzător, cu nelipsitul său ceainic burtos, galben, de alamă. Ridica capacele cestilor și „făcea plinul".

Ultima stație pe teritoriul chinez este Pinsian. Pînă în urmă cu cîțiva ani, această localitate din sudul Chinei era lipsită de orice legături feroviare. Linia se oprea la Nanin. Ea a fost însă prelungită și, la Pinsian, face acum joncțiunea cu calea ferată cu ecartament îngust din Vietnam. Gara este mică, dar magaziile ei, mari, încăpătoare, sînt pline de lăzi imense care așteaptă să fie încărcate în vagoanele vietnameze, pentru a lua drumul Hanoiului. În lăzi, mașini de diferite tipuri, create de industria sovietică și de cea chineză pentru tînăra Republică Democrată Vietnam, semne ale prieteniei frățești dintre popoarele lagărului socialismului.

De la Pinsian mai departe, calea ferată șerpuiește printr-o regiune accidentată. În defileuri se observă cît de adînc este stratul de loess cărămiziu. Taluzele, șănțuite adînc de apa repede a ploilor, ne indică un climat mai umed, iar vegetația bogată îl confirmă.

... Am păsit pe pămîntul Vietnamului, „Țara Sudului", cum au numit-o chinezii acum trei mii de ani. Ea se întinde pe o lungime de nu mai puțin de 1.600 kilometri, de la paralela 23 pînă la paralela 9, înscriind un uriaș S în marea Chinei de Sud.

Prin secolul al doilea al erei noastre, dinastia chineză Han își întinsese dominația asupra Vietnamului. Ca toți cuceritorii din lume, împărații Chinei au crezut în veșnicia dominației lor și au numit țara subjugată An Nam, adică „Sudul Pacificat".

Într-un anumit punct al hotarului dintre China și Vietnam, se poate vedea o veche poartă, asemănătoare cu porțile Pekinului. Un zid crenelat, înalt și lat, cu piatra înnegrită de vremi, închide de-a curmezișul firul unei văi înguste. Sub creneluri, o boltă lasă doar atît loc liber, cît e nevoie ca să treacă drumul. Odinioară aceasta era calea invaziilor feudalilor chinezi. Pe atunci vietnamezii îi spuneau chiar „Poarta Invaziilor". Mai recent, în epoca noastră, gomindaniștii au năvălit tot pe aici.

Astăzi, „Poarta Invaziilor" a devenit „Poarta Prieteniei" (Muc Nam Quan). Ce plină de semnificații este această simplă schimbare de nume!

Don Dang, prima stație pe teritoriul R.D.Vietnam.

Mă aștept la obișnuitele formalități vamale. Cînd colo:

Limonată doriți? Banane?

Întrebarea aceasta amabilă ne-a pus-o chiar șeful vămii din Don Dang, surîzînd prietenește.

N-a trecut mult și au fost aduse sticlele de limonată și, după ce se îngriji să ni se aducă și o tavă cu o stivă de banane, ospitalierul vameș vietnamez își luă rămas bun.

Delegați ai poporului din Vietnam, la Congresul Frontului Patriei. De la stînga la dreapta: Ha Thi Binh (de naționalitate Man Thauh), Dian Hons (vietnameză), Phung Thi Hien (de naționalitate Man) și Bui Boi Tinh (vietnameză).

În timpul călătoriei mele în Vietnam, am avut apoi de nenumărate ori prilejul să simt apropierea aceasta, familiară aș zice, pe care locuitorii Țării Sudului o arată prietenilor de peste hotare, veniți în casa lor.

... Tava cu banane începu să treacă din mînă în mînă. Culese proaspăt, parfumate, ele îndestulară repede pe toți călătorii din vagonul nostru.

— Țara bananilor! spuse admirativ unul dintre ei.

Frumosul banan, plantă caracteristică regiunilor umede tropicale, crește aici, într-adevăr, pretutindeni, nu prea înalt, desfăcîndu-și frunzele sale lungi, groase și late, zimțuite uneori ca niște franjuri. Ajunsă la maturitate, floarea se preface într-un ciorchine de fructe. Atunci planta e retezată la vîrf. Astfel, fructele încep să crească repede, pînă ajung mai lungi sau mai pline, mai dulci sau mai amărui, după soiul lor. După ce fructele s-au copt, bananul socotește că și-a făcut pe deplin datoria. A doua oară nu mai rodește. Dar nu-i nici o supărare. E retezat și folosit ca hrană pentru animale. Iar alături răsare altul. Așa se face că-l întîlnești pretutindeni, aproape în fiecare ogradă.

Prima localitate mai mare pe teritoriul vietnamez, nu departe de graniță, este Langsonul. Nume cunoscut, care amintește de marea „bătălie a frontierei", de la sfîrșitul anului 1950. Eliberarea localităților Langson, Caobang și Laocai a fost prima victorie de mare răsunet a Armatei Populare Vietnameze și a deschis calea spre o serie de alte succese militare ulterioare, baza de operații lărgindu-se în întreg Viet Bacul (Vietnamul de nord).

În retragerea lor, trupele colonialiste au dat foc orașului. El n-a putut să fie încă refăcut. Un templu al adepților lui Confucius, așezat la marginea orașului, sub stîncile unui deal, servește pentru găzduirea călătorilor.

De la Langson la Hanoi trenul străbate, pe o anumită distanță, pădurea tropicală. De-a lungul vîlcelelor, oamenii au amenajat

Una din străzile cartierului comercial chinez din Hanoi.

terenul în trepte, cultivînd pe micile terase orezul.

Hanoi este un oraș modern, frumos, cu străzi drepte și lungi, umbrite de arbori înalți cu scoarța acoperită de mușchi. Cu lacurile și grădinile sale, cu vilele sale cochete, chiar și cu zgomotoasele sale cartiere comerciale, Hanoiul cucerește repede inima oaspeților săi.

Multe locuri vorbesc aci despre trecut și multe despre prezent.

În mijlocul orașului, este un lac, ale cărui ape albastre au luciri de smarald. Fundul lacului ar fi format — se zice — dintr-o rocă cupriferă. De aici și culoarea lui. Despre lacul acesta, ce poartă numele ciudat „Spada regăsită", se povestesc multe legende. Una dintre ele spune că aici s-ar fi întors, înfrînt de pe cîmpul de bătălie, eroul Le Loi, care, în fruntea poporului, luptase pentru izgonirea dușmanilor. El își pierduse spada în luptă. Din lac ar fi ieșit atunci o uriașă broască țestoasă, care i-a dăruit eroului o nouă spadă în locul celei pierdute. Cu această spadă, Le Loi a revenit la luptă și i-a izgonit pe dușmani.

În jurul lacului se desfășoară cartierul central al Hanoiului. Aci se află și sediul Comisiei Internaționale de Control și Supraveghere a aplicării acordurilor de la Geneva.

Orașul poate fi împărțit în trei părți—după ocupația și naționalitatea locuitorilor. În mijloc se află cartierul central comercial. Magazinele expun aci, în chip pitoresc, mărfuri și obiecte lucrate cu mult gust. Iată, de pildă, „Strada Mătăsii", unde elegantele din Hanoi își târguiesc vestita mătase naturală de Hadong, din care își confecționează rochiile lor lungi, închise la gît ca o tunică și despicate pe lături, de la șolduri în jos, lăsînd să se vadă pantalonul lung, de obicei din mătase neagră. Nu departe de „Strada Mătăsii", se află bazarul. Adevărat bazar oriental. Găsești aici de toate, de la padi[1]) și manioc[2]), pînă la cele mai frumoase țesături și încrustații de sidef. Niște străzi înguste, case mici, vopsite în culori vii, luate parcă din penajul unui papagal, firme — scrise cu caractere latine, în limba vietnameză sau cu hieroglife, în cea chineză — îți vestesc cartierul negustorilor chinezi, stabiliți la Hanoi în urmă cu sute de ani.

Cel de-al treilea cartier principal al orașului este cel care, pînă nu de mult, a aparținut colonialiștilor francezi. Este cartierul cel mai bogat, cu vile luxoase, înconjurate de parcuri cu palmieri.

Un șir întreg de cazărmi — așa-zisă citadelă — erau menite să asigure apărarea cartierului aroganților colonizatori, de mînia poporului subjugat și disprețuit.

Dezvoltarea economică a Vietnamului a urmat calea tipică țărilor înrobite de colonialiști, care trebuiau să servească metropolei ca piețe de desfacere și surse de materii prime cu mînă de lucru ieftină. Lipsa de orice preocupare pentru dezvoltarea unei industrii naționale este evidentă. Așa se face că, la Hanoi, nu există o altă întreprindere mare, în afară de uzina electrică. Ea funcționează din plin, în ciuda faptului că, prin plecarea francezilor, a rămas fără tehnicieni și ingineri. Dotați cu o admirabilă capacitate de a-și însuși cunoștințe noi, muncitorii vietnamezi conduc azi uzina, la fel de bine ca și tehnicienii francezi.

[1]) Orez nedecorticat.
[2]) Plantă tropicală, a cărei rădăcină e comestibilă

Pagoda „într-un stîlp" reprezintă o deosebită atracție pentru vizitatorii Hanoiului.

Marele lac al orașului Hanoi, una din frumusețile naturale ale capitalei Republicii Democrate Vietnam.

În anii de luptă împotriva colonialismului, uzina aceasta a constituit un important punct de sprijin pentru activitatea revoluționară și patriotică a proletariatului din Hanoi. Iată ce-mi povestește despre aceasta tovarășul Chan Nam, trimis de partid în anul 1953 să activeze în uzină:

„Era grea situația, cînd am venit. Poliția își avea ochii ațintiți asupra uzinei, terorizînd și intimidînd pe muncitori. Pe de altă parte, sistemul de impozite, care-i jecmănea, pur și simplu, îi exaspera pe muncitori. Am intrat în corbă cu ei. În legătură cu un nou impozit, pentru posesorii de biciclete, i-am convins să pornească o acțiune comună, la început pentru amînarea plății, iar apoi pentru desființarea impozitului. Prima încercare de a-i solidariza în luptă a avut succes. Spre sfîrșitul anului, cînd, potrivit obiceiului, a început să fie strînsă o sumă de bani — „darul pentru șef" — ne-am ridicat împotriva colectei. De data aceasta, a intrat în acțiune jumătate din numărul muncitorilor. Mai tîrziu, am creat un comitet de luptă semilegal, din trei muncitori. În jurul meu forțele creșteau și, cu toate că eram singurul membru de partid din uzină, influența partidului creștea necontenit. Venise momentul să trecem la acțiuni mai puternice, la sabotarea uzinei. Mașinile începură să se defecteze din te miri ce, materia primă se risipea pe nevăzute".

Chan Nam mi-a povestit apoi cum, după încheierea acordurilor de la Geneva, muncitorii au trecut, de la sabotajul mașinilor, la apărarea lor. Iar acum, sînt stăpînii marilor cazane, puternicelor turbine ce alimentează capitala și alte localități cu curent electric.

În timpul șederii mele la Hanoi, am avut fericita ocazie să asist la lucrările Congresului Frontului Patriotic. Aci s-au adunat reprezentanții populației din întreaga țară. Din îndepărtatele ținuturi de nord-vest au venit reprezentanții populației Tai, din Vietnamul central au venit cei ai naționalității Ede, din sud, de la Saigon, au venit muncitori și intelectuali, preoți catolici. Pentru a găsi căile unificării țării, toți acești patrioți au bătut un drum lung și nelipsit uneori de primejdii.

Congresul era Vietnamul însuși, conștiința sa națională... Priveam marea sală a teatrului din Hanoi, unde se desfășura Congresul. La tribună, se perindau vorbitorii. Tonul lor era liniștit, fără nimic retoric. Și, totuși, din glasul lor răzbătea un puternic foc lăuntric, un amestec de bucurie și durere. Un vis vechi și scump se împlinise, dar numai în parte. Numai jumătate din Vietnam e independent. Cealaltă, încă nu. Dar trebuie să fie liber și va fi!

Ca să vină la congres, reverendul Thomas Luong Minh Ki și-a lăsat dioceza să din Saigon. Am stat de vorbă cu el.

— Socot — mi-a spus el — că am două datorii: una față de dumnezeu și alta față de patria mea. În biserică, o fac pe cea față de dumnezeu; aici, la congres, îmi fac datoria față de patrie.

— Da, dar alți preoți catolici au chemat populația să părăsească nordul...

— Știu... știu ce vrei să spui. În zadar am încercat să pătrund la arhiepiscop. Voiam să-i spun: e greșit ce faceți. Unii preoți catolici, lăsîndu-se influențați de propaganda unor cercuri americane, poartă ochelari roșii. Firește că, astfel, tot ce văd e roșu. Trebuie să asculți ambele clopote. Atunci poți să deosebești pe cel care sună drept.

La Congresul Frontului Patriotic a vorbit președintele Ho Și Min. Cuvîntarea sa a fost scurtă; a durat doar vreo 10 minute. Dar fiecare participant a simțit, ca să vorbim în limbajul preotului din Saigon, că acesta este clopotul care sună drept. Acest clopot a răsunat în anii cei mai grei pentru poporul vietnamez, chemîndu-l la lupta sfîntă de eliberare. Acum, îl cheamă, mai departe, la luptă pentru unificarea patriei, pe baze pașnice și democratice.

La Congres a fost creat Frontul Patriotic. Președintele Ho a spus despre acest front că el primește în rîndurile lui pe toți acei ce sînt, sincer, pentru unificare, fără deosebire de naționalitate, religie, opinie politică; frontul este solid, pentru că e bazat pe voința întregului popor.

În timpul șederii în Vietnam, m-am convins pe deplin că întreaga populație a țării sprijină politica Partidului Celor ce Muncesc și a guvernului democratic. Această politică se bucură de sprijinul întregului popor, tocmai pentru că ea exprimă cele mai profunde năzuințe naționale ale poporului, pentru că se pronunță pentru progresul social și apărarea păcii.

IZOTERM SUCEAVA

— jurnal de bord —

de C. BACIU

Fotografii de A. MIHAILOPOL

Dintre membrii echipajului lipsește numai Terenti Semionov — e plecat în concediu. Au rămas patru oameni pe bord — ceea ce înseamnă optzeci la sută din efectiv: căpitanul Ivan Ivanoff, nostromul[1]) Leonte Vladimirov (Liova), mecanicul Ștefan Cojocaru, ajutorul de mecanic Axente Precup (Pracoșa).

Vasul are patruzeci sau patruzeci și cinci de picioare de la pro-vă la pupă și, pentru că transportă pește într-o magazie izolată termic, poartă numele de „izoterm". Celelalte izoterme se numesc: „Uzlina", „Sinoe", „Alexis". Acesta a fost botezat „Suceava".

Face curse între cherhanale și oficiul de colectare a peștelui din Tulcea. S-ar putea spune: un fel de tren cu o încărcătură de la două la patru vagoane. Dar izoterma navighează — în cel mai bun înțeles al cuvîntului; și, deși se scaldă numai în apă dulce, totuși călătorește, călătorește neîncetat, valurile se sparg în provă, ploaia șuroiește pe geamurile comenzii[2]), saulele[3]) țiuie în vînt, ceața îi orbește pe timonier, furtuna smulge tentele[4]) sau — în nopțile senine — de pe cea mai de jos treaptă a sălii mașinilor, aproape adormit, Pracoșa vede cerul negru, înstelat, și, de-a lungul canalului Dunavăț, simte oceanul. Întrebați-l: „nu stați prea puțin pe uscat, Pracoșa?" „Oho, pe uscat, ca să nu te plictisești, ai nevoie de o fată, dar pe apă, vedeți, pe apă nu ți-i urît niciodată..."

[1]) Șef de echipaj

[2]) Cabina timonierei.

[3]) Parîmă subțire, pentru ridicatul pavilioanelor și pentru legături mici la bord.

[4]) Apărători de pînză pentru soare și ploaie.

Pe punte, căpitanul, așezat alături de mecanicul Cojocaru, povestește. După cum rîd Pracoșa și Terenti Semionov — care abia s-a întors din concediu — se pare că nu-i vorba de o problemă aridă de navigație.

În regnul social vietățile dispărute se reconstituie nu după tibie, ci după unelte. O galeră pentru sclavi, o bandă de producție tayloristă, o veche șchelă pentru docheri, un „motor"[5]) de transportat pește... Cît de blajine sînt Harpiile, Furiile, Gorgonele, cu ghearele, cu boturile sluțite, cu părul de șerpi, cu ochii însîngerați, în fața unor asemenea unelte de producție! Ele nu taie, nu înțeapă, nu lovesc, nu strîng, nu răsucesc — asta n-ar produce bani. Ele storc.

... Iată o barcă mare, cu motor, cu magazie, cîrmă. Ca să nu adormi la timonă, în comandă nu există banchetă. Drumul durează treizeci de ore, patruzeci de ore. Sînt doi care se schimbă, la început mai rar, apoi, din ce în ce mai des. Poți să stai jos, pe jos, dar nu mai vezi înainte: ferestrele sînt mult deasupra. Patruzeci de ore te sprijini cu genunchii în peretele din față, te reazimi în coate, îți lipești pieptul de timonă. „În schimb — spunea patronul — nu adormi".

E un dormitor, sub punte. „Aduceți-vă așternut". Oamenii pun paie, pături, nici acasă nu prea au. Dacă bărbatul ar lua plapuma, soția ar trebui să se-nvelească cu o manta veche, cu un țol. Și el mai are nevoie și de o pernă, și un cearșaf...

Nu e loc de bucătărie. Se gătește pe punte, la primus. Vîntul stinge flacăra. N-ai decît să-ți scoți haina și s-o fereștî pînă fierbe apa.

Din cînd în cînd, o sută de lei avans. Și restul? „Oh, căpitane dragă, („dragă"— sînt zile cînd patronul trebuie să și plătească) du-te întîi pînă la Galați". „Aha, ai și fost? Uite am plătit acum pescarii. Fă drumul ăsta la Sulina și, la întoarcere..." „Ai venit, căpitane, carevasăzică? Zbori, nu alta. Dar n-am bani acum. Peste vreo patru ore, mi-i aduce de la bancă și, pînă atunci, tocmai bine te repezi la Mahmudia. Ceee? Nu poți să mai stai în picioare? Ia uite-te, navigatorul, lupul de mare! Eu nu te silesc, poate ai găsit de lucru în altă parte, la Tănase Niculescu sau la Ianî Vulgaris..."

Ei, Pracoșa nu le-a apucat toate astea. El știe că are patru schimburi de așteruut, date de oficiul de colectare, că ciorba se face în bucătărie (el taie peștele, Liova gătește) și-i pare doar rău că nu-l poate asculta mereu pe mecanic citind tare din „80.000 leghe sub mări", cocoțat pe banca din comandă.

[5]) Nume dat și bărcilor simple cu motor, și unor mici ambarcațiuni cu magazii de încărcare.

Dreptatea

Plecăm din Tulcea către lacul Dranov, la ora patru, în zori. E o noapte fără lună. Cîteva lampioane de bord se reflectă în apă — sînt ale vaselor ce se pregătesc de drum.

De dimineață, are loc o ceartă între Liova și Cojocaru. Liova a uitat să la „tărgi" (lăzi pentru pește) și oamenii de la cherhanale le așteaptă.

— Dacă tu ai spus că nu pleci, pentru că n-ai curent la dinam!... — mormăie Liova.

— N-am spus nimic, răspunde mecanicul, aspru, furios.

De fapt, curentul dinamului n-are nici o legătură cu lăzile și cred că nostromul s-a agățat de asta numai de rușinea călătorilor care însoțesc izoterma și pentru că există o ușoară antipatie între el și mecanic. Curînd, însă, cearta se liniștește. Părăsim Dunărea pentru Canalul Dunavăț și vasul își încetinește viteza. În spațiul acesta îngust și puțin adînc, pare că trage valurile după el și se zbate în trena spumegată, ca într-o plasă. Înaintăm cu vreo șase mile pe oră — cam cît un fondist neînstare să treacă norma G.M.A. De o parte și de alta, nesfîrșite întinderi de stuf și papură, printre care sticlește apa.

Căpitanul îmi face semn — Dranovul.

De sus, de pe comandă, se vede, în față, cherhanaua. La dreapta e lacul Dranov, al cărui țărm mai depărtat e ascuns de o ceață ușoară, iar după cherhana, o întindere zbuciumată de valuri: Razelmul. Aci, furtunile sînt tot atît de primejdioase ca pe mare. Vasele și lotcile s-au înapoiat la cherhana.

În vreme ce se încarcă izoterma, Pracoșa pregătește masa de prînz, curățînd peștii. Ciorba o gătește însă Liova, apoi castronul e așezat cu solemnitate; nu se știe de unde, apare o sticlă de lichior „Aperitiv". Asta pare-se că dezleagă mai bine limbile și, numaidecît, între mecanicii „unu" și „doi" se încinge o vie discuție literară.

Se povestește „80.000 leghe sub mări". Zile de-a rîndul, Cojocaru le-a citit, din carte, stînd în co-

mandă. Toți își amintesc trecerea pe sub Canalul de Suez, vînătoarea submarină, tristețea meșterului Nedland.

— Dar cine-i Nemo? De unde vine?

— Un revoluționar. Un indian care luptă împotriva stăpînirii englezilor în India.

— Dar asta nu scrie.

— Scrie în „Insula misterioasă", care a apărut acum.

— Tsss! Și n-am cumpărat-o!

— Aha, de aia scufundă vasul acela englezesc, cu pintenul?

— Sigur. Se răzbună.

— Întîi, credeam că-i un furios care umblă să trăiască singur. Da' vasăzică suferise multe. Adică avea dreptate?

— Sigur.

— Ați văzut? — îmi spuse căpitanul și e atît de vesel, atît de încălzit de triumful adevărului, încît sînt gata să-i spun: „să fie cu noroc, tovarășe Ivanoff".

Străbunii acestor oameni au fugit odinioară de asupririle țarismului, de persecuțiile religioase și s-au adăpostit aici, în deltă, să-și apere credința. Acum, mai mult bătrînii vin la biserică, iar conștiința pescarilor se conduce nu după dreptatea divină, ci după cea socială, care te dogorește, te arde.

— Asta om! — spune Liova despre Nemo. Și, cu lingura într-o mînă, privind cu seriozitate, ca și cum ar trebui să dea un verdict asupra vieții, amintește de acel filozof al lui Gorki, acel bătrîn Luca: „Omul! Ce cuvînt minunat". Echipajul a urmărit peripețiile lui Nautilius. Aventura i-a încîntat, triumful dreptății i-a mișcat. Dar cum i-a emoționat viața luptătorilor de azi, aveam să aflu abia la noapte, de la Liova.

Apa de sub elice

Am plecat din Dranov trăgînd după noi lungi șiraguri de lotci. Era o privelițe rară. Prinse de pupa vasului în șir indian, lotcile își ridicau prova deasupra apei, clocotind pe valuri ca niște cai în galop. Erau smucite la cotituri, se aplecau primejdios, săltau pe crestele de spumă, dar pescarii fumau liniștiți, culcați pe o coastă, și vorbeau între ei prin semne. Sub cerul de seară, smoliți, cu dinții albi, nepăsători la smucăturile bărcilor, păreau un pîlc de cazaci ai lui Taras Bulba, trimiși să lovească pe furiș o tabără a panilor.

Douăzeci și cinci de kilometri i-a remorcat izoterma împotriva curentului — era sîmbătă seara și oamenii se întorceau la casele lor. Cînd lucrau la cherhana particulară, drumul acesta îl făceau trăgînd la vîsle — zece ore, douăsprezece ore, paisprezece ore, contra apei, după o săptămînă de trudă pe Razelm. Unii cădeau pe vîsle și se opreau în păpuriș. Abia ajungeau acasă, că și trebuiau să se întoarcă.

... Bătea un vînt subțire și am intrat în comandă. A venit vorba de salarii și viața de pe vas. Echipajul izotermei are salarii de bază modeste. Ele cresc însă prin sporurile de îmbarcare, de vechime, diurne — cu două treimi.

— În timpul războiului, m-am îmbolnăvit și apoi doctorul nu m-a lăsat să mă îmbarc — spune căpitanul. Cinci ani am fost gestionar la o cooperativă, dar mai mult n-am putut. Poate ați auzit: „cine bea apă de sub elice, nu mai rămîne pe uscat". Și încă una: „dacă pui mîna pe urechile de măgar, marinar te faci" („urechile de măgar" sînt mînerele timonei)...

Mereu aceleași sălcii, păpuriș, Tulcea-Sulina, Tulcea-Sfț. Gheorghe, Tulcea-Dranov, o oprire la Mahmudia, alta la Dunavăț, la Uzlina. Iarna, e un frig cumplit, tentele sînt aproape smulse de vînt; Liova înjură, legîndu-le cu degetele înghețate, dar... în concediu nu vrea să plece.

— De ce?

— În prima zi, stau. În a doua, încep să mă uit la mîini. Stînga nu face nimic, dreapta nu face nimic: ce-i cu voi? În a treia zi, nu mai am loc. Ei, curtea asta e ancorată pînă la judecata de apoi.

Și Liova anunță întreprinderea că restul concediului o să-l ia mai tîrziu și se întoarce pe vas, unde stă la timonă și spală puntea, și curăță cîrma și ancora.

★

Terenti Semionov, gata să arunce parîma.

Deasupra sălii mașinilor, în orele libere, Pracoșa citește.

Cobor în cabina mecanicului. Aci, pe un dulap, sînt cărți: „Hoarda" (V. B. Ibanez), „Al nouălea val" (I. Ehrenburg), „Pîinea" (A. Tolstoi), Istoria P.C.U.S., o geometrie, un manual de acumulatori electrici, cîteva volume rusești — ale lui Pracoșa, desigur. Pe pereți, fotomontaje cu poze luate din „Ogoniok", aranjate cu mult gust. Ștefan Cojocaru, mecanicul, e înalt, gros, rumen, foarte bun meseriaș și pofticios de cele lumești.

— E ca la club aici, nu? — spune.

— E ca la club...

— Pracoșa și cu mine am făcut astea.

— Eu sînt și la clubul din oraș, în corul slav, și la jocuri — spune Pracoșa. Uituu, ce mai cînt! Da'să mă vedeți ce joc! O mitralieră, nu altceva. Pe uscat joc, aici citesc.

Căpitanul s-a culcat. A trecut Liova la cîrmă. Povestește. Dînsul a făcut armata la marină și a ajuns mare specialist în matelotaj. Făcea nu numai operațiile cele mai complicate, dar și cele mai acrobatice, mai dure.

Anul trecut, prin luna octombrie, i-a prins o furtună cumplită pe Marea Neagră. Navigau în beznă, pe un vînt de gradul șapte. Catargele trosneau să plesnească, motorul se defectase și, pe deasupra, plesniseră cablurile T.F.F — nu mai aveau legătură cu pămîntul. Bănuiau că sînt aproape de coasta turcească și, din clipă în clipă, așteptau să audă chila pîrîind, căscîndu-se sub ciocul unei stînci. Aproape tot echipajul avea rău de mare — matrozii gemeau, azvîrliți din paturi, vomitau, se crispau. Numai căpitanul, cîțiva ofițeri și marinari, printre care și Liova, alergau de colo pînă colo, palizi, silindu-se să deosebească în beznă altceva decît valurile spumegate care se spărgeau pe punte. Liova era gîtuit de emoție. Trebuiau legate cablurile T.F.F. și se îngrozea să o facă. Vîntul i-ar fi smuls ca pe o batistă. Era însă prima încercare grea, prima încercare unde n-aveai voie să te mai gîndești la tine.

Cunoașteți urcușul pe acele scări înguste de frînghie, care se înalță zeci de metri deasupra punții, pînă în vîrful catargului? Ca și cum te-ai cățăra pe o funie de clopot. Scara se bîțîia, se frîngea, vîntul îl apuca pe Liova de coate, de umeri, îl smulgea, îl umplea gura, îl trăgea de picioare și el urca, rămînînd mereu atîrnat, surd în mijlocul furtunii. Nu se mai gîndea la el, că o să moară. Ambiția îl gîtuia, îl încălzea. Strîngea fălcile, le simțea grele ca de piatră. „Oh, ciortu, am să le leg". De-abia a apucat sîrmele cu mîna înghețată, de lemn. A coborît, beat de triumf mai mult decît de vînt, și a spus răgușit: „aveți legătura cu pămîntul".

A fost citat pe ordin de zi pe marină, premiat, s-a scris despre el în presa militară. O comisie i-a chemat să-i propună să urmeze o școală de ingineri navali.

Aci Liova a dat înapoi. S-a speriat de învățătură. Și s-a temut că n-o să mai navigheze pe vase de comerț, mereu în alte porturi.

S-a întors acasă. A cerut să plece pe apă sărată. Era nevoie și de încuviințarea părinților, tar dînșii nu i-au dat-o. „Sîntem bătrîni, stai cu noi acum".

Liova a rămas nostrom pe „Suceava" și așteaptă examenul, ca să devină căpitan. Zările au un farmec al lor, pe care nu-l simți dacă n-ai o punte sub picioare; și după ce-l simți, nu mai scapi de el. Eh, uneori îi pare rău lui Liova că nu s-a dus la școala tehnică, alteori, îi pare bine...

Tace o vreme, apoi povestește ce-a citit în armată. Multe cărți. Și unele erau cum nici nu se poate mai frumoase. Mai ales viața lui Vasile Roaită, cea a lui Filimon Sîrbu, a Olgăi Bancic. Știți scrisorile Olgăi Bancic către fetița ei? E una înainte de moarte, unde spune „sărutul tău mă doare". Fraza asta i-a zguduit pe Liova mai tare ca furtuna și, deodată, nici n-a observat cum, s-a pomenit că-i curg lacrimile. O fetiță, acolo, mică, necăjită, orfană, și mama ei, căreia fasciștii o să-i taie capul! N-a fost marinar atunci să nu plîngă; erau oameni doar! Și mai sînt un fel de lacrimi. Nici nu curg pe obraz, nici ochii nu-ți strălucesc, numai se adună, se adună și trebuie să gemi o dată. Așa s-a întîmplat cînd a citit „Jurămîntul" lui Stalin, la moartea lui Lenin. Liova apasă urechile timonei, privește în bezna de afară și, cu voce sugrumată, spune: „Jurăm, tovarășe Lenin, să îndeplinim cu cinste și această poruncă a ta. Tovarășul Lenin ne-a învățat să apărăm ca lumina ochilor calitatea de membru de partid..."

— Ești membru de partid, tovarășe Vladimirov?

— Nu sînt încă. Numai utemist. Da' am să fiu.

Și spune mai departe jurămîntul, întregindu-l cu cuvinte de-ale lui, aproape recitîndu-l.

— Ah, frumos lucru, mare lucru — spune apoi, oftînd. Și nu mi dau seama dacă e vorba de jurămînt doar sau de toată lupta comuniștilor.

★

Stuf și papură, și stuf, și bălți, și păsări, și apă, și stuf. Și gustul de călătorii a mai fost, și apa de sub elice, și ciorba de pește. Dar izoterma are bucătărie, bancheță în comandă, așternut — astea n-au mai fost.

Și Cojocaru a făcut fotomontaje.

Și Pracoșa citește „Pîinea".

Și căpitanul e înciudat că Liova n-a rămas să învețe mai departe.

Și Liova simte „Jurămîntul" cu tot sîngele lui.

Terenti Semionov era plecat în concediu. Astfel că aci e vorba numai de optzeci la sută din echipaj...

Tinereţe-n dans şi cîntec — fotografie de Clara SPITZER, lucrare expusă în Expoziţia concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

Şi Mihaela se va face mare! — fotografie de Hedy LOFFLER, lucrare expusă în Expoziţia concursului de fotografii artistice „Patria noastră".

Trandafir de la Moldova

de Huszér SÁNDOR

Ilustrații de M. ANANIA

— Lasă acum trenul, Lenuțo.

— De unde știi că mă cheamă Lenuța?

— Știu, mi-au spus tovarășii tăi. Te cheamă Lenuța Mantale.

Fata se întoarse cu spatele și, apropiindu-se de locomotiva ce pufăia, continuă să se uite la ea, clipind din ochi. Tocmai atunci coborî și mecanicul locomotivei, iar Lenuța îi cercetă cu o privire curioasă: să fie oare și el om ca toți ceilalți? N-o fi având cumva patru mîini și două nasuri?

În sfîrșit, porniră spre fabrică. Consătencele Lenuței, moldovence cu catrințe și cu tîrlici de postav, mergeau însoțite de cîteva fete de la fabrica din Prejmer, care le conducesau.

— N-ai umblat niciodată cu trenul, Lenuțo?

— Niciodată, pîn-acum.

— Și ți-a fost teamă?

— Fost.

— Cîți ani ai?

— Cin'spe.

Lenuța se uită la însoțitoarea ei, cu coada ochiului, să nu observe. Avea niște ochi negri, sperioși. Cealaltă observă totuși și zîmbi. Era o fată curățică, mică de stat, oacheșă.

— Da' pe tine cum te cheamă?

— Nagy Blanka.

— Aș, unde s-a pomenit un nume ca ăsta!

— Ba da, așa mă cheamă... Crede-mă.

— Ești unguroaică?

— Da.

— Eu îs romîncă...

— Atunci, sîntem surori.

Lenuța o privi din nou cu coada ochiului. Nu putea să-l intre în căpșor de ce fata asta străină e atît de drăguță cu ea. Mai ales că moș Boroboi îi spusese că la oraș toți îs vicleni, care mai de care fură, înșală... Moș Boroboi știa el ce știa, că doar lucrase ani de zile la oraș. Asta de mult de tot, cînd ea nici nu era încă pe lume. Într-o zi, însă, un drug de fier îi fărîmase piciorul și Boroboi fusese dat afară din fabrică. De atunci, umblă șchiopătînd, din sat în sat, muncește cu ziua și-i place să stea de povești...

— Să mergem mai repede.

— Nu te grăbi, Lenuțo. Las'că te așteaptă fetele la mașină.

— Care mașină?

— Mașina de la fabrică. Ne suim în ea.

— Ba eu, nu.

— De ce?

— Așa. Nu mă sui.

— Ți-e teamă?

— Baiu.

— Ai mai mers vreodată cu mașina?

— Baiu.

Blanka începe a rîde și Lenuța se uită la ea înciudată. Se vede după ochi și după felul cum își strînge buzele.

— Unde-i fabrica?

— Uite, acolo, departe, unde se văd casele alea multe printre copaci.

— Minți, acolo-i oraș.

— Nu mint, e o fabrică. Nu e nici un oraș aici; ăsta-i sat.

Lenuța coborî de pe rambleul liniei ferate și o luă înainte, pe cîmp, alergînd.

— Unde fugi, Lenuțo?

— La fabrică.

— Stai că mergem cu mașina, prostuțo.

— Las'c-ajung mai repede pe cărare.

Blanka rîse din nou de copilul acesta nevinovat. Trandafir sălbatic — trandafir de la Moldova.

— Așteaptă-mă!

Și fugi după ea.

★

O casă frumoasă, cu etaj. E căminul muncitoresc. Și ce de încăperi sînt aici, multe pline cu paturi. Numai paturi de fier, trainice. Al ei e vopsit în roșu, cel de alături, al Blankăi, în albastru. Salteaua e moale. E acoperită cu un cearșaf și cu două pături. Una neagră și una cărămizie. Velința e moale, dulce la pipăit.

Jos, e o cameră unde se mănîncă. Și încă una, în care faci baie. Aici fiece lucru e cu șartul lui.

Tare-i frumos! Dar oare de ce i-or fi dînd ei toate astea? Că doar ea n-are nici o lețcaie. Taică-său n-a trimis-o aici să plătească, ci să cîștige. Are dreptate moș Boroboi: sînt vicleni orășenii. Numai de-ar ști ce vor de la ea!... Or fi vrînd poate să-i ia și ei piciorul, cum i l-au luat lui moș Boroboi?... Da' ea nu-l dă. Ce să facă Tudorel cu nevastă beteagă? Că bătrînii lor au și băut aldămașul. Vrednic flăcău, Tudorel și are și vreo douăzeci de oi. Și niște ochi focoși, negri ca tăciunele... Nu, ea nu are de gînd să-și lase aici piciorul.

După-amiază, a venit un domn. S-a așezat pe marginea patului și a mîngîiat-o pe cap. Și o tot descoasea. Aici toată lumea te descoase.

— Aveți pămînt acasă, Lenuțo?

— Avem. Două pogoane.

— Și cine vi le-a dat?

— Păi, cine? Statul!

— Da' frați ai?

— Șase mi-a dat dumnezeu.

— Dumnezeu?

— El.

— Da' mamă n-ai avut?

— Am, cum să n-am. E zdravănă și-acum!

Domnul a rîs și el și i-a strîns mîna. După ce-a plecat, Blanka i-a spus că era directorul. Ei, asta e! Cum să fie directorul? Că doar a venit pe jos, și tot pe jos a plecat, și pe urmă era îmbrăcat la fel cu notarul de la ei, din sat, care fusese înainte muncitor la lași! Blanka nu știe că în sat la ei trăiește moș Boroboi. N-o să sufle o vorbă despre el. Om înțelept, moș Boroboi. Taică-său pune chiar mai mult temei pe cuvîntul lui decît pe ce-i spune doamna învățătoare. Dînsa îi grăiește ca din carte — cică pe la noi lucrurile nu mai sînt așa cum povestește moș Boroboi, c-ar fi fost înainte, că s-ar fi schimbat lumea. Și-i arată lui taică-său ziarul, citindu-i ce scrie acolo. Taică-său ascultă și la urmă spune:

— De scris, poți scrie ce vrei. Și-n biblie scrie că este rai... O fi, da' eu nu cred, decît atunci cînd m-oi vedea acolo.

S-a lăsat seara. Departe, se aude zgomotul fabricii. Altfel, e liniște, o liniște mare. Și-i întuneric. Doar în răstimpuri, latră cîinii. Acasă, de bună seamă, toată lumea doarme acum. Doar taică-său mai veghează: stă pe laviță, la taclale, cu moș Boroboi și fumează. Iar Tudorel cîntă oilor din fluier. Le cîntă lor, că ea a plecat. Cine știe cînd s-o mai întoarce acasă!...

Blanka o cheamă în șoaptă.

— Lenuțo!

— Nu plîng, nu!

— De ce nu dormi?

— Nu pot.

— Las'c-o să te obișnuiești... Și eu m-am obișnuit.

— Da' tu de unde vii?

— De la Timișoara. Am făcut acolo școala profesională.

— Și ce-ai învățat la școala aia?

— Să umblu cu mașinile.

— Eu n-am învățat așa ceva.

— Nu-i nimic, parcă eu mă gîndeam înainte c-am să fiu textilistă?...

★

— Ei, Lenuțo, să știi că eu am să-ți fiu dăscăliță.

— Tu? Prea ești tinerică.

— Am douăzeci de ani.

— Și ce știi tu?

— Ai să vezi.

Blanka o conduse într-o sală. Afară scria că e țesătorie. Intrînd înăuntru, Lenuța se simți ca și cum o droaie de cîini ar fi tăbărît asupră-i, clănțănind din dinți. Se luă cu mîinile de cap și dădu să fugă. Blanka însă n-o lăsă. Fata se uită îngrozită la hala uriașă, înțesată cu mașini ce se zbăteau amarnic. Se gîndi că, dacă matahalele astea ar fi slobode, ar face totul praf și pulbere în calea lor. De aici, trecură în altă sală. Acolo, un fel de locomotivă fără roți clocotea într-un colț. Blanka lucra în sala a treia, la filatură. Aici, deși zgomotul nu mai era atît de cumplit, Lenuța nu îndrăznea totuși să se dezlipească de perete. Degeaba trăgea de ea Blanka. Pînă la urmă, o lăsă în plata ei și se apucă să lucreze, în timp ce Lenuța se ruga în gînd: „doamne, numai de-aș ieși o dată de aici!...“

Se așeză și ea pe o ladă și începu să se uite la Blanka... Ce lungă e mașina la care lucrează. O fi avînd vreo treizeci de pași, dacă nu și mai mult. Și firele alea ce ies din ea, răsucindu-se pe fuse, or fi mai bine de o mie. Deodată, Blanka se aplecă, trase de un clempuș și mașina se opri.

Apoi mișcă iarăși clempușul și mașina porni...

Ia te uită ce știe Blanka asta!

Era destul să atingă un fir rupt, ca să se lipească îndată la loc. Acum nu mai semăna cu fetița aceea blîndă, zîmbitoare, care o întîmpinase la gară. E leit Făt-Frumos din basm, care s-a luptat cu balaurul cu o sută de capete. Chipul ei îmbujorat e aprig. Cînd își aruncă privirile asupra mașinii, firele parcă nici nu mai cutează să se rupă. Văzînd-o așa, îmbrăcată în halatul ei negru, alergînd de colo-colo, ai zice că-i un vraci. Și tot ce atinge cu degetele, capătă viață, se mișcă. Lenuța privește ca vrăjită toate astea. După un timp, se scoală și face un pas spre mașină. Apoi, încă un pas. Inima-i bătea să se spargă; Blanka stătea întoarsă cu spatele și înnoda un fir. Deodată, Lenuța smuci de clempuș. În același timp, mașina încremeni.

— Ce-ai făcut, Lenuțo?

— Am oprit-o!...

Se uită cu ochii mari deschiși, ca și cum ar fi văzut o minune. Ea, Elena Mantale din Negrești Moldovei, făcuse să înțepenească ditai mașină! Și numai cu o atingere...

Acum nu se mai mișca de lîngă mașină. Făcea tot ce-i spunea dăscălița ei. Blanka rîdea, dar ea nu se mai necăjea. Și pînă la urmă, hotărî în sinea ei: moș Boroboi pesemne o fi lucrat într-alt fel de fabrică, nu ca asta. Aici nu se întîmplă bucluceri ca alea povestite de el...

După ce isprăviră lucrul, Blanka o duse la baie. Și, doamne iartă-mă, acolo toate femeile umblau despuiate. Lenuța nu s-ar fi dezbrăcat pentru nimic în lume. Se sfia și de maică-sa, cu toate că-i intrase praful în piele și era plină de scame din cap pînă-n picioare. Așa că se răsuci toată noaptea în pat. Iar dimineața — mai mare rușinea — părul ei murdar lăsase urme pe fața de pernă albă ca zăpada. Blanka se trezi curată, proaspătă, voioasă... Toate fetele erau vesele, ca și cum seara, o dată cu trupul, și-ar fi curățat și sufletul. Dormitorul e scăldat în lumina soarelui și fetele cîntă, și rîd... Doamne, că tare frumos mai știu să trăiască! Cine să-i fi spus ei că se află pe lume o viață ca asta? Maică-sa, care avea o droaie de copii pe cap?...

Abia a trecut o săptămînă de cînd venise la fabrică, dar acum nu mai are nici o strîngere de inimă cînd se duce la lucru. Atîta numai, că nu știe încă să înnoade firele. Fetele spun că trebuie să încerce

să exerseze mereu, pînă s-o deprinde. I-au și adus niște fire, să încerce. Drăguțe fete și inimoase! În stînga ei, doarme Kotec Lenke, care mai în fiece zi își calcă panglicuțele. Vrea să fie frumoasă. E un drac și jumătate zgîiita asta! Lenuța bagă de seamă că Vlad, maistrul țesător, îi face ochi dulci fetei. Băiat bun, Vlad. Liniștit, cumpătat la vorbă. Numai că are doi dinți îmbrăcați în metal și asta nu-i place Lenuței. Lenke e mîncioasă că Vlad joacă fotbal. Are și dreptate. La ei în sat, numai mucoșii bat mingea. Lenke mereu se sfădește cu Vlad. Deunăzi, nu l-a lăsat pe Vlad să joace și de aceea echipa se zice c-ar fi mîncat bătaie. Ea i-a văzut pe băieți și nici unul dintre ei nu era lovit sau bandajat; oamenii însă își fac sînge rău și spun că totuși au fost bătuți. De atunci, fetele îi poartă pică Lenkăi, ba chiar i-au făcut și o poezie. A învățat-o și ea:

„Fată bună-i Lenke și e, zău, frumoasă,
Ce păcat, doar, că e rea și arțăgoasă,
Cum vrea bietul Vlad fotbal ca să joace,
Mămulică, maică, ce scandal îi face!
Șade, zău, rușine: tînără și acră
— Are — zice lumea — fabrica o soacră"...

Fetele au ticluit și un cîntec cu cuvintele astea și l-au cîntat la difuzor. Toată fabrica l-a auzit și a făcut haz, numai Lenke, sărăcuța, a plîns. Lenuța n-a rîs; cine știe dacă n-ar fi plîns și ea să fi pățit asemenea rușine! Lenke stă tot bosumflată, îi lasă pe Vlad să-i dea tîrcoale și să se roage de ea ca să vadă fetele că tot ea îl ține sub papuc. Urît lucru, zău! De cînd s-a certat cu fetele, Lenke e ca o cobe printre celelalte. Cu purtarea ei prostească, a stricat veselia fetelor. Multora le pare rău de Lenke. Dar dacă le pare rău, de ce nu-i dau pace? Și de ce nu le dau pace și altora? Este aici o tăblie mare, ce se cheamă gazetă de perete. Acolo s-au agățat și de inginer. Au chemat toată lumea la întrecere: „măi, oameni buni, care dintre voi e-n stare să-i ajungă inginerului la nas"... Și, ce să vezi, de atunci inginerul a început s-o salute pînă și pe ea. Altădată n-ar fi catadicsit nici măcar să moțăie din cap cînd îi dădea ea bună-ziua.

Fetele astea, zău, nu știu cum fac, că toată viața lor parcă ar fi un joc. Ai zice că tot timpul se joacă. Sau cel puțin ei nu i-a fost încă dat să vadă atîta uitare de sine, decît la fetele de la ea din sat, cînd se prindeau în horă. Și unde le mai vezi semețindu-se ca flăcăii! Noaptea trecută, tocmai ațipiseră cînd le-au adus o fată de la fabrică: i se făcuse rău în timp ce lucra. Fata și-a schimbat rochia și au plecat cu ea la spital. Abia au apucat să iasă pe ușă, că Blanka s-a sculat din pat și a început să se îmbrace.

- Un' te duci, Blanka?

— La lucru.

— Ce, ești nebună? Abia venișî de-acolo!

— Las' că m-oi odihni eu mîine dimineață.

S-a dus și ea cu Blanka. Asta numai și numai de dragul Blankăi, fiindcă-i într-adevăr fată bună. Dar de ce s-o fi dus Blanka, asta nu-i intra cu nici un chip în cap. Ei, da' firește, cînd taică-său doarme noaptea afară pe cîmp, ca să nu rîme mistreții prin semănături, e lucru de înțeles. Căci altfel ce-ar mai mînca droaia de copii, dacă jivinele ar prăpădi bunătate de grîne. Da' zău, ce zor are să lucreze Blanka și noaptea, dacă nu-i nevoie... A doua zi dimineață, cînd se întorceau acasă, a întrebat-o pe Blanka, de ce.

— Ar fi stat degeaba mașina Nastasiei — i-a spus ea indiferentă. Și era păcat!...

Tovarășele ei de lucru parcă-s alt fel decît fetele de la ei din sat. Acelea nici nu stau de vorbă cu o fată, dacă nu are straie la fel de frumoase ca ale lor, ba chiar o iau în zeflemea. Tovarășele ei de aici, de la fabrică, i-au împrumutat bani pînă la leafă și au pus mînă de la mînă să-i cumpere o rochie. Una roșie, cu guleraș alb. Așa cum poartă și ele.

Ei, s-o vadă acum taică-său sau Tudorel... Cum s-ar mai bucura...

★

Blanka a vorbit ieri la postul de radioficare din Prejmer. A povestit cum a ajutat-o pe ea să se califice. Și cît a mai lăudat-o! Toată lumea asculta la club și ei îi era atît de rușine, încît și-a ascuns fața în palme. Tovarășii de la fabrică spuneau că nu-s mulți care să-și însușească atît de repede meseria. Lenuței nu-i venea să-și creadă urechilor. La școală, nu era chiar în fruntea clasei. Aici însă, îndrăgise din toată inima meseria. Și ce bine se potrivea mașina cu balatul negru, ca pușca lîngă un mindir ostășesc. Și pe urmă, toată lumea îi purta de grijă. Cum s-ar fi simțit ea, să nu fi învățat?

Azi a dat și examen. Nici n-a băgat de seamă. Blanka a lăsat-o singură o bucată de vreme și ea și-a văzut mai departe de treabă, fără să vadă nimic în jur, adîncită în lucru. Deodată, a observat că directorul, inginerul și încă cineva se uitau la ea cum lucrează. Blanka era și ea lîngă ei. Lenuța s-a îmbujorat toată la față. Ceilalți s-au apropiat de ea și i-au spus că a trecut cu bine examenul. De azi încolo, e muncitoare calificată. În prima clipă, nici n-a știut ce să facă; s-a repezit și a sărutat-o din toată inima pe Blanka.

Astăzi însă, i s-a întîmplat ceva la care nu s-ar fi așteptat și care a mîhnit-o mult. Spre sfîrșitul schimbului, Blanka i-a poruncit să-și curețe mașina și a plecat, lăsînd-o singură. Pînă acum toate le făceau împreună. Pesemne însă că Blanka a vrut să-i arate, totuși, că ea e mai mare...

A urcat agale treptele căminului muncitoresc. Gînditoare cum era, nici n-a băgat de seamă că totul în jur strălucea de curățenie. Cînd să intre în dormitor, de mirare, nici nu s-a mai apucat să închidă ușa.

Doamne sfinte, ce o mai fi și asta? Pe mesuțe, abureau fripturi și cartofi. Fetele o așteptau emoționate, gătite toate ca de sărbătoare. Iar pe patul ei, fel de fel de pachețele, ciorapi, o basma, niște tenișî — o mulțime de daruri.

Fetele veniră rînd pe rînd la ea, o îmbrățișară, o sărutară, dar ea nu mai vedea nimic. Ochii îi înotau în lacrimi. Poate că nici cei de acasă nu s-ar fi bucurat mai mult decît fetele astea.

Și chiar în clipa aceea, cum stătea înconjurată de ele, Lenuța alcătui în gînd începutul unei scrisori pe care voia s-o trimită lui taică-său: „Dragă tată! Nu știu cum o fi în rai, că n-am umblat pe acolo, dar aici, în fabrică, este taman așa cum scrie în cărțile învățătoarei..."

O ÎNALTĂ APRECIERE A MUNCII CREATOARE

La Consiliul de Miniștri al R.P.R. a avut loc de curînd solemnitatea înmînării diplomelor, medaliilor și premiilor laureaților Premiului de Stat al R.P.R, pentru lucrări deosebit de valoroase în domeniul științei, tehnicii, literaturii și artei, realizate în anul 1954. În fotografia noastră, o parte dintre laureați, după înmînarea premiilor

SCRITORI și CĂRȚI

NOUL VOLUM DE POEZII AL LUI ERIK MAJTÉNYI

Ne-am obișnuit să-l numim pe Erik Majtényi un poet tînăr. Dacă adjectivul se referă la vîrsta poetului și-i este potrivit, în poezie el a depășit de mult exuberanța inerentă tinereții. Majtényi este astăzi un poet matur, fără să fi pierdut însă avîntul tineresc. Această maturitate caracterizează și noul său volum, în ale cărui poezii recunoaștem portretul tot mai nuanțat, mai convingător, mai autentic, al luptătorului comunist. Cred că nu greșesc afirmînd că una din trăsăturile caracteristice ale poeziei lui Majtényi este tonul său pătimaș. Versurile sale sînt pătrunse de o forță arzătoare, care țîșnește din cea mai profundă convingere sufletească. E drept că această înaltă tensiune poetică este uneori exagerată, poate chiar nemotivată, dar în versurile sale noi se întîlnesc din ce în ce mai rar lozincăria goală și emfaza gratuită, greșeli frecvente în poeziile sale mai vechi.

Din noul volum m-au frapat în mod deosebit două trăsături, care relevă aspecte noi și variate în creația lui Majtényi.

Esențial pentru acest poet este profundul spirit de partid care străbate poezia sa. De aceea, în ea ne recunoaștem cu luptele, frămîntările și bucuriile noastre. Iată, de pildă, poezia „*Pe drum*", după care a fost intitulat volumul. Majtényi evocă o veche și înduioșătoare amintire, căreia îi contrapune realitatea imediată. Atîta cuprinde poezia. Dar conflictul „trecut-prezent" este înfățișat cu o asemenea forță dramatică și măiestrie, încît retrăim emoționați, împreună cu autorul, frumusețile zilelor prezente, de parcă le-am descoperi din nou.

Perioada vieții militare din timpul războiului trăiește în sufletul poetului ca amintirea coaptă a anilor de dinainte de eliberare, ca un simbol al vieții de odinioară. Chinuri, muncă istovitoare, lipsită de rost, cîte o duminică sterilă petrecută într-un oraș necunoscut, cu oameni străini și singurătate apăsătoare: „*Povară a singurătății / după-amiezelor stinghere / de sărbătoare și durere!... / O, fiecare ceas, mai greu / bătea un cui în pieptul meu, / iar simțămîntu-nstrăinării / la pîndă sta în ceața serii... / Cu sufletul zdrobit de chin, / prin lume rătăceam străin*"...

Acestui tablou plin de tristețe și neliniști îi se contrapune imaginea vieții de astăzi. Poetul sosește în zilele noastre într-un oraș tot atît de străin ca și cel de altădată, dar acum pînă și pietonii necunoscuți i se par vechi cunoștințe. Îl așteaptă o nouă muncă la uzină. Dar printre noii lui tovarăși el se simte ca acasă. În fureșul amintirilor îi apare întreaga țară, evenimentele prin care a trecut în toiul luptei comune, toate colțurile pe unde a colindat... Acum acestea îi sînt aproape: „*Destinul de pribeag, departe, / prin alte țări s-a irosit! / Iar amintirile sînt moarte! / În țara mea n-am mai simțit / Străinătatea. Unde-ai fi / nu mai ești oaspe nepoftit.*"

Socotesc că nu este necesar nici un fel de comentariu deosebit, pentru a sezisa în aceste rînduri sentimentele patriotice și bucuria tacită dar, în același timp, plină de jubilare, pe care i-o oferă poetului descoperirea patriei sale.

O altă poezie poartă titlul „*În noaptea de revelion*". În noaptea de iarnă poetul se plimbă, sub stelele reci... *O, infinit, adîncă închisoare, / fără de margini, fără nici o vamă!... / Doar beznă și tăcere-ngrozitoare / Care te strigă, parcă, și te cheamă.*"

Gîndurile poetului rătăcesc sus, în spațiile cosmice, dar, fără de regret, ele se vor reîntoarce pe pămînt, chemate de marile bătălii ale omului: „*Ești rece, infinit? Dar și pe glob mai bîntuie cumplite geruri încă. / Ci gheața se topește strop cu strop, / Căldura vieții dată e să-nvingă!... / Căci veacurile moarte-nchise-n gheață / nu sting al lumii foc fără sfîrșit, / iar anii noștri dătători de viață / din zbor ne strigă veseli: bun găsit!*" Această lirică profund contemplativă constituie încă o trăsătură caracteristică a poeziei lui Majtényi.

Contrastul exprimat cu îndrăzneală și vigoare, și îmbinat cu prospețimea ideii, împrumută versului forță și intensitate. Ne frapează patosul idealurilor mărețe, patosul partinității, care izvorăsc din unitatea marilor înfăptuiri și marilor visuri.

Cu mult curaj, poetul scoate la iveală frumusețile surprinzătoare ale vieții sufletești a comuniștilor, redînd complexitatea ei din punct de vedere ideologic și sentimental și făurind unul din documentele lirice ale umanismului, însuțit prin noile sale țeluri și înnobilat prin măreția ideilor sale...Firește că volumul e multicolor și bogat. Ar trebui pomenite și poeziile de luptă pentru pace, precum și satirele, epigramele și pastelurile lui Majtényi, ca și atîtea alte aspecte ale poeziei sale în plină evoluție și ale cărei mijloace se îmbogățesc din ce în ce mai mult.

Szász JÁNOS

AMINTIREA LUI JACK LONDON

de Mihnea GHEORGHIU

Anul ce începe dă cititorilor lui Jack London prilejul unei aniversări de alectuoasă aducere aminte; se împlinesc, la 12 ianuarie, 80 de ani de la nașterea acestui mare scriitor de peste ocean, mort istovit de muncă, în toamna anului zbuciumat 1916, cînd împlinise abia patruzeci de ani.

Despre Jack London există îndeobște o imagine deformată de lectura parțială; fiindcă păstrăm adînc întipărite în minte mai ales chipurile desprinse de palpitantele peripeții povestite în „Chemarea pustiului", „Colț alb", „Lupul de mare" sau în nuvelele „Din mările sudului". Dacă cercetăm principalele date biografice furnizate de edițiile americane ce s-au îmbogățit din celebritatea lui, mai aflăm că: era copil din flori; a cîștigat un milion de dolari, pe care i-a „risipit" pînă la ultimul cent; a fost admirat de Anatole France și studiat de „cei mai de seamă istorici literari ai națiunii sale" și că, probabil, s-a sinucis muncind. Nimic din drama celui care a fost „primul și cel mai bun scriitor proletar al Americii", cum îl caracterizează astăzi presa muncitorească în țara lui. Spirit agitat, veșnic vagabond, iubind cu patimă viața simplă, liberă și curajoasă a oamenilor nordului sau a corăbierilor, London a fost el însuși victima febrilei „goane după aur", pe care a zugrăvit-o cu un neasemuit talent, trăind multă vreme viața nefericiților goniți de mizerie spre o căpătuială iluzorie. Lenin a apreciat cu multă căldură optimismul cutezător al unuia dintre eroii lui aspri, în luptă cu vitregia unei naturi sălbatice, în mijlocul căreia e alungat de o societate nu mai puțin sălbatică.

Să ne amintim că Jack London, adăpat la izvoarele materialismului, cititor asiduu al lui Marx și Engels, a dat, printre cele cincizeci de scrieri ale sale, cîteva dintre cele mai bune romane și eseuri pe care le-a produs literatura progresistă americană. E de ajuns să enumerăm: „Oamenii din abis" (acel tablou impresionant al vieții din *slums*-uri (cartierele periferice londoneze), „Războiul claselor" (studiu de politică economică, scris în perioada primei revoluții ruse). „Călcîiul de fier" (1907), capodopera sa, romanul care dă în vileag începuturile fascismului în S.U.A., „Drumul" (tablou al vieții din închisorile americane), „Martin Eden", romanul autobiografic binecunoscut, în care un muncitor conștient denunță putrefacția lumii burgheze, și, în sfîrșit, „Revoluție" și „Forța celui puternic", lucrări pline de o nețărmurită încredere în viitorul clasei muncitoare.

Criticînd cu înverșunare plutocrația americană, Jack London s-a rupt cu desăvîrșire de mediul burghez în care avusese succese „ca vînzător de creier", cum obișnuia să spună, întorcîndu-se în mijlocul poporului din care se ridicase, ca să-l ajute în lupta pornită. Primul război mondial, care avea să se sfîrșească cu cea mai mare victorie a proletariatului mondial, l-a găsit în plină activitate de apărător al „temeliilor edificiului" lumii noi. Notă atunci, în cunoscuta-i autobiografie, cu o remarcabilă clarviziune: „*vom curăța locul întîi, de morții aceștia neîngropați, de egoismul și utilitarismul acesta monstruos... apoi vom construi o casă nouă pentru umanitate, luminoasă și sănătoasă... Acestea sînt convingerile mele. Salut apropierea timpului cînd omul va fi copt pentru ceva nou, mai valabil, mai înalt*".

Amintirea lui Jack London, în zilele aniversării lui, ne e cu atît mai scumpă, cu cît moștenirea lui e mai direct legată de zilele vieții noastre.

La necaz...

— schiță —

de Silviu GEORGESCU

Ilustrații de Angi PETRESCU

Vai, vai, vai!... Ce copii rău! Nu știu, zău, ce să mă mai fac cu el. Mi-a mîncat zilele băiatul ăsta! Uuumblă toată ziua, de colo-colo. Cînd îl cauți, la club, la popice, la...el știe pe unde...

„Mă Iliuță—zic — mai lasă și tu, mă băiețaș, drumurile și fă bine de mai stai o țîrucă și pe lîngă maică-ta, că, vorba aia, mai o ață în ac, mai o saltea de umplut, o găsică de îndopat... Nu? Chiar așa,

toate-toate, nu le-oi putea face nici eu, femeie bătrînă, și de una singură. Nu le face ea, Juloaia, măcar că, de cînd s-a ajuns bărbasu, de-i cu cantina, nu-i zi lăsată, să nu-i trimită pe careva dintre ospătărițe ba la spălat, ba la bătut covoare, la...

As'vară, nu zici c-o luase pe urma lui Aurică Poclasu și a lui fra-su? Toocată ziulica, nu-l mai vedeai pe acasă: cu fotbalu'...

Ei, spune și dumneata! Treaba de om cu mintea întreagă? Coșcogeamite băiatul de însurat, să-l vezi fără nădragi, cum își scoate sufletul după o prăpădită de minge.

Ba se-ntîmplă că pe ai lui Poclasu, pe Lupu, pe Șontu de la „lăcătușerie", îi duce de-i mai arată și prin alte orașe. Să-i facă și p-acolo de minune.

Da' într-o zi, numai ce-i văd vine el de la lucru, mănîncă și... --că veni vorba, nu știu cum or fi alții, da' Iliuță ăsta al meu, să nu-i fie de deochi, stinge nu alteeva. Mi-aduc aminte că, o dată, la Sîngiorz, cînd trăia bietul ta-su, ne pomenim că aduce la masă niște ...adică las' că asta ți-oi povesti-o eu altă dat'.

Și cum îți spun: vine, mănîncă și numaidecît se apucă să-și facă geamantanul.

Eu, de colo:

— Da'un'te duci, Iliuță maică?

— Păi, că să vezi... că așa, că pe dincolo... Pînă la urmă, unde crezi că vrea dumnealui să plece? La Petroșani! Auzi?... Cu Poclasu, cu Lupu, cu Șontu... cu fotbalu'.

Atît mi-a trebuit. Am pus mîna pe făcăleț și am început să strig, de am adunat vecinii. A venit și Poclasu. Al mare zice:

— Dă-l voie măcar pentru mîine, că n-avem pe cine lăsa în poartă.

— În poartă?—zic. Care poartă, mă rog?

— Cum care poartă? În poarta noastră!

— A voastră?—zic. Ei, bravo, bine că v-ați ajuns acum, de-i puneți pe fecioru-meu să vă păzească poarta.

Și crezi poate că nu s-a dus?!... S-a duuus! L-a văzut și Juloaia, pe cînd sărea gardul. Că ea altă treabă ce are, decît să ia seama la necazul oamenilor?! Să aibă cu ce umple urechile. Că la cutare-i așa, că-i pe dincolo! Ei, și? Ce mă privește pe mine? Iacă și eu, numai de cîte ori îl văd pe bărba-su, cînd vine seara de la cantină!? Și cum îl văd?! Nu mă întreba! Are, să nu-i fie de deochi, o geantă!... Un comaliment întreg să bagi în ea! Ehe, nu că mă laud, da' și cînd m-aș apuca eu să vorbesc!... Da' las' că p-astea ți le-oi spune eu altă dată. Acum... A, da... Acum să ți-o spun p-aia cu porcul. Să vedem, vorba ceea, sînt eu rea? Merit să-mi fac pe lume atîtea griji și necazuri? Să vedem!... Anul ăsta am... Da' mai întîi, iartă-mă că te întreb: dumneata știi ce înseamnă aia să tai un porc?... Stai, lasă, nu așa! Nu mă învăța dumneata pe mine! Porcul, ehe! Întîi și-ntîi, îl îngrași. Cum îl îngrași?! Apăi, aici e aici! Că mie nu-mi dă mîna să-i dau pe zi cîte trei găleți cu mîncare de la cantină, cum îi dă Juloaia.

Da' oricum, dă dumnezeu s-apuci și ziua aia cînd trimiți după Ghiuri-baci. Ăsta-i omul nostru. Mai priceput ca el, nu afli dumneata în tot orașul. Să știi! El îți-l taie, îți-l alege, îți-l prepară, nici capul nu te doare.

El, și să vezi ce de mai bunătăți știe a face! Sroți masa din bucătărie, o aduci și pe aceea mare din odaia de oaspeți, scoți și albia... degeaba! Tot nu le afli loc.

Noroc cu vecinii. Parcă știu ei cînd trebuie să vină. Și încep: „Vai, ce cîrnați frumoși!..." sau: „cîtă untură ați scos, lele Toderuț?... Da' carne? Da'..."

Ei, spune și dumneata, poți să nu le dai?... Păi, pomana porcului?... Atîtica vorbă de rău îi trebuie unturii, că se rîncezește și miroase, de n-o mai mănînce nici cîinii. Lucreția lu' Mănuț n-a pățit așa? Daaa! Cînd ți-oi spune... Ia stai! Despre ce vorbeam? A, da!

Și-l zic de cu dimineață, cînd să plece la lucru: „Iliuță, maică, azi fă și tu cum oi ști și vină de-a dreptul acasă. Nu de alta, da' să nu ne apuce noaptea..."

Da' ei, de colo:

— Se poate, mămucă? Ce-i astăzi?... Joi! La trei îs acas'!

Bineee! Cînd colo, ce să vezi? Pe o ureche i-a intrat și pe alta i-a ieșit. Vine Ghiuri-baci, înjunghie porcul, îl pîrlește.... Se face ceasul trei, trei și jumătate... În sfîrșit, pe la patru, dă dumnezeu și trimite vorbă că are ceva treabă la club și că-ntr-un ceas, cel mai tîrziu, e acasă. Dumneata se vede treaba că nu mă cunoști: „Bună, bună, da' încă n-am ajuns să-și bată joc de mine un copil, care numai eu știu cît am muncit și am pătimit, ca să-l văd alci!"

Și cînd am spus asta, m-am și pornit pe uliță în jos, numai în papuci, cu șorțul dinainte. Bietul Ghiuri-baci, doar ce apucase să spintece porcul. O palmă de slănină, mă crezi? Și osînza, nuți mint... Eh, da' parcă de osînză îmi ardea mie atunci! Ei, și ajung la club. Mă uit, întreb, nimic. O întreb și pe bibliotecară:

— Ia ascultă, maică, Iliuță, băiatul meu, n-a fost pe alci?

— Iliuță al dumitale?—aud eu pe cineva din spate. Ehe, Iliuță al dumitale, lele Toderuț, e la petrecere.

Mă întorc și dau cu ochii de Marinică Stanciu, de la „sculărie". Rîdea afurisitul. Zice:

— Da, da! Petrecere mare. Ne-am adunat toți. Sus, la „cuptoare".

„A înnebunit, bietul Marinică! — îmi zic. Sus, la „cuptoare"?... Petrecere?..."

Da' sare și bibliotecara:

— Chiar așa! La „cuptoare". Acolo s-au dus. Trebuiau să vină la club și...

— Dacă mă aștepți pînă adun orchestra—face iar Stanciu — mergi cu mine, mătușico! Că și eu, tot acolo...

Dacă aștept pînă adună el orchestra!? Haida, deh! Ghiuri-baci singur, porcu-n două, pe masă, și lui Iliuță al meu orchestră-i trebuie! Ei, stai că te-nveselesc eu, Iliuță maică! Vin cu lăutarii, ia! Acuși îi aduc!... Și fuga pe ușă.

Nu știu, ai fost vreodată la combinat? Cum ieși din club, numaidecît pe dreapta, iacă-tă și poarta. Portarul mă cunoștea.

— Încotro, lele Toderuț? — zice.

— Cu orchestra!—zic. Și trec ca o furtună.

O locomotivă e gata-gata să dea peste mine. Mă șuieră. Sar într-o parte. Și fug mereu... Macarale, vagoane, vagonete, parcă toate s-au pornit la întrecere. După mine. Tai pe la „laminoare", urc treptele și... eh! Aici n-am mai putut. Gata. Ți-am spus doar că merg pe șaizeci și cinci. Mulțumesc! Și dumitale la fel.

Am dus mîna la inimă. Cum mai bătea!... Oho!

Și deodată, în vuietul acela, mi s-a părut că aud pe careva strigînd. P-ormă, pe alții. Și alții. Din ce în ce mai aproape. „Aștia or fi — gîndesc. Ei, las' că-ți arăt eu petrecere, Iliuță maică".

„Mă, da' unde or fi?"—zic. Și cu gîndul ăsta, mai urc două trepte. Încă două și... ține-mă, doamne! Toată hala de sus, de la cuptoare, mare de oameni. Oțelari, ingineri — că doar îi cunosc de cînd erau atîtica, —maiștri, pionieri cu trompete... Și la mijloc...—mai sui o treaptă —iacă, acum văd bine de tot, la mijloc, lîngă cuptorul nr. 4, cu brațele pline de flori, Poclașii amîndoi. Lupu și Iliuță al meu!

Cineva a strigat tare de tot, de a răsunat hala: „Să trăiască tovarășii noștri din echipa primtopitorului Toderuț! Urrrraaa!" Și a început muzica.

. . . . . .

Ei, spune și dumneata! Sînt eu rea?... N-am dreptate să mă supăr? Vasăzică, îi știi om la locul lui, îi lași toată casa pe mînă, cheile, tot... Și-l găsești, „spirtuit" gata, cu glaja de vișinată din cămară lîngă el! Ei, bravo, Ghiuri-baci! Acum spune-mi și mie: ce dau eu de băut oamenilor? Poftim, că-s aici toți! Și ai lui Poclașu, și Lupu, toată echipa! Mai mare rușinea! Poftești oameni aici și... Vai, vai, vai! Nu știu zău, ce să mă mai fac!... Mi-a mîncat zilele...

CORTINA d'AMPEZZO

își așteaptă oaspeții

A VII-a ediție a Jocurilor Olimpice de iarnă se va desfășura în Italia, la Cortina d'Ampezzo, o localitate bine cunoscută pentru condițiile naturale minunate pe care le oferă practicării sporturilor de iarnă, situată la poalele impunătorilor Dolomiți, la o altitudine de 1224 m, și deservită de o adevărată rețea de linii de teleferice.

În această localitate, s-au desfășurat adesea competiții internaționale. Prima asemenea competiție a avut loc în anul 1927: campionatele mondiale de schi (probe nordice). Au urmat apoi, în 1928, Jocurile Universitare de iarnă și în 1932, campionatele mondiale de schi (probe alpine). În 1937 Cortina a găzduit campionatele lumii de bob 2 persoane și, în 1939, cele de bob 4 persoane. Din nou, în 1941, au avut loc aci campionatele mondiale de schi, iar în 1950 Cortina a fost locul de disputare al campionatelor mondiale de bob 2 și 4 persoane.

Jocurile Olimpice de iarnă, care vor avea loc în curînd la Cortina, vor întrece sub raportul numărului de participanți toate celelalte ediții.

În privința hocheiului, lumea sportivă așteaptă cu nerăbdare turneul olimpic, care va tranșa rivalitatea existentă pentru supremația în hocheiul mondial. Cele două protagoniste ale disputei vor fi echipele U.R.S.S. și Canadei, care vor urmări, una să confirme succesul din acest an (Canada), iar cealaltă să-l redediteze pe cel din anul trecut (U.R.S.S.). Dar ambele formații vor trebui să răspundă asaltului deosebit de impetuos al unor echipe care „vin". Este cazul cehoslovacilor, foști campioni ai Europei, care — după rezultatele înregistrate la acest început de sezon — par hotărîți să-și recucerească titlul.

Patinatorii de viteză vor avea și ei de tranșat rivalitatea care a început să existe de anul trecut, cînd suedezul Sigge Eriksson a devenit campion absolut al lumii și al Europei. Acum, dornici de a se prezenta cît mai bine pregătiți la startul probelor din cadrul Olimpiadei — la care vor concura pentru prima dată — patinatorii sovietici se antrenează pe gheața albastră a patinoarului din Alma-Ata.

În ziarele occidentale, s-au formulat unele păreri asupra timpurilor realizate de patinatorii sovietici, pe patinoarul de la Alma-Ata, timpuri care constituie recorduri mondiale. Se spunea că acestea au fost posibile, deoarece la Alma-Ata gheața ar fi... „neobișnuită". Acum cîteva săptămîni Silkov a spulberat aceste afirmații, realizînd, pe patinoarul de la Cortina, 41 secunde pe 500 m — la numai o zecime de recordul mondial!

La patinaj artistic disputa va fi mai puțin strînsă între europeni. Ei vor avea de susținut asaltul patinatorilor de peste ocean. Într-adevăr, la ultimele olimpiade aceștia au cucerit mai toate titlurile puse în joc și, mai ales, cele individuale. Este greu de crezut că tînărul campion european Allain Giletti (Franța), în vîrstă de numai 16 ani, va reuși să facă față rutinei concurenților din Canada și S.U.A. Dar campionii europeni la perechi, cuplul Lazlo și Mariane Nagy (R.P.U.), sînt susceptibili de a dobîndi titlul pe lîngă care „au trecut" de două ori pînă acum.

La bob întrecerea va fi mai spectaculoasă ca niciodată. La cele două categorii și-au anunțat participarea o serie de concurenți care nu au fost văzuți prea des în concursurile internaționale din ultimii ani. Boberii din R.F.G., care dețin titlurile cucerite la Oslo, vor trebui să înfrunte echipaje care vor avea, fără îndoială, un cuvînt greu de spus în lupta pentru medaliile de aur. Nici reprezentanții noștri nu vor lipsi din rîndul acestor echipaje. Sportivii din țara noastră au mai concurat pe pîrtia de la Cortina, la Campionatele mondiale din 1939. Această pîrtie — care este una din cele mai dificile din Europa — va supune pe concurenți unui examen pe care numai aștii îl vor absolvi. Ea are o lungime de 1700 m, 16 viraje și o înclinare maximă de 12 grade față de o diferență de nivel de 165 m.

Și acum, cîteva cuvinte despre întrecerile pentru medaliile de aur la schi. La probele alpine, apariția lui Zeno Colo părea că va aduce pe primul plan o nouă școală de schi, cea italiană. Dar marele campion nu a fost urmat în performanțele lui de nici unul dintre coechipierii săi. Acest lucru a permis unei echipe — cea a Austriei — și unui mare campion — Stein Eriksen (Norvegia) — să se ridice pe treptele cele mai înalte ale ierarhiei schiului mondial. Într-adevăr, în ultimii trei ani, clasamentele curselor de schi la care nu participa Stein Eriksen aveau, în general, pe primele patru locuri pe concurenții austriaci, iar dacă norvegianul lua parte la cursă, în 95% din cazuri el era cîștigătorul întrecerii.

În probele de fond schiorii sovietici au concurat anul trecut pentru prima dată la campionatele lumii și au obținut nu numai toate titlurile feminine, dar și două din cele cinci masculine. Pentru prima dată în istoria schiului, ziariștii au trecut în dreptul cîștigătorului unei probe de fond din campionatul mondial, și altă țară, afară de Norvegia, Suedia și Finlanda.

Oricare va fi rezultatul sportiv al Jocurilor Olimpice de iarnă, deasupra importanței lui se situează aportul pe care sportivii participanți îl vor aduce la întărirea prieteniei și păcii între popoare, idee care a stat și stă la baza jocurilor olimpice din zilele noastre.

Alex. HOROVEANU

↙ **O fotografie istorică. Primul concurs de schi (1901), avînd ca participanți locuitori ai Cortinei.**

↓ **Patinoarul de la Cortina d'Ampezzo, pe care vor avea loc meciurile de hochei și întrecerile de patinaj viteză și patinaj artistic.**

Răspundem cititorilor

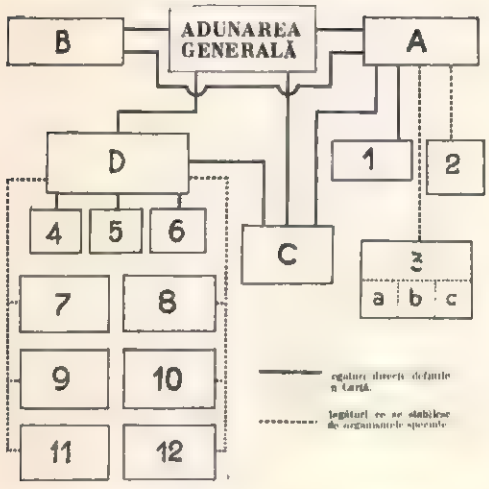

A) **Consiliul de securitate.** 1) Comitetul de Stat Major Militar; 2) Aranjamente și agenții regionale de securitate; 3) Contingente naționale ale forțelor armate: a) Aeriene; b) Maritime; c) Terestre. B) **Curtea de Justiție Internațională.** C) **Secretariatul.** Secretariatul general. D) **Consiliul Economic și Social.** 4) Comisia Economică; 5) Comisia Socială; 6) Alte comisii 7) Organizația Internațională a Muncii; 8) Organizația Națiunilor Unite pentru alimentație și agricultură; 9) Fondul Monetar Internațional; 10) Alte agenții sociale și umanitare (asistență, educație și cultură); 11) Banca Internațională de Reconstrucție și Dezvoltare; 12) Alte agenții economice.

CUM ESTE ORGANIZAT O.N.U.

„Aș dori să publicați un documentar scurt despre modul de funcționare al O.N.U." — ne scrie tovarășul Sterian Țiplea, mecanic-șef la întreprinderea Morile Unite „Ilie Pintilie".

Organizația Națiunilor Unite își exercită activitatea cu ajutorul unor organisme special create și al unor instituții internaționale care-i sînt subordonate. Principalele dintre acestea sînt: *Adunarea Generală, Consiliul de Securitate, Consiliul Economic și Social, Consiliul de Tutelă, Curtea de Justiție Internațională și Secretariatul.*

Adunarea Generală a O.N.U. este alcătuită din toți membrii O.N.U. Articolul 9 al Cartei prevede că fiecare stat membru va avea cel mult 5 reprezentanți în Adunarea Generală, avînd dreptul doar la un singur vot. În Adunarea Generală se discută principiile generale de cooperare în menținerea păcii și securității internaționale, rapoartele anuale ale tuturor organismelor ce depind de ea și orice alte probleme făcînd parte din prevederile Cartei O.N.U. Tot acest for este cel care hotărăște, în ultima instanță, primirea de noi membri, precum și asupra acțiunilor Consiliului de Securitate și asupra eventualelor revizuiri ale documentelor de bază ale O.N.U.

Consiliul de Securitate se compune din 11 membri, dintre care cinci permanenți (U.R.S.S., Anglia, Franța, S.U.A. și China — al cărei loc legitim este încă pe nedrept ocupat de delegatul clankaișist). Cei șase membri nepermanenți sînt aleși pe o perioadă de doi ani. Articolul 23 al Cartei O.N.U. prevede că membrii nepermanenți ai Consiliului de Securitate vor fi aleși *„avîndu-se în vedere, în primul rînd, contribuția membrilor Națiunilor Unite la menținerea păcii și securității internaționale și celorlalte țeluri ale organizației, precum și o echitabilă distribuire geografică"*. Hotărîrile Consiliului de Securitate în problemele de fond se iau cu votul afirmativ a 7 membri, cuprinzînd neapărat voturile afirmative ale membrilor permanenți. Un vot negativ al unuia din membrii permanenți reprezintă un „veto", o opoziție care împiedică adoptarea unei hotărîri. În chestiunile de procedură, hotărîrile se iau cu 7 voturi afirmative, în acest caz neexistînd drept de „veto". Principiul după care funcționează Consiliul de Securitate este, precum se vede, principiul unanimității marilor puteri.

În vederea cooperării economice, sociale și culturale, a lărgirii posibilităților de progres economic și de îmbunătățire a condițiilor politice, sociale și culturale ale vieții popoarelor, activitatea O.N.U. este ajutată de o serie de așa-numite „instituții specializate". Dintre acestea, cele mai importante sînt: *Consiliul Economic și Social* compus din 18 membri, dintre care șase se reînoiesc la fiecare trei ani. El are atribuția de a întocmi sau iniția studii, rapoarte și recomandări în legătură cu problemele internaționale economice, sociale, culturale, educative, de sănătate, precum și în legătură cu respectarea și aplicarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

Consiliul de Tutelă își exercită atribuțiile pe acele teritorii pe care încă nu se aplică dreptul la autoguvernare al popoarelor. Carta O.N.U. prevede, în articolul 76, că obiectivele de bază ale sistemului de tutelă sînt: *„încurajarea respectului pentru drepturile omului, fără deosebire de rasă, de limbă sau religie și încurajarea recunoașterii independenței popoarelor lumii"*. În Consiliul de Tutelă intră toți acei membri ai Națiunilor Unite care au teritorii străine sub tutelă (colonii, protectorate, dominioane etc.), precum și membri permanenți ai Consiliului de Securitate care nu au teritorii sub tutelă.

În afară de aceste organisme principale ale activității O.N.U., scopurile organizației mai sînt deservite și de o serie de alte organisme și instituții: *Comisia O.N.U. pentru dezarmare, Comisia O.N.U. pentru problema drepturilor omului, Organizația pentru problemele alimentației și agriculturii, Organizația Internațională a Muncii, Fondul Monetar Internațional, Organizația Națiunilor Unite pentru problemele educației și culturii* (UNESCO), *Banca Internațională de reconstrucție și dezvoltare*, o serie de consilii și subcomitete specializate pe probleme și pe regiuni geografice.

Respectarea cu bună-credință a prevederilor Cartei O.N.U. cu privire la obiectivele și metodele de lucru ale tuturor organismelor Națiunilor Unite este chezășia realizării scopului pentru care a fost creată Organizația Națiunilor Unite: apărarea și întărirea păcii în întreaga lume.

P. A. KOSTÎCEV

La cererea tov. Mirela Pampu, elevă în clasa a X-a C la liceul de fete nr. 10 din București, publicăm materialul de față.

Marele savant pedolog-agronom Pavel Andrieievici Kosticev s-a născut în anul 1845, la Moscova, într-o familie de oameni simpli. Încă din copilărie, el dădea dovadă de un deosebit spirit de observație, căutînd să-și explice diferitele fenomene ale realității înconjurătoare și, îndeosebi, ale vieții vegetale. Atras de problemele de agrobiologie, el intră la vîrsta de 22 ani la Institutul de Agricultură din Petersburg, pe care îl absolvă cu succes.

Curînd își începe studiul, care avea să-l pasioneze întreaga viață, asupra procesului biologic al formării solurilor, în vederea cunoașterii cauzelor care determină creșterea fertilității lor. Numit profesor la Institutul de Silvicultură și la Universitatea din Petersburg, P. A. Kosticev își continuă cercetările științifice, efectuînd migăloase și complicate lucrări de laborator.

Vastele și multiplele-i cunoștințe în domeniul agronomiei, chimiei, botanicii și microbiologiei, el le completează cu temeinice studii asupra geografiei, făcînd numeroase călătorii prin țara sa. Fin și atent observator al naturii, Kosticev studiază neobosit solurile, vegetația, agrotehnica, precum și organizarea agriculturii în regiunile de stepă.

Stabilind existența unei strînse legături între sol și plante, Kosticev a arătat că solul este izvorul de hrană al acestora și, prin urmare, al animalelor și oamenilor. Deci, toată viața organică depinde de sol, iar productivitatea agriculturii, de fertilitatea solului. Pe baza acestei concluzii, P. A. Kosticev preconizează necesitatea studierii solurilor din punct de vedere agricol, a studierii procesului biologic al formării lor. El a arătat că sarcina prelucrării solului constă în a-i da structura corespunzătoare. Cea mai bună structură, după Kosticev, este cea fin grăunțoasă, care se observă la cernoziomul înțelenit, nearat, acoperit cu vegetație de stepă. Această structură se păstrează de asemenea în primii ani după desțelenire. Datorită cantității suficiente de aer și apă existente în structura fin grăunțoasă, toate procesele microbiologice se desfășoară intens, asigurînd astfel fertilitatea solului. Savantul a arătat că, la cernoziomurile luate de mult în cultură, fertilitatea scade din cauza distrugerii structurii și înmulțirii buruienilor și că structura se restabilește numai prin lăsarea ca pîrlog a cernoziomurilor cultivate, în vederea reacoperirii lor cu vegetația de pajiște de stepă. Cum aceasta ar necesita un timp îndelungat (20-30 de ani), Kosticev a recomandat semănatul artificial al ierburilor perene, care asigură refacerea rapidă a structurii și, concomitent cu aceasta, aprovizionarea fermelor cu nutreț.

În anul 1891 regiuni întinse de cernoziom din partea europeană a Rusiei au fost bîntuite de secetă. P. A. Kosticev, savantul progresist, legat de popor, și-a pus atunci toate cunoștințele și eforturile în slujba combaterii urmărilor dezastrului. El a ținut la Muzeul agricol central din Petersburg un amplu ciclu de conferințe, în care a căutat să lămurească cauzele recoltelor slabe, indicînd metodele de luptă împotriva secetei și pentru obținerea unor recolte sporite. Mai tîrziu, în 1893, aceste conferințe au fost strînse și publicate sub titlul „Combaterea secetei în regiunile cernoziomului, prin lucrarea rațională a solului și acumularea zăpezii".

Bogata lui activitate științifică a fost dublată de o rodnică activitate organizatorică; din inițiativa și cu ajutorul lui nemijlocit au fost organizate 8 stațiuni agricole experimentale, dintre care una, cea din regiunea Saratov, îi poartă și azi numele. Moartea a curmat de timpuriu (1895) viața atît de bogată în activitate a marelui om de știință.

Rezultatele cercetărilor sale au fost expuse într-o serie de lucrări valoroase. Lui Kosticev îi revine meritul de a fi autorul primului manual de pedologie din Rusia.

Învățătura lui P. A. Kosticev, împreună cu cea a altor doi eminenți reprezentanți ai științei ruse, V. V. Dokuceaev și V. R. Viliams (cunoscută și sub numele de complexul Dokuceaev-Kosticev-Viliams) stă la baza mărețului plan de transformare a naturii regiunilor de stepă și silvostepă din Uniunea Sovietică.

LENTILELE ȘI PRINCIPIILE PE CARE SE BAZEAZĂ

Prin materialul de mai jos, răspundem întrebărilor puse redacției noastre de tov. Adrian Stănescu-Călărași.

Lentilele sînt niște discuri transparente, de sticlă sau cristal, care au proprietatea de a devia razele luminoase, după anumite reguli. Ele sînt mărginite de două suprafețe sferice sau de o suprafață sferică și de una plană.

La baza întrebuințării lentilelor stă fenomenul de refracție, care se produce ori de cîte ori o rază luminoasă trece dintr-un mediu transparent într-altul; atunci raza își schimbă direcția, adică se refractă. Această schimbare de direcție a razelor luminoase face ca un băț scufundat oblic în apă să ne pară frînt și tot din aceeași cauză întîmpinăm dificultăți la „pescuirea" săpunului scăpat în baie. Lentilele, însă, nu refractă razele luminoase la întîmplare, ci conform anumitor reguli, determinate de forma lor: cele convexe sînt convergente — adică adună razele de lumină — pe cînd cele concave sînt divergente — adică le răspîndesc. Un fascicol de raze paralele, care cad perpendicular pe o lentilă convergentă, este adunat, din cauza refracției, într-un singur punct, situat de cealaltă parte a lentilei, numit focar.

Distanța de la lentilă la focar, numită distanță focală, este o caracteristică esențială a unei lentile, pentru că de ea depinde puterea de mărirea acesteia. Distanța focală este determinată de elementele geometrice constructive ale lentilei și de materialul din care ea este făcută. Puterea sau convergența unei lentile se măsoară în dioptrii și se află împărțind pe 1 la distanța focală exprimată în metri. De exemplu, o lentilă al cărei focar se află la 20 cm de lentilă are $\frac{1}{0,20} = 5$ dioptrii; o lentilă cu distanța focală de 50 cm are $\frac{1}{0,50} = 2$ dioptrii.

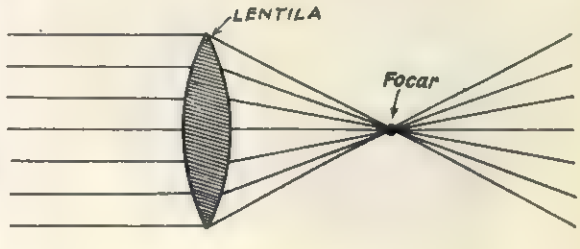

trii. Dioptriile lentilelor convergente se însemnă cu +, iar ale celor divergente cu semnul —.

Razele luminoase emise de un corp sînt refractate de lentilă și formează o imagine asemănătoare corpului emițător, însă cu alte dimensiuni. Dimensiunea imaginii depinde de distanța la care se află corpul față de lentilă. În general, lentilele convergente dau imagini mărite. Pe posibilitatea de a obține asemenea imagini se bazează larga întrebuințare pe care au căpătat-o lentilele.

Combinînd diferite lentile între ele sau combinîndu-le pe acestea cu alte instrumente optice simple, cum sînt oglinzile și prismele, se obțin tot felul de aparate optice, folositoare în cele mai variate domenii, începînd cu microscopul sau cu lunetele și telescopul, folosite în astronomie, și terminînd cu aparatele de fotografiat și de proiecție, periscopul submarinului și telemetrul navigatorului.

Fabricarea lentilelor este o operație dificilă și migăloasă. Prima operație este degroșarea, care se execută la strunguri speciale și prin care se dă forma aproximativă a lentilei. Apoi urmează rodarea sau șlefuirea, executată în niște forme de cupru care au exact curbura viitoarei lentile. Pe fundul acestor forme se află abrazivi foarte fini. Formei i se imprimă o mișcare circulară de du-te-vino, în urma căreia, sub acțiunea abrazivilor, lentila degroșată, aflată în interiorul ei, este șlefuită. Cînd lentila este de dimensiuni mai mari, forma de cupru se înlocuiește cu una de sticlă. În anumite condiții, se pot șlefui pe aceeași mașină mai multe lentile deodată.

La noi în țară se fabrică lentile la I.O.R. (Industria Optică Română). Nu demult muncitorii de la I.O.R. au pus la punct fabricarea unui model reușit de microscop medical și au pornit la fabricarea în serie a primului aparat de fotografiat românesc.

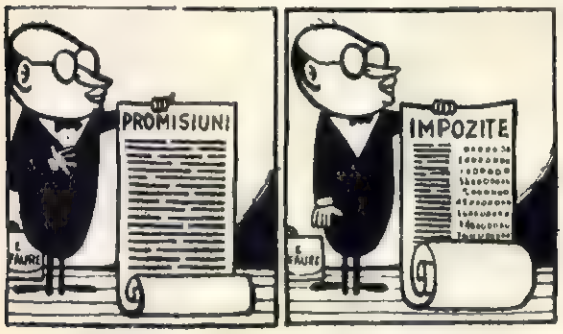

Caricatura de față — care a apărut recent într-o pagină de caricaturi semnată Ilș Caro, în revista parizienă „Regards" — demască demagogia partidelor burgheze. Promisiunile pentru ridicarea nivelului de viață se transformă, după alegeri, în poveri unor noi impozite pe spinarea poporului muncitor

DUPĂ ALEGERILE PARLAMENTARE DIN FRANȚA

Tovarășul Ene Radu, lăcătuș la I.C.S.I.M., ne întreabă în ce constă sistemul electoral pe bază căruia au avut loc la 2 ianuarie alegerile parlamentare din Franța.

Alegerile parlamentare care au avut loc în Franța la 2 ianuarie 1956 s-au încheiat cu un răsunător succes pentru Partidul Comunist Francez, care a cîștigat cinci milioane și jumătate de alegători i-au dat votul lor, ceea ce înseamnă prezența în noua adunare națională franceză a unui grup parlamentar de 151 de luptători comuniști.

Victoria strălucită a Partidului Comunist Francez arată limpede că mase tot mai largi de francezi se unesc în jurul singurului partid care duce cu consecvență o politică internă și externă cu adevărat franceză.

Pregătindu-se pentru bătălia electorală din 2 ianuarie, burghezia franceză nu putea să nu țină seama că, la ultimele alegeri (în anul 1951), comuniștii au obținut 5.000.000 de voturi și că, de atunci, forța Partidului Comunist a crescut necontenit.

Spre a putea falsifica voința țării, partidele burgheze au recurs la o manevră electorală care să asigure o majoritate parlamentară de dreapta, chiar și în ciuda faptului că voturile aparțin de fapt forțelor de stînga. Tocmai de aceea la 2 ianuarie s-a votat pe baza legii electorale din 1951. Potrivit acestei legi frauduloase, în fiecare departament (din punct de vedere administrativ, Franța este împărțită în departamente), partidul care întrunește 50%+1 din voturi obține toate mandatele departamentului respectiv, iar cei care întrunește 50%—1 nu mai obține nici un loc în parlament. Numai atunci cînd nici un partid nu întrunește majoritatea absolută de voturi, mandatele sînt repartizate conform principiului reprezentării proporționale. Este clar că sistemul în sine tinde să falsifice în chip grosolan voința alegătorilor. Dar ceea ce duce efectiv la anularea principiului reprezentării proporționale este acea dispoziție a legii din 1951, care îngăduie coalizarea diferitelor partide pe o listă unică. În felul acesta, pentru a zădărnici eventualul succes al P.C.F. în alegeri, diversele partide și grupări politice burgheze au avut posibilitatea să înghebeze blocuri pentru a obține cu orice preț majoritatea de 50%+1. În alegerile din 1951 partidul comunist, care obținuse cele mai multe voturi (5 milioane), i s-au furat astfel în mod „legal" 80 mandate, din cele cîte i se cuveneau.

Teama că în recentele alegeri nici măcar acest truc al electoral nu va da rezultatele scontate, i-a determinat pe liderii socialiști și pe radicali să ducă o campanie înverșunată pentru înlocuirea alegerilor pe departamente printr-un scrutin pe arondismente. Ceea ce ar fi însemnat, în fapt, o și mai nestingherită desfășurare a combinațiilor electorale ale partidelor de dreapta.

Partidul Comunist Francez, care a luptat consecvent împotriva constituirii de blocuri, militînd pentru reprezentarea proporțională, singura capabilă să reflecte cu adevărat voința alegătorilor, a propus partidului socialist, în preajma alegerilor, o coaliție a forțelor de stînga. Însă, în ciuda voinței imensei majorități a membrilor de rînd ai partidului lor, liderii socialiști au respins această propunere, făcînd front comun cu reacțiunea. Tocmai pentru că și-au dat seama că opinia publică franceză se orientează în prezent, spre stînga, partide și grupări burgheze, cunoscute prin reacționarismul lor, s-au grăbit să constituie un front așa-zis „de stînga", pentru a înșela masele și pentru a-și atrage un număr mai mare de voturi. Acest front — din care fac parte cunoscuți politicieni reacționari, ca „socialistul" Guy Mollet, Mendès France, Mitterand, Chaban Delmas și alții, — a căutat să convingă pe alegători că ei reprezintă, chipurile, așa-numita „nouă stîngă" („nostima stîngă", cum îi spun în batjocură francezii) și că ar intenționa să orienteze politica Franței, potrivit intereselor poporului. Numai că poporul francez cunoaște destul de bine activitatea antipopulară a acestor lideri ai partidelor burgheze deveniți peste noapte „de stînga".

Încercările partidelor burgheze din Franța de a folosi din nou, în alegerile de la 2 ianuarie, sistemul electoral din 1951, pentru a fura comuniștilor un mare număr de mandate, au fost sortite eșecului. Legea s-a întors împotriva inițiatorilor ei, care au fost astfel învinși cu propriile lor arme. Cum s-a întîmplat aceasta? În primul rînd, datorită faptului că, în timpul campaniei electorale, din pricina contradicțiilor ce macină burghezia franceză, diversele coaliții burgheze s-au înghesuit destul de greu și pe un front mai redus decît în 1951. În unele locuri organizațiile locale ale partidului socialist au refuzat să se coalizeze cu partidele reacționare și au făcut bloc cu comuniștii. Apoi, chiar acolo unde s-au coalizat, partidele burgheze nu au putut obține cele 50%+1 din voturi, care să le asigure toate mandatele, așa încît a trebuit să fie aplicat — și așta în aproape toate circumscripțiile — principiul reprezentării proporționale.

Triumful Partidului Comunist Francez în recentele alegeri îl reconfirmă ca primul și cel mai mare partid al țării. Numărul imens de voturi obținute de el, ca de altfel și voturile frontului zis „de stînga" obținute prin înșelarea maselor cu promisiuni demagogice arată, de fapt, ce vrea poporul francez: o radicală schimbare în politica Franței, — conformă năzuințelor maselor populare.

CE ESTE SEPTICEMIA?

Prin materialul de mai jos, scris de tov. dr. O. Moscovici, de la Institutul de Inframicrobiologie, răspundem întrebării tov. Scăunaș Aurel din Călărași.

Prin termenul de „septicemie" se înțeleg acele boli infecțioase caracterizate prin prezența microbilor și a toxinelor (otrăvuri secretate de microbi) în sîngele bolnavului. Pentru cea mai mare parte dintre microbi, sîngele este un mediu de dezvoltare puțin favorabil. În general, bacteriile nu se înmulțesc în sînge, ci într-un anumit focar localizat în organism — acolo unde s-a produs infecția — iar din acest focar, microbii sînt mereu vărsați în sînge și transportați de acesta în tot organismul. Ori de cîte ori se găsesc microbi în circulația sanghină, se găsesc și toxinele acestora, deoarece orice microb produce toxine. Există însă septicemii date de toxine pure, fără prezența microbilor în sînge. Astfel, unii microbi, ca bacilul difteric, tetanic, vibrionul septic și alții, produc cantități mari de toxine, numite solubile, pe care le aruncă în sînge în timp ce ei rămîn cantonați la locul de infecție și nu pătrund niciodată în circulația sanghină.

Deși septicemia e că boală e cunoscută de mult, cauzele ei adevărate au rămas obscure pînă pe la mijlocul veacului trecut. Sub numele de septicemie erau cuprinse un număr de boli cauzate, așa cum se spunea, de „stricarea sîngelui" datorită acțiunii materiilor putride, asemănătoare acelein a otrăvurilor. Experiențe mai vechi arătau într-adevăr că injectarea de lichide putrefiate în venele unor animale determina — fără ca să existe vreo leziune în organe — semne grave de otrăvire, generalizate în tot organismul, asemănătoare celor ce se observă la om în bolile „putride" sau „tifoide" (cum erau numite pe atunci) și după răni grave, infectate.

Revizuirea acestor concepții vechi avea să înceapă pe la 1861, o dată cu cercetările lui Pasteur asupra fermentației și putrefacției. Noua știință care s-a născut, bacteriologia, a arătat că nu există o singură septicemie, ci mai multe septicemii, după specia microbiană care a produs boala. Există o septicemie gangrenoasă, o septicemie streptococică, una stafilococică, una colibacilară etc. Așadar, microbi cu totul diferiți pot provoca aceeași boală — septicemia. Pe de altă parte, același microb — de exemplu streptococul — poate provoca diverse manifestări din partea organismului, începînd cu erisipelul (brînca) sau cu un simplu bubon, și pînă la infecția generalizată a sîngelui. Aceste manifestări apar după cum microbul care a pătruns este mai slab sau mai puternic, după locul pe unde a intrat în organism sau după rezistența mai mare sau mai mică pe care acesta din urmă o opune microbului.

Cum se produce septicemia? Orice infecție poate să se generalizeze: un simplu furuncul, un abces dentar, o rană infectată, o înțepare sau o tăietură cu un obiect murdar etc. constituie punctul de plecare al unei septicemii, atunci cînd microbii, fie prin numărul lor mare sau agresivitatea lor crescută, fie datorită slabei rezistențe a organismului, reușesc să sfărîme obstacolele naturale și să pătrundă în sînge.

De la locul de infecție, microbii pătrund mai întîi în căile limfatice. Pe aceste căi se află ganglionii limfatici, adevărate baraje, care adesea reușesc să oprească înaintarea microbilor. Dacă însă aceștia din urmă sînt prea numeroși sau prea activi, reușesc să treacă de ganglioni și drumul spre circulația sanghină le este deschis. Dar chiar și în acest caz organismul nu își-a epuizat mijloacele naturale de rezistență. Acțiunea fagocitară[1]) a globulelor albe ale sîngelui și a celulelor speciale desprinse din pereții vaselor sanghine — acțiune care a fost studiată în amănuntime de savantul rus Mecinikov — poate frîna sau localiza infecția. Microbii pătrunși în sînge sînt înghițiți de aceste celule cu o viteză extraordinară și eliminați, în parte, prin căile naturale: rinichi, intestin, bilă. Numai atunci cînd cantitatea sau agresivitatea microbilor pătrunși în sînge învinge și această rezistență, apare septicemia.

Bolnavul este cuprins de un fior puternic, temperatura îi urcă, mai ales seara, pînă la 40° și chiar 41°, devine indiferent față de tot ce se petrece în jurul lui, delirează, pulsul îi bate din ce în ce mai repede și mai slab, respirația îi devine anevoioasă, neregulată, deasă; limba, gura și buzele îi sînt uscate, pielea, deasemeni uscată, capătă o culoare pămîntie; întreaga înfățișare a bolnavului trădează o stare de intoxicație gravă, o otrăvire a întregului organism, care poate să-i fie fatală. Din fericire, alături de metodele vechi de combatere a bolii, care căutau fie să distrugă sau să oprească înmulțirea microbilor, fie să întărească mijloacele naturale de apărare ale organismului — ca, de exemplu, antiseptice, șocuri, seruri, vaccinuri etc. — apariția sulfamidelor și, acum în urmă, a antibioticelor de tipul penicilinei, reprezintă posibilitatea de a combate cu succes septicemia, care altădată înfricoșa pe bolnavi și pe medici.

[1]) de înghițire (n. r.)

DESPRE ÎNCEPUTURILE JOCURILOR DE CUVINTE ÎNCRUCIȘATE

Tov. Ioniță P. Ion, din comuna Costești-Jupînești, reg. Pitești, dorește să cunoască începuturile jocurilor de cuvinte încrucișate.

Obîrșia acestui „sport mintal" este străveche. Așa-zisele pătrate sau figuri magice, în care se înscriau cuvinte de patru sau cinci litere — la fel pe orizontală, cît și pe verticală — au fost foarte răspîndite — aproape la toate popoarele și în toate timpurile. Ele pot fi considerate deci ca un gen premergător al careului de cuvinte încrucișate. Ca exemplu clasic în acest sens, redăm mai jos un astfel de pătrat magic, datînd din Roma antică și considerat ca cel mai vechi joc de „cuvinte încrucișate".

S	A	T	O	R
A	R	E	P	O
T	E	N	E	T
O	P	E	R	A
R	O	T	A	S

Interesant este faptul că între cele cinci cuvinte din acest joc există o legătură — ele închegîndu-se într-o propoziție care, în traducere, sună astfel: „Cîrmarul Arepo ține lucrul pe călapod".

Cît privește tehnica compunerii acestui joc, autorul lui necunoscut a dat dovadă de multă dexteritate. Într-adevăr, se poate constata de la prima vedere că fiecare cuvînt poate fi citit de patru ori: de jos în sus, de sus în jos, de la stînga la dreapta și de la dreapta la stînga. Cu alte cuvinte, fiecare cuvînt este un polindrom al celui corespunzător din partea opusă a figurii: SATOR — ROTAS, AREPO — OPERA, TENET — TENET, OPERA — AREPO, ROTAS — SATOR.

Desigur, cu timpul a existat tendința de a se ajunge la pătrate de cuvinte cît mai mari. La un moment dat — în secolul nostru, depășindu-se limita normală a acestor pătrate — s-a ivit necesitatea de a se introduce și puncte negre în astfel de careuri, deoarece cuvintele de multe ori nu mai erau egale pe orizontală și verticală. Astfel la naștere careul de cuvinte încrucișate.

La apariția sa, în 1925, careul de cuvinte încrucișate a fost primit peste tot cu mult interes. Se recunoaște unanim valoarea sa culturalizatoare și pretutindeni apar cercuri de compunători și dezlegători.

În rîndurile compunătorilor de cuvinte încrucișate au existat două tendințe distincte: una a încrucișării în sine a cuvintelor, urmărindu-se numai realizarea unor apatii cît mai mari de încrucișare, fără vreun interes de a trata o anumită temă în cuprinsul careului; a doua, urmărind tratarea unui subiect bine determinat, necum în detrimentul încrucișării cuvintelor, aceasta căutîndu-se a fi cît mai reușită, deci o îmbinare armonioasă a fondului cu forma.

Astfel se transmite dezlegătorului un conținut de idei legat de tema tratată, dîndu-i-se putința de a-și lărgi orizontul de cunoștințe cu noțiuni pe care nu le cunoștea. Depinde, desigur, de efortul compunătorului ca acest conținut de idei să fie cît mai bogat.

STEJARUL ȘI IEDERA

de Ata SALIH
poet al poporului din R.S.S. Turcmenă

Din rădăcini adînci, înalt, spre cer,
Crescuse un stejar în cîmp, stinghiar.
Un bob de iederă agățătoare,
Un loc ferit de arșiți și viitoare,
La poala lui găsi să se ascundă,
Și-apoi, timid, își scoase-mlădia frunză.
Curînd, pe trunchi încolăcindu-și vrejul,
Iedera-n viteji-a cocoțat virtejul.
Și obosită doar de piruete
Se-opri la un taifas, pe îndelete:
— Hai, rogu-te, aici cît voi rămîne,
Să-mi povestești din viața ta, bătrîne!
— Da! Sînt bătrîn! — grăi sfătos stejarul.
E mult de cînd serbat-am centenarul!
— Adevărat? Atunci să se măsoare
Cu mine-n lume nimeni nu-l în stare!
Eu, într-o lună, am crescut cît tine!
Să-mi dai cinstire deci mi se cuvine!
Pînă la nouri am să mă ridic!
Voi fi pe lîngă mine un pitic!
Stejaru-atunci fogni: — De n-aș fi eu,
Să crești spre înălțimi și-ar fi cam greu!
— Ce spui!? — se înfoie cățărătoarea,
Simțind în toți circeii indignarea.
Nu vezi? Ți-e coaja numai crăpături!
N-auzi cum pîrîi din încheieturi?
De nu te-aș strînge cu inele-sute,
Cum fără cercuri se desface-o bute,
Te-ai prăbuși în țăndări și fărîme!
Curînd ai deveni culcuș de rîme!
Și te mai lauzi că m-ajuți pe mine?!
Rușine, păcătos bătrîn, rușine!

Și vrînd să și pornească spre înalt,
Circeii și-a desprins în primul salt.
Dar, ne-nțelnind o creangă să se-anine,
Ei se plecară, palizi de rușine.

Și iedera, crescînd acum în jos,
Se închina stejarului sfătos.

Adaptare de S. SILVAN

(Din „Krokodil")

DEZLEGĂRILE JOCURILOR DISTRACTIVE APĂRUTE ÎN NUMĂRUL TRECUT

„DE ANUL NOU"

ORIZONTAL: 1) Bine — Scriitor. 2) Inovator — Mapă. 3) Ridicol — Boxer. 4) Om — Dafin — Bară. 5) Cameră — Ușiță. 6) R — Ani — L — Flotă. 7) Acut — Papa — Rid. 8) Tărîțe — Ață — Ee. 9) M — Artar — Ts — C. 10) Spațiu — Emotiv. 11) Cic — Onu — Amicâ. 12) Horă — Ilie — Mat. 13) Înălțime — Lapă. VERTICAL: 1) Birocrat — Schi. 2) Inimă — Campion. 3) Nod — Maur — Acră. 4) Evidențiat — Al. 5) Acari — Trio — T. 6) Stofă — Petunii. 7) Coli — La — A — Uim. 8) RR — Nu — Sare — Ie. 9) I — B — Șfat — Mac. 10) Imobil — Atom — L. 11) Taxator — Stima. 12) Operație — Icar. 13) Rară — Adecvată.

VERSURI ASCUNSE

Căsuța Lermontov la vîrsta mea: / Pe cerul poeziei arde-o stea! / Și Pețofi se prăbușî în luptă: / Dar cîntecele lui și astăzi luptă... / „La vîrsta mea".

DESENE... ÎNCRUCIȘATE.

ORIZONTAL: 1) Cocor. 2) Palete. 3) Samare. 4) Asin — Le. 5) Las — Tas. 6) Ar — Cort. 7) Tipar — R. 8) A — Oiște. VERTICAL: 1) Salată. 2) Păsări. 3) Cămin — Po. 4) Olan — Col. 5) Cer — Tors. 6) Oțelar — T. 7) Ke — Astre.

„SILUETE": 1) Mihai Viteazul. 2) Petru cel Mare. 3) Ion Vodă cel Cumplit.

CRIPTOGRAFIE LITERARĂ (7,2,2,5,3)
Fiecare om la locul său (Roman de V. Dudințev) (Fiecare om la-l-o-cu-l s-au).

BIVERB (5,7) Marea Marmara (Mări-e e-mări măr-a)

„IARNA ÎN SILABE"

ORIZONTAL: 1) Zăpadă — Vijelie — Viscol. 2) Reținut — Fer — Rasă — Pirtie — A. 3) Sasa — Ismatic — Ior-na — Existent. 4) Ninge — Tatua — Mata — Atoca. 5) Aste — Ra — Baroc — Lapoviță. 6) Ne — Laminate — Ter — Alei — Sare. 7) Timp — Asa — Paterna — Calorifer. 8) Trocar — Crivăț — Ni — Meta — Pală — Tîl. 9) Ieși — Barometri — Tata — Co — Spor. 10) Ne — Ianuarie — Fărămituri.
VERTICAL: 1) Zara — Senin — Anotimp — Troiene. 2) Patina — Gerilă — Acar — Si — Ia. 3) Dănuț — Iarta — Emisă — Cri — Beau. 4) Viței — Natura — Nă — Pavat — Ra — A. 5) Jeratic — Abate — Ier — Nimeri. 6) Liza — Iarmaroc — Termometru — E. 7) Epir — Natală — Acățate — Fa 8) Vis — Tie — A — Polei — Lepată — Ra. 9) Coexista — Viza — Ri — Locomi. 10) Li — Atent — Cățere — Fertil — Sporturi.

POLINDROM: Potop. BARIOTROP: Veselă — Vésela. METAGRAMĂ: Praga — Fraga. ANAGRAMĂ: Clarinet. ANAGRAMĂ: Operată. MONOVERB (5 — 10) Silabisire (Si la b i-sire) MONOVERB (5 — 8) Alunecuș.

SĂ RECTIFICĂM EROAREA: răsturnînd-o 6 × 688 = 1008 8001 = 889 × 9.

SPORT

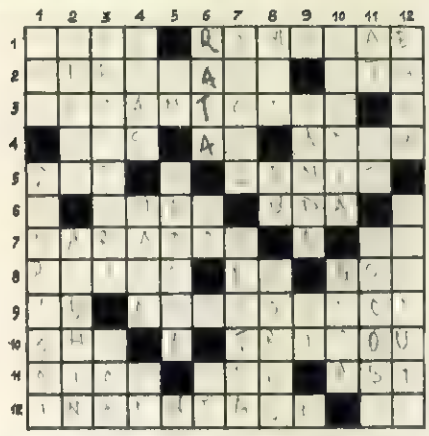

ORIZONTAL: 1) Corner — Fundaș la „Minerul"-Petroșani. 2) 100 m, 200 m, 800 m, 5.000 m plat — Echipa campioană la fotbal în 1954. 3) Echipă belgiană de fotbal, învinsă de „Dinamo"-București cu 3—2. 4) Razant cu plasa — Campion — Boxer din echipa C.C.A., fost campion național. 5) Celebru atlet sovietic, recordman mondial la alergările de mare fond (K=C) — Echipă de fotbal din Leningrad, de care „Locomotiva"-București a dispus cu 1—0. 6) Parte a corpului — Echipă de fotbal cehoslovacă, finalistă în Cupa Europei Centrale. 7) Una din cele mai grele probe atletice — Conjuncție. 8) Loc de... odihnă pentru minge — În întrebare — Punct înscris. 9) Uniune! — Fotbalist din echipa R.P.R. 10) Interjecție de mirare — Piesă din echipamentul sportivului. 11) Cunoscut motociclist — ...Horne, arbitru olandez de fotbal — Acest. 12) Conduc atacul — Primește.

VERTICAL: 1) Piesă în jocul de șah — Jucătorii echipei de fotbal „Dinamo"-București. 2) Cel mai bun realizator al echipei „Locomotiva"-București — Vestit șahist, autorul unei apărări ce-i poartă numele. 3) Pentru obținerea unor rezultate favorabile, este necesară una cît mai bună între compartimente — Măsura lui Cuza. 4) Tirul spre poartă — Teren pentru Toma Reiter — A vui. 5) Genel — Atacant la „Avîntul"-Reghin. 6) A nu nimeri poarta — Literă grecească — Locotenent. 7) Una din cele mai bune înotătoare din țara noastră — Fotbalist la C.C.A. 8) După sute — Pronume — Extremă la „Știința"-Timișoara. 9) ...Grosu, cunoscută săritoare în lungime — Șase. 10) Ne-a învins cu 4—1 în meciul susținut anul trecut — ...Andrei, cunoscut realizator al loviturilor libere de la distanțe mari. 11) La hipodrom — Ate! — Categorie în box (pl.). 12) A scris „Tabăra în munți" — Boxer care a făcut parte din combinata „Constructorul", — „Voința", în campionatul republican pe echipe.

REDACȚIA: BUCUREȘTI Căsuța Poștală 7 PIAȚA SCÎNTEII Tel. 7.60.10 int. 1788

ABONAMENTE: la toate oficiile poștale din țară și la factorii poștali și difuzorii voluntari din întreprinderi și instituții.

PREȚUL ABONAMENTELOR: 3 luni: 9 lei; 6 luni: 18 lei; un an: 36 lei

Tipărită la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. Stalin".

Şi colectivul fabricii „Gheorghe Doja" din Oraşul Stalin, se străduieşte să contribuie la mărirea producţiei de paste făinoase, care, conform directivelor celui de-al II-lea cincinal, va trebui să crească în 1956 cu 75% faţă de 1955. În fotografie: tinerele muncitoare Vilma Ciurdea şi Rozalia Lebuş.

Fotografie de Alfred KAUFFMAN

- *ARE DREPTATE IUGA ȘTEFAN?*
- **ERICH MARIA REMARQUE** „TINEREȚE TRĂDATĂ“ – FRAGMENT DIN ULTIMUL SĂU ROMAN
- *O CUNUNIE 5 MINUTE* ■ Un basm de **Victor EFTIMIU**
- Poezii pentru copii de **Nina CASIAN**
- Cu obiectivul „Flacăra“ prin: ALTAI, SUEDIA, ANGLIA, AUSTRIA, INDIA
- Ilustrații de **PERAHIM** la **„STELURI PESTRIȚE“ de Tudor ARGHEZI**
- *Răspunsuri la ancheta „Flacăra“:* **Care e scriitorul dv. preferat?**

FLACĂRA
Nr. 11 (84) – 1 iunie 1956

FLACARA

Nr. 12 (65) — 15 IUNIE 1956

- *Un reportaj despre forjori*
- Schițe de Ion AGÎRBICEANU, ASZTALOS Istvan, Kazimierz BRANDYS (R. P. Polonă)
- *Fotoreportaj din culisele* DECADEI DRAMATURGIEI ORIGINALE
- Oaspeți din MONTMARTRE
- Nell COBAR: *o șarjă prietenească :* **scriitorii în preajma Congresului lor**
- *Știință și gastronomie* ■ S-a născut un disc
- NOTE SATIRICE ■ *Ancheta „Flacăra" :* **Scriitorul preferat**
- *Reproduceri de artă în culori*

Start! La semnalul arbitrului, numeroşi copii din Oraşul Stalin, participanţi la concursul de triciclete organizat cu prilejul „Zilei internaţionale a copilului", pornesc în „cursă".

Fotografie de M. IVANCIU

COPERTELE NOASTRE: *Apelul C. C. al U.T.M. adresat tinerilor de a participa la munca brigăzilor de pe şantierele naţionale şi regionale ale tineretului a avut un larg răsunet. Entuziaştii au răspuns chemării.*

Pe şantierele celui de al doilea plan cincinal păşesc noi brigadieri, continuînd tradiţia brigăzilor de la Agnita, Bumbeşti, Salva, Bicaz. Ei vin nu numai cu elanul şi tinereţea lor, ci şi cu voinţa de a fi cît mai folositori în construirea socialismului. Ei doresc să înveţe, să devină cadre calificate, muncitorii şi tehnicienii viitoarelor cincinale. Întîmpinînd al doilea Congres al Uniunii Tineretului Muncitor, brigadierii răspund chemării şi încrederii partidului, luîndu-şi răspunderea îndeplinirii sarcinilor asumate.

În coperta I: *Ion Bănescu, comandant de brigadă pe şantierul tineretului de la Brazi, regiunea Ploeşti.*

Fotografie de S. STEINER

În coperta a IV-a: *Mii de tineri se prezintă la comitetele regionale, raionale şi oräşeneşti ale Uniunii Tineretului Muncitor, cerînd să fie trimişi pe şantiere.*

Fotografie de A. LOVINESCU

FLACĂRA

Nr. 12 (85) 15 iunie 1956 ANUL V

Proletari din toate țările, uniți-vă!

REVISTĂ BILUNARĂ SOCIAL—POLITICĂ ȘI LITERAR—ARTISTICĂ

SALUT CONGRESULUI SCRIITORILOR!

O schiță, o povestire, o poezie, un fragment de cîteva pagini dintr-un roman, dintr-o nuvelă sau dintr-un poem... Cu fiecare apariție, „Flacăra" aduce cititorilor ei, în mai multe sau în mai puține pagini, cîte ceva din rodul bogat al scriitorilor noștri — cuvîntul-armă de luptă al scriitorilor. Și iată că astăzi, în paginile noastre, avem bucuria să ducem scriitorilor cuvîntul cititorilor.

Nu o dată — primind scrisori din partea cititorilor sau discutînd cu ei în consfătuiri — am avut satisfacția să aflăm cît de mult așteptate sînt paginile închinate creației literare. Dar niciodată, ca în aceste zile dinaintea primului Congres al Scriitorilor din patria noastră, cuvîntul cititorilor despre scriitori și operele lor n-a fost mai plin de conținut, mai bogat în semnificații. Un vibrant mesaj, plin de sinceritate către cei care, prin truda lor, contribuie la îmbogățirea necontenită a vieții spirituale a poporului, răzbate din rîndurile scrisorilor nenumărate prin care oameni ai muncii manuale și intelectuale din toate ungherele țării au răspuns la ancheta revistei noastre în legătură cu „scriitorul preferat". Calde cuvinte de laudă și mulțumire, pornite din adîncul inimii, au fost adresate slujitorilor literaturii, vîrstnici sau tineri, care s-au străduit în acești ani să înfățișeze în operele lor clocotul vieții noi, patosul construcției socialiste. Pătrunse de același spirit al dragostei și respectului oamenilor muncii pentru opera literară, sînt însă și exigențele lor față de măiestria creației. Sînt criticate cu dreaptă severitate operele searbede, neînsuflețite, care în loc să oglindească viața noastră cea adevărată o schimonosesc și o falsifică, fie că o scaldă în apa de trandafiri a idilismului, fie că o mînjesc cu noroiul negativismului.

Niciînd n-au simțit scriitorii noștri — ca astăzi — dragostea și prețuirea poporului pentru arta lor. Niciînd — ca astăzi — n-au simțit scriitorii că munca lor poate fi un factor nemijlocit al construcției, împletită prin mii de fire cu munca tuturor întru înfăptuirea acelorași idealuri de viață. Niciînd inspirația și talentul n-au aflat la noi un teren mai fertil pentru a rodi, ca în anii aceștia în care partidul, conducătorul luptei noastre, a îndrumat cu dragoste și înțelepciune activitatea scriitoricească, luminîndu-i calea cu făclia nestinsă a învățăturii marxist-leniniste.

Străbătînd laolaltă cu întreg poporul drumul eroic și de creatoare frămîntări al acestor ani, scriitorii noștri au dat oamenilor muncii numeroase opere de valoare — proză, versuri, dramaturgie. Dar ușor n-a fost drumul creației scriitoricești. Cu prilejul dezbaterilor în organizația de partid a Uniunii Scriitorilor a raportului delegației C. C. al P.M.R. care a participat la lucrările Congresului al XX-lea al P.C.U.S., scriitorii comuniști, exprimînd punctul de vedere al marii majorități a scriitorilor noștri, au luat poziție împotriva faptului că în viața literară se mai fac simțite unele răbufniri ale ideologiei burgheze, mergînd pînă la manifestări antipartinice și calomniatoare. Înfierînd asemenea încercări de a pune stavilă dezvoltării firești a literaturii realismului-socialist în țara noastră, scriitorii comuniști s-au angajat ca, laolaltă cu toți slujitorii cinstiți ai scrisului, să apere ca lumina ochilor principiul partinității în artă, al rolului conducător al partidului în dezvoltarea literaturii, principiu dătător de viață, chezășie a caracterului militant al literaturii, chezășie a înaltei măiestrii în creația literară.

Poporul nostru așteaptă de la Congresul Scriitorilor din Republica Populară Română ca — dezbătînd și găsind rezolvarea problemelor actuale ale creației literare cu îndrăzneală și de pe înalte poziții principiale — să-i unească pe scriitori, și mai strîns, în lupta comună condusă de partid pentru îmbogățirea patrimoniului cultural al poporului nostru cu noi și valoroase opere literare.

Făcîndu-ne, cu bucurie, purtătoarea de cuvînt a cititorilor noștri, urăm primului Congres al Scriitorilor din R.P.R. deplin succes în îndeplinirea înaltelor sale țeluri.

FLACĂRA

SOLII PRIETENIEI

La fel ca și în celelalte localități vizitate, la Ploești delegația Sovietului Suprem al U.R.S.S. a fost primită cu un entuziast miting

de Victor BÎRLĂDEANU

La Hunedoara, cetatea metalului.

„Prietenia noastră e clădită pe temelii de granit. Nu există furtună în stare s-o spulbere"...

Cuvintele acestea, rostite de un muncitor la unul din numeroasele mitinguri închinate vizitei delegației parlamentare sovietice, închid într-o formulă lapidară simțămintele de caldă prietenie față de poporul sovietic, care animă masele de oameni ai muncii din țara noastră și care și-au găsit o tumultuoasă exprimare, în zilele de neuitat ale acestei vizite.

Coloana de mașini în care se aflau delegații sovietici a străbătut Valea Prahovei, pînă la Orașul Stalin, pe un adevărat covor multicolor de flori. N-a existat localitate cît de mică în care să nu se fi adunat, în întîmpinarea oaspeților, mari mulțimi de cetățeni, de la pionieri cu purpurii cravate fluturînde, pînă la moșnegi gîrboviți de ani.

Nu voi uita niciodată primirea emoționantă de la Orașul Stalin.

...Ore în șir a curs o ploaie deasă și rece, care te pătrundea pînă la suflet. Miile de cetățeni, care umpleau străzile orașului în așteptarea delegației, nu s-au clintit nici o clipă de pe traseu. În momentele cînd s-au ivit în zare primele Ziss-uri, mulțimea a rupt rîndurile și a format un coridor îngust prin care mașinile abia se puteau strecura. Pe fiecare mașină se înălța cîte o piramidă de flori, de la modestul liliac pînă la elegantele gladiole. Urale și aclamații fără contenire întovărășeau acest convoi triumfal. Proaspeți cunoscători ai limbii ruse, oamenii care au învățat și au îndrăgit în anii din urmă limba marelui popor rus rosteau și scandau — uneori stîlcit, dar nu mai puțin emoționant — lozinci în rusește.

După ce delegații au coborît din mașini, timp de mai bine de o oră mulțimea a rămas în fața hotelului, aclamînd entuziast.

... Una dintre cele mai impresionante mărturii ale dragostei cu care a fost întîmpinată delegația Sovietului Suprem este faptul că în fiecare centru regional, ziarele locale au apărut cu frumoase numere speciale închinate vizitei. Ziarul din Ploești a scos o ediție specială, tipărită jumătate în românește, jumătate în rusește. La Orașul Stalin ziarul local a apărut cu articolul de fond în limba rusă. Pînă și micuța gazetă de uzină de la „Ernst Thälmann" a apărut într-un număr special, cu un salut în limba rusă deasupra primei pagini.

... Convorbirile dintre delegații sovietici și oamenii muncii de la noi au, de multe ori, un caracter „de lucru". Oaspeții se interesează de probleme, le studiază și adesea dau sfaturi prețioase.

Tovarășul Kozlov, șeful delegației, prim-secretar al Comitetului regional Leningrad al P.C.U.S., metalurgist de meserie, se interesează în toate fabricile de problemele mecanizării producției, de introducerea tehnicii noi, de problemele prețului de cost.

O înaltă apreciere a făcut tovarășul Kozlov asupra felului cum e organizată producția uzinelor „Ernst Thälmann".

— La o producție în serie, banda rulantă e singura care poate asigura înalta productivitate necesară... Mulți nu înțeleg asta.

Muncitorii rafinăriei nr. 1 din Ploești au dăruit oaspeților o machetă a întreprinderii lor.

După o vizită făcută la Prezidiul Marii Adunări Naționale a R.P.R.

Aceștia greșesc. Voi ați înțeles adevărul acesta și-l puneți în practică.

Un alt membru al delegației, cu un cerc precis de preocupări, este tovarășul Golovcenko, mecanic-șef al S.M.T.-ului Staro Titarovsk, din ținutul Krasnodar. Vasilii Ivanovici Golovcenko s-a interesat îndelung la uzinele „Thälmann" despre calitățile tractorului de tip „Belorus-MTZ", pe care uzina îl fabrică acum în mare serie.

— De calitățile lui — îi explica inginerul Dicu Vasile, care a luat parte la cîteva tîrguri internaționale — s-au convins nu numai oamenii muncii din agricultura noastră, ci și cei de peste hotare. O părere foarte bună despre el și-au exprimat specialiștii indieni, la tîrgul de anul trecut de la New-Delhi.

Tovarășa Boianova, ministru adjunct al sănătății din R.A.S.S. Buriat-Mongolă, se preocupă cu grijă pretutindeni de condițiile sanitare în care muncesc și trăiesc oamenii. Îndelung a admirat tovarășa Boianova, ca de altfel și ceilalți membri ai delegației, condițiile igienice în care muncesc muncitoarele de la F.C. „Gheorghiu-Dej", creșa și căminul de zi, cu încăperile lor largi, spațioase, din plin luminate și aerisite.

De altfel, întîlnirea oaspeților cu copiii din căminul fabricii a fost una dintre cele mai calde. Delegații i-au surprins pe micii locatari ai căminului în toiul unei „munci" asidue: repetau programul artistic al serbării pe care o vor da la sfîrșitul anului școlar.

Pe loc micii cîntăreți, recitatori și dansatori au improvizat un admirabil spectacol în cinstea oaspeților. Și, spre marea bucurie a celor de față, la un moment dat au țîșnit în mijlocul lor fetițe îmbrăcate în costume naționale rusești și au dezlănțuit un năprasnic „cazacioc"...

„...Una dintre cele mai impresionante mărturii ale dragostei cu care a fost întîmpinată delegația Sovietului Suprem al U.R.S.S. este faptul că în fiecare centru regional ziarele locale au apărut cu frumoase numere speciale închinate vizitei..."

...O scenă ca multe altele. La Gospodăria de Stat-Fundulea, cîțiva delegați stau de vorbă îndelung cu muncitorul fruntaș Dumitru Vasile. La despărțire unul dintre ei îi dăruiește o insignă cu efigia lui Lenin.

Muncitorul a privit o clipă efigia apoi, cu un zîmbet larg, și-a înfipt insigna în partea stîngă a bluzei, deasupra inimii.

Gestul vorbea mai puternic decît cele mai strălucite tirade. Oaspeții au înțeles și ei și au zîmbit la fel de vesel și de prietenos.

Am notat doar cîteva imagini din vizita delegației parlamentare sovietice în țara noastră. Peste tot pe unde am călătorit, oaspeții noștri au simțit căldura prietenească a poporului, dorința sa ca această prietenie să crească și să se întărească zi de zi, an de an.

După vizitarea străvechiului castel al Huniazilor din bătrîna dar astăzi tînăra Hunedoară.

↑ *La „23 August", ca și în alte uzine vizitate, oaspeții sovietici au stat îndelung de vorbă cu muncitorii.*

☆

← *La intrarea pe teritoriul Regiunii Autonome Maghiare, delegații Sovietului Suprem al U.R.S.S. sînt întîmpinați cu entuziasm de tineret și tineri îmbrăcați în frumoase costume naționale românești și maghiare.*

☆

← *„...Delegații i-au surprins pe micii locatari ai căminului în toiul unei „munci" asidue: repetau programul artistic al serbării pe care o vor da la sfîrșitul anului școlar".*

(La căminul de zi al fabricii de confecții „Gh. Gheorghiu-Dej).

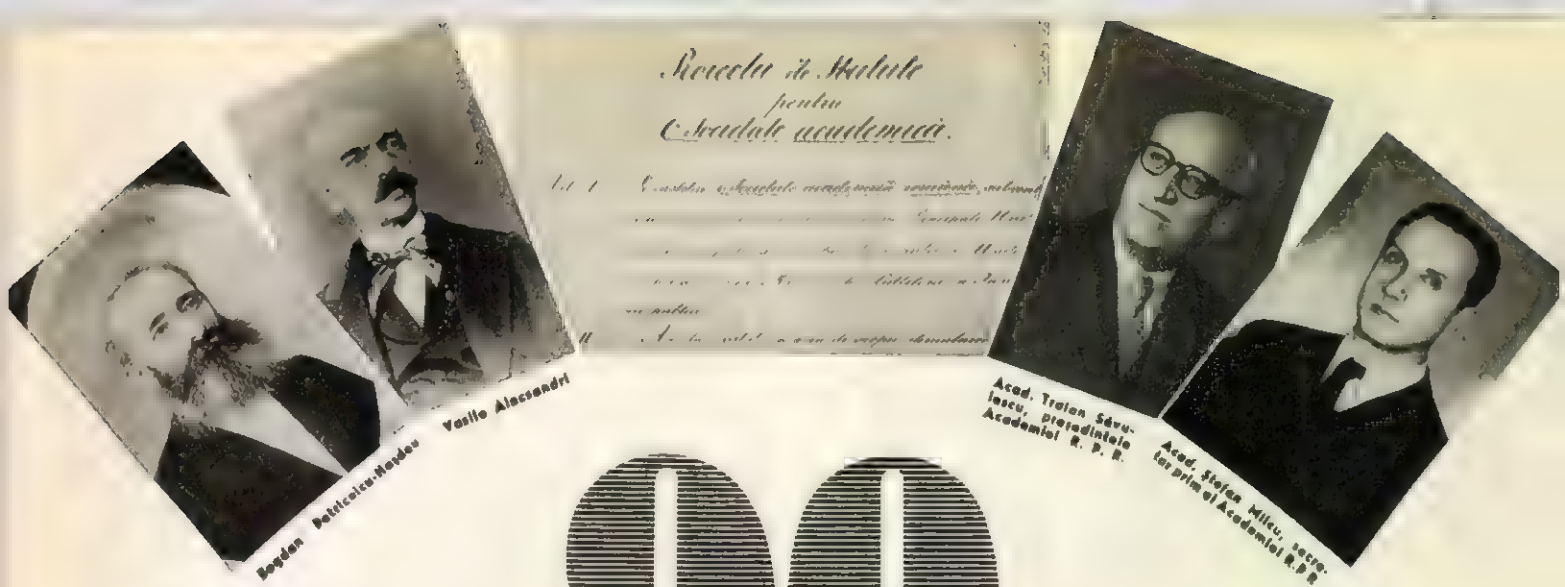

90 DE ANI

Poporul nostru sărbătorește, anul acesta, un important eveniment în viața cultural-științifică a țării: împlinirea a 90 de ani de la înființarea Societății literare române, devenită în 1879 Academia Română și, în 1948, Academia Republicii Populare Române.

Actul de naștere al Societății literare române a apărut în „Monitorul" din 5 aprilie 1866, unde era publicat decretul prin care Locotenența Domnească aproba regulamentul de constituire a acelei societăți. Scopul special al societății era „de a determina ortografia limbii române, de a elabora gramatica și de a începe și realiza lucrarea dicționarului român".

Una din caracteristicile noii societăți sta în componența ei: era formată din 21 de membri, aleși dintre figurile culturale de seamă nu numai din cele două Principate, dar și din celelalte ținuturi locuite de români.

Printre membrii fondatori ai societății se numărau personalități proeminente ca: Timotei Cipariu, Gh. Barițiu, Vasile Alecsandri, Costache Negruzzi, August Treboniu Laurian, V.A. Urechea, Heliade Rădulescu și alții.

La data întemeierii societății, care un an mai tîrziu avea să primească denumirea de „Societatea Academică Română", științele nu erau de fel reprezentate. Abia cinci ani mai tîrziu, în 1871, a luat ființă secțiunea științifică, alegîndu-se trei membri: dr. N. Crețulescu (medic), Anastasie Fătu (naturalist) și P. S Aurelian (economist).

În decursul vremurilor, secțiunea științifică a Societății Academice și apoi a Academiei Române și-a lărgit treptat cuprinsul activității, și-a sporit numărul membrilor activi și corespondenți și a luptat pentru ridicarea nivelului preocupărilor științifice pînă la cel din țările de mai veche cultură. Luptînd cu numeroase greutăți materiale, cu lipsa de înțelegere și, deseori, cu disprețul pe care burghezo-moșierimea îl profesa pentru știință și cultură, oamenii de știință progresiști din sînul Academiei au contribuit,

„Recepțiunea membrilor Societății Literare, la rondul de la Șosea, 31 iulie 1867" (După o gravură de H. Trenk)

prin înălțimea și originalitatea gîndirii lor, la propășirea culturii și științei în țara noastră.

Cu dragoste și cu recunoștință poporul nostru evocă astăzi figurile unor membri ai vechii Academii ca: Grigore Ștefănescu (geolog), N. Teclu (chimist), D. Brîndză (botanist), Ion Ionescu de la Brad (agronom), dr. V. Babeș (bacteriolog), Gh. Marinescu (neurolog), Gh. Țițeica (matematician), care se profilează ca tot atîtea portrete luminoase pe ecranul trecutului științei noastre.

★

În 1948, însușindu-și inițiativa Partidului Muncitoresc Român, guvernul a hotărît transformarea Academiei Române în Academia Republicii Populare Române, instituție de stat menită să pună cea mai înaltă știință și cultură, precum și cea mai perfecționată tehnică în slujba maselor celor ce muncesc.

Academia Republicii Populare Române își concentrează activitatea asupra problemelor științei și culturii, în toate ramurile lor. Ea studiază posibilitățile de punere în valoare, în folosul poporului, a bogățiilor naturale și a forțelor productive ale țării, prin aplicarea realizărilor științifice universale. Academia R.P.R. coordonează întreaga activitate științifică și culturală din țara noastră și colaborează cu diferite instituții științifice din străinătate pentru rezolvarea problemelor comune.

Pentru a cuprinde toate ramurile de cercetare și pentru a contribui la progresul științei și culturii, Academia Republicii Populare Române întrunește pe cei mai de seamă oameni ai științei și artelor din țara noastră.

Grija regimului nostru pentru oamenii de știință, pentru acel înalt for științific-cultural al țării care este Academia noastră, se oglindește în nenumărate fapte. În 1949, Academia Română nu avea nici un institut de cercetări științifice propriu, nici un laborator, nici o stație de experimentări.

Astăzi, Academia Republicii Populare Române are 29 de institute științifice, două observatoare astronomice, patru muzee, precum și două filiale — una la Iași și una la Cluj—și două baze de cercetări științifice — una la Timișoara și alta la Tg. Mureș.

Vechea Academie Română nu avea de loc personal științific, în afară de membrii Academiei. Academia Republicii Populare Române are astăzi peste 2.500 de cercetători, care ajută în munca științifică pe cei 192 de membri ai Academiei.

În matematică și medicină, în chimie și istorie, în agronomie și în științele economice, în filozofie și istoria literaturii, cu un cuvînt în toate domeniile științei, Academia R.P.R. se prezintă cu un bilanț pozitiv.

Cele aproape 300 de protocoale înaintate în ultimii cîțiva ani ministerelor, în care este prezentată dezlegarea științifică a unor probleme interesînd în mod deosebit dezvoltarea economiei țării noastre, sînt mărturia rodnicei activități, pe care Academia o desfășoară în slujba construirii socialismului în patria noastră.

De la 1866 și pînă astăzi, știința românească, răzbind prin toate greutățile, a parcurs un drum lung, cu urcuș anevoios. Ajunsă pe actuala treaptă a dezvoltării sale, Academia R.P.R., care a verificat de-a lungul timpului capacitatea creatoare a oamenilor de știință și cultură din țara noastră, privește cu încredere spre viitorul științei și culturii noastre, care se dezvoltă în slujba poporului, a construirii socialismului și a colaborării pașnice între popoare.

Palatul Universității din București, în care s-a făcut inaugurarea solemnă din 1867 și în care a fost adăpostită Academia Română, între 1867 și 1890. (După o litografie de ing. I. R. Huber).

FORJORII

- reportaj -

de C. CRIȘAN

Fotografii de M. IVANCIU

În înserare privelișteа te transportă uneori într-o lume ireală. Parcă se deschid în fața ochilor pagini din cărți vechi, revărsînd în spații o lume înfricoșătoare de umbre și lumini. Oare nu este aceasta povestea ciclopilor prin care rătăcește mult iscusitul bărbat Odysseus? Siluetele întunecate, robuste, nemișcate, par ale unor giganți încremeniți în așteptare. Așteptă din clipă în clipă apariția lui Ulise, implîntînd drugul înroșit în unicul ochi al unuia dintre acești monstruoși uriași. Aștepți răcnete înfiorătoare... Dacă mențli în fața ochilor întredeschiși pînza lumii ireale, vezi și acestea... Prin umbră aleargă o mogîldeață tîrînd după ea fierul înroșit. Așază cu o mișcare scurtă groaznicul obiect în trupul uriașului... Și, în clipa următoare, se lărgește în spații cutremurătorul urlet. Roiuri de scîntei aleargă în jur.

Ecourile și forța zguduirii fonice se cuibăresc pentru multă vreme în ființa crudului spectator. Liniștea întîrzie să sosească, loviturile cad dese și puternice, scînteile și flăcările nu-și încetează dansul. Ciclopii lui Vulcan și-au recăpătat pesemne siguranța. Trupurile lor gigantice izbesc fără încetare. Al spune că în pîntecele Etnei, înspăimîntătorii forjori ai lumii mitologice se întrec în putere și iscusință spre a făuri podoabele războinice ale zeilor. Dar lumea ireală își pierde densitatea, se îndoapă cu puzderia strălucirilor matinale, căpătînd, ca printr-o ceață topită de soare, contururile lumii obișnuite. Ciclopii s-au transformat în niște uriași de metal reci și simetrici; temerarii eroi ai epopeii lui Homer au devenit niște oameni simpli, îmbrăcați în salopete fără culoare sau în haine subțiri de doc pline de ulei și funingine, ca și mîinile și fețele lor, iar peștera însăși, peștera ascunsă de mitologie în craterele Etnei, a luat înfățișarea unei uriașe încăperi industriale, cu acoperiș și ziduri de sticlă, încărcată de lumină și bubuituri metalice. Sîntem în forja mare a Uzinelor „23 August"

Doi meșteri făurari

Dacă vrei să cunoști pe îndelete această pădure de oțel, dacă vrei să cunoști vîrsta, puterea și năravurile fiecărui uriaș, n-ai decît să-ți alegi drept călăuză pe bătrînul maistru forjor Hălmăjan Vasile. Cînd a pus pentru prima dată piciorul prin aceste locuri omul acesta neobișnuit de scund și subțirel — adică acum vreo 32 de ani, clădirile marii uzine zăceau încă în dîmburile Vergului, sub forma celui mai veritabil lut. De-abia cîțiva ani mai tîrziu, lutul a început să se prefacă în cărămizi și cărămizile în ziduri. Cînd a fost gata atelierul de forjă, adică prin 1930, Hălmăjan a intrat muncitor acolo și nu și-a părăsit meseria nici pînă astăzi, deși anii lui se apropie de cifra rotundă 60. Muncitorii pun pe socoteala „tinereții" lui multe isprăvi uimitoare. Cu mulți ani în urmă, maistrul putea să sloboadă într-o clipă toată forța unui ciocan de 4000-5000 de kilograme asupra unei bucăți de fier înroșit sau asupra unei nuci, în primul caz zdrobind metalul, iar în al doilea spărgînd nuca, așa cum ar sparge-o o ființă delicată, cu o pioitriciică. Alții spun că, la un rămășag, nea Vasile și-a pus consul sub ciocanul „ăl mare", oprind lovitura deasupra ceasului la o atît de mică distanță, că de-abia puteai strecura între capătul ciocanului și cadranul ceasului o foiță de țigară.

Iscusitul meștor e acum un moșnegel „plăpînd, modest și tăcut, care umblă toată ziua printre forjori cu hîrtii și schițe în buzunarul halatului, înmînînd planuri și îndemnuri:

— Tovarășe, știi care-i problema? (Următoarele cuvinte le vorbește parcă pe șoptite). Întrecerea! Dacă nu ieșim primii, ne sfădim crunt.

Dar nu-ți poți închipui că un asemenea omuleț s-ar putea „sfădi crunt". Nu poți să-ți imaginezi așa ceva nici în ruptul capului. Și, la drept vorbind, nici nu se întîmplă acest lucru. Nea Vasile ține „crunt" la forjorii săi, iar aceștia îi poartă atîta respect și recunoștință, că nu se sfiesc să te întîmpine uneori cu gluma aceasta:

— Știi de ce-i atît de mărunțel meșterul nostru? Pentru că a stors din el tot ce avea de preț și ne-a împărțit nouă.

Cu asta forjorii ar vrea să scuze bătrînețea și oboseala meșterului, dar să se și încunune cu iscusința lui profesională. Bătrînul meșter a crescut generații de forjori, care astăzi constituie mîndria uzinei. I-a crescut aspru, muncitorește, i-a învățat să supună „dihaniile" de oțel, să facă din ele cele mai docile și mai ascultătoare unelte.

Meșterului îi place să-și laude oamenii și uneltele. Cînd te poartă prin haiă, se oprește în fața fiecărui ciocan; mai întîi, în fața contemporanilor săi, ciocanele vechi, pe care le cunoaște în cele mai mici amănunte. Și începe cu explicațiile care cuprind, în afară de detaliile tehnice, riguros exacte, și însușirile muncitorilor care au lucrat, pe rînd, la ele.

Nea Vasile e un fel de arhivă vie a forjei. El poate să-ți spună ziua și ora cînd ciocanul de 6000 de kilograme și-a început viața, data cînd a intrat în reparație și numele muncitorului care a cucerit primul, titlul de fruntaș la acel ciocan.

Întotdeauna călăuza lasă la sfîrșit prezentarea celor două uriașe mașinării din partea dreaptă a forjei. Cînd se oprește în fața lor, bătrînul e emoționat:

— Astea, de...astea-s unice la noi în țară. Nu credeam eu c-am să-ajung să văd și asemenea minunății. Tot păcatu-i că au fost aduse în uzină acum cînd mă dușmănește crunt bătrînețea. Dar o bucurie tot am. Cînd îi văd pe tinerii aștia zdraveni mînuindu-le, mă gîndesc că ceva, ceva, cîtuși de puțin, au luat și de la mine. Cam asta e problema.

Cele două „minunății unice" sînt: presa de 1500 de tone și ciocanul de 30.000 kilograme, de 5 ori mai puternic decît cel mai puternic ciocan din haiă. Iar tinerii sînt îndeobște niște bărbați în toată firea, care cîndva au trecut prin școala bătrînului meșter.

Cînd ajunge în domeniul giganților, nea Vasile se scuză. Aici introduce un alt personaj în acțiune, pe maistrul Antonache Cristache, un bărbat puternic, frumos, cu trăsături evidente de intelectual. Maistrul Antonache e, cum s-ar spune, stăpînul acestor giganți și din

Tînărul forjor Constantin Băjenaru.

cauza lor a avut mult de furcă la viața lui.

Cine a văzut filmul documentar „Zile de neuitat" nu se poate să nu-și amintească de tînărul Antonache Cristache, principalul erou

al filmului. Filmul urmărea să arate felul cum își petrec concediul de odihnă trei muncitori fruntași din Capitală. Unii spectatori au fost înclinați să creadă că tînărul muncitor care-și petrece concediul la poalele Bucegilor este în realitate un actor de la Cine știe ce teatru — într-atît de firești și simple îi erau mișcările și atitudinile. Antonache Cristache nu făcea însă altceva decît să-și trăiască viața lui, în fața obiectivului cinematografic. Nu se gîndise nici o clipă să fie actor. De aceea i-au reușit poate atît de ușor toate scenele pentru care tremura regizorul.

Cînd s-a întors la uzină, după concediul de odihnă și după zilele de filmare, două lucruri noi l-au întîmpinat imediat ce a păsit pe porțile uzinei: la forjă sosiseră uriașele mașini, iar la comitetul de partid fusese propus pe lista de cursanți ai unei școli superioare. In acele zile, Antonache a trăit una dintre cele mai mari drame ale tinerei sale vieți. Îl chema și atelierul îmbogățit, împuternicit, însetat de forță și iscusință, îl chema și acea școală superioară, să-i înalțe cunoștințele și puterea de gîndire. Antonache a rămas totuși în atelier, ca șef al unei echipe care lucra la cele două uriașe mașini. Unii tovarăși n-au înțeles semnificația gestului său, n-au înțeles că prin rămînerea sa la forjă el își luase sarcini teribil de grele: pornirea celor două mașini, necunoscute pînă atunci în uzină, pregătirea unor cadre de muncitori capabili să le strunească. Unii tovarăși au crezut că Antonache și-a ales sarcina cea mai ușoară și nu și-au oprit multă vreme criticile la adresa lui.

Cei care au fost însă martorii strădaniilor necurmate ale tînărului șef de echipă de a supune giganții, de a-i îmblînzi și a-i introduce drept elemente de prim rang în producția forjei, au înțeles cît se poate de simplu că Antonache și-a ales sarcina cea mai grea. Săptămîni de zile el nu s-a despărțit de cele două mașini, le-a studiat cu atenția unui om de știință, le-a încercat puterea și dibăcia, a întocmit scheițe și planuri în vederea activării mașinilor și a lărgirii capacității lor de producție. Tînărul șef de echipă avea un gînd foarte precis care-l îndruma străduințile. El dorea să facă din cele două mașini nu numai un izvor de neasemuită forță, ci și niște unelte docile, în stare să participe la făurirea unor piese care cer mai întîi o anumită gingășie și pe urmă putere. Viitorul maistru s-a înconjurat de la început, în strădania sa, cu cîțiva muncitori de nădejde, care au fost alături de el în toate etapele luptei pentru cucerirea puterii celor două mașini. Muncind umăr la umăr, pe rupte, ei au ajuns, în sfîrșit, ziua cînd ambele mașini au început să funcționeze pe toată gama capacității lor.

Forjorul Traglă VASILE

Astăzi la cele două mașini uriașe lucrează unul din principalii colaboratori ai lui Antonache, forjorul Traglă Vasile.

Spectacolul pe care ți-l înfățișează ochilor acest sector de bază al forjei e impresionant. Presa de 1500 de tone, unul dintre cele mai mari corpuri de metal din forjă, pare un colos susținut pe patru picioare scurte și vînjoase. Oamenii care lucrează în jurul ei par niște pitici. Copleșitorul colos de metal lucrează însă uimitor de tăcut și, parcă, cu o anumită grație. Un muncitor ia din stocul de lîngă mașină o bucată de tablă de oțel, o introduce la baza presei și o așază într-un anumit fel. Manipulantul care se găsește mai la o parte manevrează maneta de comandă. De sus, coboară încet și tăcut capul presei care apasă oțelul. Tabla se încovoaie. Aceasta e prima mișcare. A doua este asemănătoare, numai că forjorii așază tabla în altă poziție. Din cîteva mișcări dreptunghiul de tablă a luat forma unui sul. Încă o abatere a presei și sulul devine perfect. În fața ochilor a apărut un manșon de metal. Toată operația care durează cîteva secunde pare extrem de simplă. Ingenioasă e numai așezarea periodică a tablei în anumite poziții pentru a se transforma încetul cu încetul în sul perfect. Planul acestor mișcări și dimensionări îi aparține șefului de echipă Traglă Vasile. Și mai rămîne un amănunt: tabla de oțel are o grosime de aproape două degete și poate fi văzută în forma ei finită la tampoanele vagoanelor și locomotivelor, unde este numită manșon.

Ciocanul de 30.000 kilograme, parcă mai mare în dimensiuni decît presa, e nărăvaș și zgomotos. El își trage forța sa formidabilă printr-o dublă mișcare. În timp ce ciocanul coboară vertiginos, în același ritm urcă și partea de jos, ceea ce numim îndeobște nicovală. Întîlnirea celor două corpuri, ciocnirea lor, e cumplită. Zgomotul provocat se aude la kilometri împrejur, iar cutremurul pe care-l produce — doși baza ciocanului ajunge pînă la aproape 20 de metri în pămînt — se simte din plin în tot atelierul. Uriașul ciocan matrițează piese mari, grele: vibrochenele motorului I.A.R. și biele pentru motorul de 450 C.P. O-dată forjate, aceste piese trec direct la presa mare de alături, care curăță, cu mișcările ei lente și apăsate, marginile neregulate. Apoi piesele sînt trimise spre finisare în alte ateliere.

Două lucruri de mare importanță a realizat în sectorul mașinilor grele, forjorul Traglă Vasile. Mai întîi, îmbinarea perfectă a activității celor două mașini, în așa fel că aproape nici o dată nu se iscă goluri de producție. Cînd ciocanul lucrează, presa se transformă într-un umil ajutor al acestuia; cînd ciocanul stă, presa devine o uneltă de sine stătătoare, folosită din plin la tot felul de operațiuni. În al doilea rînd, forjorul a organizat cu multă grijă calificarea completă a tuturor muncitorilor din echipa sa. Fiecare muncitor lucrează în fiecare zi prin rotație: la cuptor, la maneta de comandă, la așezarea pieselor, la transportul lor etc. În felul acesta fiecare a devenit un adevărat forjor, fiecare are în mîna sa, cum spune Traglă, „carnetul de șef de echipă". Și Mihai Ion, un bărbat în putere, de aproape 40 de ani, și Popescu Ion, un tinerel de 18 ani, și Filip Ion, cel mai bătrîn din echipă (pe care însă Traglă Vasile îl folosește mai mult la manipulația presei, un loc de muncă mai comod și care cere și ceva mai multă experiență).

A explica însă numai pe baza acestor considerente profesionale victoriile echipei lui Traglă ar fi un lucru greșit. Dacă stai cîtva timp de vorbă cu șeful de echipă, te izbește adîncimea gîndirii sale, seriozitatea cu care desprinde și cercetează fiecare fapt. Traglă e un bărbat mîndru, vorbește curajos, deschis și-și impune în discuție o doză anumită de modestie. El nu uită să înfățișeze succesele echipei, dar nici nu face lucrul acesta „întîmplător" spre a atrage și mai mult atenția asupra lui, cum obișnuiesc o sumedenie de oameni așa-zișI „modești". Traglă e din categoria acelora care nici nu îngroașă, nici nu învăluie cu un cearșaf foarte transparent, faptele de laudă. Aceasta te atrage din capul locului la el. El îți deapănă în față o lecție de etică muncitorească. A fi cu surprindere că succesele mari de azi și le-a pregătit în mod cît se poate de conștient cu ani de zile înainte. N-are nimic poetic în vorbirea lui, tonul îi este puțin cam aspru, fraza scurtă:

— Trebuia, deci, o calificare serioasă pentru fiecare om din echipă. Apoi trebuia să sudăm echipa. Astea au fost lucrurile cele mai simple. Pe urmă au venit lucrurile grele. Ele au început o dată cu primul succes.

Care au fost lucrurile grele? Un poet ar spune cam așa: „mai întîi să nu-și întrerupă nici o clipă zborul spre înalt". Traglă spune astfel: să obișnuim oamenii cu titlul de fruntași. „Să nu se mai poată dezlipi de el". După cîteva noi succese, oamenii simțeau într-adevăr că au cucerit un rang pe care țineau morțiș să și-l păstreze. Cum au ajuns la acest rang, Traglă explică prin frazele sale extrem de simple:

— Conștiința proprie și întrecerea. Omul trebuie să-și dea seama de rostul muncii lui. Dacă-și dă seama, e bine. Dar numai asta nu ajunge. Trebuie încă ceva. Ceva care să-l stîrnească, să-l împingă, să nu-l lase să lîncezească, să-i spună mereu că poate mai mult. Asta e întrecerea. Dacă ești mereu în mijlocul ei, n-ai decît o cale: înainte. Dacă ești în afară, ai tot o cale: înapoi.

Adevărul acestor vorbe sună cît se poate de puternic în forja uzinelor „23 August". Întrecerea socialistă, îl confirmă întrutotul. Cele mai bune echipe de aici, echipele lui Traglă Vasile, Ioniță Dobre, Molnar Ion, Drăgan Grigore și altele, care iau parte activă la întrecere, sînt în permanență cu producția peste plan. Muncitorii sînt veseli, iar veselia adevărată, adîncă, este fereastra prin care se poate zări cel mai bine viitorul. Viitorul grăbește pașii îndrăzneților, îi cheamă la întreceri și mai aprinse. Astfel ia naștere un circuit perfect, sugerat de cele două cuvinte ale lui Traglă: „conștiință" și „întrecere".

Sînt însă unii care obișnuiesc să privească dinafară întrecerea, care n-au puterea, curajul, hotărîrea să se integreze în ea. Sau fac aceasta formal. Situația în care acestia ajung e dureroasă. E ca o prăbușire rușinoasă de pe o culme. Așa s-a întîmplat cu echipa lui Pîrlici Nicolae. Cînd tînărul a venit la forjă din școala profesională, maiștrii l-au ajutat să-și cîștige o calificare serioasă și i-au încredințat cu timpul conducerea unei echipe. De cîteva ori echipa lui Pîrlici s-a situat în rîndurile echipelor fruntașe. Oamenii erau veseli, însă prea veseli... Șeful echipei începuse să se laude cu succesele. Boala prea cunoscută a îngîmfării. A fost de ajuns ca numai cu ocazia unei întreceri să se bazeze pe „meritele vechi" și să stea la o parte, pentru ca să pătrundă în echipă lîncezeala, și, o dată cu aceasta, decadența. Fenomenul e cît se poate de simplu. E asemănător cu acela al unui sportiv care pierde plecarea, care, dîndu-și seama că nu-i mai poate ajunge pe cei din față, se oprește la jumătatea drumului și apoi începe să se întoarcă obosit înapoi. Pe urmă îl părăsește curajul și nu mai ia parte la celelalte întreceri. Pînă ce-și dă seama într-un tîrziu că nici puterile nu-l mai țin. Sînt roadele lîncezelii.

Tînărul șef de echipă devenise abătut. Și în loc să refacă ceea ce pierduse, angajîndu-se în noua întrecere, a rămas tot deoparte, obosit și abătut. A lipsit apoi o zi, două de la lucru, așa fără motiv, apoi alte două zile. În lipsa lui, oamenii nu-și găseau locul, își pierdeau timpul degeaba. Cînd conducerea secției l-a atras lui Pîrlici atenția și l-a criticat pentru purtarea lui, acesta s-a simțit persecutat.

Azi, în jurul lui echipele muncesc cu tragere de inimă, se întrec, muncitorii sînt veseli. În insula pe care o formează echipa lui Pîrlici, oamenii sînt triști, abătuți. Dar nu se poate ca valurile aprige din jur să nu curețe cu vigoarea și iureșul lor, lîncezeala de pe insula tristă și să-i redea agitația și freamătul de mai înainte.

Dacă se va întîmpla lucrul acesta cîștigul uzinei nu se va număra în cîteva piese de oțel mai mult peste plan, ci în îmbogățirea colectivului cu cîțiva muncitori de nădejde, harnici. E drept, că munca aceasta cu oamenii e mult mai grea, mai complicată decît cea cu dihăniile de oțel. Dar forjorii noștri au față de cei din mitologie avantajul că modelează nu numai oțel, ci și suflete.

Uneori forjorii sînt siliți să lupte cu bucăți gigantice de metal. Și întotdeauna reușesc să dea metalului, chipul pe care-l doresc.

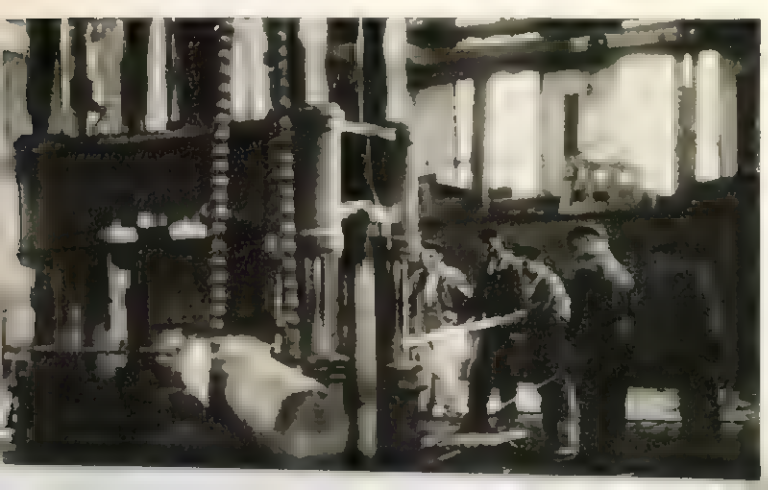

Care este scriitorul dv. preferat?

Ancheta FLACĂRII

POETUL MIHAI BENIUC — AȘA CUM ÎL CUNOSC

Dintre scriitorii contemporani, cel mai apropiat îmi este poetul Mihai Beniuc. Desigur, unii dintre cititorii acestor rînduri ar putea presupune că le-am scris sub influența elogiilor ce i se aduc poetului Beniuc, de către multimea de cititori care îl așază în primele rînduri ale literaturii noastre noi. E adevărat că aceste lucruri mă bucură din toată inima, dar simțămîntul care m-a apropiat atît de mult de opera scriitorului Beniuc, l-am avut demult, de pe vremea cînd citeam cărțile fără să mă intereseze neapărat cine e autorul.

Nu demult, la o ședință literară, i-am întîlnit, l-am cunoscut și am învățat multe de la dînsul. De obicei, cînd pleci să discuți — tu, un începător — cu un maestru, îți cam pierzi cumpătul, nu-ți mai găsești cuvintele; dar cînd te afli în fața poetului Beniuc, uiți că în fața ta stă un maestru, îți se pare că e un părinte care te sfătuiește. De aceea mi-am găsit în opera lui Beniuc, în scriitorul și în omul Beniuc, un punct de sprijin în începuturile mele literare.

Opera poetului Beniuc îmi place atît de mult, fiindcă în ea am găsit răspuns frămîntărilor mele sufletești; ca m-a învățat să am încredere în forțele mele și să lupt pînă la istovirea puterii pentru înfăptuirea viselor: *„Eu, tot mîndru, nu mă tem /Nu mă tem eu de blestem/ Vreau să fiu și am să fiu /Am să fiu ce vreau să fiu"*.

Aș vrea să răspund și la întrebarea 7 și îi fin anchetă „Flăcării". Aș dori mult, foarte mult, să găsesc în paginile revistelor și ziarelor cît mai multe poezii. Aș dori să se traducă mai mult din versurile lui Iozsef Attila (cele traduse pînă acum sînt prea puține), aș dori o traducere nouă a versurilor lui Heine și volumul al doilea al romanului „Ivan Ivanovici" al scriitoarei sovietice Kopteaeva.

În ceea ce privește întrebarea 10: nu-mi place să citesc cărțile prin recomandarea criticilor. Poate că e o părere greșită, dar eu obișnuiesc întîi să le citesc — îmi fac o părere despre ele și apoi mă ajut sau mă cert cu părerea criticului.

Paraschiva ROTARU
elevă, Școala medie nr. 10
București

☆

PĂRERI DE CITITOR DESPRE ZAHARIA STANCU

Scriitorul meu preferat este romancierul și publicistul Zaharia Stancu, ale cărui cărți și articole le savurez mereu, cu același nesaț.

Totuși, ori poate tocmai de aceea, îmi este deosebit de greu să precizez care dintre lucrările lui mi-au plăcut mai mult. Aceasta, datorită faptului că „Uliții" sau „Desculț" le consider tot atît de reușite ca romane, cît de reușite sînt și lucrările lui publicistice reapărute în volumele „Sarea e dulce" și „Cefe de taur".

Dacă aș sta de vorbă cu scriitorul Zaharia Stancu, l-aș aminti că în urmă cu un an, cu prilejul unei întîlniri cu cititorii la „Librăria Noastră" nr. 17, el a promis apariția unei culegeri de articole și alta din poeziile sale apărute între cele două războaie mondiale; și că din poeziile promise nici una nu a fost încă reeditată, deși aceasta n-ar necesita decît doar munca minimă a pregătirii pentru tipar.

În cadrul întîlnirii amintite, Zaharia Stancu a promis cititorilor săi că va da în curînd sub tipar și o carte pentru copii. Promisiunea lui aș vrea să o văd cît mai repede realizată. Cred că poeții Mihai Beniuc și Veronica Porumbacu ar avea și ei posibilități de a crea lucrări prețioase și pentru cei mici. La fel și scriitoarea Lucia Demetrius, care în piesa „Cei de mîine" a demonstrat temeinică cunoaștere a vieții și sufletului copiilor.

Criticii literari ar trebui să țină pas cu vremea, cu evenimentele literare. Critica lor ar trebui, într-adevăr, să constituie un îndreptar în orientarea cititorului. În realitate, însă, criticile lor apar — mai totdeauna — abia după ce am și uitat opera citită. Și aceasta este o mare deficiență, căci cu alți ochi citești, primești și judeci o operă literară, în urma unei lucrări critice juste. Această deficiență trebuie înlăturată, cred, fără întîrziere.

Vasile DUNAJECZ
student la Facultatea de istorie a Universității „C. I. Parhon"
București, str. Homiciului nr. 12

☆

DE CE MI-A PLĂCUT „BĂRĂGANUL"

Dintre scriitorii în ale căror opere literare se reflectă lumea veche, cu păcatele și atrimbătățile ei, lumea crudă și nedreaptă, îl prefer pe Zaharia Stancu, iar dintre scriitorii în ale căror opere se reflectă lumea nouă, cu patosul ei revoluționar, creator, îl prefer pe V. Em. Galan.

Iar dintre lucrările lui V. Em. Galan prefer „Bărăganul" său. Mi-a plăcut mult pentru că această carte ne înfățișează — în chip magistral, pe viu — „omul nou", omul epocii noastre, omul pătruns de conștiința răspunderii sale sociale, omul constructor al socialismului, al lumii noi.

Dacă aș sta de vorbă cu scriitorul V.Em.Galan, l-aș întreba de ce nu ne-a dat încă un nou Anton Filip ieșit din sînul țărănimii noastre revoluționare. Este un lucru cunoscut că la conducerea G.A.C.-urilor și a întovărășirilor agricole sînt atîția țărani minunați, înzestrați cu spirit de inițiativă și de organizare, cu un ascuțit spirit de răspundere, care întrunesc în persoana lor trăsăturile de caracter ale omului nou. I-aș cere cu insistență să ne dea un astfel de țăran, care să servească ca model de comportare cetățenească, pentru întreaga masă a țărănimii noastre muncitoare.

Sînt pentru publicarea în întregime a romanelor în mai multe numere ale publicațiilor, așa cum procedează revista „Viața Românească". Prin acest procedeu, operele literare noi ajung mai repede în masa mare a cititorilor, pentru că revistele mari se trimit cu destulă regularitate căminelor culturale și caselor de citit de la sate și orașe.

Nu doresc să apară mai multe poezii în paginile revistelor și ziarelor; din contră, doresc ca redacțiile revistelor și ziarelor să fie mai exigente în alegerea poeziilor pe care le publică, pentru a apare numai poezii care merită acest nume.

Mi-am făcut un obicei: înainte de a citi o carte de literatură, aștept să văd cum este ea primită și apreciată de către critica noastră literară. Procedeul a dat rezultate bune, deși uneori — cazurile sînt extrem de rare — criticii literari emit păreri prea diferite despre aceeași carte, semănînd confuzie și dezorientare printre cititori. Pe mine m-au ajutat și mă ajută în înțelegerea operelor literare și în general a fenomenului literar, criticii de la revista „Gazeta Literară". Voi cita și cîteva nume: Silvian Iosifescu, Mihai Gafița, Paul Georgescu, Savin Bratu, Dumitru Micu ș.a.

Mihail MOLDOVEANU
com. Lueriu, R. A. M.

CARTEA PENTRU COPII SĂ FIE VIE CA SUFLETUL LOR

„Ce fel de cărți ați dori să apară pentru copiii dv?"

Întrebarea, desigur intenționat este formulată așa: „pentru copiii dv". Părerea, chiar a acelui părinte care nu cunoaște sisteme de educație, proclamate bune sau rele, dar care totuși dorește din toată inima să facă educație copiilor, merită să fie luată în seamă.

În ultima vreme, se poate spune că literatura pentru copii s-a îmbogățit cu lucrări bune. Dar a ajuns ea să mulțumească pe deplin sufletul copilului?...

Ființa aceasta mică e pretențioasă, dornică mereu de lucruri pe măsura dezvoltării ei. Încercați să dați unui copil o carte ce nu-i interesează și veți vedea ce „critic" aspru e, fără să cunoască nici un fel de principii estetice. Nu așteptați ca el să proclame sentințios, constient, că-i bună cutare sau cutare bucată sau carte. Dacă nu strîmbă din buze și stă cu privirea dusă departe, în vreo lume a lui, înseamnă că ceva i-a plăcut din ea: semn bun! Dacă însă mîrîie și-și strîmbă a plictiseală năsucul, atunci: gata! Moartea a cuprins inevitabil munca autorului.

Ce-i trebuie copilului? Iată o chestiune din cele mai grele. Nu orice îi prieste, nu orice îl ajută. Ființa aceasta cere lucruri și fapte frumoase să se prindă de ei, să-i mearg la inimă.

Cînd am citit copilului meu de 8 ani „El Zorab", am văzut o transfigurare, o trăire nemaipomenit de puternică, care s-a terminat cu plînș. N-au trecut însă nici două minute și m-a întrebat: — Tată, mai sînt astăzi „pași"?... Și în ochi îi lucea aceeași ură ca aceea pe care a pus-o Coșbuc în inima beduinului său.

Altădată — abia împlinise 10 ani — a văzut în „Placăra" pe marele nostru Enescu, copil. I-am spus că acesta a cîntat din vioară începînd de la vîrsta de 5 ani și că a ajuns cel mai mare muzician al nostru. — Dă-mi o carte în care se spune despre el! — mi-a cerut băiatul.

Iată dar că cel ce se preocupă de literatura pentru copii ar trebui, cred, să țină seama de următoarele:

- Cartea pentru copii să fie vie ca sufletul lor.
- Să fie scrisă ca să placă.
- Mai multe cărți în care să se descrie atractiv, momente din viața marilor genii ale omenirii.
- Cărți științifice, pe înțelesul lor, care să combată misticismul.
- Cărți cu povești din prețiosul nostru tezaur de literatură populară.
- Poezii din viața lor.

... Și atunci voi putea satisface dorința copilului meu și-i voi da o carte în care să se spună și despre Enescu, și despre Eminescu, și despre N. Grigorescu, și despre toți acei care au scris, au construit, au cîntat, au pictat — într-un cuvînt: au creat pentru oameni și pentru plăcerea vieții lor.

Din scrierile lui Creangă, Eminescu, Coșbuc, Slavici, Hogaș, Sadoveanu, Tolstoi, Gorki, Cehov, Gogol și alți autori, să fie alese lucrările pentru copii și să fie editate în condițiuni grafice din cele mai bune, la nivelul cerințelor acestor exigenți cititori: copiii.

D. MANOLĂCHESCU
com. Cîndești, raionul Buhuși regiunea Bacău.

SPICUIRI DIN RĂSPUNSURILE CITITORILOR

Cărțile preferate

- Mitrea Cocor" și „Nada florilor" de M.Sadoveanu și „Pîine albă" de Dumitru Mircea (N. Pintilie — Iași).
- „Pasărea furtunii", „Morometii" și „Străinul" (I.Peria-nu — Craiova).
- „Apostol" de Cezar Petrescu, pentru că deserie lupta omului împotriva prejudecăților societății dintre cele două războaie (Nilă Gheorghe — Birlad).
- „Brasdă și Paloș" de Radu Theodoru, care m-a ajutat să-l văd pe Mihai Viteazu în adevărata lui lumină și să mă edific mai bine asupra frămîntărilor epocii (V.Dimitriu, G.A.S — Jegălia).
- Lucrările lui Petru Dumitriu, poeziile lui Victor Tulbure, „Citadela sfărîmată" a lui Horia Lovinescu (Victoria Bunescu — București).
- Mi-a plăcut tare mult „Fe Donul liniștit" de M.Șolohov. Figurile lui Grigori Melehov, Acsinia, Miska Koșevoi, Bunciuk și alții mă obsedează și azi, după trei ani de la lectură. La fel m-au urmărit ani de zile eroii lui Cezar Petrescu din „Întunecare", mai ales cînd mă aflam pe front (Prof. C. Olteanu — Medgidia).
- „Aventură în lunca Dunării" de M.Sadoveanu, „Poarta furtunilor" de E.Camilar, versurile lui Florin Mugur și Mircea Pavelescu (Tudor Alexandru, com. Maia — raionul Snagov).
- Cărțile lui Jules Verne și Al.Dumas, precum și povestirile științifico-fantastice ale lui Radu Nor și M.I.Ștefan (Coman Paul, elev — Buzău).
- Poemele „Lazăr de la Rusca" și „Minerii din Maramureș" de Dan Deșliu (Gelu Jupenschi — Tr.Severin).
- „Act venețian" de Camil Petrescu și „Enigma Otiliei" de G.Călinescu (Dragoș Dumitrescu — București).
- „Floarea vieții" de Aurel Mihale (Ionița Nina — Buzău, Delea Rădița și Nicolae Virginia — București).
- „În împărăția soarelui" de Eusebiu Camilar (Traian Ciubancan — București).
- Poemul lui Eugen Jebeleanu „Bălcescu" (Al.Deciulescu — București).
- Dintre lucrările scriitorilor tineri îmi plac poeziile lui Rusalin Mureșanu și Violeta Zamfirescu (Carla Engel — București).
- Dintre lucrările satirice mi-a plăcut mai mult „J.B.C. trece cortina" de S. Fărcășan (G. Nijloveanu — Urziceni).
- Satiră s-a scris prea puțină. Mi-au plăcut cele două romane din ciclul „Paravanul de aur" al lui I.Ludo și „Mielul turbat", comedia lui Aurel Baranga (Ionel Șerban — București).
- Cel mai bun roman pe care l-am citit anul acesta a fost „Străinul" de Titus Popovici. Dacă aș sta de vorbă cu autorul, aș face cîteva observații asupra eroului principal, care este cam prea serios pentru vîrsta lui (Ion Pintece — Sibiu).
- „Frații Jderi", „Ucenicia lui Ionuț" și „Izvorul alb" de Mihail Sadoveanu, cu deosebire pentru măiastra descriere a frumusetii naturii românești (Gabriela Nedelcu — București).

Despre critica literară

- Dintre lucrările criticilor literari prefer pe cele ale lui Savin Bratu, M.Gafița și G.Horodincă, care scriu limpede și argumentat. Articolul lui S.Bratu „Publicistica lui Gala Galaction" m-a îndemnat să recitesc operele lui Galaction (Marius Dumitrașcu — București).
- Îmi plac criticii Dumitru Micu, Sergiu Fărcășan și Eugen Luca. Aș dori însă în critica noastră literară mai puține dispute de dragul disputelor. (I.Perșinaru, student — Craiova).
- Îmi plac lucrările și articolele lui S.Fărcășan. Nu-mi scapă nimic din ceea ce semnează (prof. Constantin Olteanu — Medgidia).
- Îi rog pe critici — în special pe cei de la „Gazeta Literară" — să scrie mai pe românește, adică pe înțelesul maselor de cititori (L.Volovici — Iași).
- Singurul contact cu criticii literari l-am avut prin „Contemporanul" și „Gazeta Literară". Unele articole semnate de Ov.S.Crohmălniceanu, Horia Bratu, Mihai Gafița, Radu Popescu și M.Novicov, au fost deosebit de instructive și le-am citit cu interes, reușind să-mi formez noțiuni mai clare despre „erou pozitiv", „realism în artă", „contemporaneitate" etc. (Paul Moțoc — Birlad).
- Criticii noștri dau un ajutor prețios cititorilor în alegerea și înțelegerea cărților. E drept însă că uneori se folosesc de termeni mai greu de înțeles de către marea masă de cititori (Ion Pintece — Sibiu).

Cărți pe care le-am dori traduse

- „Demonul" de Lermontov și „Scrisori din moara mea" de A. Daudet (Marius Dumitrescu — București).

● „Don Quijote" de Cervantes și „Roșu și Negru" de Stendhal (I.Perșinaru — Craiova).
● Să se retipărească „Șoseaua Volokolamskului" de A. Bek (Călin Năvodaru — Bacău).
● Să se editeze într-un singur volum poeziile lui Vladimir Maiakovski (Gabriela Nedelcu—București).
● Noi ediții din Victor Hugo, Al.Dumas, F.Dostoievski, Walter Scott, Charles Dickens, Ștefan Zweig, Theodore Dreiser, Boccaccio, Karl May, H.Sienkiewicz, Jack London, Pearl S.Buck, Somerset Maugham, Upton Sinclair (V.Dimitriu).
● Sînt modestă: doresc să se traducă și să mi se pună la îndemînă tot ceea ce a dat mai bun, în domeniul literaturii, gîndirea omenească (Victoria Bunescu, funcționară, București).
● „Marile speranțe" de Dickens, „Am făcut parte din Ku-Klux-Klan" de Stetson Kennedy și „Bel-Ami" de Maupassant (Gh. Nițloveanu — S.M.T. Urziceni).
● „Roșu și Negru" și „Mănăstirea din Parma" de Stendhal (Delia Rădița și Nicolae Virginia).
● „Idiotul" de Dostoievski și „Notre Dame de Paris" de V.Hugo (N.Mitrofan—București).
● Romanul autobiografic al cîntărețului și actorului francez Yves Montand „Du soleil plein la tête". (Paul Moțoc —Bîrlad).
● Să se traducă din operele lui Dostoievski, Al. Dumas, H.Sienkiewicz. Mi-ar plăcea să pot găsi la librării „Eneida", „Roșu și Negru" (Al.Deciulescu — București).
● Al. Dumas-tatăl și Conan Doyle (Florentin Popescu — Călărași).

„Comenzi" ale cititorilor

● Aș dori ca Mihai Beniuc să scrie un poem despre revoluția de la 1848 din Ardeal, să zugrăvească zbuciumul acelor ani, așa cum a făcut-o în lucrările sale care m-au fermecat: „Vulturul răzbunării", „Chivără Roșie", „Umbra lui Gelu", „Aiosa printre ardeleni" (Marius Dumitrașcu — București).
● M-aș bucura dacă M.Sadoveanu ar scrie noi cărți despre viața oamenilor din orașele și satele moldovenești din zilele noastre. (Tudor Alexandru, comuna Maia, raionul Snagov, și Gabriela Nedelcu— București).
● Titus Popovici să continue să scrie romane din viața tineretului (Petre Baciu — Giurgiu).
● Dan Deșliu să scrie un poem despre eroismul constructorilor hidrocentralei „V.I.Lenin" de la Bicaz. (Gelu Jupenschi —Tr.Severin).
● Aș dori să citesc un roman bun despre viața studențească (George Nițloveanu —S.M.T. Urziceni).
● Că multă bucurie aș citi o carte a lui Zaharia Stancu despre oamenii noi, un roman sau ceva în genul „Contemporanilor" lui Boris Polevoi, în care să fie zugrăvite figuri de oameni ai generației noastre, aspecte din viața și munca noastră. (Paul Moțoc—Bîrlad).
● Camil Petrescu să ne dea mai degrabă volumul III din „Un om între oameni" (Aurel Scăunașu — Călărași).
● Așteptăm ca Eugen Jebeleanu să scrie poeme în care să ne înfățișeze viața nouă ce se construiește pe pămîntul patriei, lupta cu greutățile, pentru victoria socialismului. (Al. Deciulescu—București).
● Aș dori ca Radu Tudoran să mai scrie asemenea cărți de aventuri pe mare ca „Toate pînzele sus" (Florentin Popescu—Călărași).
● Cred că scriitorii satirici ar trebui să se ocupe mai mult de problema tinerilor absolvenți de facultăți care se codesc să muncească la țară. Aș vrea să-i văd satirizat și pe tînărul „inginer" care știe să se coafeze cu cremă de cocoș, dar nu știe să facă o schiță pentru comasare la o întovărășire sau gospodărie colectivă nou creată (Niță Pintilie — Iași).
● Îmi plac multe din lucrările satirice pe care le-am citit. Totuși, unele din ele, publicate prin ziare și „Urzica", nu-și merită sută la sută numele de „satirice". Aș fi bucuros să citesc mai multe versuri în genul poeziei lui Topîrceanu (Paul Moțoc—Bîrlad).
● Aș dori să se scenarizeze romanul maestrului Sadoveanu, „Neamul Șoimăreștilor", după care s-ar putea turna un film foarte frumos (G. Gringulescu —Caracal).
● Aș dori un film după romanul „Frații Jderi" de M.Sadoveanu (Aron Weisenberg — București).
● Ziarele și revistele să publice mai multe poezii, dar nu numai cu ocazia zilelor festive, ci și despre viața de toate zilele a oamenilor muncii (Gelu Jupenschi—Tr.Severin).

Pentru tine

de Eugen FRUNZĂ

De mi-ai cere, iubito, un cînt,
Eu în cînturi o viață te-aș ține;
De mi-ai cere o boare de vînt,
Aș aduce zefirul spre tine.

De mi-ai cere un strop de izvor
De sub munte ți-aș duce izvorul;
De-aș ghici că de-o floare ți-e dor,
Ți-aș culege grădina cu dorul...

Fă-mi un semn doar, iubito, un semn,
Și m-aprind vlăstale nebune;
Dacă-mi ceri, pentru tine mă-ndemn
Din luceferi să-ți dărui cunună...

Și cu îndul de-ar fi să mă bat,
Pentru tine ușor l-aș învinge;
Și de-ar fi într-o noapte să cad,
Eu cu fața la tine m-aș stinge...

Dar — vai ție! — din steagul prea sfînt
Ce ne străjuie-a patriei vatră
Doar un fir de mi-ai cere să vînd —
Te-aș preface în stană de piatră.

SCRIITORI ȘI CĂRȚI

DRAGOSTEA DE VIAȚĂ A LUI CRISTIAN SÎRBU

de Traian STOICA

Acum aproape un sfert de veac, cînd peisajul liricei noastre era năpădit de tot felul de elucubrații și cînd critica burgheză promova o poezie de seră, ruptă de viață, o producție de nebuloase evadări exotice, poetul Cristian Sîrbu își mărturisea — în versuri de frumoasă simplitate — crezul dragostei de oameni și convingerea în victoria luptei lor pentru libertate. Astfel, în poemul *„Sîntei"* (1932), după ce ne înfățișează *„pîlcurile negre"* de muncitori *„flămînzi în bluze rupte"* ce se îndreaptă spre uzine și fabrici și despre care spune *„eu le cunosc povestea, că-s muncitori ca mine"*, întîlnim aceste semnificative versuri: *„Trezit din somn de larma greoaielor motoare / Cu mii de guri orașul își sufld-n felinare / Și în saboți de umbră, pe străzi întortochiate, / Grăbită pleacă noaptea c-un ghem de lună-n spate. / Sub glob de cer albastru ce-n zări de argint se-nclină / Uzinele se-mbracă în mantii de lumină. / În timp ce răsăritul ridică steag de soare / Ca un simbol de luptă al lumii proletare"*. Iar cu ani mai tîrziu, în plină beznă fascistă (1943), poetul întrevede lumina și scrie aceste versuri anticipative: *„Atunci stăpîni pe roadnica lor muncă, / Descătușați, prin fabrici muncitorii / Vor construi, luptînd, o lume nouă / Ce-a și-nceput azi să-și vestească zorii"*.

Bucuria împlinirilor visate e cîntată în volumul recent apărut — *„Dragoste de viață"* — astăzi, cînd ochii poetului sînt *„plini de primăvara vieții noastre"*. Aceeași dragoste de oameni, de viața lor — acum liberă — de care erau străbătute stihurile sale mai vechi, își revarsă lumina ei blîndă peste toate filele cărții lui Cristian Sîrbu.

Ceea ce impresionează în lirica acestui poet e vibrația directă, spontană, a sentimentelor ce-o însuflețesc; rezultat al unei nemijlocite experiențe de viață, poezia lui Cristian Sîrbu emoționează, la rîndu-i, fără ocolișuri. Expresia ei proaspătă lasă să se întrevadă lesne mobilul poetic. Neumbrită de retorism, de o simplitate neafectată, organică, poezia din *„Dragoste de viață"*, la fel ca și cea anterioară, își transmite, limpede și convingător, mesajul. În țesătura versurilor lui Cristian Sîrbu, elementul autobiografic e mereu prezent. Nu e vorba însă de o relatare faptică, istorică, a vieții sale; mai degrabă avem de-a face cu o autobiografie afectivă a autorului. Evenimentul trăit în viață de creator a prilej, în poezie, pentru declanșarea stării emoționale. Fără îndoială că în faptul acesta constă una din condițiile autenticei poezii. Pentru orice poet adevărat, viața obiectivă, exterioară, e un apel continuu la adresa sensibilității lui, a capacității sale de a se emționa. Numai că nu la toți poeții se poate observa gradul în care inițial au fost impresionați de către realitate. Unii poeți nu-și pun nici o cenzură emoției, în timp ce alții nu se destăinuiesc decît cu surdină la coardele sensibilității.

Am spus aceasta numai cu scopul cunoașterii mai adîncite a unei individualități poetice. Autorul „Poemelor de ieri și de azi" face parte din familia acelor poeți al căror laborator poate fi vizitat mai lesne, pentru motivul că intensitatea impresiunii se menține, în egală măsură, și în transcrierea ei pe hîrtie. În acest sens, Cristian Sîrbu e mai aproape de Bacovia și Beniuc și, fără îndoială, foarte îndepărtat, de pildă, de Eugen Jebeleanu sau Cicerone Theodorescu. Nu intenționăm vreo silnică filiație; ne dăm seama de deosebirile structurale și de viziune ce există între Bacovia, Beniuc și Sîrbu. Însă chipul viu, spontan, în care ei reacționează în fața realității, ne permite, numai din acest punct de vedere, o apropiere. Autobiografie lirică, poezia acestora ne vorbește în permanență de starea emoțională a creatorilor ei; modurile de exprimare sînt, firește, diferite. Însă tonul de convorbire directă cu cititorul le e caracteristic. În poeziile lui Cristian Sîrbu acest ton e predominant. Satisfacția poetului, bucuria lui la înmuguririle vieții noastre noi, dragostea lui pentru cei ce făuresc această viață, ca și încîntarea în fața naturii sau iubirea față de soția și fiica sa, sînt sentimente ce-și află ecou imediat în inimile cititorilor. În poemul de duios optimism *„De vorbă cu Mihali Borș"*, bătrînul lui „vecin de bancă", poetul, de fapt, stă de vorbă cu noi toți. În poem se îmbină, fără ostentație, imaginile dureroase din trecutul truditorului exploatat, cu cele luminoase, din prezent, ale omului eliberat. Poemul este reprezentativ pentru arta lui Cristian Sîrbu, în a cărui lirică nota elegiacă face casă bună cu freamătul optimist. Calda umanitate a poetului cuprinde tot ce-i cade în raza ochiului. Priveliștile sînt colorate afectiv și însuflețite; aceasta o atestă imagini ca: *„lumina soarelui ca o față stă pe-o bancă"*, *„soarele într-un plop se dă în leagăn"*, *„pe sub fereastră lipăie pașii dimineții"*, *„o muzică subțire de spice mustăcioase"* etc.

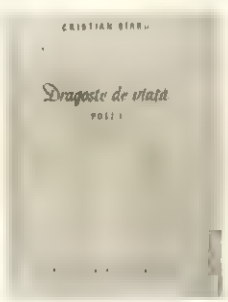

Față de creația de mai înainte, recentul volum se prezintă cu mai puține deficiențe artistice. Expresia a cîștigat în concizIune; totuși mai întîlnim unele prozaisme. Lipituri didacticiste ca: *„De-aceea noi oricînd, iubito / Eroii să nu ni-i uităm. / Trăim. Ei viața și-au pierdut-o / Prin muncă să-i glorificăm"*, și altele de soiul acesta sună strident în melodica sinceră a poetului. De asemenea, trebuie să renunțe la utilizarea deplasată și greoaie a lui „fiindcă (*„Fiindcă voi prin fabrici, pe ogoare"* etc.).

Lui Cristian Sîrbu îi e propice exprimarea lirică stimulată de experiența lui directă; cînd iese din cadrul acestei experiențe, poemul e cu totul lipsit de sugestivitate. Apare, în acest caz, un verbalism străin poeziei sale, ca, de pildă, în „Cîntec de înălțimi": *„Ține-te bine, tovarășe! / Înălțimea e mare / Și vîntul e tare. / Înainte e viața: ți-e partea. / La dreapta, la stînga-i prăpastie. / În urmă e moartea.* Fără a condiționa creația numai de experiența încercată de artist, sugerăm totuși lui Cristian Sîrbu extinderea pe o arie mai întinsă a capacității sale de vibrare lăuntrică. Aceasta, pentru lărgirea tematicii poeziei sale, cît și pentru mărirea expresivității ei.

Ştefan SZÖNYI

Ecaterina Varga
— Muzeul de Artă al R.P.R. —

FLACĂRA

I. PANTELI-STANCIU

În amurg
—Muzeul de Artă al R.P.R.

SUCCESE ALE PICTORILOR NOȘTRI

Ceea ce mărturisește, în toate genurile artei, valoarea unei opere este puterea ei de a cuprinde și a reda viața în imagini autentice, emoționante, este preocuparea artistului de a reliefa sensul adînc al imaginilor artistice și a comunica adevărul conținut de ele. Această căutare l-a dus pe cei mai viguroși creatori la soluții plastice variate, purtînd fiecare pecetea personalității artistului, întipărită atît în subiectul ales, cît și în tratarea lui artistică.

Lucrul acesta e evident și în cele patru tablouri pe care „Flacăra" le reproduce pentru cititorii ei. Reprezentînd aspecte diferite ale realității și moduri diferite de interpretare picturală, ele ilustrează diversitatea personalităților creatoare ale pictorilor noștri, dar și unitatea de concepție care leagă aceste diferite moduri artistice de a privi natura și viața.

Maestrul emerit Corneliu Baba s-a oprit în „Odihnă pe cîmp" — din seria „1907" — asupra unei impresionante imagini din preajma anului răscoalei țărănești. Înfățișînd cu forță psihologică personajele lucrării — o familie de țărani odihnindu-se, în noapte, pe cîmp — el a reușit să evoce atmosfera acelor ani, fără să pună pe pînză o scenă din însăși desfășurarea răscoalei. Obrazul îndurerat al mamei, ce veghează somnul pruncului și pe cel al bărbatului ei, sentimentul complex și intens al dragostei materne, dramatic în neliniștea lui, pe care chipul îl oglindește, sugerează emoționant apăsarea chinuitoare a acelor ani de cumplite încercări pentru țărănime. Plasticitatea figurilor, compoziția, coloritul, atitudinea și gesturile reținute, atît de firești, ale personajelor, toate urmează logica unei adînci semnificații umane și sociale, care dau acestei lucrări o valoare excepțională.

Cu totul diferite sînt mijloacele artistice folosite de Ștefan Szönyi în înfățișarea plastică a unui alt moment de mari frămîntări sociale. Alegîndu-și drept personaj central pe eroina populară Ecaterina Varga, pictorul ne-o prezintă într-o atitudine care sugerează — fără urmă de retorism — întreaga importanță a acțiunii ei în timpul revoluției de la 1848. Bazat pe puținele documente existente, după o muncă de aproape 6 ani, pictorul Ștefan Szönyi a izbutit să dezvăluie pe deplin în acest portret compozițional personalitatea deosebită a acestei luptătoare. Expresia de concentrare pasionată și figura aspră a eroinei, care, în semiobscuritatea unei încăperi de țară, s-a oprit din scris, cu pana în mînă, pentru a-și chibzui mai adînc cuvintele, trădează firea ei de luptătoare și semnificația gravă a faptelor ce le pregătește. Chiar dacă n-am ști cine a fost această eroină, am ghici-o privindu-i trăsăturile ferme, atitudinea, și pătrunzînd în atmosfera austeră, creată în tablou de culorile severe, dar cu accente calde, ale încăperii în care ea se află.

Privind peisajul „În amurg" de I. Panteli-Stanciu sau cel al Corinei Lecca, „Din împrejurimile Sighișoarei", înțelegem din nou, ca în fața oricărui peisaj pictat cu emoție sinceră și cu putere de evocare, că genul acesta este înzestrat cu o deosebită forță emoțională. Pitorescul drum de pădure ce duce spre Sighișoara, razele de soare ce se țes prin desișul frunzelor, coloritul viu și bogat din tabloul Corinei Lecca sau silueta masivă a copacului ce se profilează pe cerul luminat de ultimele raze ale amurgului — din peisajul lui I. Panteli-Stanciu — totul ne comunică acel sentiment de vastă liniște ce ne copleșește uneori la contactul cu natura, acel fior de dragoste față de pămînturile natale. Peisajele își verifică astfel autenticitatea, făcînd să pălească trăsăturile lor mai puțin realizate ca, de pildă, prezența formală a omului în ambele peisaje, unde figurile omenești sînt tratate lapidar, ca simple accesorii ale peisajului, copleșite și neînsemnate în revărsarea copioasă de culori a frunzișului.

Asemenea altor multe lucrări de valoare realizate în ultimii ani, și acestea de față îmbogățesc plastica noastră actuală, oferind iubitorilor de artă prilej de meditație și desfătare artistică.

M. DEAC

POVESTIRI VÎNĂTOREŞTI

VÎNĂTOAREA VULPII

de Ion AGÎRBICEANU

Ion Agîrbiceanu

fotografie 1956

Pădurarul Nicodim ştie multe întîmplări din viaţa animalelor sălbatice, dar nu le povesteşte bucuros. Trebuie să te rogi mult de el şi mai ales să ai la îndemînă două lucruri: o sticluţă cu rachiu tare şi un pachet de tutun.

De felul lui e un om tăcut şi liniştit. Va avea acum peste şaizeci de ani, e înalt şi uscăţiv, cu mustaţa sură, groasă şi îmburzoiată, încît abia-i încape sub nas, şi cu nişte sprîncene lungi şi ţepoase, ca nişte spini. Iarna-vara nu se desparte de căciulă şi de flinta lui veche şi hîrbuită, ferecată pe multe locuri cu sîrmă groasă.

Ai crede că e un om ursuz, dușmănos după înfăţişare, dacă nu i-ai vedea ochii buni, plini de pace, şi dacă nu ai simţi cum se desprinde din toată fiinţa lui o linişte care îţi dă curaj să te apropii şi să intri în vorbă cu dumnealui.

E pădurar de cînd se ştie, căci şi tatăl său, Gheorghe, tot pădurar a fost, şi Nicodim la pădure a crescut, unde îşi aveau şi casa.

Trăind tot prin singurătăţi, a intrat în el de copil liniştea pădurilor; s-a mulţumit să vorbească în gînd cu copacii şi vieţuitoarele pădurii şi nu i-a fost urît niciodată singur.

Aşa că vorba o porneşte greu. Nu-i grabnic la poveşti vînătoreşti, ca alţi vînători, iar cînd istoriseşte ceva, se fereşte ca de foc de minciună.

El zice că ar însemna să-ţi baţi joc de vieţuitoarele pădurii dacă ai spune minciuni despre ele, şi că lor nici nu le pare bine ca cineva care le cunoaşte isprăvile, să vorbească despre ele, cum fac mulţi vînători care înfloresc adevărul cu destule minciuni, iar uneori ce spun sînt minciuni curate.

Nicodim spunea:

— Isprăvile vieţuitoarelor din codru sînt săvîrşite în taină, şi neştiute de oameni e bine să rămînă, pentru că uneori oamenii folosesc cunoaşterea acestor isprăvi pentru a le putea vîna sau a le face altă supărare.

Astfel, că dacă ai norocul să-l poţi porni pe Nicodim la vorbă, poţi fi încredinţat că ce-ţi va povesti el, e adevărul curat.

Cunoscînd din vorbele altora ce fel de om e pădurarul Nicodim, într-o zi, după ce am umblat hai-hui prin pădure şi n-am împuşcat nimic, l-am aşteptat la poalele pădurii, lîngă casa lui, pînă ce s-a ivit şi el din tufişuri.

L-am mai întîlnit eu şi pînă atunci de cîteva ori, aşa că nu s-a mirat cînd m-a văzut. Venisem de puţină vreme doctor în satul de peste culme, de care se ţineau pădurile de aici, şi, cînd aveam vreme, ieşeam cu puşca, mai mult pentru a mă desfăta de frumuseţile de sub soare decît pentru a vîna.

I-am dat bineţe şi el s-a oprit în faţa mea.

— Să trăiţi, domnule doctor, îmi răspunse el. N-ai întîlnit nimic în împărăţia noastră? N-am auzit nici o detunătură. De altfel, ai venit tîrziu, şi galinile pe vremea asta cam trag la soamne.

— Am ieşit şi eu aşa, să mai hoinăresc, să mai mă deştepenesc, să trag sănătate din aerul ăsta curat şi proaspăt.

— De, dumneavoastră doctorii ştiţi ce e bun sănătăţii. Aer curat şi acum, n-am ce zice, dar dacă vreai dumneata să tragi aer de pe tărîmul celălalt, vino în zori de zi!

— Greu pentru mine, bădicule Nicodim; satu-i departe, iar bolnavii cam dimineaţa îl caută pe doctor, uneori şi noaptea. M-am gîndit eu că mi-ar plăcea să dorm o noapte aici la pădure, la dumneata, dar am văzut că, cu slujba mea, nu se poate.

Am şezut amîndoi pe iarba înspicată şi plină de miresme şi am încercat să abat vorba tot către vieţuitoarele pădurii.

Mai mult vorbeam şi întrebam eu, pădurarul se mulţumea cu răspunsuri scurte.

Din vorbă în vorbă am scos din sacul de vînătoare sticla cu rachiu şi două pachete de tutun de pipă.

— M-am gîndit că dumneata vii rar în sat şi că nu strică o înghiţitură de rachiu şi un pachet de tutun aici, în singurătatea în care trăieşti.

— Foarte mulţumesc, domnule doctor, ţi-a ieşit un sfînt din gură: chiar aşa-i.

Nicodim destupă sticla, o duse la nas, o depărtă puţin, privind-o în zare, şi trase o duşcă. Scutură din cap şi mai trase una, apoi, cînd era să o pună jos în iarbă, se răzgîndi şi mai bău o dată.

— Strașnic rachiu, domnule doctor. Nu e din crișmă?

— Nu! Mi l-au trimis părinţii. Pe la noi sînt mulţi pruni şi oamenii fierb toamna rachiu de prune.

Pădurarul mai avea tutun în băşica lui de porc, dar desfăcu un pachet să-şi îndoape pipa cu proaspăt. Începu a colbăi şi fumul pişcător se mistuia repede în aerul limpede.

Am început să vorbesc despre o întîmplare din sat, petrecută cu vreo trei nopţi înainte, la un vecin al meu. Cum i-a furat vulpea o găină, fără să o simtă nici om, nici cîne, numai urmele şi le-a lăsat prin jurul coteţelor, că plouase de curînd.

— Vulpea? Păi, vulpea e mare hoaţă, domnule doctor! Nici nu ţi-ar veni să crezi! Dar ce ţi-oi povesti eu acum, am văzut cu ochii mei!

Bucuros că i s-a deschis gura, am început să ascult cu încordare. Înainte de a începe mai trase o gură de rachiu.

— Era într-o primăvară, domnule doctor, şi eu umblam de mulţi ani după un ţap bătrîn, şi nu puteam pune mîna pe el. În primăvara aceea am dibuit în ce poiană ieşea să pască în zori de zi.

La marginea poienii era un stejar crenguros, stufos foarte, şi în el mi-am făcut un pătul în care să stau la pîndă. Pe la marginea poienii, cam la cincizeci de metri de stejar, am desluşit o cărare proaspăt bătucită prin iarbă. Am crezut întîi că a făcut-o ţapul cel bătrîn, deşi el nu ieşea în partea aceea, ci în dreptul stejarului în care mi-am făcut eu adăpostul. Am cercetat cărarea mai bine şi am văzut o urmă mare de mistreţ la marginea unei bălţi la care ducea cărarea, şi alături chindesite puzderii de urme mici. Stăi! mi-am zis eu: o scroafă cu purcei! Dacă n-o ieşi ţapul, o să am un purcel. Bate puşca mea pînă aici!

Poiana e hăt departe, pe la mijlocul pădurii. Cărarea cobora de pe un pieptiş, din care, chiar la margine, lîngă poiană, ieşea din pămînt, singur, un colţ de stîncă, înalt ca de doi metri.

M-am suit în stejarul meu la pîndă încă de cu seara. Îmi făcusem un culcuş bun în care mă puteam odihni ca într-un pat.

Am pîcăit din lulea pînă către miezul nopţii, apoi mi-am pus-o în traistă. Voi mai fi aţipit cîte-o leacă, dar cînd s-a crăpat de ziuă eram cu puşca în mînă.

Stau eu şi stau, aştept şi iar aştept, şi trag cu urechea la cel mai mic zgomot. Înţepenisem cu grumazul încordat între frunziş. Vedeam bine poiana cît era ea de mare.

Păliră stelele una după alta şi ţapul nu se ivea de nicăieri. Boarea dimineţii adia dinspre pădure, de partea poienii pe unde trebuia să iasă ţapul.

Se stinse şi cea din urmă stea, se iveau zorile, şi ţapul nici gînd să se arate. Începură să se lumineze vîrfurile fagilor celor înalţi de pe culme.

Oricît îl ştiam pe ţap de prevăzător, nu putea să mă adulmece. Aveam vînt bun, cum spunem noi vînătorii. Mirosul de om nu putea trece peste poiană, ci-l ducea boarea dimineţii spre partea cealaltă a pădurii. Ce să fie? Va fi ieşit în altă poiană? Să mai aştept?

Razele soarelui sulițau acum prin vîrfurile fagilor, nu mai aveam ce aştepta. Aşa tîrziu nu iese în luminiş nici un ţap tînăr, dar încă bătrînul meu, uns cu toate unsorile!

Mă pregăteam să mă cobor, cînd îmi veni în minte cărarea ce tăia poiana şi ducea la baltă. Dacă n-a ieşit ţapul, poate va trece scroafa cu purcei, mi-am zis, şi tot nu voi merge cu mîna goală acasă.

M-am hotărît, deci, să aştept cu puşca încărcată.

Şi iar mai trece vreme şi nu se arată nimic. Deodată, chiar cînd începui să-mi pierd răbdarea, iată că răsare din pădure o vulpe mare şi merge încet, tot pe cărare, mirosind mereu. A mers pînă la baltă, a mai făcut o dată drumul pe cărare şi înapoi, şi apoi s-a făcut nevăzută în pădure.

— Aha! mi-am zis eu, acum sîntem doi care am mînca carne de purcel. Credeam că vulpea s-a ascuns în desiş şi aşteaptă scroafa cu purcei.

Dar iat-o că se iveşte iar! Dar ce duce în gură? Era ceva solid, întunecat, de mărimea unei găini bune. Ce-o mai fi şi asta? A găsit vreun stîrv şi se mulţumeşte cu atît?

Dar iată că nu intră în pădure, ci se opreşte lîngă colţul acela de stîncă, din marginea poienii, de care am pomenit.

Se opreşte cu povara aceea în gură, se uită o vreme la înălţimea piciorului de piatră, şi deodată văd că se adună, îşi încordează trupul, şi dintr-o săritură fu în vîrful bucăţii aceleia de stîncă.

Stă ce stă, apoi sare jos cu lucrul acela mare în gură. Iar se uită cercetător la vîrf, iar se face arc și sare din nou pe piatra pleșuvă.

— Ptii! Ucigă-te toaca — mi-am zis eu mirat foarte. Așa ceva n-am mai văzut. Ce joc poate fi ăsta?

Vulpea sare iar în poiană, se odihnește o leacă și saltă din nou pe stîncă. Apoi lasă ce avuse în gură acolo sus, și sare jos. Din cîteva salturi fu în pădure dar nu către baltă, ci la spatele bucății aceleia de stîncă. Și n-am mai văzut-o, n-a mai ieșit din desiș.

Nu mai înțelegeam nimic! De ce sărise vulpea de trei ori pe colțul acela de stîncă, cu ceva în gură? De uimire mi-am și uitat scroafa cu purcei, și mă tot căzneam să înțeleg purtarea vulpii.

Nu peste mult văzui ritul scroafei la marginea pădurii, în dreptul cărării. Mirosea și ea în toate părțile, și își ivi din tufăriș trupul mare ca de dihanie. Mergea agale și după ea, în șir pe cărare, șapte purcelușI tare vărgați cu dungi sure, să fi fost la vreo două-trei săptămîni.

Scroafa grohăia încet și purcelușii după ea guițau ușor și rar.

Cînd să apuce pe cărare cel din urmă purceluș ivit din tufiș, văd o flăcără roșie că țîșnește din pădure, înhață purcelul, din două salturi ajunge la stana de piatră, iar dintr-al treilea, cu prada în gură, e în vîrful colțului de stîncă.

La guițatul speriat al purcelului, scroafa se opri, coama i se ridică în ceafă ca o perie, se întoarse fulgerător grohăind sălbatic și într-o clipă fu lîngă piatră.

Tot grohăind și făcînd spume la gură se căznește să se cațere pe stîncă, dar nu putea sări pînă deasupra și cădea mereu. Înconjură piatra, încercînd să sară pe toate laturile, dar nu putea ajunge la vulpe pe nicăieri.

Purceii guițau amarnic în jurul ei, și scroafa îi zvîrlea cu ritul din calea ei, cînd pe unul, cînd pe altul.

S-o fi zolit așa mai bine de o jumătate de ceas; încerca să muște din stîncă, bătea grozav din colți, și de la o vreme văzui că erau roșii clăbucii pe care îi făcea la gură.

În toată vremea asta, vulpea — cred că era un vulpoi bătrîn — ședea nepăsătoare, liniștită, în vîrful colțului de stîncă, iar purcelușul dintre colții ei scîncea tot mai încet, pînă ce de la o vreme nu se mai auzi.

Scroafa se mai învîrti o dată în jurul stanei de piatră, apoi, grohăind alt fel, ieși în cărare, cu cei șase purcei în șir după ea, ajunse la baltă și se pierdu în cealaltă parte a pădurii.

Vulpea mai rămase un răstimp sus, apoi, cu purcelul în gură, sări sprintenă și dispăru și ea în pădure, în partea dimpotrivă.

Uimit mereu de minunăția asta, ca și care încă n-am văzut, abia cînd mi-am luat arma s-o pun după cap și să cobor, mi-am adus aminte că puteam împușca cu ușurință scroafa. Dar nu, scroafa nu, că avea purcei sugaci, dar unul din purcei mi-ar fi plăcut să-l duc acasă, să-l pună nevasta în frigare.

În poiană, lîngă colțul de stîncă, căzuse lucrul acela întunecat cu care sărise de trei ori vulpea în vîrful steiului.

Ce crezi că era, domnule doctor? O mică buturugă de lemn, cam de mărimea și greutatea purcelului! Ei, ce zici dumneata?

— Dacă nu mi-ai fi povestit dumneata întîmplarea văzută cu ochii dumitale, aș zice că e o poveste vînătorească. Dar știu că dumneata n-ai obiceiul!

— Nici nu se poate iscodi așa ceva, domnule doctor! Nu-ți poate trece prin minte atîta cumințenie din partea unei vulpi, oricît ar fi ea, de felul ei, înțeleaptă și vicleană. Așa ceva trebuie să vezi!

De mult va fi aflat ea cărarea pe unde trecea scroafa cu purcei, de multe ori va fi stat la pîndă să sară la unul. Dar n-a cutezat, a îngrozit-o dihania. A înțeles că întîi trebuie să-și afle un adăpost unde să nu o poată prinde scroafa, și după ce l-a aflat a făcut proba cum va sări cu purcelul. Poate a făcut proba asta cu buturuga și în alte zile.

— E limpede că aici e vorba de judecată, bădicule Nicodim, zic eu.

— Poate să fie judecată, poate să fie și numai mare vicleșug, știu eu ce să mai spun? Ceva asemănător eu n-am mai văzut prin pădure ori pe cîmp. Nici cel mai mincinos vînător nu poate născoci așa întîmplare.

Tăcu un răstimp, privindu-mă cu coada ochiului. Era mulțumit că am rămas și eu uimit de isprava vulpii, că nu mă mai puteam mira destul.

— Știi ce, domnule doctor? Dacă nu ești grăbit, aș zice să vii cu mine în casă, să îmbucăm ceva, și să-ți mai spun o întîmplare minunată. Zic eu: minunată, dar a fost groaznică!

— Nu-s grăbit, bădicule Nicodim, și vin bucuros. Parcă mă și încearcă o leacă de foame!

— Mie mi-a stîrnit-o rachiul ăsta minunat.

Ne-am ridicat amîndoi de pe pajiște și am intrat în casa pădurarului.

Băiatul,

Asztalos Istoan la masa sa de lucru

— schiță —

de **ASZTALOS István**

Ilustrație de Tia PELTZ

Băiatul cel mare stătea cu fata în curtea școlii. Era un tînăr chipeș, bine făcut. Purta niște pantofi de-un galben deochiat, atît de frumoși, încît toți copiii de pe maidanul Iris îi recunoșteau de la o poștă... Pînă și cei dintr-a treia căscau gura, privindu-i pantofii. Aveau talpă de cauciuc, un cauciuc atît de gros, încît Fülöp Joska dintr-a cincea susținuse, într-o recreație, cu toată convingerea, că, încălțat cu pantofii ăștia, ar putea umbla prin cele mai proaste și noroioase străzi din mahala, fără să-i pese. „Nici de noroi nu te umpli și mergi ca-n puf...“ — decretă el.

Pantofii stîrneau admirația tuturor. Numai doi oameni aveau ce aveau cu ei. Unul era instructorul superior, un om teribil de serios, al doilea chiar tatăl băiatului, zidarul.

— ... Pantofi de malagambist, tovarășe... Mai mare rușinea! Influențează rău și pe copii... — îi spusese instructorul superior, cînd îl văzuse pentru prima oară cu ei.

Iar tată-său dăduse din cap:

— Ce drăcie de pantofi sînt ăștia, băiete?... Așa ceva nu poartă decît prăpădiții ăia care n-au nimic pe dinăuntru, da' pe dinafară se împopoțonează ca altă aia... Ia te uită! Au niște tălpi de cinci kilograme!... Ce vrei să te faci? Autobus?... Păi, sigur — se întoarse bombănind către nevastă-sa — dacă tu-i dai nas la toate aiurelile ce-i trăsnesc prin cap!

— E demodat bătrînul — își zicea băiatul — iar instructorul superior îmi poartă pică, din invidie. Îl roade invidia că n-are și el; și pentru că nu știe să joace fotbal. Pe cînd eu, ajunge să spun o vorbă, că toți puștii se iau după mine să joace. Unul nu rămîne la curățat pomii sau la săpat în grădină. Doar fetele rămîn; da' ele nu se pot cățăra prin pomi și nici de săpat nu sapă ca lumea... Tot din invidie s-a străduit să scornească și concursul ăsta sportiv, acum, la sfîrșit de an. Ei bine, las' să se chinuiască fără mine...

Curtea mișuna de copii. Instructorul superior și profesorul de gimnastică se străduiau să facă ordine.

În vremea asta, el stătea în mijlocul curții și-i povestea fetei, umflîndu-se în pene:

— Ăi dintr-a șasea-s cei mai buni la ștafetă. Aleargă ca iepurii... Îi vezi cum își lasă în jos urechile și țuști!... Eu i-am antrenat.

Fata urmează școala pedagogică și-i instructoare, ca și el, dar la altă școală. Venise aici cu multă plăcere, nu numai ca să învețe de la el cum se lucrează cu pionierii, ci și fiindcă e fată: o fată de șaisprezece ani. Și cînd oare să se plimbe cu băieții? La șaizeci de ani?... Îl asculta pe băiat, dădea din cap și se minuna de vorbele lui. Băiatul, observînd admirația ei, se avîntă și mai mult și-i povesti că el organizase tot concursul ăsta sportiv, că el îl și propusese.

— ... Acum, însă, îl las să facă el ce-o putea — își întoarse capul spre instructorul superior. Îl roade invidia. I-i teamă că-i iau plinea de la gură!

Auzind, fata rămase și mai mirată.

— Treaba asta nu trebuie lăsată baltă! Ar trebui să ridici problema la Secția Orășenească, spuse ea indignată.

Băiatul dădu din mînă.

— Mult îmi pasă de el!... Nu mă interesează. În toamnă tot n-o să mai fiu aici. Mă-nscriu la școala de marină. La Constanța — o lămuri cu emfază pe fată. Explorator! — adăugă pe un ton plin de gravitate.

Fata se uită la el cu o umbră de invidie.

— ... De ce nu pot face și fetele așa ceva? — oftă adînc. Dar se rușină imediat. Ea voia să ajungă învățătoare; asta-i meseria cea mai frumoasă, își zise. Aceste gînduri o mai liniștiră, dar privi cu și mai multă stimă la băiat.

În vremea asta, băiatul se gîndi că n-ar strica s-o ducă pe fată la cinematograf... Ce mutră ar face băieții dacă l-ar vedea cu ea! Dar n-avea destule parale. Îi lipseau cincizeci de bani. Fir-ar să fie, niciodată nu-i dă bătrînul suficient! Doar de la maică-sa ce mai „stoarce“ cîte-un leu, doi.

— Nici o grijă, că oameni ca ăștia nu duc de nas multă vreme poporul, îl încurajă cu convingere fata.

Băiatul se uită nedumerit la ea. Uitase despre ce vorbiseră.

— Ce?... Aha, da, da... Nu-i nimic. Dă-l încolo!

Și se gîndi cu neliniște că fata asta ar fi în stare să ridice problema și atunci, ieșea lată...

băiețașul și cățelușul

Se zgîi de jur împrejur. Oare ce i-ar putea arăta ca să uite de instructorul superior?

Nu departe de ei stătea un copil. Era Varga Sanyi, dintr-a șasea. Se uita cu gura căscată de admirație la instructor. Ce păcat că mai era și cu el o fată! Ce-i drept, le spusese încă de ieri: — O să-mi vină și gagica, așa că să-mi arătați tot ce puteți! Ei bine, el o să-i arate cît poate. Pentru că îl stimează mult, mult de tot pe tovarășul instructor. Ce bine joacă fotbal și ce pantofi are! Și-apoi, se face explorator... A văzut și el filmul sovietic „Vînătoarea de balene". I-a plăcut foarte mult. Și Petőfi Sandor a scris într-unul din versurile sale: „Dacă ești bărbat, fii bărbat..." Ei bine, tovarășul instructor e tocmai un astfel de bărbat. Are și o prietenă și totdeauna glumește cu ei. Visul lui e să ajungă și el așa. Să aibă și el niște pantofi galbeni, să joace fotbal la fel de bine și să ajungă — dacă nu explorator — cel puțin vînător de balene.

Stătea și-l sorbea din ochi pe instructor.

Instructorul îl zări.

— Ia fă-te-ncoa', bătrîne — îi făcu semn cu mîna.

Băiețelul se îndreptă spre el, fericit, ca un cățeluș credincios chemat de stăpîn.

— Ăsta aleargă cel mai bine, îl lăudă instructorul în fața fetei.

Băiețelul clipi recunoscător.

— Alergă la ștafetă, în selecționata mea. Puneți osul, mă — dădu din cap încruntat. — Așa cum v-am arătat... Ia arată, cum o să faci?

Varga Sanyi țîșni din loc foarte fericit și, după ce se întoarse tot în fugă, se opri în fața lor gîfîind.

— Bine, bătrîne... Cum ai primit ștafeta, dă-i bătaie!... Așa cum v-am arătat.

Și se uită mîndru la fată.

Varga Sanyi, la rîndul lui, se simți la fel de mîndru. Uite cum l-a lăudat! Era în stare să stea așa pînă deseară lîngă tovarășul instructor, dar începea concursul și trebuia să plece. Gîngăvi ceva nedeslușit și plecă emoționat, dar nu făcu nici zece pași că instructorul îl opri.

— Ia stai puțin.

Apoi se apropie de el și-i șopti:

— N-ai cincizeci de bani?

Băiețelul clipi:

— N-am decît o hîrtie de un leu... Trebuia să-mi iau un maculator. Dar vi-l dau cu plăcere.

Și începu să scotocească repede prin buzunarele fără fund ale pantalonilor. Își vîri mîinile pînă la coate, pentru că, fericit și emoționat de faptul că tovarășul instructor îi ceruse bani, nu găsea leul făgăduit, rătăcit printre bilele de sticlă, gumele de prăștie, sforile și mărunțișurile ce-i umpleau buzunarele.

În cele din urmă îl pescui și i-l dădu. Băiatul cel mare îl luă, îl băgă iute în buzunar, să nu-l vadă cumva fata, bombăni ceva a mulțumire, și se întoarse. Iar Varga Sanyi o porni galop spre profesorul de gimnastică.

Apoi începu concursul.

Ștafeta fu într-adevăr cîștigată de a șasea B. Tovarășul instructor, care pînă atunci se uitase fără să scoată un cuvînt, de cum porni ștafeta începu să-și îndemne băieții:

— ...Tare, băieți! Haide, bătrîne!... Hai, Sanyi!...

Și Varga Sanyi, auzindu-l, prinse parcă aripi. Îi fîlfîia părul atît de iute alerga de-a lungul curții. Ajunse primul la țintă.

Cei dintr-a șasea B îl îmbrățișară fericiți. Dădu mîna cu el și instructorul superior, dar el abia aștepta să ajungă iar lîngă tovarășul instructor, să-l audă ce-i spune.

Acesta îl lăudă:

— Bravo, băiete! ai mers ca Zatopek. Vezi ce strașnic te-am învățat? Apoi se întoarse spre fată și continuă:

— Cine să cîștige, dacă nu ei?! Eu i-am învățat cum să schimbe bățul. Că nu merge să-l schimbi oricum... Uite, dacă-l ia așa, poate să pornească imediat — îi explică fetei, arătîndu-i cum trebuie preluat bățul în timpul cursei.

Băiețașul îl asculta cu sfințenie și dădea din cap cu însuflețire. Stătea acolo și nu s-ar fi clintit din loc pentru nimic în lume. Dar, pentru că ar fi dorit să atragă și el atenția cu ceva, zîmbi și rosti timid:

— Tovarășe instructor, tovarășe instructor. Ăla dintr-a șaptea B s-au ars frumușel. La ștafetă s-au lins pe bot, spuse mulțumit.

Instructorul se uită la el nervos. Puștiul ăsta începe să-l scoată din sărite, să-l încurce. Băiețașul însă nu-și dădea seama că-i de prisos. Era fericit că putea sta lîngă idolul său și se străduia în fel și chip să-i fie pe plac.

— Tovarășe instructor, tovarășul instructor superior era supărat, zicea că toată ziua umblați teleleu, îi destăinui în șoaptă.

Fruntea băiatului cel mare se încreți.

— Bine, bine, bătrîne. Hai, acum șterge-o! Nu te mai obrăznici!

Dar băiețelul tot nu pricepea. Auzise cuvintele, dar nu-i venea să-și creadă urechilor. Nu se poate! Chiar tovarășul instructor îl chemase... Ba binevoise să-i ceară și bani; și ce mult îl lăudase!

— N-auzi, bătrîne? Șterge-o! Hai, întinde-o, că te apucă ploile! — îi spuse pe o voce și mai aspră. Și, vorbele ca vorbele, dar cum le-a spus!...

De data asta pricepu...

Înțelese că tovarășul instructor nu-l chemase la el ca să-l laude, ci ca să se laude pe sine. Ca să se umfle-n pene în fața „tipei" lui și ca să-l tapeze de bani. Banii, pe care-i primise pentru maculator... Iar el a stat aici, crezînd că tovarășul instructor îl iubește...

Se simți deodată grozav de rușinat. Ar fi vrut să fugă de-acolo, dar nu se mai putea clinti de umilit ce era; auzi cum tovarășul instructor o invită pe fată la cinematograf, văzu cum pleacă. Ieșiră pe poartă, dar instructorul nu-și întoarse nici măcar o dată privirea.

Simți ca o apăsare grea pe inimă și se întoarse la prietenii lui cu fruntea-n pămînt. Dar voia bună nu se mai lipi de el. Primi de la instructorul superior diploma cîștigată, fără să simtă urmă de bucurie.

— Ce-i cu tine, ești bolnav? Te-ai forțat prea mult, nu-i așa? îl privi atent instructorul superior. Ei, haide, băiete, du-te acasă și odihnește-te.

Plecă. Dar gîndurile amare nu-l părăsiră nici pe drum.

—... Atunci, de ce l-a chemat la el? Și banii?... îi primise doar pentru maculator. Biata mama, cum împarte orice bănuț! Nici măcar nu i-a spus dacă-i mai dă leul înapoi. Ce mai? L-a înșelat!

Își suflă nasul, gata-gata să-l podidească plînsul, pentru că asta-l amăra cel mai mult. De ce l-a înșelat? Ce păcat că tovarășul instructor superior nu știe să joace fotbal... — oftă.

Acasă, maică-sa îl primi încruntată.

— Unde mi-ai stat atîta, băiete? E aproape unu și se închide brutăria; ce-o să vă dau de mîncare la prînz? Acum vine tat'tu acasă! Hai, du-te mai repede!...

El luă banii și sacoșa și o porni după pîine.

Mergea pe strada Chintăului, cînd deodată îi ieși în cale un cîine. Era un cățeluș al nimănui, lățos, cu urechile clăpăuge, cu o blană albă, murdară, prăpădit. Ședea cu o lăbuță ridicată în aer și se uita curios la el: de unde vine, unde merge? Era un cățel prost, încrezător în oricine. Fu destul să-i facă un singur semn, că se și repezi la el, țopăind bucuros, și cînd îl mîngîie pe creștet, sări cu picioarele dinainte tocmai pe genunchii lui.

Și-și mișca coada mică și subțire o dată cu tot corpul.

— Ce cățel drăguț! — i se înmuie inima. Ce-i drept, e tare murdar, da-i drăguț foc. Ce păcat că nu-l poate duce acasă. L-ar duce cu dragă inimă, dar mama l-ar da afară cu el cu tot.

— Bine, bine, îl mai mîngîie încă o dată, apoi se îndreptă: — Hai, pleacă, prietene!

Și o luă în goană spre brutărie.

Dar cățelul se ținu scai după el.

Se opri.

— Pleacă de aici, potaie!

Cățelul stătea și se uita la el.

— Pleacă! Marș! strigă la el supărat.

Surprins, cățelul s-a așezat jos, privind mirat.

— Hai, șterge-o! Întinde-o! și izbi cu talpa în pămînt, încruntat. Dar deodată păli. Se gîndi cu groază că făcuse întocmai ca tovarășul instructor. Cățelușul acesta avusese atîta încredere în el și el l-a înșelat. Dacă-l calcă vreo mașină?... Se uită la cățelul ce ședea în mijlocul drumului. Vai, și uite acum-acum închide! se întoarse speriat spre brutărie. Dar nu se putea hotărî. Se uită descumpănit la cățelușul care-l privea mirat.

Auzi ca prin vis, cum se trag obloanele la brutărie.

Și inima lui se frînse deodată în două.

Mai stătu o bucată de vreme, apoi își lăsă fruntea pe gardul de scînduri și-i podidi un plîns amar.

— Nu sînt de vină... Nu vreau să fiu explorator. Nu-mi trebuie pantofi galbeni... Nu vreau să fiu ca tovarășul instructor!...

Și lacrimile-i curgeau șiroaie.

Cățelușul de pripas se apropie de el și se culcă lipit de picioarele lui.

... Dac-aș fi fost pe acolo, m-aș fi dus și eu și l-aș fi mîngîiat pe creștet.

În românește de C. OLARIU

Tinerețea TEATRULUI NOSTRU

de **Costache ANTONIU**
artist al poporului din R.P.R.

M-am temut — ca fiștecare om care nu se are prea la-ndemînă cu scrisul și care este îmbiat, totuși, la a-și pune părerile pe hîrtie — să nu mă pomenesc rotunjind cuvinte pompoase și răsunătoare despre Decadă. Ispita era pe aproape: din vîrful condeiului și începuseră să se rostogolească, sunînd din coadă: manifestare grandioasă, amplă trecere în revistă a teatrului romînesc, măreață... Le-am șters frumușel, deși ele aveau mult adevăr. Dar nu-mi plac cuvintele mari.

...Am stat pe scaun de spectator 10 zile, am văzut 20 și mai bine de spectacole și s-au scurs sub ochii noștri aproape 1000 de actori. A fost copleșitor. E greu să spui — dar mi-te să scrii — ce se petrece în inima unui actor cu creștetul alb și cu zeci de ani de teatru, cînd vede așa ceva. Într-un singur deceniu a crescut, în țara romînească, un uriaș fără de seamăn altădată... Dar s-o luăm încetișor. Întîi cu dramaturgia noastră nouă — pentru că ea a dat numele și rostul Decadei. Am recunoscut — sau abia am făcut cunoștință — cu talentul unei fete deștepte, care se pricepe la oameni și știe să le dea suflare scenică, care are o replică scăpărătoare și, ca mai toate femeile, un lirism delicat: Ana Novac; am gustat hazul și sprinteneala tinerească a piesei lui Stoenescu și Sava ori limba de o rară frumusețe a autorilor „Împărătiței lui Machidon"; am prețuit iar inteligența și rafinamentul lui Horia Lovinescu ori nervul dramatic al lui Baranga. M-au bucurat multe din ce-am văzut. Dar, să-mi fie cu iertare, eu personal nu sînt încă mulțumit de ceea ce ne-au dat dramaturgii noștri (mai bine spus de ceea ce ne-au arătat în Decadă). Nu cred că n-or fi ei vrednici, dar nici nu cred că se omoară întotdeauna cu firea să facă dintr-o piesă tot ce trebuie: găsește cîte unul un subiect interesant, cu lucruri care se petrec acum, în zilele noastre, și o pornește bine; dar pe drum se împotmolește, mai aduce, peste firul povestirii, încă două, trei acțiuni secundare; o lasă apoi baltă pe cea dintîi, ne prezintă încă cîteva personaje noi, ca pînă la urmă să obosim cu toții: și ei, dramaturgul, și noi, actorii, și spectatorii. Nu le zic toate astea cu morga unui critic de specialitate (la așa ceva nu mă pricep de fel), ci meșteșugărește, ca un actor. Și, înaintea publicului, cel mai mult suferă actorul din cauza unei piese proaste, care îl obligă să spună sau să facă lucruri nefirești. Dacă au fost dramaturgi prin sălile Decadei, cred că au înțeles că nu mai au dreptul să facă piese slabe: nu le mai acceptă nici publicul nostru (și cum s-a mai învățat să judece ce e bun și ce nu!), nici actorii.

Și acum, despre actori, despre teatrele din regiuni. Abia acum, cînd s-au perindat unul după altul prin fața noastră, am avut revelația forței pe care o reprezintă astăzi teatrul romînesc. Avem teatre bătrîne de peste 100 de ani, dar parcă niciodată scena romînească nu a fost atît de tînără ca astăzi. Și ceea ce spun nu sînt vorbe goale. Există un suflu nou, o prospețime pe care le-au adus, în toate teatrele noastre, tinerii ieșiți în ultimii ani de pe băncile Institutului.

Am auzit că unora li s-a urcat la cap că sînt „vedete", că afișează o copilărească boemă și o naivă bravadă a disciplinei. Asta nu e sănătos și merită să fie bine trași de urechi! Dar sînt convins că o să le treacă. Au acești tineri o pasiune pentru arta lor, o înțelegere și o dăruire care te farmecă și te emoționează. Se simte că au venit cu un fel nou de a vedea viața și arta, că au o educație nouă. Oare nu e grăitor faptul că cel mai tînăr teatru din țară, cel din Galați (abia înființat), a dat cu „Preludiul" Anei Novac unul din cele mai frumoase spectacole pe care le-am văzut în ultimii ani? (și asta vă spune un om care, la cît teatru a văzut, nu se mai lasă așa ușor impresionat!). Sau sora sa cu puțin mai mică, secția romînă a teatrului din Oradea, și ea mai an născută, nu ne-a desfătat cu un spectacol admirabil, realizat după o piesă destul de palidă („Inima noastră" de Valeriu Luca), din care colectivul brăilean n-a reușit să facă mai nimic? Din atîtea „Împărătițe" cîte am văzut, cea mai autentică ne-a prezentat-o micul colectiv al teatrului din Turda, după cum un alt teatru tînăr, cel din Baia Mare, ne-a oferit un foarte interesant spectacol cu „Ultima oră". Au luat-o teatrele mezine și înaintea bătrînului teatru craiovean, care ne-a cam dezamăgit cu calitatea-i mediocră, și înaintea celui clujean, de la care așteptam mai mult, și care a făcut cam cenușie o piesă sprințară, și a celui timișorean, care n-a știut să-și distribuie și să-și valorifice actori de talent. Numai ieșenii mei s-au arătat tineri, cu toată vîrsta înaintată a teatrului lor, și ne-au oferit un frumos spectacol cu „Horia" lui Davidoglu. Și dacă e să recunoaștem merite, trebuie să-i felicităm călduros pe colegii noștri maghiari de la teatrele din Tg. Mureș, Cluj, Oradea și Baia Mare. Spectacolele pe care ni le-au prezentat („Furtună în munți", „Citadela sfărîmată" și „Zile obișnuite") au dovedit nu numai talent și sîrguință, ci și o subtilă cunoaștere a științei teatrului, o măiestrie — cum îi zicem noi — remarcabilă.

★

Decada ne-a adus bucurii, dar ne-a și amărît uneori.

Nu avem încă destui regizori buni. Și această lipsă s-a făcut simțită nu într-un singur spectacol. Lucrul nu e nou pentru noi; semnalul a fost tras mai demult, dar nădăjduim să nu mai trebuiască a-l repeta. Cînd vom avea în fiecare oraș cîte un tînăr talentat ca: Crin Teodorescu (Galați), Grof Ladislau (Oradea), Constantin Anatol (Cluj), Constantin Dinischiotu (Pitești), Mihai Dimiu și György Harag (Baia Mare), o să putem începe să ne liniștim. Pînă atunci, însă, trebuie să punem cu toții mîna, și să nu așteptăm vreo Decadă ca să ne cunoaștem confrații din țară. E bine să mai mergem și noi pe la ei — și sînt convins că n-o să ne strice: poate mai întîlnim și noi pe lîngă ei.

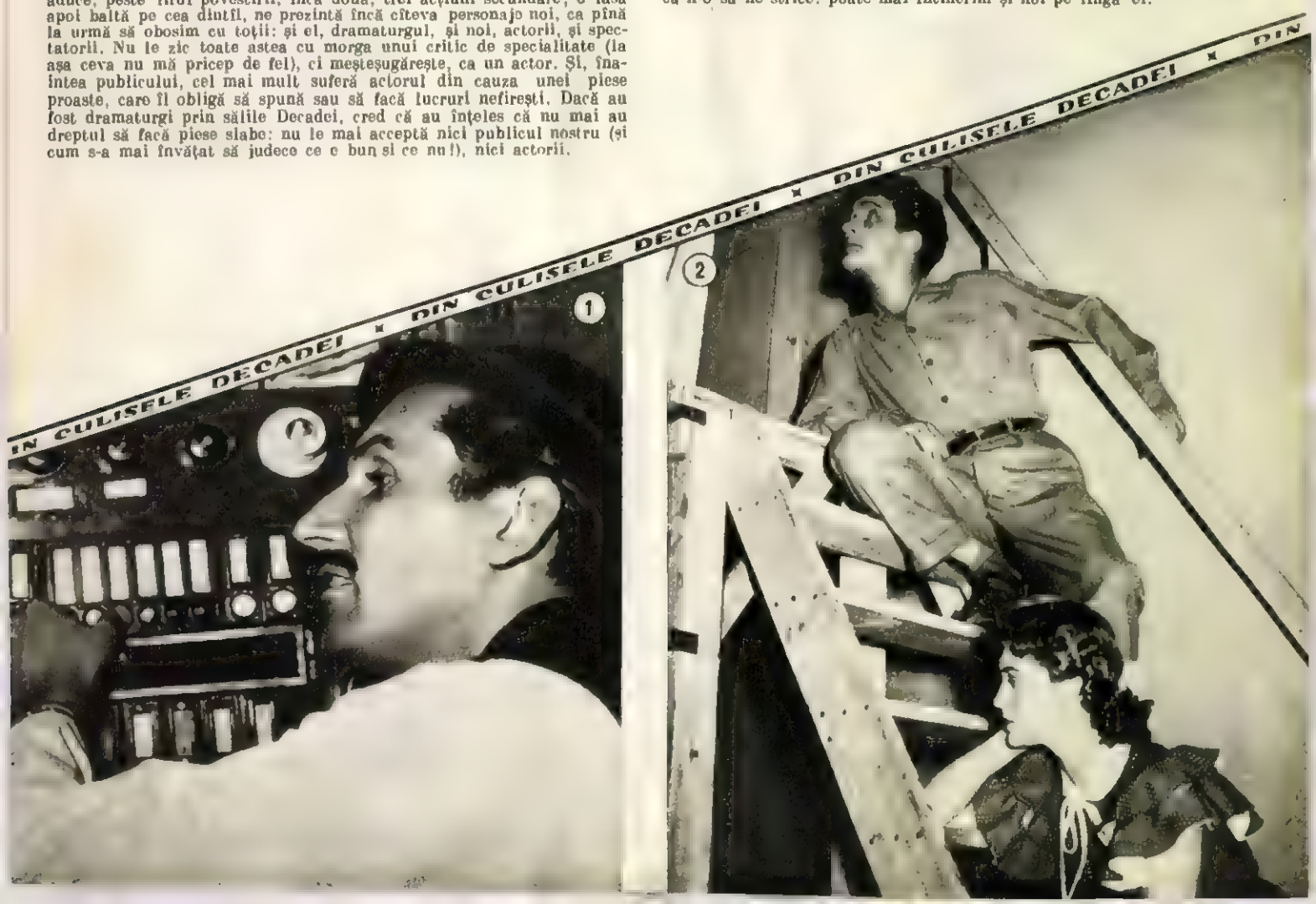

1 *Grea treabă să fii în același timp regizor tehnic și actor (chiar dacă, în această ultimă calitate, nu ai de rostit în „Împărăția lui Machidon" mai mult de un cuvințel-două).*

2 *Nu e prea comod să urmărești spectacolul din culise. Spre convingere, priviți-i pe acești doi tineri actori gălățeni.*

3 *Regizorul Al. Finți, în mijlocul câtorva dintre foștii săi studenți. Precum se vede, reîntîlnirea e din cele mai agreabile...*

4 *Înainte de a intra în scenă, o vorbă de duh îți mai potolește parcă tracul. („Împărăția lui Machidon" pe scena Teatrului de Stat din Sibiu).*

5 *„Fiți atenți, că-mi încurcați luminile". În culisele spectacolului dat de teatrul ploieștean, cu piesa lui Victor Ion Popa „Tache, Ianche și Cadîr", regizorul tehnic domnește în chip absolut...*

6 *Un ultim retuș înainte de intrarea în scenă... Cochetăria nu lipsește, pare-se, nici actriței mezine a Teatrului de Stat din Ploești.*

ȘTIINȚA și gastronomie

Un nou produs alimentar, o nouă conservă, un nou sortiment de salam... Sînt surprize pe care le avem aproape ori de cîte ori intrăm în magazinele „Alimentara". Dar puțini dintre noi știu că pentru realizarea și punerea în fabricație a fiecărui produs, au lucrat luni de zile, zeci și zeci de oameni de știință. Avînd cele mai diferite specialități — medicină, chimie, agronomie — ei studiază împreună, în laboratoarele Institutului de Cercetări Alimentare, o vastă gamă de probleme, a căror rezolvare e menită să indice noi posibilități de economii și raționalizări în industria alimentară și să pună la dispoziția consumatorilor noi produse, din ce în ce mai bune.

Am făcut de curînd o vizită la Institut pentru a cunoaște problemele noi pe care le studiază cercetătorii. Și, cu ajutorul fotoreporterului, vi le putem prezenta și dumneavoastră.

★

1. 10 kilograme hidrolizat de carne, cam cît ar încăpea într-un borcan mai măricel, este o cantitate suficientă pentru a prepara cîte o porție de supă unui grup de 100 persoane, timp de 22 zile. „Hidrolizatul de carne din care am luat o bucățică cu penseta, nu se găsește încă într-o fază finită; carnea a fost pînă acum tocată, hidrolizată, filtrată și concentrată sub vacuum, în laboratorul secției; acum urmează să fie mărunțită, comprimată și transformată în pastile asemănătoare acestea — ne spune doctorul Dan, care a realizat acest nou produs. — Fabricate pe scară industrială, aceste comprimate vor constitui o plăcută surpriză pentru gospodine și... burlaci. Aruncînd o singură pastilă într-un sfert de litru de apă clocotită, ei vor putea obține o supă delicioasă și cel puțin tot atît de hrănitoare ca și supele preparate în mod obișnuit".

★

2 Toate gospodinele știu că, în timpul verii, drojdia se păstrează greu, fiind ușor alterabilă. Serviciul „Fermentații" al Institutului a găsit o metodă de păstrare, prin uscare a drojdiei; aceasta este strecurată printr-o presă din care lese sub formă de firicele și apoi deshidratată cu ajutorul unor curenți de aer. Drojdia uscată obținută în acest fel nu se mai alterează, păstrîndu-și în același timp întreaga putere de panificație.

Experimentată la moara „Constantin David", drojdia uscată a dat rezultate pe deplin satisfăcătoare. În fotografie îi puteți vedea pe inginerul Ilie Vasilescu, laureat al Premiului de Stat, pe inginerul Constantin Cojocaru și pe chimistele Carmen Focșa și Viorica Iliescu, verificînd puterea de creștere a drojdiei, după un an și jumătate de la fabricarea ei.

★

3 Ați folosit probabil laptele praf românesc, preparat din lapte integral. În curînd veți putea cumpăra de pe piață un nou sortiment de lapte praf, parțial smîntînit. Noul produs are un caracter dietetic, fiind indicat în alimentația mixtă și artificială a sugarilor sub patru luni, precum și în alimentația copiilor care au suferit tulburări digestive acute. Iată-i pe inginerii Gh. Chintescu și Toma Carol, lîngă aparatul de pulverizare „Krause" cu ajutorul căruia au obținut acest produs

★

4. În acest laborator, inginerul I. Marinescu, chimista F. Tălpășanu și chimistul M. Cotuțiu, cercetători ai serviciului „Conserve", lucrează sub îndrumarea profesorului N. Satinover la obținerea unui concentrat de vitamină „C" care va servi la vitaminizarea gelеurilor, gemurilor, marmeladelor și siropurilor de fructe. Un singur pahar de sifon cărula i s-au adăugat 25 cm c. de sirop vitaminizat — adică de sirop ce conține concentrat vitaminic — va avea o valoare vitaminică egală cu 130 gr lămîie, sau pe rînd cu: 450 gr salată verde, 700 gr caise, sau 1300 gr struguri.

În afara concentratelor de vitamină „C" care se extrag din măcieș, serviciul „Conserve" extrage din drojdie de bere reziduală, concentrate de vitamine din complexul B, cu care se vor vitaminiza diferite sorturi de pîine, biscuiți, halva și conserve.

Din toată lumea

O INTERESANTĂ ÎNTÎLNIRE

De curînd, în localitatea Fort Belvoir, din statul Virginia (S.U.A.), a fost descoperită, în timpul lucrărilor pentru construirea unei instalații atomice experimentale, o buturugă de copac, despre care savanții au stabilit că datează din primele timpuri glaciare și că ar avea, deci, o vîrstă de 80.000-130.000 ani.

Fosila a fost așezată la intrarea clădirii, ca simbol al întîlnirii erei atomice cu epoca glaciară.

O NOUĂ FIBRĂ SINTETICĂ ȘI ZAHĂR DIN... LEMN

Cunoscutul profesor Shinku Sasaki de la Universitatea din Kyushu a comunicat recent forurilor științifice japoneze competente, un ingenios procedeu de extragere, din ulei de ricin, cărbune și petrol, a unei fibre speciale, mai rezistentă și mai ușor de vopsit de cît fibra sintetică de nylon.

De asemenea, laboratoarele „Noguchi" din Tokio au reușit să producă, de curînd, glucoză din lemn. În urma rezultatelor obținute, s-a început construirea unei instalații pentru producerea experimentală a noului zahăr sintetic.

RINICHI ARTIFICIALI

La una din clinicile medicale din Budapesta se experimentează actualmente un nou aparat — rinichiul artificial — construit de un colectiv de tehnicieni și medici. Noul aparat e menit să înlocuiască, din punct de vedere funcțional, rinichiul bolnav, pînă cînd acesta, însănătoșit, începe să-și reia normal funcțiunea de filtrare a substanțelor toxice din organism și de eliminare a lor.

„JAWA 50, MEZINA"

Mezina motocicletelor cehoslovace „Jawa" a fost de curînd creată de constructorul Iosef Iozif, de la uzinele „9 Mai" din Praga. Concepția realizării acestui ultim tip „Jawa" s-a bazat pe următoarele principii: motocicleta să aibă un preț accesibil, cheltuielile de exploatare să fie reduse, să poată fi utilizată pe diferite terenuri și să ofere optima comoditate în timpul mersului.

Construcția simplă a „Jawei 50" îndeplinește toate aceste cerințe. Ea are un motor în doi timpi cu piston plat și schimbător de viteză într-un monobloc. Cilindrul culcat are un volum de 49,5 cm.c., o cursă de 44 mm și un alezaj de 38 mm. Motorul de 1½ c.p., fiind de construcție modernă, îi asigură orice urcuș, fără efort. Vehiculul cîntărește numai 48 kg.

Cu această nouă construcție, uzinele cehoslovace „Jawa" răspund din plin numeroaselor cerințe de motociclete ieftine și economice, care îi sînt făcute atît de piața internă, cît și de cea externă.

„CEASORNICUL MONDIAL"

Nu demult a fost realizat în Danemarca un interesant mecanism, de care danezii sînt foarte mîndri și pe care îl socotesc a opta minune a lumii. Este vorba de un așa-numit „ceasornic mondial", combinat cu un calendar valabil pentru 570.000 ani. Începută de renumitul maistru ceasornicar Jen Olsen, complicata construcție nu a putut fi terminată de acesta, care a murit între timp, și a fost continuată și desăvîrșită de maistrul Otto Mortensen. Otto Mortensen pretinde că ceasornicul realizat va avea cel mult o întîrziere de o secundă la 1.000 ani!

EXPOZIȚIA INVENȚIILOR

La Bruxelles (Belgia) a fost recent organizată o „Expoziție a inventiilor", în care au fost expuse peste 500 de soluții inventive pentru diferite probleme privind industria cît și viața de fiecare zi.

Pentru înlăturarea monotoniei aceluiași și aceluiași peisaj pe care îl vedem prin fereastra casei, un inginer belgian a propus o soluție radicală: o casă care se poate roti; doi inventatori italieni s-au oferit să vină în ajutorul celor care nu știu niciodată ce zi este și au prezentat, ca atare, un interesant „calendar circular perpetuu"; un inginer francez a adus în expoziție un ceas deșteptător permanent, prevăzut cu o sonerie care poate fi reglată, după dorință, pentru a anunța o anumită oră, zi sau lună, precum și un anumit an. Ceea ce a stîrnit însă cea mai mare senzație în rîndul publicului vizitator a fost, fără îndoială, chitara pneumatică, cu care se poate cînta după ce se introduce aer într-însa. Ciudata chitară poate fi folosită și ca pungă pentru păstrarea apei calde.

OASPEȚI DIN Montmartre

de Valentin LIPATTI

...Într-o seară umedă de octombrie — era prin 1937 — am urcat și eu în Montmartre, cu cîțiva colegi de liceu. Acolo, în piața Dancourt, anacronică și cuminte ca un fund de provincie, străjuia pe atunci, și mai dăinuie și astăzi, teatrul „De l'Atelier". Se juca „Iuliu Cezar" de Shakespeare. Spectacolul ne-a plăcut foarte mult: și tiradele lui Marc Antoniu, și presimțirile Calpurniei, și decorul, și atmosfera „romană"... Dar, mai presus de toate, ne-a impresionat interpretul lui Cassius, un omuleț adus de spate, cu profil de babă, cu vocea stranie ce-ți pătrundea în suflet de nu mai puteai s-o uiți vreodată. Era Charles Dullin.

Dullin, al cărui nume se impusese publicului parizian și care, de aproape 20 de ani, plăsmuia o artă nouă în „atelierul" său, Dullin, rămas fidel marii linii realiste a lui Antoine, era alături de Copeau, de Jouvet, de Gaston Baty, de Pitoëff, animatorul genial al teatrului francez modern, dezbărat de rutina și praful așternut în acea vreme la „Comédie" sau la „Odeón", ca și de facilitățile exasperante ale teatrului bulevardier... Cine, din cîți l-au văzut, îl va uita vreodată pe Dullin în Volpone, în Harpagon, sau recitînd „Balada spînzuraților" a meșterului François Villon? Dullin a trăit ca o mare flacără pură, mistuindu-se nebunește pentru teatru. A fost poate cel din urmă mare actor ambulant al Franței, ultimul strănepot al menestrelilor și jongleurilor, cu eroismul, spiritul de aventură și entuziasmul juvenil necesar. În „atelierul" său a descoperit autori, a ridicat actori, a dus teatrul francez pe culmi ale realismului, punînd pe tot ce făptuia pecetea harului și strădaniei sale neostenite.

„De l'Atelier" își duce astăzi viața pe care i-a dat-o Dullin. Condus din 1940, cu gust și cu pricepere, de André Barsacq — unul dintre cei mai străluciți colaboratori ai lui Dullin — „Atelierul" a rămas credincios țelurilor programatice fixate de bătrînul meșter, Molière și Gogol, Shakespeare și Dostoievski stau în repertoriu alături de Pirandello, Marcel Achard sau de ultimele creații ale lui Jean Anouilh.

Cele trei spectacole pe care compania lui André Barsacq le prezintă publicului bucureștean dovedesc de altfel varietatea repertoriului și discernămîntul alegerii lui, pe acea linie de fantezie, de umor și de satiră imprimată odinioară de Dullin. Henri Monnier și Labiche îl fac pe spectator să rîdă cu lacrimi, dar să simtă totodată și ridicolul situațiilor și conflictelor dintr-o lume apusă. Din opera dramatică atît de bogată a lui Anouilh, André Barsacq prezintă „Balul hoților" — un bal al escrocilor din lumea „bună", cu intrigi și „regăsiri" pasionante, din care dragostea iese învingătoare. Sentimentul de puritate, constant la personajele pozitive ale lui Anouilh, se regăsește și aici prin condamnarea cupidității și a afacerismului lumii capitaliste.

„Întîlnirea de la Senlis", mai pirandelliană prin tema dublei existențe a eroului, pune, cu fantezia și dramatismul care-l caracterizează pe Anouilh, problema raporturilor dintre libertatea individului și constrîngerea de către un mediu dat, în care fericirea e adesea o vorbă aruncată în vînt. Aparținînd așa-numitului ciclu de „piese trandafirii" — spre deosebire de ciclul „negru" al lui Anouilh — „Balul hoților" și „Întîlnirea de la Senlis" sînt departe de a fi o „artă gratuită": ele îl fac pe spectator să tragă singur anumite concluzii asupra lumii și vieții.

Serile bucureștene ale „Atelierului" sînt luminate însă de prezența celui mai tînăr dintre dramaturgii francezi, actor ambulant și om de teatru ca și Dullin, nepermis de tînăr pentru respectabila-i vîrstă de 334 ani. Vrăjitorul acesta care suprimă distanțele și timpul se numește Jean-Baptiste Poquelin. Rîsul lui Scapin răsună pe scena noastră ca un mesaj autentic al spiritului galic. Căci orice teatru din Franța e, de cele mai multe ori, o „casă a lui Molière" și orice „casă a lui Molière" e o casă a poporului francez.

Scenă din piesa „Întîlnirea de la Senlis" de Anouilh.

„Atelierul" va prezinta „Înmormîntarea" de H. Monnier

1 *Jean Anouilh*

2 *Jacques Ramade*

3 *Edith Lansac*

4. *Jean Bertho*

Se pare că o bună caricatură n-are nevoie de text explicativ. Totuşi s-ar putea ca unii dintre cititori să nu-i cunoască pe toţi scriitorii înfăţişaţi în desenele lui Nell Cobar. De asemenea, s-ar putea întîmpla ca înşişi scriitorii să nu se recunoască... De aceea vom încerca să dăm o mînă de ajutor în descifrarea lor.

Faptul că scriitorii nu sînt prezentaţi la masa de lucru — aşa cum sînt cunoscuţi din fotografiile care apar în presă — este cu totul întîmplător. Pe autorul a peste 120 volume, părintele lui Nicoară Potcoavă şi al lui Mitrea Cocor, caricaturistul l-a întîlnit pe cînd se înapoia de la vînătoare, una din îndeletnicirile sale preferate. Pe poetul care în cea de a doua sa tinereţe, la 75 de ani, ne-a dăruit poemele „1907" şi „Cîntarea omului", l-a găsit în grădina sa, ca harnic prisăcar. Geo Bogza tocmai se pregătea pentru una din drumeţiile sale, pe întinsul patriei. Sub povara ediţiilor în 17 limbi ale romanului „Desculţ", Zaharia Stancu se pregătea să dea la tipar noul său roman „Jocul cu moartea", a cărui acţiune se desfăşoară în anul 1937, din iunie pînă în octombrie. Pe prozatorul de limbă maghiară Nagy Istvan l-a aflat cătărat...„la cea mai înaltă tenslune". Poetul Marcel Breslaşu făcea o mică şuetă cu cîteva dintre personajele sale. Instalat pe al său „Arc de triumf", Aurel Baranga îşi păştea „Mielul turbat" într-o pajişte cu „Iarbă rea". Petru Dumitriu avea o discuţie tovărăşească cu un coleg al său, şi acela cronicar al epocii sale. Iată-l şi pe poetul Mihai Beniuc, din al cărui „Mar de lîngă drum" se înfruptară mulţi tineri epigoni. Poetul Mihu Dragomir, proaspăt cineast, îşi filmează confraţii aflaţi în carul poeziei;

Desen de Nell COBAR

Cicerone Theodorescu, Dan Deșliu, Eugen Jebeleanu, Maria Banuș, Alfred Margul Sperber, Nina Cassian, Veronica Porumbacu, Dumitru Corbea, Eugen Frunză; iar starterul — criticul Ovid S. Crohmălniceanu — le urează mai mult avînt în zborul spre culmile poeziei. Încet, dar sigur pe tractorul său, V. Em. Galan străbate ogoarele gospodăriei de stat „Bărăgan". Firavul păstor nu este Niculae Moromete, ci însuși părintele său literar, Marin Preda. Poetul Demostene Botez se află împreună cu alți... tineri în mașina revistei „Tînărul Scriitor", în timp ce criticii literari duc spectaculoase dispute în coloanele revistelor literare, spre desperarea tinerilor scriitori care așteaptă să fie îndrumați. Eusebiu Camilar și-a procurat un covor fermecat cu care se deplasează pe terenul celor 1001 de basme. Se pare că nici tinerii scriitori Titus Popovici, Francisc Munteanu și Al. Andrițoiu nu se vor lăsa mult așteptați cu noile lor cărți. Iată-i, în sfîrșit, și pe cîțiva dintre dramaturgii noștri: Mircea Ștefănescu, Horia Lovinescu, Lucia Demetrius și Ana Novac, pe care străluciții lor înaintași Ion Luca Caragiale îi aplaudă la scena deschisă, în calitate de spectator.

Dacă n-au încăput aci toți scriitorii noștri valoroși — nu din vina lui Nell Cobar, ci a spațiului — aceasta nu înseamnă că „Flacăra" nu e bucuroasă să-i găzduiască în paginile ei. Tuturor scriitorilor noștri, celor de față ca și celor ce lipsesc din desen, noi le urăm, cu prilejul primului lor Congres, să păsească mereu înainte spre un nou avînt al creației literare, să dea opere tot mai multe și mai bune, spre bucuria cititorilor și mîndria culturii noastre socialiste.

O întîmplare

de Kazimierz BRANDYS

Mi-a povestit-o un prieten, literat. Notez din memorie:

„De cîtva timp mă aflu în căutarea unor subiecte contemporane. În cărțile mele de pînă acum a fost vorba de întîmplări vechi, de dinainte de război. Înțelegi, desigur, cît este de jenant. Mă simțeam ca un om care folosește de fiecare dată timpul trecut, care nu poate să spună: iubesc, ci numai: am iubit. În modul acesta nu poți cuceri simpatia nimănui. N-am cucerit simpatia cititorilor, iar autorii de recenzii m-au lăudat un pic doar din complezență.

Într-o bună zi m-am hotărît să termin cu toate acestea. Era o zi frumoasă de primăvară; cerul avea culoarea ochilor unei fete pe care am cunoscut-o cîndva. În această zi mi-am zis: ajunge! Astăzi vei porni întru întîmpinarea zilelor în care viețuiești; prea puțin ți-ai udat tălpile, căutînd un vad între țărmuri. Acum va trebui să te avînți cu capul înainte în viitoarea contemporană...

M-am decis să scriu despre construcție. Așa mă sfătuiseră criticii. Am început să caut un edificiu tipic, obișnuit, nu prea mare, ca să nu mă pierd în el. O construcție varșoviană de rînd. Niciodată în viață n-am căutat lucruri neobișnuite. Consider că adevărul are nuanța cenușie a lucrurilor de rînd. Tocmai așa trebuia să fie lucrul căutat. Primele legături le-am stabilit în decurs de cîteva săptămîni.

Eram pregătit să îndur o decepție. Cunosc răceala contactului dintre vis și realitate, răceala aspră, dureroasă, a pragului dintre ele. Da, mult timp n-am putut să găsesc edificiul căutat. Dar nu m-am lăsat învins. Dacă sufletul meu are măsele, să știți că și le poate încleșta zdravăn. Am traversat orașul de la un capăt la altul. Am făcut destulă anticameră în fața ușilor directorilor și inginerilor. Am călcat destul prin nisip și lut. Muncitorii mă cunoșteau acum din vedere.

Apoi au început ploile. Cerul a devenit plumburiu. Semăna cu ochii unei alte fete pe care am cunoscut-o cîndva. Locuiesc la o margine îndepărtată a orașului. Știți cum arată fața locului: doar șes gol, un teren cu cartofi și ceva garduri. Paznicul casei face drumul pînă la Czerniaków, călare. Comunicația cu centrul orașului este foarte grea. Și totuși, în fiecare zi, dimineața, izbuteam să fac drumul acesta. Cu autobusul, apoi cu tramvaiul, cu troleibusul, din nou cu autobusul. Pînă la șantier.

Aici, pe șantier, oamenii sînt grozav de ocupați: muncesc. Puțini sînt acei care pot găsi cîteva clipe libere, spre a lămuri unele probleme. Umblu de colo-colo, mă uit la temelii, notez fețele mai interesante, uneori acostez în treacăt vreun zidar: „Cum mai merge, cetățene?" De regulă primesc răspunsul: „De, așa și-așa". Și trebuie să mă întorc la capătul celălalt al orașului. Cu autobusul, apoi cu troleibusul, cu tramvaiul, din nou cu autobusul. Terenul cu cartofi, gardul, mîncarea reîncălzită... Așa s-au mai scurs cîteva săptămîni. Am mai sfredelit o gaură în cureaua de la pantaloni.

Fără fard

Timp de 33 de zile un grup de cunoscuți ziariști sovietici au vizitat Statele Unite ale Americii.

Din delegație au făcut parte: B. Polevoi, reprezentînd ziarul „Pravda" (conducătorul delegației); V. Poltoratki de la ziarul „Izvestia"; A. Sofronov de la revista „Ogoniok"; B. Izakov de la revista „Mejdunarodnaia Jizn"; N. Gribaciov de la „Literaturnaia Gazeta"; A. Adjubei de la „Komsomolskaia Pravda" și V. Berejkov de la revista „Timpuri Noi".

Multe și felurite sînt impresiile culese de reprezentanții presei sovietice în cursul călătoriei lor în S.U.A. Ele au fost împărtășite opiniei publice prin zeci de articole, reportaje și note de drum, apărute în coloanele presei. Deosebit de interesante sînt acele materiale prin care ziariștii sovietici vorbesc despre colegii lor americani și despre presa din S.U.A. în general.

Materialul pe care-l publicăm constituie o sinteză a acestor relatări, pe cît de sugestive pe atît de substanțiale.

★

Prima zi a sosirii lor la New-York, ziariștii sovietici au consacrat-o vizitei la redacția ziarului „New-York Times". Sediul acestui mare ziar american se află într-un zgîrienori a cărui formă amintește un fier de călcat. „New-York Times", unul dintre cele mai influente ziare din S.U.A., a intrat în al 105-lea an al existenței sale. Tirajul său zilnic este de peste 500.000 de exemplare, iar duminica se dublează, el fiind totuși cu mult inferior tirajelor cu care sînt obișnuiți ziariștii sovietici în țara lor. (În comparație cu anul 1952, numai tirajul ziarului „Pravda" a crescut cu peste 2.000.000, iar al ziarului „Komsomolskaia Pravda" cu 600.000 exemplare). În schimb, ziarul american este foarte voluminos. El are un număr mare de pagini înțesate cu reclame; poate fi pe drept cuvînt comparat cu o saltea. Se pare însă că americanii s-au obișnuit într-atîta cu ele, încît dacă într-o bună zi ar dispărea toate reclamele, americanul nu ar mai ști ce ar avea de făcut și unde să se ducă după... cumpărături. Această remarcă a scriitorului Howard Fast vine s-o întărească pe aceea a ziaristului sovietic Berejkov, care la rîndul său a avut impresia că, prin marea reclamă, firmele americane se adresează unor oameni peste măsură de pasivi, care nu-și cunosc propriul lor interes.

În ceea ce privește orientarea ziarului, la a cărui alcătuire contribuie 800 de oameni și peste 100 de corespondenți din străinătate, ziariștilor sovietici li s-a răspuns că „New-York Times" se străduiește să fie obiectiv. În sprijinul acestei afirmații, s-a amintit atitudinea adoptată de ziar în ultimii ani cu prilejul campaniilor pentru alegerile prezidențiale, cînd „New-York Times" se pronunța trei zile pentru candidatul democrat și alte trei zile pentru cel republican (că între programele celor două partide nu există nici o deosebire este un fapt notoriu).

Un alt argument adus în sprijinul obiectivității lui „New-York Times" ar fi faptul că articolele care exprimă părerea redacției într-o problemă dată se publică numai într-una din paginile ziarului, celelalte pagini fiind rezervate știrilor de la fața locului care exprimă două, trei, sau chiar patru puncte de vedere, precum și reclamelor.

„Aceasta se face în interesul obiectivității — au spus americanii. Noi vrem ca cititorul să-și formeze el însuși o părere proprie..."

— Lăudabilă grijă pentru cititori, spune Gribaciov. Dar ca profesioniști, atît noi cît și ziariștii americani, înțelegem perfect de bine că oameni și nu automate sînt acei care culeg, selecționează și prelucrează aceste știri...

Grija presei americane pentru asigurarea „obiectivității" au putut s-o constate ziariștii sovietici, citind știrile externe din „New-York Times" în legătură cu livrările de armament cehoslovac Egiptului. Sînteți un prieten al Egiptului? Prea bine, veți găsi în pagină punctul de vedere al guvernului egiptean. Simpatizați cu Israelul? Poftim, citiți știri și documente din sursă israeliană. „Dar eu, remarcă Polevoi, împărtășesc punctul de vedere al Cehoslovaciei, care a vîndut armament pe baza obișnuitelor tranzacții comerciale, fără nici un

din Varșovia

Ilustrații de N. POPESCU

Îți mai aduci aminte de Stas M...ski? Da, același. În mod obișnuit, trei trimestre e pe teren. L-am întîlnit în cartierul Praga. Așteptam tramvaiul spre Żeran. Ploua. Cerul dispăruse. E lucru ciudat: în zilele ploioase mă îndoiesc de mine însumi. Stas mi-a spus atunci că în Varșovia nu voi găsi nimic corespunzător. Aici, la noi, se construiesc doar locuințe: două camere și bucătărie, un procent redus de efect patetic. Pe teren e însă altceva. De pildă, la o depărtare de 30 km de Varșovia, se construiește un mare edificiu industrial, ceva tocmai în genul căutat de mine: imaginea impunătoare a unui obiectiv contemporan.

Am plecat a doua zi într-acolo cu autobusul. Stas îl cunoștea pe inginerul-șef, un om admirabil, care ne-a condus prin șantier. Cerul se înseninase puțin. Cunoști locul: pini, nisip. Deasupra săpăturilor fluierau graurii; pădurea pătrundea în șantier din patru părți. Ne-am așezat pe niște scînduri. Am întrebat dacă nu s-a ivit cumva vreun conflict nou.

Inginerul dădu din cap și-mi răspunse că aici totul așteaptă condeiul scriitorului. Chestiuni mari, oameni admirabili. „În sfîrșit!" mi-am zis în gînd. L-am cinstit cu o țigară. „De pildă, zice inginerul, uită-te la Kowalczyk, șeful sectorului II, un om minunat..."

Tocmai mă pregăteam să scot de la el ceva amănunte, cînd dintr-o baracă se năpustiră doi oameni admirabili, strigînd și gesticulînd:— Tovarășe inginer! tovarășe inginer! — Ce s-a întîmplat? strigă inginerul. — Betoniera de la sectorul II s-a stricat! — Din nou acest păcătos de Kowalczyk?! — vociferă inginerul — am să-i arăt eu îndată! și se scuză față de noi pentru o clipă.

După o așteptare de o oră, amîndoi eram bine bronzați. Stas arunca conuri veveriței; apoi ne-am jucat „de-a colonia" cu briceagul meu. La orele două mi-am îmbrăcat cămașa; mai aveam de lucru acasă. Ne-am grăbit spre stație. — Vezi, surise Stas, ți-am înlesnit un contact.

Am mai fost acolo încă de două ori. Apoi din nou au urmat cîteva zile mohorîte; în cartierul nostru comunicația se împotmolise din nou. Cu greu putea omul să se urnească din casă. Vîntul sufla, zgîlțîind gardul, care de-abia se mai ținea. Într-o bună zi a telefonat Stas. A întrebat ce mai e nou pe șantier. De fapt, nu știam ce să-i răspund.

„Nu fi supărat — mă lămuri el — ai nimerit un caz rar: un edificiu impenetrabil. Se pare că aceasta este o expresie tehnică, în limbajul celor de pe teren." Mi-a promis să găsească o altă construcție, extrem de interesantă, lîngă Radom. În zilele următoare am fost ocupat la Uniune: am organizat o ședință plenară cu un referat pe tema: Cum poți pătrunde pe teren?

Nu știu cum s-au petrecut lucrurile, dar am pierdut contactele anterioare, iar ultimul, cel mai nou, s-a întrerupt. O săptămînă am zăcut cu temperatură: gripat, probabil din cauza ploilor. Stas mi-a trimis o carte poștală din Zakopane, informîndu-mă că încă n-au început lucrările la construcția de lîngă Radom. Apoi am făcut cunoștință cu o fată oarecare.

Ochii ei aveau o culoare care nu semăna de loc cu cea a cerului: erau castanii deschiși cu ape verzui. Nici nu mai știu cum s-a întîmplat. Ne-am întors împreună, după o excursie în afara orașului. Și în prima zi, în zori, am fost treziți de o zarvă nespusă de mare. Am crezut că visez un bombardament și am vrut s-o string și mai aproape de pieptul meu. Dar ea nu mai era lîngă mine.

— Privește, strigă ea, ce priveliște!

M-am dat jos din pat și mi-am tîrșîit pașii pînă la fereastră. Nu era vis. Un tractor cu trei remorci huruia chiar sub odaia mea: intrase pe poartă și se îndrepta spre gardul meu... Mă frec la ochi, mă uit mai departe: dincolo de gard se mișcau cîțiva oameni îmbrăcați în salopete, roabele zornăiau pe podețe și peste tot — omule! oare îți poți crede ochilor? — macarale! Macaralele se mișcau în sus și în jos, ca turbate... Privesc și încerc să mă conving că-i totuși un vis; dar nu: o nouă săpătură pentru temelii, iar de sus un strigăt teribil: „Dii, căluțule!" — venea de la megafonul instalat pe un turn. La dreapta — trei etaje în stil vienez, cu colonade; la stînga — două blocuri în roșu, ridicate pînă la acoperiș. O așezare întreagă! Chiar sub nasul meu s-a înălțat construcția aceasta, iar eu nici măcar n-am observat-o. O construcție obișnuită, varșoviană. Tocmai așa cum am căutat-o..."

— Poți s-o descrii — l-am sfătuit. Este un subiect frumos pentru o povestire lungă.

— Nu-ți rîde de mine, mi-a răspuns. Ce se poate descrie alci? Propria mea orbire? Doar eu n-am văzut nimic!

. . . . . .

A văzut doar pădurea și pe fata aceea frumoasă. A văzut autobusul plin de oameni și cerul împodobit cu nori. A văzut veverița care rodea un con de pin și pe omul care construia. I-a pătruns în fiecare zi gîndurile și i-a descoperit speranțele. Și, totuși, zice că n-a văzut nimic.

Însemnări de T. DAN

---

dedesubt politic, fără a impune nici un fel de condiții clientului. Unde e punctul de vedere al Cehoslovaciei?" „Da, aveți dreptate, să vedeți... Punctul de vedere cehoslovac lipsește din pagină". „Nimic de spus, conchide Polevoi, obiectivă expunere a tuturor punctelor de vedere!"

Ziariștii sovietici au mai vizitat, printre altele, și redacția lui „Cleveland Press". Aici ei au putut vedea cum colaboratorii literari ai ziarului lucrează cu toții într-o singură cameră mare, fiecare stînd la o masă. „Nu s-ar putea spune, observă Gribaciov, că acestea ar fi condiții optime pentru reflecție și meditație, dar în schimb nu ai cum să stai la taifas la telefon." Șeful secției stă și el în aceeași cameră, în dosul unei despărțituri de sticlă, astfel posibilitatea să-i vadă pe toți, să dea dispoziții și să supravegheze executarea lor. Acest sistem, denumit „Moartea leneșilor!" sau „Nu căsca, ține pasul!", e în vigoare în toate redacțiile ziarelor din America.

Presa americană este mare, energică, zgomotoasă; în țară există o vastă rețea de ziare, reviste, posturi de radio și televiziune; totuși, din cauza informării unilaterale, americanul de rînd nu reușește să cunoască mai nimic serios despre alte țări, după cum nu cunoaște prea bine nici cele ce se întîmplă în propria lui țară. Lui nu-i place politica; o privește cu ironie. Pe drept cuvînt, cum ar putea să-l intereseze politica, dacă la 30 de rînduri de știri externe contradictorii și tendențioase, el este nevoit să citească 1000 de rînduri de știri despre crime, jafuri, noi pălării, accidente de avion, predici și despre aventurile galante ale diverselor dansatoare sau stele de cinema. Faptul că nu se prea interesează de politică nu înseamnă totuși că americanul de rînd nu urăște războiul. El știe doar că războiul îl va despărți de familia sa, îi va distruge căminul. În S.U.A. ziarele și revistele aparțin unor persoane și societăți particulare, ceea ce explică pe de o parte zelul cu care ele apără în primul rînd interese particulare, iar pe de altă parte caracterul contradictoriu al știrilor interne și externe apărute în presă. Este limpede că și aici își spun cuvîntul aceleași interese contradictorii ale firmelor și monopolurilor din S.U.A. și tocmai în aceasta constă acea „libertate a presei" despre care se vorbește atît de mult în America.

Iată pe scurt cum a văzut N.Gribaciov această mult trîmbițată „libertate" a presei americane: „Vrei să te exprimi liber? — fă-te proprietar de ziare; nu ai bani? — șoptește la urechea vecinului ideile inteligente ce-ți trec prin cap; iar de ești proprietarul unui ziar, ia aminte și nu ataca pe cei mai puternici decît tine, căci altminteri vei fi doborît... Cît despre criticarea acțiunilor guvernului, critică cît poftești, dar numai în măsura în care acest lucru este util pentru a face reclama libertății de exprimare prin presă și în măsura în care aceasta nu schimbă fondul lucrurilor."

De altfel, în ultima vreme nici măcar acest lucru nu este pe deplin posibil în Statele Unite, lucru recunoscut și de frații Aleop în paginile ziarului „New-York Herald Tribune". Presiunea cenzorilor, scriu ei, este resimțită de acei dintre corespondenții din Washington care încă mai încearcă să-și îndeplinească cinstit datoria, adică să informeze opinia publică americană asupra unor fapte de importanță națională. Aceiași ziariști americani ajung la concluzia că, în ceea ce privește libertatea informării, în Statele Unite s-a creat o atmosferă aproape de domeniul psihiatriei. Corespondenții care continuă să-și îndeplinească corect obligațiile trebuie să se aștepte la orice, de la metodele vechi ale urmăririi pînă la despărțirea de prieteni vechi și la interceptarea convorbirilor telefonice. Iar acelora care se încumetă să nu țină seama de aceste opreliști li se întîmplă ceea ce li s-a întîmplat celor 18 ziariști americani dintre care 14 au lucrat mai înainte la ziarul „New-York Times"— chemați nu demult în fața subcomisiei senatoriale pentru problemele securității interne, care a deschis o anchetă publică în legătură cu... „pătrunderea roșilor" în presă. Aceeași soartă a avut-o și Price de la „Daily News". Toate acestea te fac să-ți amintești de un aforism plin de amărăciune a lui Mark Twain:„Din milostenia celui de sus, noi americanii dispunem de trei daruri neprețuite: libertatea cuvîntului, libertatea conștiinței și hotărîrea rezonabilă de a nu le folosi"...

■

În timpul cît au stat în S.U.A., ziariștii sovietici au participat la numeroase conferințe de presă. Discuțiile erau vii, presărate cu glume,

Întîlnire între ziariști sovietici și colegii lor americani la redacția revistelor newyorkeze „Time" și „Life".

și aveau un larg ecou în rîndurile oamenilor simpli. Dacă uneori se întîmpla ca la început să existe o atmosferă de neîncredere, ea se risipea la scurt timp după începerea conferinței. O dată cu animarea discuției, fiecare se străduia, apărîndu-și punctul de vedere, să înțeleagă punctul de vedere al celorlalți. Au fost însă și cazuri cînd la conferințe de presă luau cuvîntul „cruciați ai războiului rece", amatori de senzații ieftine, sau pur și simplu lepădături, care, de dragul unor interese particulare, nu se jenau să sfideze adevărul cel mai evident.

Așa s-a întîmplat la conferința de presă de la clubul newyorkez „Overseas Press Club". La un moment dat, își amintește Polevoi, în sală s-a auzit o voce isterică:

— Spuneți că la voi există libertatea presei. Dar de ce bruiați emisiunile în limba rusă ale „Vocii Americii"?

— Noi, fu răspunsul, nu acoperim niciodată emisiunile americane, engleze, franceze și altele, adresate popoarelor din aceste țări. Dimpotrivă, pe scala aparatelor noastre veți găsi și New-Yorkul, și Londra, și Parisul. La noi sînt foarte mulți oameni care cunosc limbi străine, care ascultă aceste emisiuni și capătă informații interesante.

— Nu, nu, eu știu, voi astupați gura Americii. De ce? De ce o faceți?

— O facem din aceleași motive pentru care interzicem importarea în țara noastră a oricăror mărfuri putrede. O facem din considerente de igienă. Aceste emisiuni pe care dv. încercați să ni le exportați sînt o marfă putredă. Ele sînt fabricate de oameni ignoranți care nu au nici minte și nici cinste, ci numai lăcomie și ură.

Pesemne, scrie Polevoi, nimeni nu se aștepta la un răspuns atît de sincer. O tăcere mormîntală se așternu în sală. Cineva, făcînd o mișcare greșită, căzu de pe scaun, iar cei din jur începură să șistie, cerînd să se facă tăcere. Ce să-i faci, noi nu sîntem diplomați, noi sîntem ziariști și avem dreptul să fim sinceri cu colegii noștri.

— Domnilor, ascultînd „Vocea Americii", am putea să ne facem o părere proastă despre țara dv. Judecînd după această voce, ar trebui să ne-o închipuim ca pe o femeie ușuratică, isterică, căreia îi place să bîrfească și să-și vîre nasul în treburile altora. Or, acum, după ce am venit în America și am făcut cunoștință cu poporul ei bun, harnic, inimos, sîntem cu toții bucuroși să constatăm că vocea adevăratei Americi nu seamănă de loc cu vocea care se face auzită la radio și pe care o acoperim.

Trebuie spus că majoritatea ziarelor importante au publicat relatări veridice despre aceste conferințe de presă. Au fost însă și excepții. Astfel, revista „Time" a denaturat de la un capăt la altul declarațiile făcute de ziariștii sovietici la o conferință de presă care a avut loc la New-York. Aceștia au adresat redactorului revistei „Time" o scrisoare în care, exprimîndu-și părerea că revista ar fi căzut victima unui reporter incorect, rugau ca adevărul să fie restabilit, lucru ce n-a fost însă făcut nici pînă în ziua de astăzi. Atunci cînd ziariștii sovietici s-au întîlnit cu colegii lor din San Francisco, ei și-au manifestat printre altele uimirea în legătură cu minciunile publicate în „Time". Ziariștii americani le-au dat de înțeles să se lase păgubași, căci redactorul nu va publica în nici un caz scrisoarea, iar de va fi totuși silit s-o facă, el va începe o campanie de ponegrire a ziariștilor sovietici. Cînd reprezentanții presei sovietice și-au exprimat stupoarea în legătură cu aceasta, un publicist american le-a spus:

— Uite ce-i, băieți, concepțiile voastre despre libertate sînt mult prea diferite de ale noastre, după cum mult prea diferite sînt și modurile noastre de viață... Spuneți-mi mai bine: Nu cumva există printre voi un vînător? Dacă da, vreau să-l întreb dacă cunoaște dihorul. Este un animal nu prea puternic, dar care atunci cînd este cuprins de furie elimină un lichid atît de rău mirositor, încît chiar și animale puternice evită să se apropie de el.

— Vă referiți la redacția revistei „Time"? — se auzi o voce.

— Vai de mine, se poate? Voiam pur și simplu să schimb subiectul discuției și de aceea mi-am amintit de niște povești vînătorești...

M. GOROVIȚĂ

EXPERIENȚE

D-rul Fischer a fost, spre tristă amintire, un medic în slujba celui de-al treilea Reich. El făcea vivisecții pe deținuții din lagărele naziste. El extirpa ochi, urechi și coaste de care avea urgentă nevoie armata lui Hitler, decimată pe frontul de răsărit.

D-rul Tillo a fost și el, spre tristă amintire, un medic în slujba celui de-al treilea Reich, și făcea experiențe pe deținuții și prizonierii din lagărele naziste. El extirpa cîte o întreagă șiră a spinării sau o articulație completă, de la mîini ori picioare, pentru nevoile ofițerilor din S. S. grav răniți pe front.

Profesorul Gebhard a fost și el, spre tristă amintire, un savant în slujba celui de-al treilea Reich. El făcea experiențe pe deținuții, prizonierii și cetățenii din țările ocupate, aflați în lagărele naziste din Germania hitleristă sau din propriile lor patrii înrobite. Gebhard inocula microbi ai diferitelor boli contagioase, de la tifos la tuberculoză, pentru nevoile neosaventicului ordonat de „herr Kaporal-ul" cu mustăcioară...

★

Domnul Peter Freeman (deputat laburist din Newport) l-a întrebat — nu-s prea multe luni de atunci — pe ministrul Scoției, dacă are să dea vreo explicație asupra următorului fapt: „În cursul ultimilor trei ani, la Bridge of Weir, lîngă Glasgow (Anglia) s-au făcut experiențe cu un nou vaccin împotriva tuberculozei. Cobaii au fost 600 de copii, cei mai mulți dintre ei orfani. Numeroși copii au căpătat o gravă boală de piele".

★

Personal, au cunosc — și-mi pare destul de rău — răspunsul ministrului Scoției. Îl caut și acum prin presa respectivă.

Mă chinuiește însă o întrebare, care tot respectivului ministru e adresată:

Generalii Kesserling, Speidel și alți conducători de armate hitleriste, precum și numeroși tehnicieni naziști în ale omorîtului de la distanță cu ajutorul bombelor teleghidate, au vizitat Anglia.

Se pare că de același noroc s-au bucurat și unii specialiști în ale „extirpatului și inoculatului", cu practică pe lîngă fostele lagăre și centre de experimentare pe viu, din sîngerosul Reich hitlerist.

Nu cumva acestora din urmă, pentru anumite „nevoi", nu li s-a mai acordat viza de înapoiere în Germania?

Maria ARSENE

DUMPING DE ORATORI

La Chicago a fost inaugurată recent o nouă școală de oratori. Pînă aci, nimic nou pentru S.U.A.—unde toată știința lumii poate sosi la domiciliu, cerută prin carte poștală, unde, în zece lecții, înveți, fără a ieși din casă, cum să tratezi bolnavii de inimă, cum să obții o sporire a salariului, cum să joci hochei pe gheață sau cum să cucerești inima unei tinere de o frumusețe răpitoare...

Noutatea o constituie faptul că, în această școală, cursurile se vor desfășura la o mare înălțime, fiind vorba de elevi... zburători. Într-adevăr, școala va forma cadre de papagali-oratori, verbăria goală fiind la mare preț în cercurile politice de peste Atlantic.

Nu se știe dacă vor fi admiși papagalii de orice culoare și de toate rasele. Nu e cunoscut nici programul pedagogic al acestei școli unice. Un lucru e sigur: papagalii se vor umfla în pene...

Și pe drept cuvînt: pînă acum au existat în S.U.A. doar oratori-papagali; de ce ne s-ar găsi și papagali-oratori?...

(După „Drapeau rouge")

Chiar și pe străzile principale ale Berlinului occidental se reconstruiesc doar magazinele. După cum se vede, etajele superioare ale caselor rămîn mai departe ruine. În fotografia de alături, ruinele sînt acoperite în parte cu uriașe panouri de reclamă. Unul din acestea face reclama filmului militarist: „Generalul diavolului"

PRIN BERLINUL APUSEAN

— ARTICOL SCRIS PENTRU „FLACĂRA" —

de Kurt Nover PILARTZ
ziarist din Germania occidentală

Berlinul de vest și-a cîștigat tristul renume de avanpost al apusului în „războiul rece". Scindarea Berlinului în zona apuseană și cea răsăriteană îngrijorează pînă și pe acei oameni pe care politica îi lasă, în general, indiferenți. Cu atît mai puternic este acest sentiment în rîndurile acelor ce sînt adînc preocupați de soarta Germaniei — și, ca atare, de cea a Berlinului.

În toate domeniile vieții politice, economice, culturale ale Germaniei, au fost ridicate bariere nefirești. Și această stare de lucruri este mai evidentă ca oriunde la Berlin.

Sosirea la Berlin este plină de surprize pentru vizitator. Îl surprinde, în primul rînd, faptul că aici, în inima Germaniei, se iau măsuri de control mai aspre decît la oricare frontieră cu o țară străină. Cu toate că, de ambele părți, funcționarii sînt politicoși și se străduiesc să efectueze controlul într-un timp cît mai scurt, acesta durează încă destul de mult. În tot acest timp, observi strania neîncredere pe care o manifestă germani față de germani. Toate acestea te fac să treci granița din Germania în Germania, cu inima strînsă.

La prima vedere, Berlinul de vest se deosebește prea puțin de oricare alt mare oraș din Germania apuseană. E drept că ruinele sînt aici mult mai numeroase decît în altă parte. Dar, atîta vreme cît nu știi nimic despre cauzele încetinelii cu care se reconstruiește această parte a orașului, cauți să ți-o explici prin însăși tragedia Berlinului.

Gara „Zoologischer Garten" este punctul terminus al călătoriei pentru cel ce sosește cu trenul. Regăsești aci tabloul pe care ți-l oferă oricare dintre marile gări ale Germaniei apusene: fructe, răcoritoare și cîrnăciori calzi; ziarele și revistele îți oferă paginile lor proaspăt ieșite de sub tipar. Și dacă sînt cumva de origine vest-berlineză, ele își întîmpină cititorul cu ieșiri politice atît de brutale și pline de ură, cum nu mai găsești nicăieri în Europa. Nu trebuie să ne mire că vînzarea revistelor, „comics"-urilor și a altor mărfuri de acest soi se desfășoară pe scară de metropolă. În fond, cei din Berlinul apusean țin cu orice preț să ofere puncte de atracție pentru vizitatorii occidentali. Și atunci, se grăbesc să le dea ceva... „deosebit" și în materie de presă!

Dacă ai ajuns, în sfîrșit, în centrul Berlinului, cel mai bun lucru pe care-i poți face, ca străin, este să te îndreptți spre ghișeul de informații al gării „Zoologischer Garten". Aici se dau indicații în cele mai diverse probleme. Dar tot aici, vizitatorul își dă mai bine seama că orașul e scindat în două. Informațiile se limitează strict la sectorul apusean. Întrebările ce se referă la Berlinul răsăritean sînt tratate cu un singur răspuns: tăceron. Nu reușești să afli, bunăoară, ce se joacă la teatre cu renume mondial ca: „Opera comică", la „Ansamblul berlinez" sau la „Teatrul german". Aceiași lucru se întîmplă și atunci cînd vizitatorul se interesează de manifestațiile sportive, de filmele sau de concertele publice ale radiodifuziunii din capitala Republicii Democrate Germane, cunoscute pentru înaltul lor nivel artistic. Tot astfel, dacă vrei să telefonezi cumva din Berlinul apusean în Berlinul răsăritean, ți se spune că cea mai bună legătură este aceea prin... Leipzig.

La Berlin, s-a dezvoltat cu deosebire mult lăudata „politică de forță", ce s-a soldat însă cu o serie de eșecuri. Și cu aceasta am ajuns de fapt la fondul problemei: oricît de mult s-ar flecări despre legătura dintre Berlinul apusean și Republica Federală, oricîte punți aeriene s-ar făuri, situația din Berlinul de vest se caracterizează azi printr-o izolare în toate domeniile. Vizitatorul vede limpede că aici s-a creat — atît din punct de vedere material, cît și din punct de vedere moral — o insulă.

Și este limpede că originea acestor stări de lucruri trebuie căutată în atitudinea arogantă, pe care oficialitățile din Berlinul occidental o afișează față de autoritățile și de populația din R.D.G. și din Berlinul răsăritean. Urmările sînt însă nefaste, în special pentru traiul populației din zona apuseană a Berlinului.

Am putut constata aceste repercursiuni și în cursul unei discuții, pe care am avut-o cu un hotelier din Berlinul occidental. „Și în ramura noastră, situația este catastrofală — mi-a spus el. Nici măcar douăzeci la sută din totalul paturilor nu sînt ocupate. În prea puține din cele trei sute de pensiuni și hoteluri, situația este mai bună. Faptul că soția mea n-a mai reușit de zece ani să-și facă un palton dovedește cît de puțin putem fi interesați în menținerea actualelor stări de lucruri. Nu trebuie să uitați că înainte de război optzeci la sută dintre clienții noștri veneau din actuala zonă răsăriteană. Acești clienți ne lipsesc și ne vor lipsi, atîta vreme cît va fi menținută absurda scindare a Germaniei. Cei din apus ne fac numeroase promisiuni, iar în Germania occidentală se plătește chiar un impozit de sacrificiu (Notopfer) pentru reconstrucția Berlinului. Dar asta nu schimbă cu nimic situația noastră. De pe urma promisiunilor nu ne alegem cu nimic, căci ele nu sînt îndeplinite. Și dacă din „impozitul de sacrificiu" nu se ridică decît clădiri administrative, renunțăm la el. Nu ne poate ajuta decît o Germanie unită. Atîta vreme cît ea nu există, și situația noastră va continua să rămînă mizeră."

Părerea aceasta este confirmată de faptele vieții de zi cu zi. Protutindeni, domnește instabilitatea economică. Iată de ce nu este întîmplător și faptul că, aici, reconstrucția a rămas cu atîta în urmă față de alte orașe din Germania. Și dacă îți lunecă privirea de-a lungul unor străzi cu nume cunoscute, ca „Hardenberger Strasse" sau „Kurfürstendamm", și nu vezi decît prăvălii lîngă prăvălii, înghesuite una într-alta, în timp ce deasupra lor se cască ferestrele goale ale apartamentelor în ruină, nu ai nevoie de alte dovezi pentru a-ți da seama că aici nu poate fi vorba de o dezvoltare economică sănătoasă. De altfel, simbolul caracteristic al acestui Berlin, ce poartă încă rănile provocate de război, este, fără îndoială, biserica „Gedächtnis-Kirche" distrusă, întrată în putrefacție lentă. Și, totuși, Berlinul acesta speră într-o reconstrucție sănătoasă.

Ruinele vestitei „Gedächtnis-Kirche" din gara „Zoologischer Garten" arată cît de puțin se face pentru reconstrucția monumentelor istorice din Berlinul apusean.

TALENTE NOI

ORIGINALITATE

ÎNDRĂZNEALĂ...

GRAFICA 1956

de Marin MIHALACHE

Două sînt lucrurile ce se cuvin mai întîi salutate în actuala expoziție de la Dalles: saltul remarcabil pe care l-a făcut afișul în acest an și creșterea numărului de gravuri, în toate tehnicile, ceea ce dovedește interesul viu al artiștilor pentru acest gen popular al graficei,a cărui forță de pătrundere în mase a fost just apreciată.

E ceva nou, de această dată, în afișul nostru; e o îndrăzneală îmbucurătoare, un mare pas înainte nu numai în lărgirea tematicii, ci și în calitatea artistică. Artiștii s-au străduit să se elibereze de uniformitate și șablon, să scape de înfățișarea aceloraşi oameni schematici, cu figuri impersonale, neconvingători, prezentați în culori întunecate, neexpresivi. Putem afirma că afișul a pășit într-o nouă etapă a dezvoltării sale, spre rezolvări plastice variate, ingenioase, mai sugestive, în care se afirmă diferite stiluri și felurite mijloace de expresie. Sînt culori mai vii și mai puternice, un desen mai simplificat, cu mai puține amănunte inutile.

Apar, de asemenea, și e tot un fenomen îmbucurător, o serie de afișe satirice, uneori chiar mai izbutite decît caricatura, cum e, de pildă, cel al tînărului artist Benedict Gănescu („Citatomanul"), al lui Val Munteanu, tot tînăr și el, („Critica și autocritica"), al lui Molnar cu același titlu sau al lui Briss, deosebit de sugestiv („Nu risipiți apa...").

Sînt multe și bune afișe de teatru, lucrări foarte diferite între ele ca expresie plastică, în care autorii dovedesc că s-au apropiat de conținutul piesei, integrîndu-se acesteia, izbutind să sintetizeze în mod sugestiv atmosfera operei dramatice respective sau a genului de spectacol.

P. Grand, Miracovici, Molnar, N. Popescu, Vero Radu, Magda Ardeleanu și alții, în multe din afișele lor politice care cheamă la lupta pentru pace și prietenie între popoare, aduc rezolvări noi, interesante, ieșite din banalitatea cu care ne obișnuiseră în ultimii ani afișiștii. De asemenea, Vincențiu Grigorescu găsește o formă plastică nouă în afișul său cu privire la planul cincinal.

Fără îndoială că afișul mai are de învins multe piedici pentru a se scutura de zgura influențelor naturaliste, pentru a se elibera de formele vechi, pentru a-și găsi un specific național, care să-l deosebească, cum e și firesc, de afișul altor țări. Dar important este că el se află pe drumul cel bun.

Actuala expoziție, așa cum arătam la început,aduce ca un fenomen nou demn de remarcat o creștere impresionantă a gravurii, în toată diversitatea de tehnici care aparțin acestui gen. Aci se cuvine să amintim crearea atelierului de gravură de pe lîngă Fondul Plastic, care a ajutat mult acestei dezvoltări. Dacă în anii trecuți, și chiar în 1955, se expuneau abia cîteva zeci de gravuri, de astă dată avem o masivă apariție care ajunge la cîteva sute de lucrări. Succesul constă însă nu numai în cantitatea lor, ci și în faptul că sînt mai legate de viață, au o tematică mai bogată, ilustrînd mai bine actualitatea. Sînt multe scene din viața și munca poporului, portrete ale unor oameni simpli, figuri de muncitori și țărani, peisaje felurite. Alături de virtuoși ai tehnicii gravurii cum sînt Gy Szabo Bela, Gh. Naum și alții, care aduc în lucrările lor aceleași calități cunoscute și o măiestrie ce se desăvîrșește de la an la an, o serie de nume noi se impun prin realizări meritorii, slujind cu dragoste genul gravurii, cum sînt Corina Beiu-Angheluță, cu scenele sale de gen și de muncă, Ștefan Szöny, cu studii pentru compoziția „Procesul ceferiștilor", litografiile în care Andras Zoltan surprinde cu măiestrie scene din viața muncitorilor și a țăranilor ardeleni, și alții. Gh. Ivancenco, deși atacă pentru întîia dată linoleumul, izbutește în scenele de muncă din Valea Jiului și în cîteva peisaje, să evidențieze încă o dată calitățile sale cunoscute din lucrările de grafică.Simplu și sincer, Fest Ladislau expune în toate tehnicile, cu egal succes, ca și tinerii Petre Bedivan și Ștefan Borteanu. În deosebi acesta din urmă surprinde firesc, în monotipiile sale de un colorit vioi și sprinten, aspecte din viața de toate zilele a Bucureștiului.

Mărturisind poziția artistului față de contemporaneitate, mesajul său către popor, grafica deșevalet continuă tradițiile progresiste ale graficei noastre, se adresează mai mult actualității, surprinde mai mult din amprenta nouă a zilelor noastre.

Expoziția aduce, în afară de artiștii consacrați, apariția unor tinere talente cu personalități distincte, care se impun printr-un stil personal, cum e, de pildă, talentatul C. Baciu. Emilia Dumitrescu, din Brăila, expune lucrări de calitate, pline de viață, peisaje și scene din munca pescarilor, precum și două remarcabile portrete de lipoveni bătrîni. Cornelia Daneț se inspiră, de asemenea, din viața pescarilor, înfățișîndu-le munca plină de patos, într-o serie de desene, clare, simple, care-i mărturisesc sensibilitatea.

Într-o suită de trei desene, Lidia Nancuinski surprinde scene de masă de un puternic dramatism din luptele din trecut ale muncitorilor de la Griviția Roșie. Eugen Crăciun se evidențiază și de astă dată ca un puternic talent, în lucrări cu certe calități coloristice și de desen. Dan Hatmanu, artist în plină dezvoltare, se impune din nou prin lucrări autentice, spontane, surprinzînd într-o formă simplă, plină de haz și de sensibilitate, aspecte dintre cele mai veridice ale vieții („Joc de copii", „Vizită medicală la o școală" și „Cantină muncitorească").

Erdös Paul realizează cu spontaneitate și știință a desenului cîteva figuri de țărani autentici.

Tot pe această linie a afirmării tineretului din expoziție, trebuie să pomenim de C. Baciu, Ana Iluț, Gh. Freiberg și Mihai Danu,care merită a fi relevați pentru prospețimea care o aduc în unele lucrări ale lor.

Printre puținele ilustrații din expoziție se disting cele ale lui Ștefan Constantinescu și în deosebi ale tînărului Ion Ion, care izbutește să redea sugestiv atmosfera specifică operei lui Maxim Gorki.

În ilustrații la „Fabule" de Arghezi, J. Perahim realizează cu mijloace laconice un desen satiric simplificat, fără nimic de prisos, care vorbește direct. Într-o serie de desene satirice de un fin umor, Aurel Jiquidi ar putea servi caricaturiștilor, ca și Perahim, de altfel, ca un exemplu demn de urmat.

În ceea ce privește caricatura, ea înregistrează, după a noastră părere, o batere a pasului pe loc. Mai bine-zis, o rămînere în urmă. Subiectele se învîrt în jurul aceloraşi probleme, găsesc aceleași „victime". Ceea ce este mai supărător este asemănarea evidentă a multora din lucrările prezentate. Dacă n-ai citi numele autorilor, cu greu le-ai putea deosebi, într-atît sînt de asemănătoare, spre deosebire de grafica de șevalet unde, la multe din lucrările expuse sînt evidente deosebirile de stiluri.

Un mare număr dintre caricaturiști se opresc asupra unor racile pe care le-au atacat cam în același fel și în anii trecuți: citatomania, servilismul, ședințomania! Printre aceștia, Benedict Gănescu reușește să aducă totuși ceva nou. H. Leru, ale cărui lucrări au

Val MUNTEANU: Afiș

Aurel JIQUIDI: Birocrații („Să-l ștergem pe Popescu și să-l punem pe Ionescu")

Ion DORU: Omul-tobă

Ion ION: Ilustrație la un roman de M. Gorki

Emilia DUMITRESCU: Pescar lipovean

Dan HATMANU: Colectiviști plecînd la lucru

Octavian ANGHELUȚĂ: La cuptoarele electrice

umor și stîrnesc hazul, nu dă totdeauna atenție execuției artistice. Ion Doru, într-un desen simplificat, care nu are nevoie de explicații, atacă în al său izbutit „Eu" pe acei care, supralicitîndu-și propria personalitate, bat toba asurzitor asupra „meritelor" lor. Mai spontan, cu mai multă vervă, umorul lui Nell Cobar e mai direct și mai gustat, iar M. Gion, deși uneori, ca și alții de altfel, îngreunează caricatura prefăcînd-o în tablou (cum e cazul cu ședința ciorilor), aduce în lucrarea „Nu sînt malagambist ci îmbrăcat de-a gata", o critică justă, directă, sugestiv exprimată, unor lipsuri ce se manifestă în acest sector.

Sînt multe caricaturi în care domină lipsa de idei noi, monotonia, repetarea supărătoare a aceloraşi subiecte, preluate de la an la an şi de la un artist la altul. Sînt multe caricaturi ilustrative, ce spun lucruri de mult ştiute şi care nu te pot face nici măcar să zîmbeşti

Aidoma eroilor din propriile lor lucrări, caricaturiştii s-au cam culcat pe lauri, au ajuns victime ale propriei lor îngîmfări de pe urma unor succese din anii trecuți.

E timpul, fără îndoială, ca și caricatura să păşească înainte, să țină pasul cu celelalte ramuri ale graficei noastre cu ale căror succese ne putem, pe drept, mîndri.

...și farsa...

Moment de panică: doctorul Romeo apare în trei exemplare!...

Farsa și-a cîștigat de mult dreptul la viață. Înălțată pe coturni și purtînd mască, a adus succese și lui Plaut, și lui Terențiu, acum două mii de ani. Autorii de farse au avut totdeauna succes de public și nu mai mic succes de critică, fie că era vorba de Scribe sau chiar de cunoscuții fabricanți de comedie Arnold și Bach. Asta, pentru că farsa presupune mai puțin adîncire de caractere, mai puțin analize psihologice sau replici bogate; ea cere o înșiruire galopantă de situații încurcate (quiproquo sau imbroglio), în care eroii fac un fel de cadriluri dramatice, sînt confundați unii cu ceilalți, sînt luați drept ceea ce nu sînt (în fond, faptul stă la baza definirii categoriei estetice a comicului) și pînă la urmă acțiunile se rezolvă în sunetele unui marș nupțial.

Există o întrebare: poate oare farsa să abordeze probleme ale vieții noastre noi, pot fi măcar ridicate unele probleme ale zilelor noastre? Se pare că Teatrul de Estradă a ezitat mult în a da un răspuns, deoarece prima farsă, „Cioara vopsită" (Al. Andy și Mircea Crișan) a apărut cu mare întîrziere.

Despre ce este vorba? Sîntem într-o întreprindere. Cîțiva tineri fac o echipă artistică în care joacă și fiica inginerului-șef. Acesta se opune. În fabrică se fură materii colorante. Hoțul ascunde o sticluță cu colorant în buzunarul eroului pozitiv. Și... urmează farsa. Schema a rămas, am spune, „clasică", aproape aceea a tandemului Arnold și Bach. Mediul este însă altul și aici autorii trebuie felicitați pentru încercarea curajoasă de abordare a unor probleme contemporane. Cum le rezolvă? Mijloacele desigur trebuie să rămînă acelea ale farsei. Nu poți executa la saxofon muzică de Wagner. Dar și saxofonul își are armoniile lui... Ești prevenit că la o farsă, mai ales muzicală, ai să-i vezi pe eroi începînd să cînte sau chiar să danseze în toiul conflictului. Dar și asta trebuie integrată firesc în cadrul general...

M. Crișan și Al. Andy sînt abili mînuitori ai procedeelor farsei: trei prieteni se dau drept același personaj, încurcături, situații neprevăzute etc. Farsa are și ritm, mai ales în noua versiune compusă din două acte. Totuși, și farsa este o piesă; ea ține de sfera genului dramatic și ca atare trebuie să respecte anumite, să zicem canoane. „Cioara vopsită" pare însă mai degrabă o suită de scheciuri și duete muzicale axate mai ales pe cupluriile Ovid Teodorescu—Zizi Șerban și Nicolae Nițescu—Mihaela Cotaru. E drept că acțiunea se petrece în fabrică (și asta se subliniază), dar tot așa de bine se putea desfășura într-o cofetărie în care cineva, în loc de colorant ar fi furat vanilie... Să nu fim bănuiți că am fi dorit să se discute de probleme de producție. Există însă alte mijloace de creionare măcar a mediului... Eroii nu au nici măcar acea pîlpîire de viață sufletească a personajelor farsei (și interpretarea a stins-o aproape complet).

Vorbeam de mijloacele rîsului; desigur că se rîde în sală cînd un interpret (Emil Popescu) apare cu părul vopsit în verde și apoi în maron, sau cînd Ovid Teodorescu imită, cu o bonetă și o luminare, efigia de pe laxativul „Koprol", sau cînd același actor mimează, cu amănunte, o îngrețoșare gastrică. E mai de grabă un rîs fiziologic decît unul artistic. Și apoi eroii sînt puși să debiteze glume vechi și nesărate (de-a dreptul surprinzătoare față de fantezia celor doi autori). Oare în felul acesta educăm publicul? Pentru că, fără îndoială, rîsul rămîne și un puternic mijloc de educare. În piesă pot fi întrebuințate cele mai diverse mijloace. În ciuda lui Boileau, Molière și-a învelit eroul său Scapin într-un sac. În „Cioara vopsită" el este învelit într-o husă de fotoliu. Naivitatea clasicului are farmecul, parfumul epocii; la Teatrul de Estradă momentul devine axa unui tablou și apare gratuit.

În general, în spectacol se simte tot timpul o intenție bună, gîtuită pe parcurs; problemele sînt ușor atacate și apoi părăsite în sunetele unui tangou. De aceea spectacolul apare hibrid și neomogen; scenele în care eroii sînt serioși par plicticoase în așteptarea scheciului pe care-l presimți.

Un tînăr regizor (N. Frunzetti) s-a străduit să sudeze textul pe scenă. Nu i se poate contesta munca sau bunăvoința, deși interpreții nu l-au ajutat. Ovid Teodorescu din farsă nu era de loc tînărul tehnician din fabrică, ci tot... Ovid Teodorescu, pe care ne așteptam să-l vedem dansînd „samba", ca în „Ilie în luna de miere". Masca, copios expresivă, silueta comică au provocat rîsul, dar nu ne-au dat ficțiunea rolului. Zizi Șerban a folosit aceleași procedee de alintări infantile, utilizate mereu la Estradă; la fel Elena Burmaz, care se străduia să aibă cît mai mult temperament, dînd din mîini... Erau actorii respectivi, pe care-i cunoșteam, și nu eroii piesei. Impresia de factice a fost — din cauza aceasta — adîncită. În rest, am întîlnit un inginer hoț, teribil de stîngaci ca procedee dar și ca joc, cu silueta unui dizeur (Luigi Ionescu), un inginer-șef care nu știe ce să facă în scenă pentru că nu i-a spus nici textul (Titi Botez), doi tineri cîntăreți simpatici, dar puși de text în situații ingrate (N. Nițescu și Mihaela Cotaru). Doar Emil Popescu a încercat să ducă mai departe rolul, în ciuda unor repetate îngroșări, iar Sili Vasiliu a adus un parfum evocativ...

Și totuși s-a rîs, și totuși am rîs. Aceasta înseamnă că genul biruie, cu toate piedicile care le mai are în față. Farsa are și ea dreptul la viață... scenică. Mircea Crișan și Al. Andy ne-au atras atenția și ne-au dat un material de experiență, din care ei înșiși vor învăța, fără îndoială. Că se pot realiza lucruri și mai bune, este incontestabil; și așteptăm aceasta de la autori ca și de la interpreți. Publicul are nevoie de rîsul sănătos, mobilizator și demascator în același timp. Comedia, umorul sînt chemate să-și spună cuvîntul. Și farsa!...

Al. POPOVICI

DE CE?...

Iată o întrebare pe care mulți ne-o pun cu ciudă. Nelumeritele noastre ce nare ascultăm în fața unor fapte, pe care le-am aștepta altfel și la care am dori un răspuns...

Revista „Flacăra" inaugurează cu acest număr o rubrică nouă, în cadrul căreia, iubitori cititorii își vor spune părerile față de unele rămîneri în urmă sau lipsuri existente în orașul sau satul lor. Dacă cititorii ne vor trimite și o fotografie a vreo publică, lor împreună cu textul ei vor trebui să răspundă...

Atunci aceștia riscă să aibă de-a dreptul să asiste la o tumultuoasă revărsare a „arterelor". Lucrurile se petrec (și, pare-se, se mai petrec) la teatrul cantierelor navale, aflat în spatele vechii Grădini Publice a Galațului. Un grup destul de numeros de tineri artiști se întrecea în a-și manifesta sentimentele: o parte declamă, pictează, o altă parte sufla în răsuflătoare instrumente de alamă. Cînd obosea unii, porneau cîntați și întrecerea aceasta creatoare ar fi putut să pară un vacarm pentru urechea profanului. În realitate, colectivul Teatrului de Stat (nou înființat) și colectivul Filarmonicii orașului (nou înființată) se luptau pentru a ocupa scena pe care aveau să-și desfășoare repetițiile. În ziua cînd reporterul a asistat la această stimulare reciprocă, cîștigătorii actorii. Refugiați pe coridoare, instrumentiștii sufleau de zor în trompete pentru a anula victoria ultimilor. Și, într-adevăr, nimeni n-ar fi putut înțelege ce se spune pe scenă, datorită melodiilor cîntate în foaier. Ne întrebăm: de ce regizorul Teodorescu și dirijorul Uri Sebestik nu s-au pus de pe loc pe privința programelor repetițiilor, pe care ei înșiși și le fixează? Rădăcina acestei probleme nu ca propunere, ci ca o modestă întrebare.

C. BACIU

Iași, strada Ștefan cel Mare.

Ora prînzului și sfîrșitul unei zile de lucru au umplut întregul bulevard de o bună dispoziție, grabă și voioșie.

Deodată atenția îmi este atrasă de o scenă pe cît de caraghioasă, pe atît de neînțeleasă: către mijlocul străzii doi oameni tineri se trudesc zadarnic să redobîndească spre dent cu butoi. După ceea ce pare a depune, după eforturile de sudoare ce le brăzdează obrazul și mai ales după înjurăturile suculente cu care-și presară drumul, înțeleg că e vorba de un butoi plin, care le pune la grea încercare răbdarea și puterile. O curiozitate legitimă mă îndeamnă să-i întreb pentru ce și pentru cine fac munca aceasta medievală. Dar cei doi tineri n-au chef de vorbă. Mă privesc țintă și încruntați. Atunci repet întrebarea și primesc, în sfîrșit, un răspuns lapidar și rîutit:

— Dacă vreți să aflați ceva, veniți diseară în restaurantul „Victoria".

Zîmbesc. Răspunsul acesta îmi sugerează dintr-o dată una din obișnuitele fraze stereotipe, întîlnite în comunele politice: „De vrei să știi cine sînt, vino diseară în „Taverna taurului galben". Sau ceva asemănător. Situația devine de un mister nostim și amuzant. Cu toate acestea, simt pe cale de a renunța în ghidrea explicației, cînd alte două spectacole cîtadine îmi fură atenția: apropie de biserica Trei Ierarhi, patru bărbați rodocolcese din două butoaie. Două butoaie de tinichea. Mai în sus, și el, un grup întreg de vînzători de magazine duc cu mîinile și cu spinarea diferite articole necesare dotării în unitățile lor.

Înțeleg limpede acum că există o legătură între cele trei cazuri observate pe rînd.

Responsabilul unității „Victoria", amărît și blazat, mi-a dezlegat misterul: e vorba de o „curajoasă acțiune" a sfîntului popular. S-a hotărît întîmpinarea categorică a circulației cantinelor pe strada Ștefan cel Mare. „Bine intenționați", cei de la sfînt au introdus în Iași regulile de circulație ale unei adevărate metropole, în care, datorită numărului prea mare de vehicule, e nevoie ca anumite artere să fie rezervate exclusiv limuzinelor.

S-au cerut atunci de către unitățile comerciale ca desfacerea să se facă numai în anumite ore. Dar cel de la sfînt n-au dovedit a fi de neconvins.

Măsurile acestea au afectat nu numai unitățile comerciale, ci totodată și alimentația, tipografiile etc.

În schimb, pe strada Ștefan cel Mare au reînsceput vestigiile unui Iași liniștit și patriarhal!

Am fi fericiți amîndouă dacă liniștea creată ar prilejui momente de meditație nu numai victimelor, ci și celor de la sfînt-popular.

I. TIMBUS

Corneliu BABA

Odihnă pe cîmp — Din seria 1907—
—Muzeul de Artă al R.P.R. —

Corina LECCA

Din împrejurimile Sighișoarei
—Muzeul de Artă al R.P.R.—

FLACĂRA

Oameni și cărți

Ilustrații de Pita RUBIN

- **Vasile Neacșu — mare radiofonist.**
- **Femeia de serviciu citește.**
- **Ioniță s-a calificat în muncă.**
- **Cărți și cărți.**

Acum cîteva luni de zile, presa americană înșira printre zecile de știri senzaționale și următorul fapt: în orașul Pittsburg, statul Pensylvania, tînărul Joe Ridley, în vîrstă de 13 ani, a ucis cu trei focuri de revolver pe băcanul John D. Wadkins. Ancheta judiciară și apoi depozițiile asasinului au stabilit că omorul fusese pregătit cu o tehnică de adevărat asasin de profesie. Joe Ridley a pătruns mai întîi în baie, venind cu ajutorul unei frînghii prin luminatorul casei. După ce și-a descărcat arma, el a aplicat pe tocul revolverului amprentele victimei și a lăsat alături o scrisoare (imitînd scrisul băcanului după o scrisoare pe care i-o furase cu cîteva zile înainte) pentru ca, în felul acesta, anchetatorii să ajungă la concluzia că John D. Wadkins s-ar fi sinucis din gelozie. În fața instanțelor, criminalul a recunoscut că a avut ca model cartea „Crimă sau sinucidere?" în care se istorisea un asasinat identic.

Cu două luni mai devreme, la New-York, studentul Chuck Taylor și-a pus capăt vieții, aruncîndu-se de la etajul al VII-lea. În hainele lui a fost găsit romanul „Materia sufletului", scoasă de un autor adept al metempsihozei, în care un personaj își tăia firul zilelor, pentru a-și „grăbi" în felul acesta reîncarnarea într-o viață mai bună.

Întîmplări asemănătoare, relatate zi cu zi de presa burgheză, sînt îndeobște cunoscute cititorilor noștri și nu mai suscită un comentar amănunțit. În rîndurile de față dorim să vorbim tot despre cărți și despre influența lor asupra celor ce le citesc. Dar nu despre maculatura de senzație a negustorilor capitaliști, ci despre volumele unei biblioteci din țara noastră. În lumina faptelor despre care vom vorbi, cititorii vor putea judeca totodată cu și mai multă limpezime cele două scene tragice cu care începe pagina de față.

Am în față fișierul bibliotecii uzinelor „23 August". Sute de cartonașe egale, orînduite cu grijă. Pe fiecare, un număr, un nume și o adresă. În dosul oricărui cartonaș de acest fel se ascunde o întreagă poveste. Dar o poveste în care întîmplările sînt întrutotul adevărate.

Să desprindem împreună cîteva din ele. Iată de pildă:

Fișa nr. 462 sau ce-a făcut Vasile Neacșu după ce a citit „Radio și aplicațiile sale"

Numele: Vasile Neacșu. Vîrsta: 13 ani. Ca unul ce l-am văzut nu o dată intrînd în bibliotecă, pot să vă spun în plus că: e de statură mică, cu o privire ioaie, inteligentă. Tatăl său lucrează în uzină și e unul dintre cititorii vechi ai bibliotecii. Băiatul a fost pînă nu de mult grav bolnav. De aceea părinții săi l-au oprit anul acesta de a merge la școală. „O să stai acasă, cuminte. Tata o să-ți cumpere tot ce vrei". Apoi, într-o zi, forjorul se hotărî să-l ducă la biblioteca uzinei. Aci, responsabila bibliotecii, Maria Teodorescu, l-a întrebat:

— Ce-ți place mai mult la școală? Romîna?

— Nu.

— Atunci, desigur, matematica?

— Nu-mi place nici matematica.

L-a îndemnat cu toate acestea să citească „Povești ardelenești" de Ion Pop Reteganul.

Mai mult din plictiseală decît din plăcere, Vasile Neacșu s-a apucat de citit. Venea regulat la bibliotecă să ia cărți. Dar asemenea situație nu putea fi mulțumitoare pentru bibliotecară. Cum o să mai vedem, Maria Teodorescu nu se mulțumește niciodată să dea cartea care i se cere, cînd i se cere și atît. De aceea, se străduiește să afle cu orice preț spre ce anume ar înclina mai mult sufletul băiatului. Îi dădu pe rînd cărți de geografie. De istorie. Cartea filatelistului. Cartea chimistului amator. Apoi, într-o zi, cartea lui Cestnov: „Radio și aplicațiunile sale". Peste o săptămînă, băiatul se întoarse entuziasmat:

— Așa ceva îmi place să citesc!

Luă „Radiotehnica" de același autor. Pe urmă „Tînărul radioamator" și „Radio fără paraziți".

— Ei, le-ai citit pe toate?

— Le-am citit. Am făcut singur și un reșou.

— La ce ți-a folosit?

— Am ars cu el toate siguranțele casei.

— Pe urmă?

— Pe urmă, am construit un transformator și am mai ars o dată siguranțele.

Peste cîteva săptămîni:

— Ieri s-a stricat radioul tatii. L-am reparat eu. Mama a făcut scurt circuit cu un fier de călcat. Tot eu am reparat și asta.

Apoi:

— După schemele din revistele pe care mi le-ați dat, mi-am construit un radio cu galenă. Veniți să-l ascultați.

...Azi Vasile Neacșu cunoaște poate chiar mai multă radiofonie practică decît un candidat pentru Facultatea de electrotehnică. Anul acesta, care pentru băiatul rupt de școală se arăta a fi nespus de secetos, a devenit unul dintre cei mai însemnați ani-ai vieții sale: cărțile i-au ales meseria pe care o va urma în viață.

Fișa nr. 340 sau întîmplarea bătrînei Sara Stroe

Am vizitat pentru prima oară biblioteca uzinelor „23 August" acum un an și ceva. Mi-a rămas de atunci întipărită în minte cu deosebire următoarea scenă:

Într-un colț al sălii de lectură, două cititoare. O fetiță de vreo zece anișori și o bătrînă. Citeau împreună și cu glas tare versuri dintr-o carte pentru preșcolari:

Ala, bala, portocala
Ce-ai mîncat de te-ai umflat?

Din cînd în cînd fetița tăcea, lăsîndu-și vecina să citească singură. Cu voce timidă, cu trudă și stîngăcie, bătrîna silabisea:

Un gîs-can cu pe-ne lu-cii
Cum tre-cea cu pui prin sat...

Cînd a băgat de seamă că o privesc, a tăcut rușinată.

Am reîntîlnit-o anul acesta. Aducea la bibliotecă volumul al doilea din „Pe Donul liniștit". I-am cercetat fișa. Titlurile cărților vorbesc singure: la început basme și poezii pentru copii. Mai tîrziu „Fram ursul polar" sau „Fire de tort". În sfîrșit, în ultimele luni: „Frații Jderi", „Pămînt desțelenit", „Călătoriile lui Magelan"...

Am stat împreună de vorbă. Lucrează ca femeie de serviciu la laboratoarele de fizică. Anul trecut o întîmplare deosebit de tragică, pe care n-a voit să ne-o povestească, i-a zguduit din temelii sufletul. Ca să mai uite, venea adeseori la bibliotecă. Cînd îi găsea inima mai limpede, Maria Teodorescu îi citea cîte ceva. Întîmplări smulse din viață, cu oameni ca ea, ca noi toți. Oameni peste care se abătuseră urgii și mai mari, dar care au luptat din toată puterea lor să le învingă pînă la urmă.

— Dacă ai ști ce bine-mi fac poveștile acestea!

— Ce prieten și sfătuitor neprecupețit ți-ar fi ție cărțile, draga mea Sara. Nu crezi? — îi spunea bibliotecara.

— Ce folos — dacă eu nu știu carte!...

La străduințele Mariei Teodorescu și ale altor tovarăși, s-a înscris la cursurile serale de alfabetizare. Azi, fișa sa ne-o prezintă ca pe una dintre cele mai asidue cititoare.

— Într-adevăr, îți place mult să citești, tovarășă Stroe?

— Mă simt fericită citind. Asta s-o scrii negreșit la ziar. O spun din tot sufletul.

Așa s-a întîmplat că femeia de serviciu, necăjită și pînă mai ieri neștiutoare de carte, a ajuns să citească cu atîta foc, iar de curînd să se înscrie la școala de calificare.

Fără îndoială că marea majoritate a cititorilor de aci nu e formată nici din copii, nici din bătrîni, ci din muncitori salariați ai uzinei. În această privință, fișierul bibliotecii ne dezvăluie fapte în care cartea apare ca un îndrumător de mare preț, intervenind direct în îmbunătățirea muncii profesionale.

Fișa nr. 96

...ne istorisește un asemenea caz. E vorba mai precis de tînărul — astăzi strungar — Vasile Ioniță. Într-o zi, Maria Teodorescu l-a zărit în curtea fabricii.

— Ești de mult la noi?

— Da. Lucrez la rondourile cu flori. Mai stau vreo două săptămîni și plec acasă, la țară.

L-a chemat să viziteze biblioteca. I-a oferit pe rînd volume cu povești, apoi istorii cu navigatori și în sfîrșit cărți de îndrumare tehnică. Cele învățate aci, l-au îndemnat să viziteze mai atent uzina. Într-o zi a hotărît:

— Mă înscriu la școala de calificare.

Iar nouă ne spune azi:

— Tovarășa bibliotecară m-a îndemnat să-mi aleg o meserie. Dînsa și cărțile pe care mi le-a dat.

Un caz asemănător ne povestește și fișa nr. 100 a tînărului Ion Chircă, pe care cărțile l-au îndemnat să se califice, devenind azi forjor.

Privindu-se în față, Ion Chircă a înțeles că lupta pentru o viață mai bună aparține voinței fiecăruia dintre noi. Tot cărțile l-au sfătuit și pe americanul Chuck Taylor s-apuce o „viață mai bună", aruncîndu-se de la etajul al șaptelea. Cărțile au limpezit micului Neacșu deprinderile și înclinațiile care aveau să-l poarte pe umeri în viață și tot cărțile l-au învățat cu de-a mănuntul pe Joe Ridley să devină hoț și asasin.

Cărți și cărți. Viață și viață.

Alte comentarii sînt de prisos.

Ilarie MURGU

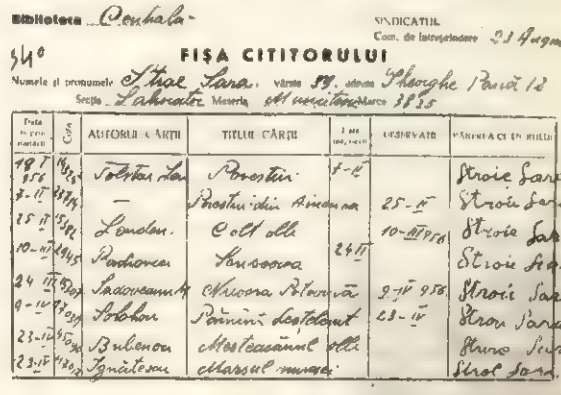
Biblioteca Centrala — SINDICATUL Com. de întreprindere 23 August

54° **FIȘA CITITORULUI**

Numele și prenumele Stroe Sara Vîrsta 59 ani Domiciliul Gheorghe Pantă 12
Secția Laborator Meseria Ajutor laborator Anul 1955

Data împrumutului	Cota	AUTORUL CĂRȚII	TITLUL CĂRȚII	Nr. vol. (ed., tom.)	OBSERVAȚII	SEMNĂTURA CITITORULUI
19.I 958	11/15	Tolstoi Leo	Povestiri	I-a		Stroie Sara
3-II	11/14	—	Povestiri din Ancuna		25-II	Stroie Sara
25 II	15/81	London.	Colt alb		10-III 958	Stroie Sara
10-III	14/15	Panaitescu	Sanscrita	24 II		Stroie Sara
24 III	820/1	Sadoveanu M.	Nicoara Potcoava		9 IV 958	Stroie Sara
9-IV	820/1	Sadoveanu M.	Păminț desțelenit		23-IV	Stroie Sara
23-IV	15/31	Bulencov	Meșteșugul olăi			Stroie Sara
23.V	820/1	Ignătescu	Marșul muncii			Stroe Sara

— fotoreportaj — de S. STEINER

Acum aproape un secol, o invenție epocală se făcea auzită pretutindeni: fonograful lui Edison. Firmele americane și europene au exploatat repede acest prim succes, și aparate perfecționate au apărut în scurtă vreme: gramafonul, patefonul.

Grație lor, voci celebre și instrumentiști renumiți au închis într-un simplu disc o frîntură din minunatul lor har. Concerte tumultuoase născute chiar de degetele lui Rachmaninov, bucăți pentru vioară executate de marele Fritz Kreissler, ni s-au transmis pînă azi. Vocile lui Șaliapin, Carusso, Tauber, Leonard au încîntat atît pe contemporanii lor cît și generațiile care au urmat.

Dacă fonograful a fost înlocuit de gramafon, iar dacă acesta la rîndul său, de către patefon, tehnica ultimilor ani a adus în viață o nouă invenție: magnetofonul, aparatul care a dat pînă azi invenției lui Edison cele mai minunate și variate întrebuințări. Cu toate acestea placa de patefon nu și-a încheiat încă viața. Efervescența culturală din țara noastră a făcut ca patefonul să pătrundă pînă în cele mai îndepărtate unghere ale vieții de azi. Tocmai de aceea producția de plăci la noi, în loc să scadă s-a mărit considerabil. Fotografiile alăturate au menirea de a vă plimba acolo unde se nasc discurile românești.

Primul drum reporterul l-a făcut la studioul fabricii de discuri „Electrecord" (foto 1). Luță Ioviță, cunoscutul interpret al doinelor bănățene, acompaniat de orchestra de muzică populară dirijată de Ionel Budișteanu, execută o doină de dor și jale de prin Munții Cernei. Înregistrarea se face întîi pe o bandă de magnetofon.

Ariile populare românești sînt cele mai cerute. Marile ansambluri de muzică populară și valoroșii interpreți Maria Tănase, Emil Gavriș, Ioana Radu, Maria Lătărețu și alții, ca și orchestrele de muzică ușoară au trecut de nenumărate ori prin studioul „Electrecordului".

O dată cu banda de magnetofon, pe care s-a făcut înregistrarea, a intrat în studioul de înregistrare al fabricii și fotoreporterul. Aici e împărăția tehnicianului Emanuil Mareș (foto 2). De aici pornește drumul complicat al discului. Mai întîi, de pe banda de magnetofon melodia este transpusă pe un disc special, mai moale decît cele obișnuite. Se pot face înregistrări pe discuri normale sau pe discuri microsillon, pe care a început să le lucreze și „Electrecord". Diferența între ele constă în distanța dintre „șanțuri", adică de frecvența sunetului. Astfel, pe un singur disc microsillon putem avea o lucrare muzicală, care după vechiul sistem de imprimare necesită mai multe

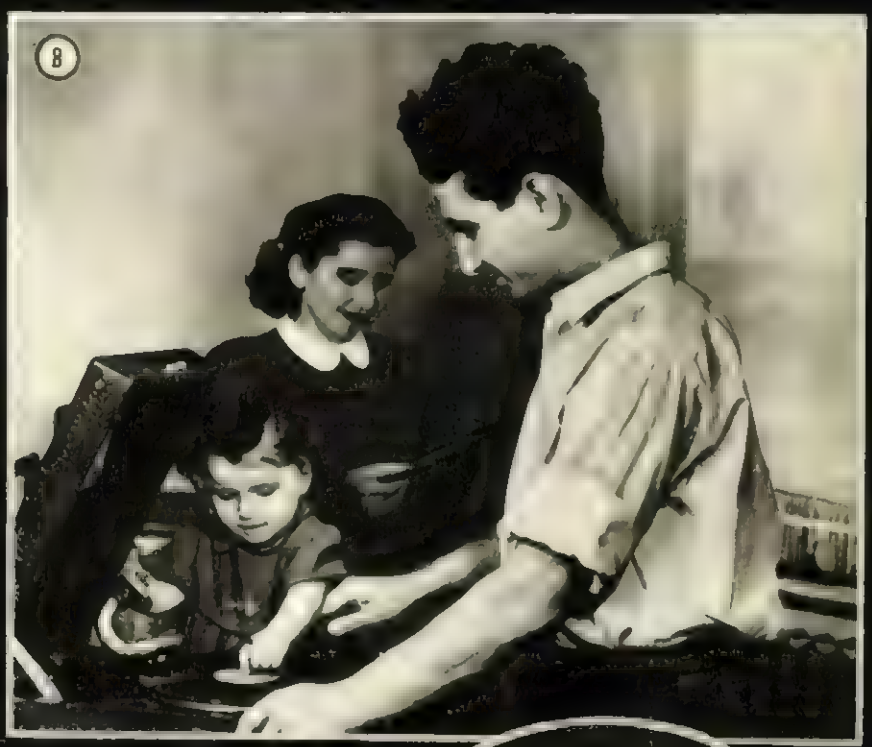

discuri. Această placă, care poartă copia melodiei, pornește apoi la argintare (foto 3). Inginerul Grigore Petreanu introduce folia sub clopotul aparatului de argintare. Peste placă se va așterne un strat fin de nitrat de argint.

Și discul merge mai departe. Se face matrița, botezată „tată". („Tatăl" este totdeauna un negativ, în vreme ce „mama" e mereu un disc pozitiv, ce poate fi ascultat). „Tatăl" e trimis într-o baie de cupru și în scurtă vreme pe el se depune un strat de cupru care-l copiază întocmai. A apărut o nouă placă metalică: „mama". Discul poate fi acum ascultat pentru controlul sunetului (foto 4).

În acest timp materialul plastic, gata preparat, așteaptă. Matrița a venit. O bucată de material este încălzită într-un soi de cuptor, cu ajutorul razelor infraroșii (foto 5).

Din material plastic — care în cazul discului microsillon este vinilinul — presa scoate discul. El are imprimată pe fiecare parte cîte o melodie. Placa de patefon s-a născut (foto 6).

Pe masa de lucru a tovarășei Magdelenne Dumitrescu sosesc necontenit, la control, discurile (foto 7). Le verifică calitatea presării, apoi plăcile sînt băgate în plicuri. Comanda pe care o vedeți este executată special pentru străinătate. Este „Garofița" lui Mălineanu, care prin „Cartimex" va porni spre diferite colțuri ale lumii.

În fabrică discul și-a încheiat călătoria. E deci la magazine. La unul din acestea cetățeanul Ion Pavel și-a cumpărat placa preferată (foto 8). Ajuns acasă, tot atît de nerăbdător ca și fetița sa, el ascultă melodia. În multe zile de acum înainte, după orele de muncă, singur sau cu prietenii, va asculta, printre celelalte discuri și pe cel nou. La mica sa discotecă s-a mai adăugat o placă...

ISLANDA

Tovarășul Petcu Ioan, excavatorist la minele Teliuc, s-a adresat redacției, cu rugămintea de a se publica un articol despre Islanda. Satisfacem această rugăminte, prin materialul de față.

Despre Islanda se cunosc puține lucruri în țara noastră. În mintea unora această țară a căpătat imaginea unei insule a iernii veșnice. Realitatea este însă cu totul alta: datorită curentului Golfstream, Islanda are o climă oceanică, cu veri răcoroase și ierni relativ blânde.

Islanda are o suprafață de 103.000 km p. și o populație de circa 160.000 oameni. Capitala țării este orașul Reykjavik care numără 60.000 de locuitori. Insula a fost descoperită acum 2350 ani de navigatorul și geograful grec Pythias. Era însă nelocuită. Popularea ei s-a făcut de către norvegieni în epoca vikingilor, pînă în secolul al X-lea. După 1821, Norvegia a ocupat Islanda. Mai apoi, dominația asupra insulei a fost preluată de danezi. Islanda a obținut independența în 1918, iar în 1944 a-a proclamat republică.

În această țară, alături de munți acoperiți de ghețuri, poți întîlni numeroși vulcani activi, precum și izvoare de apă caldă. Dintre aceste izvoare cel mai frumos este Geysir. Spiritul practic al islandezilor s-a manifestat în ce privește utilizarea izvoarelor de apă caldă, captîndule pentru încălzirea locuințelor.

Deși numai 0,4% din suprafața Islandei poate fi cultivată, totuși 54% din locuitori se ocupă cu agricultura. Ei utilizează fiecare petic de pămînt, în mod rațional și cresc animale. Izvoarele calde sînt utilizate și ele la crearea unor sere în care se cultivă struguri, banane și trandafiri. Un sfert din locuitori au drept ocupație pescuitul și vînătoarea, iar circa 20%, industria și comerțul. Pescuitul are o însemnătate vitală pentru Islanda: 90% din exportul islandez provine din pește.

Islanda este o țară pașnică. Ea nu a avut și nici nu are armată. Dar în 1951, în atmosfera de isterie războinică pe care au întreținut-o o seamă de cercuri, S.U.A. au reușit să impună Islandei „acordul cu privire la apărare" și să o atragă în N. A. T. O.; pe teritoriul ei, S.U.A. instalîndu-și baze militare.

Viața a dovedit poporului islandez că nu există nici o amenințare pentru el din partea țărilor socialiste și că singura primejdie care-l amenință este pierderea independenței naționale ca urmare a ocupației americane. Tocmai de aceea în Islanda s-a declanșat o largă mișcare pentru anularea acordului islandezo-american. Dacă în urmă cu ani numai partidul socialist unit cerea retragerea trupelor americane, acum această cerință o susțin și social-democrații, și progresiștii. Un singur partid, partidul conservator — aflat în minoritate în parlament — apără acordul din 1951. După cum se știe la 28 martie a.c. Althingul islandez — care revendică titlul de cea mai veche instituție parlamentară din Europa, fiind înființat în anul 930 — a adoptat o rezoluție prin care se cere revizuirea acordului din 1951, pe baza căruia trupele americane se află în Islanda. Rezoluția prevede că dacă S.U.A. nu acceptă această revizuire, acordul va fi denunțat în mod unilateral.

În prezent, pe baza unor artificii procedurale, în consiliul N.A.T.O, reprezentanții S.U.A. încearcă să obțină aminarea cu 18 luni a retragerii trupelor americane, în speranța unei schimbări — în acest timp — a politicii islandeze. Viitorul va arăta în ce măsură au șanse de reușită asemenea manevre. Ceea ce trebuie însă reținut este faptul că micul popor islandez s-a ridicat curajos împotriva ocupației americane.

LA CE LUCREAZĂ SCENARIȘTII DE FILM

Tovarășa Isabela Iosif, funcționară la Fabrica de Medicamente nr. 1 din București, dorește să afle la ce scenarii de film lucrează scriitorii noștri.

Numai în decurs de cîteva luni, prietenii artei cinematografice din țara noastră au urmărit cu interes pe ecrane povestea frămîntatului grănicer Mihu Durău, care și-a jertfit viața în luptă cu spionii ce provocaseră „alarma în munți"; năzdrăvăniile lui Ciortanu și ale prietenilor lui porniți în căutarea „nufărului roșu"; necazurile lui „Ilie în luna de miere" și încurcăturile provocate de faptul că tînărul desenator Măgureanu făcea totul „pe răspunderea lui."

Peste puțin timp, cunoscuții eroi ai lui Mihail Sebastian, antrenați în buclucașa „afacere Protar", se vor prezenta publicului bucureștean, după ce mai întîi s-au înfățișat juriului de la Cannes cu personaje ale filmului care reprezenta cinematografia noastră la Festivalul Internațional al Filmului.

Cinci filme românești prezentate în decurs de cîteva luni. Este fără îndoială o performanță îmbucurătoare, dar departe încă de ceea ce spectatorii noștri așteaptă. Ce va fi și de aci înainte? — își pun nerăbdători întrebarea toți cei dornici ca filmul românesc să înregistreze noi succese.

Pentru a le putea satisface, măcar în parte, curiozitatea, ne-am străduit să pătrundem acolo unde se creează „baza" noilor filme, adică printre scenariști. Iată cîte ceva din cele aflate.

De cîtva timp, scriitorul moldovean Dragoș Vicol este văzut foarte des pășind pragul clădirii studioului „București". Cel care a descris cu atîta talent viața muncitorilor din Valea Fierului urmărește acum, cu multă atenție, și emoție totodată, cum, încetul cu încetul, prind viață în imagini cinematografice, eroii scenariului său „Ripa dracului". Comunistul Tudor Badale, țăranca Anica venită din sat să muncească în munți alături de tăietorii de lemne, înfăcărații și violentul Florinte Damian vor fi cîțiva din eroii filmului ce va înfățișa aspecte ale vieții forestierilor din munții Moldovei.

Regizorul Jean Mihail împreună cu scriitorul Dragoș Vicol și întreaga echipă și-au pus în gînd ca el să fie cel care vor termina primul film al celui de al II-lea Cincinal. Cine știe, însă? Echipa condusă de regizorul Victor Iliu, care pregătește adaptarea cinematografică a nuvelei „Moara cu noroc" de I. Slavici, este un concurent serios.

Tînărul regizor Gh. Turcu a scris de curînd un scenariu după o nuvelă a lui Sütö Andras și acum se pregătește pentru începerea turnării filmului care se va numi „Cazul Lakatoș". Nu este un film senzațional — după cum s-ar părea din titlu — ci e povestea emoționantă a unui țăran maghiar din țara noastră care după îndelungi frămîntări pășește pe drumul luminos al agriculturii socialiste.

După ce scriitorul Petru Dumitriu și-a terminat scenariul „Oameni în furtună", regizorul Dinu Negreanu face ultimele pregătiri necesare începerii turnării filmului al cărui erou principal va fi Adam Jora, îndrăgit de cititorii romanului „Pasărea furtunii".

În ultimul timp s-a încetățenit obiceiul ca la scenarii să lucreze nu numai scenaristul, ci și regizorul filmului. Un asemenea cuplu, format din scriitorul Horia Lovinescu și regizorul francez Marc Maurette, lucrează acum la adaptarea pentru ecran a piesei „Cîtadela sfărîmată". Nu va fi un film-spectacol, ci unul artistic de lung metraj.

Scriitorul Nicolae Tăutu, preluînd unele elemente ale piesei sale „Zbor de noapte", lucrează la scenariul intitulat „Vultur 101". Eroul principal va fi un ofițer al armatei noastre populare, care, din cauza înghimfării sale, este gata să cadă în mrejele unui spion. În acest scenariu, una din problemele mai pe larg tratate va fi cea a relațiilor de familie, a rolului femeii în societatea noastră.

Pentru spectatorii tineri și pentru copii îndeosebi, Lucia Demetrius scrie scenariul „Puiul mamei". Dat fiind că eroul acestui film, un copil zburdalnic și năzdrăvan, ajunge spaima celor din jur numai datorită proastei educații primite în familie, filmul „Puiul mamei" va fi o interesantă lecție și pentru părinți.

Pentru amatorii de comedii muzicale, scenariul „Aventură la mare", scris de Nicușor Constantinescu și George Voinescu împreună cu regizorul Gh. Tobias, va fi o plăcută surpriză.

În ultimă vreme la redacția de scenarii a studioului „București" au fost prezentate în prima formă scenariile „Batalionul II" de Aurel Mihale, „Erupție" de Petre Luscalov și „Poveste de dragoste" de Mihail Davidoglu. Aceste scenarii sînt inspirate din lupta poporului nostru pentru construirea unei vieți noi. În „Batalionul II" este evocat un episod din ultima parte a războiului antifascist, acțiunea petrecîndu-se în Ardeal, unde ostașii noștri au luptat împreună cu ostașii sovietici împotriva dușmanului comun.

Nădăjduim că toate aceste scenarii vor deveni în scurtă vreme filme care să facă cinste cinematografiei noastre și să răspundă din plin așteptărilor publicului spectator.

DIN ISTORIA APARATULUI DE FOTOGRAFIAT

Răspundem prin materialul de mai jos, tov. Nicolae Borcea din Călărași, care dorește să afle cînd a fost construit primul aparat de fotografiat.

Din vremurile cele mai străvechi, omul a simțit nevoia de a fixa în imagini, pe un material oarecare, lumea înconjurătoare: natura, ființele și obiectele din jur. În această privință, picturile și desenele primitive din peșterile triburilor preistorice sînt o mărturie a acestei nevoi sociale. Luate deci ca atare, începuturile fotografiei se pierd în negura vremurilor...

Camera obscură, cunoscută de grecii antici, descrisă de Aristotel și îmbunătățită de matematicianul Cardan, care a prevăzut, primul, o lentilă la intrarea radiațiilor luminoase în cameră, reprezintă timidul început al viitorului aparat fotografic. Fotografia, însă, nu s-a putut dezvolta pînă la descoperirea acelor mijloace și substanțe care permiteau conservarea unei imagini prin metode tehnice. De aceea, istoria fotografiei se confundă, mai ales la începuturile ei, cu istoria fotochimiei, adică cu istoria descoperirilor în domeniul proceselor și substanțelor sensibile la lumină. În această privință, primul fapt, prima descoperire care se face se datorește învățatului rus Bestușev, care descoperă încă în anul 1725 prima reacție fotolitică: descompunerea unei soluții alcoolice de clorură ferică, sub influența radiațiilor luminoase. Doi ani mai tîrziu, în 1727, marele învățat rus Mihail Lomonosov descoperă sensibilitatea la lumină a sărurilor de argint. Mai tîrziu, în 1808, marele fizician și chimist rus V. V. Petrov obține pentru prima oară în lume o imagine colorată, prin proiecția spectrului solar pe un strat de clorură de argint. Un fabricant francez instituie în jurul anului 1820 un premiu pentru realizarea unui procedeu de a reține desene și culori pe cale mecanică. Niépce, un fost ofițer scăpătat, cîștigă premiul fabricantului cu ajutorul unor plăci de cositor bine polizate, unsă cu o soluție de asfalt și expusă luminii într-o simplă ladă de lemn, prevăzută cu o deschizătură în care se găsea o lentilă. Cîțiva ani mai tîrziu (1837), Daguerre, prietenul și asociatul lui Niépce, introduce pe scară largă prima metodă modernă de obținerea imaginilor pe cale fotografică, cu ajutorul unor plăci de iodură de argint. Să trecem acum peste cercetările lui Niépce de St. Viktor, nepotul lui Niépce, peste încercările fizicianului rus B. S. Iacobi, pentru ca să ne oprim la anul 1871, cînd medicul dr. Maddox își publică rezultatele cercetărilor sale străucite cu privire la aplicarea de straturi compuse din bromură de argint și gelatină pe un suport de sticlă. Din acest moment, fotografia pătrunde în mase. De acest fapt nu întîrzie să beneficieze marii afaceriști ai vremurilor de atunci, între care se remarcă rechinul cel mai mare, Mr. Eastman-Kodak. Datorită cerințelor maselor consumatoare și a concurenței, a luptei între monopolurile în dezvoltare pe atunci, aparatul lui Daguerre este perfecționat din ce în ce mai mult, reducîndu-și mereu dimensiunile și volumul, o dată cu mărirea luminozității obiectivelor sale. Acest aparat se adaptează complet plăcilor uscate fotografice, care înlătură, pînă la urmă, complet, plăcile cu colodiu umed. Adaptarea acestor aparate la pelicula fotografică (1888-1890) și apoi la pelicula cinematografică (1924) nu s-a putut realiza decît după invenția suportului de celuloid de către autodidactul rus I. B. Boldirev (1881), care își prezintă invenția la „Expoziția Industrială de la Moscova" din anul 1882, invenție care i-a fost furată, pur și simplu, de un pastor american cu numele de Samuel Goodwin, venit în Rusia, „în misiune sacră". Acesta își patentează în Statele Unite, pe numele său, invenția lui Boldirev (1887), dar nu fără să contribuie și cu un aport „original": de la Goodwin fișia subțire de celuloid, pe care se aplică un strat fotosensibil, se numește film! Un alt hoț, mai mare ca el și mai puternic, pentru că era mai bogat, Mr Eastman-Kodak în persoană, își luă sarcina dreptății imanente, despuind pe Goodwin de toate „drepturile" sale, astfel că acesta muri în plină mizerie.

În ultimele decenii fotografia și-a cucerit un loc tot mai prețuit în cultura și tehnica popoarelor, devenind una din artele cele mai populare. La noi în țară fotografia a fost prezentă din primele începuturi. Astfel, încă în anul 1880, marele pictor Szatmari își consacră o bună parte din activitatea sa fotografiei, devenind în scurtă vreme primul fotograf al țării..

Boris Semionovici Iakobi

Niépce

AUTORUL VALSULUI „VALURILE DUNĂRII"

Tov. Al. Anca, din București, dorește să afle amănunte despre compozitorul valsului „Valurile Dunării". Îi satisfacem dorința prin materialul de față.

Oricine a ascultat pentru prima dată „Valurile Dunării", spumosul vals care te atrage irezistibil în vîrtejul lui de sunete grațioase, și-a exclamat fără îndoială admirația pentru „nemuritorul Strauss", ca să afle îndată cu uimire că „nemuritorul" este nu Strauss, ci un compozitor român, mai puțin ilustru, Ivan Ivanovici.

Ivan Ivanovici s-a născut în 1848 undeva în Banat și a murit în 1905. Orfan, copil de trupă, primindu-și educația muzicală de la șeful de muzică al regimentului, ajungînd să dețină demnitatea de șef de muzică militară al gărzii naționale din Galați, apoi de inspector general al muzicilor militare din țară. Ivanovici are o biografie modestă. Pasionat de artă sa, consacrîndu-și tot timpul liber studiului componisticei, autor al unor prețuite bucăți pentru fanfară și al unor mult cîntate piese vocale, el rămîne totuși un autodidact. Printre valsurile sale, remarcabil de armonioase, „Valurile Dunării" e cea mai importantă lucrare. Ea l-a făcut celebru peste hotarele țării.

PRIMELE BICICLETE ÎN ROMÎNIA

D. Dumitrescu, unul din valoroşii velocipedişti de la sfîrşitul secolului trecut, alături de bicicletă sau (Clişeu apărut în „Revista Modernă" nr. 4-5 din anul 1897)

Tovarăşa Magda Klein, elevă la Şcoala de fete nr. 17 din Bucureşti, doreşte să afle cînd au fost cunoscute primele biciclete în ţara noastră.

La noi, în Bucureşti, prima bicicletă a fost văzută în anul 1874. La circul Jean Ghautier, care poposise în capitală, un englez — Morfison — făcea exhibiţii pe un „aparat" tare ciudat — un fel de bicicletă. Roţile erau destul de mari, de mărime diferită, butucănoase, construite din lemn şi înconjurate cu şine de fier. Spiţele se înşurubau într-o boxă, tot din lemn, roata din faţă era legată de cea din spate printr-o bîrnă masivă (de asemenea din lemn), căptuşită cu fier. Sistemul de punere în mişcare a bicicletei (aşa se numea aparatul) era foarte greoi, cerînd eforturi deosebite.

În acelaşi an, circul s-a deplasat la Piteşti. Aici, englezul nemaiavînd cu ce să-şi achite abonamentul la restaurant, a lăsat amanet aparatul. Tot la Piteşti, ceva mai tîrziu, a apărut un alt bicicliu, mai... modern: parte din fier, parte din lemn, iar roţile, în locul şinelor, aveau cauciucuri masive (ca de trăsură). Acest exemplar a dispărut apoi fără urmă...

Prin anul 1882, după construirea fabricii de hîrtie Letea din Bacău, unul din muncitori, spre a parcurge mai repede distanţa pînă la fabrică, a utilizat un asemenea bicicliu, despre a cărui provenienţă, însă, documentele timpului nu pomenesc nimic.

Capitala, firească, nu s-a simţit prea bine că provincia i-o luase înainte. Şi în anul 1886 apăru pe străzile oraşului Bucureşti un bicicliu construit de o societate germană de gimnastică (Turnverein), cu sediul pe strada Brezoianu. Acest velociped (cum se numeau acele curioase biciclete de pe vremea bunicilor noştri), cu o roată gigantică în faţă şi una mică în spate, era făcut numai din fier şi cîntărea nici mai mult nici mai puţin decît 100 kg!

Un an mai tîrziu, pe podul Mogoşoaiei (calea Victoriei de azi), putea fi văzut un oarecare Kruze, evoluînd pe un velociped „distins", adus din Germania. Kruze a vîndut apoi acest aparat unui negustor ambulant. Acesta, la rîndu-i, l-a dat pentru suma de 50 de lei unui ofiţer, care l-a dus la Turnu Severin. Apoi, nu s-a mai ştiut nimic despre acel bicicliu... Treptat, au început să fie văzute biciclete construite din ţeavă, avînd cauciucuri masive şi şa cu arcuri. Ba au fost organizate şi întreceri.

În anul 1891 a fost adusă în Capitală prima bicicletă, asemănătoare oarecum celei din zilele noastre. Avea roţile de mărime egală, cadrul din ţeavă, ceva mai... stilat faţă de predecesoare şi cauciucurile cu „canal", (unfel de furtun). Pneumaticele nu fuseseră încă introduse la noi. Bicicleta despre care vorbim, e drept, era mult mai uşoară: nu cîntărea decît 50 kg...

Apoi, de-a lungul anilor, bicicleta a evoluat. A scăzut în greutate, cauciucurile cu „canal" au fost înlocuite cu pneumatice, iar în locul roţilor grele din oţel sau fier, au apărut roţi uşoare din duraluminiu. Restul, privind istoria bicicletei la noi, îl cunoaştem foarte bine. Multi dintre noi se pot mîndri, astăzi, cu biciclete fabricate în ţară.

DESPRE METALELE NOBILE

La întrebările pe care ni le-a făcut tov. Coman Zaharia, din Bucureşti, asupra metalelor nobile şi a întrebuinţărilor extracţiei lor în ţara noastră, răspunde tov. prof. univ. Corvin Papiu.

Aurul se extrage din acumulări care se găsesc de-a lungul unor crăpături din scoarţa globului, denumite filoane; ei se află închis în minerale metalifere, denumite şi minereuri aurifere. În general, aurul este extras din diferite combinaţii metalifere cu pucioasă dar mai cu seamă din combinaţiile cu un element din neamul acesteia, numit telur. Filoane aurifere se găsesc din belşug în ţara noastră, în Munţii Apuseni, pe valea Crişului Alb, în localităţile Brad, Săcărîmb, Roşia Montana etc., precum şi în regiunea Baia Mare. Metalul nobil despre care vorbim se mai extrage şi din nisipurile unor rîuri. La noi, zlătarii l-au extras în trecut, în mod primitiv, din unele ape cum e Oltul.

La rîndul său, argintul se extrage din filoane asemănătoare celor aurifere (în regiunea Baia Mare, în Munţii Apuseni). Uneori aurul şi argintul se găsesc chiar sub formă de metale curate sau native. În producţia acestor două metale nobile, ţara noastră ocupă un loc de frunte.

În ce priveşte platina, ea nu se găseşte în ţara noastră. Cele mai vestite zăcăminte din lume le are Uniunea Sovietică, în Munţii Ural, de unde se extrage, fie direct, din platină, fie din nisipuri şi pietrişuri, sau din aluviunile cu platină.

Zăcămintele de aur din ţara noastră sînt cunoscute de multe sute, poate chiar mii de ani. Încă prin secolul al VII-lea î. e. n., vechii greci au ajuns pe meleagurile noastre, unde s-au ocupat cu extragerea aurului. O legendă foarte veche povesteşte că din Elada a plecat o corabie cu viteji, spre ţinuturile Mării Negre, în căutarea „lînii de aur" (Expediţia Argonauţilor). Ei ar fi ajuns pînă în Caucaz şi poate chiar prin locurile noastre. De altfel, chiar numele apelor Crişurilor vine de la grecescul „hrusos" care înseamnă aur. Diferite mărturii existente arată că prin secolul al VI-lea î.e.n., neamurile de păstori sciţi şi agatîrşi ce locuiau meleagurile noastre extrăgeau în mod curent aurul. Marele istoric grec Herodot spune că expediţia făcută de regele perşilor, Darius Ystaspes, prin aceste locuri, a avut ca mobil cucerirea aurului. De asemenea se ştie precis că, cu cca. 150 ani î.e.n., se extrăgea aur de la Roşia Montana. Dacii au extras sistematic aurul, argintul şi alte metale,

În Munţii Apuseni

avînd o adevărată industrie extractivă. În timpul romanilor, care au cucerit Dacia în anul 105, exploatările au luat un caracter şi mai larg, devenind mai intense. Spargerea roţilor se făcea prin încălzire la roşu şi apoi prin aruncarea de apă peste piatră. În timpul ocupaţiei romane, extracţiile se făceau cu ajutorul sclavilor care erau legaţi în lanţuri şi fixaţi, uneori pentru toată viaţa, la locul de muncă din galeriile subpămîntene.

POSTA REDACŢIEI

OPRIŞAN HORIA-Bucureşti. Ne puteţi trimite nuvela. În cazul că aceasta poate fi publicată, vom discuta împreună posibilităţile de scurtare, lungimea nuvelei necorespunzînd spaţiului pe care noi îl putem acorda acestui gen în revistă.

Scurtele prezentări de navigatori, exploratori etc. nu ne sînt deocamdată necesare.

GHEORGHE SAVA-Grădiştea. Poezia dv. „Copile drag" ne-a parvenit mult prea tîrziu pentru a mai putea să apară în numărul din 1 iunie.

În legătură cu problemele stenografiei

POPESCU N.-Bacău. Vă răspundem dumneavoastră şi celorlalţi iubitori ai stenografiei ce se interesează de această problemă, că exerciţiile pot fi trimise redacţiei la 10 zile de la apariţia pe piaţă a revistei.

CATRINA ION-Bucureşti. Exerciţiile stenografice pot fi trimise şi pe hîrtie simplă. Se recomandă însă folosirea hîrtiei cu pătrăţele.

STERESCU ION-Bucureşti. Cuvintele *a, să, tot, are*, se scriu pe aceeaşi linie cu *ce, că, vă*. Numai *le, de, şi, un* (din cuvintele învăţate pînă acum) se scriu sub linie.

BOTIZAN PETRU-Bucureşti. Fiind vorba de propoziţii scurte, unele cuvinte pot fi citite în mai multe chipuri (*cer tot sau cere tot* etc.). Nu e nevoie să trimiteţi toate variantele, ci reţineţi — aşa cum am făcut şi noi în cheie — pe cea care vi se pare mai potrivită. N-are importanţă formatul hîrtiei pe care trimiteţi exerciţiile (preferăm formatul foii de caiet). Ne puteţi cere lămuriri în legătură cu orice nu vă este clar.

PESTER GH.-Vaslui. Pentru înscrierea la concursul de stenografie nu sînt necesare alte date în afară de nume şi adresă. Mai multă atenţie la scrierea semnelor. (De ce vă grăbiţi?)

BÎTĂ VASILE, BÎRSĂNESCU JENICĂ şi OLARU ELENA-Bucureşti. Spaţiul dintre cuvinte este cel din scrierea obişnuită. Nu socotim necesar să publicăm exerciţiile pe pătrăţele. De altfel, din exerciţiile primite reiese că n-aţi avut nici o dificultate în această privinţă.

DE VORBĂ CU MEDICUL

CULTURA FIZICĂ ŞI MEDICINA

Marele savant sovietic I. P. Pavlov a arătat, printre altele, importanţa fundamentală pe care o are influenţa permanentă a mediului exterior asupra organismului. Posibilitatea de adaptare la influenţele constante sau variabile ale mediului determină menţinerea stării de echilibru a funcţiunilor corpului omenesc. Starea de sănătate nu este de fapt decît rezultatul acestui echilibru; incapacitatea de adaptare la mediu se traduce prin boală şi moarte.

Medicina foloseşte numeroase mijloace pentru menţinerea (profilaxie) sau restabilirea (vindecare) echilibrului dintre organism şi mediu. Unul din mijloacele importante folosite de medicină în acest scop este cultura fizică, care nu este altceva decît un mijloc de adaptare a organismului la efort.

Pentru păstrarea sănătăţii, nu este suficient să ai un organism bine conformat, ci şi pregătit şi adaptat pentru a face faţă la eforturile mai mari pe care mediul le impune în diverse împrejurări (muncă, luptă etc.). Cu atît mai mult atunci cînd organismul se găseşte într-o proastă stare de dezvoltare (tulburări de creştere, deformări fizice înnăscute sau căpătate — profesionale — sau de funcţionare — boală), cultura fizică trebuie folosită fiind, în primul caz, un factor important în corectarea proastei dezvoltări, iar în cel de al doilea, un factor activ în reechilibrarea funcţiunilor deregiate. Pe lîngă toate acestea, cultura fizică este şi un factor ajutător indispensabil în multe din celelalte mijloace de vindecare folosite (fizio-terapice, balneo-climatice, ortopedice etc.).

Factorul prin care acţionează cultura fizică este mişcarea, realizată fie activ, prin mijloacele proprii ale bolnavului (sistem muscular), fie pasiv, prin mijloace din afara organismului. Mişcarea activă se poate realiza în diverse forme: ca exerciţii de gimnastică, mişcare aplicată (mers, alergare, tîrît, căţărat), ajutată (patinaj, ski, canotaj, etc.) ca jocuri simple sau sportive, sau mişcări speciale, realizate prin diverse exerciţii ocupaţionale (grădinărit, tîmplărie, croşetat etc.). Mişcarea pasivă are, de asemenea, diverse forme de realizare ca, de pildă, mecanoterapia şi masajul.

Aplicarea culturii fizice contribuie la prevenirea bolilor prin îmbunătăţirea dezvoltării organismului (în perioada de creştere), corectînd deficienţele fizice, înlăturînd deformările fizice profesionale, întărînd organismul, mărindu-i rezistenţa faţă de factorii nocivi, mărindu-i capacitatea de muncă şi de luptă. La vindecarea bolilor, cultura fizică contribuie prin îmbunătăţirea principalelor funcţiuni ale organismului, prin mărirea puterii de luptă a organismului împotriva bolii, prin vindecarea unor simptome în care constituie singurul tratament eficace şi, în sfîrşit, prin scurtarea perioadei de convalescenţă.

Folosirea culturii fizice a devenit indispensabilă în vindecarea diferitelor boli ale aparatului locomotor (reumatisme, ortopedice, neurologice), în bolile care dezechilibrează marile funcţiuni (circulaţia, respiraţia) ş.a.

Aplicarea culturii fizice în scopul prevenirii şi vindecării bolilor a luat de-abia de curînd o extindere mai mare. Succesele obţinute de U.R.S.S. în timpul războiului, cînd folosirea culturii fizice a contribuit la recuperarea a 90% din numărul bolnavilor şi a 72% din cel al răniţilor, au dat o mare amploare extinderii educaţiei fizice.

La noi în ţară, folosirea culturii fizice pe tărîm medical a obţinut succese în practica multor instituţii, acordîndu-i-se tot mai multe mijloace materiale de realizare.

Dr. T. VASILESCU

CUM SĂ ÎNŢELEGEM MUZICA

Instrumentele orchestrei simfonice (XIII)

Deşi cantabilitatea vocală constituie pilonul expresiv de bază al muzicii — ea este departe de a fi îndestulătoare în ceea ce priveşte cuprinderea de către compozitor a întregii bogăţii şi complexităţi a vieţii. Limitele glasului uman—spunea criticul clasic rus Serov — din punct de vedere al forţei şi al registrelor, sînt destul de restrînse. Iată pentru ce uneltele construite ca ajutor pentru voci au căpătat o extraordinară importanţă dezvoltîndu-se după cum se ştie de sine stătător; ele au putut să preluc reze toate laturile expresivităţii muzicale incluse fie şi în chip embrionar în glasul omenesc. Murmurul sunetelor joase ale contrabaşilor şi timpanilor, de pildă, poate fi sezisat doar în ecou în vocea minioasă a celui mai puternic bas; în orchestră această mînie poate creşte pînă la asemenea proporţii încît auzi un o rostire furioasă, ci bubuiturile tunetelor cereşti, căderea unei cascade, vuietul valurilor oceanului. Paleta picturii muzicale s-a îmbogăţit sub pana lui Beethoven, Berlioz, Wagner, pînă la o măreţie uimitoare şi fără îndoială inaccesibilă muzicii vocale. Care sînt însă instrumentele pe care le foloseşte compozitorul, cum se orînduiesc ele, în ce constă specificul fiecăruia? Un răspuns satisfăcător cel puţin în linii generale la aceste întrebări îl dă Prokofiev, marele compozitor sovietic, care a compus una din lucrările sale tocmai cu scopul de a înlesni ascultătorului cunoaşterea principalelor timbre instrumentale. „Petrică şi lupul" este de fapt o mică lecţie despre instrumente, expusă în forma unei povestiri muzicale. Pentru fiecare personaj al acestei povestiri, Prokofiev a ales un instrument sau un grup de instrumente capabile să-l caracterizeze cît mai adecvat.

Petrică, este reprezentat de o melodie voioasă încredinţată de compozitor cvartetului de coarde. Alcătuit din vioară, violă, violoncel şi contrabas, cvartetul de coarde formează compartimentul instrumental de bază al orchestrei simfonice. La concerte aţi remarcat desigur că aceste instrumente se află aşezate — cu excepţia contrabaşilor—în primul plan al scenei. Cvartetul coardelor este cel care realizează în cel mai înalt grad, expresivitatea umană.

Spre deosebire de aceste instrumente cu coarde al căror sunet se produce prin frecarea cu arcuşul, trebuie menţionată existenţa acelor instrumente cu coarde care produc sunetele prin ciupirea coardelor (harpa), sau prin lovirea unor ciocănele ce corespund clapelor pe care le atinge interpretul (pianul). Posedînd excepţionale şi largi posibilităţi expresive, pianul este de fapt el însuşi o mică orchestră, ceea ce face ca în majoritatea cazurilor să fie folosit ca un instrument de sine stătător sau concertînd în dialog cu restul ansamblului orchestral.

Coarde frecate, ciupite, lovite, iată cele trei categorii ale marii familii a coardelor.

Fotocronica FLACĂRII

Declarația comună cu privire la dezvoltarea continuă a legăturilor dintre U.R.S.S. și Anglia, semnată la încheierea tratativelor duse în a doua jumătate a lunii aprilie de conducătorii sovietici în Anglia, constituie un adevărat program de lucru menit să ducă la adîncirea cunoașterii și prieteniei dintre cele două popoare—sovietic și englez. Această declarație acordă atenție, între altele, și schimburilor de turiști între cele două țări. De curînd au sosit la Londra un prim grup de turiști sovietici. Fotografia ni-i înfățișează într-o plimbare prin capitala Marii Britanii.

Foto: „Keystone"

Campania electorală care a precedat recentele alegeri municipale din Italia s-a caracterizat printr-o recrudescență a provocărilor reacțiunii. În fotografie: una din busculadele electorale provocate de agenții partidelor de dreapta (și aceasta, sub emblema partidului democrat-creștin).

„Keystone"

Lupta studenților argentinieni pentru democratizarea învățămîntului a luat în ultima vreme o mare amploare. La Buenos Aires și în alte centre universitare au avut loc mari manifestații studențești, care au culminat cu ocuparea clădirilor universităților și cu o grevă prin care studenții au cerut demisia ministrului educației naționale al Argentinei, Atilio dell' Oro, șeful unui grup clerical ce face parte din guvern. În fața unor acțiuni de o asemenea amploare, acesta a fost nevoit să-și dea demisia. În fotografie: studenți din Buenos Aires manifestînd în fața clădirii guvernamentale, în timp ce se deliberă asupra revendicărilor studențești.

Foto: „Keystone"

Recenta sărbătorire a cinci ani de existență a Asociației de prietenie Finlanda-Romînia a prilejuit numeroase și variate manifestări în Finlanda, la care a luat parte și o delegație culturală română, în frunte cu tovarășul Ion Pas, prim-locțitor al ministrului Culturii. Printre aceste manifestări se află și punerea în scenă a capodoperei marelui nostru I. L. Caragiale, „O scrisoare pierdută", la teatrul din Tampere—Tampereen Teatteri—în regia maestrului emerit al artei din R.P.R., Sică Alexandrescu. Fotografia redă o scenă din piesă.

Luptele dintre patrioții algerieni și colonialiștii francezi au degenerat într-un adevărat război, în care pier zilnic zeci și zeci de oameni. În timp ce în Adunarea Națională franceză se purtau discuții în legătură cu problema algeriană, războiul continua cu intensitate numai pentru că cercurile colonialiste franceze nu vor să țină seamă de năzuințele legitime ale patrioților algerieni și sfidează larga mișcare populară din Franța, pentru încetarea focului în Algeria și rezolvarea problemei algeriene pe calea tratativelor. În fotografie: trupe franceze, efectuînd „operațiuni de curățire" în regiunea Oran.

Stomac de struț de ai avea...

tot sfatul meu te-o ajuta!

Mîncărurile prăjite în grăsime sînt dăunătoare organismului.

Desene de H. LERU

PE POFTA LUI

Mîncări prăjite i-a poftit stomacul...
Și pînă la urmă, s-a prăjit săracul!

MĂRINIMIA LUI

Luate în exces, alimentele pot produce tulburări ale tubului digestiv, ficatului, inimii și ale altor organe.

Cu stomacul nu fac glume—
Zilnic l-îngrijesc cu zel!
Un stomac am doar pe lume!
Pot să fiu zgîrcit cu el?!!...

NEDUMERIREA UNUI BOLNAV

Unii bolnavi de stomac și ficat își datoresc boala (printre altele) consumării sosurilor cu rîntaș.

Sosul gătit cu ceapă prăjită și rîntaș
Nu-i sos ca orișicare?... E-un sos mai buclucaș?...
Înghit la el de-o viață, înghit mereu și bine,
Și totuși, pînă la urmă, el m-a-nghițit pe mine!!

Mîncatul în grabă face ca alimentele să ajungă în stomac nemestecate bine, ceea ce îngreunează mistuirea lor.

Graba strică orice treabă...
Dar stomacul, mai degrabă!

Excesul de condimente este dăunător sănătății.

Mă rog, el are gust[illegible] competente,
N-a fost nicicînd săt[illegible] de condimente...

Dar într-o zi, cînd a-ntrecut măsura,
S-a săturat!!! — Priviți caricatura!

DIN VITRINA CU CARICATURI EDITATĂ DE MINISTERUL SĂNĂTĂȚII, CENTRUL DE EDUCAȚIE SANITARĂ.

FLACĂRA

Nr. 12 (85) — 15 iunie 1958

CITIȚI ÎN NUMĂRUL VIITOR:

- *Un fragment dintr-un nou roman al maestrului MIHAIL SADOVEANU.*
- **Congresul Scriitorilor în imagini.**
- Brigadieri pe șantiere.
- *Teatrul Academic de Artă din Moscova la București.*
- CĂLĂTORIE LA BANGKOK.
- Artiști pe stadioane.

Prețul 1,50 lei